Charles Dickens

Charles Dickens

Marile speranţe (1861)

Chapter 1

Din numele de familie al tatălui meu, Pirrip, şi din numele meu de botez, Filip, limba mea de copil n-a izbutit să scoată alt cuvânt mai lung şi mai lămurit decât Pip. Şi fiindcă eu îmi spuneam Pip, Pip am rămas.

Susţin că Pirrip este numele de familie al tatălui meu, bizuindu-mă pe autoritatea pietrei de pe mormântul lui şi pe spusele surorii mele, doamna Joe Gargery, soţia fierarului din satul nostru. Întrucât nu mi-a fost hărăzit să-mi văd vreodată părinţii şi fiindcă nu mi-a căzut niciodată în mână vreun portret de-al lor (căci au trăit amândoi cu mult înainte de epoca fotografiilor), primele imagini despre ei mi le-am plăsmuit în chip nelogic după pietrele de pe mormântul lor. E ciudat că forma literelor de pe piatra tatălui mă făcea să văd un om oacheş, scurt şi îndesat şi cu părul creţ. Iar trăsăturile inscripţiei: „De asemeni şi Giorgiana, soţia celui de mai sus”, mă duseră la concluzia că mama era pistruiată şi bolnăvicioasă. Cât despre cele cinci romburi de piatră, înalte de câte un picior şi jumătate, care se înşirau frumos alături de mormântul părinţilor; în amintirea celor cinci fraţi ai mei, care au renunţat foarte de timpuriu să-şi mai croiască drum prin viaţa aceasta de lupte, lor le datorez credinţa că bieţii copii s-au născut cu toţii culcaţi pe spate şi cu mâinile înfundate în buzunarele pantalonilor şi că nu şi-au scos mâinile din buzunare cât timp au trăit.

Locuiam într-un ţinut mlăştinos, lângă cotitura cea mai mare din vale a fluviului, la 20 de mile depărtare de mare.

Se pare că cea mai vie şi mai puternică impresie despre identitatea lucrurilor de care-mi amintesc, am dobândit-o într-o zi rece, zi neştearsă din mintea mea, spre seară. În ziua de care vorbesc, am descoperit că locul acela, posomorât şi acoperit cu urzici, e cimitirul; că răposatul Filip Pirrip şi Georgiana, „soţia celui de mai sus” sunt morţi de-a-binelea şi îngropaţi; că Alexandru, Bartolomeu, Avram, Tobias şi Roger, copiii celor mai sus pomeniţi, sunt morţi şi ei şi îngropaţi; că întinderea necultivată de dincolo de cimitir, străbătută de gropi şi presărată cu cantoane, pe care păşteau cirezi, e ţara mlaştinilor; că şuviţa plumburie de la capătul ei, e fluviul; că locul îndepărtat şi sălbatic de unde năvăleşte vântul, e marea şi că pumnuleţul acesta de om, care tremură şi scânceşte, înfricoşat de tot ce vede, e Pip.

— Tacă-ţi gura o dată, strigă o voce înspăimântătoare, şi un om se ridică dintre morminte, lângă uşa care dădea în biserică. Stai liniştit, diavole, că de nu, îţi frâng gâtul!

Era un om înfricoşător, îmbrăcat într-o haină grosolană cenuşie şi avea o cătuşă mare de fier la picior. Pălărie nu avea şi ghetele îi erau rupte; era legat la cap cu o basma zdrenţuită. Arăta ca un om ieşit din apă sau din noroi, lovit şi tăiat de pietre, înţepat de urzici şi sfâşiat de mărăcini; şchiopăta, tremura, se holba la mine şi mormăia tot timpul; dinţii îi clănţăneau, când mă apucă de bărbie.

— Vă rog, domnule, să nu-mi frângeţi gâtul, l-am implorat eu. Vă rog frumos.

— Cum te cheamă? întrebă omul. Spune iute.

— Pip, domnule.

— Unde locuieşti? Numaidecât să-mi spui.

Am arătat cu degetul în direcţia unde se întindea satul nostru, printre aninii şi plopii de pe malul neted, cam la o milă depărtare de biserică.

După ce m-a privit o clipă, omul mă întoarse cu capul în jos şi cu picioarele în sus şi-mi goli buzunarele. Dar, în afară de o bucată de pâine, nu găsi nimic. Când biserica se întoarse

din nou în picioare – căci omul era atât de iute în mişcări şi atât de puternic, încât răsuci biserica cu susul în jos, în faţa mea – cum spun, când biserica se întoarse din nou în picioare, eu şedeam tremurând cocoţat pe o piatră înaltă de mormânt, în timp ce el înfuleca pâinea cu lăcomie.

— Măi puştiule, făcu omul, lingându-şi buzele, dar dolofan obraji mai ai.

Cred că, într-adevăr, aveam obrajii dolofani, deşi pe atunci era cam mititel şi nu prea voinic pentru vârsta mea.

— Să fiu al naibii, dacă nu i-aş mânca! spuse omul, clătinând ameninţător din cap. Zău dacă n-aş face-o.

Mi-am exprimat cu gravitate dorinţa ca acest lucru să nu se întâmple şi m-am încleştat cu putere de piatra pe care mă aşezase omul, întâi ca să mă ţin mai bine şi apoi ca să nu cumva să încep să plâng.

— Ia spune-mi, făcu omul, unde ţi-e mama?

— Acolo! am răspuns eu.

— Omul tresări ca şi cum ar fi vrut s-o ia la goană, se opri, apoi, şi se uită în urmă.

— Acolo, am explicat eu: „deasemeni şi Georgiana”, aceea este mama.

— A! făcu el, întorcându-se; şi ăla de alături de ea e tatăl tău?

— Da, domnule, am spus eu. „Răposat în această parohie”.

— Aha! bodogăni omul, gânditor. Şi tu pe lângă cine trăieşti acum, dacă cumva te mai las eu cu zile?

— Cu sora-mea, doamna Gargery…, nevasta lui Joe Gargery, fierarul.

— Fierarul, aha! făcu el. Şi-şi privi piciorul.

După ce-şi plimbă de câteva ori privirea întunecată de la picior la mine. Se apropie de piatra pe care şedeam eu, mă apucă de amândouă mâinile şi mă împinse pe spate, ţinându-mă cât putea mai departe de el; ochii lui se uitau pătrunzători în ai mei şi eu îl priveam cu deznădejde.

— Măi băieţaş, mă întreb dacă să te las cu zile. Ştii ce-i aia o pilă?

— Ştiu, domnule.
— Dar haleală, ştii ce-i?
— Ştiu.
După fiecare întrebare, mă înghiontea mai tare, ca să mă facă să mă simt mai slab şi ca să mă înfricoşeze mai rău.
— Ai să-mi aduci o pilă. Mă împinse din nou. Şi ai să-mi aduci haleală.
Şi iar mă smuci. Dacă nu îţi scot măruntaiele. Şi mă mai zgâlţâi puţin.
Eram atât de îngrozit şi de ameţit, încât m-am agăţat de el cu amândouă mâinile.
— Dac-aţi fi atât de bun şi m-aţi lăsa să stau drept, poate că n-aş mai fi atât de ameţit şi aş înţelege mai bine, îndrăzni eu.
Mi-a dat un ghiont zdravăn şi m-a răsucit din nou şi biserica sări din nou deasupra moriştii de vânt din vârf. Apoi m-a ţinut în poziţia de drepţi, pe marginea pietrei de mormânt şi mi-a spus aceste cuvinte înspăimântătoare:
— Mâine, dis-de-dimineaţă, ai să-mi aduci pila şi ceva haleală. Mi le aduci la Baterie, vezi colo. Aşa ai să faci şi nu cumva să îndrăzneşti să sufli o vorbă cum că m-ai văzut. Aşa, poate te las cu zile. Dacă-ţi dai în petec şi sufli măcar o vorbuliţă, cât o fi ea de mică, îţi scot inima şi ficaţii şi-i mănânc fripţi.
Acum să ştii că eu nu-s singur. Mai e un băiat cu mine. Doamne, ce om! Pe lângă el, eu sunt înger. Băiatul acesta aude tot ce spun eu acum. Dânsul are un fel de-al lui să umble cu puştii şi să le scoată inima şi ficaţii. Degeaba încerci să te ascunzi de el. Poţi să zăvorăşti uşa, să te ascunzi în pat, să te ghemuieşti, să-ţi tragi aşternutul peste cap şi, când ţi-e lumea mai dragă să crezi c-ai scăpat de el, se furişează băiatul şi-ţi spintecă burta şi-ţi scoate măruntaiele. Acum să ştii că abia-abia îl ţin în frâu ca să nu se repeadă la tine.
Cu greu îl ţin, că el vrea morţiş să-ţi scoată măruntaiele. Ei, ce spui?

I-am spus că am să-i aduc pila şi ce-oi găsi de-ale gurii, şi că, a doua zi, dis-de-dimineaţă, o să vin cu lucurile la Baterie.

— Spune: Să mă trăznească Dumnezeu de n-oi face aşa! se răsti omul.

Am spus după el şi omul m-a luat jos de pe piatră.

— Şi acum, mai spuse el, să te ţii de făgăduială şi să nu uiţi de băiatul ăla. Cară-te acasă.

— Bună seara, bâigui eu.

— N-ar strica să fie bună, spuse el, aruncând o privire în jurul lui, peste câmpia rece şi umedă. Mai bine aş fi broască sau peşte!

Şi omul îşi cuprinse trupul cu mâinile încrucişate la spate, strângându-se de parcă i-ar fi fost teamă să nu se desfacă în două bucăţi şi porni şontâc, spre gardul bisericii. Mă uitam după el cum îşi croia drum printre urzicile şi mărăcinii care creşteau pe marginea gropilor, ca şi cum ar fi dat la o parte mâinile morţilor; care se întindeau din morminte, ca să-l prindă de gleznă şi să-l tragă înăuntru.

Când ajunse la gard, îl sări cu picioarele lui amorţite şi ţepene, apoi se întoarse spre mine. Când l-am văzut întorcându-se, m-am îndreptat cu faţa spre casă şi am luat-o la sănătoasa. Dar, după câteva clipe, m-am uitat în urmă şi l-am văzut înaintând spre fluviu, strângându-şi trupul cu mâinile ca şi mai înainte şi călcând cu picioarele lui julite pe pietroaiele presărate prin mlaştini, ca să se folosească trecătorii de ele, când începeau ploile mari sau în timpul fluxului.

Bălţile mi se păreau o dungă dreaptă şi neagră, în timp ce stăteam şi mă uitam după el; şi fluviul era o altă dungă orizontală, mai îngustă şi mai luminoasă decât dunga bălţilor, iar cerul era o ţesătură de dunguliţe dese, roşii şi negre. Am izbutit cu greu să desluşesc, la malul fluviului, două lucruri negre care păreau că stau în picioare: unul dintre ele era farul, care folosea marinarilor la cârmuit; semăna cu un butoi fără doage, în vârful unei prăjini şi

arăta tare urât, când îl vedeai de aproape: celălalt era o spânzurătoare cu nişte lanţuri agăţate de ea; acolo atârnase, nu demult, un pirat. Omul mergea şchiopătând spre spânzurătoare, ca şi cum ar fi fost însuşi piratul, care ar fi înviat, ar fi coborât de pe spânzurătoare şi s-ar fi dus să se spânzure din nou. Şi când am văzut că vitele din cireada îşi înalţă capetele şi se uită după el, m-am întrebat dacă nu cumva se gândesc şi ele la acelaşi lucru. M-am uitat în jurul meu ca să-l văd pe băiatul cel înfricoşător, dar nu era nici ţipenie de om. Apoi mă cuprinse iarăşi frica şi am pornit-o din nou spre casă fără să mă mai opresc.

Chapter 2

Soră-mea, doamna Gargery, era cu peste douăzeci de ani mai în vârstă decât mine şi se bucura de un renume grozav în mintea ei şi a vecinilor, pentru că mă crescuse „ca în palme”. Încercam să-mi dau singur seama de înţelesul acestor cuvinte şi fiindcă ştiam că avea o mână grea şi că avea obiceiul s-o abată asupra soţului ei şi a mea, deopotrivă, îmi spuneam că Joe Gargery şi cu mine fusesem amândoi crescuţi „ca în palme”.

Nu prea era arătoasă soră-mea şi, nu ştiu de ce, mi se părea că trebuie să-l fi determinat pe Joe s-o ia de nevastă tot cu palmele. Joe era un bărbat frumos; faţa lui senină era înconjurată de un păr bălai şi albastrul irişilor lui era atât de deschis, de parcă s-ar fi amestecat cu albul ochilor. Era blând, duios, împăciuitor, prostuţ – sărmanul de el – un fel de Hercule în putere dar şi în slăbiciune.

Soră-mea avea părul şi ochii negri şi pielea atât de roşie, încât uneori mă întrebam dacă nu cumva se freca cu o răzătoare, în loc să se frece cu un săpun. Era înaltă şi osoasă şi purta întotdeauna un şorţ grosolan, prins în spate cu un nod şi o nelipsită bărbiţă pătrată pe care erau prinse mii de ace de cusut şi cu gămălie. I se părea o cinste nemaipomenită pentru ea şi o mare ruşine pentru Joe, că era silită să poarte tot timpul şorţul acesta. Deşi, zău că nu-

mi dau seama de ce era silită să-l poarte, sau de ce nu-l scotea ori de cât ori vroia.

Fierăria lui Joe era lipită de casa noastră, o casă de lemn cum erau mai toate locuinţele din ţinut, în vremea aceea. Când m-am întors acasă de la cimitir, fierăria era închisă şi Joe stătea singur în bucătărie. Cum eram tovarăşi de suferinţă şi, în această calitate, ne făceam unul altuia nenumărate destăinuiri, Joe îmi şi împărtăşi una, în clipa în care am ridicat zăvorul şi mi-am aruncat privirea spre vatră, unde şedea el.

— Doamna Joe a ieşit din casă de zece ori până acum ca să te caute, Pip.

Şi, culmea culmilor, adineaori s-a mai dus încă o dată.

— Adevărat?

— Da, Pip, spuse Joe. Şi, din păcate, a luat şi „gâdiliciul” cu ea.

La această veste dureroasă, am început să-mi răsucesc, cu ochii aţintiţi asupra focului, singurul nasture care îmi mai rămăsese. „gâdiliciul” era un băţ cu capătul de ceară, lustruit de atâtea atingeri cu sărmana mea făptură.

— Ba se aşeza, mă lămuri Joe, ba se scula. Pe urmă, a pus mâna pe „Gâdilici” şi-a ţâşnit afară. Aşa a fost, făcu Joe, scormonind focul cu vătraiul şi privindu-l ţintă: a ţâşnit afară.

— De mult a plecat, Joe? Il tratam pe Joe ca pe un copil mai mare şi ca pe un tovarăş de joc.

— Ştiu eu, Pip, spuse Joe, uitându-se la ceasul olandez din perete; e plecată de vreo cinci minute. Vine, ascunde-te în dosul uşii, băiete, şi pune prosopul între tine şi uşă. I-am urmat sfatul. Soră-mea deschise uşa mare şi, dându-şi seama că există undeva o piedică, ghici îndată pricina piedicii şi îşi urmă cercetările cu ajutorul „Gâdiliciului”. Încheierea a fost că m-a aruncat spre Joe (se folosea adesea de mine ca de un proiectil conjungal). Joe, fericit să mă primească în orice condiţii, mă vâri în vatră şi făcu zid de apărare cu piciorul lui.

— Unde ai fost până acum, maimuţoiule? întrebă doamna Joe bătând cu piciorul în podea.

Să-mi spui numaidecât de ce îmi scoţi sufletul şi-mi amărăşti viaţa, că de nu, te scot din colţul ăla, măcar de-ai fi tu Pip de cincizeci de ori şi de-ar fi el Gargery de cinci sute de ori.

— Am fost doar până la cimitir, bâigui eu de pe scăunaşul pe care şedeam, frecându-mă de perete.

— La cimitir! repetă soră-mea. Dacă n-aş fi fost eu, de mult ţi-ar fi putrezit oasele la cimitir. Cine te-a crescut ca în palme?

— Dumneata, am spus eu.

— Şi de ce, mă rog? ţipă soră-mea.

— Nu ştiu, scâncii eu.

— Nici eu nu ştiu! spuse soră-mea. A doua oară n-aş mai face-o. Atât ştiu. Pot să spun că, de când te-ai născut tu, nu mi-am scos şorţul nici o zi măcar. Parcă nu era de ajuns să fiu nevastă de fierar – şi, pe deasupra, a lui Gargery, – mai trebuia să-ţi fiu şi ţie mamă.

M-am uitat la foc şi gândurile mi se depărtară de la întâmplările acestea. Căci fulgerul din ţara mlaştinilor, cu piciorul încătuşat, băiatul cel misterios, pila, mâncarea şi făgăduiala înspăimântătoare pe care o făcuse, făgăduiala că voi prăda casa care mă adăpostea, răsăriră toate din jarul răzbunător.

— Sigur, făcu doamna Joe, agăţând „Gâdiliciul” la locul lui. Sigur, la cimitir! Uşor vă vine să spuneţi „la cimitir”. De fapt… Joe nici nu pomenise măcar de cimitir. Pe mine o să mă duceţi, într-o bună zi, la cimitir, voi doi, şi frumoasă pereche o să mai fiţi fără mine!

În timp ce soră-mea pregătea ceştile de ceai, Joe se uită peste picior spre mine, ca şi cum, în mintea lui, şi-ar fi făcut socoteala ce fel de pereche am fi noi doi, în împrejurările dureroase, pe care le schiţa soră-mea. Apoi, îşi mângâie mustaţa şi părul, urmărind-o pe doamna Joe cu ochii lui albaştri, cum făcea de obicei în împrejurări vijelioase.

Soră-mea avea un fel foarte hotărât de a tăia pâinea pentru noi şi de a o unge cu unt. Mai întâi, împingea bucata de pâine în bărbiţă şi, uneori, se prindea câte un ac în pâine, pe care, după aceea, îl descopeream în gură. Pe urmă, lua puţin unt (nu prea mult) pe vârful cuţitului şi-l întindea pe pâine ca un farmacist care ar fi preparat un medicament, întrebuinţând cu dexteritate amândouă părţile cuţitului, curăţind şi potrivind untul în jurul cojii.

Apoi, dădea avânt cuţitului şi reteza o felie, cu o mişcare de fierăstrău; în cele din urmă, înainte de a despărţi felia de bucata de pâine, o tăia în două jumătăţi din care Joe căpăta una şi eu alta. De data aceasta, deşi mi-era foame, nu îndrăzneam să mănânc pâinea. Simţeam că trebuie să păstrez ceva pentru omul cel înfricoşător şi pentru aliatul lui, băiatul cel mai înfricoşător.

Ştiam eu că doamna Joe este o gospodină foarte cumpătată şi că, în cercetările mele, s-ar fi putut să nu găsesc nimic în cămară. De aceea, am hotărât să ascund felia de pâine în pantalon. Curajul de care aveam nevoie pentru înfăptuirea acestei hotărâri mi se părea nespus de mare. Era ca şi cum mi-aş fi pus în gând să mă azvârl din vârful unei case înalte sau să sar în fundul unei ape adânci. Şi hotărârea mi se părea şi mai greu de îndeplinit din pricina neştiutorului Joe. Ca doi buni prieteni legaţi între ei printr-un fel de francmasonerie, după cum am mai spus, stabilisem obiceiul ca, în fiecare seară, să ne luăm la întrecere când mâncam pâinea, ridicând în tăcere feliile în sus, ceea ce ne umplea de admiraţie reciprocă şi ne dădea imbold pentru noi sforţări.

În seara aceea, Joe mă îmbie de câteva ori să încep întrecerea noastră prietenească, arătându-mi felia lui, care scădea văzând cu ochii; dar, de fiecare dată, mă vedea cu cana galbenă de ceai pe un genunchi şi cu felia cu unt neatinsă pe celălalt. În cele din urmă, mi-am dat seama cu deznădejde că treaba pe care o plănuisem, trebuie îndeplinită şi că ar fi mai bine s-o îndeplinesc în chip cât mai

firesc, atât cât îmi îngăduiau împrejurările. M-am folosit aşadar de un moment când Joe şi-a întors capul şi am vârât felia de pâine în pantaloni.

Joe era cam necăjit de lipsa mea de poftă de mâncare, aşa că muşcă amărât din felia lui; nu-i prea tihnea mâncarea. Am învârtit gânditor îmbucătura prin gură mai mult ca de obicei şi, în cele din urmă, am înghiţit-o ca pe o pilulă. Era gata să muşte din nou şi-şi aplecase tocmai capul într-o parte ca să măsoare pâinea mai bine, când îşi aruncă privirea spre mine şi a văzut că felia mea dispăruse.

Mirarea şi nedumerirea cu care se opri, cu o clipă înainte de a muşca, erau prea izbitoare ca să nu atragă luarea aminte a sorei mele.

— Ce s-a întâmplat? întrebă ea cu vioiciune, punând ceaşca pe masă.

— Zău, Pip! murmură Joe, clătinând dojenitor din cap. Măi băiete! O să ţi se aplece. O să ţi se oprească undeva. Nici n-ai avut timp să mesteci.

— Ei, ce s-a întâmplat? repetă soră-mea mai aspru ca înainte.

— Ar fi bine dac-ai putea să tuşeşti şi s-o scuipi, spuse Joe înspăimântat.

E drept că nu-i frumos, dar sănătatea-i sănătate.

— Între timp, sorei mele îi sărise muştarul; se năpusti la Joe, îl apucă de mustăţi, şi-l ciocăni cu capul de perete; iar eu stăteam la colţ, privind la cele ce se petreceau, cu un aer vinovat.

— Aşa poate ai să spui ce s-a întâmplat, spuse soră-mea gâfâind; şi nu te mai bolba la mine. Joe se uita la ea neputincios, apoi muşcă deznădăjduit din pâine, cu ochii la mine.

— Ştii, Pip – începu Joe solemn, cu obrajii umflaţi de ultima îmbucătură şi vorbind tainic, ca şi cum am fi fost singuri – noi doi am fost întotdeauna prieteni şi, să mă ferească Dumnezeu să te vorbesc de rău dar, – şi-şi mişcă scaunul, cu

ochii în podea, apoi îşi ridică privirea spre mine – dar n-am mai auzit să înfulece cineva în halul acesta.

— Ce, a înfulecat mâncarea? strigă soră-mea.

— Ştii, măi băiete, urmă Joe, fără să-şi fi înghiţit îmbucătura şi uitânduse când la mine, când la doamna Joe, înfulecam şi eu când eram de vârsta ta; când eram mic, eram printre cei mai meşteri la înfulecat; dar n-am mai pomenit să înfulece cineva ca tine, Pip. Slavă Domnului că n-ai murit!

Soră-mea făcu o săritură până la mine, mă înşfacă de păr şi nu rosti decât aceste cuvinte înspăimântătoare: Vino să te doftoricesc.

În vremea aceea, nişte păcătoşi de medici reînviaseră moda apei de catran şi doamna Joe avea totdeauna provizii mari din acest medicament, în dulap; credea că pe cât era de greţos, pe atât era de folositor. Uneori, îmi dădea cantităţi atât de mari din această băutură mântuitoare, pe care o socotea un întăritor fără seamăn, încât mi se părea că miros ca un gard proaspăt vopsit. În seara de care vorbesc, faţă de gravitatea cazului meu, a fost nevoie de o jumătate de litru din vestitul amestec, pe care soră-mea mi-l turnă pe gât, spre marea mea uşurare, ţinându-mi capul la subţioară; arătam chiar ca o cizmă într-o trăgătoare de cizme. Joe scăpă numai cu un sfert de litru; pe acesta trebui să-l înghită (spre marea lui durere), „pentru că îl răscolise şi pe el”. Judecând după mine, aş spune că, dacă cumva nu-l răscolise înainte de a lua apa de catran, cu siguranţă că, după aceea, l-a răscolit zdravăn.

E un lucru groaznic să fii chinuit de conştiinţă; dar când un biet băiat, în afară de acea nelinişte tainică, a cugetului, mai e chinuit şi de o apăsare, care se exercită asupra piciorului, vă pot spune că zbuciumul e de nedescris. Gândul vinovat că trebuie s-o fur pe doamna Joe – nici o clipă nu-mi trecea prin gând c-am să-l fur pe Joe, fiindcă socoteam că niciunul dintre lucrurile gospodăriei nu era al lui – acest gând – nevinovat, unit cu necesitatea de a ţine

necontenit pâinea cu unt cu mâna, fie că şedeam, fie că eram trimis în bucătărie să aduc ceva de acolo, mă scotea aproape din minţi. Şi, uneori, când vântul sufla dinspre bălţi, aţâţând focul, mi se părea că aud glasul omului cu piciorul în fiare, glasul omului care mă pusese să jur că voi păstra taina şi care îmi spusese că nu poate flămânzi până a doua zi şi că vrea de mâncare.

Alteori gândeam: şi dacă băiatul, care cu greu, poate fi ţinut în frâu ca să nu-şi înfigă mâinile în măruntaiele mele, nu mai are răbdare sau greşeşte şi crede că are dreptul la inima şi ficaţii mei astăzi, în loc de mâine! Dacă e adevărat că părul ţi se face măciucă de spaimă, atunci, în seara aceea aşa trebuie să se fi făcut părul meu.

Dar poate nu i s-a făcut nimănui niciodată părul măciucă de spaimă.

Era în ajunul Crăciunului, între şapte şi opt seara, după ceasul olandez şi eu trebuia să învârtesc la budincă, cu un linguroi de aramă. Am încercat să mă apuc de treabă cu greutatea pe picior (ceea ce îi aduse iar aminte de chipul omului cu piciorul în fiare); încercarea de a scoate felia de pâine cu unt pe la gleznă, dădu greş. Am avut norocul să mă pot furişa afară din odaie şi să-mi ascund o parte din conştiinţa vinovată, în odăiţa mea din pod.

— Ascultă! am făcut eu, după ce am sfârşit cu învârtitul. Mă încălzeam puţin la vatră, înainte de a fi trimis la culcare. Acestea-s tunuri, Joe, nu-i aşa?

— Aha, făcu Joe; iar a evadat un puşcăriaş.

— Ce înseamnă asta, Joe? am întrebat eu.

Doamna Joe care dădea întotdeauna lămuriri, ori decât ori era nevoie, spuse arţăgoasă:

— Evadat, evadat, evadat.

Dădea definiţii, aşa cum îmi dădea pe gât apa de catran.

În timp ce doamna Joe stătea aplecată deasupra lucrului de mână, eu îmi ţuguiai buzele ca să-i şoptesc lui Joe: „Ce-i aia puşcăriaş?” Joe îşi ţuguie şi el buzele ca să-mi dea un

răspuns meşteşugit, dar eu nu am prins decât o singură vorbă: Pip.

— Ieri seara, a scăpat un puşcăriaş, spuse Joe cu glas tare; după apusul soarelui,au tras cu tunul, ca să înştiinţeze lumea. Acum cică înştiinţează lumea pentru un altul.

— Cine trage cu tunul? am întrebat eu.

— Dă-l încolo de băiat, se amestecă soră-mea, încruntându-se la mine, deasupra lucrului de mână, toată ziua pune întrebări. Nu pune întrebări şi n-o să ţi se răspundă minciuni.

Mi se păru nepoliticos din partea ei să-mi dea de înţeles că ar fi fost în stare să-mi răspundă minciuni, chiar dacă eu i-aş fi pus întrebări. Dar ea nu era politicoasă decât când avea musafiri.

În clipa aceea, Joe îmi aţâţă şi mai mult curiozitatea, căci bietul om îşi dădea osteneala să şuiere cu gura mare o vorbă care mie mi se părea că este: „toane”. De aceea, am arătat cu o mişcare firească spre doamna Joe şi-mi ţuguiai buzele ca să întreb: Ea? ar Joe, care nici nu voia să audă ce-i şuieram eu, deschise din nou gura mare şi-mi aruncă un cuvânt de neînţeles. Însă eu tot nu am priceput nimic.

— Doamnă Joe, am spus eu, neîntrezărind altă soluţie, dacă nu te superi…, de unde trage cu tunul?

— Dumnezeu să te binecuvânteze! exclamă soră-mea cu un glas de parcă n-ar fi vrut să spună asta, ci tocmai contrariul. De la galere. Joe tuşi cu imputare, ca şi cum ar fi spus: doar ţi-am şoptit1.

— Aşa-i cu băiatul ăsta! se înfurie soră-mea, arătându-mi cu acul de cusut şi clătinându-şi capul înspre mine. Nici nu i-ai răspuns bine la o întrebare şi el îţi şi pune alte douăzeci. Galerele sunt nişte vapoare pentru puşcăriaşi, ştii, acolo, dincolo de băltoace. (La noi în ţinut aşa se spunea la mlaştini).

— Mă întreb cine stă în vapoarele acestea de puşcăriaşi şi de ce i-o fi băgând acolo? am spus eu pe un ton foarte general şi cu o deznădejde liniştită în glas.

Întrecusem măsura şi doamna Joe se sculă numaidecât de pe scaun.

— Măi băiete, să-ţi spun ceva, începu ea; să ştii că nu te-am crescut ca-n palme ca să-mi scoţi sufletul. Dacă te-aş fi crescut aşa, aş merita ocări, nu laude. Oamenii care ucid şi fură şi înşală şi fac tot soiul de păcătoşenii şi până la urmă sunt trimişi la ocnă, oamenii aceştia, când sunt mici, omoară lumea cu întrebări. Şi acum, du-te la culcare!

N-aveam voie să iau lumânarea cu mine; în timp ce urcam scările şi capul îmi vâjâia – căci doamna Joe îşi întovărăşise ultimele cuvinte, bătând toba cu degetul în capul meu – mă simţeam foarte zguduit de faptul că galerele îmi erau atât de la îndemână. Fără nici o îndoială, eram pe drumul care duce la ocnă. Începusem prin a omorî lumea cu întrebări şi aveam de gând s-o fur pe doamna Joe.

Din vremea aceea atât de îndepărtată şi până acum, m-am gândit de multe ori că puţini oameni ştiu cât de tainice sunt spaimele celor mici. Oricât de neîntemeiate ar fi ele, sunt totuşi spaime. Eram cumplit de înspăimântat de băiatul care vroia să-mi scoată inima şi ficaţii; eram cumplit de înspăimântat de omul cu cătuşa la picior; eram cumplit de înspăimântat de mine însumi, căci cineva îmi smulsese o făgăduială îngrozitoare; nu aveam nici o nădejde în sora-mea, care respingea toate încercările mele. Mi-era teamă să mă gândesc la câte aş fi fost în stare să fac, dacă mi s-ar fi cerut, în singurătatea spaimei mele.

În noaptea aceea, nu m-a prins somnul decât o clipă; mă vedeam plutind în jos pe fluviu, spre galere, dus de fluxul vijelios de primăvară; vedeam apoi stafia unui pirat, care îmi striga printr-un cornet acustic, în timp ce treceam prin faţa spânzurătorii, că ar fi mai bine să vin la mal şi să mă las spânzurat pe loc, decât să mai amân. Mi-era frică să mă mai las prins de somn fiindcă ştiam 1 În limba engleză galerele sunt numite „hulks”. Iar cuvântul „ toane” se traduce în englezeşte prin „gulks”. De aceea, băiatul a înţeles toane, pe când Joe îi şoptise „ galere”, că, o dată cu primele licăriri

ale dimineţii, trebuia să fur din cămară. Nu puteam să fac treaba aceasta în timpul nopţii, fiindcă nu puteam să-mi fac rost de lumină în tăcere; ar fi trebuit să mă folosesc de cremene şi aş fi făcut un zgomot asemănător cu zăngănitul pe care-l făceau lanţurile piratului.

De îndată ce mantia neagră a nopţii se făcu cenuşie, m-am sculat şi am coborât scările; fiecare crăpătură de pe trepte striga în urma mea: Opriţi hoţul!

Scoală-te, doamnă Joe! Cămara era mai plină ca de obicei, fiincă era Crăciunul.

Un iepure, care atârna cu capul în jos, mă sperie, fiindcă mi se păru că-mi face cu ochiul, ori de câte ori mă întorceam cu spatele. N-am avut timp să mă conving dacă era într-adevăr aşa, fiindcă n-aveam nici o clipă de pierdut. Am furat nişte pâine, nişte brânză, o jumătate de oală cu carne tocată, (pe care o răsturnai în batistă, împreună cu felia de pâine din ajun); am mai furat şi nişte ţuică dintr-un ulcior de piatră (turnai ţuica într-o sticlă pe care o întrebuinţam ca să fac licoare de Spania la mine, în odaie, fără ştirea nimănui, apoi subţiai ţuica rămasă în ulcior cu conţinutul unei căni, pe care o găsisem în dulapul din bucătărie), un os cu foarte puţină carne pe el şi o plăcintă rotundă cu carne de porc.

Eram gata să plec fără plăcintă, dar mă simţeam ispitit să mă urc pe un raft, ca să văd ce era ascuns cu atâta grijă în farfuria de pământ din colţ şi am descoperit astfel plăcinta. Am luat-o cu speranţa că nu fusese făcută ca să fie mâncată în zilele acelea şi că va mai trece timp, până i se va descoperi lipsa.

În bucătărie era o uşă, care dădea în fierărie; am descuiat, am ridicat zăvorul şi am luat pila din ajun, când m-am întors în goană de la cimitir, am închis-o şi am luat-o la fugă spre mlaştinile cufundate în ceaţă.

Chapter 3

Era o dimineaţă bătută de brumă şi foarte umedă. Picăturile de ploaie stăteau aninate de fereastră, ca şi cum

un spiriduş ar fi plâns toată noaptea şi s-ar fi folosit de fereastra mea în loc de batistă. Vedeam bruma pe tufişurile dezgolite şi pe iarbă, ca pe o pânză groasă de păianjen; picăturile se întindeau de la o rămurică la alta, de la un fir de iarbă la celălalt.

Gardurile şi porţile erau lipicioase de ploaie şi ceaţa care acoperea mlaştinile era atât de deasă, încât degetul de lemn de pe indicatorul care îndrepta lumea spre satul nostru – şi de care oamenii nici nu voiau să ştie, fiindcă niciodată nu se abăteau pe la noi – nu l-am putut vedea decât când am ajuns chiar sub el. Şi, când m-am uitat în sus, la deget şi la apa care curgea şiroaie din el, conştiinţei mele încărcate i se păru că vede o arătare, care mă îndreaptă spre ocnă.

Ceaţa se îngroşă mai tare când am ajuns la mlaştini, aşa încât, în loc să mă reped eu spre lucrurile din jurul meu, se repezeau ele la mine, ceea ce era neplăcut pentru un cuget vinovat. Barierele, gropile şi malurile fluviului se năpusteau la mine prin ceaţă, ca şi cum ar fi strigat cu glas limpede: „Vine un băiat care a furat o plăcintă. Opriţi-l!” Cirezile se repezeau şi ele spre mine, iar boii se holbau şi scoteau aburi pe nas: „Hoţomanule!” Un bou negru cu cravată albă, care avea un aer aproape clerical, mă privi atât de pătrunzător şi cu atâta încăpăţânare, apoi îşi răsuci capul într-un chip atât de acuzator, în timp ce eu îl ocoleam, încât bietul de mine izbucnii:

— N-am avut încotro, domnule! N-am luat-o pentru mine! Atunci boul îşi lăsă capul în jos, scoase o şuviţă de aburi pe nas şi, după ce lovi cu piciorul de dinapoi în pământ şi-şi undui coada, se făcu nevăzut.

Şi eu înaintam spre fluviu; dar oricât de repede fugeam, nu izbuteam să-mi încălzesc picioarele în care pătrunsese umezeala, aşa cum pătrunsese cătuşa în piciorul omului pe care trebuia să-l întâlnesc. Cunoşteam destul de bine drumul spre Baterie, fiindcă fusesem acolo, duminică, cu

Joe; Joe şedea pe un tun vechi şi-mi vorbea de ştrengăriile pe care le vom face când eu voi fi ucenicul lui.

Cu toate acestea, din pricina pâclei m-au îndreptat prea mult spre dreapta şi am fost nevoit să mă întorc pe malul noroios, presărat cu pietre şi cu ţăruşii care măsurau înălţimea fluxului. Înaintam grăbit, după ce trecusem o groapă despre care ştiam că se află foarte aproape de Baterie şi tocmai mă căţăram pe dâmbul gropii, când omul răsări în faţa mea. Stătea cu spatele la mine şi cu braţele încrucişate şi clătina din cap, ameţit de somn. Mă gândeam că i-ar face plăcere, dacă aş răsări pe neaşteptate în faţa lui, cu mâncarea în mână, aşa că am înaintat tiptil şi l-am atins pe umăr. Omul sări în sus, dar nu era omul meu, ci un altul!

Şi totuşi şi omul acesta purta o haină cenuşie şi grosolană şi o cătuşă la picior şi era şi el şchiop, răguşit şi zgribulit, întocmai ca şi celălalt. Doar faţa îi era altfel şi apoi purta o pălărie turtită şi cu boruri largi. Toate acestea le-am zărit într-o clipă, căci doar o clipă l-am văzut; pe urmă omul mă înjură zdravăn şi ridică pumnul ca să mă lovească; dar lovitura era prea slabă şi nu mă nimeni, ba omul se şi împiedică şi era gata să cadă; apoi o luă la goană în ceaţă, poticnindu-se de două ori şi pieri din ochii mei.

— Acesta-i băiatul! gândeam eu şi inima-mi bătea. Cred că aş fi simţit şi durere în ficat, dacă aş fi ştiut unde se află ficatul.

Am ajuns la Baterie şi acolo se afla omul pe care-l căutam; umbla de colo până acolo, şchiopătând şi cu braţele încrucişate la spate, aşteptându-mă pe mine. Era îngheţat de tot. Aproape că mă aşteptam să-l văd prăbuşindu-se în faţa mea, mort de frig. Avea nişte ochi atât de înfometaţi, încât, când i-am întins pila, mi se păru că, dacă n-ar fi văzut legăturica cu mâncare, ar fi încercat să mănânce unealta. De data aceasta, nu mă răsuci cu capul în jos şi cu picioarele în sus ca să-mi golească buzunarele, ci mă lăsă să

stau în picioare, în timp ce eu desfăceam legăturica şi scoteam tot ce aveam în buzunar.

— Ce-ai în sticlă, băiete? întrebă el.

— Ţuică, am răspuns eu.

Omul începu să arunce carnea tocată în gură într-un chip foarte ciudat – arăta mai curând ca un om care pune în mare grabă nişte provizii la o parte, decât un om care mănâncă – dar se opri ca să ia o duşcă de băutură. Tremura atât de rău că de-abia putea să ţină gâtul sticlei între dinţi, fără să-l muşte.

— Cred că aveţi friguri, am spus.

— Sunt cu totul de părerea ta, răspunse el.

— Nu prea e bine pe aici, l-am lămurit eu. Aţi stat tot timpul prin băltoace şi-s pline de friguri. Şi de reumatism.

— N-avea grijă că apuc eu să halesc înainte de mă ia dracul, spuse omul.

Aş hali, chiar dac-aş şti că, după aia, mă agaţă acolo, pe spânzurătoare. Vin eu de hac frigurilor, n-avea grijă. Înfuleca pâinea, carnea tocată, carnea de pe os, brânza şi plăcinta în acelaşi timp, privind mereu bănuitor prin ceaţă şi oprindu-se, din când în când, din mestecat ca să asculte. Câte un sunet adevărat sau închipuit, câte un zăngănit, care venea din partea fluviului sau răsuflarea vreunui bou, care umbla prin mlaştini, îl făceau să tresară. Deodată îmi spuse:

— Nu mă trădezi, măi drace? N-ai adus pe nimeni cu tine?

— Nu, zău nu, domnule!

— Şi nici n-ai lăsat vorbă să te urmărească?

— Nu.

— Bine, făcu el, te cred. Ai fi un câine dacă, la vârsta ta, ai pune să urmărească pe un biet nenorocit, pe care şi aşa îl urmăresc copoii până-n pânzele albe.

Din gâtlejul lui ieşi un sunet ciudat, ca şi cum omul ar fi avut un ceasornic înăuntru, care trebuia să bată. Se şterse la ochi cu mâneca lui zdrenţuită.

Mă cuprinse mila şi am îndrăznit să spun, în timp ce el îşi vedea de plăcintă:

— Îmi pare bine că vă place.

— Ai spus ceva?

— Am spus că-mi pare bine că vă place.

— Să trăieşti, băiete. Îmi place.

Mă uitasem de multe ori la câinele nostru când mânca şi mă izbi o asemănare grozavă între felul cum mânca dulăul nostru şi cum mânca omul. Ca şi câinele, omul meu se repezea la mâncare. Apoi înghiţea sau, mai bine zis, strivea grăbit mâncarea în gură şi, în timp ce mânca, trăgea cu ochiul în jurul lui ca şi cum l-ar fi ameninţat primejdia ca cineva să mănânce alături de el, fără să-l sfâşie cu dinţii. În toate aceste amănunte, semăna leit cu un câine.

— Mi-e teamă că n-o să-i lăsaţi nimic, am început eu sfios, după o tăcere şovăielnică, fiindcă nu ştiam dacă observaţia mea era politicoasă. Nu mai am de unde să iau plăcintă. Certitudinea acestui fapt mă silise să fac observaţia.

— Să-i las? Cui să-i las? întrebă omul, oprindu-se din ronţăit.

— Băiatului de care aţi vorbit. Care era ascuns cu dumneavoastră.

— A! răspunse omul, râzând răguşit. Lui? Da, da!… Lui nu-i trebuie haleală.

— Ba arăta ca şi cum ar fi avut şi el nevoie, am spus eu.

Omul se opri din mestecat, privindu-mă pătrunzător şi nespus de mirat:

— Când arăta?

— Adineaori.

— Unde?

— Colo, am arătat eu; acolo, l-am găsit moţăind şi credeam că sunteţi dumneavoastră.

Omul mă apucă de guler şi se holbă la mine atât de înfricoşător, încât îmi închipui că dorinţa de a-mi frânge gâtul renăscuse în el.

— Era îmbrăcat, ştiţi… cum, doar cu pălărie, am explicat eu tremurând…: şi, cum să vă spun – mă osteneam să explic totul în chip foarte delicat – şi ar fi avut şi el nevoie să împrumute o pilă. N-aţi auzit tunul, aseară?

— Va-să-zică, au tras cu tunul! îşi spuse el.

— Mă mir că vă mai îndoiţi, am spus eu. Noi l-am auzit de acasă de la noi şi noi stăm departe şi ferestrele erau închise.

— Vezi că un om singur, în pustietatea aceasta, începu eu, un om cu creierul gol şi cu burta goală, care se prăpădeşte de frig şi de altele, nici nu mai aude noaptea altceva decât bubuituri de tun şi strigăte. Crezi că doar aude? Vede soldaţi îmbrăcaţi în uniforme roşii şi luminaţi de făclii, care-l înconjoară.

Aude cum ţipă numărul lui, cum îl strigă, aude zăngănitul armelor, aude ordinele: gata! înconjuraţi-l! şi oamenii pun mâna pe tine şi, când colo, nu-i nimic. Dacă n-am văzut o sută de soldaţi aseară, care tropăiau şi mergeau în aliniere n-am văzut nici unul. Ce să mai vorbim de tras! Ziua în amiaza mare, aud cum se cutremură ceaţa de bubuituri.

Vorbise ca şi cum ar fi uitat de mine, apoi mă întrebă:

— Dar omul ăla, n-ai băgat nimic de seamă la el?

— Era plin de vânătăi pe obraz, am spus eu, amintindu-mi de lucruri despre care nici nu bănuiam că le ştiu.

— Aici? făcu omul, lovindu-şi fără milă obrazul stâng cu podul palmei.

— Da, acolo!

— Unde e? Omul îşi băgă picul de mâncare, care-i mai rămăsese, în surtuc. Arată-mi drumul pe care a luat-o el. O să-l strivesc ca pe un copoi. Fir-ar să fie de fierul ăsta care-mi roade piciorul. Fă-te încoa cu pila, băiete.

I-am arătat locul unde celălalt pierise învăluit în ceaţă şi omul se uită într-acolo timp de o clipă. Apoi, se aşează pe iarba deasă şi udă şi începu să-şi pitească fierul cătuşei ca un nebun, fără să se uite la mine, fără să se uite la piciorul lui zgâriat. Avea mişcări atât de brutale, de parcă bietul lui

picior n-ar fi fost mai simţitor decât pila. Şi iar mă cuprinsese teama de el, fiindcă-l vedeam atât de mânios şi, afară de aceasta, mi-era teamă să mai lipsesc de acasă. I-am spus că trebuie să plec, dar nu m-a luat în seamă; am socotit că cel mai cuminte lucru e s-o iau din loc.

M-am mai uitat o dată la el şi l-am văzut cu capul aplecat peste genunchi, muncind din greu şi bolborosind blesteme la adresa cătuşei şi a piciorului. M-am oprit în ceaţă şi ultimul sunet care mi-a venit de la el a fost hârşâitul pilei.

Chapter 4

Eram sigur că voi găsi comisarul în bucătărie, aşteptând să mă ridice.

Dar, nu numai că nu am găsit nici urmă de comisar, dar hoţia mea nici nu fusese descoperită. Doamna Joe era nespus de prinsă cu pregătirile; orânduia casa pentru ziua cea mare şi Joe fusese aşezat în uşa bucătăriei, ca să nu stea în calea făraşului – un obiect spre care destinul îl împingea întotdeauna mai devreme sau mai târziu, ori de câte ori soră-mea măturа podelele.

— Unde naiba ai fost? a fost urarea de Crăciun a doamnei Joe, când eu, împreună cu cugetul meu vinovat, ne-am făcut apariţia.

Am răspuns că fusesem în sat, ca să aud cântecele de Crăciun.

— Bine, făcu doamna Joe, bine că n-ai făcut ceva mai rău. Nici vorbă, gândeam eu.

— Poate, dacă n-aş fi nevastă de fierar şi n-aş robi toată ziua cu şorţul pe mine, m-aş fi învrednicit şi eu să mă duc să ascult cântecele, spuse doamna Joe.

Tare-mi plac cântecele de Crăciun şi tocmai de aceea nu mi-e dat să le aud niciodată.

Joe, care se aventurase în bucătărie în urma mea, după retragerea făraşului, îşi trecu podul palmei peste nas, cu un aer împăciuitor, în clipa în care doamna Joe îl fulgera cu privirea; iar când soră-mea îşi întoarse privirile în altă

parte, Joe îşi încrucişă arătătoarele şi le ridică la vedere, în semn că doamna Joe are toane.

Toanele făceau parte într-atâta din felul ei firesc de a fi, încât săptămâni de-a rândul, Joe şi cu mine umblam cu degetele ca nişte adevăraţi cruciaţi. Ne aştepta o masă minunată cu picior de porc afumat, cu legume şi cu pui la frigare. O plăcintă cu carne fusese pregătită în ajun (de aceea nici nu se simţise lipsa cărnii tocate) şi budinca se cocea. Aceste pregătiri atât de înfrigurate au fost pricina pentru care Joe şi cu mine am fost lipsiţi, fără prea multe fasoane, de gustarea obişnuită de dimineaţă:

— Că doar n-o să mă apuc să robotesc acum, să vă înfund cu mâncare şi să spăl vase, când am atâtea pe cap, spuse doamna Joe, puteţi să fiţi siguri de asta!

Aşa că Joe şi cu mine am căpătat două felii de pâine, afară, în curte, ca şi cum am fi fost o trupă de două mii de oameni în marş forţat şi nu un om şi un copil care se află la casa lor; am băut şi câteva înghiţituri de apă şi de lapte din nişte căni de pe bufet, cerând tot timpul scuze cu privirile. Între timp, doamna Joe puse perdelele curate la ferestre, bătu în cuie un volan de-a lungul vetrei, în locul celui vechi şi deschise salonaşul din partea cealaltă a săliţei, salonaş care stătea tot timpul închis şi petrecea tot restul anului, într-un întuneric răcoros, apărat de o hârtie argintie, care acoperea şi pe cei patru căţei de porţelan cu nasul negru şi cu un coşuleţ de flori în bot, aşezaţi doi câte doi pe cămin.

Doamna Joe era o gospodină de o curăţenie exemplară, dar avea un talent deosebit de a face curăţenia ei mai neplăcută decât însăşi murdăria. Curăţenia e tovarăşă bună cu cuviosenia şi unii oameni fac la fel cu doamna Joe, în ceea ce priveşte religia.

Deoarece doamna Joe avea atâta treabă, se ducea la biserică prin delegaţie, adică Joe şi cu mine ne duceam în locul ei. Când era îmbrăcat în haina de lucru, Joe arăta ca un adevărat fierar, bine clădit; în hainele de duminică, însă, semăna, în cazul cel mai bun, cu o sperietoare de ciori.

Nimic din ceea ce purta duminica nu i se potrivea şi nu părea să fie al lui şi totul îl zgâria. De data aceasta, răsări din odaia lui, în clipa în care clopotele de sărbătoare au început să sune, ca o adevărată întruchipare a mizeriei.

Cât despre mine, cred că în mintea sorei mele trebuie să fi existat gândul că eram un mic criminal, pe care i-l adusese un poliţist mamoş (în ziua naşterii mele) şi că-i fusesem lăsat în seamă pentru a fi tratat conform cu majestatea sa legea pe care o încălcasem. Se purta întotdeauna cu mine ca şi cum m-aş fi încăpăţânat să mă nasc împotriva dictatelor înţelepciunii, religiei şi moralei şi împotriva părerii prietenilor, care mă sfătuiseră să nu mă nasc. Aşa încât, atunci când s-a hotărât să-mi comande un rând de haine, croitorul a primit ordin să mi le facă strâmte ca nişte haine de puşcăriaş, ca nu cumva să-mi pot mişca în voie mâinile şi picioarele.

Cred că înfăţişarea lui Joe şi a mea, mergând la biserică, trebuie să fi fost mişcătoare pentru inimile miloase. Şi, totuşi, suferinţele mele exterioare nu însemnau nimic faţă de ceea ce se petrecea în sufletul meu. Spaima care mă cuprindea, ori de câte ori Joe se apropia de cămară sau ieşea din casă, nu se putea asemăna decât cu remuşcările care-mi chinuiau sufletul, când mă gândeam la fapta pe care o săvârşisem.

Apăsat de această taină, mă întrebam dacă biserica va avea puterea să mă apere de răzbunarea băiatului, în caz că aş mărturisi păcatul în sfântul lăcaş.

Mă gândeam că, atunci când pastorul începe să citească strigările şi spune: Şi acum mărturiseşte, ar fi momentul potrivit să mă scol şi să-i propun o convorbire secretă în sacristie. Mă gândesc că aş fi umplut de mirare mica noastră adunare, dacă m-aş fi folosit de acest mijloc deznădăjduit, căci era zi de Crăciun şi nu duminică.

Domnul Wopsle, paracliserul, avea să ia masa la noi împreună cu domnul Hubble, rotarul, şi cu doamna Hubble; de asemenea şi unchiul Pumblechook (unchiul lui Joe, dar

doamna Joe şi-l însuşise), care era un negustor de grâne cu stare din oraşul vecin şi avea brişca lui. Trebuia să luăm masa la unu şi jumătate.

Când Joe şi cu mine ajunseserăm acasă, masa era pusă, doamna Joe îmbrăcată şi uşa de la intrare descuiată (în tot timpul anului era încuiată), ca să treacă musafirii. Totul era luminat şi nimeni nu rosti nici o vorbă despre hoţia mea. Veni şi ora la care trebuiau să sosească musafirii, dar conştiinţa mea nu se simţea deloc mai uşurată. În afară de nasul lui roman şi de capul lui chel şi lucios, domnul Wopsle mai avea şi o voce adâncă de care era nespus de mândru; era lucru ştiut printre cunoştinţele lui că, dacă ar fi fost să facă după capul lui, ar fi putut să-l facă pe pastor să turbeze de ciudă; mărturisea chiar el că, dacă biserica ar fi fost „larg deschisă", voia să spună pentru concursuri, şi-ar croi el drum, fără nici o îndoială.

Deoarece, însă, biserica nu era „larg deschisă", bietul om nu era, după cum am spus, decât paracliser. Dar amarnic se mai răzbuna când spunea Amin; iar când cânta psalmul, îl cânta întotdeauna în întregime şi-şi arunca privirile asupra adunării, ca şi cum ar fi spus: L-aţi auzit pe amicul de sus; acum cinstiţi-mă cu părerea dumneavoastră asupra stilului meu!

Eu deschideam uşa musafirilor, făcându-i să creadă că era un lucru obişnuit pentru noi să deschidem uşa aceea. Am deschis-o mai întâi pentru domnul Wopsle, apoi pentru domnul şi doamna Hubble şi, în cele din urmă, pentru unchiul Pumblechook; „eram ameninţat cu cele mai grozave pedepse, dacă îi spuneam unchiule.

— Doamnă Joe, spuse unchiul Pumblechook, un om între două vârste, care răsufla greu şi se mişca încet, un om cu o gură ca de peşte, cu ochii holbaţi şi fără viaţă şi cu un păr de culoarea nisipului, care îi stătea ţepos în vârful capului; arăta ca şi cum ar fi încercat cineva să-l strângă de gât şi el, tocmai şi-ar fi venit în fire.

— V-am adus drept urare de sărbători, o sticlă de vişinată şi v-am mai adus şi o sticlă de Porto.

De fiecare Crăciun, îşi făcea apariţia cu aceleaşi cuvinte – pe care le rostea ca şi cum ar fi spus o mare noutate – şi cu două sticle pe care le purta ca pe două greutăţi. De fiecare Crăciun, doamna Joe îi răspundea cum îi răspundea şi acum: O, UnchiuI-Pumhlechook! Ce drăguţ! şi, de fiecare Crăciun, el răspundea cum răspundea şi acum: Aşa precum meritaţi. Sunteţi sănătoşi cu toţii? Şi ce mai face flecuşteţul? Ăla eram eu.

În ocazii din acestea, luam masa în bucătărie, iar nucile, portocalele şi merele le mâncam în salonaş; schimbarea aceasta semăna cu schimbarea pe care o suferea Joe când îşi îmbrăca straiele de duminică. Soră-mea era neobişnuit de vioaie şi, în general, pot spune că era întotdeauna foarte drăgălaşă, când era în societatea doamnei Hubble. Mi-amintesc că doamna Hubble, o femeie ascuţită, cu părul buclat şi care se îmbrăca în rochii de culoarea cerului, se bucura de renumele că era foarte tânără, pentru că, nu ştiu în ce timpuri îndepărtate, se căsătorise cu domnul Hubble, care era mult mai în vârstă decât ea. Iar despre domnul Hubble mi-amintesc că era un bărbat zdravăn, puţin adus din spate, că mirosea a rumeguş de lemn şi că umbla întotdeauna cu picioarele foarte depărtate unul de altul; când eram mic, vedeam mile întregi de teren printre picioarele lui, când îl întâlneam pe câmp.

În această aleasă societate, nu m-aş fi simţit la locul meu, nici dacă n-aş fi prădat cămara. Nu pentru că stăteam înghesuit într-un colţ al mesei, cu masa în piept şi cotul lui Pumblechook în ochi, nici fiindcă n-aveam voie să vorbesc (nici n-aveam chef să vorbesc, de altfel) şi nici fiindcă eram ospătat cu marginile solzoase ale picioarelor de găină şi cu acele colţuri neştiute ale porcului, de care bietul animal, când era în viaţă, n-ar fi avut de ce să fie mândru. Nu, toate acestea nu m-ar fi supărat, dacă oamenii m-ar fi lăsat în pace. Dar lor li se părea că-şi pierd timpul, dacă uită cumva

să îndrepte mereu conversaţia spre mine şi să mă înţepe. Mă simţeam ca un biet taur într-o arenă din Spania, atât de tare mă usturau înţepăturile lor.

Începură să mă încolţească chiar de la începutul mesei. Domnul Wopsle spuse rugăciunea cu un ton teatral – astăzi rugăciunea aceea mi se pare un fel de amestec religios între cuvintele stafiei din Hamlet şi ale lui Richard al III-lea – şi o încheie exprimându-şi dorinţa de a ne vedea pe toţi recunoscători. La aceste cuvinte, soră-mea se uită ţintă la mine şi spuse cu o voce dojenitoare.

— Ai auzit? Să fii recunoscător.

— Mai ales, băiete, interveni domnul Pumblechook, să fii recunoscător faţă de aceia care te-au crescut ca-n palme.

Doamna Hubble clătină din cap şi, măsurându-mă de parcă ar fi frământat-o presimţiri jalnice cum că n-o s-o sfârşesc bine, întrebă:

— De ce, oare, nu sunt tinerii niciodată recunoscători?

Acest mister moral era prea adânc pentru societatea noastră, aşa că domnul Hubble îl dezlegă scurt spunând:

— Vicioşi din natură. Toată lumea murmură: Adevărat! Apoi, mă priviră cu toţii într-un chip deosebit de plăcut.

Când aveam musafiri, situaţia lui Joe era oarecum mai proastă (dacă aceasta era cu putinţă) decât când nu aveam. Dar, de câte ori putea, mă ajuta şi căuta să mă mângâie în felul lui şi, de obicei, în timpul mesei, îşi manifesta simpatia, servindu-mă mereu cu sos, dacă era sos la masă. Deoarece în ziua aceea se afla sos din belşug pe masă, în momentul în care vorbeam, Joe îmi puse cam vreun sfert de litru în farfurie.

Ceva mai târziu, tot în timpul mesei, domnul Wopsle făcu, cu oarecare asprime, critica predicii din ziua aceea şi explică cam ce fel de predică ar ţine el, fireşte în cazul când uşile bisericii „ar fi larg deschise”. După ce cinsti musafirii cu enumerarea câtorva idei din predica pe care ar fi ţinut-o el, spuse că socotea subiectul predicii prost ales pentru ziua aceea.

— Ceea ce este de neiertat, adăugă el, când se găsesc subiecte „pe toate drumurile”.

— Chiar aşa, făcu unchiul Pumblechook, ai pus degetul pe rană! Roiesc subiectele pe toate drumurile pentru cei care ştiu să pună mâna pe ele. De aceasta avem nevoie! Nu trebuie omul să alerge prea mult după un subiect, dacă umblă cu ochii deschişi. Apoi, domnul Pumblechook adăugă, după câteva clipe de gândire:

— Uită-te la friptura aceasta de porc. Şi aici găseşti un subiect! Uită-te la friptură, dacă ai nevoie, de un subiect!

— Aşa e. Ce învăţătură pentru cei tineri, spuse domnul Wopsle; (ştiam că acum trebuie să pomenească de mine); ce mai învăţătură se poate scoate din spusele acestea!

— Auzi ce spune? interveni soră-mea, deschizând o paranteză severă.

Joe îmi mai dădu puţin sos.

— Porcii, urmă domnul Wopsle, cu glasul lui adânc şi arătând cu furculiţa spre obrajii mei stacojii, ca şi cum ar fi rostit numele meu de botez, porcii au fost dintotdeauna tovarăşii celor risipitori. Lăcomia porcului să fie un exemplu pentru cei tineri. (Frumos îi stă, gândeam eu, să spună aceasta, când adineaori a lăudat porcul, fiindcă e gras şi fraged). Ceea ce este urât la porc, este şi mai urât la un băiat.

— Sau fată, sugeră doamna Hubble.

— Sau fată, încuviinţă domnul Wopsle, cam enervat. Dar nu văd nici o fată pe aici.

— Afară de aceasta, spuse domnul Pumblechook, întorcându-se brusc spre mine, gândeşte-te că trebuie să fii recunoscător. Dacă te-ai fi născut purcel…?

— Ba chiar aşa s-a născut, dacă se poate spune aşa ceva despre un copil, spuse soră-mea apăsat.

Joe îmi mai dădu puţin sos.

— Bine, dar eu vorbesc de un purcel cu patru labe, spuse domnul Pumblechook. Dacă te-ai fi născut cum spun, ai fi fost, oare, acum aici la masă?

Nu…

— Poate sub forma aceasta, interveni domnul Wopsle, arătând cu capul spre farfuria din mijloc.

— Nu, nu mă gândeam la forma aceasta, domnule, îi răspunse domnul Pumblechook, căruia nu-i plăcea să fie întrerupt. Voiam să spun că n-ar fi putut să tragă folos de pe urma vorbelor lor şi să se tăvălească în belşug. Ar fi putut?

Nu, n-ar fi putut. Şi ce soartă ar fi avut? Se întoarse din nou spre mine. Ai fi fost pus în vânzare pentru atâţia şilingi, după preţul pieţei şi Dunstable măcelarul, ar fi venit spre coteţul tău de paie, te-ar fi luat la subţioară şi, cu mâna cealaltă, s-ar fi căutat prin buzunare ca să-şi găsească cuţitul şi aşa s-ar fi săvârşit viaţa ta. Te-ar mai fi crescut cineva ca-n palme? Nici gând!

Joe îmi mai oferi nişte sos, dar mie mi-era teamă să mai iau.

Ai avut bătaie de cap cu el, doamnă Gargery, nu-i aşa? întrebă doamna Hubble cu compătimire.

— Bătaie de cap? făcu soră-mea. Bătaie de cap? Şi urmă o listă a tuturor bolilor de care mă făcusem vinovat şi a tuturor nopţilor şi zilelor când refuzasem să dorm şi a tuturor locurilor înalte de unde căzusem şi a tuturor locurilor joase în care căzusem şi a tuturor juliturilor pe care mi le făcusem şi a tuturor ocaziilor când soră-mea mă blestemase să intru în mormânt şi eu mă împotrivisem cu încăpăţânare.

Cred că tare rău trebuie să se fi înfuriat romanii unii pe alţii din pricina nasurilor. Poate că de aceea au şi ajuns un popor atât de neastâmpărat. În orice caz, nasul roman al domnului Wopsle mă înfurie atât de râu, în timp ce sorămea făcea pomelnicul tuturor nelegiuirilor mele, încât aş fi avut poftă să trag de el până ce domnul Wopsle ar fi început să urle. Dar, tot ce îndurasem până acum nu era nimic faţă de simţămintele groaznice care mă cuprinseseră, în pauza care urmă după expunerea sorei mele, în care pauză se

uitară cu toţii la mine (lucru care mă durea nespus) cu indignare şi groază.

— Totuşi, spuse domnul Pumblechook, ducând frumuşel societatea spre tema de unde porniseră, şi porcul e bun la ceva când e fript, nu-i aşa?

— Serveşte-te cu ţuică, unchiule, spuse soră-mea.

Doamne, va-să-zică tot s-a întâmplat! O să descopere că ţuica e slabă şi o să spună că e slabă; eram pierdut! Mi-am încleştat mâinile cu piciorul mesei, pe sub faţa de masă, aşteptându-mi soarta.

Soră-mea se duse după ulciorul de piatră, se întoarse cu el şi turnă toată ţuica în paharul unchiului Pumblechook, fiindcă nimeni altcineva nu bea ţuică.

Nenorocitul începu să se joace cu paharul, îl ridică, se uită la el în transparenţă, îl puse jos. Îmi prelungea groaza. În timpul acesta, doamna Joe şi Joe strângeau iute masa, ca să servească plăcinta şi budinca. Nu-l slăbeam din ochi. Cu mâinile şi picioarele încleştate de piciorul mesei, îl vedeam pe nenorocitul de Pumblechook atingând uşurel paharul cu degetele, ridicându-l, zâmbind, aruncându-şi capul pe spate şi dând ţuica pe gât.

O clipă după aceea, toţi musafirii încremeniră, căci domnul Pumblechook sări în picioare, să răsuci de câteva ori ca şi cum ar fi fost cuprins de o criză de tuse măgărească şi ţâşni afară pe uşă: apoi îl zărirăm prin fereastră cum se zguduia şi scuipa, făcând nişte strâmbături înfiorătoare ca un adevărat scos din minţi. Eu mă ţineam încleştat de colţul mesei, iar doamna Joe alergă afară. Nu-mi dădeam seama cum se întâmplase, dar eram sigur că-l omorâsem. În această situaţie groaznică, mi se păru o uşurare când fu adus înapoi şi, aruncând o privire asupra tuturor musafirilor, ca şi cum ei ar fi fost de vină, se lăsă pe scaun gâfâind:

— Catran!

Umplusem sticla cu conţinutul cănii de apă de catran. Ştiam că îndată o să-i fie şi mai rău. Am mişcat masa ca un

mediu din zilele noastre, la o şedinţă de spiritism, cu puterea strânsorii mele nevăzute.

— Catran! strigă soră-mea înmărmurită. Cum putea să ajungă catran acolo?

Dar unchiul Pumblechook, care era atotputernic în bucătăria sorei mele, nu vroia să aducă de nimic; făcu un gest autoritar cu mâna, ca şi cum ar fi dat totul la o parte, şi ceru să i se dea gin fierbinte. Soră-mea, care căzuse pe gânduri a fost nevoită să aducă ginul, apa fierbinte, zahărul şi coaja de lămâie şi să le amestece. Eram salvaţi cel puţin pentru moment. Tot mai stăteam cu mâinile încleştate de colţul mesei, dar, de data aceasta, îl strângeam cu zelul recunoştinţei.

Încetul cu încetul, m-am liniştit, am dat drumul la piciorul mesei şi am început şi eu să mănânc din budincă. Domnul Pumblechook mânca şi el budincă. Toată lumea mânca budincă. Apoi, domnul Pumblechook începu să strălucească, datorită influenţei binefăcătoare a ginului. Începusem să cred că o să scap basma curată, când soră-mea îi spuse lui Joe:

— Farfurii curate.

M-am încleştat din nou de piciorul mesei şi l-am strâns la piept, ca şi cum ar fi fost tovarăşul meu dintotdeauna, prietenul scump al sufletului meu.

Prevedeam ce avea să urmeze şi simţeam că, de data aceasta, se sfârşise cu mine.

— Trebuie să gustaţi, spuse soră-mea, adresându-se oaspeţilor cu un surâs drăgălaş, trebuie să gustaţi, înainte de a vă ridica de la masă, din darul minunat, pe care mi l-a trimis unchiul Pumblechook.

Parcă trebuiau neapărat să guste! Nu prea era nădejde să guste ceva!

— Trebuie să ştiţi, mai spuse soră-mea sculându-se, că e vorba de o minunată plăcintă cu carne. Musafirii au murmurat admirativ. Unchiul Pumblechook, mândru de a fi

meritat cinstea semenilor săi, spuse foarte vesel, mai ales faţă de tot ce se întâmplase:

— Bine, doamnă Joe, o să ne dăm toată osteneala. Hai să gustăm din plăcintă!

Soră-mea ieşi ca s-o aducă. Îi auzeam paşii îndreptându-se spre cămară.

L-am văzut pe unchiul Pumblechook jucându-se cu cuţitul. Am văzut cum se deşteaptă pofta de mâncare în nările romane ale domnului Wopsle. Am auzit-o pe doamna Hubble spunând:

— O bucăţică de plăcintă n-are pereche în lume şi nu strică niciodată. L-am mai auzit pe Joe murmurând:

— Ai să capeţi şi tu plăcintă, Pip. N-am să ştiu niciodată dacă ţipătul meu ascuţit de spaimă a răsunat numai în mintea mea sau şi în urechile trupeşti ale musafirilor. Simţeam că nu mai pot îndura, că trebuie să fug. Am dat drumul piciorului mesei şi am luat-o la sănătoasa. Dar nu am ajuns decât până la uşă şi aproape că am intrat cu capul într-un grup de soldaţi înarmaţi dintre care unul mi-a întins o pereche de cătuşe spunând:

— L-am găsit, haideţi!

Chapter 5

La apariţia şirului de soldaţi lovind cu patul puştilor încărcate în pragul uşii, s-au sculat cu toţii speriaţi de la masă, iar doamna Joe, care tocmai se întorcea cu mâinile goale din bucătărie, se opri ca trăsnită din jelania ei nedumerită:

— Doamne fereşte, ce s-a întâmplat… cu… plăcinta?!

Sergentul şi cu mine eram în bucătărie, când doamna Joe se opri cu ochii holbaţi; eu începusem să-mi vin puţin în fire. Sergentul era acela care îmi vorbise; acum se uita la oamenii din odaie, cu cătuşele întinse îmbietor spre ei în mâna dreapă şi cu mâna pe umărul meu.

— Să-mi fie cu iertare, doamnelor şi domnilor, spuse sergentul, dar, după cum am spus de la uşă acestui

domnişor fercheş, (de fapt nu spusese nimic), urmăresc pe cineva în numele Regelui şi am nevoie de fierar.

— Şi, mă rog, ce treabă ai cu el? se repezi soră-mea, căreia nu-i plăcea faptul că avea cineva nevoie de Joe.

— Doamnă, spuse politicos sergentul, dac-ar fi după mine, aş răspunde: cinstea şi plăcerea de a cunoaşte pe soţia lui mă aduce aici, dar, fiindcă vorbesc în numele Regelui, spun că am o trebuşoară cu el.

Aceste cuvinte ale sergentului sunau foarte plăcut, aşa încât domnul Pumblechook strigă ca să audă cu toţii:

— Frumos, frumos!

— Uite despre ce este vorba, domnule fierar, spuse sergentul, care îl descoperise pe Joe cu privirea; am avut un mic accident cu drăciile acestea şi văd că încheietoarea acesteia nu merge şi cătuşele nu se îmbină cum trebuie.

Vrei, te rog, să vezi ce s-a întâmplat, că am chiar acum nevoie de ele?

Joe îşi aruncă ochii la cătuşe şi anunţă că e nevoie să aprindă focul în fierărie şi că treaba aceasta cere vreo două ore de lucru.

— Adevărat? Atunci vrei să te apuci de lucru numaidecât? spuse sergentul. Că doar suntem în serviciul Majestăţii Sale. Şi dacă oamenii mei îţi pot fi de folos, cu plăcere or să te ajute. Apoi îşi strigă oamenii, care au intrat în bucătărie unul după altul şi-şi îngrămădiră armele într-un colţ. Stăteau cu toţii ca nişte adevăraţi soldaţi, când cu mâinile împreunate în faţă, când odihnindu-şi câte un picior sau umerii; uneori îşi îndreptau centiroanele sau cartuşierele; alteori deschideau uşa şi scuipau în curte. Toate acestea le vedeam, fără să-mi dau seama că le văd, căci eram aproape mort de spaimă.

Dar, înţelegând până la urmă că nu pentru mine erau cătuşele şi că soldaţii erau cu mult mai interesaţi decât plăcinta, aşa încât o lăsaseră în umbră, am început să-mi adun gândurile.

— Vrei să-mi spui, te rog, cât este ceasul? întrebă sergentul, adresându-se domnului Pumblechook, ca unui om a cărui putere de judecată îndreptăţea părerea că el şi Timpul erau unul şi acelaşi lucru.

— E trecut de două şi jumătate.

— Nu-i rău, făcu sergentul gânditor; chiar dacă suntem siliţi să stăm aici două ore, tot ieşim la socoteală. Cam ce depărtare să fie de aici până la mlaştini? Nu mai mult de o milă, după socoteala mea.

— Chiar o milă, spuse doamna Joe.

— Foarte bine. O să-i luăm prin surprindere, când se întunecă. Chiar puţin înainte, aşa am dat ordin.

— Puşcăriaşi, domnule sergent? întrebă Wopsle cu glas nepăsător.

— Chiar aşa! răspunse sergentul. Doi. Ni s-a spus că mai sunt încă prin mlaştini şi cred că n-or să încerce s-o şteargă de acolo, înainte de a se întuneca.

Aţi mai văzut oameni din aceştia? În afară de mine, toată lumea răspunse nu, cu convingere. Dar nimeni nu se sinchisea de mine.

— Bine, făcu sergentul. Cad ei în cursă, când le-o fi lumea mai dragă.

Hai, domnule fierar! Dacă dumneata eşti gata, apoi şi Regele este gata.

Joe îşi scoase haina, vesta şi cravata şi îşi puse şorţul de piele. Apoi intră în fierărie. Unul dintre soldaţi deschise obloanele de lemn, altul aprinse focul, altul învârtea la foale, iar ceilalţi stăteau în jurul focului, care începu, în curând, să duduie. Pe urmă, Joe începu să lovească şi să izbească cu ciocanul şi iar să lovească şi iar să izbească şi noi ne uitam la el.

Interesul pentru urmărirea care trebuia să aibă loc, nu numai că absorbi atenţia generală, dar o făcu pe soră-mea mărinimoasă. Scoase din butoi un ulcior cu bere pentru soldaţi şi-l pofti pe sergent la un păhărel cu ţuică. Dar domnul Pumblechook spuse aspru:

— Mai bine dă-i vin. Pun rămăşag că vinul n-are catran. Sergentul îi mulţumi şi spuse că, deoarece prefera băuturile fără catran, i-ar face mai multă plăcere să bea vin, dacă e tot una pentru doamna. Bău în sănătatea Maiestăţii Sale, făcu urări de Crăciun, sorbi tot vinul dintr-o înghiţitură şi, după aceea, plescăi din buze.

— Bună marfă, aşa-i domnule sergent? întrebă domnul Pumblechook.

— Să-ţi spun ceva, îi răspunse sergentul, bănuiesc că dumneata ai făcut rost de ea. Domnul Pumblechook răspunse râzând satisfăcut:

— Ei, na! De ce?

— Pentru că dumneata, spuse sergentul, bătându-l peste umăr, eşti un om care ştie ce este bun.

— Crezi? făcu domnul Pumblechook, râzând ca adineaori. Mai adu un păhărel!

— Dar bei şi dumneata! Ciocnim, spuse sergentul; vârful paharului meu la piciorul paharului dumitale, piciorul paharului dumitale la vârful piciorului meu. Ciocnim o dată, ciocnim de două ori… Frumos sună paharele acestea! În sănătatea dumitale. O mie de ani să trăieşti şi să nu fi niciodată un judecător mai prost din soiul celor buni decât eşti acum!

Sergentul ridică paharul; părea gata să mai bea încă unul. Am băgat de seamă că, în excesul lui de ospitalitate, domnul Pumblechook parcă uitase că dăduse vinul în dar, pentru că lua sticla de la doamna Joe şi ospătă toată lumea cu vin, într-o revărsare de voioşie. Până şi eu am căpătat puţin vin. Şi era atât de darnic domnul Pumblechook, încât a cerut şi sticla a doua şi o goli şi pe aceasta cu tot atâta mărinimie.

În timp ce mă uitam la ei, cum stăteau ciorchine în jurul focului, petrecând atât de minunat, mă gândeam că prietenul meu, fugarul din mlaştini, fusese acela care însufleţise ospăţul. Nu petrecuseră nici pe departe atât de bine, înainte de a-i fi încălzit emoţia produsă de povestea fugarului. Şi acum, când aşteptau cu toţii ca „păcătoşii” să

fie prinşi, când foalele parcă urlau pentru cei doi fugari şi focul pâlpâia tot pentru ei, când fumul parcă ieşea pe coş ca să-i urmărească, iar Joe ciocănea şi lovea cătuşele sortite lor, acum când umbrele nelămurite de pe pereţi se clătinau ameninţându-i, în timp ce vâlvătaia se înălţa şi cobora, iar scânteile aprinse cădeau şi se stingeau, mintea mea zdruncinată de copil îşi spunea că şi după amiaza cenuşie pălise tot din pricina lor, sărmanii nenorociţi.

În cele din urmă, treaba se sfârşi, iar zgomotul şi vuietul din fierărie se opriră. În timp ce-şi punea haina, Joe îşi făcu curaj şi spuse că n-ar fi rău să pornească şi câţiva dintre noi împreună cu soldaţii, ca să le dea o mână de ajutor în urmărire. Domnul Pumblechook şi domnul Hubble se împotriviră, invocând dorinţa de a-şi fuma pipele şi de a rămâne în societatea doamnelor; dar domnul Wopsle spuse că, dacă Joe se duce, îl întovărăşeşte şi el. Joe spuse că da şi că, dacă doamna Joe îmi dă voie, mă ia şi pe mine. Sunt sigur că niciodată n-am fi căpătat învoiala de a ne duce, dacă doamna Joe n-ar fi fost curioasă să ştie ce o să se mai întâmple şi cum o să se sfârşească povestea. Dar, de data aceasta, soră-mea spuse doar atât:

— Dacă aduci băiatul înapoi cu capul spart, să nu-ţi închipui c-am să i-l dreg eu.

Sergentul dădu politicos bună ziua doamnelor şi se despărţi de domnul Pumblechook ca de un vechi camarad; deşi mă îndoiesc că cunoştea meritele domnului Pumblechook când acesta era în stare de uscăciune, la fel de bine cum le cunoştea când avea gâtlejul umezit de băutură. Oamenii îşi luară armele şi porniră. Domnul Wopsle, Joe şi cu mine am primit ordinul strict de a rămâne în spatele lor şi de a nu scoate nici o vorbă, după ce vom ajunge în mlaştini.

Când am ieşit în aerul rece şi în timp ce ne îndreptam cu hotărâre spre ţinta noastră, eu i-am şoptit lui Joe cu glas de trădător:

— Zău, Joe, mai bine nu-i găsim. Şi Joe îmi şopti:

— Să ştii, Pip, că dau un şiling dac-au luat-o la sănătoasa.

Nici o haimana din sat nu se luă după noi, fiindcă vremea era urâtă de parcă amenința să plouă, drumul pustiu şi terenul nesigur; apoi se lăsă întunericul şi oamenii se încălzeau acasă la foc şi sărbătoreau Crăciunul.

Câteva feţe curioase apărură la geamurile luminate şi se uitară după noi, dar nimeni nu ieşi din casă. Trecurăm pe lângă stâlpul cu degetul de lemn şi am luat-o drept înainte spre cimitir. Acolo, sergentul ne opri cu un semn din mână până la uşa bisericii. Se întoarseră fără nici un rezultat şi, după aceea, ieşirăm prin uşa laterală a cimitirului şi am pornit cu toţii spre mlaştinile nesfârşite.

Vântul de răsărit ne sufla măzărichea în obraz şi Joe mă luă în spinare.

Acum că ajunsesem în pustietatea aceea jalnică, unde nu bănuia nimeni că mă aflasem eu cu mai puţin de opt sau nouă ore înainte şi că văzusem pe cei doi fugari, de-abia acum mă întrebam pentru întâia oară cu groază dacă, nu cumva, în caz că îi găsim, n-o să gândească puşcăriaşul meu că eu îi adusesem pe soldaţi. Doar mă întrebase dacă nu sunt un drac care îl trădează şi-mi spusese că aş fi un câine nemilos, dacă aş asmuţi oamenii asupra lui. Oare n-o să creadă că sunt într-adevăr un drac şi un câine şi că l-am trădat?

Acum nu mai avea rost să-mi pun întrebări de felul acesta. Eram cocoţat pe spinarea lui Joe şi Joe era sub mine, atrăgând oamenilor atenţia de câte ori ne apropiam de un şanţ şi îmbiindu-l pe domnul Wopsle să nu cadă drept în nasul lui roman şi să ţină pasul. Soldaţii mergeau în faţa noastră, împrăştiaţi pe o distanţă mare şi cu spaţii între ei. Umblam pe drumul pe care pornisem şi eu, la început, şi de care mă rătăcisem prin ceaţă. Ceaţa parcă nu se lăsase încă sau poate că o împrăştiase vântul. Sub lucirea roşiatică a apusului de soare, farul, spânzurătoarea, dâmbul de la Baterie şi celălalt mal al fluviului se vedeau limpezi, deşi aveau o culoare apoasă şi plumburie.

Stăteam cocoţat pe umărul larg al lui Joe şi inima îmi bătea cu furie; mă uitam în toate părţile ca să văd vreo urmă de puşcăriaş. Nu vedeam nimic, nu auzeam nimic. Domnul Wopsle mă speriase de câteva ori, fiindcă gâfâia şi răsufla zgomotos; dar acum cunoşteam sunetele acestea şi le deosebeam uşor de ceea ce cunoşteam eu. Am tresărit îngrozitor, la un moment dat, căci mi se păru că aud scârţâitul pilei; dar era doar clopoţelul unei oiţe. Oile se opriră din păscut şi ne priviră sfioase; iar boii îşi feriră capetele de vânt şi de măzăriche şi se holbară urât la noi, ca şi cum ne-ar fi socotit răspunzători pentru această pacoste; dar, în afară de aceste lucruri şi de fiorul zilei care se stingea în fiecare firicel de iarbă, nimic nu tulbura liniştea rece, care domnea în ţara mlaştinilor.

Soldaţii mergeau mai departe în direcţia vechii baterii şi noi înaintam în urma lor, când deodată, ne oprirăm cu toţii. Căci un ţipăt lung adus de vânt şi de ploaie ne lovise auzul. Apoi, alt ţipăt. Venea de departe, dinspre răsărit, dar era lung şi puternic. Ba chiar păreau să fie două sau mai multe glasuri, care strigau împreună, judecând după amestecul sunetelor. Sergentul şi oamenii de lângă el vorbeau în şoaptă, când Joe şi cu mine ne-am apropiat. După o clipă de ascultare, Joe (care era un bun interpret al sunetelor) şi domnul Wopsle (care nu era) au fost de aceeaşi părere. Sergentul, un om hotărât, porunci ca nimeni să nu răspundă strigătului, dar ordonă oamenilor să schimbe drumul şi să pornească într-acolo „în pas alergător”. Aşa că o pornirăm spre dreapta (acolo era răsăritul) şi Joe o luă la picior atât de iute, încât trebuia să mă ţin bine ca să nu pierd locul. Acum goneam de-a-binelea.

— O adevărată depănătoare, se exprimă Joe, în singurele cuvinte pe care le rosti în tot timpul urmăririi.

Urcam şi coboram dâmburi, săream peste bariere, intram în noroiul din şanţuri şi ne croiam drum prin hăţişuri; nimeni nu se întreba încotro mergem.

Cu cât ne apropiam mai mult de locul de unde veneau ţipetele, ne dădeam mai bine seama că nu se auzea numai un singur glas. Uneori nu se mai auzea nici un sunet şi atunci soldaţii se opreau. Când ţipetele reîncepeau, soldaţii o porneau cu iuţeală mai mare şi noi după ei. După câtva timp, ne apropiasem atât de tare, încât auzisem o voce care striga: Ucigaşi! şi o alta: Puşcăriaşi! Fugari! Santinelă! Aici sunt evadaţii! Apoi amândouă glasurile păreau înăbuşite de focul unei lupte şi pe urmă izbucneau din nou. Atunci, soldaţii o luară la goană ca nişte cerbi şi Joe după ei. Sergentul era în cap, când ajunserăm la locul de unde veneau strigătele şi doi dintre oamenii lui îl ajunseră numaidecât din urmă.

Aveau armele încărcate şi ridicate, când ne apropiam şi noi.

— Aici sunt amândoi! gâfâi sergentul, luptându-se în fundul unei gropi.

— Predaţi-vă! Sălbaticilor! Despărţiţi-vă odată! Apa ne stropea, noroiul zbura prin aer, se auzeau înjurături şi lovituri de pumni. Câţiva oameni au coborât în şanţ ca să-i ajute sergentului şi traseră afară, unul după altul, pe fugarul meu şi pe celălalt. Amândoi erau plini de sânge, blestemau şi se smuceau; îi recunoscusem pe amândoi din prima clipă.

— Băgaţi de seamă! Spuse puşcăriaşul meu, ştergându-şi sângele de pe obraji cu mâneca lui zdrenţuită şi descâlcindu-şi smocuri de păr smulse de pe degete. Eu l-am prins! Eu vi-l predau! Să nu uitaţi aceasta!

— Nu merită să ne atragi atenţia, spuse sergentul. N-o să-ţi ajute mare lucru, măi omule. Că doar eşti în aceeaşi situaţie cu el. Daţi-mi cătuşele!

— Nici nu mă aştept să-mi ajute. Nici nu vreau să mă simt mai bine decât mă simt acum, spuse omul meu, râzând cu poftă. L-am prins. Şi el ştie.

Aceasta-mi ajunge.

Celălalt puşcăriaş era galben la faţă şi, în afară de juliturile de pe obraz, era zgâriat şi sfâşiat din cap până în picioare. Nu scoase nici o vorbă, până ce sergentul nu-i prinse pe amândoi în cătuşe; era nevoit să se sprijine de un soldat, ca să nu cadă.

— Băgaţi de seamă, a încercat să mă omoare; acestea au fost primele lui cuvinte.

— Am încercat să-l omor? spuse fugarul meu dispreţuitor. Credeţi c-am încercat şi nu mi-a mers? L-am prins ca să-l predau; aceasta am făcut. Nu numai că nu l-am lăsat s-o ia la sănătoasa, dar l-am târât până acolo, în timp ce el vroia s-o şteargă. E boier, păcătosul acesta. Şi acum, mulţumită mie, boierul acesta o să intre iar în comă. Să-l omor? Nu făcea să-l omor, când puteam să-i fac una mai bună şi să-l trimit înapoi la ocnă! Celălalt tot mai gâfâia:

— A… încercat… să mă omoare… aduc… aduc martori.

— Ia te uită! făcu primul, uitându-se la sergent. Singur am fugit de pe vapor; am dat o lovitură şi am fugit. Aş fi putut s-o tulesc şi din pustiul acesta blestemat; uitaţi-vă la piciorul meu; aşa-i că nu-i nici urmă de fiare pe el?!

Dacă n-aş fi aflat că e şi el aici, aş fi luat-o la sănătoasa. Dar să-1 las pe ăsta s-o ia din loc? Să-l las pe el să facă iarăşi o unealtă din mine? Încă o dată? Nu, nu. Să ştiu de bine că aici îmi putrezesc oasele; şi arătă groapa cu mâinile lui încătuşate. Şi legat să fi fost şi tot l-aş fi ţinut, numai să nu scape din ghearele mele, până veniţi voi. Celălalt fugar, care se vedea bine că era îngrozit de tovarăşul lui, repeta mereu:

— A încercat să mă omoare. Aş fi fost omorât, dacă n-aţi fi venit voi.

— Minte! făcu puşcăriaşul meu apăsat. Mincinos s-a născut şi mincinos o să moară. Uitaţi-vă la mutra lui; se vede cât de colo; ia să se uite în ochii mei.

Să vedem, îndrăzneşte?

Celălalt se strădui să zâmbească batjocoritor, dar nu izbuti să dea buzelor lui, care zvâcneau, o expresie potolită; se

uita la soldaţi, se uita în jurul lui, la mlaştini şi la cer, dar la celălalt nu se uita.

— Îl vedeţi? urmă omul meu. Vedeţi ce păcătos e? Vedeţi cum mişcă ochii într-o parte şi într-alta? Aşa se uita şi la proces, când ne judecau pe amândoi. Nu vroia să se uite la mine. Celălalt îşi tot muşca şi-şi răsucea buzele uscate, plimbându-şi ochii speriaţi încoace şi încolo; în cele din urmă, îşi îndreptă, pentru o clipă, privirile spre omul meu şi spuse:

— Nici n-am ce vedea la tine, apoi privi pe jumătate ironic spre mâinile lui încătuşate.

Când a auzit aceste cuvinte, puşcăriaşul meu se mânie atât de sincer, încât s-ar fi repezit la celălat, dacă nu l-ar fi oprit soldaţii.

— Nu v-am spus eu, sări celălat, că dac-ar putea, mi-ar face de seamă?

Se vedea că tremură de frică şi o spumă albă, foarte ciudată, ca nişte fulgi mici de zăpadă, îi apăruse pe buze.

— Gata cu discuţia, spuse sergentul. Ia aprinde-ţi făcliile.

În timp ce unul dintre soldaţi, cel care purta un coş în loc de armă, se lăsă în genunchi ca să deschidă coşul, fugarul meu se uită pentru prima oară în jurul lui şi m-a văzut. Eu coborâsem de pe spinarea lui Joe şi stăteam pe marginea şanţului, de unde nu mă mişcasem, de când sosisem. I-am aruncat o privire curioasă când s-a uitat la mine, am mişcat uşurel mâna şi am dat din cap. Aşteptam de mult să se uite la mine, ca să-l pot asigura de nevinovăţia mea. Nu prea eram sigur că mă înţelesese, căci îmi aruncă o privire ciudată, care nu dură decât o clipă. Dar, dacă m-ar fi privit timp de o oră sau de o zi întreagă, faţa lui nu mi s-ar fi părut mai atentă decât în clipa aceea.

Apoi, soldatul care purta coşul aprinse o luminiţă şi dădu foc la trei sau patru făclii; îşi luă lui una şi pe celelalte le împărţi soldaţilor. Până atunci, era aproape întuneric, dar acum se întuneca de-a-binelea şi, nu mult după aceea, a fost întuneric beznă. Înainte de a părăsi locul acela, gatru

soldaţi se aşezară în cerc şi traseră două focuri în aer. Îndată după aceea, am văzut alte făclii aprinzându-se în spatele nostru şi altele prin mlaştini, pe celălalt mal al fluviului.

— Bine, făcu sergentul. Înainte, marş!

Am înaintat puţin şi, deodată, am auzit trei bubuituri de tun, al căror sunet mi se păru că izbucneşte chiar din urechea mea.

— Sunteţi aşteptaţi la bord, vorbi sergentul către omul meu. Au aflat că veniţi. Nu te depărta, măi omule. Stai frumos aici.

Cei doi ocnaşi erau ţinuţi la distanţă unul de altul şi fiecare umbla înconjurat de câţiva soldaţi. Eu mă agăţasem de mâna lui Joe, care purta o făclie. Domnul Wopsle era de părere să ne întoarcem acasă, dar Joe vroia să vadă ce se întâmplă până la urmă, aşa că am mers mai departe. Acum umblam pe o potecă destul de bună, care şerpuia de-a lungul fluviului şi cotea din loc în loc când întâlnea câte un şanţ; în drum, am văzut o moară mică de vânt şi un stăvilar plin de noroi. Când mă uitam în jurul meu, vedeam luminile care veneau în urmă. Făcliile noastre lăsau pete mari de foc pe potecă, pe care le vedeam pâlpâind şi fumegând. Încolo, nu vedeam nimic decât o beznă deasă.

Luminile noastre încălzeau aerul cu vâlvătaia lor de smoală şi cei doi prizonieri păreau că se simt bine, în timp ce înaintau şchiopătând printre arme. Din cauză că şchiopătau, nu puteam să mergem mai repede; şi erau amândoi atât de sfârşiţi, încât am fost nevoiţi să ne oprim de două sau de trei ori ca să-i lăsăm să se odihnească.

După vreo oră de drum, am ajuns la o cabană amărâtă de lemn, în faţa căreia se afla un debarcader. Înăuntru erau nişte păzitori, care întrebară cine vine; sergentul le răspunse. Apoi am intrat în cocioabă; mirosea a tutun şi a spoială şi, în odaie, ardea un foc bun iar pe masă lumina o lampă; am văzut un şir de arme, o tobă şi nişte paturi joase de lemn, în care puteau să doarmă până la doisprezece

soldaţi. Vreo trei sau patru soldaţi stăteau întinşi cu mantalele pe ei şi nu prea părea să le pese de venirea noastră, căci şi-au ridicat puţin capetele, ne-au privit somnoroşi şi apoi s-au culcat din nou. Sergentul a făcut un fel de raport, a însemnat ceva într-un registru şi apoi puşcăriaşul pe care eu îl numesc „celălalt” a fost trimis împreună cu un păzitor pe vapor.

Omul meu se uita la mine. Nu se mişcase din faţa locului; avea o privire gânditoare şi-şi încălzea când un picior când celălalt, uitându-se la picioarele lui, ca şi cum le-ar fi compătimit pentru ultimele lor păţanii. Deodată, se întoarse spre sergent şi spuse:

— Vreau să-ţi spun ceva despre evadarea aceasta. S-ar putea ca anumiţi oameni să fie bănuiţi împreună cu mine.

— Poţi să spui orice-ţi place, răspunse sergentul cu răceală, uitându-se la el cu braţele încrucişate, dar nu aici. O să ai tot timpul să vorbeşti şi să auzi vorbindu-se despre aceasta, înainte de a se încheia povestea. Ştii doar.

— Ştiu, dar asta-i altceva. Un om nu poate să crape de foame; cel puţin eu nu pot. Am luat nişte haleală din sat, ştii, satul de lângă biserică, dincolo de mlaştini.

— Vrei să spui c-ai furat, spuse sergentul.

— Şi-am să-ţi spun şi de unde. De la fierarul satului.

— I-auzi! făcu sergentul, uitându-se la Joe.

— I-auzi Pip! făcu Joe, uitându-se la mine.

— Nu prea era mare lucru, nişte resturi, o picătură de ţuică şi o plăcintă.

— Aţi băgat cumva de seamă că vă lipseşte o plăcintă, domnule fierar? întrebă sergentul tainic.

— Nevastă-mea a băgat de seamă, chiar în clipa când aţi intrat pe uşă.

Ţi-aminteşti, Pip?

— Va-să-zică, spuse ocnaşul, întorcându-şi şăgalnic ochii spre Joe, fără să se uite la mine. Va-să-zică dumneata eşti fierarul? Atunci nu te supăra, dar eu ţi-am mâncat plăcinta.

— Să-ţi fie de bine, în ceea ce mă priveşte, răspunse Joe, amintindu-şi în ultima clipă de doamna Joe. Nu ştiu ce vină ai dumneata, dar, orice-i fi făcut, nu te-aş lăsa să mori de foame, că doar eşti un biet om nenorocit. Nu-i aşa, Pip?

Am auzit ca şi înainte o hârâială în gâtlejul omului, care ne întoarse spatele. Vasul se întorsese şi santinela era gata, aşa că l-am întovărăşit până la debarcaderul cu pietre şi cu ţăruşi ciopliţi grosolan; am văzut cum l-au suit pe vas. Nişte ocnaşi semănau cu el, vâsleau. Nimeni nu păru mirat să-l vadă sau curios să ştie cine e, sau bucuros să-l vadă sau amărât că-l vede; nimeni nu-i spuse nici o vorbă, doar cineva bodogoni, ca şi cum s-ar fi adresat unor câini:

— Daţi-i drumul! La semnalul acesta, vâslele se cufundară în apă. La lumina făcliilor, am văzut galera neagră, nu departe de noroiul malurilor, ca o corabie a lui Noe blestemată. Corabia închisă, zăvorâtă şi legată cu lanţuri ruginite, părea, în ochii mei de copil, asemănătoare cu înşişi prizonierii. Vasul pluti de-a lungul malului, coti şi dispăru. Apoi, capetele făcliilor au fost aruncate în apă, au sfârâit şi s-au stins, ca şi cum totul s-ar fi sfârşit.

Chapter 6

Starea mea sufletească cu privire la hoţia de care fusesem descărcat pe neaşteptate, nu mă împinse de fel la o mărturisire sinceră; dar nădăjduiesc că existau şi sentimente mai bune în fundul cugetului meu.

Nu-mi amintesc să fi simţit vreo pornire de duioşie faţă de doamna Joe în clipa în care teama de a fi descoperit se spulberă. Dar îl iubeam pe Joe – poate că pe atunci numai şi numai din pricină că dragul de el mă lăsa să-l iubesc – şi, cu privire la el, fiinţa mea lăuntrică nu se simţea chiar atât de bine.

Aveam de gând (mai ales când l-am văzut căutându-şi pila) să-i spun adevărul adevărat. Şi, totuşi, nu i-am spus nimic, numai şi numai pentru că îmi era teamă că, dacă va afla, mă va socoti mai păcătos decât eram de fapt. Frica de a pierde încrederea lui Joe şi de a şedea de acum înainte singur

lângă vatră, în fiecare seară, privind trist spre prietenul pierdut pe vecie, îmi legă limba.

Îmi închipuiam, în imaginaţia mea bolnăvicioasă, că, dacă Joe ar şti n-aş mai putea niciodată să mă uit la el cum îşi mângâie mustaţa bălaie, fără să cred că se gândeşte la fapta mea. Îmi închipuiam că, dacă Joe ar şti, n-aş mai putea să-l văd uitându-se oricât de întâmplător la carnea sau budinca din ajun, fără să mă gândesc că bietul om se întreabă dacă nu cumva n-am trecut şi eu prin cămară.

Îmi închipuiam că, dacă Joe ar şti şi ar spune vreodată că berea e prea groasă, ori e prea subţire, convingerea că el ar crede c-am pus catran în ea, mi-ar împinge tot sângele în obraz. Cu alte cuvinte, eram prea laş ca să fac ceea ce ştiam că e drept, aşa precum fusesem prea laş ca să nu fac ceea ce ştiam că nu e drept. Nu avusesem de-a face cu lumea până atunci şi nu imitam pe nici unul dintre cei care se poartă în felul acesta. Am făcut singur descoperirea acestui fel de a se purta, ca un adevărat geniu neînvăţat. Fiindcă mi s-a făcut somn de îndată ce ne-am îndepărtat de corabie, Joe m-a luat din nou în spinare şi m-a dus acasă. Trebuie să fi fost grozav de obositor drumul acesta, fiindcă domnul Wopsle, care era sleit de puteri, avea o mutră atât de îmbufnată, încât, dacă porţile bisericii ar fi fost larg deschise, cred că ar fi excomunicat toată expediţia, în frunte cu Joe şi cu mine.

Dar, nefiind decât un laic, se încăpăţână să stea jos pe iarba umedă, cu o înverşunare atât de nesănătoasă, încât, când îşi scoase haina ca să o usuce la focul din bucătărie, dovada de pe pantaloni l-ar fi dus la spânzurătoare, dacă fapta aceasta ar fi fost socotită o crimă capitală. În timpul acesta, eu mă bălăbăneam ca un beţiv prin bucătărie, fiindcă de-abia mă pusese Joe în picioare, fiindcă dormisem tun pe spinarea lui şi fiindcă mă trezisem în căldură, în lumină şi în sunet de glasuri. După ce mi-am venit în fire (cu ajutorul unui ghiont zdravăn între umeri şi a acestor cuvinte întăritoare:

— Aşa un copil n-am mai văzut! rostit de soră-mea, am înţeles că Joe le povestea despre mărturisirea ocnaşului şi că musafirii sugerau diferite căi prin care acesta ar fi putut pătrunde în bucătărie. Domnul Pumblechook, după ce inspectă cu grijă locuinţa, descoperi că omul se urcase mai întâi pe acoperişul fierăriei, de acolo ajunsese pe acoperişul casei şi că acesta coborâse prin coşul bucătăriei cu ajutorul unei frânghii făcută din fâşii de aşternut; şi fiindcă domnul Pumblechook era un om foarte sigur de el şi avea brişcă lui, toată lumea spuse că el are dreptate şi nu ceilalţi. Totuşi, domnul Wopsle strigă: Nu! cu răutatea neputincioasă a omului ostenit.

Dar, deoarece el n-avea nici o teorie specială şi nici haină n-avea, părerea lui a fost nesocotită în unanimitate. Unde mai pui că pantalonii îi fumegau, fiindcă stătuse cu spatele la sobă ca să-i usuce, ceea ce nu era de natură să inspire încredere. Atât am auzit în seara aceea, înainte de a mă fi înşfăcat soră-mea, pentru că eram necuviincios şi somnoros şi de a mă fi dus la culcare cu o mână atât de grea, încât mi se părea că port cincizeci de perechi de cizme, care se lovesc mereu de marginea scării.

Starea sufletească, pe care am descris-o mai înainte, începu de-abia a doua zi, înainte de a mă fi sculat şi dură mult timp după ce povestea cu fugarul a fost uitată şi nu mai era pomenită decât în împrejurări neobişnuite.

Chapter 7

În vremea când îmi petreceam zilele prin cimitir, citind pietrele de pe mormintele alor mei, aveam doar atâta ştiinţă de carte, încât să pot silabisi. Nici măcar înţelesul simplu al acestor inscripţii nu-l prindeam, căci cuvintele „soţia celui mai de sus” mi se păreau o dovadă despre năzuinţele tatălui meu către o lume mai bună; şi dacă despre vreuna dintre răposatele mele rude s-ar fi spus „a celui de jos”, sunt sigur c-aş fi avut o părere foarte proastă despre acel membru al familiei noastre.

Cât despre noţiunile mele cu privire la adevărurile teologice de care mă lega Catehismul, nici ele nu erau prea precise; căci îmi amintesc bine că declaraţia mea cum că „voiu călcat toată vieaţa pe aceeaşi cale” o socoteam ca o obligaţie de a trece totdeauna satul, pornind de la casa noastră într-o direcţie anumită şi de a nu schimba acest drum, ocolind pe la rotăria satului nu pe la moară.

Mai târziu, eram sortit să devin ucenicul lui Joe şi, până la îndeplinirea acestei misiuni, n-avea voie, după părerea sorei mele, cu nici un chip, să fiu alintat. Prin urmare, nu numai că eram băiat la toate în fierărie, dar, dacă vreun vecin avea nevoie de un băiat, ca să-i alunge păsările din ogoare sau ca să adune pietre sau pentru orice altă treabă de felul acesta, mie-mi era hărăzită cinstea de a îndeplini aceste munci. Totuşi, ca nu cumva situaţia noastră înaltă să sufere vreo ştirbire, o puşculiţă stătea pe raftul din bucătărie, o puşculiţă în care, după cum fusesem anunţat în chip public, se aruncau toţi banii pe care îi câştigam eu. Mi se părea uneori că aceşti bani vor fi vărsaţi pentru lichidarea datoriei naţionale, fiindcă nu trăgeam nici un fel de nădejde să am şi eu parte de această comoară.

Mătuşa domnului Wopsle ţinea o şcoală de seară în sat; aceasta însemna că ea era o bătrână caraghioasă cu mijloace restrânse şi beteşuguri nenumărate, care îşi făcea somnul, în fiecare seară, de la şase la şapte, în tovărăşia unor tineri, care plăteau câte doi penny pe săptămână pentru plăcerea foarte folositoare de a o vedea dormind. Bătrâna închinase o căsuţă; domnul Wopsle avea o odaie sus şi noi elevii îl auzeam regulat citind cu glas tare, foarte demn şi chiar înspăimântător, ba uneori auzeam şi câte o lovitură zdravănă în tavan.

Exista şi legenda că domnul Wopsle „examina” şcolarii o dată pe trimestru. În această împrejurare, domnul Wopsle îşi ridica manşetele, îşi ciufulea părul şi ne ţinea cuvântarea pe care a ţinut-o Marc-Antoniu lângă trupul neînsufleţit al lui Cezar. Apoi, urma întotdeauna Oda lui Collins despre

pasiuni şi eu îl stimam pe domnul Wopsle, mai cu seamă pentru felul cum declama „Răzbunarea” şi-l vedeam în închipuirea mea aruncându-şi mânios sabia însângerată şi luând în mână, cu o privire care pârjolea, trompeta vestitoare de război. Pe atunci, încă nu căzusem pradă pasiunilor, pe care aveam să le cunosc mai târziu şi să le asemuiesc cu vorbele lui Collins şi ale lui Wopsle, spre neajunsul acestora din urmă.

În afară de această instituţie de educaţie, mătuşa domnului Wopsle mai ţinea şi o mică prăvălie, în aceeaşi odaie. Habar n-avea ce marfă se află în prăvălie sau cât costă fiecare lucru, dar, în sertar, se afla un mic registru soios, care servea drept catalog de preţuri, şi, cu ajutorul acestui oracol, Biddy descurca tranzacţiile comerciale. Biddy era nepoata mătuşii domnului Wopsle; mărturisesc că nu mă simt în stare să descopăr ce fel de rudă era cu domnul Wopsle.

Era orfană ca şi mine; şi, ca şi mine, fusese crescută ca-n palme. Era demnă de luat în seamă din pricina extremităţilor ei: căci părul îi era totdeauna nepieptănat, mâinile nespălate şi ghearele rupte. Însă, duminica, când se ducea la biserică, Biddy era foarte îngrijită. Datorită atât bietei mele făpturi, cât mai ales cu ajutorul lui Biddy, am ieşit învingător din lupta cu alfabetul, ca dintr-un hăţiş de spini: zgâriat şi lovit de fiecare literă în parte. Cred că trecuse aproape un an de la urmărirea din mlaştini, căci era mult după aceea, şi era iarnă şi ger.

Într-o oră sau două, am izbutit să mâzgălesc cu litere de tipar această epistolă, folosindu-mă de alfabetul care stătea lângă mine, pe vatră: „dRaga JO cre d ca SCRIu BinE şi creD ca să POt să TE INvat pe Tine JO. O să ne PAR a BINe şi canD o Sati fiu Ucnic o Sa RAdem mult P ip.”

Nu aveam nevoie să comunic cu Joe prin scrisoare, căci el şedea alături de mine şi eram singuri în bucătărie. Dar înmânai această comunicare scrisă (cu tăbliţă cu tot) lui Joe, care o primi ca pe o minune de erudiţie.

— Măi Pip, măi băiete! strigă Joe, făcând ochi mari. Dar eşti un învăţat, zău că eşti.

— Aş vrea să fiu, am spus eu, trăgând cu ochii la tăbliţa pe care o ţinea el în mână; vedeam eu că scrisul meu era cam zăpăcit.

— Uite un J, făcu Joe, şi un O în toată legea! Uite J şi O, Pip, adică Joe.

Nu-l auzisem niciodată pe Joe citind cu glas tare un cuvânt mai lung decât această monosilabă şi, duminică, la biserică, băgasem de seamă că, deşi ţineam cartea de rugăciuni pe dos, acest lucru nu-l supăra, ca şi cum totul ar fi fost cum se cuvine. Dorind să mă folosesc de acest prilej, pentru a afla, dacă, în caz că aş fi profesorul lui Joe, ar trebui să încep chiar de la început, am spus:

— Bine! Dar citeşte şi restul, Joe.

— Şi restul, Pip? întrebă Joe uitându-se tacticos şi cu ochi cercetători la cele scrise. Unul, doi, trei. Păi sunt trei J-uri.

M-am aplecat peste umărul lui Joe şi, cu ajutorul degetului arătător, i-am citit toată epistola.

— Grozav! făcu Joe, la sfârşit. Dar să ştii că eşti învăţat, nu glumă.

— Joe cum se scrie Gargery? am întrebat eu cu un aer de modestie protectoare.

— Eu nu-l scriu în nici un fel, răspunse Joe.

— Bine, dar gândeşte-te că l-ai scrie.

— Nu pot să mă gândesc, spuse Joe. Măcar că şi mie îmi place grozav să citesc.

— Îţi place Joe?

— Grozav. Dă-mi o carte bună sau un ziar şi aşează-mă în faţa focului şi nici nu-mi trebuie altceva. Doamne! urmă el, după ce-şi frecă genunchii cu mâinile, când dai de un J şi un O şi-ţi spui: în sfârşit, am dat de J şi O – Joe, tare-i interesant să citeşti!

Din ultimele cuvinte, am înţeles că învăţătura lui Joe, ca şi forţa aburilor, era încă la primele începuturi. Mi-am urmat gândul şi l-am întrebat:

— Te-ai dus vreodată la şcoală, când erai mic ca mine?

— Nu, Pip, nu m-am dus.

— De ce nu te-ai dus niciodată la şcoală, când erai mic?

— Păi, să-ţi spun, răspunse Joe punând mâna pe vătrai şi apucându-se să scormonească focul, cum făcea totdeauna când era gânditor. Lui taică-meu îi cam plăcea băutura şi când era beat, se repezea fără milă la mama. Încolo nu făcea nici o treabă, doar, din când în când, se mai repezea la mine.

Şi se repezea la mine cu o putere, pe care pot s-o asemuiesc numai cu puterea cu care nu se repezea niciodată la nicovala lui. Înţelegi ce spun, nu-i aşa?

— Sigur, Joe.

— Aşa că maică-mea şi cu mine ne-am luat lumea în cap; mama se ducea să lucreze cu ziua şi-mi spunea: Acum Joe, slavă Domnului, ai să te duci şi tu la şcoală. Dar taică-meu avea inima aşa de bună, că nu putea să trăiască fără noi, săracul. Şi venea cu o gloată după el şi făcea atâta gălăgie la casele unde lucra mama, că oamenii n-aveau încotro şi ne dădeau afară. Şi iar ne lua tata acasă şi iar se repezea la noi. Şi de aceea, vezi tu, Pip, spuse Joe, oprindu-se din scormonit, de aceea n-am învăţat eu carte.

— Săracul de tine!

— Dar să ştii, Pip, spuse Joe atingând uşor zidul vetrei cu vătraiul, ce-i al lui, e al lui şi ca să spun drept, taică-meu avea inimă bună, îţi dai seama?

Nu-mi dădeam seama, dar n-am spus nimic.

— Vezi, urmă Joe, cineva trebuie să aibă grijă de casă, că altfel se duce totul de râpă. Ştii doar! Aceasta ştiam şi am încuviinţat.

— Aşa că taică-meu nu se împotrivea ca eu să mă apuc de lucru; şi m-am apucat de meseria mea, care ar fi fost şi meseria tatii, dacă s-ar fi ţinut de ea şi am lucrat, nu glumă, Pip. Şi, cu timpul, l-am ţinut eu pe tata până s-a prăpădit, săracul, de boala copiilor. Şi chiar mă gândeam să pun să

scrie pe mormântul lui: „De-a fost urâtă a lui purtare, avut-a totuşi suflet mare”.

Joe recită aceste versuri cu o mândrie atât de vădită, încât l-am întrebat dacă el le făcuse.

— Eu le-am făcut, spuse Joe, chiar eu. Într-o clipă le-am ticluit; ca atunci când, dintr-o singură lovitură, scoţi o potcoavă. Niciodată n-am fost aşa de mirat nici nu-mi venea să cred – îţi spun drept, nu-mi venea să cred că eu le făcusem. Cum îţi spuneam, Pip, gândul meu era să pun să cioplească cuvintele acestea pe mormântul lui; dar, poeziile costă bani, oricum le-ai ciopli, mari sau mici, şi m-am lăsat păgubaş. Ce să mai vorbim, toţi banii pe care i-am strâns şi i-am cheltuit cu mama. Nu-i prea mergea bine cu sănătatea, era frântă, săraca. Dar n-a mai făcut mult timp umbră pământului şi, sărmana de ea, a închis ochii.

Ochii albaştri ai lui Joe se făcuseră apoşi; îşi frecă întâi un ochi şi apoi pe celălalt, într-un fel foarte ciudat, cu mânerul vătraiului.

— Mi-era urât pe urmă, spuse Joe, să trăiesc singur aici şi, atunci, am cunoscut-o pe sora ta. Ştii, Pip – Joe se uită drept în ochii mei, ca şi cum ar fi ştiut că voi fi de altă părere – e o femeie frumoasă.

Eu mă uitam în foc îndoindu-mă vădit.

— Orice-ar zice neamurile sau lumea, Pip, să ştii că sora ta e – Joe ciocăni cu vătraiul în zidul vetrei la fiecare cuvânt – o femeie frumoasă!

Nu-mi veni nimic mai potrivit în minte decât:

— Îmi pare bine, Joe, că zici aşa.

— Şi mie-mi pare bine, spuse Joe, apucându-mă de braţ. Puţină roşeaţă pe faţă sau niţel prea multe oase, aceasta nu mă supără pe mine!

I-am spus cu isteţime că dacă pe el nu-l supăra, n-avea pe cine să supere.

— Sigur! încuviinţă Joe. Chiar aşa, ai dreptate, băiete! Când am cunoscut-o pe sora ta, se vorbea prin sat că te creşte pe tine. Foarte frumos din partea ei, zicea lumea şi

eu spuneam la fel. Şi tu, urmă Joe, făcând o strâmbătură ca şi cum ar fi văzut ceva foarte scârbos, dacă ţi-ai fi dat seama ce mic şi prăpădit şi urât erai, Doamne, ai fi avut o părere foarte proastă despre tine. Fără să-mi facă prea multă plăcere vorbele lui, am spus:

— Lasă Joe, nu te mai sinchisi de mine.

— Dar m-am sinchisit de tine, Pip, spuse el cu o simplicitate drăgăstoasă.

Când am cerut mâna surorii tale, ca s-o duc la altar, după ce se hotărâse şi ea să trăiască cu mine aici, la fierărie, i-am spus: Şi adă şi copilul ăla, Dumnezeu să-1 binecuvânteze! Şi i-am mai spus: Slavă Domnului, e loc pentru el lafierărie!

Eu am izbucnit în plâns, i-am cerut iertare lui Joe şi l-am luat de gât; el lăsă vătraiul din mână ca să mă strângă în braţe şi mi-a spus:

— Noi suntem prieteni, nu-i aşa Pip? Hai, nu mai plânge, băiete!

După această mică întrerupere, Joe vorbi mai departe.

— Vezi tu, Pip, aceasta-i povestea! Vezi şi tu unde am ajuns. Acum, dacă vrei tu să te îngrijeşti de învăţătura mea – dar îţi spun dinainte că-s tare greu de cap, tare greu de cap – doamna Joe nu trebuie să vadă ce facem noi. Trebuie să facem totul, cum să-ţi spun, pe furiş. Ai să mă întrebi de ce pe furiş? Stai să-ţi spun.

Iar luase vătraiul în mână, altfel nici nu cred că ar fi putut să-şi urmeze demonstraţia.

— Soră-ta e cu conducerea.

— Cu conducerea, Joe? Eram nedumerit, căci mi-a dat prin gând (şi trebuie să adaug că eram plin de nădejdi) că Joe se despărţise de ea în favoarea vreunul ministru al marinei sau de finanţe.

— E cu conducerea, lămuri Joe. Vreau să spun că-i place să ne conducă pe tine şi pe mine.

— A!

— Şi nu s-ar bucura prea tare, dac-ar avea doi învăţaţi în casă, urmă Joe, şi, mai cu seamă, nu s-ar bucura, dacă m-aş

face învăţat de frică să nu mă răscol. Ştii, ca un răzvrătit, înţelegi?

Eram gata să-i răspund printr-o întrebare şi apucasem să rostesc De ce, când Joe mă opri.

— Stai puţin. Ştiu ce vrei să spui, Pip! Ai răbdare! Eu nu zic că sora ta nu face pe împăratul cu noi, din când în când. Nu zic că nu ne pune beţe-n roate şi că nu ne apasă uneori. Mai cu seamă când o apucă toanele – Joe începu să vorbească în şoaptă cu privirile spre uşă – îţi spun cinstit, Pip, eu recunosc că-i mânioasă din fire.

Joe rosti acest cuvânt ca şi cum ar fi început cu cel puţin zece M-uri.

— De ce nu mă răscol? Aceasta-i întrebarea pe care nu te-am lăsat s-o pui, nu-i aşa, Pip?

— Da, Joe.

— Păi, să vezi, spuse Joe, luând vătraiul cu mâna stângă, ca să-şi poată mângâia mustaţa cu dreapta. Şi, de câte ori îl vedeam prins de această paşnică îndeletnicire, ştiam că nu mai e nici o nădejde.

— Soră-ta e fire de stăpân. Fire de stăpân.

— Ce înseamnă fire de stăpân? am întrebat eu, cu nădejdea că-l voi aduce la o dezlegare. Dar Joe avea răspunsul mai pregătit decât m-aş fi aşteptat şi-mi închise gura cu totul, cu un gest rotund al mâinii şi cu o privire fixă:

— Uite, ea. Şi eu nu sunt fire de stăpân, urmă Joe, luându-şi privirea de la mine şi ducându-şi mâna înapoi la mustaţă. Şi, mai cu seamă, Pip, – şi de data aceasta îţi vorbesc serios, băiete – mi-a ajuns s-o văd pe maică-mea, o biată femeie care muncea şi robotea toată ziua, de-i ieşea sufletul şi n-a avut parte de linişte, sărmana, cât a trăit; şi mi-e frică să nu păcătuiesc şi eu şi să mă port urât faţă de femeia mea; şi mai bine să păcătuiesc în celălalt fel şi să n-o duc eu chiar aşa bine.

Parcă eu n-aş vrea să fiu singurul ţap ispăşitor, măi Pip, şi să nu existe gâdiliciul pentru tine; toate le-aş lua asupra

mea; dar aşa-i viaţa, Pip, şi nădăjduiesc c-ai să treci cu vederea toate lipsurile.

Măcar că eram mic, cred că, în seara aceea, îl priveam pe Joe cu mai multă admiraţie. De atunci încolo, am fost mereu egali, cum fusesem şi până atunci; dar, din seara aceea, ori de câte ori mă uitam la Joe sau mă gândeam la el, simţeam că îl port în inima mea.

— Până una alta, spuse Joe, ridicându-se ca să mai arunce un lemn în foc, acuşi sună ceasul opt şi nu s-a întors încă. Sper că iapa unchiului Pumblechook n-a călcat pe un ochi de gheaţă şi s-a dat la fund.

În zilele de târg, doamna Joe pleca la oraş cu domnul Pumblechook, ca să-i ajute la cumpărarea acelor lucruri care cereau şi părerea unei femei; căci unchiul Pumblechook era burlac şi n-avea încredere în slugi. Azi era zi de târg şi doamna Joe plecase într-una din expediţiile acestea.

Joe făcu focul şi mătură vatra şi, apoi ne duserăm amândoi la uşă, ca să auzim când vine brişcă. Era o noapte rece şi uscată, vântul sufla amarnic şi chiciura era albă şi tare. Dacă ar rămâne cineva la noapte afară, în mlaştini, ar muri de frig, mă gândeam eu. Apoi, mi-am îndreptat ochii spre stele, gândindu-mă ce groaznic trebuie să fie pentru un om degerat să se uite la ele şi să nu găsească nici ajutor şi nici milă în lumina lor sclipitoare.

— Uite că vine iapa, spuse Joe, auzi cum sună ca nişte clopoţei?

Sunetul potcoavelor pe drumul îngheţat era cât se poate de muzical.

Trapul era mai iute ca de obicei. Pregătirăm un scaun pentru clipa când doamna Joe va descinde, aţâţarăm focul pentru ca fereastra să fie luminată şi am aruncat o ultimă privire prin bucătărie, ca să vedem dacă fiecare lucru e la locul lui.

După ce am isprăvit cu aceste pregătiri, sosiră şi ei, încotoşmănaţi până-n ochi.

Mai întâi coborî doamna Joe şi apoi unchiul Pumblechook, care acoperi iapa cu o pătură. Pe urmă am intrat cu toţii în bucătărie aducând cu noi o boare de aer atât de rece, încât focul parcă-şi pierduse toată căldura.

— Ei, făcu doamna Joe, dezbrăcându-se grăbită şi emoţionată şi aruncându-şi boneta pe umăr, o lăsă să atârne de panglici. Dacă nici astă-seară băiatul acesta nu ne este recunoscător, atunci să ştiţi că nu mai e niciodată.

M-am arătat cât se poate mai recunoscător, pe cât se poate să se arate de recunoscător un băiat care nu ştie încă de ce trebuie să ia mutra aceasta.

— Nădăjduiesc, spuse soră-mea, că n-o să-l alinte. Dar tare mi-e teamă.

— Nu-i felul ei, spuse domnul Pumblechook. Las' că ştie ea.

— Ea? m-am uitat la Joe, mişcând din buze şi înălţându-mi sprâncenele.

Ea? Deoarece soră-mea îl prinse asupra faptului, şi-a trecut mâna peste nas, cu aerul acela împăciuitor pe care-l adopta în ocazii din acestea şi se uita la ea.

— Ei? făcu soră-mea, arţăgoasă. Ce vă holbaţi? A luat foc casa?

— A vorbit cineva adineaori – îndrăzni Joe cu un ton politicos – despre ea.

— Ea e ea, spuse soră-mea. Doar dacă vrei să spui că domnişoara Havisham e el. Şi nu-mi închipui c-ai să îndrăzneşti.

— Domnişoara Havisham din partea de jos a oraşului? întrebă Joe.

— Există vreo domnişoară Havisham în partea de jos a oraşului? spuse soră-mea. Zice c-ar vrea să se ducă băiatul să se joace acolo. Şi sigur c-o să se ducă. Şi bine-ar face să se joace acolo – spuse soră-mea, clătinând din cap către mine, ca să mă încurajeze să fiu vesel şi jucăuş, – că altfel e vai de el.

Auzisem de domnişoara Havisham din partea de sus a oraşului – toată lumea pe o rază de câteva mile auzise de ea

– că era o domnişoară foarte bogată şi înspăimântătoare, care locuia într-o casă mare şi înfiorătoare, se zăvorea de teama bandiţilor şi trăia o viaţă de pustnică.

— Pe cinstea mea! făcu Joe înmărmurit. Mă întreb de unde-l cunoaşte pe Pip!

— Neghiobule! strigă soră-mea, cine ţi-a spus că-i cunoaşte?

— A spus cineva adineaori, îndrăzni Joe din nou cu un ton politicos, cum că vrea ca Pip să se joace acolo.

— Şi nu putea să-l întrebe pe unchiul Pumblechook, dacă nu cunoaşte vreun băiat care ar vrea să se joace acolo? Nu s-ar putea ca unchiul Pumblechook să fie vreun chiriaş de al ei şi să se ducă, nu zic trimestrial sau de două ori pe an, ar fi să cer prea mult de la tine, dar din când în când, ca să-şi plătească chiria? Şi atunci n-ar putea ea să-l întrebe pe unchiul Pumblechook dacă nu cumva cunoaşte vreun băiat, care ar vrea să se joace acolo?

Şi n-ar putea unchiul Pumblechook, care se gândeşte totdeauna la noi, deşi tu, Joseph, poate că nu eşti de părerea aceasta, – spuse ea pe un ton de adâncă imputare, ca şi cum Joe ar fi fost cel mai nesimţit dintre nepoţi – să pomenească de băiatul acesta care face pe măreţul aici, (ceea ce eu declar sus şi tare că nu făceam) şi pentru care am robit de bună voie?

— Foarte bine! strigă unchiul Pumblechook. Bine zis! Frumos expus!

Foarte bine! Ei, Joseph, acum ştii cum stau lucrurile?

— Nu, Joseph, spuse soră-mea cu imputare în timp ce Joe îşi trecea mereu mâna peste nas în chip de scuză, nu ştii încă cum stau lucrurile, deşi poate crezi că ştii. Poţi să crezi că ştii, dar nu ştii, Joseph. Pentru că nu ştii că unchiul Pumblechook, dându-şi seama că viitorul acestui copil poate să atârne de o vizită la domnişoara Havisham, s-a oferit să-l ia la oraş, la noapte, în brişcă lui, să-l culce la el la noapte şi să-l ducă chiar el la domnişoara Havisham, mâine dimineaţă. Şi, Doamne Dumnezeule, strigă soră-mea

aruncându-şi boneta cu deznădejde, stau şi-mi bat gura cu viţeii ăştia şi unchiul Pumblechook aşteaptă şi iapa o să răcească la uşă şi băiatul e murdar cu jeg şi noroi din cap până-n picioare!

Cum a rostit vorbele acestea, s-a şi năpustit la mine ca un vultur la un miel şi mi-a băgat faţa într-un lighean şi mi-a pus capul sub cişmea şi m-a săpunit şi m-a frământat şi m-a frecat şi m-a înghiontit şi m-a scărmănat până ce nu mai eram eu. (E locul să spun aici, că eu cunosc mai bine decât orice făptură de pe lume, efectul unei verighete, care trece duşmănos peste faţa unui om).

După ce sfârşi cu spălatul, soră-mea mi-a dat rufe curate, cele mai ţepene pe care le-a găsit; mă simţeam ca un puşcăriaş îmbrăcat în pânză de sac; apoi m-a înţolit cu hainele mele cele mai strâmte şi mai chinuitoare. În această stare, am fost predat domnului Pumblechook, care mă primi solemn, ca un şerif şi mă blagoslovi cu un discurs; ştiu că de-abia aştepta prilejul să-l rostească:

— Băiete, să fii recunoscător tuturor prietenilor tăi dar, mai cu seamă celor care te-au crescut ca-n palme.

— La revedere, Joe!

— Dumnezeu să-ţi ajute, Pip, băiete!

Încă nu mă despărţisem niciodată de el până atunci şi, pe de altă parte din pricina celor ce simţeam, pe de alta, din pricina săpunului, nu am văzut nici o stea. Apoi, una câte una, stelele începură să clipească, fără să mă lămurească de ce mă duceam să mă joc la domnişoara Havisham şi de-a ce trebuia să mă joc.

Chapter 8

Casa domnului Pumblechook de pe strada principală a târgului amintea de piper şi de făină, aşa cum se cuvine să şi arate casa unui negustor de grâne.

Mi se părea că un om care are atâtea sertăraşe în prăvălia lui, trebuie să fie foarte fericit şi mă întrebam, uitându-mă într-unul sau două din cele din rândul de jos, unde văzui nişte pacheţele cafenii legate cu sfoară, dacă seminţele de

flori şi bulbii aşteptau doar o zi frumoasă ca să iasă din cuştile lor şi să înflorească.

Acest gând îmi veni în minte, a doua zi după sosirea mea, dis-de-dimineaţă. Cu o seară înainte, mă culcasem într-o mansardă cu un tavan oblic, care era atât de jos în colţul unde se afla patul, încât îmi făceam socoteala că ţiglele de pe acoperiş erau la o depărtare mai mică de un picior de sprâncenele mele. Tot în dimineaţa aceea, descoperii o afinitate ciudată între seminţele grânelor şi stofa de doc. Domnul Pumblechook era îmbrăcat în doc şi vânzătorul lui la fel; şi nu ştiu, parcă docul avea un aer şi un miros care ţineau de seminţe, după cum seminţele aveau un aer şi un miros, care aduceau a doc, aşa încât nici nu le mai deosebeam.

Tot cu prilejul acesta, am băgat de seamă că domnul Pumblechook îşi conducea afacerea privind peste drum la negustorul de şei iar acesta părea să-şi încheie tranzacţiile privind tot timpul în buzunare şi cu ochii la brutar, care, la rândul lui, stătea cu mâinile încrucişate şi se uita la băcan, care stătea în pragul uşii şi se uita la farmacist. Ceasornicarul, care şedea aplecat peste pupitrul lui cu lupa la ochi, sub privirile unei cete de oameni îmbrăcaţi în bluze ţărăneşti ce se uitau la el prin vitrină, părea singurul om de pe strada principală absorbit de meseria lui.

Domnul Pumblechook şi cu mine am luat gustarea de dimineaţă, la ora opt, în odăiţa din spatele prăvăliei, în timp ce vânzătorul îşi bea cana de ceai şi îşi mânca pâinea cu unt pe un sac de mazăre, în prăvălie. Domnul Pumblechook mi se părea un tovarăş de masă tare nesuferit.

În afară de faptul că era de părerea surorii mele, care spunea că mâncarea mea trebuie să aibă un caracter umilitor de pedeapsă, în afară de faptul că-mi dădea pâine multă şi unt puţin şi că turna atâta apă caldă în lapte, încât ar fi fost mai sincer să renunţe cu totul la lapte, conversaţia lui era alcătuită numai din aritmetică. Când am spus politicos bună dimineaţa, mă întrebă solemn: De şapte ori

nouă, măi băiete? Şi cum era să-i răspund eu, când mă lua aşa repede, într-o casă necunoscută şi pe stomacul gol! Mi-e foame, dar n-am apucat să înghit nici o înghiţitură şi domnul Pumblechook începu o adunare nesfârşită, care nu încetă în tot timpul mesei.

Şapte? Cu patru? Şi cu opt? Şi cu şase? Şi cu doi? Şi cu zece? Şi aşa mai departe. După fiecare răspuns, n-apucam să iau mai mult decât o îmbucătură sau o sorbitură şi urma altă întrebare, în timp ce el îşi vedea liniştit de treabă şi mânca slănină cu corn cald, înfulecând şi îndopându-se, (dacă-mi este îngăduit să spun aşa).

De aceea, m-am arătat foarte bucuros când s-a făcut ora zece şi am plecat spre domnişoara Havisham, deşi mă simţeam cam stingherit, fiindcă nu ştiam cum o să mă port în casa acestei domnişoare. După un drum de un sfert de oră, am ajuns la locuinţa domnişoarei Havisham, o casă veche şi sinistră de cărămidă roşie, cu multe zăbrele de fier. Unele dintre ferestre fuseseră zidite; ferestrele nezidite aveau zăbrele ruginite; în faţa casei, se afla o curte înconjurată de un gard de fier cu o poartă zăvorâtă; aşa că, după ce am sunat, am fost nevoiţi să aşteptăm să vină cineva să ne deschidă.

În timp ce aşteptam la poartă, eu trăgeam cu ochiul înăuntru (până şi aici domnul Pumblechook îmi spuse: Şi cu patrusprezece? Dar eu m-am făcut că n-aud) şi am văzut că la marginea casei se afla o fabrică mare de bere. Nu lucra nimeni înăuntru şi se vedea că, de mult, nu mai făcuse nimeni bere pe acolo.

O fereastră se deschise şi o voce limpede întrebă:

— Cine e? Şi însoţitorul meu răspunse:

— Pumblechook. Vocea spuse:

— Foarte bine. Fereastra se închise şi o domnişoară trecu curtea cu nişte chei în mână.

— Acesta, spuse domnul Pumblechook, e Pip.

— Acesta-i Pip? întrebă domnişoara, care era foarte drăguţă şi părea foarte mândră. Intră, Pip!

Domnul Pumblechook dădu să intre şi el, dar ea îl opri cu poarta.

— A! făcu ea. Doreşti s-o vezi pe domnişoara Havisham?

— Dacă domnişoara Havisham doreşte să mă vadă, răspunse domnul Pumblechook cam încurcat.

— A! făcu fata; dar vezi că nu doreşte.

Aceste cuvinte au fost rostite cu atâta hotărâre, încât domnul Pumblechook, deşi se simţea destul de jignit în demnitatea lui, nu putu să protesteze. În schimb, mă măsură cu o privire aspră – ca şi cum i-aş fi făcut ceva – şi plecă, rostind aceste cuvinte pline de imputare:

— Băiete! Ai grijă ca purtarea ta să fie spre cinstea acelora care te-au crescut! Mi-era cam teamă că se va întoarce şi mă va întreba prin poartă:

— Şi cu şaisprezece? Dar nu se întâmplă aşa.

Tânăra mea călăuză încuie poarta şi am pornit împreună prin curte. Era o curte pavată şi îngrijită şi, prin toate crăpăturile, creştea iarba. Între fabrica de bere şi curte era o potecă, care le unea; şi portiţa de lemn din capătul potecii era deschisă şi fabrica era deschisă şi ea şi se vedea până departe la zidul înalt, care mărginea toată proprietatea; totul era gol şi pustiu. Vântul care sufla părea mai rece aici decât afară, în stradă; făcea un zgomot ascuţit când intra şi ieşea vâjâind prin uşile deschise ale fabricii de bere, ca şi cum ar fi bătut în pânzele unei corăbii de pe mare.

Fata văzu că mă uit la fabrica de bere şi-mi spuse:

— Ai putea să bei liniştit toată berea care se fabrică acum aici, măi băiete.

— Şi eu cred, domnişoară, am spus eu sfios.

— Mai bine nici să nu se facă bere aici, fiindcă ar ieşi acră, ce crezi?

— Cam aşa, domnişoară.

— Nu că i-ar fi trecut cuiva prin gând să încerce, adăugă ea; cu fabrica aceasta s-a terminat, aşa pustie o să rămână până o să cadă la pământ. Şi bere avem destulă în pivniţă, ca să înecăm tot castelul.

— Acesta-i numele casei?
— Unul dintre numele casei.
— Are mai multe nume?
— Mai are unul. Îi spune „Satis”; un nume grecesc sau latinesc sau ebraic sau toate trei din partea mea şi înseamnă „destul”.
— Casa Destul! am spus eu. Ce nume ciudat, domnişoară!
— Da, spuse ea. Dar înseamnă mai mult decât ai crede. Pe vremuri, când au botezat casa, vroia să spună că oricine ar stăpâni casa aceasta, nu mai poate dori altceva. Se vede că, pe vremea aceea, se mulţumeau oamenii cu puţin. Stai, n-o lua razna, băiete.

Deşi îmi spunea băiete atât de des şi cu o nepăsarae care nu mi se părea prea măgulitoare, era de vârsta mea. E adevărat că părea mai mare decât mine, fiindcă era fată şi fiindcă era frumoasă şi ştia să se stăpânească; şi se purta cu mine atât de dispreţuitor de parcă ar fi avut douăzeci şi unu de ani şi ar fi fost regină.

Am intrat în casă printr-o uşă lăturalnică, uşa cea mare de intrare avea două lanţuri de-a curmezişul şi primul lucru care mă izbi a fost întunericul de pe coridoare; fata lăsase o lumânare aprinsă pe coridor, când venise să-mi deschidă uşa. Acum luă lumânarea şi am trecut împreună prin mai multe săli, apoi am urcat o scară; era întuneric beznă peste tot, doar lumânarea ne lumina drumul.

În cele din urmă am ajuns la o uşă şi fata spuse:
— Intră.
I-am răspuns mai mult din timiditate decât din politeţe:
— După dumneata.
Ea îmi spuse:
— Nu fi caraghios, băiete, eu nici nu intru. Şi se depărta plină de dispreţ şi, ceea ce era mai rău, luă şi lumânarea cu ea.

Nu prea mă simţeam bine şi mi-era şi teamă. Totuşi, deoarece nu-mi rămânea altceva de făcut, decât să bat la uşă, am bătut şi un glas dinăuntru mi-a spus să intru. Am

intrat şi m-am văzut într-o odaie mare, bine luminată cu lumânări de ceară. Nici o rază de soare nu pătrundea în odaia aceasta. După mobilă, părea să fie un iatac, deşi multe lucruri aveau o înfăţişare şi un rost pe care nu le înţelegeam încă pe atunci. Dar ceea ce mă izbi din cale afară, era o masă acoperită cu mătase şi o oglindă; la prima vedere mi se păru că e o masă de toaletă.

N-aş putea să spun că aş fi fost în stare să dau de rostul acestui obiect, dacă o doamnă frumoasă n-ar fi fost aşezată în faţa mesei. Şedea cu cotul sprijinit de masă şi cu capul în mână şi era cea mai stranie făptură pe care o văzusem vreodată sau pe care o voi vedea-o vreodată.

Era îmbrăcată în stofe bogate – în atlas, mătase şi dantelă – şi era toată în alb. Şi pantofii ei tot albi erau. Şi un văl alb îi acoperea capul şi-n păr avea flori de lămâiţă şi părul îi era tot alb. Pe gât şi pe mâini, sclipeau giuvaeruri scânteietoare şi pe masă scânteiau altele. Prin toată odaia, erau împrăştiate rochii, – nu chiar atât de minunate ca aceea pe care o purta – şi cufere pe jumătate pline.

Pe semne că nu sfârşise încă cu îmbrăcatul, fiindcă n-avea decât un singur pantof în picior; celălalt era pe masă, alături de mâna ei; vălul nu era bine potrivit, ceasul cu lanţ nu şi-l pusese încă, iar alături de giuvaerurile de pe masă, se vedeau nişte dantele, care trebuiau să-i împodobească rochia, o carte de rugăciuni, o batistă, nişte mănuşi şi câteva flori, toate îngrămădite dezordonat lângă oglindă.

Toate acestea nu le-am văzut din primele clipe, deşi, din primele clipe, am văzut mai mult decât îşi poate cineva închipui. Dar am văzut că totul în jurul meu era alb, mai bine zis că fusese alb, odată, de mult şi că îşi pierduse strălucirea şi că acum era ofilit şi galben. Am văzut că mireasa, îmbrăcată de nuntă, se ofilise şi ea ca şi rochia, ca şi florile şi că singura strălucire care îi mai rămăsese era strălucirea ochilor ei înfundaţi. Am văzut că rochia fusese pusă odată pe trupul împlinit al unei femei tinere şi că trupul acesta, pe care toate atârnau, se chircise până nu

mai rămăsese decât pielea şi oasele. Mi-amintesc că, odată, la târg, am văzut nişte figuri de ceară îngrozitoare, înfăţişând nu ştiu ce personaj, care îşi dădea sufletul, înconjurat de mare alai.

Altădată, m-au luat la una din vechile biserici din ţara mlaştinilor, ca să văd nişte moaşte îmbrăcate în veşminte bogate, care tocmai fuseseră dezgropate dintr-un cavou al bisericii. Acum figura de ceară şi moaştele păreau însufleţite de nişte ochi negri, care se mişcau şi se uitau la mine. Aş fi ţipat, dacă aş fi îndrăznit.

— Cine-i? întrebă doamna de la masă.

— Pip, doamnă.

— Pip?

— Băiatul domnului Pumblechook… Am venit… să mă joc.

— Vino mai aproape, să te văd. Vino aproape.

De abia când m-am oprit în faţa mesei, ferindu-mă de privirile ei, am văzut cu de-amănuntul toate lucrurile de lângă oglindă şi am observat că ceasul se oprise la nouă fără douăzeci de minute şi că ceasornicul din perete se oprise şi el tot la nouă fără douăzeci de minute.

— Uită-te la mine, spuse domnişoara Havisham. Nu ţi-e teamă de o femeie care n-a văzut lumina zilei de când te-ai născut tu?

Din păcate, trebuie să recunosc că nu mi-a fost teamă să spun minciuna uriaşă cuprinsă în răspunsul: nu.

— Ştii ce ating eu în clipa aceasta? întrebă ea punându-şi mâinile una peste alta în partea stângă a pieptului.

— Da, doamnă (mă gândeam la băiatul cel nemilos).

— Ce ating?

— Inima.

— E zdrobită.

Rosti aceste cuvinte foarte apăsat, cu o privire arzătoare şi cu un zâmbet ciudat, în care se oglindea şi puţină mândrie.

După ce stătu câteva clipe cu mâinile pe inimă, le lăsă jos ca şi cum ar fi fost prea goale.

— Sunt obosită, spuse domnişoara Havisham. Vreau să mă distrez şi m-am plictisit de oameni mari. Joacă-te.

Cred că cei mai neînduplecaţi cititori vor recunoaşte că cu greu ar găsi în lumea întreagă ceva mai anevoios de îndeplinit de către un biet băiat în împrejurările de care am vorbit.

— Câteodată am trăznăi ciudate, urmă ea, şi acum mi-a trăznit prin cap că vreau să văd pe cineva jucându-se. Hai, hai! spuse ea cu o mişcare nerăbdătoare a degetelor de la mâna dreaptă. Joacă-te!

În clipa aceea, de frica surorii mele, îmi trecu prin minte ideea deznădăjduită de a porni la plimbare în jurul odăii imitând brişca domnului Pumblechook. Dar nu mă simţeam în stare să duc la bun sfârşit această reprezentaţie, aşa că m-am lăsat păgubaş; stăteam în picioare şi mă uitam la domnişoara Havisham cu o privire care îmi închipui că i se părea arţăgoasă, căci mă întrebă, după ce ne-am privit unul pe altul câtva timp.

— Eşti ursuz şi îndărătnic?

— Nu, doamnă. Îmi pare aşa rău că nu-mi vine să mă joc. Dacă vă plângeţi de mine, o să am de furcă cu sora mea…, aşa că, vedeţi, dacă aş putea, m-aş juca, dar totul e atât de nou aici pentru mine, aşa ciudat, aşa frumos… şi aşa trist… M-am oprit de frică să nu spun prea mult, speriat că am şi spus şi, din nou, ne uitarăm unul la altul.

Înainte de a vorbi, domnişoara Havisham îşi întoarse privirea de la mine spre rochia pe care o purta, spre masă şi, în sfârşit, spre marginea ei din oglindă.

— Aşa nou pentru el, murmură ea şi atât de vechi pentru mine; aşa ciudat pentru el şi aşa obişnuit pentru mine; şi aşa trist pentru amândoi. Cheam-o pe Estella.

Deoarece tot se mai uita la chipul ei din oglindă, îmi închipui că vorbeşte tot cu ea însăşi şi nu m-am mişcat.

— Cheam-o pe Estella, repetă ea, fulgerându-mă cu o privire. Aceasta poţi să faci. Cheam-o pe Estella. De la uşă.

Să stau în beznă într-un coridor întunecos al unei case necunoscute şi să zbier Estella după o fată înfumurată, care nici nu se arăta şi nici nu răspundea şi să simt că e o îndrăzneală fără seamăn să urlu după ea în felul acesta mi se părea la fel de greu ca şi încercarea de a mă juca la comandă. Dar, fata răspunse în cele din urmă şi lumina ei se apropie ca o stea prin coridor.

Domnişoara Havisham îi făcu semn să se apropie, luă o bijuterie de pe masă şi îi încercă efectul, punând-o pe pieptul tânăr al fetei şi în părul ei castaniu.

— A ta să fie, într-o zi, drăguţo şi s-o porţi cu plăcere. Hai joacă cărţi cu băiatul acesta.

— Cu băiatul acesta! Dar e un băiat de ţăran!

Mi se păru că aud răspunsul domnişoarei Havisham, numai că suna atât de ciudat:

— Ei şi? Poţi să-i zdrobeşti inima.

— Ce ştii să joci, băiete? mă întrebă Estella cu dispreţ.

— Doar „Sărăceşte-ţi vecinul”, domnişoară.

— Ei, sărăceşte-l, îi spuse domnişoara Havisham Estellei şi începurăm să jucăm cărţi.

De-abia atunci începeam să înţeleg că, în odaia aceea, totul se oprise ca şi ceasornicul, cu mult timp în urmă. Am observat că domnişoara Havisham pune bijuteria pe masă, chiar pe locul de unde o luase. În timp ce Estella împărţea cărţile, eu m-am uitat spre masa de toaletă şi am văzut că pantoful de pe masă, care fusese odată alb şi acum era îngălbenit, nu fusese purtat niciodată. Mi-am aruncat privirile spre piciorul descălţat şi am văzut că ciorapul de mătase, care fusese odată alb şi era acum îngălbenit, era zdrenţuit de atâta purtat.

Dacă n-ar fi fost această înţepenire a lucrurilor, această oprire în loc a atâtor obiecte palide şi îmbătrânite, rochia ofilită de mireasă de pe trupul gârbovit n-ar fi semănat atât de mult cu o rochie funerară şi nici vălul cu un giulgiu.

Şi domnişoara stătea ca o moartă şi se uita cum jucam noi cărţi; dantelele şi podoabele de pe rochia de mireasă

parcă erau făcute din hârtie arsă. Pe atunci nu auzisem încă despre morţi dezgropaţi, care se transformă în pulbere, în clipa în care sunt scoşi la lumină; dar, de multe ori, m-am gândit că domnişoara Havisham arăta ca o făptură pe care razele soarelui ar preschimba-o în pulbere.

— Băiatul acesta spune valeţilor flăcăi! spuse Estella batjocoritor, înainte de sfârşitul jocului. Şi ce mâini aspre are! Şi ce ghete grosolane!

Până atunci nu-mi dăduse niciodată prin gând că trebuie să-mi fie ruşine de mâinile mele; dar acum începeam să le socotesc destul de urâte.

Dispreţul ei pentru mine era atât de puternic, încât m-am molipsit şi eu.

Estella câştigă jocul şi trebuia să dau eu cărţile. Bineînţeles că le-am dat greşit, fiindcă ştiam că Estella de-abia aşteaptă să greşesc; şi ea mă pârî domnişoarei Havisham, spunând că sunt un ţăran prost şi neîndemânatic.

— Tu nu spui nimic despre ea? întrebă domnişoara Havisham în timp ce privea. Ea îţi spune atâtea lucruri jignitoare şi tu nu spui nimic. Ce părere ai despre ea?

— Nu vreau să spun, bâlbâi eu.

— Spune-mi la ureche, spuse domnişoara Havisham, aplecându-se.

— Cred că-i foarte, mândră, am şoptit eu.

— Altceva?

— Cred că-i drăguţă.

— Altceva?

— Cred că-i place să jignească (tocmai atunci Estella se uita la mine cu o expresie scârbită).

— Altceva?

— Cred c-aş vrea să mă duc acasă.

— Şi să n-o mai vezi niciodată, măcar că-i aşa drăguţă?

— Nu spun că n-aş mai vrea s-o văd niciodată, dar acum aş vrea să mă duc acasă.

— Ai să te duci îndată, spuse domnişoara Havisham cu glas tare. Acum, termină-ţi jocul.

Aş fi putut să jur că faţa domnişoarei Havisham nu era în stare să zâmbească decât cu zâmbetul acela ciudat de la început. Căci îi îngheţase faţa într-o expresie încordată şi gânditoare, poate atunci când înţepeniseră toate lucrurile din jurul ei. Şi acum arăta de parcă n-ar fi putut s-o destindă din nou; glasul parcă i se prăbuşise şi acum vorbea încet, împrăştiind un somn de moarte în jurul ei; cu totul, domnişoara Havisham părea că se prăbuşise odată, de mult, pe dinăuntru şi pe dinafară, sub apăsarea unei lovituri cumplite.

Am jucat jocul până la sfârşit şi Estella mă sărăci. După ce-mi luă toate cărţile, le aruncă pe masă, ca şi cum le-ar fi dispreţuit, pentru că le câştigase de la mine.

— Când să te mai chem? spuse domnişoara Havisham. Stai să mă gândesc.

Tocmai începusem să-i spun că azi e miercuri, dar ea mă opri cu o mişcare nerăbdătoare a degetelor de la mâna dreaptă.

— Ai răbdare! Eu habar n-am de zilele săptămânii, nici de săptămânile anului. Vino după şase zile. Ai înţeles?

— Da, doamnă.

— Estella, du-l jos. Dă-i ceva de mâncare şi lasă-l să se plimbe şi să privească, cât mănâncă. Du-te, Pip.

Am coborât scările în urma lumânării aşa cum le urcasem şi Estella lăsă lumânarea acolo unde o găsisem. Până când deschise uşa, mi se părea că trebuie să fie noapte. Izbucnirea luminii mă ameţi, ca şi cum aş fi petrecut multe ceasuri în lumina slabă a odăii ciudate.

— Aşteaptă aici, spuse Estella; şi dispăru închizând uşa. M-am folosit de timpul cât am rămas singur în curte, ca să mă uit la mâinile mele aspre şi la ghetele mele grosolane. Acum nu mai aveam nici eu o părere prea bună despre aceste accesorii. Până atunci nu mă stingheriseră niciodată, dar acum mă stinghereau ca nişte lucruri vulgare. Mă hotărâi

să-1 întreb pe Joe de ce mă învăţase să spun pozelor acelora flăcăi, când trebuia să le spun valeţi. Ce bine ar fi fost dacă Joe ar fi fost mai bine crescut; atunci aş fi fost şi eu.

Estella se întoarse cu nişte pâine, puţină carne şi o cănită cu bere. Puse cana jos, pe pietrele din curte şi-mi întinse pâinea şi carnea, fără să se uite la mine, de parcă aş fi fost un câine căzut în dizgraţie. Mă simţeam atât de jignit, atât de umilit, de supărat, de îndurerat şi de necăjit – nu găsesc cuvântul potrivit pjentru durerea mea usturătoare, încât îmi dădură lacrimile. În clipa aceea, fata se uită la mine cu o bucurie nebună, fiindcă ea era pricina lacrimilor, ceea ce îmi dădu putere să le stăpânesc şi să mă uit în ochii ei; ea dădu ironic din cap – parcă ar fi vrut să spună că era sigură că mă rănise îndeajuns – şi mă părăsi.

După plecarea ei, am căutat un loc unde să-mi ascund faţa şi m-am dus în spatele portiţei din fundul potecii, m-am sprijinit cu mâna de zid, mi-am înfundat capul în mânecă şi am început să plâng. În timp ce plângeam, mă izbeam cu capul de zid şi-mi smulgeam părul din cap; erau atât de amare simţămintele mele şi atât de ascuţită durerea mea fără nume, încât aveam nevoie de împotrivire.

Creşterea pe care mi-o dăduse sora mea mă făcuse simţitor. În lumea cea mică a copiilor, a tuturor copiilor, oricine i-ar creşte, nimic nu apare şi nu e resimţit mai dureros decât nedreptatea. Poate că un copil nu suferă nedreptăţi mari; dar copilul e mic şi lumea lui e mică şi calul lui de lemn i se pare la fel de mare ca un cal de vânătoare irlandez. În sufletul meu, a existat, din cea mai fragedă copilărie, o luptă neîntreruptă cu nedreptatea.

Din vremea când abia puteam să vorbesc, ştiam că sora mea, în tirania ei aspră şi capricioasă, e nedreaptă cu mine şi nu mă puteam obişnuit cu gândul că faptul de a mă fi crescut „ca-n palmă” îi dădea dreptul să mă crească în ghionţi. Această convingere m-a urmărit în timpul dizgraţiilor, posturilor, veghilor şi al tuturor celorlalte

pedepse şi bănuiesc că eram atât de sfios şi de simţitor, tocmai din pricină că eram atât de pătruns de convingerea aceasta, în tot timpul copilăriei mele singuratice şi neapărate.

Fără doar şi poate că era pustiu locul care se întindea până la porumbarul din curtea fabricii; acesta fusese îndoit cu prăjină cu tot de vreun vânt cumplit; dacă ar fi fost vreun porumbel acolo, când legănase vântul porumbarul, s-ar fi simţit ca pe mare. Dar nu era nici un porumbel înăuntru şi nici un cal în grajd şi nici un porc în coteţ şi nici orz în hambar şi nici miros de grăunţe sau de bere în căldările şi în butoaiele din fabrică. Pe semne că mirosul fabricii se împrăştiase în aer o dată cu ultimul nor de fum.

Într-o curticică interioară, se afla o grămadă de butoaie goale al căror miros acru amintea de zile mai bune; ba era chiar prea acru ca să mai amintească de berea de altădată şi apoi butoaiele acelea singuratice nu se deosebeau de celelalte.

În fund, dincolo de fabrică, era o grădină în paragină, înconjurată de un zid vechi; nu era înalt, aşa că mă căţărai pe el şi izbutii să stau agăţat şi să văd că grădina aceea era grădina casei şi că era năpădită de buruieni, dar că pe potecile ei galbene şi verzi se vedeau urme, ca şi cum s-ar fi plimbat cineva din când în când, pe acolo; şi am mai văzut că Estella tocmai se îndepărta de mine, umblând pe potecă. Dar Estella părea să fie peste tot.

Căci, când m-am lăsat ispitit de butoaie şi am început să umblu pe ele, am văzut-o umblând şi pe ea pe butoaie, la celălalt capăt al curţii. Era cu spatele la mine şi îşi ţinea părul castaniu şi răsfirat cu mâinile; nu se întorcea deloc spre mine şi, deodată, se făcu nevăzută. La fel şi-n fabrică – vreau să spun de locul acela înalt şi pardosit unde se făcea bere pe vremuri şi unde se mai vedeau şi acum unelte.

Când am intrat prima oară în fabrică şi, cam speriat de întunericul dinăuntru, m-am oprit lângă uşă, uitându-mă în jurul meu, am văzut-o din nou, trecând printre focurile

stinse şi urcând o scară luminoasă de fier. Pe urmă a apărut într-un coridor de sus, lângă acoperiş, ca şi cum s-ar fi pregătit să se ridice încet în văzduh.

În clipa aceea şi-n locul acela, se întâmplă ceva ciudat cu închipuirea mea. Şi atunci mi s-a părut ciudat, dar, mai târziu, mi s-a părut şi mai ciudat.

Mi-am îndreptat ochii ameţiţi de lumina aceea albă, spre o grămadă mare de lemn dintr-un colţ al fabricii şi, în dreapta, lângă mine, am văzut un trup de femeie atârnat de gât. Era o femeie îmbrăcată în alb gălbui şi era încălţată cu un singur pantof; podoabele ofilite de pe rochia ei erau ca de hârtie arsă şi faţa era a domnişoarei Havisham; obrajii se mişcau ca şi cum domnişoara Havisham ar fi încercat să mă strige. Îngrozit de chipul acela, care, cu o clipă înainte, nu se aflase acolo, am luat-o mai întâi la fugă, apoi m-am apropiat de trupul spânzurat. Şi spaima mea a crescut când nu am mai găsit nimic în locul acela.

Doar lumina vie de afară, cerul luminos, oamenii pe care-i vedeam trecând dincolo de zăbrelele porţii şi influenţa binefăcătoare a berii şi a mâncării care mai rămăsese, mă mai liniştiră puţin. Dar cred că nici cu ajutorul lor nu mi-aş fi venit în fire aşa curând, dacă n-aş fi văzut-o pe Estella care se apropia cu cheile în mână ca să-mi deschisă poartă.

Mi-a aruncat o privire triumfătoare, când a trecut pe lângă mine, ca şi cum s-ar fi bucurat că aveam mâini aşa aspre şi ghete atât de grosolane, mi-a deschis poarta şi a ţinut-o deschisă ca să trec. Eu am ieşit fără să mă uit la ea, dar ea mă atinse, batjocoritoare, cu mâna.

— De ce nu plângi?

— Fiindcă nu vreau.

— Vrei, spuse ea. Ai plâns până ţi s-au umflat ochii; şi acum îţi mai vine să plângi.

Râse dispreţuitor, mă împinse afară şi încuie poarta după mine. M-am dus de-a dreptul la domnul Pumblechook şi, spre marea mea uşurare, nu l-am găsit acasă.

Aşa că am lăsat vorbă vânzătorului în ce zi eram din nou aşteptat la domnişoara Havisham şi am pornit hotărât să fac pe jos cele patru mile care mă despărţeau de fierărie; şi, în timp ce umblam, cugetam la cele văzute şi-mi spuneam mereu că eram un ţăran de rând cu mâini aspre şi ghete grosolane, că aveam obiceiul demn de dispreţ de a numi valeţii, flăcăi; că eram mult mai neştiutor decât mă credeam în ajun şi că drumul pe care apucasem nu putea duce decât la o viaţă proastă şi amărâtă.

Chapter 9

Când am ajuns acasă, sora mea era foarte curioasă să afle de toate despre casa domnişoarei Havisham şi-mi puse o mulţime de întrebări. Aşadar, m-am trezit înghiontit cu putere pe la ceafă şi din şale şi cu faţa izbită de peretele bucătăriei, în semn de ocară, pentru că nu răspundeam destul de amănunţit la întrebările ei.

Dacă teama de a nu fi înţeles se află ascunsă şi în sufletul altor copii cu tot atâta putere cum se afla în sufletul meu, -şi cred că aşa e, căci n-am nici un motiv să cred că am fost un monstru – atunci aici trebuie căutată cheia multor ascunzişuri. Eram sigur că dacă i-aş descrie surorii mele casa domnişoarei Havisham aşa cum o văzuseră ochii mei, n-ar fi înţeles nimic. Nu numai că n-ar fi înţeles; dar eram sigur că nici domnişoara Havisham n-ar fi fost înţeleasă; şi, deşi era o fiinţă neînţeleasă şi pentru mine, totuşi mi se părea că ar fi o trădare grosolană dacă aş târî-o aşa cum era ea (de Estella nici nu mai vorbesc) în faţa ochilor doamnei Joe. De aceea, am spus cât am putut mai puţin şi m-am trezit cu faţa trântită de peretele bucătăriei.

Culmea a fost, însă, că lăudărosul acela bătrân de Pumblechook, ros de curiozitatea de a şti tot ce văzusem şi auzisem, pică şi el cu brişca lui la ora ceaiului, ca să afle toate amănuntele. Şi numai vederea curiozităţii lui chinuitoare, a ochilor lui de peşte şi a gurii lui deschise, a părului spălăcit, zbârlit de nerăbdare şi a pântecelui umflat, m-a făcut neîngăduit de misterios.

— Ei, băiete, începu unchiul Pumblechook, de îndată ce i se oferi jilţul de lângă foc. Cum te-ai descurcat?

Eu am răspuns:

— Destul de bine, domnule şi sora mea îmi arătă pumnul.

— Destul de bine? repetă domnul Pumblechook. Acesta nu-i un răspuns.

Spune-ne ce înţelegi prin destul de bine, băiete.

Poate că tencuiala lipită de frunte dă creierului o înclinare spre încăpăţânare. Atât ştiu, că încăpăţânarea mea se oţeli de îndată ce tencuiala mi se lipi de frunte. Am rămas pe gânduri câteva clipe, apoi am răspuns, ca şi cum aş fi descoperit ceva nou:

— Vreau să spun, destul de bine.

Sora mea scoase o exclamaţie de nerăbdare şi se năpusti asupra mea – eu sărmanul eram lipsit de apărare, căci Joe avea treabă în fierărie – dar domnul Pumblechook interveni:

— Nu. Nu te înfuria. Lasă că mă descurc eu cu puştiul, mă descurc eu.

Apoi domnul Pumblechook se îndreaptă spre mine cu o mişcare de parcă ar fi vrut să-mi taie părul şi spuse:

— Mai întâi, ca să-ţi limpezeşti gândurile, cât fac patruzeci şi trei de penny?

Am socotit în gând care ar fi urmările unui răspuns ca patru sute de lire şi, văzând că n-ar fi prielnice pentru mine, am încercat să mă apropii pe cât puteam de răspunsul adevărat, care era cam cu opt penny mai puţin decât răspunsul pe care l-am dat eu. Atunci, domnul Pumblechook mă puse să repet tot sistemul monetar, începând cu doispezece penny fac un şiling până la patruzeci de penny fac trei şilingi şi patru penny şi apoi mă întrebă triumfător, ca şi cum ar fi muncit el:

— Ei şi acum! Cât fac patruzeci şi trei de penny? Şi eu am răspuns, după o lungă gândire:

— Nu ştiu. Şi într-adevăr eram atât de scos din fire, încât mă îndoiesc dacă ştiam.

Domnul Pumblechook a făcut un gest de şurub cu capul, ca să-mi scoată răspunsul din creier şi spuse:

— De pildă, patruzeci şi trei de penny fac trei farthing şi şase penny?

— Da! am spus eu. Şi, deşi sora mea mă trase de urechi, îmi făcu o plăcere nespusă să văd că răspunsul meu stricase gluma lui şi-l adusese la un punct mort.

— Biete! Cum arată domnişoara Havisham? reîncepu domnul Pumblechook, după ce-şi veni în fire, încrucişându-şi mâinile la piept şi mişcându-şi capul în chip de şurub.

— Foarte înaltă şi oacheşă, am spus eu.

— Aşa-i, unchiule? întrebă sora mea.

Domnul Pumblechook clipi afirmativ din ochi. Şi eu am înţeles că n-o văzuse niciodată pe domnişoara Havisham, care nu arăta de fel aşa.

— Bine! făcu domnul Pumblechook cu îngâmfare. Vezi? Aşa trebuie să-l iei! Aşa-i că ştiu să umblu cu el?

— Eram sigură, unchiule, răspunse doamna Joe. L-aş lăsa tot timpul cu dumneata; te pricepi aşa de bine să umbli cu el.

— Mai departe, băiete! Ce făcea, azi, când ai intrat la ea? întrebă domnul Pumblechook.

— Şedea, am răspuns eu, într-o trăsurică de catifea neagră.

Domnul Pumblechook şi doamna Joe se uitară unul la altul – cred şi eu – şi repetară amândoi;

— Într-o trăsurică de catifea neagră?

— Da, spusei eu. Şi domnişoara Estella, ştiţi, nepoata ei, îi dădea cozonac şi vin prin fereastra trăsurii, pe o farfurie de aur. Şi m-am dus şi eu în spatele trăsurii să mănânc porţia mea, fiindcă aşa mi s-a spus.

— Mai era cineva acolo? întrebă domnul Pumblechook.

— Patru câini, am răspuns eu.

— Mari sau mici?

— Uriaşi, am spus eu. Şi se luptau pentru nişte costiţe de viţel, care stăteau într-un coşuleţ de argint.

Domnul Pumblechook şi doamna Joe se uitară din nou unul la altul, cu totul uluiţi. Eu înnebunisem de tot; eram ca un martor torturat ca să spună adevărul, şi le-aş fi spus orice mi-ar fi trecut prin cap.

— Unde era trăsura aceasta, pentru numele lui Dumnezeu? întrebă sora mea.

— În odaia domnişoarei Havisham. Şi iar se uitară unul la altul.

— Dar n-avea cai. Am adăugat această întregire salvatoare, în clipa în care am înlăturat din mintea mea patru armăsari gătiţi, cu privire la hamurile cărora aveam gânduri sălbatice.

— E cu putinţă, unchiule? întrebă doamna Joe. Ce tot spune băiatul acesta?

— Să-ţi spun eu ce-i, răspunse domnul Pumblechook. Eu cred că era o litieră. Ştii, e foare vioaie; cred că-i place să-şi petreacă ziua într-o litieră.

— Ai văzut-o vreodată şezând în litieră, unchiule? întrebă doamna Joe.

— Cum era s-o văd, răspunse el, nevoit să mărturisească când n-am văzut-o în viaţa mea? Nici n-am dat cu ochii de ea!

— Doamne, unchiule! Şi atunci cum ai vorbit cu ea?

— Nu înţelegi, spuse domnul Pumblechook îmbufnat; când am fost acolo, m-am dus până la uşă şi uşa era deschisă şi aşa am vorbit. Cum nu-nţelegi?

Doar băiatul s-a dus să se joace. De-a ce te-ai jucat, băiete?

— Ne-am jucat cu steguleţe, am spus eu. (Vă rog să mă credeţi că sunt înmărmurit de câte ori îmi amintesc de minciunile pe care le-am spus în seara aceea).

— Steguleţe! glasul surorii mele răsună ca un ecou.

— Da, am spus eu. Estella flutura un steag albastru şi eu unul roşu şi domnişoara Havisham unul presărat cu steluţe aurii, ştiţi, prin fereastra trăsuricii. Şi, după aceea, am fluturat cu toţii săbiile şi am strigat ura.

— Săbii!… repetă sora mea. De unde aţi luat săbii?

— Din dulap, am spus eu. Şi am văzut în dulap pistoale…, şi dulceaţă…, şi pilule. Şi soarele nu intra în odaie, era luminată cu lumânări.

— Aceasta-i adevărat, spuse domnul Pumblechook, dând din cap, cu greutate. Aşa stau lucrurile, aceasta am văzut şi eu. Şi amândoi se uitară la mine şi eu mă uitam la ei, cu un aer de nepăsare voită şi mi-am cuprins piciorul drept cu mâna dreaptă.

Dacă m-ar mai fi întrebat şi altele, m-aş fi trădat cu siguranţă, fiindcă eram gata să spun că în curte se afla un balcon şi n-aş mai fi zăvobit cu această afirmaţie, dacă închipuirea mea n-ar fi fost împărţită între acest fenomen şi un urs, care se ascundea în fabrica de bere.

Dar ei erau atât de prinşi de comentarea acestui subiect, când Joe se întoarse de la lucru, ca să bea o ceaşcă de ceai. Şi sora mea, mai mult ca să-şi uşureze mintea împovărată, decât ca să-i facă lui plăcere, îi povesti aşa-zisele mele experienţe.

Când l-am văzut pe Joe deschizându-şi ochii mari şi uitându-se uluit şi neputincios prin bucătărie, m-am simţit copleşit de remuşcări; dar numai cu privire la el, nicidecum faţă de ceilalţi doi. Numai şi numai faţă de Joe mă socoteam un mic monstru, în timp ce ei dezbăteau problema foloaselor cu care mă voi alege eu, în urma cunoştinţei cu domnişoara Havisham şi mulţumită protecţiei ei. Nici nu se îndoiau că domnişoara Havisham va „face ceva” pentru mine; îndoielile lor priveau numai forma acelui ceva. Sora mea se gândea la ceva „avere”.

Domnul Pumblechook înclina spre un premiu frumos, cu ajutorul căruia să devin ucenic într-o meserie mai de soi, de pildă comerţul cu grâne şi seminţe. Joe îi nemulţumi pe amândoi. Căci lui îi trăzni prin cap ideea minunată că voi primi în dar pe unul dintre cei patru câini, care se băteau pentru costiţele de viţel.

— Şi un cap de prost poate să dea o părere mai bună, spuse sora mea.

Dacă ai ceva de lucru, vezi-ţi de treabă. Şi Joe plecă.

După plecarea domnului Pumblechook, în timp ce sora mea spăla vasele, m-am furişat în fierăria lui Joe şi am rămas acolo până îşi isprăvi el treaba. Apoi i-am spus:

— Joe, înainte de a se stinge focul, aş vrea să-ţi spun ceva.

— Adevărat, Pip? spuse Joe, trăgându-şi scăunelul de potcovar lângă foc.

Atunci spune. Ce s-a întâmplat?

— Joe, am început eu, răsucind mâneca suflecată a cămăşii lui între degete.

— Îţi aminteşti de tot ce-am spus de domnişoara Havisham?

— Dacă-mi amintesc? spuse Joe. Te cred! E minunat!

— E groaznic, Joe, nu-i adevărat.

— Ce tot spui, Pip? strigă Joe, lăsându-se uluit pe spate. Doar n-ai să spui că…

— Ba da, Joe, e o minciună.

— Dar nu tot ce ai spus? Doar n-ai să spui că nu era nici o tră… surică? Şi eu dădeam negativ din cap. Dar cel puţin câinii, Pip? Zău, Pip, spuse Joe convingător, dacă costiţele nu erau, dar măcar câinii?

— Nu, Joe.

— Nici un câine? întrebă Joe. Un căţeluş? Hai, spune-mi!

— Nu, Joe, nimic.

În timp ce eu îl priveam cu deznădejde, Joe se uita trist la mine:

— Pip, măi băiete! Nu merge aşa! Unde ai să ajungi?

— E groaznic, Joe, nu-i aşa?

— Groaznic? strigă Joe. E de neînchipuit! Ce te-a apucat?

— Nu ştiu ce m-a apucat, Joe, am răspuns eu, dând drumul mânecii lui şi aşezându-mă jos, în cenuşă, la picioarele lui, cu capul atârnat. Dar tare aş fi vrut să mă fi învăţat tu să nu spun valeţilor din jocul de cărţi, flăcăi; tare aş vrea să n-am ghete aşa de grosolane şi mâini aşa de aspre.

Şi apoi i-am mărturisit lui Joe cât eram de nenorocit şi că-mi era cu neputinţă să spun toate acestea doamnei Joe şi domnului Pumblechook, care se purtau atât de aspru cu mine şi că la domnişoara Havisham locuia o domnişoară grozav de mândră, care spusese că sunt necioplit şi că ştiam şi eu că sunt necioplit şi că tare aş fi vrut să nu mai fiu necioplit şi că de aceea turnasem atâtea minciuni, nici eu nu ştiu cum.

Cazul meu era metafizic şi cel puţin tot atât de greu de dezlegat pentru Joe ca şi pentru mine. Dar Joe scoase cazul de pe tărâmul metafizicii şi, în felul acesta, îl dezlegă.

— Un lucru e sigur. Pip, spuse Joe, după ce rumegă câtva timp problema, minciuna tot minciună rămâne. Din orice pricină ai fi minţit, n-ar fi trebuit să faci aceasta şi minciunile vin de la părintele minciunilor şi tot acolo duc. Să nu mai minţi, Pip. Aşa n-o să ajungi să nu mai fii necioplit, măi băiete. Şi nici n-am priceput eu prea bine ce-i cu necioppleala ta. Nu eşti cioplit în toate lucrurile şi apoi eşti mic. Dar eşti învăţat.

— Nu, sunt un prost şi un înapoiat, Joe.

— Ce tot spui şi scrisoarea pe care mi-ai scris-o aseară! Ba chiar cu litere de tipar! Am mai văzut eu scrisori! Şi încă de la boieri mari! Şi, pe cinstea mea, că nu erau eu litere de tipar, spuse Joe.

— N-am învăţat mai nimic până acum, Joe. Ai tu o părere bună despre mine. Asta-i tot.

— Bine, Pip, spuse Joe. Să zicem că-i aşa. Dar înainte de a fi un om cioplit, trebuie să fii mai întâi necioplit, eu aşa cred. Nici regele, care stă pe tron şi poartă o coroană pe cap, nu poate scrie nici un act, dacă n-a învăţat alfabetul în timpul cât era prinţ moştenitor. Da! adăugă Joe clătinând cu înţelepciune din cap, şi dacă n-a început de la A şi nu a muncit până a ajuns la Z. Şi eu ştiu ce înseamnă toate acestea, măcar că n-aş putea spune că am trecut şi eu prin ele.

Înţelepciunea lui Joe mă umplea de nădejde şi-mi dădea curaj.

— Şi apoi cred că cei necioplţi, mă gândesc la câştigul şi la meşteşugul lor, ar fi mai de folos dacă ar rămâne cu cei necioplţi, în loc să se ducă să se joace cu cei ciopliţi. Ia spune, mi-am adus aminte, măcar steguleţe erau?

— Nu, Joe.

— Păcat că nu erau. Dacă-i aşa sau nu, mai bine să nu vorbim acum, că o mâniem pe soră-ta şi n-avem voie să facem aceasta cu bună ştire. Ascultă aici, Pip, la ce-ţi spune un vechi prieten, un prieten adevărat. Dacă nu izbuteşti să te „ciopleşti”, mergând pe drumul cel drept, mai bine lasă-te păgubaş, decât să umbli pe un drum strâmb. Aşa că nu te mai gândi la aceasta şi ai să trăieşti mulţumit şi ai să mori liniştit.

— Nu eşti supărat pe mine, Joe?

— Nu, băiete. Mă tot gândesc că minciunile tale au fost tare îndrăzneţe şi zăpăcite. Ştii, când ai spus de câinii care se băteau pentru carnea aceea de viţel scoate-ţi toate astea din cap, măi Pip, te rog din tot sufletul, acum când te duci să te culci. Asta-i tot, băiete şi să nu mai faci niciodată.

Când m-am dus în odăiţa mea şi mi-am făcut rugăciunea, mi-am adus aminte de sfaturile lui Joe. Şi, totuşi, mintea mea de copil era atât de tulburată şi de nemulţumită încât, după ce m-am băgat în pat, mă tot gândeam că tare necioplit l-ar socoti Estella pe Joe, un biet fierar, cu mâini aspre şi bocanci grosolani.

Mă gândeam că Joe şi sora mea stăteau în bucătărie şi că eu mă urcasem în odăiţa mea venind din bucătărie şi că erau cu mult mai presus de aceste lucruri de rând. Am adormit cu gândul la cum îmi petreceam timpul la domnişoara Havisham, ca şi cum aş fi locuit acolo săptămâni şi luni în şir, nu câteva ore, ca şi cum vizita mea acolo ar fi fost un lucru de demult, nu ceva ce se întâmplase în aceeaşi zi.

Ziua aceea a fost o zi de neuitat pentru mine, căci a adus mari schimbări în sufletul meu. Dar aşa se întâmplă în viaţa oricărui om. Închipuiţi-vă că o anumită zi n-ar fi existat şi gândiţi-vă ce deosebit ar fi fost drumul vieţii noastre. Voi, care citiţi rândurile acestea, opriţi-vă o clipă şi gândiţi-vă la lanţul de fier sau de aur, de spini sau de flori, care nu v-ar fi legat niciodată, dacă prima verigă nu ar fi fost făurită în ziua aceea neuitată.

Chapter 10

O zi sau două mai târziu, într-o dimineaţă, cum am deschis ochii, mi-a dat în gând ideea fericită că cel mai bun lucru de făcut ca să nu mai fiu atât de necioplit era s-o storc pe Biddy de toată ştiinţa ei. Ca urmare a acestei inspiraţii luminoase, când m-am dus seara la mătuşa domnului Wopsle, i-am spus lui Biddy că aveam motivele mele pentru care doream să mă cioplesc şi că i-aş fi foarte recunoscător, dacă mi-ar împărtăşi toată ştiinţa ei. Biddy, care era fata cea mai săritoare din lume, primi propunerea mea şi, într-adevăr, începu să-şi pună făgăduiala în aplicare chiar după cinci minute.

Planul de educaţie sau cursul orânduit de mătuşa domnului Wopsle, ar putea fi rezumat în următoarele cuvinte. Elevii mâncau mere şi îşi înfundau paie în haină, pe la spate, până când mătuşa domnului Wopsle îşi aduna puterile şi se repezea bâjbâind la toţi, fără alegere, cu o nuia. După ce primeau pedeapsa râzând şi bătându-şi joc de bătrână, elevii se aşezau într-un şir şi-şi treceau, bâzâind, o carte zdrenţuită, din mână în mână.

Pe foile cărţii se afla sau mai bine zis, se aflase odată un alfabet, câteva exerciţii de silabisire, câteva cifre şi tabele. De îndată ce acest volum începea să circule, mătuşa domnului Wopsle cădea într-o stare de letargie, fie fiindcă îi era somn, fie din pricina reumatismului.

Atunci, elevii începeau să-şi examineze unul altuia ghetele, cu scopul de a afla cine era în stare să calce mai bine pe gheata celuilalt. Acest exerciţiu mintal ţinea până când

Biddy se repezea la ei şi le împărţea trei Biblii desfigurate (care arătau ca şi cum un om neîndemânatic le-ar fi tăiat cu barda dintr-un butuc), cu mult mai neciteţ tipărite decât toate curiozităţile literare pe care le-am văzut vreodată, stropite cu pete de rugină şi conţinând diferite specimene din lumea insectelor strivite între foi. Această parte a cursului era de obicei însufleţită de lupte corp la corp, între Biddy şi şcolarii neascultători.

După ce luptele se sfârşeau, Biddy ne spunea la ce pagină să deschidem şi apoi citeam cu toţii, într-un cor înspăimântător ce înţelegeam sau, mai bine zis, ce nu înţelegeam. Biddy ne întovărăşea cu vocea ei ascuţită şi monotonă şi nici unul dintre noi n-avea timp, până ce o trezea pe mătuşa domnului Wopsle, care se năpustea, clătinându-se, la un băiat ales la întâmplare şi-l trăgea de urechi.

Atunci înţelegeam cu toţii că lecţia luase sfârşit şi săream în sus cu strigăte de victorie intelectuală. Trebuie să fiu sincer şi să spun că nu era interzis ca elevii să se îndeletnicească cu scrisul pe tăbliţă şi chiar cu cerneală (când se găsea) dar, în timpul iernii, era greu să urmezi acea latură a cursului, din pricină că prăvălioara, în care se adunau elevii şi care servea mătuşii domnului Wopsle drept salonaş şi dormitor, era foarte slab luminată cu ajutorul unei lumânări fumegoase de seu.

Mi-am dat seama că va fi nevoie de mult timp, în astfel de împrejurări, ca să mă cioplesc; totuşi, m-am hotărât să încep şi, chiar în seara aceea, Biddy, în urma înţelegerii noastre, mi-a împărtăşit câteva cunoştinţe din lista de preţuri şi anume din rubrica zahăr rafinat şi mi-a împrumutat un D mare englezesc pe care-l imitase după un titlu de ziar, ca să-l copiez acasă şi pe care eu îl confundam cu un model de cataramă, până ce m-a lămurit Biddy.

Sigur că exista o cârciumă în sat şi că lui Joe îi plăcea să se ducă uneori acolo, ca să-şi fumeze luleaua. În seara aceea, primisem ordine severe de la sora mea să-l iau pe Joe de la

„Barcagiii Veseli” şi să-l duc acasă cu orice preţ. Aşa că mi-am îndreptat paşii spre „Barcagii Veseli”.

La „Barcagiii Veseli”, pe perete, lângă uşă, se întindea un răboj nelinişţitor de lung cu multe semne de cretă pentru nişte datorii care, mi se părea mie, nu se plăteau niciodată. Semnele acelea se aflau acolo de când mă ştiam şi răbojul crescuse mai repede decât mine. Dar ţinutul nostru era foarte bogat în cretă şi poate că oamenii nu dădeau cu piciorul la nici un prilej de a o folosi.

Deoarece era sâmbătă seara, l-am găsit pe cârciumar uitându-se cam înnegurat la răboj, dar fiindcă eu aveam treabă cu Joe, nu cu el, i-am dat bună seara şi am intrat în odaia din fundul coridorului, unde ardea un foc zdravăn şi unde Joe îşi fuma luleaua în tovărăşia domnului Wopsle şi a unui străin. Joe mă salută, ca de obicei, cu vorbele:

— Să trăieşti Pip, măi băiete! şi, în clipa aceea, străinul îşi întoarse capul şi se uită la mine.

Era un om ciudat pe care nu-1 mai văzusem niciodată. Ţinea capul într-o parte şi un ochi închis, ca şi cum ar fi ochit ceva cu o puşcă nevăzută.

Avea o lulea în gură. O scoase şi, după ce dădu încet afară tot fumul din gură, dădu o dată din cap şi mi-a făcut loc pe bancă, lângă el.

Dar, fiindcă eram obişnuit să stau lângă Joe, de câte ori veneam la cârciumă, i-am spus:

— Mulţumesc şi m-am furişat pe locul pe care mi l-a făcut Joe pe banca din faţă. Străinul se uită la Joe şi, văzând că el se gândea la altceva, mi-a făcut din nou semn cu capul şi apoi îşi frecă piciorul, în chip foarte caraghios; cel puţin aşa mi se părea mie.

— Spuneai, zise străinul, întorcându-se spre Joe, că eşti fierar.

— Da, aşa am spus, răspunse Joe.

— Ce vrei să bei, domnule?… Ştii că nu mi-ai spus cum te cheamă.

Joe l-a lămurit şi omul îi spuse pe nume.

— Ce vrei să bei, domnule Gargery? Fac eu cinste. Ştii, ca să încheiem seara de azi.

— Să-ţi spun drept, spuse Joe, nu prea sunt învăţat să beau pe banii altuia.

— Învăţat? Nu, făcu străinul, dar odată, într-o sâmbătă seara. Hai! Spune ce vrei, domnule Gargery.

— Nu vreau să fac pe nebunul, spuse Joe. Rom.

— Rom, repetă străinul. Şi, dacă vrea şi domnul să-şi dea cu părerea.

— Rom, făcu domnul Wopsle.

— De trei ori rom! strigă străinul către cârciumar. Adu paharele, trei.

— Domnul acesta, lămuri Joe, ca să-l prezinte pe domnul Wopsle, e un domn pe care ţi-ar plăcea să-l auzi. E paracliser la biserică.

— Aha! făcu străinul, cu ochiul la mine. Biserica aceea singuratică, dincolo de mlaştini, cu mormintele de jur împrejur.

— Chiar aşa! spuse Joe.

Străinul mormăi ceva cu satisfacţie, în timp ce-şi fuma luleaua şi îşi întinse picioarele pe banca pe care şedea. Purta o pălărie de călător, cu boruri largi şi pe dedesubt avea capul legat cu o basma în chip de glugă. Stătea cu privirile aţintite asupra focului şi mie mi se părea că văd o expresie şireată şi un râs stăpânit pe faţa lui.

— Nu cunosc ţinutul acesta, dar, prin partea fluviului, pare grozav de pustiu.

— O ţară de mlaştini e întotdeauna pustie, l-a lămurit Joe.

— Desigur, desigur. Vi se întâmplă să găsiţi ţigani haimanale sau orice fel de vagabonzi pe acolo?

— Nu, răspunse Joe; doar câte un ocnaş evadat, din când în când. Şi nu-i uşor să dăm de ei. Aşa-i, domnule Wopsle? Domnul Wopsle, amintindu-şi cu demnitate de acea înfrângere de demult, încuviinţă, dar nu cu prea multă căldură.

— Te pomeneşti că aţi şi fost în căutarea lor? întrebă străinul.

— Odată, răspunse Joe. Nu c-am fi vrut să-i prindem noi, înţelegi dumneata; noi ne-am dus doar ca să privim; eu, cu domnul Wopsle şi cu Pip.

Aşa-i Pip?

— Da, Joe.

Străinul m-a privit din nou şi iar strânse din ochi, ca şi cum m-ar fi ochit cu puşca lui nevăzută, apoi spuse:

— E un pumn de om, mititelul acesta. Cum îi spune?

— Pip, spuse Joe.

— Aşa l-aţi botezat?

— Nu, nu-i botezat aşa.

— Numele de familie este Pip?

— Nu, a lămurit Joe; e un nume pe care şi l-a dat singur când era mic şi aşa-i spunem.

— E fiul dumitale?

— Cum să-ţi spun, începu Joe gânditor, nu pentru că ar fi fost nevoie să cugete asupra răspunsului, ci pentru că era obiceiul la „Barcagiii Veseli” să cugeti adânc asupra tuturor subiectelor care se discutau, în timp ce-ţi fumai luleaua. Cum să spun, nu. Nu-i fiul meu.

— Nepot? întrebă străinul.

— Cum să-ţi spun, răspunse Joe, cu acelaşi aer de adâncă gândire; ca să-ţi spun drept, nu mi-e nici nepot.

— Ce naiba e atunci? întrebă străinul. Întrebarea lui mi se păru neobişnuit de apăsată.

La aceste cuvinte, domnul Wopsle se amestecă în discuţie; el ştia tot ce se putea şti despre rude, deoarece meseria lui îl silea să ţină fninte cu care din rudele sale femeieşti n-are voie un om să se însoare şi el lămuri legăturile de rudenie care existau între mine şi Joe. Fiindcă tot apucase să vorbească, domnul Wopsle încheie cu un pasaj scrâşnit şi înspăimântător din Richard al III-lea şi i se păru că este îndeajuns să spună: După cum spune poetul ca să lămurească lumea cu privire la rostul acestei recitări.

Şi trebuie să mai adaug că, în timp ce pomenea de mine, domnul Wopsle socoti că e necesar, pentru ca raportul lui să fie desăvârşit, să-mi ciufulească părul şi să mi-l bage în ochi. Nu pricep de ce toţi oamenii de teapa lui, care veneau la noi, îmi produceau aceeaşi senzaţie neplăcută. Nu-mi amintesc să fi fost vreodată, în copilărie, subiectul de discuţie al familiei şi al prietenilor familiei, fără ca vreo persoană cu mâna mare să nu fi recurs la aceste mijloace, cu influenţe imediate asupra ochilor mei, în semn de ocrotire.

În tot timpul acesta, străinul nu se uita decât la mine şi se uita ca şi cum ar fi fost hotărât să mă împuşte până la urmă. Dar, după întrebarea cu Ce naiba? nu mai scoase nici o vorbă până ce se aduseră paharele; şi atunci trase cu puşca şi a fost o împuşcătură de pomină.

Nu a făcut nici o observaţie cu glas tare, ci a jucat o scenă mută, care îmi era adresată mie. Îşi învârti romul şi, uitându-se la mine, şi-l gustă, cu ochii tot la mine. Aşadar, l-a învârtit şi l-a gustat; dar nu l-a învârtit cu lingura pe care o adusese cârciumarul ci cu o pilă.

A făcut aşa ca nimeni să nu vadă pila în afară de mine; şi, după ce sfârşi, şterse pila şi o puse în buzunarul de la piept. Am recunoscut pila lui Joe şi, din clipa în care am văzut unealta, am înţeles că-l cunoaşte pe fugarul meu.

Mă uitam ţintă la el, ca vrăjit. Dar el se aşează mai bine pe bancă şi, fără să-i pese de mine, începu să vorbească despre ridichi.

Sâmbătă seara, la noi în sat, simţea fiecare om că se primeneşte de toate relele şi că are o clipă de răgaz, înainte de a începe din nou viaţa de toate zilele, ceea ce îi dădea şi lui Joe curajul de a îndrăzni să stea la cârciumă, sâmbătă, cu o jumătate de oră mai târziu decât în alte zile. Dar jumătatea de oră ca şi romul se sfârşiseră şi Joe se scula ca să plece, luându-mă de mână.

— Mai stai o clipă, domnule Gargery, spuse străinul. Cred că am un şiling nou şi strălucitor undeva, prin buzunar şi,

dacă-l găsesc, e al băiatului.

Alese şilingul dintr-o grămăjoară de bani mărunţi, l-a împachetat într-o hârtie mototolită şi mi l-a dat mie.

— E al tău! spuse el. Bagă de seamă, numai al tău! I-am mulţumit holbându-mă la el într-un chip care depăşea marginile bunei cuviinţe şi ţinându-1 pe Joe strâns de mână. Omul i-a dat bună seara lui Joe şi domnului Wopsle (care mergea cu noi) şi mie îmi aruncă doar o privire cu ochiul lui de ţintaş; de fapt nici nu era o privire, căci îşi închise ochiul, dar ce minuni nu se pot face cu un ochi pe care-l ascunzi.

Dacă pe drum aş fi avut chef de vorbă, n-aş fi vorbit decât eu, căci domnul Wopsle se despărţi de noi la uşa cârciumii, iar Joe umbla tot drumul cu gura căscată pentru ca aerul sa-i scoată mirosul de rom. Dar eu eram înmărmurit de această reîntoarcere a vechiului meu păcat şi a poveştii cu fugarul şi nu mă puteam gândi la nimic altceva.

Sora mea nu era în toane rele, când ne-am făcut apariţia în bucătărie şi Joe, încurajat de această împrejurare neobişnuită, i-a povestit întâmplarea cu şilingul.

— O fi unul fals, spuse doamna Joe triumfătoare, că altfel cum i l-ar fi dat băiatului! Ia să mă uit la el.

Am scos moneda din hârtie şi, întâmplător, nu era falsă.

— Dar ce-i asta? spuse doamna Joe, aruncând şilingul şi culegând hârtia de pe jos. Două hârtii de câte o liră?

Nu erau nici mai mult nici mai puţin decât două hârtii soioase de câte o livră, care păreau să fi trecut prin toate târgurile de vite din ţinut. Joe îşi luă pălăria şi alergă cu hârtiile la „Barcagiii Veseli”, ca să le înapoieze posesorului, în timp ce el era plecat, eu şedeam pe scăunelul pe care şedea el de obicei şi căscam gura la sora mea; eram sigur că omul n-o să mai fie la cârciumă.

În curând, Joe se întoarse spunând că omul plecase dar că el, Joe, lăsase vorbă la „Barcagiii Veseli” despre hârtiile de o livră. Apoi, sora mea le împachetă în hârtie, le sigila şi le aşează sub nişte petale uscate de trandafir, într-un ceainic

care stătea de frumuseţe, sus pe teascul din salonul de musafiri.

Şi acolo au rămas multe zile şi multe nopţi, ca un adevărat coşmar pentru mine.

Când m-am dus să mă culc, somnul mi-a trecut de mult gândindu-mă la străinul ce mă ţintea cu puşca nevăzută şi la cât eram de păcătos şi de necioplit, fiindcă aveam legături conspirative cu puşcăriaşii; uitasem de mult de această întâmplare din primii ani ai copilăriei mele. Şi apoi mă urmărea pila. Mă cuprinse o spaimă nespusă că pila va apărea când mă voi aştepta mai puţin.

M-am îmbiat la somn, gândindu-mă la miercurea viitoare pe care aveam s-o petrec la domnişoara Havisham; şi, în somn, am văzut pila cum înaintează spre mine, ieşind de după o uşă, fără să pot vedea cine o ţine. M-am trezit de ţipătul meu.

Chapter 11

În ziua hotărâtă, m-am întors la domnişoara Havisham şi sunetul şovăielnic al clopoţelului o aduse pe Estella la poartă. Încuie poarta după ce mă lăsă să intru, ca şi rândul trecut, apoi porni înainte spre coridorul întunecos unde o aştepta lumânarea. Nici o privire nu-mi aruncă. După ce luă lumânarea în mână, mi-a spus cu dispreţ, vorbindu-mi peste umăr:

— Astăzi ai să vii pe aici şi mă duse în cu totul altă parte a casei.

Coridorul era lung şi părea că străbate tot subsolul castelului. Totuşi, nu am trecut decât printr-o aripă şi, la capătul coridorului, Estella se opri, puse jos lumânarea şi deschise uşa. Aici am văzut din nou lumina zilei, căci mă aflam într-o curticică, la capătul căreia se vedea o casă, care părea să fi aparţinut pe vremuri directorului sau administratorului răposatei fabrici de bere. Pe peretele casei se afla un orologiu. Ca şi ceasornicul din odaia domnişoarei Havisham, ca şi ceasul de pe masa ei de toaletă, se oprise la nouă fără douăzeci de minute.

Am intrat prin uşa deschisă, într-o odaie întunecoasă şi joasă de la parter. Era lume în odaie şi Estella îmi spuse, îndreptându-se spre musafiri:

— Tu du-te şi stai acolo până e nevoie de tine. „Acolo” era fereastra; m-am îndreptat, deci, spre fereastră şi am stat „acolo” privind afară, într-o stare sufletească foarte neplăcută.

Fereastra era foarte joasă şi dădea într-un colţ al grădinii părăginite; se vedeau nişte coceni de varză şi o tufă de merişoară, care fusese de mult rotunjită cu foarfecele în chip de budincă şi acum avea frunze noi în vârf, de o altă culoare şi formă decât cele vechi, ca şi cum partea aceea a budincii s-ar fi ars. Aceste gânduri foarte simple îmi treceau prin minte, în timp ce mă uitam la tufa de merişoară. În timpul nopţii, căzuse puţină zăpadă şi parcă, după câte ştiam eu, se topise; dar aici, în colţul umbrit al grădinii, nu se topise încă şi vântul o ridica în vârtejuri mici şi o arunca pe fereastră, ca şi cum m-ar fi pedepsit că venisem acolo.

Am ghicit că sosirea mea oprise discuţia şi că oamenii din odaie se uitau la mine. Nu puteam să văd nimic din odaie, în afară de lucirea focului în geamul ferestrei, dar am înţepenit din toate încheieturile, fiindcă mă simţeam măsurat de aproape.

În odaie se aflau trei doamne şi un domn. Nu trecuseră nici cinci minute de când stăteam la fereastră şi, nu ştiu de ce, ştiam că erau cu toţii nişte linguşitori şi nişte şarlatani. Dar, că fiecare dintre ei se prefăcea că nu ştie că ceilalţi sunt linguşitori şi şarlatani, pentru că, dacă fiecare ar fi recunoscut că ea sau el e un linguşitor sau un şarlatan, ar fi însemnat că el sau ea nu mai era nici linguşitor, nici şarlatan.

Aveau cu toţii un aer plictisit şi posomorât, de parcă aşteptarea lor ar fi făcut plăcere cuiva şi cea mai vorbăreaţă dintre doamne era nevoită să vorbească cu gura încleştată ca să nu caşte. Această doamnă, pe care o chema Camilla, aducea foarte mult cu sora mea, doar că era mai în

vârstă şi după cum am descoperit când am văzut-o mai de aproape avea trăsăturile mai grosolane.

— Sărmanul de el! spuse doamna aceasta, repezindu-se în vorbă, aşa cum făcea sora mea. Îşi este lui însuşi duşman.

— E mai bine să fii duşmanul altuia, spuse domnul. E mult mai firesc.

— Vere Raymond, interveni o altă doamnă trebuie să ne iubim aproapele.

— Sarah Pocket, răspunse vărul Raymond; dacă omul nu îşi este lui însuşi aproape, atunci cine îi mai este?

Domnişoara Pocket râse şi Camilla râse şi ea şi spuse, stăpânindu-şi un căscat:

— Ce idee! Dar cred că li se părea tuturor o idee destul de bună. Cealaltă doamnă, care încă nu rostise nici o vorbă, spuse grav şi apăsat:

— Foarte adevărat!

— Sărmanul de el! urmă Camilla eu ştiam că, în tot timpul acesta, se uitau la mine. E un om aşa ciudat! Cine ar crede că la moartea nevestei lui Tom n-a izbutit nimeni să-l facă să vadă cât e de important ca hainele copiilor să aibă panglici de doliu. Doamne! Camilla, îmi spunea el, ce importanţă mai are, dacă bieţii orfani tot sunt îmbrăcaţi în negru? Numai lui putea să-i dea aşa ceva în gând. Ce idee!

— Aceasta-i o trăsătură frumoasă, tare frumoasă, spuse vărul Raymond.

Să mă ferească Dumnezeu să vă spun că n-are nici o trăsătură frumoasă; dar n-a avut niciodată şi nici nu va avea vreodată simţ de proprietate.

— Ştii, spuse Camilla, c-am fost silită să fiu aspră. Am spus că nu e cu putinţă, că este în joc onoarea familiei. I-am spus că e o ruşine pentru familie, ca hainele copiilor să n-aibă panglică de doliu. Am zbierat de dimineaţă până la prânz. Mi-a făcut rău la stomac. Şi, în cele din urmă, a izbucnit. Ştii cum e el de mânios şi mi-a spus: Fă ce vrei. Slavă Domnului, mă simt cu conştiinţa împăcată. Când mă gândesc că am

ieşit numaidecât pe o ploaie torenţială şi am cumpărat tot ce trebuia.

— El a plătit, nu-i aşa? întrebă Estella.

— Nu interesează cine a plătit, draga mea, răspunse Camilla. Eu le-am cumpărat. Şi, câteodată, când mă trezesc noaptea din somn, îmi pare aşa bine.

Sunetul unui clopoţel îndepărtat împreună cu ecoul unui strigăt, care venea de pe coridorul pe care trecusem şi eu, opri conversaţia şi Estella îmi spuse: Hai băiete! Când m-am întors, i-am văzut pe toţi uitându-se batjocoritor la mine şi, după ce am închis uşa, am auzit glasul doamnei Sarah Pocket:

— Ce să-ţi spun, mă întreb ce o să urmeze! Şi Camilla adăugă cu indignare:

— Aşa o trăsnaie! Ce idee!

În timp ce mergeam împreună de-a lungul coridorului întunecos, Estella se opri deodată şi, întorcându-se, spuse batjocoritor, apropiindu-şi obrazul de mine:

— Ei?

— Ei, am răspuns eu, căzând aproape peste ea, dar oprindu-mă la timp.

Ea se uită la mine şi bineînţeles că eu mă uitam la ea.

— Sunt drăguţă?

— Da, cred că eşti foarte drăguţă.

— Te jignesc?

— Nu aşa mult ca rândul trecut, am răspuns eu.

— Nu aşa mult?

— Nu.

Mă fulgeră cu privirea, când îmi puse ultima întrebare şi m-a lovit peste obraz cu toată puterea, după ce i-am dat drumul.

— Şi acum? spuse ea. Monstru necioplit ce eşti, acum ce crezi despre mine?

— Nu vreau să-ţi spun.

— Fiindcă ai şi spus. De aceea.

— Nu, am răspuns eu, nu de aceea.

— De ce nu mai plângi puţin, nenorocitule?

— Nici n-am să mai plâng din cauza dumitale, am spus eu, ceea ce cred că era cea mai mincinoasă declaraţie din viaţa mea, fiindcă, în clipa aceea, în sufletul meu plângeam din cauza ei şi ştiu câtă durere mi-a pricinuit Estella mai târziu.

După acest episod, am mers mai departe şi, în timp ce urcam scara, am întâlnit un domn care cobora, bâjbâind prin întuneric.

— Cine e? întrebă domnul, oprindu-se şi uitându-se la mine.

— Un băiat, răspunse Estella.

Era un om voinic şi foarte oacheş, cu un cap mare şi o mână tot atât de mare. Îmi apucă bărbia cu mâna lui mare şi-mi suci faţa spre lumina lumânării ca să mă vadă mai bine. Era pleşuv de timpuriu şi avea nişte sprâncene stufoase, care nu stăteau la locul lor, ci se zbârleau mereu. Ochii îi erau înfundaţi şi păreau grozav de ageri şi de bănuitori. Avea un lanţ mare de ceas şi pe obraz avea nişte puncte negre în locul unde ar fi trebuit să fie barba şi mustăţile. N-aveam nici în clin nici în mânecă cu el şi n-aveam cum să prevăd atunci că, într-o zi, voi avea de-a face cu omul acesta, dar, întâmplător, am avut prilejul să-l măsor cu de-amănuntul.

— Eşti din vecini, aşa-i? întrebă el.

— Da, domnule, am răspuns eu.

— Cum ai ajuns pe aici,?

— A trimis domnişoara Havisham după mine, l-am lămurit eu.

— Bine! Poartă-te frumos. Eu am avut mult de-a face cu băieţi ca tine şi ştiu că nu prea sunteţi uşi de biserică. Bagă de seamă, spuse el muşcându-şi degetul arătător, în timp ce se încrunta la mine. Poartă-te frumos!

După aceste cuvinte mi-a dat drumul, spre bucuria mea, căci îi mirosea mâna a săpun parfumat şi coborî scările. Mă întrebam dacă nu era cumva doctorul; dar nu se poate, mă gândeam eu; dacă ar fi doctor, ar vorbi mai liniştit şi mai

părinteşte. Dar n-am avut prea mult timp să analizez această problemă, căci am ajuns îndată în odaia domnişoarei Havisham. Şi domnişoara şi cu toate celelalte lucruri din odaie erau întocmai cum le lăsasem. Estella mă lăsă lângă uşă şi am stat acolo până ce domnişoara Havisham îşi ridică ochii de pe masa de toaletă şi se uită la mine.

— Aşa! spuse ea fără mirare, au şi trecut zilele?

— Da, doamnă. Azi e…

— Taci, taci! spuse ea cu mişcarea aceea nerăbdătoare a degetelor. Nu vreau să ştiu. Eşti gata de joacă?

M-am văzut silit să răspund cam încurcat:

— Nu prea sunt.

— Nu vrei să joci cărţi? întrebă ea cu o privire cercetătoare.

— Da, aş putea dacă ar vrea ea.

— Deoarece casa aceasta ţi se pare veche şi mohorâtă, spuse domnişoara 52

Havisham nerăbdătoare şi fiindcă nu vrei să te joci, vrei mai bine să lucrezi?

La întrebarea aceasta puteam să răspund din toată inima, mai curând decât la cealaltă. Şi am răspuns că vreau.

— Atunci du-te în odaia de dincolo, spuse ea, arătând uşa din spatele meu cu mâna ei ofilită şi aşteaptă până vin şi eu.

Am trecut în partea cealaltă a scării şi am intrat în odaia pe care mi-o arătase ea. Nici aici nu pătrundeau razele soarelui şi domnea un miros închis şi apăsător. Un foc fusese aprins în soba umedă şi veche şi părea că are de gând să se stingă; fumul supărător care umplea odaia părea mai rece decât aerul, mai rece decât ceaţa din mlaştinile noastre. Câteva lumânări albe aşezate pe cămin luminau slab odaia sau, ar fi mai potrivit să spun că-i tulburau slab bezna.

Odaia era mare şi aş zice chiar că fusese odată frumoasă, dar toate lucrurile care se zăreau erau distruse şi acoperite cu praf şi mucegai. Obiectul cel mai însemnat era o masă

lungă, acoperită cu o faţă de masă, ca şi cum ar fi fost pregătit un ospăţ în clipa în care casa şi ceasornicele se opriseră din mers. În mijlocul mesei se vedea ceva rotund, dar era atât de acoperit cu pânze de păianjen, că nici nu se putea zări ce era. Şi, în timp ce mă uitam la suprafaţa galbenă din care obiectul părea că se înalţă, ca un burete negru, am văzut păianjeni cu picioarele pestriţe şi cu trupul pătat, care fugeau spre el şi ieşeau din el, ca şi cum vestea despre o întâmplare de mare însemnătate publică ar fi ajuns până în lumea păianjenilor.

Apoi am auzit şoarecii chiţcăind în spatele lemnăriei cu care erau căptuşiţi pereţii, ca şi cum aceste întâmplări i-ar fi privit şi pe ei. Doar gândacii nu se sinchiseau de agitaţia din odaie şi-şi vedeau de drum prin cămin, cu mersul lor cumpătat şi bătrânesc ca şi cum ar fi fost miopi şi tari de ureche şi n-ar fi avut nici o legătură unii cu alţii.

Aceste făpturi târâtoare mă fascinau şi mă uitam la ele de la distanţă, când domnişoara Havisham îmi puse mâna pe umeri. În cealaltă mână ţinea un baston încovoiat pe care se sprijinea; parcă ar fi fost vrăjitoarea casei.

— Aici, spuse ea, arătând masa cea lungă cu bastonul, aici mă vor întinde când voi fi moartă. Vor veni cu toţii aici ca să mă vadă.

Mă cuprinse o presimţire c-ar putea să se întindă pe masă chiar atunci şi să moară pe loc, refăcând astfel scena îngrozitoare de la bâlci; m-am chircit sub apăsarea mâinii ei.

— Ce crezi că-i aceasta? întrebă ea, arătând tot cu bastonul.

Acolo unde vezi păianjenii.

— Nu pot să ghicesc.

— E o prăjitură mare. O prăjitură de nuntă. Nunta mea!

Se uită cu ochii sticloşi prin odaie şi apoi spuse, sprijinindu-se de mine, în timp ce cu mâna îmi zgâlţâia umărul:

— Hai, hai, hai! Plimbă-mă!

Am înţeles că treaba pe care trebuia s-o fac era s-o plimb pe domnişoara Havisham de jur împrejurul odăii. Prin urmare am pornit numaidecât şi ea se propti de umărul meu; mergeam cu un pas care ar fi putut să amintească de brişca domnului Pumblechook poate că prima pornire pe care o avusesem în casa aceea îmi dăduse această idee.

Nu prea era voinică domnişoara Havisham şi, după câteva minute, îmi spuse:

— Mai încet! Totuşi, am mers mai departe, schimbând mereu iuţeala şi ea mă tot zgâlţâia cu mâna şi-şi strâmba gura; i se părea că merg prea iute, pentru că şi gândurile ei urmau cu iuţeală. După câtva timp, mi-a spus:

— Cheam-o pe Estella! Şi eu am ieşit pe scară şi am strigat numele fetei, cum făcusem şi rândul trecut. Când lumina apăru, m-am întors la domnişoara Havisham şi am pornit din nou de jur împrejurul odăii.

Dacă Estella ar fi fost singura spectatoare a acestei scene şi încă m-aş fi simţit destul de încurcat; dar Estella aduse cu ea pe cele trei doamne şi pe domnul pe care îl văzusem jos, aşa că eu nu mai ştiam ce să fac; dar domnişoara Havisham mi-a zgâlţâit umărul şi am pornit; mă simţeam ruşinat la gândul că ei ar putea să creadă că eu fusesem iniţiatorul acestui joc.

— Dragă domnişoară Havisham, spuse domnişoara Sarah Pocket, ce bine arăţi!

— Nu-i adevărat, răspunse domnişoara Havisham, sunt numai piele şi oase.

Camilla se lumină când auzi că încercările domnişoarei Pocket fuseseră respinse şi murmură, uitându-se cu jale la domnişoara Havisham:

— Sărmana de ea! Cum ar putea să arate bine. Ce idee!

— Şi ce faci dumneata? o întrebă domnişoara Havisham pe Camilla.

Deoarece eram chiar lângă Camilla, mie mi se părea firesc să ne oprim; dar domnişoara Havisham nu vroia. Am trecut

mai departe şi eu îmi dădeam seama că eram nesuferit Camillei.

— Mulţumesc, domnişoară Havisham, răspunse ea. O duc şi eu cum pot.

— Dar ce s-a întâmplat cu dummeata? întrebă domnişoara Havisham aspru.

— Nici nu merită să vorbesc, răspunse Camilla. Nu-mi place să vorbesc despre ceea ce simt, dar azi-noapte m-am gândit la dumneata mai mult ca de obicei.

— Altădată să nu te mai gândeşti la mine, spuse domnişoara Havisham.

— Uşor de spus! făcu Camilla, stăpânindu-şi cu delicateţe un hohot de plâns; buza de sus începu să-i tremure şi lacrimile prinseră a-i curge. Raymond e martor, să spună el cât enibahar şi câte săruri trebuie să iau în cursul nopţii.

Raymond e martor şi poate să vă spună ce svâcnituri nervoase am în picior. Dar sughiţurile şi zvâcnirile nervoase nu înseamnă nimic faţă de ceea ce simt când mă gândesc cu îngrijorare la cei pe care-i iubesc. Dacă aş putea să fiu mai puţin drăgăstoasă şi simţitoare, n-aş mai suferi de stomac şi aş avea nişte nervi de fier. Zău c-aş vrea să fiu aşa. Dar să nu mă gândesc la dumneata în timpul nopţii, ce idee! Şi aici izbucni în hohote.

Am înţeles că Raymond despre care vorbea ea, era domnul de faţă şi că dânsul era domnul Camilla. În clipa aceea, Raymond îi veni în ajutor, spunând cu o voce dulce şi mângâietoare:

— Camilla dragă, doar ştie toată lumea că sentimentele tale familiale te sapă în aşa hal, încât ţi-au scurtat un picior.

— Nu cred – a intervenit doamna cea gravă, al cărei glas nu-l auzisem decât o dată – dacă te gândeşti la un om, trebuie să ai pretenţii la el, draga mea.

Domnişoara Sarah Pocket, o femeie bătrână, zbârcită şi uscată, cu o faţă zbârcită, care părea că e făcută din coji de alune şi cu o gura mare ca de pisică, doar fără mustăţi, întări cuvintele doamnei, spunând:

— Sigur că nu, draga mea. Hm!

— Nu-i aşa de greu să te gândeşti, spuse doamna cea gravă.

— Parcă există ceva mai uşor? consimţi domnişoara Sarah Pocket.

— Da, da! strigă Camilla, ale cărei sentimente clocotitoare păreau că se înalţă din picioare până în piept. E adevărat! E o slăbiciune să fii drăgăstos, dar n-am ce să fac. Desigur că aş duce-o mai bine cu sănătatea, dacă aş fi altfel, dar chiar dacă aş putea, nu mi-aş schimba felul de a fi. Îmi pricinuieşte multă suferinţă, dar e o mare mângâiere, noaptea, când mă scol din somn, să ştiu că nu e aşa. Şi urmă o nouă izbucnire de simţăminte drăgăstoase.

În tot timpul acesta, domnişoara Havisham şi cu mine nu ne oprisem nici o clipă şi ne plimbam fără încetare, de jur împrejurul odăii, ba atingând din mers fustele doamnelor, ba târându-le după noi, pe toată lungimea odăii.

— De pildă, Matthew! spuse Camilla. Nu se amestecă niciodată în treburile familiei, nu vine niciodată s-o vadă pe domnişoara Havisham! În timp ce eu am stat întinsă trei ore în şir pe canapea, cu şireturile de la corset desfăcute, fără cunoştinţă, cu capul căzut într-o parte, cu părul atârnat, cu picioarele nu ştiu unde…

— Mult mai sus decât capul, iubita mea, spuse domnul Camilla.

— Aşa am stat ore în şir, din pricina purtării neînţelese şi ciudate a lui Matthew şi nimeni nu mi-a mulţumit.

— Cred şi eu că nu ţi-a mulţumit! îşi dădu cu părerea doamna cea grasă.

— Vezi, dragă, adăugă domnişoara Sarah Pocket – o făptură de o răutate foarte blajină – trebuie să-ţi pui întrebarea: de la cine aştepţi mulţumiri, draga mea?

— Fără să aştept nici un fel de mulţumire, reluă Camilla, am zăcut ore în şir în starea aceasta şi Raymond e martor că m-am înecat şi că enibaharul nu mi-a folosit la nimic şi că bieţii copii de peste drum, copiii acordorului de piane, au

crezut că gungureşte un porumbel, aşa de rău mă înecam şi acum să mi se spună mie… Camilla îşi duse mâna la gât şi începu să schimbe feţe, feţe, ca un rezultat al combinaţiilor chimice, care se petreceau în gâtlejul ei.

Când numele de Matthew a fost rostit, domnişoara Havisham m-a oprit şi s-a oprit şi ea, uitându-se la cea care vorbea. Această schimbare de atitudine puse capăt reacţiilor chimice ale Camillei.

— Va veni şi Matthew să mă vadă, când voi fi întinsă pe masa aceasta.

Acolo va sta, spuse ea, lovind cu bastonul în masă, la căpătâiul meu! Şi dumneata vei sta acolo şi bărbatul dumitale aici! Şi al tău, Sarah Pocket, aici!

Şi al Georgianei, acolo! Acum ştiţi cu toţii care vă sunt locurile, când veţi veni să mă sărbătoriţi. Şi acum duceţi-vă!

De câte ori rostea câte un nume, izbea cu bastonul în locul de care vorbea. Apoi îmi spune:

— Plimbă-mă, plimbă-mă! Şi am pornit-o din nou.

— Cred că nu-i nimic de făcut, exclamă Camilla, decât să ne supunem şi se mergem. Mie îmi ajunge că am văzut, chiar şi pentru un timp atât de scurt, fiinţa care mi-e dragă şi pe care o respect. Mă voi gândi cu mulţumire la clipele acestea, la noapte, când mă voi trezi din somn. I-aş dori şi lui Matthew această mângâiere, dar el o dispreţuieşte. Sunt hotărâtă să nu dau în vileag simţămintele mele, dar e dureros să ţi se spună că vrei să sărbătoreşti pe o rudă care a murit

— ca şi cum aş fi un căpcăun – şi apoi să ţi se arate uşa. Ce idee fără rost!

Domnul Camilla interveni în clipa în care doamna Camilla îşi duse gâfâind mâna la piept, dovedind o tărie de caracter neobişnuită, căci bănuiesc că doamna de care vorbesc vroia să arate că avea de gând să se prăbuşească şi să se înece, de îndată ce va ieşi din odaie.

A izbutit, însă, să-i trimită o bezea domnişoarei Havisham, după care gest a fost dusă afară. Sarah Pocket şi Giorgiana

se luptau care să rămână ultima; dar Sarah era prea atotştiutoare ca să poată fi învinsă şi o ameţi pe Georgiana cu sprinteneala ei, până ce aceasta din urmă a fost nevoită să plece prima.

Atunci, Sarah Pocket făcu un efect deosebit de al celorlalţi, despărţindu-se cu cuvintele: Dumnezeu să te binecuvânteze, dragă domnişoară Havisham! Şi un zâmbet iertător şi indulgent pentru slăbiciunea celorlalţi îi lumină faţa făcută din coji de alune.

În timp ce Estella îi petrecea până jos, domnişoara Havisham umbla mai departe, cu mâna pe umărul meu, dar din ce în ce mai încet. În cele din urmă, se opri în faţa focului şi spuse, după ce bolborosi ceva cu ochii la jar:

— Azi e ziua mea, Pip.

Eram gata să-i spun la mulţi ani, dar ea îşi ridică bastonul.

— Nu pot să sufăr, când se vorbeşte despre aceasta. Nu pot să-i sufăr pe toţi cei care au fost aici şi nu-mi place ca cineva să-mi pomenească despre ziua mea. Au venit la mine fiindcă e ziua mea, dar n-au îndrăznit să sufle nici o vorbă despre aceasta.

Bineînţeles că n-am mai pomenit nici eu nimic.

— În ziua aceasta, cu mult înainte de a te fi născut tu, toată grămada aceasta de boarfe, spuse ea, îndreptând bastonul spre pânzele de păianjen de pe masă, fără să le atingă, au fost aduse aici. Boarfele acestea şi cu mine ne-am ofilit împreună. Pe ele le-au ros şoarecii, pe mine m-au ros nişte dinţi mai ascuţiţi decât dinţii de şoareci.

Stătea cu capătul bastonului în dreptul inimii şi se uita la masă. Ea purtase odată o rochie albă, care acum se îngălbenise şi-şi pierduse strălucirea; iar faţa de masă fusese odată albă şi era acum galbenă şi fără strălucire; şi totul în jurul nostru părea că se va preface în pulbere la cea mai mică atingere.

— Când totul o să se prăbuşească, spuse ea cu o privire înspăimântătoare şi când mă vor întinde moartă în rochia de mireasă pe masa de nuntă – fiindcă aşa o să se întâmple

şi atunci blestemul va cădea asupra lui – cu atât mai bine dacă aceasta va fi de ziua mea!

Se uita la masă, ca şi cum şi-ar fi văzut trupul întins acolo. Eu nici nu mă mişcăm. Estella se întoarse şi stătu şi ea locului, nemişcată. Mi se păru că am stat acolo aşa mult timp. În aerul apăsător al odăii şi în întunericul care pătrunsese în toate colţurile, mă cuprinse teama că şi Estella şi cu mine vom începe să ne ofilim.

Domnişoara Havisham îşi reveni pe neaşteptate, nu treptat, treptat, din această stare şi spuse:

— Hai să vă văd jucând cărţi! De ce nu începeţi? Şi ne-am întors în odaia ei, ne-am aşezat ca rândul trecut şi, tot ca şi rândul trecut, Estella mă sărăci, în timp ce domnişoara Havisham se uita tot timpul la noi; îmi atrăgea atenţia cu privire la frumuseţea Estellei şi, ca s-o văd mai bine, încercă din nou giuvaerurile în părul şi pe pieptul Estellei.

Iar Estella se purta cu mine ca şi înainte, doar că nu-mi făcea cinstea să-mi vorbească. După ce jucarăm vreo şase jocuri, domnişoara Havisham hotărî o zi când trebuia să vin iarăşi şi Estella mă duse jos în curte, ca să-mi dea iar de mâncare ca unui câine. Şi, din nou, am fost lăsat să mă plimb încoace şi încolo.

N-are nici o importanţă dacă poarta din zidul pe care mă căţărasem rândul trecut, ca să mă uit în grădină, era deschisă sau nu. Ajunge să spun că nu văzusem nici o portiţă în ziua aceea şi că acum zidul avea o portiţă. Fiindcă era deschisă şi fiindcă ştiam că musafirii plecaseră, deoarece Estella se întorsese cu cheile în mână, am intrat în grădină şi am început să mă plimb. Grădina era părăginită şi presărată cu coji de castraveţi şi de pepeni, care păreau că au dat naştere unei recolte de pălării şi de ghete vechi, asemenea unor strămchini găurite cu mlădiţe de buruieni în vârf.

După ce mi-am sfârşit plimbarea prin grădină şi prin sera în care nu se afla nimic decât nişte tulpiniţe de viţă căzute pe jos şi câteva sticle, m-am trezit în colţul acela jalnic pe

care-l văzusem prin fereastră. Fără să-mi pun nici o clipă întrebarea dacă nu cumva era cineva în casă, m-am uitat înăuntru, printr-o altă fereastră şi m-am pomenit, spre marea mea mirare, nas în nas cu un tânăr, care avea pleoapele roşii şi părul spălăcit.

Tânărul acesta palid s-a făcut nevăzut şi răsări deodată lângă mine.

Stătea cu nasul în cărţi când mă uitasem eu pe fereastră şi acum am văzut că e plin cu cerneală.

— Salutare, băiete făcu el.

Salutare e un salut la care cel mai bun răspuns, după cum observasem eu, era tot salutare. Aşa că am răspuns:

— Salutare! lăsând la o parte „băiete” din politeţe.

— Cine te-a lăsat să intri? întrebă el.

— Domnişoara Estella.

— Cine ţi-a dat voie să dai târcoale pe aici?

— Domnişoara Estella.

— Hai să ne batem, spuse tânărul cel palid.

Ce puteam să fac altceva decât să-i accept invitaţia. De multe ori mi-am pus întrebarea aceasta mai târziu. Ce puteam face altceva? Purtarea lui era atât de hotărâtă şi eu eram atât de uluit, încât l-am urmat ca şi cum aş fi fost vrăjit.

— Stai puţin, spuse el după câţiva paşi, răsucindu-se pe călcâie. Ar trebui să-ţi dau un motiv pentru care să ne batem. Uite! Şi îndată bătu din palme enervat, îşi aruncă cu eleganţă un picior în spate, apoi mă trase de păr, mai bătu o dată din palme, îşi aplecă capul şi se repezi cu el în stomacul meu.

Acest procedeu de taur, în afară de faptul că trebuia privit ca o îndrăzneală, era deosebit de neplăcut tocmai după ce mâncasem pâine cu unt.

Prin urmare, i-am dat şi eu un pumn şi mă pregăteam să-i mai dau unul, când tânărul spuse:

— Aha! Aşa faci? şi începu să ţopăie înainte şi înapoi, într-un chip cu totul nou pentru experienţa mea mărginită.

— Acestea-s regulile jocului! spuse el. Şi sări de pe piciorul stâng pe dreptul. Reguli severe! Şi sări de pe piciorul drept pe stângul.

— Lasă-te jos şi execută preliminariile! Şi sări înainte şi înapoi, făcând tot soiul de mofturi, în timp ce eu mă uitam neputincios la el.

De fapt mi-era cam teamă de el, fiindcă îl vedeam atât de îndemânatic; dar cu privire la capul lui bălai, mă simţeam convins, atât pe tărâmul fizic cât şi pe cel moral, că n-avea ce căuta în stomacul meu şi că aveam dreptul să socotesc jignitor acest fel de a se impune atenţiei mele. Prin urmare, l-am întovărăşit în tăcere până într-un colţ retras al grădinii, mărginit de două ziduri care să întâlneau şi apărat de restul grădinii prin nişte grămezi de gunoaie. Când mă întrebă dacă eram mulţumit de teren, i-am răspuns că da şi el îmi ceru voie să lipsească o clipă, apoi se întoarse cu o sticlă de apă şi cu un burete înmuiat în oţet.

— E spre folosul amândurora, spuse el, punând lucrurile lângă fereastră.

Şi apoi începu să lepede nu numai haina şi vesta de pe el, ci şi cămaşa, cu un aer care era în acelaşi timp nepăsător, preocupat şi însetat de sânge.

Măcar că nu părea prea voinic – avea bubuliţe pe obraji şi o spuzeală pe gură – aceste pregătiri îngrozitoare mă înspăimântară. Părea de vârsta mea, dar era mult mai înalt şi avea un fel de a se răsuci care făcea impresie. Încolo, era un tânăr în haine cenuşii (când nu era gol în vederea luptei) cu coatele, genunchii, încheieturile mâinilor şi călcâiele mult prea mari faţă de restul trupului.

Mi se făcu inima cât un purice când l-am văzut înfigându-se în pământ în faţa mea, făcând tot felul de demonstraţii de agilitate şi măsurându-mi anatomia, ca şi cum şi-ar fi ales cu de-amănuntul osul în care vroia să lovească.

Niciodată, în viaţa mea, n-am fost atât de mirat ca atunci când am dat drumul primei lovituri şi l-am văzut pe tânărul

acesta întins pe spate, ridicând spre mine un nas însângerat şi o faţă cam strâmbată.

Dar într-o clipă, se ridică în picioare şi, după ce se şterse iute cu buretele, se înfipse din nou în pământ. A doua mare surpriză din viaţa mea a fost când l-am văzut din nou întins pe jos şi privindu-mă cu un ochi negru.

Vioiciunea lui mă umplea de respect. Părea lipsit de putere; niciodată, măcar, nu m-a lovit cu foc şi mereu îl trânteam pe jos; dar se ridica într-o clipă, se ştergea cu buretele, lua o înghiţitură de apă din sticlă, foarte mulţumit că îşi dă lui însuşi ajutor, după toate regulile artei şi apoi se îndrepta spre mine cu un aer şi o îndrăzneală, care mă făceau să cred că, până la urmă, tot o să mă doboare.

Avea vânătăi grozave, săracul, fiindcă îmi amintesc cu durere că, cu cât îl loveam mai des, cu atât îl loveam mai tare; dar se ridica mereu, până când, la urmă, căzu foarte rău şi se lovi cu capul de zid. Dar chiar şi după această întâmplare, se ridică şi se învârti de câteva ori ameţit, fiindcă nu ştia unde mă aflam eu; în cele din urmă, se lăsă pe genunchi, îşi şterse faţa, îşi aruncă buretele în sus şi spuse gâfâind:

— Asta înseamnă că ai câştigat.

Părea atât de viteaz şi de nevinovat, încât, deşi nu propusesem eu lupta, nu mă bucuram prea mult de victoria mea. Merg chiar atât de departe încât nădăjduiesc că, în timp ce mă îmbrăcam mă socoteam un soi de pui de lup sau cine ştie ce altă fiară. Totuşi, m-am îmbrăcat posomorât, ştergându-mi din când în când faţa însângerată şi întrebând:

— Pot să-ţi fiu de folos? Şi el spuse:

— Nu, mulţumesc. Şi eu am spus:

— Nu, mulţumesc. Şi eu am spus:

— Sănătate. Şi el spuse:

— Mulţumesc.

Când am ajuns în curte, am găsit-o pe Estella aşteptându-mă cu cheile în mână. Dar nici nu mă întrebă unde fusesem

şi nici de ce o făcusem să aştepte.

Faţa îi era îmbujorată, ca şi cum s-ar fi întâmplat ceva care i-ar fi făcut mare plăcere. În loc să se ducă de-a dreptul la poartă, intră în coridorul întunecos şi-mi făcu semn cu capul.

— Vino încoace! Dacă vrei, poţi să mă săruţi.

Am sărutat-o pe obrazul pe care mi-1 întinse. Cred că mi-ar fi plăcut să o sărut de mai multe ori. Dar simţeam că acest sărut era dat unui biet băiat necioplit, ca o pomană şi că nu însemna nimic.

Cât cu musafirii, cât cu jocul de cărţi, cât cu bătaia, vizita mea durase atât încât, când m-am apropiat de casă, lumina de pe limba de nisip de dincolo de mlaştini lucea pe cerul negru al nopţii şi cuptorul lui Joe arunca o şuviţă de foc pe drum.

Chapter 12

Mă simţeam foarte neliniştit, de câte ori mă gândeam la tânărul cel palid. Cu cât mă gândeam mai des la lupta noastră şi-l vedeam pe bietul băiat cu răsuflarea tăiată şi obrajii însângeraţi, cu atât mai sigur eram că o să mi se întâmple ceva. Simţeam sângele tânărului palid apăsând asupra mea şi-mi spuneam că legea îl va răzbuna. Fără să ştiu prea mult ce pedeapsă mă aştepta, simţeam totuşi că nu se poate ca băieţii de la ţară să hoinărească prin ţinut, pustiind casele oamenilor cu stare şi năpustindu-se asupra tineretului studios, fără să fie aspru pedepsit. Timp de câteva zile, nici nu am ieşit din casă şi mă uitam grijuliu şi înfricoşat prin uşa bucătăriei, înainte de a face vreun drum, ca nu cumva gardienii închisorii să pună mâna pe mine. Sângele, care cursese din nasul tânărului, mi-a pătat pantalonii şi am încercat să spăl mărturia vinovăţiei mele, în întunericul nopţii. Tânărul mă muşcase de genunchi şi acum mi-am sucit mintea în toate chipurile şi născoceam motive de necrezut, pentru cazul când ar fi trebuit să dau socoteală de această dovadă compromiţătoare în faţa judecătorilor.

Când a venit ziua în care trebuia să mă întorc la locul unde se petrecuse scena aceea de cruzime, groaza mea ajunse la culme. Oare, mă vor pândi oameni ai justiţiei, după poartă? Oameni trimişi anume? Sau, poate, domnişoara Havisham, dorind să se răzbune chiar ea pentru o nelegiuire înfăptuită în casa ei, se va ridica în hainele ei de înmormântare, va scoate un pistol şi mă va împuşca? Sau, poate, nişte băieţi – o ceată mare de băieţi plătiţi anume pentru aceasta – se vor repezi la mine, în fabrica de bere şi mă vor omorî în lovituri? O dovadă de încredere pe care mi-o inspirase tânărul cel palid e că nu-l vedeam deloc amestecat în aceste acte de răzbunare; îmi închipuiam că ele veneau de la nişte rude neînţelepte, împinse la răzbunare de halul în care se afla băiatul şi de o solidaritate indignată cu trăsăturile familiei, care fuseseră desfigurate.

Totuşi, trebuia să mă duc la domnişoara Havisham şi m-am dus. Şi, închipuiţi-vă, nu s-a întâmplat nimic din pricina luptei de rândul trecut. Nimeni nu pomeni nimic şi nici urmă de tânărul cel palid nu era prin casă. Porţile erau deschise, eu am inspectat grădina, ba chiar m-am uitat pe fereastra casei; dar obloanele erau trase şi totul părea mort. Doar în colţul unde avusese loc bătălia, am descoperit ceva urme despre existenţa tânărului. Erau urme de sânge pe jos şi eu le-am ascuns de orice privire omenească, acoperindu-le cu gunoiul din grădină.

Pe scară, între odaia domnişoarei Havisham şi cealaltă odaie în care se afla masa, am văzut un scaun de grădină, un scaun uşor pus pe rotiţe, pe care-l puteai împinge din spate. L-a pus cineva acolo, după ultima mea vizită şi, din ziua aceea, ocupaţia mea a fost să împing pe domnişoara Havisham în jurul odăii şi până dincolo în cealaltă odaie, după ce era ostenită de atâta umblat cu mâna pe umărul meu. Mereu, mereu, aceleaşi plimbări şi uneori ţineau câte trei ore fără întrerupere. Vorbesc de aceste plimbări în general, pentru că erau foarte numeroase, căci fusese hotărât, odată pentru totdeauna, că trebuie să vin la

domnişoara Havisham în fiecare a doua zi, la prânz, pentru acest scop şi fiindcă acum vorbesc de o perioadă de cel puţin opt sau zece luni.

Pe măsură ce ne obişnuiam unul cu altul, domnişoara Havisham vorbea mai mult cu mine şi mă întreba ce învăţasem până atunci şi ce meserie vroiam să-mi aleg; i-am spus că voi deveni ucenicul lui Joe, cel puţin aşa credeam; şi am stăruit asupra faptului că eram foarte neştiutor şi că aş fi vrut să ştiu de toate, cu nădejdea că, poate, mă va ajuta ea pentru atingerea acestui scop mult dorit. Dar nu se întâmplă aşa; dimpotrivă, ei îi părea mai bine să mă ştie neştiutor. Şi nici nu-mi dădea vreodată bani sau alte lucruri, în afară de masa de prânz şi nici măcar nu pomenea că voi fi plătit pentru treaba pe care o făceam.

Estella era mereu pe acolo; ea îmi deschidea poarta când veneam şi când plecam. Dar niciodată nu mi-a mai spus că pot s-o sărut. Câteodată răbda prezenţa mea cu răceală; câteodată îmi arăta bunăvoinţă; uneori se purta familiar cu mine; alteori spunea cu tărie că mă urăşte. De multe ori, domnişoara Havisham îmi şoptea la ureche sau mă întreba când eram singur cu ea:

— Aşa-i că se face din ce în ce mai frumoasă, Pip? Şi când răspundeam da (fiindcă era adevărat), se înveselea nespus. Când jucam cărţi, domnişoara Havisham privea, bucurându-se de toate toanele Estellei, ca un zgârcit de comoara lui. Şi, uneori, când toanele ei erau atât de numeroase şi de contradictorii, încât nu mai ştiam ce să fac şi ce să spun, domnişoara Havisham o îmbrăţişa cu o dragoste nemărginită şi-i şoptea ceva la ureche, care suna aşa:

— Sfărâmă-le inimile, mândria mea, nădejdea mea, sfărâmă-le inimile fără milă!

Când lucra în fierărie, Joe avea obiceiul să îngâne un cântec, al cărui refren era: „Bătrânul Clem”. Era un fel cam neceremonios de a aduce omagiu unui sfânt şi încă patron; cred că bătrânul Clem se bucura de această cinste în lumea fierarilor. Era un cântec care imita bătăile ciocanului şi era

doar un pretext liric pentru a rosti numele prea cinstit al bătrânului Clem: „Aşa să loviţi băieţi, bătrânul Clem! Băieţi, băieţi, bătrânul Clem! Şi bere beţi, bătrânul Clem! Fierul să-l lovim, fierul să-l lovim, bătrânul Clem! Şi apoi bere să ciocnim, bătrânul Clem!” A doua zi după apariţia scaunului, domnişoara Havisham îmi spune deodată, mişcând nerăbdătoare din degete: Hai cântă ceva!

şi, spre mirarea mea, am început să îngân cântecul acesta, în timp ce împingeam scaunul. Nu ştiu cum se făcu că-i plăcu, fiindcă, după aceea, începu să cânte şi ea cu o voce joasă şi molcomă, ca şi cum ar fi cântat din somn. Şi aşa a rămas obiceiul să cântăm cântecul acesta, în timp ce ne plimbam prin odaie şi, uneori, Estella cânta şi ea; dar cântecul era aşa de potolit, chiar când cântam toţi trei, încât făcea mai puţin zgomot în casa aceea înfiorătoare decât cea mai slabă adiere de vânt.

Ce se petrecea cu mine, în lumea aceasta nouă? Cum să nu fi fost firea mea înrâurită de cele ce vedeam? E de mirare că gândurile îmi erau aiurite, aşa cum ochii îmi erau orbiţi, când ieşeam din odăile galbene şi întunecoase la lumina zilei?

Poate că i-aş fi vorbit lui Joe despre tânărul cel palid, dacă nu l-aş fi amăgit pe vremuri, cu invenţiile mele năstruşnice. Aşa cum stăteau lucrările, simţeam că Joe va vedea cu siguranţă în tânărul palid un călător potrivit pentru trăsurica de catifea neagră; aşa că nu i-am povestit nimic. Apoi, acea teamă de a vorbi despre domnişoara Havisham şi Estella, care mă cuprinsese de la început, se făcea din ce în ce mai puternică, cu timpul. N-aveam încredere desăvârşită decât în Biddy şi ei îi spuneam totul. De ce mi se părea firesc că fac aşa şi de ce pe Biddy o interesa tot ce-i spuneam, nu ştiam pe vremea aceea; acum, însă, cred că ştiu.

Între timp, în bucătărie se ţineau sfaturi, care mă scoteau din sărite.

Măgarul acela de Pumblechook venea adeseori, serile, să stea de vorbă cu sora mea asupra planurilor mele; şi, cred, într-adevăr (până în ziua de azi şi cu mai puţine remuşcări decât s-ar cuveni) că, dacă mâinile mele ar fi putut să scoată cuiul din osia trăsurii lui, aş fi făcut-o. Păcătosul acela avea un cap atât de nerod, încât nu era în stare să vorbească de planurile mele fără să nu fiu şi eu de faţă – pe semne că vroia să mă ambiţioneze – şi mă ridica de pe scăunelul meu liniştit din colţ (de obicei de guler) şi, aşe-zându-mă în faţa focului, ca şi cum ar fi vrut să facă friptură din mine, începea:

— Vezi dumneata, doamnă Joe, aici e băiatul nostru! Aici e băiatul pe care l-ai crescut ca-n palme. Ridică-ţi capul, băiete şi fii de-a pururi recunoscător acelora care s-au purtat aşa cu tine. Acum, cu privire la acest băiat! Şi începea să-mi ciufulească părul – lucru pe care, după cum am mai spus, nu l-am îngăduit, în fundul sufletului meu, niciunei făpturi omeneşti – şi mă apuca de mânecă; arătam atât de neghiob în poziţia aceasta, încât numai făptura domnului Pumblechook mă putea ajunge în neghiobie. '

Apoi el şi cu sora mea începeau să se întreacă în speculaţii nesăbuite asupra domnişoarei Havisham şi asupra celor ce avea ea de gând să facă cu mine şi pentru mine, aşa încât mă cuprindea o dorinţă dureroasă de a izbucni în lacrimi, de a mă repezi la domnul Pumblechook şi de a-l lua la pumni. De câte ori mi se adresa mie, sora mea vorbea, ca şi cum mi-ar fi smuls câte un dinte la fiecare cuvânt, în timp ce domnul Pumblechook, care se decretase el însuşi patronul meu, mă privea de sus cu un aer dispreţuitor, ca un adevărat arhitect al destinului meu, nemulţumit de a se fi încurcat într-o afacere foarte prost plătită.

În aceste convorbiri, Joe nu avea nici un amestec. Dar, doamna Joe şi domnul Pumblechook i se adresau destul de des, pe măsură ce discuţiile înaintau, deoarece sora mea băgase de seamă nemulţumirea lui Joe la gândul că eu voi părăsi fierăria. Acum eram destul de mare ca să devin

ucenicul lui Joe: şi când Joe şedea cu vătraiul pe genunchi, răscolind din când în când cenuşa de la marginea vetrei, doamna Joe tălmăcea fără nici un fel de îndoială această faptă nevinovată ca o dovadă de împotrivire faţă de vorbele ei şi, de aceea, se năpustea la Joe, îl zgâlţâia, îi smulgea vătraiul din mâini şi-i arunca. Sfârşitul acestor dezbateri era totdeauna furtunos. Pe neaşteptate, fără nici o legătură cu ce se vorbise, sora mea se oprea în mijlocul unui căscat şi, dând cu ochii de mine, ca din întâmplare, se repezea asupra mea spunând:

— Hai, destul s-a vorbit de tine! Să te duci numaidecât la culcare. Cred că ne-ai împuiat capul destul cu ale tale pentru ziua de azi! Ca şi cum eu le-aş fi cerut hatârul de a-mi scoate sufletul.

Aşa au mers lucrurile mult timp şi ar fi mers tot aşa, cine ştie cât, dacă, într-o bună zi, domnişoara Havisham nu s-ar fi oprit deodată, în timp ce vorbea cu mine, sprijinindu-se de umărul meu şi spunând supărată:

— Ai crescut mare, Pip!

Am socotit cel mai nimerit să-i dau să înţeleagă, cu ajutorul unei priviri gânditoare, că acest lucru poate fi pus pe seama unor împrejurări, asupra cărora n-aveam nici o putere.

Ea tăcu; dar după puţin timp, se opri din nou, uitându-se la mine; şi apoi din nou; după aceea, a fost toată ziua încruntată şi îmbufnată. În ziua următoare, când, după plimbarea noastră obişnuită, am lăsat-o lângă masa de toaletă, ea m-a oprit cu o mişcare nerăbdătoare din degete:

— Ia mai spune-mi o dată, cum îl cheamă pe fierarul tău?

— Joe Gargery, domnişoară.

— Acesta-i meşterul la care trebuie să fii tu ucenic?

— Da, domnişoară.

— Ar fi bine să intri ucenic la el cât mai curând. Crezi că Gargery ar vrea să vină aici cu tine şi să aducă contractul cu el? I-am dat să înţeleagă că nici nu mă îndoiam că Joe va socoti această invitaţie drept o mare cinste.

Când am ajuns seara acasă şi i-am dat lui Joe această veste, sora mea „sări în sus” într-un chip mai neliniştitor decât altădată. Ne întrebă pe mine şi pe Joe dacă credeam că ea este o zdreanţă şi care era societatea pentru care o socoteam potrivită şi cum întrăznim să ne purtăm aşa faţă de ea. După ce sfârşi cu acest potop de întrebări, aruncă cu un sfeşnic în Joe, izbucni în hohote de plâns, scoase făraşul – ceea ce nu prevestea niciodată nimic bun – îşi puse şorţul ei cel grosolan şi începu să măture casa cu năduf. Nemulţumită cu această curăţenie uscată, luă o găleată cu apă şi o perie de frecat podelele şi ne dădu afară, aşa că am fost nevoiţi să dârdâim de frig în curticica din spatele casei.

Era trecut de ora zece noaptea, când am îndrăznit să ne furişăm în casă şi ea îl întrebă pe Joe de ce nu se căsătorise cu o negresă. Cu o roabă înnăscută. Joe nu răspunse, sărmanul de el, ci îşi tot mângâia mustaţa şi se uita jalnic la mine, ca şi cum s-ar fi gândit că, într-adevăr, căsătoria cu o negresă ar fi fost o socoteală mai bună.

Chapter 13

A fost o grea încercare pentru mine să-l văd pe Joe, a treia zi, gătindu-se cu hainele lui de duminică, pentru a merge cu mine la domnişoara Havisham.

Şi, deoarece el socotea că e cazul să-şi pună hainele de duminică pentru această ceremonie, nu era treaba mea să-i spun că-i stătea mai bine în hainele de lucru; cu atât mai mult cu cât ştiam că bietul om se mişca atât de greoi numai din pricina mea şi că tot pentru mine îşi ridicase gulerul atât de sus la spate, încât, în creştetul capului, părul îi stătea zbârlit ca un smoc de pene.

La gustarea de dimineaţă, sora mea ne înştiinţa că vroia să vină la oraş cu noi, să fie lăsată la unchiul Pumblechook, de unde trebuia s-o luăm, după ce vom fi sfârşit treaba cu „doamnele noastre cele elegante”, un fel de a vorbi, care îl făcu pe Joe să se aştepte la tot ce se poate mai rău. Joe închise fierăria pentru toată ziua şi scrise cu cretă pe uşă (cum avea el obiceiul să scrie în zilele, rar de altfel, când nu

lucra) monosilaba DUS, urmată de o săgeată care, se pare, zbura în direcţia în care plecase şi el.

Am pornit spre oraş cu sora mea în frunte; purta o căciuliţă de blană de castor pe cap, ţinea cu gravitate în mână un coşuleţ de paie de parcă ar fi purtat pecetea ţării, era încălţată cu pantofi de lemn, pe umeri purta un şal de zile mari şi mai avea şi o umbrelă, deşi nu ploua afară. Nu sunt sigur de tot dacă luase cu ea aceste obiecte din îngâmfare sau ca să se pedepsească pe ea însăşi; dar cred mai curând că vroia să le dea în vileag ca pe nişte obiecte care îi aparţineau, aşa cum Cleopatra sau orice altă regină năbădăioasă îşi arăta bogăţiile la defilări sau procesiuni.

Când am ajuns la casa domnului Pumblechook, sora mea se repezi înăuntru şi ne lăsă afară. Deoarece era aproape ora prânzului, Joe şi cu mine am pornit-o de-a dreptul spre casa domnişoarei Havisham. Estella deschise poarta, ca de obicei şi, în clipa în care a văzut-o, Joe îşi scoase pălăria şi şi-o întinse cu borurile pe amândouă mâinile, ca şi cum ar fi cântărit-o, de parcă n-ar fi vrut să se înşele nici măcar cu un sfert de uncie.

Estella ne spuse să intrăm amândoi, aşa că l-am luat pe Joe de mânecă şi l-am dus la domnişoara Havisham. Ea şedea la masa de toaletă şi-şi întoarse numaidecât privirile spre noi.

— A! îi spuse ea lui Joe. Dumneata eşti bărbatul surorii acestui băiat?

Nu mi-aş fi putut închipui niciodată că Joe ar putea să arate atât de deosebit de cum era de obicei şi atât de asemănător cu o pasăre ciudată; stătea cu smocul de pene din vârful capului zbârlit şi cu gura căscată de parcă ar fi vrut să înghită un vierme.

— Eşti bărbatul surorii acestui băiat? repetă domnişoara Havisham.

Era foarte surprinzător felul în care, în tot timpul acestei întrevederi, Joe vorbea cu mine în loc să vorbească şi el cu domnişoara Havisham.

— Da, Pip, începu Joe cu un ton de argumentare puternică, în acelaşi timp tainic şi foarte politicos; adică m-am căsătorit cu soră-ta, fiindcă în vremea de atunci eram, vorba aceea, burlac.

— Bine! făcu domnişoara Havisham. Şi ai crescut băiatul cu gândul să-l iei ucenic, aşa-i domnule Gargery?

— Doar ştii, Pip, răspunse Joe, că noi doi am fost întotdeauna prieteni şi că plănuiam între noi să facem ştrengării, când ai să fii ucenicul meu. Şi, să ştii, chiar dacă ai fi spus că nu-ţi place meseria, fiindcă te murdăreşti cu negreală şi funingine, tot am fi petrecut de minune, Pip!

— A spus băiatul vreodată ceva? întrebă domnişoara Havisham. Îi place meşteşugul?

— Ştii prea bine, Pip, răspunse Joe, întărind amestecul de argumentare, taină şi politeţe, că asta a fost dorinţa ta cea mare. (Mi-a trecut deodată prin gând că Joe avea să adapteze epitaful compus de el împrejurării în care ne aflam, încă înainte ca el să vorbească mai departe). Şi am înţeles dorinţa ta prin cuvinte şi purtare!

În zadar mă osteneam să-l fac să înţeleagă că ar trebui să vorbească şi cu domnişoara Havisham. Cu cât făceam mai multe gesturi şi strâmbături ca 2 Uncia este cea mai mică unitate din sistemul englez de greutăţi. (N. T.). să-l conving, cu atât mai tainic, mai argumentativ şi mai politicos vorbea cu mine.

— Ai adus contractul cu dumneata? întrebă domnişoara Havisham.

— Doar ştii, Pip, răspunse Joe, ca şi cum întrebarea ar fi fost de prisos, că tu singur mi l-ai pus în pălărie şi ştii bine că-i acolo. Cu aceste cuvinte, scoase contractul şi mi-l întinse mie, în loc să-l dea domnişoarei Havisham.

Mi-era cam ruşine de purtarea bietului om. Ştiam bine că mi-e ruşine de el, în clipa în care am văzut-o pe Estella în spatele scaunului domnişoarei Havisham, cu un râs răutăcios în ochi. Am luat contractul din mâna lui Joe şi l-am întins domnişoarei Havisham.

— Nu te-ai aşteptat să primeşti plată pentru ucenicia băiatului? spuse domnişoara Havisham cu ochii la contract.

— Joe! am spus eu dojenitor, căci nu răspunsese deloc. De ce nu răspunzi?…

— Pip, răspunse Joe, tăindu-mi vorba, ca şi cum s-ar fi simţit jignit. Nu s-a pus niciodată între noi o întrebare ca asta, care să aibă nevoie de răspuns şi doar ştii bine că răspunsul meu e nu. Ştiu bine că-i nu, Pip, atunci ce să mai spun şi eu?

Domnişoara Havisham îi aruncă o privire, ca şi cum ar fi înţeles ce fel de om este Joe, mai bine decât aş fi crezut eu, fiindcă vedea cum se purta; apoi luă o pungă de lângă ea, de pe masă.

— Aceasta-i răsplata lui Pip, spuse ea, uite-o. În punga aceasta sunt douăzeci şi cinci de lire. Dă-le stăpânului tău, Pip!

Ca şi cum ar fi fost scos din minţi de mirarea pe care făptura din faţa lui şi odaia aceea ciudată o stârnea în el, Joe tot mie mi se adresă şi de data aceasta.

— Aceasta-i foarte frumos din partea ta, Pip şi, de aceea, darul tău e binevenit, deşi, niciodată nu l-am aşteptat, nici acum, nici altă dată. Şi acum, băiete, spuse Joe, în timp ce pe mine mă treceau frigurile şi căldurile, fiindcă mi se părea că expresia aceea familiară era adresată domnişoarei Havisham; şi acum, băiete, să ne facem datoria! Fie ca tu şi cu mine să ne facem datoria, amândoi şi fiecare şi ceea ce ne va aduce darul tău mărinimos, să fie, spre mulţumirea acelora, care niciodată… aici Joe se poticni, căci ajunsese la un loc nespus de greu, până ce se salvă triumfător cu cuvintele:

— Şi departe să fie toate acestea de mine! Aceste cuvinte i-au sunat atât de frumos şi de convingător, încât le-a rostit de două ori.

— Du-te sănătos, Pip! spuse domnişoara Havisham. Du-i la poartă, Estella.

— Să mai vin şi altă dată, domnişoară Havisham? am întrebat eu.

— Nu. Acum Gargery e stăpânul tău. Gargery! O vorbă să-ţi mai spun.

Eu am ieşit pe uşă şi am auzit-o spunându-i lui Joe cu glas nedesluşit şi apăsat:

— Băiatul s-a purtat bine aici şi aceasta-i răsplata lui. Nădăjduiesc că dumneata, ca om cinstit, n-ai să mai ceri nimic altceva.

Cum a ieşit Joe din odaie, nu m-am lămurit niciodată; dar ştiu că, după ce a ieşit, urca mereu scările, în loc să le coboare şi că se dovedi surd la toate mustrările mele, până când m-am apropiat de el şi l-am apucat de mână. Şi, când se văzu din nou la lumina zilei, Joe se sprijini cu spatele de zid şi îmi spuse:

— Grozav! aşa încât am început să mă tem că n-o să-şi mai vină în fire.

În cele din urmă, îşi lungi exclamaţia spunând:

— Pip, îţi spun eu că e grozav! Şi aşa, încetul cu încetul, îşi recapătă graiul şi a fost în stare să pornească mai departe.

Am motivele mele să cred că mintea lui Joe a ieşit mai ascuţită din această întâlnire căci, în drum spre casa lui Pumblechook, a născocit un plan iscusit şi adânc. Motivele mele se bizuie pe cele ce s-au petrecut în salonaşul domnului Pumblechook; la intrarea noastră, sora mea stătea de vorbă cu negustorul acela nesuferit de grâne.

— Ei! a făcut sora mea către noi doi. Dar cu voi ce s-a întâmplat? Mă mir că mai binevoiţi să vă întoarceţi în societatea unor bieţi oameni de rând.

— Domnişoara Havisham spuse Joe, uitându-se la mine, ca şi cum s-ar fi căznit să-şi amintească de ceva, a stăruit mult să dăm… cum a spus, complimente sau salutări, Pip?

— Complimente, am spus eu.

— Aşa mi-amintesc şi eu, spuse Joe. Complimente doamnei Gargery.

— Mult o să-mi folosească! făcu sora mea, dar era destul de măgulită.

— Şi, urmă Joe, privindu-mă din nou ţintă, ca şi cum s-ar fi căznit iarăşi să-şi amintească ceva, că ar dori ca sănătatea să-i îngăduie… nu-i aşa, Pip?

— Plăcerea… am adăugat eu.

— De a sta de vorbă cu doamnele din ţinut, spuse Joe, trăgând aer în piept.

— Bine! strigă sora mea cu o privire mai dulce spre domnul Pumblechook. Ar fi putut să aibă buna creştere de a trimite vorbă de la început, dar mai bine mai târziu decât niciodată. Şi ce i-a dat zăpăcitului ăstuia?

— Nu i-a dat nimic, spuse Joe.

Doamna Joe era gata să izbucnească, dar Joe vorbi mai departe:

— Tot ce dă, dă prietenilor lui. „Şi prin prieteni”, aşa ne-a spus dumneaei, „înţeleg pe sora lui, doamna Gargery”. Astea au fost cuvintele ei: „Doamna J. Gargery”. N-o fi ştiut, adăugă Joe, cu un aer gânditor dacă-i Joe sau George.

Sora mea se uită la Pumblechook; acesta mângâia braţele jilţului de lemn şi dădea din cap către sora mea şi spre foc,

ca şi cum ar fi ştiut toate acestea dinainte.

— Şi cât ţi-a dat? întrebă sora mea, râzând în toată legea.

— Ce-ar spune lumea de faţă, dacă ar fi zece lire? Întrebă Joe.

— Ar spune, se repezi sora mea, destul de bine. Nu grozav, dar destul de bine.

— Aflaţi că-i mai mult decât atât, spuse Joe. Mincinosul de Pumblechook dădu numaidecât din cap şi spuse, frecându-şi braţele de scaun:

— E mai mult decât atât, doamnă.

— Ce, doar n-ai să spui… începu sora mea.

— Ba da, spun, doamnă, spuse Pumblechook; dar ai răbdare. Zii înainte, Joseph. Bravo ţie! Zii înainte!

— Ce-ar spune lumea de faţă de douăzeci de lire? urmă Joe.

— Frumos, ăsta ar fi cuvântul potrivit, răspunse sora mea.

— Bine, făcu Joe. Aflaţi că-i mai mult decât atât.

Făţarnicul de Pumblechook dădu din nou din cap şi spuse, râzând ocrotitor:

— E mai mult decât atât, doamnă. Bine! Zii mai departe, Joseph!

— Ei, ca să încheiem, spuse Joe încântat, întinzându-i surorii mele banii, sunt douăzeci şi cinci de lire.

— Douăzeci şi cinci de lire! răsună ca un ecou glasul celui mai josnic dintre şarlatani şi Pumblechook se sculă ca să-i strângă mâna sorei mele:

— Şi nu e mai mult decât meriţi dumneata, după cum am şi spus când mi s-a cerut părerea, şi îţi doresc să te bucuri de aceşti bani.

Dacă păcătosul s-ar fi oprit aici, tot ar fi fost destul de urât din partea lui, dar greşeala lui se îngroşă şi mai tare când propuse să mă ia sub paza lui, cu drept de protecţie asupra mea, faptă care lăsa în umbră toate păcătoşeniile lui din trecut.

— Vedeţi voi, spuse domnul Pumblechook, strângându-mă de braţ deasupra cotului, eu sunt un om căruia îi place să

ducă la bun sfârşit ceea ce a început. Băiatul ăsta trebuie scos la lumină. Lăsaţi-l în grija mea. Îl scot eu la lumină.

— Numai Dumnezeu ştie, unchiule Pumblechook, spuse sora mea, strângând cu putere banii în mână, cât îţi suntem de îndatoraţi.

— Nu te mai gândi la asta, doamnă, răspunse diavolescul negustor de grâne. Plăcerea-i plăcere. Dar băiatul ăsta, ştiţi, trebuie să-l scoatem la lumină.

Când am spus că voi avea eu grijă de asta, am spus adevărul.

Judecătoria era alături, lângă primărie, şi am pornit-o într-acolo, pentru ca intrarea mea ca ucenic la Joe să fie legalizată de un judecător. Spun că am pornit; adevărul e că Pumblechook mă împinse până acolo, ca şi cum m-ar fi prins chiar atunci cotrobăind prin buzunarele vreunui trecător sau dând foc la o claie de fân şi, de fapt, toată curtea avea impresia că fusesem prins cu ocaua mică, fiindcă, în vreme ce Pumblechook mă împingea pe la spate, auzeam glasuri prin mulţime, care spuneau: Asta ce-a făcut? şi altele: E tânăr, dar are o mutră tare păcătoasă, nu-i aşa? Ba un om foarte blând şi binevoitor îmi întinse o cărticică împodobită cu o gravură de lemn, care reprezenta un tânăr fioros înfăşurat în lanţuri grele; cartea era intitulată: „A se citi în celulă”.

Judecătoria era un loc ciudat, cu strane mai înalte decât cele din biserică, cu oameni care se înghesuiau în strane şi priveau şi cu judecători arătoşi (unul avea capul pudrat) care stăteau în jilţuri, cu braţele încrucişate sau trăgeau tutun pe nări sau dormeau sau scriau sau citeau ziarele. Mai erau şi nişte chipuri întunecate de oameni pe pereţi, pe care ochiul meu neartistic le privea ca pe un amestec de aluat întărit şi de lipici. Într-un colţ, hârtiile mele au fost semnate după lege şi cu martori şi astfel „am intrat ucenic”; în tot timpul acesta, domnul Pumblechook mă ţinea de parcă se pregătea să mă urce pe eşafod.

După ce am ieşit şi am scăpat de băieţii, care – aşteptând cu emoţie să asiste la torturarea mea în public – s-au simţit foarte dezamăgiţi când au văzut că eram înconjurat de prieteni, ne întoarsem la casa domnului Pumblechook.

Sora mea se înflăcărase aşa de straşnic cu privire la cele douăzeci şi cinci de lire, încât vroia cu orice chip să sărbătorim norocul cel mare la „Mistreţul Albastru” şi să-l trimită pe domnul Pumblechook să aducă familia Hubble şi pe domnul Wopsle cu brişcă.

Zis şi făcut. Şi ce zi tristă am petrecut eu! Fiindcă, lucru de neînţeles pentru mine, în mintea tuturor era limpede că u cran de prisos la această petrecere. Şi, culmea, din când mai bine zis n-aveau altceva mai bun de făcut, mă întrebau de ce nu mă înveselesc şi eu. Şi ce puteam eu să le răspund, decât să mă înveselesc, chiar când nu mă înveseleam.

Oricum, însă, ei erau oameni mari, aveau felul lor de a se purta şi făceau şi ei ce puteau ca să se înveselească. Şarlatanul de Pumblechook se întrecea pe sine în rolul binefăcătorului şi al iniţiatorului întregii solemnităţi şi se aşeză în capul mesei; şi când vorbi adunări, despre ucenicia mea – după ce se bucurase drăceşte de faptul că puteam fi închis dacă eram prins jucând cărţi, bând băuturi tari, stând seara târziu în tovărăşia unor oameni nerespectabili sau lăsându-mă ispitit de alte asemenea rătăciri, care în contractul meu erau privite ca aproape de neînlăturat – mă aşeză pe un scaun lângă el, ca să-şi poată însufleţi toate observaţiile cu gesturi.

În afară de aceasta, singurele mele amintiri despre petrecerea din seara aceea sunt că oamenii nu mă lăsau să adorm şi că, de câte ori vedeau că mă prinde somnul, mă trezeau şi îmi spuneau să mă înveselesc. Apoi, seara, târziu, domnul Wopsle ne cinsti cu Oda lui Collins şi îşi aruncă sabia însângerată la pământ cu atâta putere, încât un chelner veni şi spuse:

— Negustorii de jos vă felicită, dar spun că n-a fost o mână de scamator.

Îmi mai amintesc că, pe drumul spre casă, erau cu toţii foarte veseli şi cântau „O, frumoasă doamnă!” Domnul Wopsle cânta basul şi afirma cu o voce nespus de puternică (drept răspuns nătărăului aceluia, care dirijează cântecul acesta în chipul cel mai neruşinat de pe lume) că el era omul cu pletele albe în vânt, că el era călătorul cel mai slab de pe pământ.

În sfârşit, mi-amintesc că mă simţeam nenorocit de-a binelea când am intrat în odăiţa mea, fiindcă credeam cu tărie că meşteşugul lui Joe nu-mi va plăcea niciodată. Îmi plăcuse odată, dar odată nu era acum.

Chapter 14

E lucrul cel mai dureros să-ţi fie ruşine de casa ta. Simţământul acesta e plin de nerecunoştinţa neagră şi pedeapsa e bine meritată, dar vă mărturisesc că e un lucru foarte dureros.

Casa în care trăiam nu fusese niciodată un loc plăcut pentru mine, din pricina firii surorii mele. Dar Joe sfinţise casa şi eu credeam în ea. Crezusem în salonaşul de musafiri ca în cel mai elegant salon din lume; crezusem în uşa de la intrare ca în portalul tainic al unui templu, care nu se deschide decât cu preţul unei jertfe de pui la frigare; crezusem în bucătărie ca într-un lăcaş, nu măreţ dar cast; crezusem în fierărie ca în drumul strălucitor care duce la bărbăţie şi neatârnare. Într-un singur an, totul se schimbase. Acum totul era grosolan şi obişnuit şi, pentru nimic în lume, n-aş fi vrut ca domnişoara Havisham şi Estella să vadă toate acestea.

Cât de mult din această stare neplăcută se datora greşelii mele, cât domnişoarei Havisham, cât surorii mele, n-are rost să ne întrebăm acum.

Schimbarea avusese loc; lucrul se întâmplase. Bun sau rău, de iertat sau de neiertat, se întâmplase.

Odată, demult, mi se părea că în ziua în care voi intra în fierărie şi-mi voi sufleca mânecile cămăşii eu, ucenicul lui

Joe, voi fi nobil şi fericit. Acum, că înfăptuirea acestui lucru stătea în puterile mele, simţeam doar că eram murdar cu praf de cărbuni şi că asupra cugetului meu apăsa o greutate pe lângă care nicovala era uşoară ca un fulg. Au fost multe clipe în viaţa mea de mai târziu, ca în viaţa oricărui om, când am simţit că a căzut o perdea groasă acoperind pentru un timp orice interes şi orice farmec şi lăsând să pătrundă până la mine doar suferinţă fără margini. Niciodată, însă, n-a căzut perdeaua atât de grea şi de nepătruns ca atunci când calea pe care trebuia să o urmez se întindea dreaptă în faţa mea, o dată cu hotărârea pe care o luasem de a fi ucenicul lui Joe.

Mi-amintesc că, ceva mai târziu, tot în „timpul” acela, obişnuiam să mă aşez duminica seara, când se întuneca, lângă cimitir şi că asemuiam speranţele mele de viitor cu mlaştinile bătute de vânt, gândindu-mă că şi unele şi altele erau deopotrivă de netede şi joase, că deasupra amândurora treceau drumuri necunoscute şi că le acoperea ceaţa întunecoasă, care se ridica din mare. Eram la fel de abătut în prima zi a uceniciei mele ca şi mai târziu; dar mă bucur că n-am suflat nici o vorbă lui Joe despre durerea mea, tot timpul, cât a durat contractul nostru. Este, cred, singurul lucru bun pe care l-am făcut în vremea aceea şi de care mă bucur.

Fiindcă, deşi timpul acela cuprinde şi întâmplările pe care vreau să le povestesc, meritul acelor întâmplări este al lui Joe. Nu pentru că eu eram credincios, ci pentru că Joe era credincios, nu mi-am luat eu lumea în cap şi nu m-am făcut soldat sau marinar. Nu pentru că eu eram pătruns de valoarea hărniciei, ci pentru că Joe era pătruns, lucram destul de sârguincios, măcar că lucram în silă. E greu de ştiut cât de departe merge dorinţa unui om de treabă, cinstit şi cu simţul datoriei; dar e uşor de ştiut cât de mult te-a determinat pe tine omul din apropierea ta şi, ştiu prea bine, că puţinele lucruri bune, care s-au prins de mine în timpul uceniciei, mi-au venit de la inima cinstită şi

mulţumită a lui Joe şi nu de la fiinţa mea frământată de năzuinţe.

Cine ar fi putut să spună ce vroiam? Cum aş putea eu însumi să spun, când nici eu nu ştiam? Gândul care mă îngrozea cel mai tare era că, într-o zi nenorocită, când voi arăta mai murdar şi mai grosolan, îmi voi ridica ochii şi o voi vedea pe Estella uitându-se în fierărie, prin una dintre ferăstruicile de lemn. Eram urmărit de teama că, mai devreme sau mai târziu, ea mă va găsi cu faţa şi mâinile negre, îndeletnicindu-mă cu treaba cea mai grosolană şi că se va bucura şi mă va dispreţui. Adeseori, după apus, când suflam în foaie, în locul lui Joe, sau când cântam împreună cu el „Bătrânul Clem” iar gândul că obişnuiam să cântăm cântecul acesta la domnişoara Havisham mă făcea parcă să văd chipul Estellei în flăcările focului, cu părul ei frumos fluturând în vânt şi cu ochii ei batjocoritori, adeseori, în asemenea clipe, mă uitam spre ochiurile negre din perete, care erau ferestrele şi mi se părea că văd trăgându-şi capul înapoi şi-mi închipuiam că Estella venise, în cele din urmă.

După aceea, la masă, casa şi mâncarea mi se păreau mai grosolane ca niciodată şi, în fundul inimii mele păcătoase, mi-era mai ruşine de casa mea ca oricând.

Chapter 15

Deoarece eram prea mare pentru şcoala mătuşii domnului Wopsle, educaţia mea de sub conducerea femeii aceleia zăpăcite luă sfârşit. Nu, însă, înainte ca Biddy să-mi fi împărtăşit tot ce ştia, începând cu catalogul de preţuri şi sfârşind cu un cântec caraghios, pe care-l cumpărase ea odată cu jumătate de penny. Deşi, singura parte de înţeles din această lucrare erau primele rânduri:

Când m-am dus în oraşul Lummon, oameni buni;

Tralala, tralala, Tralala, tralala, Nu m-am întors oare acasă negru, oameni buni.

Tralala, tralala, Tralala, tralala, Totuşi în dorinţa mea de a deveni mai înţelept, am învăţat această compoziţie pe

dinafară cu toată sârguinţa; şi nici nu-mi amintesc să-mi fi pus întrebări cu privire la valoarea ei, doar că gândeam (cum de altfel gândesc şi acum) că erau prea multe tralala-uri faţă de restul poeziei. În setea mea de a şti cât mai mult, i-am propus domnului Wopsle să mă fericească şi pe mine cu câteva fărâme intelectuale din comoara lui, ceea ce el primi cu bucurie.

Dar, deoarece până la urmă am descoperit că avea nevoie de mine doar ca de un manechin dramatic, pe care să-l poată contrazice, plânge, ameninţa, îmbrăţişa, străpunge şi lovi în nenumărate chipuri, m-am lipsit foarte curând de acest fel de învăţătură, mai ales după ce domnul Wopsle mă stâlcise în bătaie, în una din furiile lui poetice.

Tot ce aflam încercam să-i împărtăşesc şi lui Joe. Această dare de seamă sună atât de bine, încât conştiinţa mea nu-mi îngăduie să n-o lămuresc pe deplin. Vroiam să fac din Joe un om mai puţin neştiutor şi mai puţin necioplit, pentru ca să fie mai puţin nedemn de societatea mea şi mai puţin expus batjocurilor Estellei.

Bateria din mlaştini era şcoala noastră, iar o tăbliţă spartă şi o bucată de condei, materialul nostru didactic, la care Joe mai adăuga o lulea cu tutun. Nu-mi amintesc ca Joe să fi reţinut ceva de la o duminică la alta şi nici să-şi fi îmbogăţit mintea cu vreo cunoştinţă cât a fost elevul meu, doar că la Baterie îşi fuma luleaua cu un aer mult mai pătrunzător decât în orice alt loc – aş zice chiar cu un aer învăţat – ca şi cum ar fi socotit că face progrese mari. Dragul de el, tare aş fi vrut să facă.

Era plăcut şi liniştit acolo, cu pânzele care treceau pe fluviu, dincolo de chei şi, uneori, în timpul refluxului, mi se părea că văd pânzele unor corăbii scufundate, care se ridică de pe fundul apei. De câte ori mă uitam la vapoarele care ieşeau în mare cu pânzele lor albe, întinse, mă gândeam la domnişoara Havisham şi la Estella; şi, de câte ori lumina venea pieziş, de departe, dintr-un nor sau dintr-o pânză de corabie sau de pe coasta unui deal sau din apă, tot

aşa, căci domnişoara Havisham şi Estella şi casa aceea ciudată şi viaţa ciudată dinăuntrul ei păreau să fie în legătură cu tot ce era frumos.

Într-o duminică, Joe, care îşi gustase din plin luleaua, spuse de atâtea ori că „n-are chef că m-am lăsat păgubaş de învăţătură în ziua aceea şi m-am întins puţin pe pământ cu bărbia în mână, desenând în gând faţa domnişoarei Havisham şi a Estellei peste toată întinderea, pe cer şi pe ape, până când, în cele din urmă, m-am hotărât să dau în vileag un gând cu privire la ele, care mă frământa de mult.

— Joe, am început eu; nu crezi că ar trebui să-i fac o vizită domnişoarei Havisham?

— Ştiu eu, Pip, răspunse Joe tacticos. Pentru ce?

— Cum pentru ce, Joe? Pentru ce-i făcută o vizită?

— Poate despre unele vizite, spuse Joe, se poate vorbi aşa, Pip. Dar dacă-i vorba să te duci la domnişoara Havisham… ar putea să creadă că vrei ceva, că aştepţi ceva din partea ei.

— Nu crezi c-aş putea să-i spun că nu-i aşa, Joe?

— Ai putea, măi băiete, spuse Joe. Şi s-ar putea să te creadă. Dar s-ar putea să nu te creadă.

Joe simţea, cum simţeam şi eu, că ajunsesem la un punct însemnat şi trase cu putere din lulea, ca să nu slăbească spusele lui prin repetiţie.

— Vezi tu, Pip, urmă Joe, de îndată ce trecuse primejdia. Domnişoara Havisham s-a purtat frumos cu tine. După ce s-a purtat aşa, m-a chemat înapoi ca să-mi spună că asta e tot.

— Da, Joe. Am auzit şi eu.

— Tot, repetă Joe foarte apăsat.

— Da, Joe. Îţi spun doar că am auzit-o.

— Vreau să spun, Pip, că ea s-o fi gândit: gata! Eu la miază-noapte, tu la miază-zi!

Şi eu mă gândisem la asta şi nu era prea mângâietor pentru mine să văd că şi el gândise la fel, fiindcă aşa mi se părea mai aproape de adevăr.

— Dar Joe…

— Da, băiete.

— Vezi, e aproape un an de când sunt ucenic şi, din ziua în care s-a făcut contractul, nu i-am mulţumit niciodată domnişoarei Havisham, nici n-am întrebat de ea, nici n-am dat vreun semn de viaţă ca să vadă că n-am uitat-o.

— Adevărat, Pip; doar dacă vrei să-i faci vreo pereche de ghete şi cred că, chiar de-ar umbla desculţă, perechea ta de ghete tot n-ar mulţumi-o.

— Nu la asta mă gândeam, Joe; nu mă gândeam la un dar. Dar lui Joe îi intrase în cap că trebuie să fie vorba de un dar şi ţinea morţiş la părerea lui.

— Sau, chiar, adăugă el, dacă ţi-ar ajuta cineva să-i faci un lanţ nou pentru uşa de la intrare sau, să spunem, câteva şuruburi, cu cap mare pentru ca să aibă la nevoie sau chiar ceva mai frumos ca, de pildă, o furculiţă de prăjit bine sau de luat prăjituri sau un grătar de prăjit peştişori…

— Dar nu mă gândeam deloc la un dar, i-am tăiat eu vorba.

— Bine, spuse Joe, urmărindu-şi gândul mai departe, ca şi cum eu i-aş fi dat ghes. Nu, eu n-aş face asta. Ce o să facă ea cu un lanţ de uşă, dacă are unul?

Şi dacă îi dai şuruburi cu capul mare, poate că n-o să-i placă. Şi dacă vrei să-i faci o furculiţă de prăjit pâine, trebuie s-o faci din alamă şi tu nu te pricepi şi n-o să-ţi facă cinste. Şi nici cel mai priceput meşter nu poate să arate ce ştie, când face un grătar, pentru că un grătar e tot grătar, spuse Joe, neslăbindu-mă deloc, ca şi cum s-ar fi ostenit să-mi spulbere o iluzie; şi, poţi să faci orice-ai face, dar tot un grătar o să iasă, vrei nu vrei…

— Dragă Joe, am strigat eu scos din fire şi apucându-l de haină.

Opreşte-te! nici fiu m-am gândit vreodată să-i duc vreun dar domnişoarei Havisham.

— Sigur că nu, Pip, încuviinţă Joe, ca şi cum tot s-ar mai fi luptat pentru apărarea lui; îţi spun că ai dreptate.

— Da, Joe; dar vroiam să-ţi spun că, fiindcă tot n-avem mult de lucru, să-mi dai drumul mâine după amiază să mă duc până la oraş ca să o văd pe domnişoara Est… Havisham.

— N-o cheamă Estavisham, Pip, spuse Joe cu gravitate; că doar n-a mai fost botezată încă o dată.

— Ştiu, Joe, ştiu. O scăpare a mea. Ce părere ai?

Pe scurt, Joe spuse că dacă eu credeam că-i bine aşa, credea şi el că-i bine aşa. Dar stărui mult asupra faptului că, dacă nu voi fi primit cu bunăvoinţă sau dacă nu voi fi încurajat întru repetarea vizitei mele, care n-avea nici un alt scop decât de a dovedi recunoştinţa mea faţă de bunăvoinţa de care mă bucurasem, această călătorie de experienţă nu va mai fi repetată. În aceste condiţii, am făgăduit să mă supun.

Trebuie să ştiţi că Joe avea un lucrător plătit cu săptămâna, pe care îl chema Orlick. El spunea că numele lui de botez e Dolge – ceea ce era cu neputinţă – dar era un om atât de încăpăţânat încât nu cred să fi fost prada unei înşelăciuni în privinţa aceasta, ci că şi-a impus cu bună ştire numele acesta oamenilor din sat, în semn de ocară. Era un flăcău negricios, foarte puternic, cu umerii largi, mâinile şi picioarele deşuchiate, un om care nu se grăbea niciodată şi se bălăbănea în mers. Chiar când venea la lucru, parcă nu veneau cu gândul de a lucra şi apoi îşi făcea treaba bălăbănindu-se, ca şi cum ar fi făcut-o din întâmplare; iar când se ducea la „Barcagiii Veseli” ca să mănânce sau pleca seara spre casă, mergea bălăbănindu-se ca Jidovul Rătăcitor sau Cain, ca şi cum nici n-ar fi ştiut încotro s-ar duce şi nici prin gând nu i-ar fi trecut să se mai întoarcă vreodată.

Locuia la păzitorul stăvilarului, departe, prin mlaştini şi, în zilele de lucru venea bălăbănindu-se din hruba lui cu mâinile în buzunare şi cu mâncarea într-o legăturică atârnată de gât, care îi juca pe spate. Duminica stătea toată ziua la stăvilar sau sprijinit de vreo căpiţă de fân sau de

vreun hambar. Nu se putea mişca fără să se bălăbănească şi umbla cu ochii în pământ; iar când îl opreai sau îl sileai în alt chip să-şi ridice ochii, se uita în sus pe jumătate supărat şi pe jumătate nedumerit, ca şi cum nu l-ar fi frământat niciodată alt gând decât gândul că e destul de neplăcut faptul că-i vine greu să gândească.

Acest lucrător ursuz nu mă prea îndrăgea. Când eram mic de tot şi sfios, îmi spunea că Diavolul locuieşte într-un colţ al fierăriei şi că el îl cunoaşte foarte bine; de asemenea, îmi mai spunea că, o dată la şapte ani, focul trebuie aprins cu un băiat viu şi că eu eram un combustibil foarte potrivit pentru acest scop. Când am devenit ucenicul lui Joe, bănuiala lui Orlick cum că, într-o bună zi, l-aş putea înlocui, se întări; prin urmare, acum mă îndrăgea şi mai puţin. Nu că ar fi spus vreodată sau că ar fi făcut vreodată ceva, care să dovedească duşmănie; am băgat de seamă, însă că sufla întotdeauna scânteile spre mine şi că, de câte ori cântam „Bătrânul Clem”, nu intra la momentul potrivit.

Dolge Orlick era de faţă şi lucra, a doua zi, când îi amintii lui Joe de după-amiaza mea liberă. Nu spuse nimic în clipa aceea, pentru că lucra împreună cu Joe la o bucată de fier roşu, în timp ce eu eram la foaie. Dar, de îndată ce sfârşi, spuse, sprijinindu-se de ciocan:

— Uite ce e, stăpâne! Desigur că n-ai să faci doar pe placul unuia! Dacă mititelul de Pip are o jumătate de zi liberă, poartă-te frumos şi cu bătrânul Orlick.

Cred că n-avea mai mult decât douăzeci şi cinci de ani, dar vorbea întotdeauna despre el ca despre un bătrân.

— De ce? Ce-ai să faci tu cu o jumătate de zi liberă? Întrebă Joe.

— Ce am să fac eu? Dar el ce o să facă? O să fac ce o să facă şi el, spuse Orlick.

— Pip se duce la oraş, spuse Joe.

— Bine, atunci se duce şi bătrânul Orlick la oraş, răspunse omul nostru.

Ce, nu-i loc pentru doi oameni în oraş? Numai pentru unul?

— Nu te-nfuria, spuse Joe.

— Ba mă-nfurii, dacă-mi place, mormăi Orlick. Îmi plac mie cei cu dusul la oraş! Hai, meştere. Fără nedreptate. Fii un om de înţeles!

Deoarece meşterul nu vroia să vorbească mai departe, până ce lucrătorul nu se va fi potolit. Orlick se repezi la cuptor, scoase un drug roşu, îl îndreptă spre mine ca şi cum ar fi vrut să mă străpungă cu el, l-a învârtit în jurul capului meu, l-a pus pe nicovală şi începu să-l lovească cu ciocanul, ca şi cum ar fi fost trupul meu – aşa mi se părea mie – şi ca şi cum scânteile ar fi fost sângele care ţâşnea; în sfârşit spuse sprijinindu-se de ciocan, după ce ciocănise atât încât el se încălzise şi fierul se răcise:

— Ei, meştere!

— Te-ai potolit? întrebă Joe.

— Da! M-am potolit, spuse Orlick morocănos.

— Ei, atunci, fiindcă-ţi vezi de lucru ca şi toţi ceilalţi, spuse Joe, hai să fie sărbătoare pentru toţi.

Soră-mea auzise totul din curte – avea obiceiul să spioneze şi să tragă cu urechea fără ruşine – şi-şi băgă capul pe fereastră.

— Numai tu eşti în stare să faci asta, nătărăule! îi spuse ea lui Joe; să le dai liber unor golani leneşi ca ăştia. Eşti foarte bogat, pesemne, de-ţi îngădui să plăteşti leafa pe degeaba. Tare-aş vrea să fiu eu stăpân!

— Te-ai face stăpân asupra tuturora, dacă ţi-ar da mâna, spuse Orlick, rânjind sinistru.

— Las-o în pace, spuse Joe.

— Le-aş veni eu de hac nerozilor şi pungaşilor, răspunse soră-mea, umflându-se până când atinse culmea furiei. Şi n-aş putea să vin de hac nerozilor, până ce n-aş veni mai întâi de hac stăpânului tău, care-i regele nerozilor. Şi n-aş putea să vin de hac pungaşilor, fără să-ţi vin mai întâi de hac ţie,

care eşti cel mai amarnic şi cel mai rău pungaş de aici şi de aiurea. Aşa!

— Eşti o scorpie afurisită mătuşă Gargery, bodogăni lucrătorul. Dacă atât ajunge casă fii judecătorul pungaşilor, atunci ai să fii judecător bun.

— N-o laşi în pace? spuse Joe.

— Ce-ai spus? zbieră soră-mea. Şi începu să ţipe. Ce-ai spus? Ce mi-a spus Orlick, Pip? Cum a îndrăznit să-mi spună aşa când bărbatul meu e alături?! O! O! Fiecare dintre aceste exclamaţii era un ţipăt şi trebuie să spun cu privire la soră-mea – ceea ce este adevărat pentru toate femeile mânioase pe care le-am văzut în viaţa mea – că, pentru ea, mânia nu era o scuză, căci în loc să se lase dusă de mânie, făcea, cu bună ştire, sforţări uriaşe ca să se mânie şi că, pentru ca să se înfurie orbeşte, trebuia să treacă prin anumite faze regulate.

— Cum mi-ai spus în faţa acestui om josnic, care ajurat să mă apere? O!

Ţineţi-mă! O!

— Aoleu! mormăi lucrătorul, printre dinţi; cum te-aş mai ţine, dac-ai fi nevastă-mea. Te-aş ţine sub pompă şi ţi-aş scoate nebunia.

— Îţi spun s-o laşi în pace, interveni Joe.

— O! Auziţi-l! strigă soră-mea, bătând din palme şi răcnind în acelaşi timp – aceasta era faza următoare. Auziţi cum îmi spune! În casa mea! Mie, o femeie măritată! Cu bărbatul alături! O! O!

Aici, soră-mea, după o criză de bătăi din palme şi de răcnete, se lovi cu mâinile în piept şi pe genunchi, îşi aruncă boneta din cap şi îşi răvăşi parul, ceea ce alcătuia ultima fază în drumul spre nebunie. Deoarece arăta ca o adevărată furie şi fiindcă se bucurase de un succes fără seamăn, se repezi la uşa pe care, din fericire, o încuiasem.

Ce putea să facă nenorocitul de Joe, când întreruperile îi fuseseră cu totul nesocotite, decât să se repeadă la lucrătorul lui şi să-1 întrebe de ce se amestecase între el şi

doamna Joe; şi apoi să-1 mai întrebe daca se simţea destul de bărbat pentru o trântă. Bătrânul Orlick simţea că împrejurările nu îngăduiau alt sfârşit decât o trântă şi se puse numaidecât în poziţie de apărare, aşa că, fără alte pregătiri decât că şi-au scos şorţurile afumate şi arse, s-au repezit unul la altul ca doi uriaşi.

Dar dacă există vreun om în tot ţinutul, care să i se poată împotrivi lui Joe mult timp, eu nu l-am văzut încă pe omul acela. Orlick, ca şi cum n-ar fi fost mai breaz decât tinerelul palid, se trezi curând în praful de cărbuni şi nu se prea grăbea să iasă de acolo. Atunci, Joe descuie uşa şi o ridică pe soră-mea care căzuse fără cunoştinţă în faţa ferestrei (cred însă că văzuse lupta), o duse în casă şi o culcă.

De cum îşi veni în fire, soră-mea nu dori altceva decât să-şi înfigă mâinile în părul lui Joe. Apoi, veniră liniştea şi tăcerea care urmează după orice zarvă mare; şi, cuprins de senzaţia aceea nelămurită pe care am legat-o întotdeauna de astfel de clipe de linişte – anume că-i duminică şi că a murit cineva – m-am dus sus să mă îmbrac.

Când am coborât, i-am găsit pe Joe şi pe Orlick măturând, fără nici o urmă de tulburare pe feţele lor, în afară de o crăpătură în nara lui Orlick, care nu era nici expresivă şi nici nu alcătuia o podoabă. O oală cu bere fusese adusă de la „Barcagiii Veseli” şi cei doi se ospătau în chip foarte paşnic. Tăcerea avusese o influenţă liniştitoare şi îilozonca asupra lui Joe, care ieşi cu mine în stradă şi-mi spuse aceste cuvinte de despărţire, cu gândul că-mi vor fi de folos:

— În sus şi în jos, Pip; asta-i viaţa!

Nu e locul să spun aici cu câtă emoţie caraghioasă (fiindcă suntem obişnuiţi să socotim simţămintele care sunt foarte serioase la un om mare, drept caraghioase, când e vorba de un copil) mă îndreptam spre casa domnişoarei Havisham. Şi nici cum stăteam la îndoială, dacă n-ar fi bine să plec fără să sun; şi nici că m-aş fi dus. cu siguranţă înapoi şi-aş fi lăsat totul pe altă dată dacă aş fi fost stăpân pe timpul meu.

Domnişoara Sarah Pocket veni la poartă. Nu Estella.

— Ce-i asta? Dumneata aici? întrebă domnişoara Pocket. Ce cauţi?

Când i-am răspuns că venisem doar să văd ce face domnişoara Havisham, Sarah începu să se gândească dacă să mă trimită sau nu să-mi văd de treabă. Dar, neîndrăznind să-şi ia răspunderea, mă lăsă înăuntru şi, după câteva clipe, se întoarse spunându-mi cu asprime „să vin sus”.

Totul era ca şi înainte şi domnişoara Havisham era singură.

— Ei! făcu ea, privindu-mă ţintă. Nădăjduiesc că nu vrei nimic. N-ai să capeţi nimic.

— Sigur că nu, domnişoară Havisham. Vroiam numai să vă spun că ucenicia merge bine şi că vă sunt foarte recunoscător.

— Lasă, lasă! spuse ea, mişcând nerăbdătoare din degete. Mai vino din când în când; vino de ziua ta. Ei! strigă ea deo dată, întorcându-se spre mine cu scaun cu tot. O cauţi pe Estella, aşa-i?

Într-adevăr, mă uitam în jurul meu, ca să o văd pe Estella şi bâigui că nădăjduiesc că o duce bine.

— E în străinătate, spuse domnişoara Havisham; o cresc ca pe o domnişoară, departe de toţi; e mai frumoasă ca oricând; toţi care o văd, o admiră. Îţi dai seama că ai pierdut-o?

Era o bucurie atât de răutăcioasă în felul cum rostise ultimele cuvinte şi apoi domnişoara Havisham izbucni într-un râs atât de neplăcut, încât nu ştiam ce să-i spun. Am scăpat, însă, din încurcătură, fiindcă mi-a făcut semn să plec.

După ce poarta a fost deschisă în urma mea de domnişoara Sarah, cea cu faţa din coji de alune, mă simţeam mai nemulţumit ca oricând de meseria mea şi de toate; cu atât m-am ales din vizita aceea.

În timp ce hoinăream pe strada principală, privind cu deznădejde vitrinele şi gândindu-mă la cele ce mi-aş cumpăra, dacă aş fi boier, cine altul credeţi că a ieşit dintr-o

librărie decât domnul Wopsle. Domnul Wopsle ţinea în mână zguduitoarea tragedie a lui George Barnwell în care tocmai investise şase penny, cu gândul de a împuia capul domnului Pumblechook, care îl aştepta la ceai, cu tot ce era scris în carte. De-abia mă văzu şi i se păru că soarta îi scosese un ucenic în cale, căruia putea să-i citească din carte; şi mă înşfacă, stăruind să-l însoţesc până la Pumblechook.

Deoarece ştiam că acasă e jale şi fiindcă nopţile erau întunecoase şi drumurile înfricoşătoare şi pentru că, uneori, orice tovărăşie de drum e mai bună decât nimic, nu mă împotrivi prea mult timp; aşadar, intrarăm în casa domnului Pumblechook, în clipa în care străzile şi magazinele se luminau. Deoarece n-am văzut niciodată vreo piesă de a lui George Barnwell, nu ştiu nici acum cât trebuie să dureze; dar ştiu că, în seara aceea, a durat până la nouă şi jumătate; când domnul Wopsle intră în Newgate, mi se păru că n-o să mai ajungă la eşafod, fiindcă se mişca mai încet ca oricând.

Apoi, mi se păru prea de tot, când l-am văzut plângându-se că trebuie să moară în floarea vârstei, ca şi cum n-ar fi fost bătrân şi ofilit. Toate acestea erau doar lungi şi plictisitoare.

Ceea ce mă supără însă era că povestea aceasta şi biata mea făptură nevinovată erau privite drept unul şi acelaşi lucru. Când Barnwell începu să calce strâmb, vă asigur că mă simţeam prost, deoarece privirea indignată a lui Pumblechook arunca totul asupra mea. Wopsle îşi dădea şi el osteneala să mă arate în lumina cea mai urâtă. Eram linguşitor şi crud şi trebuia să-l omor pe unchiul meu fără nici o circumstanţă atenuantă; Millwood îmi închidea gura ori de câte ori se ivea prilejul; fiica stăpânului era pur şi simplu urmărită de gândul că trebuie să se intereseze de mine şi tot ce pot spune despre purtarea mea tărăgănată şi plină de opintiri din dimineaţa aceea fatală este că era demnă de slăbiciunea firii mele. Până şi după ce mă

spânzurară, spre fericirea tuturor şi Wopsle închise cartea. Pumblechook tot se mai holba la mine clătinând din cap:

— Ia aminte, băiete, ia aminte! Ca şi cum ar fi fost un fapt bine cunoscut că plănuiam să ucid pe vreuna dintre rudele mele cu condiţia s-o pot convinge să devină, din prea mare slăbiciune, binefăcătoarea mea.

Era întuneric beznă afară, când totul se sfârşi şi am pornit spre casă cu domnul Wopsle. Când am ieşit din'oraş, pâcla acoperea totul; era o ceaţă groasă şi umedă. Lampa de la barieră se vedea ca o pată; parcă se mişcase de la locul ei obişnuit, iar razele ei păreau făcute dintr-o substanţă solidă, care se lipise de ceaţă. Tocmai când băgăm de seamă toate acestea şi spuneam că ceaţa se lăsase odată cu schimbarea vântului, care venea dintr-o anumită parte a mlaştinilor, dădurăm de un om, care se bălăbănea pe lângă cantonul de la barieră.

— Ei! am făcut noi, oprindu-ne. Ce caută Orlick pe aici?

— A! răspunse el, bălăbănindu-se mai departe. Aşteptam şi eu, doar, doar, oi găsi vreun tovarăş de drum.

— Ai întârziat, am observat eu.

Orlick răspunse foarte firesc:

— Zău? Şi tu ai întârziat.

— Ne-am îngăduit, spuse domnul Wopsle, îmbătat de reprezentaţia pe care ne-o dăduse; ne-am îngăduit să pe trecem o seară intelectuală.

Bătrânul Orlick mârâi, ca şi cum n-ar fi găsit nimic de spus şi pornirăm împreună. L-am întrebat dacă îşi petrecuse după-amiaza liberă în partea de jos a oraşului.

— Da, spuse el; toată după-amiaza. Veneam în urma voastră. Nu v-am văzut, dar trebuie să fi fost foarte aproape de voi. Auziţi, iar se trage cu tunul.

— De la galere? am întrebat eu.

— Da! Iar o fi zburat vreo pasăre din colivie. De la apusul soarelui, mereu trag cu tunul. Ai să auzi îndată.

Într-adevăr, de-abia am înaintat câţiva yarzi şi bubuitul atât de bine cunoscut ajunse până la urechile noastre,

înăbuşit însă de ceaţă şi rostogolindu-se greu de-a lungul albiei joase a fluviului, ca şi cum ar fi urmărit cu ameninţări pe fugari.

— E o noapte potrivită pentru fugă, spuse Orlick. Mă întreb cum or să aducă pasărea înapoi pe o astfel de noapte.

Subiectul acesta îmi spunea multe şi am căzut tăcut pe gânduri; domnul Wopsle, ca şi unchiul atât de prost răsplătit din tragedie, începu să gândească cu glas tare, aşa cum făcea şi eroul de mai sus în grădina lui din Camperwell.

Orlick, cu mâinile în buzunare, umbla greoi, bălăbănindu-se alături de mine.

Era foarte întuneric, foarte umed, foarte noroios şi noi înaintam stropindu-ne cu glod. Din când în când, bubuitul tunului de alarmă ne ajungea şi apoi se rostogolea greu de-a lungul albiei fluviului. Eu eram cufundat în gânduri.

Domnul Wopsle îşi dădu obştescul sfârşit la Camperwell, muri paralizat la Bosworth Field şi pieri în chinuri la Galstonbury. Orlick mormăia, din când în când: „Fierul să-1 lovim, fierul să-1 lovim, Bătrânul Clem! Şi apoi bere să ciocnim, Bătrânul Clem!” Credeam că băuse prea mult, dar, de fapt nu era prea beat.

Şi, astfel, ajunserăm în sat. Drumul pe care veneam noi trecea pe la „Barcagiii Veseli” şi, spre mirarea noastră, deşi era ora unsprezece, am găsit cârciuma într-o stare de tulburare nemaipomenită, cu uşa larg deschisă şi cu lumânări aprinse şi stinse la repezeală, împrăştiate pe jos. Domnul Wopsle intră ca să întrebe ce se întâmplase, bănuia că fusese prins vreun ocnaş, dar ieşi în goană din cârciumă.

— S-a întâmplat ceva, spuse el cu răsuflarea tăiată, fără să se oprească din fugă, la tine acasă, Pip. Haideţi acolo!

— Ce s-a întâmplat? am întrebat eu, ţinându-mă după el. Alături de mine, Orlick fugea şi el.

— Nu înţeleg nici eu. Se pare că cineva a forţat uşa casei, în timp ce Joe Gargery era plecat. Poate nişte ocnaşi. Cineva din casă a fost atacat şi rănit.

Fugeam prea tare ca să putem vorbi şi nu ne-am oprit până ce nu am ajuns în bucătăria noastră. Era plină de oameni; tot satul se strânsese în bucătărie şi în curte; mai era şi un doctor şi Joe şi mai era şi o ceată de femei, care şedeau pe podea în mijlocul bucătăriei.

Oamenii care căscau gura, se dădură la o parte la venirea mea şi aşa am văzut-o pe so-ră-mea întinsă fără mişcare şi fără cunoştinţă pe jbs; zăcea chiar în locul unde fusese doborâtă de o lovitură grozavă în moalele capului, pe care i-o dăduse o mână nevăzută, în timp ce ea stătea cu faţa spre foc; soră-mea, pe care nu aveam s-o mai văd ieşindu-şi din fire, atât timp cât mai avea să fie nevasta lui Joe.

Chapter 16

Cu capul împuiat de George Barnwell, mi se părea la început că trebuie să fi avut şi eu vreun amestec în atacul asupra surorii mele sau, în orice caz, că, fiindu-i rudă apropiată şi, după cum ştia lumea, foarte îndatorat, puteam fi mai uşor bănuit decât oricare altul. Dar când am revăzut toată întâmplarea a doua zi, în lumina limpede a zilei şi am auzit toată lumea din jurul meu vorbind despre ea, am început să privesc lucrurile cu alţi ochi şi în chip mult mai înţelept.

Joe fusese la „Barcagiii Veseli” cu luleaua lui, de la opt şi un sfert până la zece fără un sfert. În timp ce el era acolo, soră-mea stătuse în uşa bucătăriei şi dăduse bună seara unui plugar, care se întorcea acasă. Omul nu era în stare să dea mai multe amănunte cu privire la ora la care o văzuse (când încercă să se lămurească, se încurcă tare de tot) decât că trebuie să fi fost înainte de nouă.

Când Joe ajunse acasă, la zece fără cinci minute, a găsit-o doborâtă la pământ şi numaidecât strigă după ajutor; focul mai ardea încă cu flacără înaltă şi fitilul lumânării nu era prea lung; totuşi, lumânarea era stinsă.

Nimic nu fusese scos din casă. Şi, în afară de lumânarea stinsă care stătea pe o masă aşezată între uşă şi soră-mea, nu se vedea nici urmă de neorânduială în bucătărie, în

afară de dezordinea pe care o făcuse soră-mea, când căzuse pe jos plină de sânge. Dar fusese găsită, totuşi, o mărturie foarte importantă cu privire la crimă. Soră-mea fusese lovită în cap şi în şira spinării cu un obiect bont şi greu; apoi, după ce primise loviturile, un obiect greu fusese aruncat cu putere asupra ei, în timp ce ea stătea cu faţa în jos. Şi, pe podea, lângă ea, Joe găsise, când o ridicase, o cătuşă de ocnaş desfăcută cu pila.

Joe se uită la cătuşe cu ochii lui de fierar şi spuse că pilitura este făcută mai de mult. După ce se dăduse alarma de pe galeră şi oamenii veniseră să se uite la cătuşe, părerea lui Joe fusese întărită. Oamenii nu puteau să spună de când părăsise cătuşa vaporul, unde fără îndoială că se aflase odată; dar pretindeau că nici unul dintre ocnaşii care evadaseră în ajun, nu o purtase. De altfel, unul dintre ei fusese arestat şi mai avea încă fierul prins de picior.

Fiindcă eu ştiam ce ştiam, am ajuns şi eu la-o concluzie. Bănuiam că fierul era al puşcăriaşului meu, că era cătuşa cu care îl văzusem şi pe care o pilise în mlaştini, dar mintea mea nu-l învinovăţea pe el de a fi folosit cătuşa şi de a fi înfăptuit crima din ajun. Pentru că bănuiam că altcineva pusese mâna pe ea şi o folosise în chipul acesta neomenos. Sau Orlick sau străinul care îmi arătase odată pila.

Acum, cu privire la Orlick; el plecase la oraş chiar aşa cum ne spusese când îl culesesem de pe drum, la barieră; fusese văzut prin oraş în tot timpul serii, fusese în câteva cârciumi cu diferiţi oameni şi se întorsese acasă cu mine şi cu domnul Wopsle. Nu exista nici o dovadă împotriva lui, în afară de cearta din ajun şi soră-mea doar se certase cu el şi cu toţi cei din jurul ei, de zeci de mii de ori. Cât despre străin, dacă s-ar fi întors să-şi ia banii, nu s-ar fi certat niciodată cu soră-mea din pricina aceasta, pentru că ea era gata să-i înapoieze totul. De altfel nu avusese loc nici un schimb de cuvinte; agresorul intrase atât de încet şi de neaşteptat, încât o doborâse fără ca ea să fi întors măcar capul.

Mi se părea îngrozitor gândul că eu procurasem arma şi, oricât de neintenţionat aş fi făcut-o, nu mă putea împiedica de a gândi aşa. Sufeream chinuri cumplite, în timp ce mă gândeam şi mă răzgândeam dacă să nu destram, în cele din urmă, vraja copilăriei mele şi să-i spun lui Joe toată povestea. Timp de luni întregi rezolvam zilnic problema negativ, pentru ca s-o reîncep şi s-o frământ din nou, a doua zi de dimineaţă. Până la urmă, rezultatul acestei lupte a fost următorul: taina era atât de veche şi intrase, într-atât în sufletul meu, făcând parte din însăşi fiinţa mea, încât nu mai puteam s-o smulg. În afară de teama că, deoarece adusese atâta pacoste, taina aceasta va contribui mai mult ca orice ca să-l înstrăineze pe Joe de mine, mă mai oprea şi groaza că nu mă va crede şi că o va socoti drept o născocire monstruoasă, la fel cu câinii şi cu costiţele de viţel.

Comisarii şi oamenii de pe Bow Street din Londra – pentru că lucrurile se petreceau în vremea vechii poliţii cu tunici roşii – roiră în jurul casei timp de o săptămână sau două şi au făcut ceea ce am auzit şi citit că fac autorităţile de felul acesta în cazuri asemănătoare. Au ridicat câţiva oameni rău-văzuţi şi i-au ameţit cu ideile lor sucite; apoi s-au încăpăţânat să potrivească împrejurările la idei în loc să scoată ideile din împrejurări. Mai aveau obiceiul să stea la „Barcagiii Veseli”, lângă uşă, uitându-se afară cu priviri atotştiutoare şi modeste, care umpleau tot ţinutul de admiraţie; şi aveau un fel foarte misterios de a bea, la fel de folositor ca şi felul în care prindeau pe vinovaţi. Nu chiar aşa, fiindcă pe vinovaţi nu i-au prins niciodată.

Mult timp după ce forţa constituţionala se împrăştiase, soră-mea tot mai zăcea bolnavă în pat. Vederea îi fusese atinsă, aşa încât vedea obiectele duble şi întindea mâna după ceşti şi pahare închipuite, în loc de cele adevărate; auzul îi era foarte slăbit; de asemenea şi memoria; şi vorbirea îi era de neînţeles. Când, în cele din urmă, ajunse să coboare scările ajutată de cineva din casă, trebuia să umblu tot timpul cu tăbliţa după ea ca să ne spună prin

scris, ceea ce nu putea să ne spună prin viu grai. Deoarece ortografia ei (nu mai vorbesc de caligrafie) era mai mult decât slabă şi deoarece cititul lui Joe era şi mai mult decât slab, se iveau greutăţi neînchipuite între ei, pe care eu eram întotdeauna chemat să le descurc. Faptul că i se dădea carne în loc de doctorie, că se confunda ceai cu Joe şi brutar cu slănină, erau greşelile mele cele mai neînsemnate.

Totuşi, firea i se schimbase mult în bine şi era foarte răbdătoare.

Mâinile şi picioarele îi tremurau, ceea ce deveni cu vremea un lucru obişnuit şi mai târziu, o dată la două sau trei luni, îşi ducea mâinile la cap şi rămânea aproape o săptămână în şir cu mintea rătăcită şi întunecată. Eram cam încurcaţi, fiindcă nu puteam să găsim pe nimeni care să o îngrijească până când, spre marea noastră uşurare, se ivi o întâmplare prielnică. Mătuşa domnului Wopsle se resemna cu un trai, care nu mai dă naştere la nici un fel de probleme şi Biddy intră în familia noastră.

Vreo lună după ce sora mea îşi făcu din nou apariţia în bucătărie, Biddy veni la noi cu o lădiţă pestriţă care conţinea toată averea ei lumească şi deveni binecuvântarea casei noastre. Mai presus de toate, era o binecuvântare pentru Joe, căci pe bietul om îl omora cu zile să se uite tot timpul la ceea ce mai rămăsese din nevasta lui şi se obişnuise să se întoarcă spre mine la fiecare câteva clipe, serile, când o îngrijea şi să-mi spună cu ochii lui albaştri, umeziţi de lacrimi:

— Ce femeie frumoasă era înainte, Pip! Şi fiindcă, din prima clipă, Biddy se descurcă foarte bine cu soră-mea de parcă ar fi cunoscut-o din copilărie, Joe avu şi el parte de o viaţă mai liniştită şi începu să se ducă din când în când la „Barcagiii Veseli”, ceea ce îi făcea foarte mult bine. E caracteristic pentru oamenii de la Poliţie că-l bănuiseră cu toţii pe Joe mai mult sau mai puţin (deşi el n-a ştiut niciodată despre asta) şi că împrăştiaseră cuiva părerea că

Joe ar fi una din minţile cele mai pătrunzătoare pe care le întâlniseră ei vreodată.

Primul triumf al lui Biddy, în noua ei îndeletnicire, a fost descurcarea unei greutăţi, care mă copleşise cu totul. Mă căznisem mult s-o dezleg, dar nu izbutisem. Să vă spun ce era:

Mereu, mereu, sora mea desena pe tăbliţă o literă care semăna cu un T şi apoi ne făcea să înţelegem că acest semn reprezenta ceva pe care ar fi dorit grozav să-l aibă. Încercasem în zadar toate lucrurile care începeau cu T, pornind de la catran şi sfârşind cu pâine prăjită şi cu ciubărul. In cele din urmă, îmi trecu prin minte că semnul acesta semăna cu un ciocan şi când am ţipat vorba aceasta în urechea surorii mele, ea începu să ciocănească cu mâinile în masă şi să facă semne de încuviinţare. Atunci i-am adus toate ciocanele, unul după altul, dar fără folos. M-am gândit la o cârjă, fiindcă semăna la formă cu un ciocan; am împrumutat una din sat şi am adus-o acasă cu multă încredere. Dar soră-mea clătină din cap cu atâta putere, când i-o arătarăm, încât ne era teamă ca, în starea de slăbiciune în care se afla, să nu-şi scrântească gâtul.

Când soră-mea descoperi că Biddy o înţelegea foarte uşor, semnul acesta neînţeles reapăru pe tăbliţă. Biddy se uită gânditoare la el, ascultă lămuririle mele, se uită la soră-mea, apoi la Joe (care era reprezentat pe tăbliţă prin iniţiala numelui său) şi fugi în fierărie urmată de Joe şi de mine.

— Sigur! strigă Biddy cu faţa strălucitoare de mulţumire. Nu vedeţi? El e!

Orlick, fără îndoială! Soră-mea nu-şi mai amintea de numele lui şi nu putea să-i înfăţişeze altfel decât printr-un ciocan. I-am spus de ce îl chemăm în bucătărie şi el şi-a pus încet ciocanul jos şi-a şters fruntea cu mâneca şi-a mai şters fruntea cu mâneca şi-a mai şters-o o dată cu şortul şi a ieşit din fierărie bălăbănindu-se, cu genunchii îndoiţi şi cu aerul acela deşuchiat de vagagond, care îl deosebea de toată

lumea. Mărturisesc că mă aşteptam s-o văd pe soră-mea denunţându-l într-un fel şi m-am simţit foarte dezamăgit de purtarea ei neaşteptată.

Ea se arată foarte grijulie de a fi în relaţii bune cu Orlick, părea foarte încântată că i-l adusesem în cele din urmă şi ne-a făcut să înţelegem că ar vrea să i se dea ceva de băut. Se uita cu încordare la faţa lui, ca şi cum ar fi dorit să fie sigură că el era mulţumit de primirea ce i se făcea; încerca tot ce-i stătea în putinţă ca să-l împace şi, în toată purtarea ei, avea un aer umil şi paşnic, ca un copil care vorbeşte cu un stăpân aspru. De atunci, aproape că nu trecea zi, fără ca soră-mea să nu deseneze ciocanul pe tăbliţă şi fără ca Orlick să nu intre bălăbănindu-se în odaie şi să stea prosteşte în faţa ei, ca şi cum n-ar fi ştiut mai mult decât mine ce trebuie să facă.

Chapter 17

Acum viaţa mea de ucenic se desfăşura regulat fără nici o întâmplare mai însemnată în legătură cu lumea de dincolo de satul meu şi de ţara mlaştinilor decât ziua mea şi vizita pe care am făcut-o domnişoarei Havisham.

Am găsit-o tot pe domnişoara Sarah Pocket de serviciu la poartă, iar domnişoara Havisham era întocmai cum o lăsasem; şi ea îmi vorbi de Estella la fel ca şi atunci, poate chiar cu aceleaşi cuvinte. Întrevederea noastră nu dură decât câteva minute şi, la plecare, domnişoara Havisham mi-a dat o liră şi mi-a spus să vin iarăşi de ziua mea. Cred că este locul să spun că această vizită deveni un obicei anual. În anul următor, am încercat să refuz lira, dar fără alt rezultat decât întrebarea ei îmbufnată dacă nu cumva mă aşteptam la mai mult.

Atunci am luat darul şi de atunci încolo am făcut mereu la fel.

Atât de neschimbată era casa cea veche şi mohorâtă, lumina galbenă din odaia întunecoasă şi arătarea ofilită de pe scaunul de lângă măsuţă, încât am simţit că, o dată cu oprirea ceasornicelor se oprise şi timpul şi că, în timp ce eu

şi toate lucrurile de afară creşteam, aici totul înţepenea pe loc. Lumina nu pătrundea în amintirile mele despre casa domnişoarei Havisham mai mult decât pătrundea în realitate în casa aceea părăsită, ceea ce mă înnebunea şi mă făcea ca, în fundul sufletului, să-mi urăsc meşteşugul şi să-mi fie ruşine de casa mea.

Încetul cu încetul, totuşi, am băgat de seamă că Biddy se schimbase.

Ghetele nu-i mai erau scâlciate, părul îi era strălucitor şi bine pieptănat şi mâinile îi erau totdeauna curate. Nu era frumoasă – era şi ea necioplită şi nu putea să fie ca Estella – dar era plăcută la vedere, sănătoasă şi blândă. Era la noi de un an (mi-amintesc că tocmai ieşise din doliu, când m-a izbit schimbarea ei) şi, într-o seară am băgat de seamă că are ochi foarte adânci şi gânditori; ochi frumoşi şi foarte buni.

Tocmai ridicasem ochii de pe o temă cu care mă căzneam – copiam nişte pasaje dintr-o carte, ca să progresez în două direcţii deodată – şi am văzut că Biddy se uită la mine. Am pus jos tocul şi Biddy se opri şi ea fără să lase lucrul din mână.

— Biddy, am sps eu, cum te descurci tu? Sau sunt eu foarte prost sau eşti tu foarte isteaţă!

— Unde vezi că mă descurc? Nu înţeleg, îmi răspunse Biddy zâmbind.

Ea se descurca singură cu toată gospodăria şi încă foarte bine; dar nu la asta mă gândeam eu, deşi poate că, din pricina asta, lucrul la care mă gândeam eu părea şi mai minunat.

— Cum te descurci tu, Biddy, am întrebat eu, de ştii tot ce ştiu şi eu şi seara nu înveţi, ci stai cu mine?

Începeam să fiu cam mândru de ştiinţa mea, fiindcă cheltuisem lira pe care o primisem de ziua mea pentru învăţătură şi puneam la o parte cea mai mare parte din banii de buzunar pentru cheltuieli asemănătoare; astăzi n-am nici o îndoială că puţinul pe care-l ştiam mă costa foarte scump.

— Aş putea tot atât de bine să te întreb, spuse Biddy, cum te descurci tu?

— Nu-i aşa. Când mă întorc seara de la fierărie, toată lumea vede că mă apuc de învăţătură, dar tu nu înveţi niciodată, Biddy.

— Pesemne că prind învăţătura cum se prinde tusea, spuse Biddy liniştită; şi se apucă să coasă mai departe.

Îmi urmăream gândul, sprijinându-mă de spătarul scaunului pe care şedeam şi mă uitam la Biddy, care cosea de zor, cu capul într-o parte; începeam să o privesc ca pe o iată neobişnuită, fiindcă îmi aminteam cât se descurca de bine cu numirile din meşteşugul nostru, numirile feluritelor lucrări de fierărie şi ale uneltelor. Pe scurt, tot ce ştiam eu, ştia şi Biddy. În teorie, cunoştea fierăria tot atât de bine, poate chiar mai bine, decât mine.

— Tu, Biddy, eşti dintre oamenii care se folosesc de toate prilejurile, am spus eu. N-ai avut prea multe prilejuri înainte de a fi venit la noi şi uite câte ai învăţat!

Biddy m-a privit o clipă, apoi a început să coasă mai departe.

— Eu am fost prima ta profesoară, nu-i aşa? întrebă ea, în timp ce cosea.

— Biddy, am strigat eu, înmărmurit. Plângi!

— Nu, nu plâng, spuse Biddy ridicând ochii şi râzând. Ce ţi-a venit?

Ce-ar fi putut să-mi vină decât că văzusem o lacrimă strălucind pe lucrul ei de mână? Am tăcut, gândindu-mă ce cal de bătaie fusese biata fată până când mătuşa domnului Wopsle se lăsase de prostul obicei de a trăi, de care ar face bine să se lase şi alţi oameni.

Mi-a amintit de condiţiile nenorocite în care trăia în prăvălioara aceea jalnică, mi-a amintit de şcoala aceea de seară amărâtă şi gălăgioasă, de ceata aceea besmetică de copii pe care trebuia să-i tragă şi să-i împingă. Mă gândeam că şi în vremurile acelea de tristă amintire, trebuie să fi existat la Biddy, în stare de amorţeală, ceea ce înflorea

acum atât de frumos, căci doar în nemulţumirea şi încurcătura mea, mi se păruse firesc să mă îndrept spre ea după ajutor.

Biddy cosea liniştită, fără să mai plângă şi, în timp ce eu o priveam şi mă gândeam la toate acestea, mi-a trecut prin minte că poate nu-i fusesem destul de recunoscător. Poate că fusesem prea rece şi că ar fi trebuit s-o sprijin mai mult (deşi nu am întrebuinţat chiar cuvântul acesta în gândul meu) cu încrederea mea.

— Da, Biddy, am început eu, după ce mi s-au învârtit toate acestea prin minte; tu ai fost prima mea profesoară şi încă într-un timp când nu prea ne gândeam că vom sta împreună, aşa ca acum, în bucătăria aceasta.

— Săraca de ea! răspunse Biddy. Atât de puţin se gândea Biddy la persoana ei, încât observaţia mea îi aminti de soră-mea şi o făcu să se scoale şi să se ducă la ea ca să o aşeze mai bine pe scaun; din păcate, e adevărat!

— Vezi! am spus eu, trebuie să mai stăm de vorbă ca pe vremuri şi trebuie să-ţi mai cer sfatul ca înainte. Hai să ne plimbăm duminică după-amiază prin ţara mlaştinilor şi să stăm de vorbă mai mult.

Pe soră-mea n-o lăsam niciodată singură acasă; dar, în duminica aceea, Joe rămase bucuros cu ea, iar Biddy ieşi împreună cu mine la plimbare. Era vară şi vremea era frumoasă. După ce am trecut de sat, de biserică şi de cimitir şi am ajuns în ţara mlaştinilor, de unde vedeam pânzele corăbiilor care pluteau pe fluviu, eu am început, ca de obicei, să leg amintirea domnişoarei Havisham şi a Estellei de tot ce vedeam.

Când am ajuns la fluviu, ne-am aşezat pe mal, în timp ce apa clipocea la picioarele noastre, făcând liniştea să pară mai mare; mă gândeam că locul şi timpul erau potrivite ca să-i dezvălui lui Biddy tainele sufletului meu.

— Biddy, am spus eu, după ce o pusesem să facă legământ că n-o să dea taina mea în vileag. Vreau să intru în lumea bună.

— O, eu n-aş vrea, în locul tău! răspunse ea. Nu cred că ţi s-ar potrivi.

— Biddy, am spus eu, cam aspru. Am motivele mele.

— Tu trebuie să ştii mai bine Pip; dar nu crezi că eşti mai fericit aşa cum eşti acum?

— Biddy, am strigat eu nerăbdător, nu sunt deloc fericit aşa. Mi-e silă de meseria mea şi de viaţa pe care o duc. De când am semnat contractul, nimic nu m-a mulţumit. Nu vorbi prostii.

— Am vorbit prostii? întrebă Biddy, înălţându-şi liniştită sprâncenele.

Îmi pare rău. N-am vrut. Vreau doar să te simţi bine şi să fii mulţumit.

— Bine, dar atunci trebuie să înţelegi o dată pentru totdeauna că n-o să fiu şi nici n-o să pot vreodată fi mulţumit, ci doar nenorocit. Biddy, dacă n-o să duc o astfel de viaţă decât cea pe care o duc acum.

— Păcat! spuse Biddy, clătinându-şi capul cu tristeţe.

De fapt şi eu mă gândisem de atâtea ori că e păcat, încât, în lupta ciudată pe care o duceam necontenit cu mine însumi, eram gata să vărs lacrimi de supărare şi de amărăciune, mai ales acum când Biddy a dat grai simţământului ei şi al meu. Şi i-am spus că are dreptate şi că ştiam şi eu că e păcat, dar că nu puteam face nimic.

— Dacă aş fi putut să mă statornicesc – i-am spus eu lui Biddy, smulgând din pământ iarba scurtă de sub mâna mea, aşa cum odată, de mult, îmi smulsesem durerea din păr şi o lovisem de zidul fabricii de bere – dacă aş fi putut să mă statornicesc şi dacă m-aş simţi măcar pe jumătate legat de fierărie cum mă simţeam când eram mic, ştiu că ar fi mult mai bine pentru mine.

Atunci ţie, lui Joe şi mie, nu ne-ar lipsi nimic şi poate că Joe şi cu mine am fi tovarăşi, după ce mi-aş termina eu ucenicia; şi poate că aş fi demn de apropierea ta şi că, pe banca aceasta, ar sta doi oameni cu totul deosebiţi. Aş fi fost destul de bun pentru tine, Biddy, ia spune-mi!

Biddy oftă cu ochii la pânzele de pe apele fluviului şi îmi răspunse:

— Da, nu sunt eu prea pretenţioasă.

Nu prea suna măgulitor, dar ştiam că Biddy nu vroia să mă jignească.

— Şi în loc de asta – am spus eu smulgând din nou iarbă şi mestecând în gură un fir sau două – vezi ce se întâmplă cu mine; sunt nemulţumit şi nu mă simt la locul meu şi, la urma urmelor, ce mi-ar fi păsat mie că sunt necioplit şi grosolan, dacă nimeni nu mi-ar fi spus-o!

Biddy îşi întoarse brusc faţa spre mine şi m-a privit mult mai pătrunzător decât privise spre vapoare.

— Nici nu-i adevărat şi nici n-a fost prea politicos din partea celui care ţi-a zis-o, spuse ea întorcându-şi din nou ochii spre fluviu. Cine a spus aşa?

Eram buimăcit, fiindcă izbucnisem, fără să-mi dau prea bjne seama încotro mă îndreptam. Dar era prea târziu ca să mai schimb vorba şi am răspuns:

— Domnişoara cea frumoasă de la domnişoara Havisham; şi-i cea mai frumoasă fiinţă de pe lume şi o admir grozav şi aş vrea să intru în lumea bună din pricina ei. După ce am făcut această mărturisire nebunească, am început să arunc iarba în fluviu, ca şi cum m-aş fi gândit să plec şi eu în urma ei.

— Vrei să intri în lumea bună ca să-i faci în ciudă sau ca să o câştigi? mă întrebă Biddy liniştită, după câteva clipe de tăcere.

— Nu ştiu, am răspuns eu posomorât.

— Pentru că dacă vrei să-i faci în ciudă, urmă Biddy, eu cred – dar tu trebuie să ştii mai bine – că mai curând ai izbuti dacă nici nu te-ai sinchisi de vorbele ei. Şi dacă vrei s-o câştigi, eu cred, dar tu ştii mai bine, că nu merită.

Tocmai ce mă gândisem şi eu de atâtea ori. Tocmai ce mi se părea şi mie atât de limpede în clipa aceea. Dar cum puteam eu, un biet flăcău de la ţară, să mă feresc de acea

contrazicere, căreia îi cad zilnic pradă cei mai buni şi cei mai înţelepţi oameni?

— O fi adevărat tot ce spui tu, i-am răspuns eu lui Biddy, dar grozav o admir.

După ce-am rostit cuvintele acestea, mi-am răsturnat capul pe spate, mi-am apucat părul cu amândouă mâinile şi am tras zdravăn de el. Ştiam că nebunia mea este atât de nelalocul ei, încât aş fi meritat să mă apuc cu mâna de păr şi să-mi izbesc capul de pietre, ca pedeapsă pentru că aparţinea unui nerod ca mine.

Biddy era fata cea mai înţeleaptă din lume, aşa că nici nu mai încercă să vorbească cu mine. Îşi puse mâinile ei aspre de atâta lucru, dar atât de mângâietoare, pe mâinile mele şi mi le scoase încetişor din păr. Apoi mă bătu uşurel pe umăr ca să mă potolească, în timp ce eu plângeam cu faţa înfundată în mâneca hainei, întocmai cum făcusem atunci, în curtea fabricii de bere, cu convingerea că cineva sau toată lumea – nu ştiu care din două – mă persecuta îngrozitor.

— Mă bucur de un lucru, spuse Biddy, mă bucur că ai avut încredere în mine, Pip. Şi mă mai bucur de ceva, anume, că poţi fi sigur că voi încerca să păstrez încrederea ta şi s-o merit. Dacă prima ta profesoară (Doamne! ce profesoară şi câtă nevoie ar mai avea să înveţe şi ea!) ar fi profesoara ta şi acum, cred că ştiu ce lecţie ţi-ar da. Dar e o lecţie grea şi tu ţi-ai întrecut de mult profesoara, iar acum nu mai are nici un rost. Şi, cu un oftat liniştit pe care i-l smulsesem eu, Biddy s-a sculat de pe malul fluviului, spunând cu o schimbare plăcută în voce:

— Mergem mai departe sau ne întoarcem acasă?

— Biddy, am strigat eu, sculându-mă, luând-o de gât şi sărutând-o. Am să-ţi spun întotdeauna tot ce gândesc.

— Până ai să intri în lumea bună, spuse Biddy.

— Ştii doar că n-o să intru niciodată, aşa că am să-ţi spun totul întotdeauna. Nu că aş fi eu în stare să-ţi spun ţie ceva

nou, pentru că tu ştii tot ce ştiu şi eu, cum ţi-am spus şi mai devreme.

— A! făcu Biddy în şoaptă, cu ochii la pânzele de pe fluviu şi apoi repetă cu aceeaşi schimbare în voce ca şi înainte:

— Mergem mai departe sau ne întoarcem acasă?

I-am răspuns că aş vrea să mergem mai departe şi am pornit, în timp ce după-amiaza de vară se topea în amurgul de vară. Era foarte frumos. Am început să mă întreb dacă ceea ce făceam acum nu era mai firesc şi mai sănătos decât să joc „Sărăceşte-ţi vecinul” la lumina lumânării în odaia cu ceasornicele oprite şi să fiu batjocorit de Estella.

Mă gândeam ce bine ar fi dacă mi-aş scoate-o din cap, împreună cu toate celelalte amintiri şi trăznăi şi dacă m-aş apuca de muncă, hotărât să fac cu plăcere ceea ce aveam de făcut, să mă ţin de lucru şi să duc toate la bun sfârşit. Îmi spuneam că dacă, în clipa aceea, s-ar fi aflat Estella alături de mine în loc de Biddy, aş fi fost cu siguranţă, nenorocit.

Eram nevoit să recunosc că într-adevăr aşa s-ar fi întâmplat şi îmi spuneam:

— Pip, mare prost eşti!

Am vorbit mult în timpul plimbării şi, în tot ce spunea, Biddy avea dreptate. Biddy nu jignea niciodată şi nu avea toane şi nu era azi una şi mâine alta; ea ar fi simţit durere şi nu plăcere, dacă m-ar fi îndurerat; mai curând s-ar fi rănit pe ea, decât să mă rănească pe mine. Atunci, cum se făcea că nu-mi era mai dragă?

— Biddy, i-am spus eu, în drum spre casă; tare aş vrea să mă lecuieşti.

— Şi eu aş vrea! spuse Biddy.

— Dac-aş izbuti numai să mă îndrăgostesc de tine, nu te superi că-ţi vorbesc atât de deschis ţie, vechea mea prietenă?

— Nu dragă, nici gând! spuse Biddy. Nu te îngriji de mine.

— Dac-aş izbuti, vezi asta mi-ar trebui mie.

— Dar vezi că n-ai să izbuteşti.

În seara aceea, lucrul acesta nu mi se părea cu neputinţă, aşa cum mi s-ar fi părut cu câteva ore mai devreme. Prin urmare, i-am spus că nu sunt chiar atât de sigur că nu se va întâmpla. Dar Biddy îmi spuse că ea e sigură şi o spuse cu hotărâre. În sufletul meu ştiam că are dreptate şi, totuşi, l-am luat în nume de rău, că era atât de sigură cu privire la acest lucru.

În apropiere de cimitir, a trebuit să trecem un dig şi să urcăm câteva trepte lângă stăvilar. De lângă o portiţă sau din păpuriş sau din spatele unei băltoace cu apa stătută şi noroiasă, răsări, deodată, Orlick.

— Sănătate! bombăni el. Unde vă duceţi?

— Unde să ne ducem? Acasă.

— Bine, spuse el. Să mă jupoaie pe mine de viu dacă nu vă duceţi acasă?

Pedeapsa de a fi jupuit de viu era una dintre presupunerile lui favorite. Nu prea dădea el nici un înţeles precis acestei expresii, după câte ştiu eu, dar o întrebuinţa, ca şi aşa-zisul lui nume de botez, ca o insultă adusă omenirii şi ca să sugereze oamenilor ceva foarte neplăcut. Când eram mic, aveam credinţa că dacă Orlick m-ar jupui vreodată pe mine, ar face-o cu un cârlig ascuţit şi bine răsucit.

Biddy nu vroia ca Orlick să vină cu noi şi îmi spuse în şoaptă:

— Să nu vină cu noi, nu pot să-l sufăr.

Cum nici eu nu-l puteam suferi, mi-am îngăduit să-i spun că-i mulţumim dar că nu-i nevoie să ne însoţească. El primi această informaţie cu un hohot de râs, care îl făcu aproape să cadă pe spate, apoi porni bălăbănindu-se, umblând la o distanţă mică în urma noastră.

Eram curios să ştiu dacă Biddy bănuia că Orlick era amestecat în încercarea de asasinat, despre care soră-mea nu fusese în stare să ne dea nici o lămurire şi am întrebat-o de ce nu poate să-l sufere.

— O! răspunse ea, uitându-se în urmă la Orlick, care venea bălăbănindu-se, fiindcă mi-e teamă că mă place.

— Ţi-a spus el vreodată? am întrebat eu indignat.

— Nu. Spuse Biddy, uitându-se din nou în urmă, dar de câte ori dă cu ochii de mine, începe să ţopăie în faţa mea.

Oricât de nouă şi de ciudată mi se părea această dovadă de dragoste nu am pus nici o clipă la îndoială exactitatea interpretării.

Eram foarte înfierbântat de vestea că Orlick îndrăznea să admire pe Biddy, atât de înfierbântat de parcă aş fi fost eu insultat.

— Dar pe tine nu te supără, nu-i aşa? întrebă Biddy liniştită.

— Nu, nu mă supără, doar că nu-mi place.

— Nici mie, spuse Biddy. Dar nici asta nu te supără.

— Sigur, am spus eu, dar să ştii că aş avea o părere foarte proastă despre tine Biddy, dacă ar ţopăi cu încuviinţarea ta.

Din seara aceea, eram mereu cu ochii la Orlick şi, de câte ori împrejurările se arătau favorabile pentru ţopăiala lui, mă aşezam în faţa lui, ca să-i stric demonstraţia. Orlick prinsese rădăcini în casa lui Joe, din cauza gustului neaşteptat al surorii mele pentru el, altfel aş fi încercat să-l scot din casa noastră. El înţelesese foarte bine gândurile mele şi le răspunsese în consecinţă, după cum am avut prilejul să aflu mai târziu.

Şi pentru că mintea mea nu era destul de tulburată, eu i-am mărit tulburarea de mii de ori, deoarece în anumite stări sufleteşti şi anotimpuri, îmi apărea limpede că Biddy era de nenumărate ori mai bună decât Estella şi că viaţa simplă de muncă cinstită pentru care mă născusem nu avea de ce să mă ruşineze, căci îmi dădea mijloacele de a fi fericit şi de a mă respecta pe mine însumi.

În zilele acelea, eram sigur că înstrăinarea mea de dragul meu Joe şi de fierărie trecuse şi că eram pe calea cea bună care mă ducea spre tovărăşia lui Joe şi spre viaţa cu Biddy, când, deodată, mă fulgera câte o amintire tulburătoare din timpul când mă duceam la domnişoara Havisham, o

amintire care venea ca o săgeată pustiitoare şi-mi răscolea toate gândurile.

Durează mult până să-ţi aduni gândurile răscolite şi, adeseori, după ce le adunam cu trudă, îmi trăznea deodată prin minte că poate domnişoara Havisham va avea grijă de soarta mea, după ce-mi voi sfârşi ucenicia.

Dacă ucenicia mea s-ar fi terminat atunci, cred că tot atât de nedumerit aş fi fost. Dar ea nu s-a terminat niciodată, căci o aştepta un sfârşit timpuriu, după cum vreau să vă povestesc.

Chapter 18

Era într-o duminică seara, în anul al patrulea al uceniciei mele la Joe.

La „Barcagiii Veseli”, un grup de oameni stătea în jurul focului şi asculta cu luare aminte cum citea domnul Wopsle ziarul cu glas tare. Printre ei eram şi eu.

Avusese loc o crimă despre care se vorbea mult şi domnul Wopsle era cufundat în sânge până peste ochi. Se desfăta de fiecare adjectiv înfiorător din descrierea crimei şi se confunda cu fiecare martor din timpul instrucţiei. Gemea slab: „Sunt pierdut”, ca victima şi urla cu cruzime: „Ţi-arăt eu ţie”, ca ucigaşul.

Dădea declaraţia medicului, imitându-l în bătaie de joc pe doctorul satului; fluiera şi se clătina ca bătrânul paznic de la barieră, care auzise lovitura şi făcea pe paraliticul în aşa hal, încât începeai să te îndoieşti dacă martorul era întreg la minte. În mâinile lui Wopsle, judecătorul de instrucţie devenea un adevărat Timon din Atena; grefierul, un adevărat Coriolan. Îi plăcea grozav să ne citească şi nouă ne plăcea să ascultăm şi ne simţeam nespus de bine. În această stare sufletească atât de plăcută, ajunserăm şi la verdictul de omor premeditat.

De-abia atunci, am dat cu ochii de un domn, care se sprijinea cu coatele de spătarul unei bănci din faţa mea şi privea. Avea o privire dispreţuitoare şi îşi muşca partea

laterală a degetului arătător, în timp ce am observat oamenii.

— Bine, îi spuse străinul domnului Wopsle, după ce aceasta sfârşi cu cititul. Le-ai potrivit toate după placul dumitale, nici nu mă îndoiesc!

Toţi oamenii tresăriră şi ridicară ochii, ca şi cum ar fi văzut pe ucigaş.

El privea pe toţi cu ochii lui reci şi batjocoritori.

— Vinovat sigur? spuse el. Ia spune. Hai!

— Domnule, răspunse domnul Wopsle. Fără să fi avut cinstea de a vă cunoaşte, spun: vinovat. La aceste vorbe, am prins cu toţii curaj şi am încuviinţat cu un murmur.

— Ştiam eu că ai să zici aşa, spuse străinul. Ştiam. Ţi-am şi spus. Dar acum îţi pun o întrebare. Ştii, oare, că în Anglia legea presupune că orice om e nevinovat, până când se dovedeşte că e vinovat?

— Domnule, începu domnul Wopsle, eu, ca englez…

— Lasă, spuse străinul, muşcându-şi arătătorul cu ochii la Wopsle. Nu te feri de întrebare. Sau ştii sau nu ştii. Care din două?

Stătea cu capul şi cu trupul aplecat într-o parte, întrebător şi ameninţător şi îşi îndreptă degetul spre domnul Wopsle, ca şi cum ar fi vrut să-l arate oamenilor, înainte de a-l muşca din nou.

— Ei? făcu el. Ştii sau nu ştii?

— Sigur că ştiu, răspunse domnul Wopsle.

— Sigur că ştii. Atunci de ce n-ai spus aceasta de la început? Acum să te mai întreb ceva, spuse el, luându-l în primire pe domnul Wopsle, ca şi cum ar fi avut vreun drept asupra lui. Ştii că niciunuia dintre martori nu i s-a luat interogatoriul contradictoriu?

Domnul Wopsle începu:

— Pot doar să spun… dar străinul îi tăie vorba:

— Ce? Nu vrei să-mi răspunzi la întrebare, da sau nu? Stai să te mai întreb. Şi îşi îndreptă din nou degetul spre el. Fii atent. Îţi dai sau nu-ţi dai seama că niciunuia dintre martori

nu i s-a luat interogatoriul contradictoriu? Vreau numai un cuvânt de la dumneata: da sau nu?

Domnul Wopsle şovăi şi noi am început să ne facem o părere cam proastă despre el.

— Hai! spuse străinul. Te ajut eu. Nu meriţi ajutor, dar te ajut. Uită-te la ziarul pe care-l ţii în mână. Ce ziar e?

— Ce ziar e? repetă domnul Wopsle, uitându-se la ziar cu o privire pierdută.

— Este, urmă străinul cu glasul lui batjocoritor şi bănuitor, este ziarul din care citeai adineaori. Aşa e?

— Sigur.

— Sigur. Acum uită-te la ziar şi spune-mi dacă e scris acolo desluşit cum că inculpatul a declarat că sfătuitorii lui legali i-au spus să-şi rezerve, pentru mai târziu, apărarea?

— Citesc şi eu acum, se apără domnul Wopsle.

— Nu interesează ce citeşti acum, domnule, nu te întreb ce citeşti acum.

Poţi să citeşti şi Tatăl nostru de-a-ndăratelea, dacă vrei şi poate că ai şi făcut-o până acum. Apucă-te de ziar. Nu, nu, jos, jos, (am început cu toţii să vedem că domnul Wopsle încearcă să scape). Ei, ai găsit?

— Da, aici e, spuse domnul Wopsle.

— Acum aruncă-ţi ochii pe locul acela şi spune-ne dacă nu scrie lămurit cum că inculpatul a declarat că sfătuitorii lui legali i-au spus să-şi rezerve, pentru mai târziu, apărarea?

Domnul Wopsle răspunse:

— Nu scrie chiar cu cuvintele acestea.

— Nu cu cuvintele acestea? repetă domnul cu asprime. Dar înţelesul e acelaşi?

— Da, spuse domnul Wopsle.

— Da, repetă străinul, uitându-se în jurul lui, la ceilalţi oameni, cu mâna dreaptă întinsă către martorul Wopsle. Şi acum vă întreb pe voi, ce părere aveţi despre cugetul unui om, care, după ce a citit ziarul, poate să mai pună capul pe pernă şi să doarmă liniştit, când a dat numele de criminal unui semen de al său, care n-a fost încă audiat?

Am început cu toţii să bănuim că domnul Wopsle nu era chiar omul pe care-l crezusem noi şi să vedem că-şi dă arama pe faţă.

— Şi acest om, nu uitaţi, urmă străinul, aruncându-şi degetul cu putere înspre domnul Wopsle, acest om ar putea să fie jurat în procesul acesta; şi după ce se va fi făcut astfel de râs, se va întoarce în sânul familiei şi va dormi liniştit, deşi ajurat că va judeca cu cinste litigiul dintre Majestatea Sa Regele şi prizonierul de pe banca acuzaţilor şi că va da o sentinţă dreaptă, aşa să-i ajute Dumnezeu!

Eram cu toţii convinşi că nenorocitul de Wopsle mersese prea departe şi că ar face mai bine să se oprească cât mai era timp.

Străinul părăsi locul din spatele băncii, cu un aer de autoritate netăgăduită şi cu mişcări care te făceau să crezi că, dacă ar fi vrut, ar fi putut da în vileag taine neştiute despre fiecare om în parte; şi-a făcut loc în spaţiul dintre cele două bănci şi rămase în picioare în faţa focului, cu mâna stângă în buzunar şi mişcându-şi arătătorul mâinii drepte.

— După anumite informaţii pe care le-am primit, spuse el uitându-se la noi, care tremuram în faţa lui, sunt îndreptăţit să cred că printre voi se află un fierar cu numele de Joseph sau Joe Gargery. Care-i omul acela?

— Aici e omul! spuse Joe.

Străinul îi făcu semn să-şi părăsească locul şi Joe se sculă.

— Ai un ucenic, urmă străinul, cunoscut sub numele de Pip. E aici?

— Aici sunt! am strigat eu.

Străinul nu m-a recunoscut dar eu ştiam că e domnul pe care-l întâlnisem pe scară, când m-am dus a doua oară la domnişoara Havisham. L-am recunoscut din clipa în care l-am văzut sprijinit pe spătarul băncii şi acum, când stăteam în faţa lui, simţeam mâna lui pe umărul meu şi revedeam cu de-amănuntul capul lui mare, obrazul negricios, ochii înfundaţi, sprâncenele negre şi stufoase, lanţul mare al

ceasului, punctele negre din locul bărbiei şi al mustăţilor şi adulmecam mirosul de săpun parfumat pe care-l împrăştia mâna lui mare.

— Vreau să stau de vorbă cu voi doi, într-un loc mai retras, spuse el, după ce avusese răgaz să mă măsoare mai bine. O să dureze mai mult. Poate că ar fi mai bine să ne ducem acasă la dumneata. N-aş vrea să vă spun ce am de spus încă de aici; pe urmă o să împărţiţi prietenilor voştri atât cât credeţi de cuviinţă. Nu mă priveşte.

În mijlocul unei tăceri mirate, am ieşit toţi trei de la „Barcagiii Veseli” şi tot într-o tăcere mirată, ne-am îndreptat spre casă. În timpul drumului, străinul îmi arunca din când în când câte o privire, alteori îşi muşca degetul. Joe îşi făcu socoteala că ocazia va fi solemnă şi ceremonioasă şi porni înainte ca să deschidă uşa de la intrare. Discuţia noastră a avut loc în salonaşul de musafiri, slab luminat de o singură lumânare.

Mai întâi, străinul se aşează la masă, trase lumânarea spre el şi se uită în carnetul lui, la nişte socoteli. Apoi puse la o parte carnetul, împinse lumânarea şi se uită la Joe şi la mine, care stăteam în întuneric, ca să ne deosebească unul de altul.

— Numele meu, începu el, este Jaggers şi sunt avocat la Londra. Sunt destul de cunoscut. Am o treabă foarte ciudată de tratat cu voi şi vă spun de la început că nu vin din partea mea. Dacă mi s-ar fi cerut părerea, n-aş fi fost azi aici. Dar nu mi s-a cerut şi, prin urmare, mă vedeţi aici. Fac ceea ce am de făcut în calitate de agent de încredere al altuia. Nici mai mult, nici mai puţin.

Fiindcă nu putea să ne vadă prea bine din locul acela, se sculă, îşi aruncă un picior peste spătarul scaunului şi rămase aşa, cu un picior pe scaun şi cu celălalt pe pământ.

— Joseph Gargery, am însărcinarea de a te scăpa de flăcăul acesta, ucenicul tău. Te-ai împotrivi să anulezi contractul, la cererea lui, spre binele lui? N-ai cere nimic pentru aceasta?

— Să mă ferească Dumnezeu să cer ceva pentru a nu sta în calea lui Pip, spuse Joe holbându-şi ochii.

— E foarte pios să spui: să mă ferească Dumnezeu, dar nu aceasta interesează acum, răspunse domnul Jaggers. Întrebarea este: ceri ceva?

— Răspunsul meu este, spuse Joe sever, nu.

Mi se părea că domnul Jaggers se uită la Joe, ca şi cum l-ar fi socotit nebun. Dar eram prea zăpăcit de o curiozitate care îmi tăia răsuflarea şi de mirare, ca să fiu sigur.

— Foarte bine, spuse domnul Jaggers. Să ţii minte vorbele dumitale şi să nu încerci să le întorci.

— Cine vrea să întoarcă vorba? spuse Joe.

— Nu spun că vrea cineva. Ai un câine păzitor?

— Da, am un câine păzitor.

— Să nu uiţi că lăudăroşenia e un bun câine păzitor dar ca un cleşte te aperi mai bine. Să nu uiţi aceasta, te rog, repetă domnul Jaggers închizând ochii şi dând din cap spre Joe, ca şi cum i-ar fi iertat vreun păcat. Acum să ne întoarcem la flăcăul acesta. Ceea ce trebuie să-ţi spun este că-l aşteaptă speranţe mari.

Joe şi cu mine am făcut ochi mari şi ne-am uitat unul la altul.

— Sunt însărcinat să-i comunic, spuse domnul Jaggers, arătând cu degetul într-o parte, spre mine, că va intra în posesia unei averi frumuşele. Mai departe, că este dorinţa posesorului de astăzi al acestei averi ca băiatul să fie scos numaidecât din viaţa pe care o duce şi din locul acesta şi să fie educat pentru a deveni un gentleman, cu alte cuvinte să fie educat ca un tânăr cu mari speranţe de viitor.

Visul mi se împlinea. Închipuirea mea nebună era depăşită de realitatea vie; domnişoara Havisham vroia să-mi pregătească un viitor măreţ.

— Acum, domnule Pip, urmă avocatul, îţi spun dumitale ce mai am de spus. Trebuie, mai întâi, să ştii că este dorinţa persoanei de la care deţin aceste instrucţiuni să porţi întotdeauna numele de Pip. Nădăjduiesc că n-ai să socoteşti

această condiţie uşoară ca o piedică în calea speranţelor mari, care te aşteaptă.

Dar, dacă ai ceva de spus, spune acum.

Inima-mi bătea atât de repede şi urechile îmi vâjâiau aşa de tare, încât cu greu am izbutit să bâiguiesc că n-aveam nimic de spus.

— Cred şi eu! Acum trebuie să înţelegi, domnule Pip, că numele mărinimosului dumitale binefăcător va rămâne o taină, până când persoana de care vorbesc va crede de cuviinţă să-l dezvăluie. Sunt împuternicit să-ţi spun că persoana aceasta are de gând să ţi-l dezvăluie ea cea dintâi, prin viu grai. Când şi unde va fi dus la îndeplinire acest gând, nu pot spune; nimeni nu poate spune. Poate, peste mulţi ani. Dar, trebuie să înţelegi bine că îţi este oprit să faci orice cercetare sau să pomeneşti vreun cuvânt cât de depărtat despre orice persoană, ca fiind persoana dumitale, păstreaz-o pentru dumneata. Nu interesează care sunt pricinile acestei oprelişti. S-ar putea să fie pricini puternice şi grave şi s-ar putea să nu fie decât o toană.

Aceasta nu-i treaba dumitale să cercetezi. Acestea sunt condiţiile. Primirea acestor condiţii de către dumneata şi făgăduiala că ai să le urmezi sunt singurele lucruri cu care mai sunt însărcinat de persoana de la care am primit instrucţiuni şi pentru care nu sunt în nici un fel răspunzător. De la această persoană, vin speranţele mari de care ţi-am vorbit şi taina aceasta n-o ştie decât ea şi cu mine. Încă o dată, condiţiile nu sunt atât de grele încât să fie o piedică în înaintarea dumitale, dar dacă ai ceva de spus, spune acum. Vorbeşte! Şi din nou am bâiguit cu mare greutate că n-aveam nimic de spus.

— Cred şi eu! Şi acum, domnule Pip, am terminat cu condiţiile. Cu toate că îmi spunea domnule Pip şi începuse să se apropie de mine, tot nu se lepădase de aerul lui bănuitor şi ameninţător; şi chiar şi acum închidea uneori ochii şi îşi îndrepta degetul spre mine, în timp ce vorbea, ca

şi cum ar fi vrut să spună că putea să dezvăluie tot felul de lucruri dezonorante despre mine, dacă vroia.

Ajungeam acum la nişte amănunte de administraţie. Trebuie să ştii că, deşi între buinţez cuvântul de „speranţe” atât de des, nu eşti înzestrat numai cu speranţe.

În mâna mea se află, acum, o sumă de bani care va ajunge din belşug pentru educaţia şi întreţinerea dumitale. Te rog să mă socoteşti administratorul averii dumitale. Nu, nu, făcu el – fiindcă aveam de gând să-i mulţumesc; îţi spun de la început că sunt plătit pentru serviciile pe care le fac, altfel nici nu le-aş face.

S-a găsit de cuviinţă că trebuie să primeşti o educaţie mai bună în conformitate cu noua dumitale situaţie şi s-a socotit că probabil vei crede necesar şi important să te bucuri numaidecât de aceste foloase.

I-am spus că din totdeauna le dorisem.

— Nu are importanţă ce ai dorit dumneata întotdeauna, domnule Pip, răspunse el. Să nu ne depărtăm de subiect. Dacă le doreşti acum, ajunge. Mi-ai răspuns că eşti gata să intri sub protecţia unui tutore numaidecât? Aşa ai spus?

Am bâlbâit că da.

— Bine. Acum trebuie să mă interesez de gusturile dumitale. Nu cred că aşa trebuie, bagă de seamă, dar aşa am fost însărcinat să fac. Ai auzit vreodată vorbindu-se de vreo persoană, pe care ai prefera-o alteia?

Nu auzisem niciodată de nici un tutore în afară de Biddy şi de mătuşa domnului Wopsle, aşa că i-am dat un răspuns negativ.

— Există o persoană, despre care am cunoştinţă şi care cred că ar fi potrivită pentru scopul nostru, spuse domnul Jaggers. Totuşi, nu ţi-o recomand, bagă de seamă, căci eu nu recomand niciodată pe nimeni. Domnul de care vobesc este domnul Matthew Pocket.

A! Am prins numaidecât numele. Ruda domnişoarei Havisham. Domnul Matthew despre care vorbeau domnul şi doamna Camilla. Matthew, al cărui loc trebuia să fie la

căpătâiul domnişoarei Havisham, când ea va fi întinsă în rochia ei de mireasc㠄, pe masa de nuntă.

— Cunoşti acest nume? întrebă domnul Jaggers, uitându-se pătrunzător la mine şi închizând ochii, în timp ce aştepta răspunsul.

I-am răspuns că auzisem de numele acela.

— O! spuse el. Ai auzit! întrebarea e ce părere ai? I-am spus sau am încercat să-i spun că îi eram foarte îndatorat pentru recomandare…

— Nu, dragul meu! mi-a tăiat el vorba, clătinând foarte rar din capul lui mare. Mai târziu, reculege-te!

Fără să mă reculeg, i-am spus din nou că îi eram foarte îndatorat pentru recomandare…

— Nu, dragul meu! mi-a tăiat el vorba din nou, clătinând din cap, încruntându-se şi zâmbind în acelaşi timp. Recomandare nu e cuvântul potrivit, domnule Pip. Încearcă alt cuvânt.

M-am îndreptat şi am spus că îi eram foarte îndatorat fiindcă pomenise de domnul Matthew Pocket…

— Aşa! strigă domnul Jaggers.

Şi eu am adăugat că aş fi bucuros să-l am pe acest domn drept tutore.

— Bine. Ai să-l încerci chiar la el acasă. Totul va fi pregătit şi-l vei vedea mai întâi pe fiul lui, de îndată ce vei sosi la Londra. Când vrei să vii la Londra?

Eu am răspuns, cu ochii la Joe, care privea în gol, nemişcat, că pot veni numaidecât.

— Mai întâi, spuse domnul Jaggers, ar trebui să-ţi faci nişte haine noi, dar nu haine de lucru. Să zicem că de azi într-o săptămână. Ai nevoie de bani.

Să-ţi las douăzeci de lire?

Scoase cu răceală un portofel lung din buzunar, numără banii pe masă şi-i împinse spre mine. De-abia acum îşi ridicase pilonii de pe scaun. Şedea călare pe un scaun, când îmi împinse banii şi legăna portofelul, cu ochii la Joe.

— Ei, Joseph Gargery? Ai amuţit?

— Am amuţit! spuse Joe cu hotărâre.

— Ne-am înţeles. Nu vrei nimic pentru dumneata. Nu uiţi?

— Ne-am înţeles, spuse Joe. Şi înţeles rămâne. Şi totdeauna să fie aşa.

— Dar ce-ai spune, l-a întrerupt domnul Jaggers, legănând portofelul, ce-ai spune dacă aş fi primit instrucţiuni să-ţi dau ceva drept despăgubire?

— Despăgubire pentru ce? întrebă Joe.

— Pentru că te lipseşti de serviciile lui.

Joe puse mâna pe umărul meu cu o atingere uşoară de femeie. De atunci m-am gândit adeseori la el, la amestecul acela de putere şi de duioşie care exista în el, ca la un ciocan cu aburi, care poate strivi un om sau poate atinge o coajă de ou fără s-o spargă.

— Cu dragă inimă, spuse Joe, îl las pe Pip să plece din viciu şi să meargă pe drumul care duce la cinste şi avere. Dar crezi dumneata că banii mă pot despăgubi de pierderea copilului, care venea la mine în fierărie şi mi-era cel mai bun prieten?

O, dragul de Joe, pe care eram atât de bucuros să-l părăsesc şi faţă de care am fost atât de nerecunoscător, te văd şi acum acoperindu-ţi ochii cu braţele tale muşchiuloase de fierar; te văd şi acum gâfâind şi-ţi aud glasul stins.

Bunul, dragul, credinciosul meu Joe, simt şi acum tremurul drăgăstos al mâinii tale pe braţul meu, atât de solemn de parcă ar fi fâlfâitul unei aripi de înger.

Eu l-am încurajat pe Joe. Eram pierdut în labirintul celor care mă aşteptau şi nu eram în stare să mă întorc pe drumul lăturalnic pe care-l făcusem împreună. L-am rugat să se mângâie cu gândul că fusesem cei mai buni prieteni (cum zicea el) şi că vom fi mereu aşa (cum ziceam eu). Joe îşi frecă ochii cu încheietura mâinii lui libere, ca şi cum ar fi vrut să şi-i scobească şi nu mai scoase nici o vorbă.

Domnul Jaggers se uita la toate acestea ca un om care a recunoscut în Joe pe nebunul satului şi în mine pe

îngrijitorul lui. După aceea, spuse, cântărind în mână portofelul, pe care acum nu-l mai legăna:

— Ei, Joseph Gargery, te previn că aceasta-i ultima oară. Nu umbla cu fofârlica cu mine. Dacă ai de gând să primeşti darul pe care am însărcinarea să ţi-l dau, vorbeşte şi al tău este. Dacă, dimpotrivă, ai de gând… Aici, spre marea mea uluire, a fost oprit de Joe, care se repezi deodată la el cu gânduri foarte războinice.

— Am de gând să-ţi spun, ţipă Joe, că dacă vii în casa mea ca să mă încolţeşti şi să mă cicăleşti, poţi să ieşi afară. Şi, că, daca eşti bărbat, atunci poţi să stai mai departe! Şi dacă spun eu o vorbă aşa rămâne, să ştiu de bine că mă omoară cineva! Îl trăsei pe Joe deoparte şi, într-o clipă, el se îmblânzi, spunându-mi mie, de data aceasta cu glas îndatoritor, ca un avertisment politicos şi puţin dojenitor către toţi pe care i-ar putea interesa această chestiune, că nu voia să fie încolţit şi cicălit în casa lui.

În timpul izbucnirii lui Joe, domnul Jaggers se sculase şi se apropiase cu spatele de uşă. Fără să arate nici cea mai mică pornire de a se întoarce în odaie, făcu urările de bun rămas de la uşă, cam în felul următor:

— Dragă domnule Pip, cred că, cu cât vei părăsi această casă mai curând – având în vedere că vrei să devii un gentleman – cu atât mai bine. Rămâne să ne întâlnim de azi într-o săptămână şi, între timp, îţi voi trimite adresa mea.

Poţi să iei brişcă de la oficiul de trăsuri din Londra şi ea o să te ducă chiar până la mine. Trebuie să înţelegi că nu am nici un fel de părere cu privire la sarcina pe care o îndeplinesc. Sunt plătit pentru aceasta şi, deci, am preluat sarcina.

Trebuie neapărat să înţelegi aceasta. Neapărat!

Îşi îndreptă degetul spre noi şi cred că ar fi vorbit mai departe, dar i se păru că Joe este primejdios şi plecă.

Îmi trecu prin minte un gând care mă făcu să alerg după el până la „Barcagiii Veseli”, unde îl aştepta o trăsură cu ora.

— Iertaţi-mă, vă rog, domnule Jaggers.

— Ei! făcu el, întorcându-se. Ce s-a întâmplat?

— Vreau să fac numai ce e bine şi să vă urmez sfaturile, aşa că m-am gândit că ar fi mai bine să vă întreb. Aţi avea ceva împotrivă dacă mi-aş lua rămas bun de la oamenii din ţinut pe care-i cunosc?

— Nu, spuse el, privindu-mă ca şi cum i-ar fi venit greu să mă înţeleagă.

— Nu numai din sat, ci şi din partea de sus a oraşului.

— Nu, spuse el. N-am nimic împotrivă.

I-am mulţumit din nou şi am alergat înapoi spre casă.

Joe încuiase uşa de la intrare, părăsise salonaşul şi acum şedea lângă focul din bucătărie, cu câte o palmă pe fiecare genunchi, privind ţintă la tăciunii aprinşi. M-am aşezat şi eu în faţa focului, cu ochii la tăciuni şi mult timp nimeni nu vorbi nimic.

Soră-mea şedea pe scaunul cu perne din colţ şi Biddy lucra în faţa focului, iar Joe şedea alături de Biddy şi eu alături de Joe, chiar în faţa surorii mele. Cu cât mă uitam mai mult la tăciuni, cu atât mai greu îmi venea să mă uit la Joe; cu cât tăcerea ţinea mai mult, cu atât mai greu îmi venea să vorbesc.

În cele din urmă am izbucnit:

— Joe, i-ai spus lui Biddy?

— Nu, Pip, răspunse Joe, tot cu ochii la foc şi ţinându-şi bine genunchii cu mâinile, ca şi cum ar fi aflat că vor s-o pornească la plimbare; te-am aşteptat pe tine, Pip.

— Aş vrea mai bine să-i spui tu, Joe.

— Pip e un domn cu un viitor mare în faţa lui, spuse Joe, şi Dumnezeu să-i ajute!

Biddy scăpă lucrul din mână şi se uită la mine. Joe îşi ţinea genunchii şi se uita şi el la mine. Eu mă uitam la amândoi. După câteva clipe de tăcere, m-au felicitat. Dar era o umbră de tristeţe în felicitările lor, pe care eu o simţeam.

Am luat asupra mea să-i fac cunoscută lui Biddy, (şi prin Biddy lui Joe) obligaţia solemnă, care privea şi pe prietenii

mei, de a nu şti nimic şi de a nu spune nimic despre făuritorul norocului meu.

Va ieşi totul la iveală, când va veni timpul, dar până atunci nu trebuia să afle nimeni altceva decât că mă aşteptau speranţe mari din partea unui binefăcător necunoscut. Biddy dădu gânditoare din cap, cu ochii la foc şi începu să lucreze din nou, spunând că va avea grijă să se întâmple aşa şi Joe, care tot îşi mai ţinea genunchii cu mâinile, spuse şi el:

— Sigur, sigur, şi eu o să am grijă ca şi ea, Pip, şi apoi mă felicitară din nou, arătându-se nespus de uimiţi la gândul că voi fi un gentleman, ceea ce mie nu prea îmi plăcea.

După aceea, Biddy îşi dădu toată osteneala ca s-o facă pe soră-mea să înţeleagă ce se întâmplase. Soră-mea râdea şi dădea mereu din cap, ba chiar repetă după Biddy cuvintele „Pip” şi „avere”. Dar mă îndoiesc că aceste cuvinte însemnau pentru ea mai mult decât un argument electoral. Şi mi-e greu să-mi închipui o minte mai întunecată decât era mintea ei pe atunci.

N-aş fi crezut niciodată că se va întâmpla aşa, dacă nu aş fi trecut prin toate acestea, dar, în timp ce Joe şi Biddy îşi recâştigau veselia, eu eram din ce în ce mai mohorât. N-aş putea spune că eram nemulţumit de soarta mea; dar poate, cine ştie, eram, fără să-mi dau seama, nemulţumit de mine însumi.

Atât ştiu că stăteam cu cotul sprijinit de genunchi şi cu faţa în palme, privind focul, în timp ce ei vorbeau despre plecarea mea, despre ce vor face fără mine şi despre alte lucruri de felul acesta. Şi, de câte ori întâlneam privirea nu prea veselă a vreunuia dintre ei (şi se uitau mereu la mine, mai ales Biddy) mă simţeam jignit, ca şi cum aş fi citit neîncredere în ochii lor. Cu toate că, Dumnezeu mi-e martor, n-au rostit nici o vorbă şi n-au făcut nici un gest de neîncredere.

În vremea aceea, aveam obiceiul să mă scol de pe scaun în fiecare seară şi să mă uit afară, prin uşă; căci uşa bucătăriei

noastre dădea de-a dreptul afară, în noapte, şi, în serile de vară, stătea deschisă ca să intre aerul înăuntru. Stelele către care îmi înălţăm ochii mi se păreau neînsemnate şi umile, căci îşi aruncau privirile asupra lucrurilor simple, în mijlocul cărora îmi petreceam eu viaţa.

— Sâmbătă seara, am spus, când ne-am aşezat la masa noastră deseară alcătuită din pâine, brânză şi bere; încă cinci zile şi o să fiu în ajun de plecare!

Or să treacă repede.

— Da, Pip, spuse Joe şi glasul lui, care ieşea din cana cu bere, suna a gol. Or să treacă repede zilele astea.

— Or să treacă repede, repetă Biddy.

— Ştii, Joe, m-am gândit că luni, când mă duc la oraş pentru hainele cele noi, să-i spun croitorului că vin să le îmbrac la el sau să mi le trimită la domnul Pumblechook. N-ar fi plăcut să se holbeze lumea din sat la mine.

— Poate că domnul şi doamna Hubble ar vrea să te vadă cum arăţi îmbrăcat ca un domnişor, Pip, spuse Joe, tăindu-şi sânguincios o bucată de pâine şi una de brânză, în palma mâinii stângi şi uitându-se la mâncarea mea neatinsă, ca şi cum s-ar fi gândit la vremurile când ne luam la întrecere cu feliile de pâine.

— Poate şi Wopsle. Şi poate că şi oamenilor de la „Barcagiii Veseli” le-ar face bucurie.

— Vezi, tocmai asta nu vreau, Joe. O să facă atâta tărăboi, un tărăboi grosolan şi nu pot să sufăr asta.

— Sigur, Pip! spuse Joe. Dacă nu poţi să suferi…

Biddy mă întrebă, în timp ce ţinea farfuria surorii mele: 92

— Te-ai gândit că ar trebui să te vedem şi noi: domnul Gargery, soră-ta şi cu mine? O să te vedem şi noi, nu-i aşa?

— Biddy, am răspuns eu cam plictisit; eşti prea iute, nici nu poate omul să se ţină la pas cu tine.

— Totdeauna a fost iute, observă Joe.

— Dac-ai mai fi aşteptat o clipă, ai fi auzit că, într-o seară, cred că în ajunul plecării, vreau să aduc hainele aici, într-o legătură.

Biddy tăcu. Am iertat-o cu mărinimie şi, puţin după aceea, i-am dat bună seara ei şi lui Joe şi m-am dus să mă culc.

Când am intrat în odaie, m-am aşezat şi am privit-o îndelung, ca pe o odăiţă sărăcăcioasă, de care aveam să mă despart curând pentru totdeauna, spre a mă înălţa spre o altă lume. Odăiţa era plină de amintiri proaspete şi mintea mi-era din nou sfâşiată între odaia aceasta şi cele cu mult mai frumoase spre care mă îndreptam, aşa cum era odinioară sfâşiată între fierărie şi casa domnişoarei Havisham, între Biddy şi Estella.

Soarele dogorâse toată ziua pe acoperişul mansardei mele şi odaia era încinsă. Am deschis fereastra şi m-am uitat afară; Joe tocmai ieşise pe uşa întunecată de dedesubt şi se răcorea plimbându-se; apoi am văzut-o pe Biddy aducându-i luleaua şi aprinzându-i-o. Joe nu fuma niciodată la ore aşa târzii şi faptul că fuma acum mi se păru un semn că avea nevoie de mângâiere, cine ştie din ce pricină.

Apoi Joe se opri la uşa de sub fereastra mea, trăgând din lulea, iar Biddy stătea alături, vorbindu-i liniştită. Ştiam că vorbesc despre mine, fiindcă auzeam mereu numele meu rostit cu dragoste; m-am dat la o parte de la fereastră şi m-am aşezat pe singurul scaun din odaie, care stătea lângă pat, gândindu-mă cât e de trist şi de ciudat ca prima noapte care îmi surâdea norocul să fie cea mai singuratică de până atunci.

Când mi-am aruncat ochii spre fereastră, am văzut colaci de fum, care veneau de la luleaua lui Joe şi mi-am închipuit că e o binecuvântare din partea lui. Nu o binecuvântare pompoasă şi gălăgioasă, ci o binecuvântare care se pierdea în aerul pe care-l respiram amândoi.

Am stins lumina şi m-am furişat în pat; dar acum patul era neprimitor şi niciodată n-am mai dormit somnul meu adânc şi sănătos de odinioară, în patul acela.

Chapter 19

Dimineaţa aduse schimbări mari în felul cum vedeam viaţa şi mi-o arătă atât de luminoasă de parcă nu mai era aceeaşi.

Ceea ce mă apăsa mai mult era gândul că mă despărţeau şase zile de ziua plecării; nu puteam să înlătur teama că poate, între timp, se va întâmpla ceva la Londra şi că, la sosirea mea acolo, totul va fi altfel, totul va fi spulberat.

Joe şi Biddy erau foarte înţelegători şi mulţumiţi când le vorbeam de despărţirea care se apropia; dar ei nu pomeneau despre asta, decât când deschideam eu vorba. După gustarea de dimineaţă, Joe scoase contractele mele de sub teascul din salonaş şi le aruncarăm în foc, iar eu m-am simţit liber. Plin de noutatea eliberării mele, m-am dus la biserică cu Joe şi mă gândeam că, dacă ar fi ştiut totul, pastorul n-ar fi citit pasajul despre bogătaşul şi împărăţia cerurilor.

Mâncarăm devreme şi, după-amiază, am pornit singur cu gândul să străbat ţara mlaştinilor şi să termin cu ea. Când am trecut prin faţa bisericii, am simţit (la fel ca dimineaţa, în timpul slujbei) o milă înălţătoare pentru bietele făpturi sortite să vină aici. Duminică după duminică, toată viaţa şi apoi să se odihnească neştiute în mormintele acelea mici şi verzi. Mi-am făgăduit să fac ceva pentru aceşti bieţi oameni într-una din zilele următoare, ba chiar mă gândeam să dau câte o masă cu friptură şi budincă, câte o halbă de bere şi câte o vadră de bunăvoinţă fiecărui om din sat.

Dacă înainte mă gândeam adeseori cu oarecare ruşine la tovărăşia mea cu fugarul, pe care-1 văzusem odinioară şchiopătând printre morminte, Doamne, cu ce cuget mă gândeam, în duminica aceasta, la nenorocitul acela zdrenţăros, care tremura de frig, cu cătuşa trădătoare la picior şi cu numărul pe haină! Mă mângâiam cu gândul că toate acestea se petrecuseră de mult, că omul fusese fără îndoială dus, undeva, departe, că era mort pentru mine şi că, la urma urmelor, putea să fie mort de-a binelea.

S-a sfârşit cu pământul acesta umed, cu gropile şi cu stăvilarele, s-a sfârşit cu cirezile care pasc aici, deşi în ziua aceea păreau mult mai respectuoase, atât cât le îngăduia felul lor nepăsător de a fi şi priveau în jurul lor ca să vadă

cât mai bine pe posesorul unor speranţe atât de mari; rămâneţi cu bine, privelişti monotone ale copilăriei, de acum înainte sunt sortit măreţiei din Londra, nu muncii de fierar şi nici vouă! În drumul meu triumfător, am trecut şi pe la Baterie şi, întinzându-mă pe jos ca să mă gândesc mai bine la întrebarea dacă domnişoara Havisham mă pregătea pentru Estella, mă fură somnul.

Când m-am trezit, spre marea mea mirare, l-am văzut pe Joe alături de mine, trăgând din lulea. În clipa în care am deschis ochii, Joe mă salută cu un zâmbet vesel şi spuse:

— Fiindcă e ultima oară, Pip, m-am gândit să vin după tine.

— Foarte bine ai făcut, Joe.

— Mulţumesc, Pip.

— Poţi să fii sigur Joe, am urmat eu, după ce ne strânserăm mâinile, că n-o să te uit niciodată.

— Nu, nu, Pip, spuse Joe liniştit. De asta sunt sigur. Da, da, băiete.

Dumnezeu să-ţi ajute; ajunge doar să te gândeşti puţin ca să fii sigur de asta.

Dar a trecut puţin timp, până m-am gândit bine. Ştii, tare iute a venit schimbarea asta.

Nu ştiu de ce nu eram prea încântat că Joe era atât de sigur de mine.

Mi-ar fi plăcut să-l văd tulburat sau să-l aud spunând:

— Îţi face cinste să spui aşa, Pip, sau ceva asemănător. De aceea nu am răspuns nimic la prima lui observaţie; cât despre a doua, am spus că, într-adevăr, vestea venise pe neaşteptate dar că, din totdeauna, dorisem să fiu un gentleman şi că, de multe ori, mă gândisem la ce-aş face, dacă s-ar întâmpla aşa.

— Zău, te-ai gândit? întrebă Joe. Ce ciudat!

— E păcat, Joe, am spus eu, că nu te-ai descurcat ceva mai bine, când făceam noi lecţii pe aici. Nu-i aşa?

— Ştiu eu, făcu Joe. Eu sunt tare de cap. Doar la meşteşugul meu mă pricep. Sigur că-i păcat că-s greu de cap; dar nu-i mai păcat astăzi decât acum un an.

Eu vroiam să spun că atunci când eu voi fi om cu avere, aş putea face câte ceva pentru Joe şi ar fi fost mult mai plăcut, dacă el ar fi fost ceva mai cioplit. Dar el era atât de departe de a bănui eâadul meu, încât mi-am spus că mai bine aş vorbi cu Biddy despre asta.

Aşa că, după ce am ajuns acasă şi am băut ceai, am luat-o pe Biddy în grădiniţa de lângă uliţă şi, după ce i-am dat să înţeleagă că nu o voi uita niciodată, i-am spus că vreau să-i cer ceva.

— Uite ce este, Biddy, am spus eu, te rog să nu pierzi nici un prilej de a-l ajuta, din când în când, pe Joe.

— Cum adică să-1 ajut? întrebă Biddy cu o privire hotărâtă.

— Vezi! Joe e un om de treabă, cred că e cel mai de treabă om de pe lume, dar e cam înapoiat în unele privinţe; de pildă, Biddy, cu privire la învăţătură şi la purtări.

Deşi mă uitam la ea în timp ce vorbea şi deşi ea făcu ochii mari, după ce isprăvii eu, totuşi, nu se uita la mine.

— O, purtările lui! Dar ce, nu-s bune purtările lui? Întrebă Biddy, rupând o frunză de coacăză.

— Biddy dragă, aici sunt foarte bune…

— Da! Aici sunt foarte bune! îmi tăie Biddy vorba, uitându-se de aproape la frunza pe care o ţinea în mână.

— Ascultă ce-ţi spun, dacă îl mutăm pe Joe într-o lume mai înaltă, cum nădăjduiesc eu c-o să se întâmple, când voi avea avere, n-o să-i aducă prea mari foloase.

— Şi crezi că el nu ştie? întrebă Biddy.

Întrebarea era atât de revoltătoare, pentru că niciodată nu-mi trecuse prin gând, încât am spus foarte arţăgos:

— Biddy, ce vrei să spui?

Biddy făcuse frunza bucăţele între degete, şi mirosul de tufişuri de coacăză mi-a amintit de atunci, mereu, seara aceea, cută în grădiniţa de lângă uliţă, şi-mi spuse:

— Nu te-ai întrebat niciodată dacă nu cumva Joe e un om mândru?

— Mândru? am repetat eu cu o emfază dispreţuitoare.

— O! Există mai multe feluri de mândrie, spuse Biddy, uitându-se drept în ochii mei şi clătinând din cap. Nu toate felurile de mândrie sunt la fel…

— Ei! De ce te-ai oprit? am întrebat eu.

— Nu-s toate de acelaşi fel, repetă Biddy. S-ar putea ca Joe să fie prea mândru spre a îngădui cuiva să-l smulgă din locul lui, pe care se simte în stare să-l umple, şi-l umple cu cinste. Să-ţi spun drept, eu cred că e mândru; deşi s-ar putea să ţi se pară o îndrăzneală din partea mea să vorbesc aşa, când tu îl cunoşti mult mai bine decât mine.

— Biddy, am spus eu, îmi pare rău că te văd aşa. Nu m-aş fi aşteptat. Eşti invidioasă şi-mi porţi pică. Eşti nemulţumită de norocul meu şi nu te poţi împiedica să mi-o arăţi.

— Dacă te rabdă inima să gândeşti aşa, răspunse Biddy, spune mai departe. Spune mereu aşa, dacă te rabdă inima.

— Dacă te rabdă inima pe tine să fii aşa, asta vrei să spui, Biddy, am adăugat eu de sus cu un ton virtuos; nu arunca vina pe mine. Îmi pare rău că văd asta la tine, căci invidia e o faţă urâtă a fiinţei omeneşti. Aveam de gând să te rog să te foloseşti de orice prilej, după plecarea mea, ca să-l schimbi pe dragul nostru de Joe în bine. Dar, după toate acestea, nu te mai rog nimic. Îmi pare nespus de rău că văd asta la tine, Biddy, am repetat eu. E o faţă urâtă a firii omeneşti.

— Fie că mă certi, fie că mă aprobi, îmi spuse Biddy, poţi să fii sigur că voi încerca să fac oricând tot ce-mi stă în puteri. Şi orice fel de părere ţi-ar rămâne despre mine, amintirea mea despre tine va rămâne mereu aceeaşi.

Totuşi, un gentleman n-ar trebui să fie nedrept, spuse Biddy, întorcând capul.

Eu am mai spus o dată cu căldură că invidia e o faţă urâtă a firii omeneşti. Am avut de atunci prilejul să-mi dau seama că, înlăturând persoana de care era pe atunci legat simţământul meu, aveam dreptate. M-am îndepărtat de Biddy, coborând pe potecă, iar Biddy intră în casă, în timp ce eu am pornit abătut la plimbare până la masa de seară;

şi mi se părea din nou foarte trist şi ciudat că a doua noapte din viaţa cea strălucită să mă găsească tot aşa de singuratic şi de nemulţumit ca şi prima.

Dar, din nou, dimineaţa mă lumină şi eu am cuprins-o pe Biddy în mărinimia mea şi am lăsat baltă discuţia din ajun. Îmbrăcat în hainele cele mai bune pe care le aveam, am plecat în oraş, de îndată ce am crezut că voi găsi prăvăliile deschise şi m-am înfăţişat în faţa domnului Trabb, croitorul; acesta tocmai mânca în odăiţa din spatele prăvăliei şi nu găsi de cuviinţă să vină el la mine, ci mă chemă dânsul.

— Ei, făcu domnul Trabb, ca şi cum ar fi spus: Salutare puştiule! Cum o duci şi cu ce-ţi pot fi de folos? Şi-şi vârî cornurile calde în pat iar untul îl băgă sub cuvertură şi-l acoperi. Domnul Trabb era un burlac înfloritor, iar fereastra odăiţei lui dădea într-o grădiniţă înfloritoare şi ea; în peretele de lângă cămin se afla zidită o casă de fier şi nu mă îndoiam că floarea averii lui se afla pusă acolo, în săculeţe.

— Domnule Trabb, am spus eu; trebuie să-ţi spun ceva destul de neplăcut, fiindcă sună a lăudăroşenie, dar am pus mâna pe o avere frumuşică.

Se petrecu o schimbare cu domnul Trabb. Uită untul în pat, se ridică de pe marginea culcuşului şi-şi şterse degetele cu faţa de masă:

— Doamne Dumnezeule!

— Plec la custodele meu din Londra, am spus eu, scoţând ca din întâmplare câteva livre din buzunar şi uitându-mă la el; şi-mi trebuie un rând de haine elegante. Voi plăti, am spus eu, de teamă că o să se prefacă numai că-mi face hainele, voi plăti cu bani gheaţă.

— Dragă domnule, spuse domnul Trabb, îndoindu-se politicos, deschizându-şi larg braţele şi îngăduindu-şi să mă atingă în vârful coatelor; vă rog să nu mă jigniţi, pomenind despre această chestiune. Pot îndrăzni să vă felicit? Vreţi să-mi faceţi onoarea de a intra în prăvălie?

Ucenicul domnului Trabb era băiatul cel mai îndrăzneţ din tot ţinutul.

La venirea mea, mătura podelele şi îi făcu o plăcere nespusă să dea cu mătura peste mine. Când am intrat în prăvălie cu domnul Trabb, tot mai mătura, încă, şi lovea cu mătura în toate colţurile şi obstacolele, ca să dovedească (aşa mi se pare mie) că se simte egal cu toţi fierarii vii sau morţi de pe lume.

— Încetează cu zgomotul, spuse domnul Trabb foarte sever; că altfel îţi sparg capul! Dacă vreţi să-mi faceţi cinstea de a lua loc, domnule.

Ce credeţi despre aceasta? spuse domnul Trabb, luând din raft un sul, desfăşurându-l cu o mişcare unduioasă peste tejghea şi pregătindu-se să bage mâna sub postav ca să-i pună în evidenţă luciul; e un articol foarte drăguţ. Vi-l recomand pentru ceea ce vă trebuie dumneavoastră, pentru că, într-adevăr este extra super-fin. Dar trebuie să vedeţi şi altele. Dă numărul patru, băiete!

Spuse aceste cuvinte băiatului, cu o privire înfricoşător de aspră; prevedea primejdia care exista ca secătura aceea să dea cu mătura peste mine sau să facă vreun alt gest familiar. Aşa că domnul Trabb nu ridică ochii lui severi de pe băiat, până când acesta nu puse numărul patru pe tejghea şi se întoarse din nou la o depărtare, care mă punea pe mine în siguranţă. Apoi, îi porunci să aducă numărul cinci şi numărul opt.

— Şi să nu-mi faci vreo poznă aici, păcătosule, spuse domnul Trabb, fiindcă ai să te căieşti toată viaţa.

Apoi, domnul Trabb se aplecă asupra numărului patru şi, cu un glas tainic şi respectuos, mi-l recomandă ca pe un material uşor de vară, foarte la modă în societatea înaltă şi printre orăşeni, un material de care va fi întotdeauna mândru când se va gândi că îl poartă un concetăţean distins, dacă îi era îngăduit să mă numească astfel.

— Aduci o dată numărul cinci şi opt, puşlama ce eşti?! spuse domnul Trabb băiatului. Sau vrei să te arunc afară din prăvălie şi să le aduc chiar eu?

Am ales material pentru un rând de haine, ajutat fiind de sfaturile domnului Trabb şi m-am întors în odăiţă, ca să-mi ia măsurile. Fiindcă, deşi domnul Trabb avea măsurile mele şi se folosise până atunci de ele, totuşi îmi spuse, în chip de scuză, că măsurile acelea „nu se mai potrivesc cu împrejurările actuale, nu, domnule, nu se mai potrivesc deloc”.

Aşa că domnul Trabb mă măsură şi făcu diferite calcule, ca şi cum eu aş fi fost o moşie şi el cel mai priceput administrator şi-şi bătu capul atât de tare, încât mă făcu să simt că nici un rând de haine, oricât de reuşit, nu-1 putea răsplăti pentru osteneala lui. După ce sfârşi, în cele din urmă, treaba şi făgădui să trimită costumul la domnul Pumblechook, marţi seara, spuse cu mâna pe clanţa uşii:

— Ştiu, domnule, că, de obicei, unei persoane din Londra nu i se poate cere să sprijine activitatea locală; dar, dac-aţi trece, din când în când, pe aici în calitate de concetăţean, aş fi foarte fericit. Bună ziua, domnule, vă sunt foarte îndatorat. Uşa!

Ultimul cuvânt fusese aruncat băiatului, care habar n-avea ce vroia să spună stăpânul lui. Dar l-am văzut prăbuşindu-se de uimire, în timp ce stăpânul îmi deschise uşa cu mâinile lui, şi pot spune, hotărât, că prima mea experienţă despre puterea nemărginită a banului a pricinuit o prăbuşire morală în ucenicul lui Trabb.

După această întâmplare de neuitat, m-am dus la pălărier, la cizmar, la negustorul de ciorapi; mă simţeam ca şi câinele mătuşii Hubbard, al cărui echipament are nevoie de serviciile atâtor meserii. M-am dus şi la oficiul de diligente, ca să-mi opresc un loc pentru sâmbătă de dimineaţă, la ora şapte. Nu era nevoie să spun peste tot că eram posesorul unei averi frumuşele; dar de câte ori spuneam ceva de felul acesta, urmarea era că negustorul oficiant înceta de a mai fi absorbit de cele ce se petreceau pe strada principală şi îşi îndrepta atenţia numai asupra mea. După ce mi-am făcut rost de tot ce-mi lipsea, mi-am îndreptat paşii spre casa

domnului Pumblechook şi, apropiindu-mă de prăvălia acestui domn, l-am zărit în uşă.

Mă aştepta cu mare nerăbdare. Ieşise dis-de-dimineaţă cu brişcă şi trecuse pe la fierărie unde aflase vestea. Pregătise o gustare pentru mine în salonaşul în care domnul Wopsle citise din Barnewell şi poruncise, de asemenea, vânzătorului să se dea la o parte din drum, în timp ce preasfinţia mea trecea pe acolo.

— Scumpul meu prieten, spuse domnul Pumblechook, prinzându-mă de amândouă mâinile, de îndată ce el, eu şi cu gustarea ramaserăm singuri. Îţi doresc să te bucuri de norocul dumitale. L-ai meritat, l-ai meritat!

Cuvintele lui veneau tocmai la tanc şi mi se părea că omul se exprimă cu multă înţelepciune.

— Gândul că eu, spuse domnul Pumblechook, după ce sforăi câteva minute cu admiraţie, am fost umila unealtă, datorită căreia ai ajuns aici, este o răsplată de care sunt mândru.

L-am rugat pe domnul Pumblechook să nu uite că nu trebuia să spună şi nici să pomenească nimic despre aceasta.

— Scumpul meu prieten, spuse domnul Pumblechook, dacă îmi dai voie să-ţi spun aşa.

Eu am murmurat:

— Sigur, şi domnul Pumblechook mă apucă din nou de amândouă mâinile iar vesta lui desfăşură o mişcare care trăda emoţie.

— Scumpul meu prieten, bizuie-te pe mine şi crede-mă că voi îndeplini, în lipsa dumitale, neînsemnata misiune de a păstra proaspăt acest eveniment, în mintea lui Joseph. Joseph! spuse domnul Pumblechook cu glas milos şi rugător.

Joseph, Joseph!

Între timp, îşi clătina capul şi-l lovea uşurel cu mâna, ca să-mi arate că-şi dădea seama de lipsurile lui Joseph.

— Dar, scumpul meu prieten, spuse domnul Pumblechook, trebuie să fii flămând, trebuie să fii sfârşit de oboseală. Ia

loc. Avem un pui pe care l-am adus de la „Mistreţ”, aici mai sunt câteva lucruri aduse tot de la „Mistreţ”, pe care nădăjduiesc că n-ai să le dispreţuieşti. Dar, oare, spuse domnul Pumblechook sculându-se în picioare, după ce se aşezase, oare, văd în faţa ochilor pe acela cu care mă jucam în zilele fericite ale copilăriei lui? Şi pot, oare, pot, oare?

Acest pot, oare însemna dacă poate să-mi strângă mâna. Eu am consimţit şi el mi-a strâns mâna cu căldură, apoi se aşează din nou.

— Avem şi vin, spuse domnul Pumblechook. Să bem în semn de mulţumire faţă de soartă şi să dorim ca întotdeauna să-şi aleagă favoriţii cu atâta înţelepciune! Şi, totuşi, nu pot, spuse domnul Pumblechook sculându-se din nou, să văd în faţa mea pe Cineva şi să beau în cinstea acestui Cineva, fără să spun iarăşi: Pot, oare? Pot, oare?

I-am spus că poate şi el mi-a strâns mâna din nou şi dădu pe gât paharul până la fund. Am făcut şi eu la fel; şi chiar dacă m-aş fi răsturnat cu capul în jos şi cu picioarele în sus, înainte de a începe să beau vinul, tot nu mi s-ar fi dus în cap mai de-a dreptul.

Domnul Pumblechook mă servi cu o aripioară, cu ficăţei şi cu cea mai bună felie de limbă. Se sfârşise cu: Acum nu-s timpuri de mâncat carne de porc! Şi, pe cât putea, nu se îngrijea deloc de el.

— Ei, găinuşă, găinuşă! Nu prea te gândeai tu, spuse domnul Pumblechook, vorbind cu găina din farfurie, pe când mai erai un biet puişor, ce soartă te aşteaptă. Nu prea te gândeai că ai să ospătezi sub acest acoperiş pe un… Poţi s-o socoteşti slăbiciune, dacă vrei, spuse domnul Pumblechook sculându-se iarăşi, dar pot, oare, pot, oare?

Nu mai era nevoie să repet că da, aşa că se execută pe loc. Nu înţeleg cum făcea gestul acesta atât de des fără să se rănească cu cuţitul meu.

— Şi sora dumitale, reluă el, după ce înfulecă ceva, sora dumitale care a avut cinstea să te crească ca-n palme. E o

privelişte tristă să vezi că nu mai e în stare să înţeleagă această cinste. Pot oare…

Am văzut că are de gând să vină din nou până la mine şi-l opri.

— Să bem în sănătatea ei, am spus eu.

— A! strigă domnul Pumblechook, sprijinindu-se de spătarul scaunului, moleşit de admiraţie. Aşa-i cunoşti, domnule (nu ştiu cine era domnul, dar desigur că nu era vorba de mine, şi o a treia persoană nu se mai afla de faţă).

Aşa-i cunoşti pe cei cu suflet mare, domnule! Mereu iertători, mereu drăgăstoşi!

Un om de rând ar zice că prea mă reped, spuse slugarnic domnul Pumblechook, punând iute jos paharul lui neînceput şi sculându-se din nou; dar pot oare?

După ce termină, se aşeză la loc şi bău în sănătatea surorii mele.

— Să nu fim orbi, spuse domnul Pumblechook, cu privire la cusururile ei, dar să nădăjduim că a avut gânduri bune.

Am început să bag de seamă că se îmbujora la faţă; cât despre mine, toată faţa mă ustura de parcă ar fi fost cufundată în vin.

I-am spus domnului Pumblechook că doream ca hainele cele noi să fie trimise la el şi el se arătă încântat de această cinste. I-am spus că doream aceasta, din pricină că vroiam să trec neobservat prin sat şi el mă ridică în slava cerului. Nimeni, în afară de el, nu era demn de încrederea mea şi, cu alte cuvinte, putea, oare? Apoi mă întrebă cu dragoste dacă-mi aminteam de jocul nostru de-a adunatul şi cum ne-am dus împreună ca să facem contractul de ucenicie şi cum fusese el întotdeauna marea mea pasiune şi prietenul meu favorit.

Dac-aş fi băut de zece ori mai multe pahare cu vin decât băusem şi tot aş fi ştiut că niciodată nu existaseră între noi astfel de legături şi mi-ar fi fost silă la gândul acesta, în fundul sufletului meu. Cu toate acestea, mi-amintesc că

eram convins că mă înşelasem asupra lui şi că era un om de treabă, descurcăreţ şi bun la inimă.

Încet, încet, căpătă atâta încredere în mine încât ajunse să-mi ceară sfaturi cu privire la afacerile lui. îmi spuse că ar avea prilejul să creeze un adevărat monopol al grâului şi al comerţului de grâne, chiar în prăvălia lui, – bineînţeles dacă i-ar da extindere, – aşa cum nu se mai văzuse până atunci în tot ţinutul şi nici în împrejurimi. Socotea, însă, că singurul lucru care îi lipsea pentru înfăptuirea unei averi uriaşe era: mai mult capital.

Acestea erau cele trei cuvinte: mai mult capital. Şi (lui Pumblechook) i se părea că dacă acest capital ar intra în afacere, datorită unui om de paie, care om de paie n-ar avea altceva de făcut decât să intre în prăvălie, el sau reprezentantul lui ori de câte ori avea poftă, să se uite la registre şi să-şi încaseze de două ori pe an beneficiul, adică cincizeci la sută din câştigul total, i se părea, aşadar, că acesta ar fi un prilej minunat pentru un tânăr cu pricepere şi cu avere, un tânăr care ar merita atenţia domnului Pumblechook.

Dar eu ce părere aveam? Căci avea mare încredere în părerea mea. Părerea mea a fost: Ai puţină răbdare! Măreţia şi limpezimea acestei idei i se părură atât de neobişnuite, încât nu mai întrebă dacă să-mi strângă mâna, ci spuse că trebuie neapărat să mi-o strângă şi aşa şi făcu.

Băurăm tot vinul. Domnul Pumblechook făgăduia fără încetare că va avea grijă ca Joe să fie la înălţime (habar n-am ce înălţime) şi că-mi va face tot felul de servicii (habar n-am ce servicii). îmi mai aduse la cunoştinţă – pentru prima oară în viaţa mea şi, fără îndoială, după ce tăinuise acest lucru minunat de bine – că spusese întotdeauna despre mine:

— Băiatul ăsta nu-i un băiat de rând şi nici viitorul lui nu va fi de rând.

Îmi spuse cu un zâmbet înlăcrimat că este ciudat să-ţi aminteşti de toate acestea acum şi eu am spus la fel. Am

ieşit în cele din urmă la aer cu impresia nelămurită că era ceva neobişnuit în purtarea soarelui; apoi am descoperit că ajunsesem, târâş-grăpiş, până la biserică, fără să-mi dau seama de drum.

La barieră m-au trezit strigătele domnului Pumblechook. El era departe în urmă, pe drumul însorit, şi-mi făcea semne elocvente ca să mă opresc. M-am oprit şi el m-a ajuns din urmă cu răsuflarea tăiată.

— Nu, scumpul meu prieten, spuse el, după ce-i veni inima la loc şi se simţi în stare să vorbească. Nu, atâta timp cât mai pot face ceva. N-ai să laşi să treacă prilejul acesta, fără să-mi dovedeşti că ai bunăvoinţă. Pot, oare, în calitate de vechi prieten şi de om care îţi doreşte numai binele? Pot, oare?

Îmi strânse mâna pentru cel puţin a suta oară şi porunci foarte supărat unui căruţaş să se dea la o parte din drum. Apoi, mă binecuvânta, făcându-mi semn cu mâna, până când am trecut de cotitură; iar eu am ajuns pe un câmp şi am tras un pui de somn zdravăn înainte de a porni mai departe.

N-aveam multe lucruri de luat la Londra, fiindcă prea puţin din puţinul pe care-l aveam se potrivea cu noua mea situaţie. Dar am început să împachetez chiar în după-amiaza aceea şi am împachetat cu foc multe lucruri de care ştiam că voi avea nevoie în dimineaţa următoare, înşelându-mă cu gândul că n-aveam nici o clipă de pierdut.

Aşa au trecut marţi, miercuri, joi şi vineri dimineaţă am pornit spre domnul Pumblechook ca să mă îmbrac cu hainele noi şi să mă duc la domnişoara Havisham. Mi se dădu chiar odaia domnului Pumblechook, ca să mă îmbrac acolo şi, în cinstea acestui eveniment, odaia fusese împodobită cu prosoape curate. Desigur, hainele au fost prilej de dezamăgire.

Pe semne că, de când există veşminte, orice haină râvnită cu aprindere, a însemnat o mică dezamăgire pentru cel care trebuia să o poarte. Dar, vreo jumătate de oră după ce

mă îmbrăcasem şi încercasem nenumărate poziţii în faţa oglinzii foarte mărginite a domnului Pumblechook, împins de dorinţa neînsemnată de a-mi vedea picioarele, mi se păru, în sfârşit, că îmi stau bine.

Deoarece era zi de târg, într-un oraş vecin, la o depărtare de vreo zece mile, domnul Pumblechook nu era acasă. Nu-i spusesem când aveam de gând să plec, aşa că nu mai aveam când să ne strângem mâna. Toate acestea se potriveau de minune şi am ieşit din casă îmbrăcat în noile mele veşminte. Mi-era nespus de ruşine că eram nevoit să trec prin faţa vânzătorului şi eram frământat de bănuiala că nu arătam prea bine şi că semănăm cu Joe în hainele lui de duminică.

Am ocolit tot oraşul şi am umblat prin străzile cele mai lăturalnice ca să ajung la domnişoara Havisham; am sunat la poartă stingherit din pricina degetelor lungi şi ţepene ale mănuşilor.

Sarah Pocket veni să-mi deschidă şi vă rog să mă credeţi că, se dădu înapoi ameţită, când mă văzu atât de schimbat; în acelaşi timp, faţa ei de coji de alune se făcu din cafenie galbenă, verzuie.

— Dumneata? spuse ea. Dumneata? Doamne Dumnezeule! Ce cauţi aici?

— Plec la Londra, domnişoară Pocket, am spus eu, şi vreau să-mi iau rămas bun de la domnişoara Havisham.

Nu eram aşteptat, deoarece domnişoara Pocket mă încuie în curte şi se duse să întrebe dacă pot intra. După un timp foarte scurt, se întoarse şi mă duse sus, holbându-se tot drumul la mine.

Domnişoara Havisham se plimba prin odaie, în jurul mesei întinse, sprijinindu-se de bastonul ei îndoit. Odaia era luminată ca şi odinioară şi când mă auzi intrând, domnişoara Havisham se opri din mers şi se întoarse. Era tocmai în dreptul cozonacului de nuntă putrezit.

— Nu pleca, Sarah, spuse ea. Ei, Pip?

— Plec la Londra mâine, domnişoară Havisham. Eram foarte atent la fiecare vorbă pe care o rosteam. Şi m-am gândit că n-o să vă supăraţi, dacă vin să-mi iau rămas bun.

— Asta-i frumos, Pip, spuse ea învârtind bastonul în jurul meu, ca şi cum ea, zâna mea ursitoare m-ar fi înzestrat cu ultimul dar.

— De când v-am văzut ultima oară, mi s-a schimbat soarta, am murmurat eu, şi sunt atât de recunoscător, domnişoară Havisham.

— Da, da, făcu ea uitându-se cu veselie la amărâta şi invidioasa Sarah.

L-am văzut pe domnul Jaggers. Am auzit şi eu, Pip. Pleci mâine?

— Da, domnişoară Havisham.

— Şi te-a adoptat un om bogat?

— Da, domnişoară Havisham.

— Al cărui nume nu-l ştii?

— Da, domnişoară Havisham.

— Şi domnul Jaggers este administratorul averii tale?

— Da, domnişoară Havisham.

Îi luceau ochii, în timpul acestor întrebări şi răspunsuri, atât de tare se bucura de pizma domnişoarei Sarah Pocket.

— Bine, urmă ea, ai un viitor plin de făgăduieli în faţa ta.

Fii băiat bun, ca să-1 meriţi şi ascultă sfaturile domnului Jaggers. Se uită la mine, apoi la Sarah şi faţa încordată a Sarei se schimonosi într-un zâmbet răutăcios. Du-te cu bine, Pip! Întotdeauna o să te cheme Pip, ştii asta.

— Da, domnişoară Havisham.

— Cu bine, Pip!

Îmi întinse mâna şi eu am căzut în genunchi şi o dusei la buze. Nu mă gândisem niciodată la felul cum îmi voi lua rămas bun de la ea; în clipa aceea, mă simţeam însă împins să fac aşa. Ea o privi triumfătoare pe Sarah, cu ochii ei ciudaţi şi aşa am lăsat-o pe ursitoarea mea, cu mâinile sprijinite de bastonul îndoit, în mijlocul odăii slab luminate, lângă prăjitura de mireasă acoperită cu pânze de păianjen.

Sarah Pocket mă duse până jos, ca şi cum aş fi fost o stafie care trebuia scoasă din casă. Nu putea să uite înfăţişarea mea şi era nespus de îndârjită. I-am spus:

— Rămâneţi cu bine, domnişoară Pocket, dar ea se uita în gol şi părea prea tulburată ca să mai înţeleagă vorbele mele. După ce am ieşit din casă, m-am descurcat cât am putut mai bine în drumul spre casa lui Pumblechook, mi-am scos hainele noi, le-am strâns într-o legăturică şi m-am întors acasă în hainele mele vechi, în care – ca să spun adevărul -mă simţeam mult mai în largul meu, deşi aveam o legătură de dus.

Şi acum, cele şase zile de care mă temeam că vor trece atât de încet, trecuseră ca în zbor şi ziua de mâine mă privea în faţă cu atâta hotărâre, încât nu mă puteam uita spre ea. Pe măsură ce cele şase seri se topiseră, nemairămânând decât cinci, patru, trei două, începusem să preţuiesc, din ce în ce mai mult, tovărăşia lui Joe şi a lui Biddy.

În această ultimă seară, m-am îmbrăcat, spre marea lor încântare, cu hainele cele noi şi am rămas în această ţinută strălucită până la culcare. În cinstea mea, am mâncat o masă caldă, binecuvântată de nelipsitul pui la frigare şi am încheiat cu flip. Eram cu toţii foarte abătuţi şi nici unul nu era mai breaz decât celălalt, măcar că ne prefăceam cu toţii că suntem foarte veseli.

Trebuia să părăsesc satul la ora cinci dimineaţa, cu geamantanul în mână şi-i spusesem lui Joe că doresc să plec singur. Mă tem – tare mă tem – că această dorinţă se născuse la gândul contrastului pe care l-am fi făcut Joe şi cu mine, însumi că nu era nici urmă de un astfel de gând în hotărârea aceasta, dar când am urcat în odăiţa mea, în această ultimă seară, m-am văzut silit să recunosc că aşa era şi mă simţeam împins să cobor şi să-l rog pe Joe să vină cu mine a doua zi de dimineaţă. Dar n-am făcut aşa.

Toată noaptea, somnul mi-a fost frământat de diligente, care nimereau în alte locuri decât la Londra şi la care erau

înhămaţi câini, pisici, porci, oameni, dar niciodată cai. Vise fantastice de călătorii neizbutite mă chinuiră până când se crăpă de ziuă şi păsările începură să ciripească. M-am sculat, m-am îmbrăcat pe jumătate şi m-am aşezat în faţa ferestrei ca să mai privesc o dată ţinutul. Şi am adormit.

Biddy se trezi atât de devreme ca să-mi pregătească mâncarea, încât, deşi nu dormisern nici o oră în faţa ferestrei, am simţit mirosul focului din bucătărie, când m-am trezit speriat, de gândul înfiorător că trebuie să fie târziu, du-pă-amiază. Dar, mult timp după ce am auzit zăngănitul ceştilor de ceai, îmi lipsea hotărârea de a coborî. În cele din urmă, am rămas sus, descuind şi desfăcând curelele geamantanaşului meu şi apoi, încuindu-l şi strângându-i curelele la loc, până când Biddy îmi strigă că e târziu.

A fost o masă grăbită şi fără gust. M-am sculat de pe scaun, spunând repezit, ca şi cum mi-ar fi trăsnit ceva prin minte:

— Ei! Cred că trebuie să plec! Şi am sărutat-o pe soră-mea care râdea, dădea din cap şi se legăna pe scaun, şi am sărutat-o pe Biddy şi m-am aruncat de gâtul lui Joe. Apoi, mi-am luat geamantanul şi am ieşit pe uşă. Am auzit, apoi, un târşâit în urma mea şi, uitându-mă, l-am văzut pe Joe aruncând o gheată veche după mine şi pe Biddy aruncând altă gheată. M-am oprit, făcându-le semn cu pălăria şi dragul de Joe îmi făcea un semn cu mâna dreaptă deasupra capului, strigând răguşit:

— Ura! Iar Biddy îşi acoperi faţa cu şorţul.

Am luat-o la picior, gândindu-mă că-mi era mai uşor să plec decât m-aş fi aşteptat şi că n-ar fi avut nici un rost să arunce cu ghetele după mine, pe 5 Băutură caldă făcută din bere amestecată cu alcool. Fluieram nepăsător. Dar satul era paşnic şi tăcut şi ceaţa uşoară a dimineţii se ridica solemn, ca şi cum ar fi vrut să-mi dezvăluie lumea şi eu fusesem atât de mic şi de nevinovat, cât timp trăisem acolo

şi lumea de dincolo era atât de mare, încât am suspinat adânc şi am izbucnit într-un hohot de plâns.

Eram lângă stâlpul de la capătul satului şi am atins stâlpul cu mâna spunând:

— Rămâi cu bine, dragul meu prieten!

Doamne, n-ar trebui niciodată să ne fie ruşine de lacrimile noastre, căci sunt o ploaie binefăcătoare pe praful orbitor al pământului, care înăbuşă inimile noastre înăsprite. După ce am plâns, m-am simţit mai bine decât înainte, mai pătruns de recunoştinţă, mai blând. Dacă aş fi plâns înainte, l-aş fi luat pe Joe cu mine.

Eram atât de biruit de lacrimile acestea şi de izbucnirea lor neaşteptată, în mijlocul drumului meu liniştit, încât în diligenţă, după ce ieşisem din oraş, mă întrebam, cu inima îndurerată, dacă n-ar fi bine să cobor la prima oprire, când se vor schimba caii, să mă întorc acasă, să mai petrec o seară acasă şi să mă despart mai frumos. Caii s-au schimbat şi eu tot nu mă hotărâsem încă şi mă mângâiam cu gândul că va fi foarte uşor să cobor şi să mă întorc acasă când se vor schimba caii din nou. Şi, în timp ce eram prins de aceste frământări, mă izbi o asemănare grozavă între un om care umbla pe marginea drumului venind spre noi şi Joe. Şi inima începu să-mi bată. Ca şi cum ar fi fost cu putinţă ca Joe să fie acolo!

Caii se schimbară încă o dată şi încă o dată; acum era prea târziu şi eram prea departe ca să mă mai întorc, şi aşa am mers mai departe. Iar ceaţa se ridicase solemn şi lumea se întindea în faţa ochilor mei.

Acesta este sfârşitul primului stagiu în împlinirea speranţelor lui Pip.

Chapter 20

Călătoria din oraşul nostru până în capitală ţinea aproape cinci ore. Era trecut de ora prânzului, când diligenta cu patru cai, în care călătoream eu, intră în învălmăşeala de

vehicule de pe Cross Keys, Wood Street şi Cheap Side din Londra.

În vremea aceea, noi, britanicii, hotărâsem că e o trădare să ne îndoim de faptul că avem şi suntem tot ce e mai bun pe lume. Altfel, cred că, înspăimântat de imensitatea Londrei, m-aş fi gândit, poate, că metropola e cam urâtă, cam murdară şi că are străzile strâmbe şi înguste.

După cum îmi făgăduise, domnul Jaggers îmi trimisese adresa lui, care era Little Britain şi adăugase cu mâna lui pe cartea de vizită: „De îndată ce ieşi din Smithfield, alături de oficiul de trăsuri”. Totuşi, un birjar, a cărui manta soioasă părea să aibă tot atâtea gulere câţi ani număra posesorul ei, mă vârî în trăsură şi mă închise înăuntru cu ajutorul unei scăriţe atârnate care se strângea, ca şi cum omul avea de gând să pornească la un drum de cincizeci de mile. Până s-a suit el pe capră, de care îmi amintesc că era acoperită cu un postav de culoarea mazărei, mâncat de molii şi zdrenţuit, a trecut timp, nu glumă.

Echipajul era minunat; era împodobit cu şase coroane şi avea nişte drăcii rupte în spate unde trebuiau să stea nu ştiu câţi valeţi, iar dedesubt se aflau nişte ţepi, pentru ca nu cumva valeţii să se lase duşi în ispită şi s-o ia la sănătoasa în mijlocul drumului.

Nici nu apucasem să mă bucur de trăsură, să mă gândesc cât de mult seamănă cu o grămadă de paie şi, în acelaşi timp, cu o prăvălie de vechituri şi să mă întreb de ce oare traistele din care mâncau caii erau ţinute înăuntru, când băgai de seamă că vizitiul încetineşte mersul, ca şi cum ar fi avut de gând să se oprească îndată. Şi, într-adevăr, ne oprirăm îndată, într-o stradă întunecoasă, în faţa unor birouri şi a unei uşi deschise, pe care era scris: Domnul Jaggers.

— Cât datorez? îl întrebai pe vizitiu.

— Vizitiul răpunse:

— Un şiling, dacă nu cumva vrei să-mi dai mai mult.

Desigur că i-am spus că nu doresc să-i dau mai mult.

— Atunci un şiling, făcu vizitiul. N-am nevoie de bătaie de cap. Îl cunosc eu pe ăsta. Făcu posomorât cu ochiul înspre numele domnului Jaggers şi clătină din cap.

După ce puse mâna pe şiling, se urcă fără grabă pe capră, plecă – ceea ce părea că-i ia o piatră de pe inimă – iar eu intrai în biroul din faţă, cu geamantanul în mână şi întrebai dacă domnul Jaggers e acasă.

— Nu-i acasă, răspunse secretarul. E la tribunal. Dumneata eşti domnul Pip?

L-am lămurit că eu eram domnul Pip.

— Domnul Jaggers a lăsat vorbă să-l aştepţi, dacă vrei, la dânsul în odaie. A spus că nu ştie cât o să întârzie, fiindcă are un proces. Dar e la mintea omului că, timpul fiindu-i atât de preţios, n-o să stea mai mult decât e nevoie.

Cu aceste cuvinte, secretarul deschise o uşă şi mă pofti într-o odaie din fund. Aici se afla un om cu un singur ochi, îmbrăcat într-o haină de catifea şi cu pantaloni până la genunchi, care-şi ştergea nasul cu mâneca, deoarece fusese întrerupt din cititul ziarului.

— Du-te şi aşteaptă afară, Mike, spuse secretarul.

Eu începui să mă scuz că intrasem peste, el, dar secretarul îl împinse pe acest domn afară, fără multe fasoane şi, după ce azvârli căciula de blană în urma lui, mă lăsă singur.

Odaia domnului Jaggers era luminată numai de o ferestruică şi părea foarte sinistră, căci ferestruica era cârpită asimetric ca un cap spart şi casele alăturate erau strâmbe, ca şi cum s-ar fi răsucit ca să se uite la mine prin ferestruică, în odaie nu se aflau atâtea hârtii, câte m-aş fi aşteptat să văd; în schimb se aflau nişte lucruri vechi, pe care nu m-aş fi aşteptat să le văd; de pildă, un pistol ruginit, o sabie vârâtă în teacă, câteva cutii şi pachete foarte ciudate şi două busturi îngrozitoare aşezate pe un raft, care reprezentau nişte feţe foarte umflate şi cu nasurile mâncate.

Scaunul domnului Jaggers era negru ca moartea, avea spătarul înalt şi era făcut din păr de cal; mai avea nişte

şiruri de cuişoare de alamă de jur împrejur ca la un sicriu; şi eu îl vedeam pe domnul Jaggers şezând pe scaunul acesta şi muşcându-şi degetul arătător, în timp ce se uita la clienţi.

Odaia era cam mică şi clienţii trebuie să fi avut obiceiul să se sprijne de perete; fiindcă peretele din faţa scaunului avea urme soioase de umeri. îmi aminteam că şi domnul cu un singur ochi se târâse de-a lungul peretelui, în faţa mea, înainte de a fi cauza izgonirii lui.

M-am aşezat pe scaunul clienţilor, în faţa scaunului domnului Jaggers, mă simţeam vrăjit de atmosfera din odaie şi mă gândeam că şi secretarul avea aerul că ştie lucruri compromiţătoare despre fiecare om, ca şi patronul lui.

Mă întrebam câţi alţi secretari se vor mai fi aflând sus şi dacă aveau cu toţii aceeaşi superioritate dăunătoare faţă de semenii lor. Mă întrebam dacă cele două feţe umflate făceau parte din familia domnului Jaggers şi-mi spuneam că, dacă avusese nenorocirea să aibă nişte rude atât de urâcioase, nu era nevoie să le cocoţeze acolo sus, pe raftul acela prăfuit, în calea muştelor, în loc să le ţină la el acasă.

Desigur că nu ştiam, încă, ce înseamnă o zi de vară la Londra şi poate că mintea îmi obosise din pricina aerului fierbinte şi moleşitor şi a prafului gros care acoperea toate lucrurile. Şi am stat în odaia aceea mucegăită, frământându-mi capul cu întrebări, până când n-am mai putut să îndur vederea celor două busturi de supra scaunului domnului Jaggers şi atunci m-am sculat un ieşit.

Când i-am spus secretarului că vreau să ies puţin la aer, până se va întoarce domnul Jaggers, el m-a sfătuit să trec de colţ şi să ies în Smithfield. Şi aşa am ieşit în Smithfield; şi locul acela nesuferit, mânjit cu murdărie şi grăsime, cu sânge şi cu spumă, parcă se lipea de mine. O luai la picior cât putui mai repede şi am ieşit într-o stradă de unde cupola mare şi neagră a Catedralei Sfântului Paul parcă se îndrepta spre mine, din spatele unei clădiri mohorâte de piatră, despre care un trecător îmi spusese că e închisoarea

Newgate. O luai de-a lungul zidului închisorii; drumul era acoperit cu paie, ca să înăbuşe zgomotul vehiculelor; după acest semn şi după mulţimea de oameni care stătea în jurul închisorii şi duhnea a bere şi a alte băuturi, îmi dădui seama că înăuntru se judecă procese.

În timp ce căscam gura, un slujbaş de la judecătorie, foarte murdar şi oarecum beat, mă întrebă dacă nu vreau să intru înăuntru şi să aud şi eu cum decurge un proces; îmi mai spuse că, pentru o jumătate de coroană, îmi poate da un loc în faţă, de unde să-l pot vedea în întregime pe preşedinte, în robă şi cu perucă! Vorbi despre acest înalt personaj ca despre o statuie de ceară şi, în cele din urmă, mi-l oferi şi pentru preţul redus de optsprezece penny.

Deoarece refuzai propunerea, spunând că am o întâlnire, avu bunătatea să mă ducă în curte şi să-mi arate unde erau spânzurătorile şi locul unde erau biciuiţi oameni în public.

Şi-mi mai arătă PoartaDatornicilor, pe unde ieşeau vinovaţii, care se duceau la spânzurătoare; îmi mări interesul pentru poarta aceea înfiorătoare, făcându-mă să înţeleg că, patru dintre aceştia, aveau să iasă pe această poartă, peste trei zile, la ora opt dimineaţa, pentru a fi spânzuraţi, la rând. Toate acestea erau înfricoşătoare şi-mi dădură o idee nesuferită despre Londra, cu atât mai mult cu cât cel care vroia să mi-l vândă pe preşedintele Curţii, era îmbrăcat din cap până în picioare şi invers, inclusiv batista, în haine pătate cu rugină, care, fără nici o îndoială, nu fuseseră ale lui de la începutul începuturilor şi de care eram sigur că le cumpărase la preţ foarte ieftin de la călău. În aceste împrejurări, am socotit că un şiling ajunge ca să scap de el.

Intrai din nou în birou ca să întreb dacă domnul Jaggers se întorsese şi, fiindcă nu se întorsese încă, am pornit din nou la plimbare. De data aceasta înconjurai Little Britain şi intrai în fundătura Bartholomew. De abia acum îmi.dădui seama că îl mai aşteptau şi alţi oameni pe domnul Jaggers. Erau doi oameni cu feţe foarte tainice, care se plimbau pe

acolo şi călcau numai pe despărţiturile dintre pietrele de pavaj, în timp ce stăteau de vorbă; când trecură prima oară pe lângă mine, unul dintre ei spunea:

— Jaggers ar face-o dacă ar fi cu putinţă. Mai era un grup de trei bărbaţi şi două femei, care stătea într-un colţ şi una dintre femei plângea cu faţa înfundată într-un şal murdar, iar cealaltă o mângâia, spunându-i, în timp ce-şi strângea şalul pe umeri:

— Jaggers e de partea lui şi mai mult ce ai putea să-ţi doreşti? Aceste dovezi despre popularitatea custodelui meu mă impresionară adânc şi eram, mai mult ca oricând, plin de admiraţie şi de mirare.

În sfârşit, în timp ce mă uitam prin poarta de fier a înfundăturii înspre Little Britain, îl văzui pe domnul Jaggers trecând drumul spre mine. Avocatul îşi puse mâna pe umărul meu şi mă luă lângă el, în timp ce el mergea mai departe şi vorbea cu suita lui.

Mai întâi, îi luă în primire pe cei doi oameni cu feţe tainice:

— Să ştiţi că pentru voi n-am nimic, spuse domnul Jaggers, îndreptându-şi degetul spre ei. Nu mai am nevoie să aflu nimic de la voi. Cât despre rezultat, o loterie. V-am spus de la început că e o loterie. I-aţi plătit lui Wemmick?

— De abia azi dimineaţă am adunat banii, domnule avocat, spuse unul dintre ei cu supunere, în timp ce celălalt cerceta faţa domnului Jaggers.

— Da, domnule avocat, răspunseră cei doi în cor.

— Foarte bine, puteţi pleca. Nu, acum gata, spuse domnul Jaggers, fluturându-şi mâna spre ei, ca să-i îndepărteze. O vorbă dacă mai spuneţi, las baltă tot procesul.

— Noi gândeam, domnule Jaggers… începu unul dintre ei, scoţându-şi pălăria.

— Tocmai asta v-am spus să nu faceţi, spuse domnule Jaggers. Voi gândeaţi! Lăsaţi că gândesc eu pentru voi, aceasta ajunge. Dacă am nevoie de voi, ştiu eu unde să vă găsesc. Vă rog să nu mă mai căutaţi. Nu vreau. Să nu mai aud nici o vorbă.

— Şi ce-i cu voi? spuse domnul Jaggers, oprindu-se deodată şi întorcându-se către cele două femei cu broboade, de care bărbaţii se despărţiseră pe nesimţite. Amelia, nu-i aşa? Da, domnule Jaggers.

— Nu uiţi, spuse domnul Jaggers, că dacă n-aş fi fost eu, n-ai fi acum aici, n-ai fi putut să fii aici?

— Nu uităm, domnule avocat! exclamară amândouă femeile. Dumnezeu să vă binecuvânteze, noi nu uităm!

— Atunci de ce, întrebă domnul Jaggers, mai veniţi pe aici?

— Dar Bill al meu, domnule avocat? începu femeia care plângea.

— Ţi-am spus o dată pentru totdeauna! spuse domnul Jaggers. Dacă nu ştii că Bill al dumitale e în mâini bune, atunci află că eu ştiu. Şi dacă vii mereu aici să te vaiţi de Bill al dumitale, o să vă dau o lecţie la amândoi şi o să-l las pe Bill în plata Domnului. I-ai plătit lui Wemmick?

— Da, sigur, domnule avocat! Până la ultimul ban.

— Foarte bine. Atunci ai făcut tot ce era de făcut. O vorbă dacă mai spui şi Wemmick îţi dă toţi banii înapoi.

Această ameninţare înfricoşătoare le făcu pe cele două femei să plece numaidecât. Ajunserăm la birou fără a mai fi opriţi de nimeni şi aici îl găsirăm pe secretar şi pe omul îmbrăcat în catifea, cu căciula de blană.

— A venit Mike, spuse secretarul, dându-se jos de pe scaunul lui înalt şi apropiindu-se tainic de domnul Jaggers.

— O! făcu domnul Jaggers, îndreptându-se către Mike; acesta trăgea de o şuviţă de păr care îi atârna pe frunte, aşa cum taurul din „Cine a omorât sticletele” trăgea clopotele. Azi e rândul dumitale. Ei!

— Vedeţi, domnule Jaggers, răspunse Mike cu glasul unui om care suferă de guturai cronic. După ce mi-am bătut rău capul, am găsit unul, care ar merge.

— Şi ce are de gând să jure?

— Vedeţi, domnule Jaggers, răspunse omul, ştergându-şi de data aceasta nasul cu căciula de blană, ca să zic aşa, orice.

Domnul Jaggers se mânie deodată:

— Doar te-am „prevenit dinainte, spuse el, azvârlindu-şi degetul spre clientul înspăimântat, că dacă îţi dă vreodată prin gând să vorbeşti aşa cu mine, te învăţ eu minte. Păcătosule, cum îndrăzneşti să-mi spui mie un astfel de lucru? Clientul părea înfricoşat dar şi aiurit, ca şi cum nu şi-ar fi dat seama de ceea ce făcuse.

— Nătărăule! spuse încet secretarul, lovindu-l uşor în cot. Cap sec!

Trebuia să i-o spui în faţă?

— Şi acum, încurcă lume ce eşti; spuse foarte aspru administratorul averii mele, te întreb pentru ultima oară, ce vrea să jure omul pe care l-ai adus?

Mike se uită cu încordare la faţa domnului Jaggers, ca şi cum ar fi încercat să înveţe, şi răspunse încet:

— Sau despre firea lui sau că a fost împreună cu el şi nu l-a scăpat din ochi toată noaptea aceea.

— Bagă de seamă. Ce fel de om e omul acesta? Mike se uită la căciula lui, se uită la podele, se uită la tavan, se uită la secretar, ba se uită până şi la mine, înainte de a răspunde cu glas agitat:

— L-am îmbrăcat ca pe un , dar custodele meu izbucni:

— Ce ai spus? Ce vrei?

— Nătărăule! adăugă din nou secretarul, lovindu-l încă o dată. După câteva priviri deznădăjduite în jurul lui, Mike se lumină şi începu din nou:

— E îmbrăcat ca un plăcintar cinstit. Ca un fel de cofetar.

— E aici? întrebă custodele meu.

— L-am lăsat, spuse Mike, pe o scară, dincolo de colţ.

— Treci cu el prin faţa ferestrei, ca să-l văd şi eu.

Domnul Jaggers arătase spre fereastra biroului. Ne aşezarăm cu toţii la fereastră, în spatele oblonului de sârmă şi-l văzurăm pe client trecând ca din întâmplare pe acolo, împreună cu un individ înalt şi fioros la mutră, care purta o haină scurtă de pânză albă şi un chipiu de hârtie pe cap. Neştiutorul cofetar părea cam ameţit de băutură şi avea un

ochi negru, pe cale de vindecare, prin urmare în faza verde, care era vopsit cu alb.

— Spune-i să plece numaidecât cu martor cu tot, spuse custodele meu secretarului, cu glas scârbit, şi întreabă-l ce i-a venit să aducă un om de soiul acesta.

Apoi, custodele meu mă duse în odaia lui şi, în timp ce el mânca în picioare dintr-o cutie cu sandvişuri şi bea vin dintr-o sticlă de buzunar – părea că ameninţă fiecare sandviş pe care îl mânca – îmi împărtăşi ceea ce orânduise cu privire la mine. Trebuia să mă duc la Barnard's Inn, unde locuia tânărul Pocket şi unde fusese trimis un pat spre folosinţa mea; voi rămâne la tânărul Pocket până luni; luni trebuia să mă duc în vizită la tatăl lui, ca să văd dacă-mi place.

De asemenea, mai îmi spuse la ce sumă aveam dreptul ca bani de buzunar – era o sumă destul de mare – şi scoase din unul din sertarele lui cărţile de vizită ale câtorva negustori cu care trebuia să intru în legătură pentru îmbrăcăminte şi alte lucruri de felul acesta de care aveam, pe bună dreptate, nevoie.

— Ai să te bucuri de credit, domnule Pip, spuse administratorul averii mele; sticla de vin mirosea ca un butoi întreg, în timp ce el se răcorea. Şi în felul acesta voi fi în stare să-ţi controlez cheltuielile şi să-ţi pun frână, dacă o iei razna. Bineînţeles că ai să intri în încurcătură, dar aceasta nu e vina mea.

După ce cugetai câteva clipe asupra acestor cuvinte, care îmi dădeau curaj, îl întrebai pe domnul Jaggers dacă pot trimite după o trăsură. El îmi spuse că nu merită, deoarece eram foarte aproape de destinaţia mea şi că mă va duce Wemmick până acolo dacă vreau.

Atunci, descoperit că Wemmick era secretarul din odaia alăturată. Un alt secretar coborî de sus la sunetul clopoţelului, pentru a lua locul celui care pleca. Şi eu am ieşit în stradă, în urma lui Wemmick, după ce dădui mâna cu custodele meu. În stradă găsirăm altă ceată de oameni,

care aştepta, dar Wemmick îşi croi drum printre ei, spunându-le rece dar cu hotărâre:

— Vă spun că staţi degeaba; nu vrea să vorbească nici un cuvânt cu voi, şi curând scăpărăm de ei şi merserăm mai departe unul lângă altul.

Chapter 21

Când îmi aruncai privirile asupra domnului Wemmick, care mergea lângă mine, ca să văd cum arată în lumina zilei, văzui că e un om uscat, destul de scurt, cu o faţă pătrată ca sculptată în lemn, dar a cărui expresie părea prost cioplită cu o daltă neascuţită. Pe faţa lui se vedeau câteva urme, care ar fi putut să fie gropiţe, dacă materialul ar fi fost mai moale şi unealta mai bună, dar aşa nu erau decât scobituri.

Dalta făcuse trei sau patru încercări de înfrumuseţare de felul acesta pe nasul lui, dar se lăsase de ele, fără să-şi dea osteneala să le mai netezească. După rufele lui roase, ajunsei la concluzia că trebuie să fie burlac şi bietul om părea să fi fost pus la grele încercări, căci purta cel puţin patru inele de doliu, în afară de o broşa ce reprezenta o doamnă şi o salcie plângătoare, în faţa unui mormânt, pe care se vedea o urnă. Mai băgai de seamă că de lanţul ceasului îi atârnau tot felul de peceţi şi de inele, ca şi cum bietul om ar fi fost încărcat cu amintirile prietenilor săi dispăruţi. Avea ochi sclipitori, mici, vioi şi negri şi buze subţiri, mari şi pătate şi tot să fi avut, după părerea mea, patruzeci-cincizeci de ani.

N-ai fost niciodată la Londra până acum? mă întreabă domnul Wemmick.

— Nu, răspunsei eu.

— Şi eu am fost odată străin pe aici, spuse domnul Wemmick. E ciudat când îmi aduc aminte.

— Acum o cunoşti bine?

— Da, sigur, spuse domnul Wemmick. Cunosc toate colţurile.

— E un oraş păcătos? întrebai eu, mai mult ca să spun ceva decât din dorinţa de a afla.

— La Londra poţi fi înşelat, prădat şi ucis. Dar, peste tot există oameni care să-ţi facă aşa ceva.

— Sigur, dacă există vrăjmăşie între tine şi ei, spusei eu ca să îndulcesc puţin vorbele lui.

— O! Nu-i vorba de vrăjmăşie, răspunse domnul Wemmick. Nu prea există vrăjmăşie pe aici. Iţi fac aşa ceva, dacă au speranţe să se aleagă cu anumite avantaje.

— Aceasta-i mai rău.

— Crezi? spuse domnul Wemmick. Tot aia e. Umbla cu pălăria pe ceafă şi privea drept înainte. Mergea foarte stăpânit, ca şi cum n-ar fi fost nimic pe stradă care să-i atragă luarea aminte. Gura lui îmi amintea de o cutie de scrisori, din pricina unui zâmbet mecanic, care nu-l părăsea. Trecusem de Holborn Hill şi eu încă nu ştiam că aceasta era o poză mecanică şi că domnul Wemmick nu zâmbea deloc.

— Ştiţi unde locuieşte domnul Matthew Pocket? îl întrebai eu.

— Da, răspunse el, făcând semn cu capul în direcţia aceea. La Hammersmith, în partea de vest a Londrei.

— E departe?

— Ştiu eu?! Să zicem cinci mile.

— Îl cunoşti?

— Dar eşti un adevărat judecător de instrucţie, spuse domnul Wemmick, uitându-se la mine cu un aer aprobator. Da, îl cunosc. Îl cunosc!

Rostise vorbele acestea cu un glas îngăduitor şi puţin dispreţuitor, care mă cam întrista, în căutarea unei priviri de încurajare, când Wemmick îmi spuse că am ajuns la „Barnard's Inn”. Tristeţea mea se împrăştie la această veste, fiindcă în mintea mea, clădirea aceasta era un hotel ţinut de domnul Barnard, faţă de care „Mistreţul Albastru” din oraşul nostru nu putea fi decât o biată cârciumă. Când colo, am descoperit că Barnard era un duh fără trup, o plăsmuire, iar hanul lui, cea mai neîngrijită îmbinare de

clădiri îngrămădite, una în alta, într-un colţ de stradă murdar, ca un adevărat club al pisoilor.

Intrarăm în acest loc printr-o portiţă şi, după ce trecurăm printr-un coridor, ne trezirăm într-o curte pătrată, care era atât de tristă încât mi se părea că seamănă cu un cimitir. Mi se păru că în curtea aceea se află cei mai jalnici pomi pe care îi văzusem vreodată, cele mai jalnice vrăbii, cele mai jalnice pisici şi cele mai jalnice case, să fi fost vreo jumătate duzină de case.

Mi se păru că ferestrele locuinţelor din casele acelea erau în starea cea mai nenorocită care se poate închipui, căci obloanele şi perdelele erau smulse, ghivecele cu flori sparte, geamurile pocnite şi se mai vedeau şi alte obiecte îngrozitoare, toate într-o stare de ruină prăfuită; iar cuvintele: De închiriat, De închiriat, De închiriat se holbau la mine din odăile goale, ca şi cum niciodată nu vor mai veni pe aici alţi nenorociţi şi ca şi cum setea de răzbunare a sufletului lui Barnard ar fi putut fi potolită, încetul cu încetul, prin sinuciderea treptată a locatarilor şi îngroparea lor necreştinească sub pietrişul din curte.

Un veşmânt murdar şi îndoliat de funingine împodobea această creaţie părăsită a lui Barnard, care stătea cu cenuşă în cap, în semn de umilinţă şi pedeapsă şi semăna cu o groapă de gunoaie. Aceasta, în ceea ce priveşte văzul; în timp ce gunoaie uscate şi umede şi tot felul de alte gunoaie care putrezesc prin podurile şi pivniţele părăsite, grămezi de şoareci, şobolani şi ploşniţe putrezite, în afară de gunoaiele grajdului de alături se adresau mirosului meu, gemând leşinat: Încercaţi amestecul lui Barnard.

Atât de departe de desăvârşire era această primă împlinire a marilor mele speranţe, încât mă uitai cu jale la domnul Wemmick.

— A, făcu acesta, înţelegându-mă greşit, locul acesta îţi aminteşte de viaţa de la ţară. Şi mie la fel.

Mă duse într-un colţ al curţii şi urcarăm împreună o scară, care mi se păru că e pe cale să se transforme încetul cu

încetul în rumeguş, aşa încât, întro bună zi, locatarii de sus se vor vedea lipsiţi de orice mijloc de a ajunge jos; ajunserăm la un apartament din catul cel mai de sus. Pe uşă era scris DomnulPOCKET-JUNIOR şi pe cutia de scrisori era un bileţel pe care scria: „Mă întorc îndată”.

— Nu prea se gândea că ai să vii aşa curând, mă lămuri domnul Wemmick. Mai e nevoie de mine?

— Nu, mulţumesc, spusei eu.

— Deoarece eu sunt cu casa, spuse domnul Wemmick, o să ne întâlnim destul de des. Bună ziua.

Îi întinsei mâna şi domnul Wemmick se uită mai întâi la ea, ca şi cum ar fi crezut că vreau ceva de la el. Apoi se uită la mine şi spuse, în chip de scuză:

— Da, sigur! Obişnuieşti să dai mâna?

Eram destul de încurcat, fiindcă mă gândeam că poate la Londra n-o fi moda să dai mâna, dar afirmai că obişnuiesc.

— M-am dezvăţat de tot! spuse domnul Wemmick. Mai ales în ultimul timp. Mi-a făcut plăcere să te cunosc. Bună ziua.

După ce ne-am strâns mâna şi el plecă, am deschis fereastra scării, dar era aproape să rămân fără cap, fiindcă sforile erau putrede şi fereastra căzu ca o ghilotină. Din fericire, totul se întâmplă cu atâta repeziciune, încât nici nu avui timpul să scot capul pe fereastră. După ce scăpai astfel cu viaţă, mă mulţumi cu o priveliştе înceţoşată a clădirilor prin murdăria încrustată în geamuri. Şi mă uitam cu tristeţe afară, spunându-mi că, fără nici o îndoială era exagerat să se vorbească atât despre Londra.

Părerea domnului Pocket junior despre cuvântul „îndată” nu era aceeaşi cu a mea, căci înnebunisem, aproape privind afară timp de o jumătate de oră şi-mi scrisesem de câteva ori numele cu degetul pe murdăria fiecărui geam, până când auzi, în sfârşit, un zgomot de paşi pe scări. Încetul cu încetul, se înălţară în faţa ochilor mei pălăria, capul, cravata, vesta, pantalonii şi ghetele unui cetăţean cam de teapa mea. Ţinea câte o pungă sub fiecare braţ şi un coşuleţ cu căpşuni în mână şi îşi pierduse răsuflarea.

— Domnul Pip? întrebă el.
— Domnul Pocket? am întrebat eu.
— Doamne! exclamă el. îmi pare grozav de rău dar ştiam că vine o diligenţă din ţinutul dumitale pe la ora prânzului şi credeam că ai să vii cu aceea. Adevărul e că am ieşit din casă din pricina dumitale – nu că aceasta ar fi o scuză pentru mine – dar mă gândeam că, venind de la ţară, poate ai vrea să mănânci ceva fructe după masă şi m-am dus la piaţa din Covent Garden ca să găsesc fructe bune.

Din anumite motive, simţeam că-mi ies ochii din cap. Nu prea am înţeles vorbele lui şi am început să mă întreb dacă nu cumva era un vis.

— Doamne fereşte!făcu domnul Pocket junior. Uşa aceasta se înţepeneşte aşa rău!

Deoarece făcea marmeladă din fructe, luptându-se cu uşa inând pungile sub braţ, îl rugai să mi le dea mie. Mi le dădu cu un zâmbet prietenos şi începu să se lupte cu uşa, ca şi cum ar fi avut de-a face cu o fiară sălbatică. Uşa cedă atât de brusc, încât el căzu pe spate peste mine şi eu căzui peste uşa din faţă şi amândoi începurăm să râdem. Dar mie tot mai mi se părea că-mi ies ochii din cap şi că trăiesc un vis.

— Intră, te rog, spuse domnul Pocket junior. Dă-mi voie să-ţi arăt drumul. E cam gol pe aici, dar nădăjduiesc că ai să te poţi descurca până luni.

Tatăl meu s-a gândit că ziua de mâine o să-ţi treacă mai plăcut cu mine decât cu el şi că poate ţi-ar plăcea să faci o plimbare prin Londra. Mi-ar face mare plăcere să-ţi arăt oraşul. Cât despre masă, sper că n-ai s-o găseşti prea proastă, fiindcă mâncarea o să ni se trimită de la cafeneaua de alături şi – cred că trebuie să adaug şi asta – totul pe socoteala dumitale, aşa cum a dat dispoziţii domnul Jaggers. Cât despre locuinţă, ştiu că nu-i prea arătoasă, pentru că, înţelegi, eu trebuie să-mi câştig singur pâinea; căci taică-meu nu-mi poate da nimic şi chiar dacă ar putea, nu mi-ar plăcea mie să iau de la el. Acesta e salonul.

Vezi, doar câteva scaune, mese, un covor şi alte lucruri de care n-au avut nevoie acasă. Cât despre faţă de masă, lingurile şi solniţele pe care le vezi, să nu-ţi faci părere prea bună despre mine, fiindcă le-au trimis anume pentru dumneata de la cafenea. Acesta este micul meu dormitor, e cam mucegăit, dar, ştii, locuinţele lui Barnard sunt mucegăite.

Aici e dormitorul dumitale; mobila am închiriat-o anume şi nădăjduiesc că va corespunde dorinţelor dumitale. Dacă mai ai nevoie de ceva, mă duc să-ţi aduc. Apartamentul e cam retras şi o să locuim singuri, dar sper că n-o să ne batem. Doamne, iartă-mă te rog, văd că te-am lăsat cu fructele în mână. Dă-mi-le, te rog! Mai mare ruşinea!

Stăteam în faţa domnului Pocket junior şi-i dădeam pungile când, deodată, văzui în ochii lui privirea mirată pe care o simţeam şi în ochii mei şi el spuse, lăsându-se pe spate:

— Doamne sfinte, dar dumneata eşti băiatul care dădea târcoale.

— Şi dumneata, spusei eu, eşti tânărul cel palid.

Chapter 22

Acolo, în hanul lui Barnard, tânărul cel palid şi cu mine ne uitarăm unul la altul, până când izbucnirăm amândoi în râs.

— Auzi, tocmai dumneata să fii! spuse el.

— Auzi, tocmai dumneata să fii! spusei eu.

— Bine! făcu tânărul întinzându-mi voios mâna; acum nădăjduiesc că ţi-a trecut supărarea şi ar fi foarte mărinimos din partea dumitale, dacă m-ai ierta că te-am scuturat aşa rău.

Din aceste cuvinte, înţelesei că domnul Herbert Pocket (căci pe tânărul cel palid îl chema Herbert) tot mai confunda intenţia pe care o avusese cu fapta pe care o îndeplinise. Dar îi răspunsei cu modestie şi ne strânserăm călduros mâna.

— Pe atunci nu puseseşi, încă, mâna pe avere? spuse Herbert Pocket.

— Nu, răspunsei eu.

— Nu, încuviinţă el. Am auzit că s-a întâmplat foarte de curând. Pe atunci eu eram în căutare de avere.

— Adevărat?

— Da, domnişoara Havisham mă chemase cu gândul să mă îndrăgească.

Dar se vede că nu s-a putut, în orice caz, nu m-a îndrăgit.

Mi se păru politicos să spun că mă mir foarte mult.

— Lipsă de gust, spuse Herbert râzând, dar aşa s-a întâmplat. Da, da, mă chemase să vin într-o vizită de încercare şi poate că, dacă aş fi avut noroc, în ziua aceea, m-aş fi căpătuit şi eu, cine ştie, poate aş fi fost, ştii ce vreau să spun… cu Estella.

— Ce vrei să spui? întrebai eu, devenind deodată serios.

În timp ce vorbeam, el punea fructele pe farfurii, ceea îi absorbea atenţia şi fusese pricina scăpării de adineauri.

— Logodit, mă lămuri el, aranjând mai departe fructele. „Promis”. Cum vrei să-i spui. Oricare cuvânt e bun.

— Şi cum ai îndurat dezamăgirea? întrebai eu.

— Aiurea! făcu el. Nici nu m-am sinchisit. E o barbară.

— Domnişoara Havisham?

— Nu zic nu, nici la asta, dar eu mă gândeam la Estella. E neînchipuit de îngâmfată, de aspră şi de mofturoasă fata aceasta şi domnişoara Havisham a învăţat-o să-şi bată joc de toţi bărbaţii din lume.

— Ce fel de rudă e cu domnişoara Havisham?

— Nu-i rudă, spuse el. E doar adoptată.

— Şi de ce să-şi bată joc de toţi bărbaţii?

— Doamne, domnule Pip, spuse el. Nu ştii?

— Nu, spusei eu.

— Doamne sfinte! E o poveste întreagă pe care ţi-o rezerv pentru după masă. Şi acum dă-mi voie să te întreb ceva. Cum ai ajuns acolo în ziua aceea?

Îi spusei şi el mă ascultă atent până la urmă. Apoi izbucni din nou în râs, întrebându-mă dacă m-a durut după aceea.

Eu nu-l întrebai dacă şi pe el îl duruse, deoarece, cu privire la acest lucru, părerea mea eră formată.

— Domnul Jaggers e administratorul averii dumitale, după câte înţeleg, urmă el.

— Da.

— Ştii că el este omul de afaceri al domnişoarei Havisham şi e singurul om care se bucură de încrederea ei.

Aceste cuvinte mă aduceau (aşa mi se părea mie) pe un tărâm primejdios. Îi răspunsei cu o constrângere pe care nu încercam să o ascund că îl văzusem pe domnul Jaggers în casa domnişoarei Havisham, chiar în ziua luptei noastre şi numai atunci, şi că eram sigur că el nu-şi mai amintea să mă fi văzut acolo.

— L-a îndatorat mult pe tatăl meu, propunându-l ca tutorele dumitale şi chiar a fost la tata pentru acest scop. Sigur că auzise de tata prin domnişoara Havisham. Tatăl meu e vărul ei; aceasta nu înseamnă că există relaţii familiare între ei, căci taică-meu nu e prea curtenitor de felul hai şi nu-i place să-i facă domnişoarei Havisham toate chefurile.

Herbert Pocket avea un fel de a se purta sincer şi deschis, care cucerea.

Nu văzusem încă niciodată până atunci şi, nici după aceea, n-am mai văzut un om care să insufle cu mai multă tărie, prin privire şi prin glas, convingerea că nu e în stare să facă nimic ascuns şi josnic. În toată făptura lui era ceva plin de nădejde dar, în acelaşi timp, ceva care îmi şoptea că nu va fi niciodată om norocos şi bogat. Nu ştiu nici eu de ce, dar eram pătruns de această părere încă din prima zi, înainte de a ne aşeza la masă.

Tot mai era un tânăr palid şi avea un aer visător, cu toată voioşia şi vioiciunea lui, un aer care nu prea dovedea multă energie. Nu era frumos la faţă, dar era mai mult decât frumos, căci era foarte prietenos şi vesel. Avea şi acum o faţă de om stângaci ca şi în ziua în care genunchii mei se purtaseră atât de îndrăzneţ cu ea şi mie mi se păru că faţa

lui va rămâne mereu luminoasă şi tânără. îmi puneam întrebarea dacă arta provincială a domnului Trabb l-ar fi făcut mai graţios decât pe mine, dar îmi dau seama că el îşi purta haina lui veche mult mai bine decât mi-o purtam eu pe cea nouă.

Deoarece era atât de prietenos, înţelesei că m-aş purta în chip nepotrivit pentru vârsta noastră, dacă aş fi închis faţă de el. Aşadar, îi spusei mica mea poveste, stăruind asupra faptului că îmi era interzis să cercetez cine era binefăcătorul meu. I-am mai spus că fusesem crescut la ţară pentru meseria de fierar şi că, deoarece nu prea cunoşteam regulile bunelor purtări, i-aş fi foarte recunoscător, dacă mi-ar atrage atenţia ori de câte ori mă va vedea gata să greşesc.

— Cu plăcere, spuse el, deşi îndrăznesc să-ţi prezic că avea nevoie de foarte puţine lămuriri. Cred că vom fi mereu împreună şi mi-ar plăcea să înlătur orice constrângere dintre noi. Vrei să-mi faci plăcerea şi să-mi spui de pe acum pe numele de botez, Herbert?

I-am mulţumit, făgăduindu-i că voi face aşa. Apoi l-am informat că numele meu de botez e Filip.

— Nu prea-mi place Filip, spuse el zâmbind, fiindcă îmi aminteşte de băiatul din cartea de citire care era atât de leneş, încât a căzut într-o băltoacă sau atât de gras, că nici nu putea să deschidă ochii sau atât de zgârcit încât îşi încuia prăjitura până ce i-o mâncau şoarecii sau atât de hotărât să strice cuiburile păsărilor, încât l-au mâncat urşii din pădure. Să-ţi spun ce nume mi-ar plăcea mie. E atâta armonie între noi şi apoi tu ai fost fierar. Te-ar supăra?

— Nu mă supără nimic din ce propui tu, răspunsei eu, dar nu înţeleg ce vrei să spui.

— Te-ar supăra dacă ţi-aş spune Handel? Există o bucată minunată de Handel, care se numeşte „Fierarul Muzical”.

— Mi-ar plăcea chiar foarte mult să-mi spui aşa.

— Atunci, dragul meu Handel, spuse el, întorcându-se spre uşa care tocmai se deschidea, masa e gata şi te rog să stai

în capul mesei, pentru că tu dai acest ospăţ.

Nici nu voiam să aud de aceasta, aşa că se aşează el în cap şi eu în faţa lui. A fost o masă foarte bună – pe atunci mi se părea un adevărat ospăţ – şi totul avea gust mai bun decât de obicei, datorită atmosferei de independenţă, în care se petreceau lucrurile. Nu era nici urmă de om în vârstă în jurul nostru şi Londra ne înconjura din toate părţile.

Apoi, mai era şi un aer boem care făcea ca acest ospăţ să pară şi mai minunat, căci, în timp ce mâncarea comandată la cafenea era – după cum ar fi spus domnul Pumblechook – o pildă de desfrâu, restul salonului era cam gol şi într-o stare mai mult provizorie.

Aceasta îl făcu pe chelner să prindă obiceiul de a pune tacâmurile pe jos (şi de a se împiedica de ele), untul topit pe fotoliu, pâinea pe rafturile de cărţi, brânza în găleata de cărbuni, puiul fiert pe patul din odaia vecină, unde descoperii urme de pătrunjel şi de unt mucegăite, seara când mă dusei la culcare. Toate acestea dădeau farmec ospăţului şi când chelnerul nu era de faţă, plăcerea mea era neştirbită.

Eram pe la mijlocul mesei, când îi aminti lui Herbert de făgăduiala de a-mi vorbi despre domnişoara Havisham.

— Adevărat, răspunse el. Mă voi ţine numaidecât de făgăduiala. Dă-mi voie să încep prin a-ţi aminti că la Londra nu e obiceiul să pui cuţitul în gură, de teama accidentelor şi că, deşi furculiţa serveşte la acest lucru, nici ea nu trebuie înfundată în gură mai mult decât e nevoie. Nici n-ar merita să pomenesc de lucrurile acestea, dar e mai bine să faci cum face toată lumea. De asemenea, lingura nu se ţine cu mâna pe deasupra, ci dedesubt; aceasta îţi aduce două foloase. Ajungi mai uşor la gură (ceea ce e de altfel şi scopul) şi împiedici oarecum cotul drept de a face mişcarea pe care o face când deschizi o stridie.

Herbert făcu aceste observaţii cu un ton atât de vesel, încât începurăm amândoi să râdem şi eu aproape că nici n-am roşit.

— Acum, urmă el, să ne întoarcem la domnişoara Havisham. Trebuie să ştii că domnişoara Havisham era un copil răsfăţat. Mama ei a murit când ea era mică de tot şi tatăl ei nu a lipsit-o niciodată de vreo plăcere. Trăiau la ţară, prin ţinutul vostru şi tatăl ei era fabricant de bere. N-am înţeles niciodată de ce e foarte nobil să fii fabricant de bere, dar e ştiut că, în timp ce e cu neputinţă să fii nobil şi să coci pâine, poţi fi, fără discuţie, nobil dacă faci bere. E un fenomen de care ne izbim în fiecare zi.

— Totuşi, un om din lumea bună nu poate să ţină o cârciumă, nu-i aşa? întrebai eu.

— Nu, pentru nimic în lume, răspunse Herbert; dar o cârciumă poate ţine pe un om din lumea bună. Bine! Deci, domnul Havisham era foarte bogat şi trufaş. Şi fiică-sa la fel.

— Domnişoara Havisham era singurul copil? îndrăzni eu.

— Stai puţin. Ajung eu şi la asta. Nu, nu era singurul copil. Avea un frate vitreg. Tatăl ei s-a recăsătorit în secret cu bucătăreasa lui, aşa cred.

— Spuneai că era trufaş.

— Dragul meu Handel, era. Tocmai fiindcă era trufaş, s-a căsătorit în secret a doua oară şi, după câtva timp, soţia lui a murit. Cred că de abia după moartea ei, i-a povestit el fetiţei toată povestea. Şi atunci fiul lui a intrat în familie, locuind în casa pe care o cunoşti. Când s-a făcut mare, băiatul a devenit un destrăbălat, un nebun, un om nerespectuos, o adevărată pacoste. Până la urmă, tatăl lui l-a dezmoştenit; dar, pe patul de moarte s-a îndulcit şi i-a lăsat şi lui ceva avere, deşi nici pe departe atât cât i-a lăsat domnişoarei Havisham.

Mai ia un pahar cu vin şi iartă-mă dacă îţi amintesc că toată lumea este absolut de acord asupra faptului că omul nu trebuie să fie atât de conştiincios când îşi goleşte paharul, încât să-l dea peste cap şi să-şi lipească marginea de nas.

Făcusem gestul acesta fiind nespus de prins de povestirea lui. Îi mulţumi şi-mi cerui scuze. El îmi răspunse:

— Nu face nimic.

— Acum domnişoara Havisham era moştenitoare şi poţi să-ţi închipui că era privită ca o partida minunată. Fratele ei vitreg avea şi el mijloace dar, cât cu datorii, cât cu alte nebunii de ale lui, şi-a risipit toată averea. Între el şi sora lui erau neînţelegeri mai mari decât fuseseră vreodată între el şi tatăl lui şi lumea spune că tânărul îi purta fetei o ură de moarte, fiindcă ea ar fi fost pricina supărării tatălui. Acum, vine partea cea mai dureroasă a povestirii; mă întrerup doar să-ţi spun că un şervet nu poate încăpea într-un păhărel.

N-aş putea spune de ce încercam să-mi vâr.şervetul în păhărel. Ştiu numai că m-am surprins făcând sforţări mari, demne de o cauză înaltă, ca să-l înfund în marginile paharului. Din nou i-am mulţumit şi mi-am cerut scuze şi din nou mi-a răspuns foarte vesel:

— Nu face nimic, fii liniştit şi povesti mai departe. Deodată a apărut pe scenă, să zicem că la curse, la vreun bal sau oriunde îţi place, un om care îi vorbi domnişoarei Havisham despre dragoste. Nu l-am văzut niciodată (toate acestea s-au petrecut cum douăzeci şi cinci de ani, când tu, Handel, şi cu mine, nici nu eram), dar l-am auzit pe tata spunând că era un om foarte arătos şi foarte potrivit pentru scopul pe care-l urmărea.

Dar tot tata spunea solemn că nu putea fi confundat cu un gentleman decât din greşeală şi spre paguba celui care se lasă înşelat; pentru că tata are un principiu, că nici un om care nu se poartă ca un gentleman în chestiuni de dragoste, nu poate fi gentleman nici în purtări.

El spune că nici un lustru nu poate ascunde soiul lemnului şi că, cu cât lustruieşti lemnul mai tare, cu atât soiul lui se vede mai bine. Bine! Acest om o urmărea tot timpul pe domnişoara Havisham şi să lăuda peste tot că ţine la ea.

Cred că până atunci domnişoara Havisham nu se dovedise prea simţitoare la lucruri din acestea; dar atunci, tot ce mocnea în ea izbucni şi ea se îndrăgosti pătimaş. Nici nu încape îndoială că-1 privea ca pe Dumnezeu.

El, însă, s-a folosit în aşa chip de dragostea, aceasta, încât a stors sume mari de bani de la ea şi a făcut-o să cumpere de la fratele ei partea lui din fabrica de bere (pe care tatăl lui avusese slăbiciunea să i-o dea) cu un preţ enorm, pe motivul că el voia să stăpânească şi să conducă toată fabrica, după ce se va fi căsătorit cu ea.

Pe atunci, custodele tău nu era încă sfătuitorul domnişoarei Havisham şi apoi ea era prea mândră şi prea îndrăgostită ca să primească sfaturi. Rudele ei, în afară de tata, erau sărace şi făceau intrigi; de fapt şi el era destul de sărac, dar nu era interesat şi nici invidios. Deoarece era singurul om independent din familie, tata a prevenit-o că face prea mult pentru omul acesta şi că prea se lasă stăpânită de el. Cu primul prilej, domnişoara Havisham l-a dat pe tata afară din casă în prezenţa omului aceluia şi, de atunci, tata n-a mai văzut-o.

Mi-am amintit că domnişoara Havisham spusese odată: „Matthew va veni să mă vadă când voi fi întinsă pe masa aceea” şi îl întrebai pe Herbert dacă tatăl lui era atât de îndârjit împotriva ei.

— Nu-i vorba de asta, spuse el; dar ea l-a învinuit pe tata de fată cu viitorul ei bărbat că e dezamăgit în speranţele lui de linguşitor, care vrea să profite de ea şi, dacă s-ar duce acum la domnişoara Havisham, învinuirea ei ar părea adevărată în ochii tatii şi chiar şi ai ei. Dar să mă întorc la omul acela şi să termin cu el. Ziua căsătoriei a fost hotărâtă, rochia de mireasă a fost cumpărată, călătoria de nuntă plănuită şi oaspeţii invitaţi. Ziua nunţii sosi, dar mirele nu. I-a scris o scrisoare.

— Pe care ea a primit-o, îi tăiai eu vorba, în timp ce se îmbrăca de nuntă.

La ora nouă fără douăzeci de minute.

— Chiar aşa, spuse Herbert, dând din cap, ora la care a oprit ea, după aceea, toate ceasurile. Ce era scris în scrisoare decât că omul rupea fără inimă căsătoria, nu pot să-ţi spun, fiindcă nu ştiu. După ce a zăcut bolnava câtva timp, domnişoara Havisham a zăvorât casa, după cum ai văzut, şi de atunci n-a mai văzut lumina zilei.

— Aceasta-i toată povestea? întrebai eu, după câteva clipe de gândire.

— Atât e tot ce ştiu eu şi de fapt toată povestirea mi-am alcătuit-o eu singur din crâmpeie; căci tatăl meu se fereşte să vorbească despre acest lucru şi chiar când domnişoara Havisham m-a chemat acolo, nu mi-a spus decât ceea ce era neapărat trebuincios, pentru ca să pricep despre ce este vorba. Dar am uitat ceva. Lumea bănuieşte că omul în care, din nenorocire, şi-a pus ea toată încrederea, lucra în înţelegere cu fratele ei vitreg. Se spune chiar că exista un complot între ei şi că apoi şi-au împărţit foloasele.

— Mă mir că nu s-a căsătorit cu ea, ca să pună mâna pe toată averea, spusei eu.

— Poate că era căsătorit dinainte şi că toată lovitura aceasta n-a fost decât un plan de-al fratelui ei, spuse Herbert. Despre aceasta nu ştiu nimic.

— Ce s-a întâmplat cu cei doi oameni? întrebai eu după ce rumegai puţin povestea.

— Au căzut din ce în ce mai jos, dacă se poate spune aşa, şi s-au ruinat.

— Mai trăiesc?

— Nu ştiu.

— Spuneai că Estella nu e rudă cu domnişoara Havisham şi că a fost adoptată. Când?

Herbert dădu din umeri.

— De când am auzit de domnişoara Havisham, am auzit şi de Estella.

Mai mult nu ştiu. Şi acum, Handel, spuse el încheind povestea, suntem înţeleşi.

Tot ce ştiu despre domnişoara Havisham ştii şi tu.

— Şi tot ce ştiu eu, ştii şi tu.

— Te cred. Aşa că nu poate fi vorba de întreceri şi ascunzişuri între tine şi mine. Cât despre opreliştea de care atârnă viitorul tău – anume că n-ai voie să discuţi şi să cercetezi cui i-l datorezi – poţi fi sigur că n-o s-o calc niciodată şi că nici nu voi pomeni de ea nici eu, nici nimeni altcineva din apropierea mea.

Herbert spuse toate acestea cu atâta delicateţe, încât simţeam că pot socoti acest capitol încheiat, chiar dacă ar fi trebuit să trăiesc ani de-a rândul sub acoperişul tatălui său. Totuşi spusese cuvintele acestea cu atâta înţeles, încât simţi că şi el o socoteşte pe domnişoara Havisham drept binefăcătoarea mea, aşa cum o socoteam şi eu.

Nu-mi trecuse prin minte până atunci că el împinsese vorba spre subiectul acesta, cu gândul de a-l scoate din calea noastră; dar ne simţeam atât de bine şi de uşuraţi acum că vorbisem despre el, încât îmi dădeam seama că acesta fusese gândul lui. Eram foarte veseli şi vorbăreţi şi, în cursul discuţiei, îl întrebai ce meserie are. El îmi răspunse: Capitalist, asigur vapoare.

Bănuiesc că m-a văzut uitându-mă prin odaie, în căutarea unor urme de vapoare sau de capital, căci adăugă:

— În oraş.

Aveam idei măreţe despre bogăţia şi renumele celor care se ocupau cu asigurarea vapoarelor „în oraş” şi mă gândeam cu groază că trântisem la pământ pe un tânăr asigurător de vapoare, că-i învineţisem un ochi şi că-i crăpasem capul plin de răspunderi. Dar, din nou, mă cuprinse impresia aceea ciudată care îmi spunea că Herbert Pocket nu va fi niciodată prea bogat şi că nici nu va avea prea mult noroc.

— Eu n-o să mă mulţumesc să-mi întrebuinţez capitalul doar la asigurări de vapoare. Vreau să cumpăr câteva acţiuni bune de asigurări pe viaţă şi să intru într-un consiliu de administraţie. Mai vreau să mă ocup şi de chestiuni miniere. Toate acestea nu mă pot împiedica să închiriez

câteva mii de tone de corăbii şi să lucrez pe socoteala mea. Cred, spuse el, sprijinindu-se pe spătarul scaunului, că voi pleca spre Indiile Orientale, ca să fac comerţ cu mătăsuri, şaluri, arome, materii colorante, medicamente şi lemne preţioase. E o ramură foarte interesantă a comerţului.

— Şi aduce câştiguri mari? întrebai eu.

— Uriaşe! spuse el.

Din nou mă cuprinse îndoiala şi-mi spuneam că el are speranţe mai mari decât ale mele.

— Cred că voi lucra şi în Indiile Occidentale – spuse el vârându-şi degetele mari de la amândouă mâinile în buzunarele vestei, pentru zahăr, tutun şi rom. Şi cu Ceylonul, mai ales pentru fildeş.

— O să ai nevoie de o mulţime de vapoare, spusei eu.

— O flotă întreagă, spuse el.

Copleşit de măreţia acestor afaceri, îl întrebai unde se aflau vapoarele pe care le asigura.

— N-am început încă să mă ocup de asigurări, răspunse el. De abia acum încep să mă uit în dreapta şi în stânga.

Nu ştiu de ce năzuinţele acestea mi se păreau mai potrivite cu hanul lui Barnard. Făcui, foarte convins:

— A!

— Da, lucrez la birou şi mă uit în dreapta şi în stânga.

— Se câştigă bine la un birou? întrebai eu.

— Cine, cei care lucrează acolo? întrebă el drept răspuns.

— Da, tu, de pildă.

— Eu nu. Rosti vorbele acestea cu aerul unui om care îşi face anumite socoteli şi bilanţuri.

— Nu prea câştig. Ştii, nu mi se plăteşte nimic şi eu… trebuie să mă întreţin singur.

Desigur că toate acestea nu păreau prea surâzătoare şi eu clătinai din cap, ca şi cum aş fi vrut să spun că ar fi cam greu să strângi capital dintr-o astfel de sursă de venit.

— Dar e important, spuse Herbert Pocket, că ai prilejul să te uiţi în dreapta şi în stânga. Aceasta-i important. Când eşti într-un birou ştii, te poţi uita în dreapta şi în stânga.

Mi se păru ciudat faptul că nu te poţi uita în dreapta şi în stânga când nu lucrezi într-un birou; dar tăcui, bizuindu-mă pe experienţa lui.

— Apoi vine timpul, spuse Herbert, când vezi drumul deschis în faţa ta.

Şi-ţi iei avânt, o porneşti, îţi faci capitalul şi ai ajuns! În clipa în care ţi-ai făcut capitalul, nu-ţi mai rămâne altceva de făcut decât să-l întrebuinţezi.

Toate acestea semănau cu felul în care procedase, în ziua când ne întâlnisem în grădină. Şi felul în care îndura sărăcia semăna leit cu felul în care îndurase înfrângerea aceea. Mi se păru că primea şi acum loviturile şi izbiturile cu aerul cu care le primise pe ale mele. Era limpede că, în casă, nu avea decât lucrurile de care avea absolută nevoie, căci toate lucrurile de care întrebam se dovediră a fi aduse cu prilejul venirii mele, fie de la cafenea, fie din altă parte.

Şi, deşi îşi clădise un viitor atât de măreţ, era totuşi atât de modest, încât eu îi eram nespus de recunoscător fiindcă nu era înfumurat. Era încă o trăsătură frumoasă în felul lui de a fi atât de plăcut şi, de aceea, ne-am şi împăcat atât de minunat. Chiar în seara aceea, ieşirăm la plimbare pe străzi şi intrarăm cu jumătate de preţ la teatru; a doua zi ne-am dus la Westminster Abbey şi, după amiază, prin parcuri; eu mă întrebam cine potcovea toţii caii din parc şi tare aş fi vrut să fie Joe acela!

În duminica aceea, mi se păru că trecuseră multe luni de când îi părăsisem pe Joe şi pe Biddy. Spaţiul care mă despărţea de ei făcea şi el parte din aceasta distanţă nesfârşită în timp şi ţara mlaştinilor era hăt, departe. Faptul că, cu o duminică în urmă, mă dusesem la bisericuţa noastră veche, îmbrăcat în hainele mele vechi, mi se părea o împreunare de lucruri imposibile, din punct de vedere geografic, social, ar şi lunar.

Totuşi, pe străzile Londrei, atât de fremătătoare de lume, atât de strălucitor luminate în amurgul serii, erau multe lucruri care îmi aminteau cât de departe de mintea mea se

afla biata noastră bucătărie de acasă şi, uneori; în bezna nopţii, paşii vreunui portar care-şi dădea aere că păzeşte casa isca gura la lună, în jurul hanului lui Barnard, îmi strângeau inima.

Luni dimineaţă, la nouă fără un sfert, Herbert se duse la birou ca să facă act de prezenţă – poate şi pentru ca să se uite în dreapta şi în stânga – şi eu îl petrecui până acolo. După o oră sau două, trebuia să ne întâlnim la Hammersmith. Judecând după locurile unde se aşezau viitorii mari capitalişti, luni de dimineaţa, ajunsei la concluzia că ouăle din care ieşeau tinerii agenţi de asigurări trebuie să fie pătrunse de praf şi căldură, ca şi ouăle de struţ.

De altfel, biroul unde lucra Herbert, nici nu mi se păru un bun observator, căci era aşezat la etajul al doilea, în fundul unei curţi, arăta nespus de murdar şi avea vederea spre etajul al doilea al unei clădiri vecine şi nu o vedere largă, care să-ţi deschidă perspective de viitor, dacă te uiţi în dreapta şi în stânga.

Aşteptai până la ora prânzului şi mă dusei la Bursă, unde văzui nişte oameni deşiraţi, care şedeau sub afişele privitoare la vapoare şi despre care eu credeam că sunt mari negustori, deşi nu prea înţelegeam de ce erau cu toţii scoşi din fire.

Când sosi Herbert, ne duserăm să luăm masa la un restaurant vestit, care pe atunci mă umplea de respect, dar despre care astăzi cred că este cel mai mudar local din Europa; fără să vreau, băgai de seamă încă de pe atunci, că era mai mult sos pe feţele de masă, pe furculiţele şi hainele chelnerilor, decât pe fripturi.

După ce plătirăm nota care era destul de modestă (având în vedere grăsimea care nu era trecută în socoteală), ne întoarserăm la Barnard's Inn, de unde îmi luai geamantanul şi apoi ne suirăm într-o birjă şi pornirăm spre Hammersmith. Am ajuns acolo pe la ora două sau trei după

amiază şi mai aveam câţiva paşi de mers până la casa domnului Pocket.

Ridicarăm zăvorul portiţei şi intrarăm de-a dreptul într-o grădiniţă aşezată cu faţa la fluviu, unde se jucau copiii domnului Pocket. Şi, în afară de cazul că mă înşel asupra acestei chestiuni, în care fără îndoială că interesele mele personale şi prejudecăţile nu aveau nici un amestec, vă pot spune despre copiii domnului şi doamnei Pocket că nu creşteau şi nici nu erau crescuţi de altcineva, ci că se dădeau singuri peste cap.

Doamna Pocket şedea pe un scaun în grădină, sub un pom şi citea cu picioarele pe un alt scaun de grădină; iar dădacele se uitau în jurul lor, în timp ce copiii se jucau.

— Mamă, spuse Herbert, acesta este tânărul Pip.

Doamna Pocket mă primi cu o demnitate prietenoasă.

— Domnişorule Alick şi duduie Jane, strigă una dintre dădace către doi dintre copii, dacă vă repeziţi la tufişuri, o să cădeţi în apă şi o să vă înecaţi şi ce o să zică tăticul?

În acelaşi timp, fata culese batista doamnei Pocket de pe jos, spunând:

— E a şasea oară că o lăsaţi să vă cadă, coniţă! Şi doamna Pocket răspunse râzând:

— Mulţumesc, Flopspn, şi instalându-se de data aceasta într-un singur scaun, îşi reluă cartea. Faţa ei luă numaidecât o expresie frământată şi atentă, ca şi cum ar fi citit de o săptămână fără întrerupere, dar cred că înainte de a fi citit douăsprezece rânduri, îşi aţinti ochii asupra mea şi-mi spuse:

— Sper că mama o duce bine? Această întrebare neaşteptată mă puse într-o încurcătură aşa grozavă, încât începui să o lămuresc, în chipul cel mai caraghios de pe lume că, dacă ar fi existat o astfel de fiinţă, desigur că ar fi dus-o bine, i-ar fi mulţumit şi i-ar fi trimis salutări, dar dădaca mă scoase din încurcătură:

— Doamne, strigă ea, culegând batista, dacă nu e a şaptea oară! Ce aveţi azi, coniţă? Doamna Pocket îşi luă în primire

batista, mai întâi cu o privire de mirare nespusă, ca şi cum n-ar mai fi văzut-o până atunci şi apoi cu un zâmbet de recunoştinţă:

— Mulţumesc, Flopson, spuse ea, apoi se uită la mine şi se apucă din nou de citit.

Acum că aveam răgaz să-i număr, am descoperit că erau nu mai puţin de şase mici urmaşi de-ai domnului Pocket de faţă şi că fiecare ajunsese la alt stagiu cu datul peste cap. De-abia încheiasem adunarea, când se auzi glasul celui deal şaptelea venind din văzduh ca un miorlăit jalnic.

— Acesta-i mititelul! strigă Flopson, ca şi cum s-ar fi mirat. Grăbeşte-te Millers!

Millers, care era cealaltă dădacă, intră în casă şi, încetul cu încetul, ţipetele copilului se potoliră şi încetară; se mai auzea doar un scâncet ca şi cum mititelul ar fi fost un ventriloc cu gura plină. În timpul acesta, doamna Pocket citeau eram curios să ştiu ce citeşte.

Bănuiesc că-l aşteptam pe domnul Pocket; în orice caz aşteptam, aşa că avui prilejul să observ următorul fenomen familiar foarte ciudat: anume, de câte ori un copil se rătăcea prin preajma doamnei Pocket în timpul jocului, se poticnea regulat şi se dădea peste cap – spre marea ei mirare de o clipă şi spre durerea lor de mai lungă durată.

Nu izbuteam să explic această întâmplare surprinzătoare şi nu mă puteam împiedica să cuget asupra ei, când, deodată, Millers coborî cu copilaşul, pe care-l întinse lui Flopson, care la rândul ei, întinzându-l doamnei Pocket, se poticni îndată, căzând cu copil cu tot şi cu capul înainte peste doamna Pocket; a fost prinsă în braţe de Herbert şi de mine.

— Doamne păzeşte-mă, Flopson! făcu doamna Pocket, ridicându-şi pentru o clipă ochii de pe carte, toată lumea se dă peste cap!

— Să vă păzească Dumnezeu, coniţă! răspunse Flopson roşie la faţă, dar ce aveţi aici?

— Ce am eu aici, Flopson? făcu doamna Pocket.

— Păi nu-i scăunelul de picioare? strigă Flopson. Dacă îl ţineţi sub fustă, cine-i de vină dacă toată lumea se dă peste cap? Staţi puţin! Ţineţi copilul şi daţi-mi cartea.

Doamna Pocket făcu după cum fusese sfătuită, săltând de câteva ori copilul în poală cu neîndemânare, în timp ce ceilalţi copii se jucau de jur împrejur. Aceasta nu dură decât foarte puţin, căci doamna Pocket porunci ca toţi copiii să intre în casă şi să doarmă puţin. Astfel, făcui şi a doua descoperire: anume, că hrana micilor Pocket era alcătuită din tumbe şi din ore de somn, care se urmau cu regularitate.

Aşa stând lucrurile, după ce Flopson şi Millers duseră copiii în casă ca pe o turmă mică de oi şi domnul Pocket ieşi din casă ca să mă cunoască, nu mă mai miră deloc faptul că domnul Pocket era un om cu o privire nedumerită, cu părul cărunt, zbârlit în vârful capului, un om care nu s-ar fi priceput, în nici un caz, să îndrepte situaţia.

Chapter 23

Domnul Pocket spuse că-i pare bine că mă vede şi că nădăjduieşte că nici mie nu-mi pare rău.

— Pentru că trebuie să ştii, spuse el, cu acelaşi zâmbet ca şi fiul său, eu nu sunt o persoană neliniştitoare.

Părea tânăr, cu toată nedumerirea de pe faţa lui şi cu tot părul lui foarte cărunt şi avea purtări foarte fireşti. Întrebuinţez cuvântul fireşti, fiindcă vreau să spun că nu era prefăcut; era ceva comic, în felul lui împrăştiat de a fi, ca şi cum faptul că într-adevăr ar fi putut să pară o persoană neliniştitoare, era caraghios doar în mintea lui. După ce stătu puţin de vorbă cu mine, îi spuse doamnei Pocket, încruntând neliniştit din sprâncenele lui negre şi frumoase:

— Belinda, sper că ai urat domnului Pip bun venit! Ea îşi ridică ochii de pe carte şi spuse:

— Da. Apoi îmi zâmbi distrată şi mă întrebă dacă-mi place mirosul parfumului de portocale. Deoarece întrebarea nu avea nici o legătură oricât de apropiată sau de depărtată cu

vreo întâmplare trecută sau viitoare, socoti că o pusese ca şi pe cele dinainte, doar pentru a-şi arăta bunăvoinţa.

În câteva ore am descoperit – şi o spun de pe acum – că doamna Pocket era unica fricǎ a unui cavaler care murise m totul întâmplător şi care îşi băgase în cap că răposatul tatăl său ar fi ajuns baron, dacă n-ar fi existat împotrivirea hotărâtă a cuiva, împotrivire izvorâtă din motive cu totul sonale – am uitat a cui împotrivire dacă cumva am ştiut odată: a suveranului, a primului ministru, a lordului canar, a arhiepiscopului de Canterbury – şi, pe temeiul acestui fapt închipuit, cavalerul nostru se alăturase nobililor din ţinut.

Cât despre el, cred că fusese cavaler pentru că răscolise gramatica engleză cu vârful penei sale, într-o cuvântare copiată pe hârtie velină, pe care o ţinuse cu prilejul punerii primei pietre la o clădire oarecare sau pentru că înmânase fie mistria, fie mortarul, unui personaj real. Dar oricum s-ar fi petrecut lucrurile, cavalerul hotărâse că doamna Pocket va fi crescută încă din leagăn ca o fiinţă care, prin firea lucrurilor, trebuie să se căsătorească cu un titlu de nobleţe şi care trebuie să fie ferită de orice cunoştinţe plebeiene şi casnice.

Tânăra domnişoară fusese păzită şi călăuzită cu atâta succes de acest părinte înţelept, încât devenise o adevărată podoabă, dar o fiinţă cu totul neputincioasă şi nefolositoare. Cu acest caracter fericit, îl întâlnise, încă din prima floare a tinereţii şi nu era încă hotărât dacă să se pună pe sacul de lână sau să se adăpostească sub mitra episcopală. Deoarece înfăptuirea unuia din aceste două planuri nu era decât o chestie de timp, el şi cu doamna Pocket au tras lucrurile de păr (judecând după felul cum s-au desfăşurat lucrurile, mai bine le-ar fi retezat părul) şi s-au căsătorit fără ştirea înţeleptului părinte.

Deoarece înţeleptul părinte nu avea nimic altceva de dat decât binecuvântarea sa, îi blagoslovi cu această zestre, după o scurtă împotrivire, spunându-i domnului Pocket că soţia lui era o „comoară princiară”. Domnul Pocket a

investit această comoară în felul pe care-1 cunoaştem cu toţii, de când lumea, dar se pare că nu i-a adus o dobândă prea grozavă. Totuşi, e ciudat că doamna Pocket a fost socotită de atunci demnă de o milă respectuoasă fiindcă nu se căsătorise cu purtătorul unui titlu de nobleţe, în timp ce domnul Pocket a fost privit, tot în chip neînţeles, cu. un soi de imputare iertătoare, fiindcă nu izbutise niciodată să obţină un titlu.

Domnul Pocket mă duse în casă şi-mi arătă camera mea, care era foarte plăcută şi mobilată în aşa fel, încât puteam să o folosesc şi ca salonaş. Apoi, ciocani în uşile altor două odăi asemănătoare şi mă prezintă locatarilor lor, pe numele de Drummle şi Startop. Drummle, un tânăr cu aer de om bătrân, era un băiat greoi şi voinic şi tocmai fluiera când am intrat eu în odaie. Startop, mai tânăr ca vârstă şi înfăţişare, citea, ţinându-şi capul, ca şi cum i-ar fi fost frică că va face explozie, din pricina îngrămădirii prea mari de cunoştinţe.

Atât domnul cât şi doamna Pocket păreau că se află în mâinile altcuiva, aşa încât mă întrebam cine era de fapt posesorul casei şi-i lăsa şi pe ei să locuiască acolo; aflai în cele din urmă că această putere necunoscută erau servitorii. Era un fel lipsit de griji de a-şi duce viaţa, dar părea cam costisitor, căci servitorii socoteau de datoria lor să bea şi să mănânce, după placul inimiî şi să-şi poftească mereu musafiri jos, în odăile lor. E drept că ofereau domnului şi doamnei Pocket o masă foarte îmbelşugată; totuşi, mie mi să părea că pensiunea cea mai bună era în bucătărie, cu condiţia ca pensionarul să fie în state să se apere căci, la mai puţin de o săptămână de la sosirea mea acolo, o vecină, pe care familie nici nu o cunoştea, scrise un bilet, cum că o văzuse pe Millers bătând copilaşul. Această veste o necăji nespus pe doamna Pocket, care izbucni în plâns şi spuse că e nemaipomenit cum nu ştiu vecinii să-şi vadă de treburile lor.

Încetul cu încetul, aflai, mai ales de la Herbert, că domnul Pocket studiase la Harrow şi la Cambridge şi că fusese un

elev strălucit, dar că, după ce avusese fericirea de a se căsători atât de timpuriu cu doamna Pocket, renunţase la planurile iui şi îmbrăţişase cariera de meditator.

După ce meditase vreo câţiva puşti grei de cap, – ai căror părinţi, dacă erau oameni sus-puşi, îi făgăduiau că îl vor ajuta să-şi croiască un drum şi care uitau de făgăduială, după ce copiii încetau cu meditaţiile – bietul om, plictisit de această meserie nebănoasă, venise la Londra. Aici, după ce dăduse greş în înfăptuirea năzuinţelor lui mai înalte, se apucase „să revadă" operele celor care nu avuseseră prilej să se afişeze sau trecuseră cu vederea prilejurile care se iviseră, să mai refacă diferite alte opere scrise pentru ocazii speciale şi îşi folosise astfel talentele pentru diferite compilaţii şi corecturi literare; cu aceste mijloace împreună cu alte mici expediente particulare, ţinea casa pe care am văzut-o şi eu.

Domnul şi doamna Pocket aveau o vecină foarte linguşitoare; era o văduvă foarte înţelegătoare din fire, care era de aceeaşi părere cu toată lumea, binecuvânta pe toată lumea, zâmbea şi vărsa lacrimi pentru toţi, după împrejurări. Numele acestei vecine era doamna Coilers şi, în ziua sosirii mele, mie îmi fu hărăzit să o duc până la masă. Mă făcu să înţeleg, în timp ce coboram scările, că era o mare lovitură pentru doamna Pocket faptul că simpaticul domn Pocket era nevoit să primească în casa lui diferiţi domni la al căror progres trebuia să contribuie. Nu era vorba de mine, îmi spuse ea, într-o revărsare de dragoste şi de încredere (o cunoşteam de mai puţin de cinci minute); dacă ar fi fost toţi ca mine, ar fi fost cu totul altfel.

— Dar drăguţa de doamna Pocket, spuse doamna Coilers, în urma dezamăgirii ei din tinereţe (nu că bietul domnul Pocket ar fi cu ceva de vină) are nevoie de atâta lux şi eleganţă…

— Da, doamnă, spusei eu ca să o opresc, căci mi-era teamă că va începe să plângă.

— Şi e atât de aristocratică din fire…

— Da, doamnă, repetai eu, cu acelaşi scop ca şi adineauri.

— Încât e, într-adevăr,- greu pentru domnul Pocket, spuse doamna Coilers să mai aibă timp şi interes şi pentru altceva.

Fără să vreau, mă gândeam că ar fi mai greu dacă măcelarul nu ar avea timp şi interes pentru doamna Pocket; dar tăcui şi, de altfel, nici nu aveam timp de astfel de gânduri, căci urmăream cu smerenie purtările celor din jurul meu.

Am aflat, din cele ce se petreceau între doamna Pocket şi Drummle, în timp ce eram preocupat de cuţit, furculiţă, lingură, pahare şi alte instrumente de auto-distrugere, că Drummle, al cărui nume de botez era Bentley, era penultimul moştenitor la rangul de baron. Apoi am aflat, cu privire la cartea pe care o citise doamna Pocket în grădină, că trata titluri de nobleţe şi mai aflai că doamna Pocket ştia data precisă la care bunicul ei ar fi fost trecut în cartea aceea, dacă n-ar fi fost urmărită de ghinion.

Drummle nu spunea prea mult, dar în felul lui măsurat (părea un om foarte posac), vorbea ca un ales şi o cinstea pe doamna Pocket ca pe o doamnă şi pe o soră. În afară de ei doi şi de doamna Coilers, vecina cea slugarnică, nimeni nu se amesteca în această conversaţie, ceea ce părea să-1 necăjească pe Herbert. Discuţia nu părea să se sfârşească prea repede când, deodată, pajul intră, vestind o nenorocire casnică.

Într-adevăr, bucătăreasa greşise friptura. Pentru prima oară atunci, spre uimirea mea fără seamă, îl văzui pe domnul Pocket liniştindu-se, prin executarea unor gesturi, care mi se părură cu totul neobişnuite, dar care nu făcură nici o impresie asupra celorlalţi şi cu care aveam să mă obişnuiesc şi eu până la urmă. Puse jos cuţitul de tăiat friptura şi furculiţa, îşi înfipse mâinile în părul lui ciufulit şi se părea că face sforţări uriaşe pentru a se ridica pe el însuşi în sus, trăgându-se de păr.

După ce făcu aceste gesturi, fără să izbutească să se ridice, îşi reluă liniştit îndeletnicirea de dinainte.

Doamna Coilers schimbă subiectul şi începu să mă măgulească. În primele clipe îmi plăcu, dar mă măgulea în chip atât de grosolan, încât, în curând, îmi trecu toată plăcerea. Avea un fel şerpuit de a se apropia de mine, când pretindea că se interesează de locurile şi de prietenii pe care îi părăsisem, care, într-adevăr, îmi amintea de un şarpe cu limba despicată; şi când se năpustea, din când în când, spre Startop (care nu prea vorbea cu ea) şi spre Drummle (care vorbea şi mai puţin), eu îi fericeam pe amândoi, fiindcă stăteau de cealaltă parte a mesei.

După masă, fură aduşi şi copiii, iar doamna Coilers începu să facă comentarii pline de admiraţie asupra ochilor, nasurilor şi picioarelor lor, ceea ce era un fel foarte potrivit de a le face educaţia. Erau patru fetiţe şi doi băieţaşi, în afară de cel mai mic, care putea să fie una sau alta, şi de următorul care încă nu era nici una, nici alta. Copiii au fost aduşi înăuntru de Flopson şi Millers, ca şi cum aceşti doi ofiţeri, în lipsă de vreo însărcinare specială, s-ar fi îndeletnicit cu recrutarea de copii şi i-ar fi prins pe aceştia; iar doamna Pocket se uita la cei ce ar fi trebuit să fie nişte pui de nobili, ca şi cum s-ar fi gândit că mai avusese odată plăcerea să-i inspecteze şi ca şi cum n-ar fi ştiut ce să facă cu ei.

— Daţi-mi furculiţa, doamnă, şi luaţi copilul, spuse Flopson. Nu aşa, vreţi să cadă cu capul sub masă?

În urma acestui sfat, doamna Pocket îl luă altminteri şi-l aşează cu capul pe masă, lucru ce se semnală celor de faţă printr-o zguduitură zdravănă.

— Doamne sfinte! Daţi-mi-l înapoi, spuse Flopson, şi dumneata, domnişoară Jane, vino să-i dansezi copilului!

Una dintre ferite, un pumn de copil, care îşi luase de timpuriu sarcina de a avea grijă de ceilalţi, plecă de la locul ei, veni lângă mine şi începu să se apropie şi să se depărteze în pas de dans de copil, până ce aceasta încetă cu plânsul şi începu să râdă. Copiii râdeau cu toţii şi domnul Pocket (care între timp încercase de două ori să se ridice

trăgându-se de păr) râse şi el şi atunci râserăm cu toţii şi ne înveselirăm.

Flopson îndoi copilul din încheieturi ca pe o păpuşă olandeză şi izbuti să-l aşeze fără nici un accident în poala doamnei Pocket, apoi îi dădu mititelului spărgătorul de nuci ca să se joace cu el, atrăgând atenţia doamnei Pocket asupra faptului că mânerele acestui instrument nu prea se împăcau cu ochii copilului şi însărcinând-o pe domnişoara Jane, cu glas aspru, să aibă şi ea grijă. Pe urmă cele două dădace ieşiră din odaie şi se încăierară cu pajul care ne servise şi care cu siguranţă că-şi pierduse jumătate din nasturi la masa de joc.

Eu mă simţeam foarte prost, fiindcă doamna Pocket începu o discuţie cu Drummle, cu privire la doi baroneţi, în timp ce mânca o portocală împărţită în felii şi muiată în vin cu zahăr, uitând cu totul de copilul din poală, care făcea cele mai înspăimântătoare mişcări cu spărgătorul de nuci.

În cele din urmă, micuţa Jane, văzând că creierii fragezi ai copilului erau în primejdie, se sculă de la locul ei şi, prin diferite şiretlicuri, scoase arma din mâinile lui. Doamna Pocket, care tocmai îşi isprăvise portocala, se arătă nemulţumită de acest lucru şi spuse fetiţei:

— Copil rău ce eşti, cum îndrăzneşti? Du-te şi aşează-te la locul tău numaidecât.

— Mămico, bâigui fetiţa, şi-ar fi scos ochii.

— Cum îndrăzneşti să spui asta? răspunse doamna Pocket. Du-te şi aşează-te la locul tău numaidecât.

Demnitatea doamnei Pocket era atât de zdrobitoare, încât mă simţeam copleşit, ca şi cum eu aş zgândărit-o prin cine ştie ce vină.

— Belinda, interveni domnul Pocket din celălalt capăt al mesei. Cum poţi fi atât de absurdă? Jane s-a amestecat doar să apere mititelul.

— Nu îngădui nimănui să se amestece, spuse doamna Pocket. Şi mă miră, Matthew că, după părerea ta, lumea trebuie să mă jicnească, amestecându-se în treburile mele.

— Doamne fereşte! făcu domnul Pocket, într-o izbucnire de deznădejde dureroasă. Trebui să lăsăm copiii să se omoare cu spărgătorul de nuci şi să nu-i salvăm?

— Nu vreau ca Jane să se amestece, spuse doamna Pocket cu o privire majestuoasa către mica vinovată. Doar ştii cine a fost bunicul meu! Tocmai Jane!

Domnul Pocket îşi înfipse iarăşi mâinile în păr şi, de data aceasta, într-adevăr se ridică puţin de pe scaun.

— Auzi ce spune! strigă el neputincios, adresându-se elementelor naturii. Să laşi copiii să se omoare cu spărgătorul de nuci, din pricina rangului bunicilor! Apoi se lăsă din nou pe scaun şi tăcu.

În timpul acesta, noi ne uitam cu toţii stingheriţi la faţa de masă. Urmă o pauză, în timpul căreia nevinovatul şi nepotolitul copilaş făcu câteva sărituri şi ganguri către Jane, singurul membru al familiei (în afară de servitori), pe care, după părerea mea, mititelul îl cunoştea.

— Domnule Drummle, spuse doamna Pocket, vrei s-o suni pe Flopson?

Jane, copil neascultător ce eşti, du-te la culcare. Hai, mititelule, vino cu mămica!

Mititelul, care era cinstea personificată, se împotrivi cu toată tăria. Se îndoi deasupra braţului doamnei Pocket, arătându-ne o pereche de pantofiori împletiţi şi nişte picioruşe cu gropiţe, în loc să ne arate obrajii şi a fost dus afară în stare de revoltă. Şi, în cele din urmă, tot câştigă, căci, după câteva minute, îl văzui prin fereastră în braţele lui Jane.

Ceilalţi cinci copii mai rămaseră la masă, căci Flopson avea o treabă personală de rezolvat şi altcineva nu avea grijă de ei. Astfel, îmi dădui seama de relaţiile dintre ei şi domnul Pocket, relaţii care au fost date la iveală în chipul următor. Domnul Pocket, mai nedumerit ca de obicei şi cu părul ciufulit, se uită la ei, timp de câteva clipe, ca şi cum n-ar fi înţeles de ce locuiau şi mâncau în casa aceea şi de ce natura nu-i încartiruise în altă parte. Apoi, cu glas distant

de misionar, le puse câteva întrebări, ca, de pildă, de ce Joe avea o gaură în guleraş şi el răspunse:

— Tăticule, Flopson a spus că mi-o cârpeşte când o avea timp. Sau de ce avea Fany o bubă şi ea spuse:

— Tăticule, a spus Millers că-mi pune o compresă, dacă nu uită. Apoi, pe domnul Pocket îl cuprindea dragostea părintească şi dădea câte un şiling fiecărui copil, trimiţându-i să se joace. În timp ce ei ieşeau, el făcea o sforţare puternică, de a se ridica de pe scaun trăgându-se de păr şi, în cele din urmă, înlătura problema din mintea lui fără s-o dezlege.

Seara, lumea se ducea la vâslit, pe fluviu. Deoarece Drummle şi Startop aveau câte o barcă, mi-am spus că trebuie să-mi fac şi eu rost de una şi să-i las în urmă pe amândoi. Eram destul de priceput la toate sporturile pe care le practică băieţii de la ţară dar, fiindcă îmi dădusem seama eă stilul meu nu era destul de elegant pentru Tamisa – ca să nu mai vorbesc de alte ape – mă hotărâi să iau lecţii de la câştigătorul unui concurs de vâslit, care îşi făcea de obicei cursa chiar în faţa casei noastre şi cu care făcui cunoştinţă prin noii mei aliaţi.

Această persoană cu autoritate mă puse rău în încurcătură, spunându-mi că am un braţ de fierar. Dacă ar fi ştţut că-l paşte primejdia de a-şi pierde elevul, din pricina acestui compliment, mă îndoiesc că l-ar mai fi făcut. Masa de seară era gata, când ajunserăm acasă şi cred că am fi fost cu toţii foarte veseli, dacă nu s-ar fi întâmplat o neplăcere casnică. Domnul Pocket era foarte bine dispus când intră jupâneasa şi spuse:

— Dacă nu vă supăraţi, conaşule, aş vrea să vă spun ceva.

— Să-i spui ceva conaşului? întrebă doamna Pocket, care se simţea din nou rănită în demnitatea ei. Ce-ţi trece prin gând? Du-te şi vorbeşte cu Flopson.

Sau cu mine dar altădată.

— Nu vă supăraţi, spuse fata, dar aş vrea să vorbesc numaidecât cu conaşul.

La aceste vorbe, domnul Pocket ieşi din odaie şi noi făcurăm ce ne tăie capul până ce se întoarse.

— Să-ţi spun ceva frumos, Belinda, spuse domnul Pocket, întorcându-se cu o înfăţişare îndurerată ba chiar deznădăjduită. Bucătăreasa zace beată moartă pe podeaua din bucătărie şi, în dulap, stă o legătură cu unt pe care ea spune că vrea să-l vândă drept untură!

Doamna Pocket se arătă mişcată şi binevoitoare:

— Aceasta-i treaba nesuferitei de Sofia! spuse ea.

— Ce vrei să spui, Belinda? întrebă domnul Pocket.

— Sofia ţi-a spus, lămuri doamna Pocket. N-am văzut-b eu cu ochii mei şi n-am auzit-o cu urechile mele, când a venit adineaori în odaie şi a spus că vrea să-ţi vorbească?

— Doar m-a dus până jos, răspunse domnul Pocket, şi mi-a arătat femeia şi legătura.

— Şi tu, Matthew, o aperi, spuse doamna Pocket, deşi făcea tărăboi?

Domnul Pocket scoase un geamăt jalnic.

— De aceea sunt eu nepoata bunicului meu, ca să nu însemn nimic în casa aceasta? spuse doamna Pocket. Afară de asta, bucătăreasa a fost totdeauna o femeie cuviincioasă şi, când a intrat în serviciu, mi-a spus că simte că sunt născută pentru a fi ducesă.

În odaie se afla o canapea, pe care domnul Pocket se lăsă în atitudinea gladiatorului muribund. Din această poziţie, îmi spuse cu glas surd:

— Noapte bună, domnule Pip, tocmai când socoteam şi eu că ar fi mai bine să-i las şi să mă duc la culcare

Chapter 24

Două sau trei zile mai târziu, după ce mă instalasem în odaia mea, mă plimbasem prin Londra în toate direcţiile şi cumpărasem tot ce-mi dorea inima, domnul Pocket şi cu mine avurăm o convorbire lungă. Ştia mai multe lucruri despre viitorul meu decât ştiam eu, căci făcea mereu aluzie la ceea ce spusese domnul Jaggers, anume că nu eram

destinat nici unei profesiuni şi că, pentru viitorul care mă aştepta, era deajuns dacă eram în stare „să mă ţin pe picioare” ca şi ceilalţi tineri care trăiau în belşug. Desigur că am fost şi eu de aceeaşi părere, fiindcă nu vedeam cum ar fi putut să fie altfel.

Mă sfătui să încerc să cunosc diferite locuri din Londra, ca să capăt picul de cunoştinţe de care aveam nevoie şi să-l investesc pe el cu funcţia de călăuză şi de director de studii. Nădăjduia că, fiind ajutat în chip inteligent, mă voi ciocni de puţine greutăţi şi că voi fi în curând în stare să mă lipsesc de orice alt ajutor, în afară de al lui.

Prin felul cum îmi spunea cuvintele acestea, izbuti de minune să stabilească o atmosferă de încredere între noi; şi pot spune de pe acum că şi-a îndeplinit întotdeauna cu atâta zel însărcinarea, încât m-a făcut şi pe mine zelos în îndeplinirea sarcinilor mele faţă de el.

Dacă el, ca învăţător, s-ar fi purtat cu nepăsare, nu mă îndoiesc că eu, ca elev, m-aş fi purtat la fel; dar el nu-mi dădu putinţa unor astfel de scuze şi ne purtarăm amândoi frumos unul faţă de celălalt. Şi nici nu mi s-a părut vreodată că în legăturile lui de tutore cu mine exista ceva caraghios, căci nu vedeam în el decât ceea ce era serios, cinstit şi bun.

După ce hotărâsem aceste chestiuni, ba chiar ajunsesem atât de departe, încât eu mă apucasem serios de învăţătură, mi se păru că, dacă mi-aş păstra odaia din hanul lui Barnard, viaţa mi-ar fi mult mai plăcută, iar purtările mele nu vor fi nicidecum mai proaste, fiindcă trăiam în tovărăşia lui Herbert. Domnul Pocket nu se împotrivi, dar stărui asupra faptului că trebuia să supun propunerea custodelui meu, înainte de a lua vreo hotărâre. Am simţit numaidecât că scrupulele lui se datorau gândului că planul meu îi va micşora lui Herbert cheltuielile, aşa că m-am dus la Little Britain, ca să-i împărtăşesc domnului Jaggers dorinţa mea.

— Dacă aş putea să cumpăr mobila, care a fost închiriată pentru mine, spusei eu, şi încă vreo două, trei lucruri, m-aş simţi ca acasă.

— Fie! făcu domnul Jaggers, râzând scurt. Ţi-am spus eu că ai să te descurci. Bine! Cât îţi trebuie?

I-am răspuns că nu ştiu cât.

— Hai! făcu domnul Jaggers. Cât? Cincizeci de lire?

— O, nu, nici pe departe.

— Cinci lire? întrebă domnul Jaggers. Scăderea era atât de mare, încât spusei încurcat:

— O, mai mult.

— Mai mult, aşa-i? spuse domnul Jaggers, aştepând răspunsul meu cu mâinile în buzunare, capul într-o parte şi ochii aţintiţi pe peretele din faţa mea.

Cu cât mai mult?

— E greu să fixezi o sumă, răspunsei eu şovăind.

— Hai!făcu domnul Jaggers. Hai să hotărâm. De două ori cinci ajunge?

— De trei ori cinci ajunge? De patru ori cinci ajunge? I-am spus că, după părerea mea, atât ajunge.

— De patru ori cinci zici că ajunge, aşa-i? spuse domnul Jaggers încruntându-se. Acum, cât zici că face de patru ori cinci?

— Cât face?

— Da! făcu domnul Jaggers. Cât?

— Cred că trebuie să-mi daţi douăzeci de lire, am spus eu, zâmbind.

— Nu te-am întrebat cât trebuie să-ţi dau eu, dragul meu, spuse domnul Jaggers, clătinând atotştiutor din cap, în semn de împotrivire. Vreau să ştiu cât zici dumneata că face:

— Douăzeci de lire, fără îndoială.

— Wemmick! strigă domnul Jaggers, deschizând uşa biroului. Ia o chitanţă de la domnul Pip şi dă-i douăzeci de lire.

Acest fel foarte hotărâtor de a lucra în afaceri făcu o impresie hotărâtoare, dar nu prea plăcută asupra mea. Domnul Jaggers nu râdea niciodată; în schimb purta ghete mari şi lustruite, care scârţâiau; şi, când îşi lăsa greutatea

corpului pe ghete şi-şi apleca capul, îmbinându-şi sprâncenele, în aşteptarea unui răspuns, ghetele scârţâiau întocmai ca un râs uscat şi bănuitor.

Deoarece tocmai ieşise din odaie şi fiindcă Wemmick era foarte vesel şi vorbăreţ, în ziua aceea, i-am spus că mă nelămuresc purtările domnului Jaggers.

— Spune-i aceasta şi o s-o ia drept compliment, îmi răspunse Wemmick; el nici nu vrea să fie lămurit. O! făcu el, văzându-mă uimit. Nu-i firea lui de vină, e din pricina profesiei, numai din pricina profesiei.

Wemmick şedea la pupitru şi ronţăia un biscuit tare şi uscat; din când în când, arunca firimiturile în gura lui, care semăna cu o crăpătură, ca şi cum le-ar fi aruncat într-o cutie cu scrisori.

— Întotdeauna mi se pare, spuse Wemmick, că a întins o cursă şi că stă la pândă. Deodată, ţac, te-a prins!

Fără să-mi exprim părerea potrivit căreia cursele de oameni nu fac parte din plăcerile vieţii, i-am spus că-l socoteam pe domnul Jaggers foarte iscusit.

— E adânc, spuse Wemmick, ca Australia. Arătă cu tocul spre uşa biroului, ca să-mi arate că alesese Australia în figura lui de stil, fiindcă era de cealaltă parte a globului. Dacă ar exista ceva mai adânc, adăugă Wemmick, aducând tocul înapoi spre foaia de hârtie, atunci aşa ar fi.

Apoi, eu îi spusei că, după câte vedeam, treburile mergeau bine şi Wemmick spuse:

— Grozav! Şi apoi îl întrebai dacă lucrează mulţi secretari aici şi el îmi răspunse:

— Nu prea ne încurcăm noi cu mulţi secretari, fiindcă nu există decât un singur Jaggers şi oamenii nu-l vor decât pe el. Vrei să-i vezi? Eşti doar de-al nostru, nu?

Am primit propunerea. După ce a aruncat tot biscuitul în cutia de scrisori şi mi-a dat suma pe care o scosese dintr-o casetă închisă în casa de bani, a cărei cheie o ţinea pe undeva pe la spate şi o scotea prin gulerul hainei ca pe o codiţă de purcel, am urcat sus.

Casa era întunecoasă şi dăpărănată şi umerii soioşi, care lăsaseră urme în odaia domnului Jaggers, parcă s-ar fi târât ani de-a rândul în sus şi în jos pe scări. La etajul întâi, în odaia din faţă, un secretar mare, gras şi buhăit, care semăna fie cu un hangiu, fie cu un om care se îndeletniceşte cu prinsul şobolanilor, era foarte adâncit într-o discuţie cu trei sau patru oameni cam jerpeliţi cu care vorbea fără fasoane, aşa cum vorbea toată lumea de aici cu cei care contribuiau-la umplerea lăzilor domnului Jaggers.

— Ticluiesc împreună mărturia pentru Curtea cu Juri, mă lămuri domnul Wemmick, după ce ieşirăm din odaie.

În odaia de deasupra, un secretar lăţos şi moale ca un terrier, pe care stăpânul ar fi uitat să-1 tundă de când era căţeluş, stătea şi el de vorbă cu un om cu ochii blegi, despre care domnul Wemmick îmi spuse că e turnător, că nu stingea niciodată focul de sub cazanul de topit şi că mi-ar fi topit orice i-aş fi cerut; bietul om părea atât de năduşit, de parcă şi-ar fi încercat meşteşugul asupra lui însuşi.

Într-o odăiţă din fund, un om cu capul între umeri şi faţa înfăşurată într-o flanelă murdară, îmbrăcat în nişte haine vechi şi negre care păreau ceruite de lustruite ce erau, stătea aplecat şi transcria pe curat cele scrise de ceilalţi doi domni, spre folosinţa domnului Jaggers.

Aceasta era toată instituţia. După ce coborârăm scara, domnul Wemmick mă conduse în odaia custodelui meu şi-mi spuse:

— Pe aceasta ai văzut-o?

— Dacă nu te superi, spusei eu, deoarece cele două busturi care se uitau chiorâş îmi atraseră din nou atenţia; pe cine reprezintă acestea?

— Acestea? întrebă Wemmick, suindu-se pe un scaun şi suflând praful de pe cele două capete înfiorătoare, înainte de a le lua jos. Grozavi sunt aceştia doi. Noi clienţi vestiţi de-ai noştri, care ne-au adus faima. Tipul acesta (ce ţi-o fi venit să cobori de pe locul tău noaptea şi să-ţi bagi nasul încălimară ca să rămâi cu pata pe sprânceană, păcătosule!),

acesta şi-a ucis stăpânul şi, având în vedere că nu s-au găsit dovezi împotriva lui, nu a păţit nimic.

— Chiar aşa arăta? întrebai eu, îndepărtându-mă de monstrul acela, în timp ce Wemmick îi curăţa sprânceana cu scuipat şi apoi o ştergea cu mâneca hainei.

— Dacă aşa arăta? Leit el. Mulajul a fost făcut la Newgate, îndată după ce l-au ridicat. Mă îndrăgeai grozav, aşa e, şmecher bătrân ce eşti? spuse Wemmick. Apoi îmi explică această ieşire drăgăstoasă, arătându-mi broşa cu femeia şi cu salcia plângătoare de lângă mormântul cu urna şi-mi spuse:

— A comandat-o anume pentru mine!

— Doamna reprezintă pe cineva? întrebai eu.

— Nu, răspunse Wemmick. Doar aşa, de haz. Îţi plăcea să faci haz, aşa-?

Nu, nici urmă de doamnă în procesul acesta, domnule Pip, doar una, şi aceea nu era subţirică şi nobilă. Şi, pe aceea, Doamne fereşte, n-ai fi văzut-o îngrijind de o urnă. Doar dacă ar fi fost ceva băutură înăuntru. Preocupat de broşa, Wemmick puse bustul la locul lui şi lustrui broşa cu batista.

— Şi celălalt, tot aşa a sfârşit-o şi el? întrebai eu. Arată la fel.

— Ai dreptate, spuse Wemmick. Aşa arată cu toţii. Ca şi cum una dintre nări le-ar fi fost prinsă cu o undiţă prinsă de un fir de păr de cal. De, tot aşa a sfârşit-o şi acesta; sfârşitul lor firesc, crede-mă. Ştrengarul acesta ticluia testamente, dacă nu cumva trimitea şi pe testatori pe lumea cealaltă. Şi, totuşi, erai o lichea de soi (domnul Wemmick vorbea cu el) şi spuneai că ştii să scrii greceşte. Aiurea, lăudărosule! Ce mai mincinos era! În viaţa mea n-am văzut aşa mincinos! Înainte de a-şi aşeza răposatul prieten pe raft, domnul Wemmick puse mâna pe cel mai mare dintre inelele lui de doliu, spunând:

— A trimis să mi-l cumpere în ajun, ştii?

În timp ce Wemmick aşeza cel de al doilea bust pe raft şi cobora de pe scaun, îmi trecu prin minte că toate

giuvaerurile lui trebuie să fi avut aceeaşi origine. Deoarece vorbise cu atâta uşurinţă despre lucrurile acestea, îndrăznii să-l întreb dacă era într-adevăr aşa, când îl văzui din nou în faţa mea, ştergându-şi mâinile de praf.

— Da, sigur, răspunse el; toate acestea sunt daruri de acelaşi soi. Ştii, unul aduce pe altul, aşa se întâmplă. Eu le primesc întotdeauna cu plăcere. Sunt curiozităţi. Şi apoi, sunt lucruri de valoare. Poate că nu sunt chiar aşa de preţioase, dar sunt portative şi totuşi au o oarecare valoare. Pentru dumneata, pe care te aşteaptă un viitor strălucit, poate că n-au însemnătate, dar eu m-am călăuzit întotdeauna după deviza: Pune mâna pe orice fel de proprietateportativă.

După ce îmi manifestai respectul pentru această deviză luminoasă, Wemmick urmă cu glas prietenos:

— Dacă vreodată n-o să ai ceva mai bun de făcut, te-ar supăra să vii să mă vezi acasă la mine, la Walworth? Îţi pot oferi un pat şi ar fi o cinste pentru mine. N-am prea multe lucruri să-ţi arăt; dar poate că ţi-ar plăcea să te uiţi la câteva mici curiozităţi dintre acestea; şi grozav e de plăcut să locuieşti într-o vilă cu grădiniţă.

I-am răspuns că aş fi încântat să mă bucur de ospitalitatea lui.

— Mulţumesc, spuse el; o să ne înţelegem asupra unei zile care să-ţi convină. Ai luat vreodată masa cu domnul Jaggers?

— Încă nu.

— Bine, făcu Wemmick. O să-ţi dea vin şi încă un vin bun. O să-ţi dea şi punch şi nu din cel obişnuit. Şi să-ţi mai spun ceva. Când ai să iei masa cu domnul Jaggers, să te uiţi la îngrijitoarea lui.

— O să văd ceva neobişnuit?

— Ştiu eu?! spuse Wemmick; ai să vezi o fiară domesticită. Ai să-mi spui că aceasta nu e ceva neobişnuit, dar eu îţi răspund că depinde de cât de sălbatică era fiara la început şi de cât de mult a fost domesticită. Nu vreau să-ţi stric părerea despre domnul Jaggers. Dar fii atent.

I-am făgăduit că voi face aşa, căci vorbele lui îmi stârniseră curiozitatea şi interesul. Îmi luai rămas bun şi el

mă întrebă dacă n-aş vrea să-mi pierd cinci minute ca să-l văd pe domnul Jaggers „la treabă”.

Răspunsei că da, mai ales că nu înţelegeam prea bine la ce „treabă” îl vom găsi pe domnul Jaggers. Pornirăm spre oraş şi merserăm până la un tribunal înţesat de lume unde o rudă de sânge (în înţelesul ucigaş al cuvântului) a răposatului, care avea gustul trăsnit de a da broşe în dar, stătea pe banca acuzaţilor, mestecând stingherit; între timp, custodele meu lua interogatoriul sau interogatoriul contradictoriu – nu ştiu care din două, unei femei, băgând groaza în ea şi în toată lumea de faţă. Dacă cineva, oricine ar fi fost, spunea o vorbă care nu-i plăcea, domnul Jaggers cerea numaidecât să fie „notată”. Dacă cineva nu voia să recunoască un mumit lucru, spunea:

— Lasă că scot eu totul de la dumneata, şi dacă cineva recunoştea, exclama:

— Acum te-am prins! Când îl vedeau mişcându-şi degetul, magistraţii tremurau. Hoţii şi cei care îi prinseră pe hoţi îi urmăreau cuvintele deopotrivă de vrăjiţi şi de înspăimântaţi şi se ghemuiau de groază, când un singur fir din sprâncenele lui se zbârlea spre ei. Nu puteam să-mi dau seama de care parte era el, pentru că mi se părea că-i macină pe toţi ca într-o râşniţă; atât ştiu că, în clipa în care m-am strecurat afară în vârful picioarelor, nu era de partea Curţii, fiindcă îl făcea pe bietul bătrân preşedinte să ţopăie cu picioarele pe sub masă, învinuindu-l pentru purtarea lui din ziua aceea ca reprezentant al legii şi al Justiţiei şi ca preşedinte al Curţii.

Chapter 25

Bentley Drummle, care era un individ atât de posac încât când punea mâna pe o carte ţi se părea că autorul îi adusese vreo ocară, nu avea o purtare mai plăcută nici faţă de amicii lui. Greoi la înfăţişare şi mişcări şi greu de cap, avea o faţă nepăsătoare, greoaie şi o limbă bleaga, care se lăfăia în gura lui aşa cum se lăfăia el prin odăi. Şi, pe

deasupra, mai era şi leneş, închipuit, zgârcit, închis şi bănuitor.

Era de fel dintr-o familie bogată din -Somersetshire şi bieţii lui părinţi crescuseră această împreunare de defecte până când descoperiră că băiatul era major şi nătărău. Aşadar, când Bentley Drummle venise la domnul Pocket, era cu un cap mai înalt decât gazda lui şi cu o duzină de capete mai lat decât majoritatea oamenilor.

Startop fusese răsfăţat de o mamă slabă de înger şi ţinut acasă, în vremea când ar fi trebuit să se ducă la şcoală; era foarte legat de mama lui, pe care o admira nespus. Avea trăsături gingaşe de femeie şi era, – după cum ai putea să vezi, deşi n-ai văzut-o niciodată, îmi spunea Herbert – leit maică-sa.

Era, prin urmare, firesc să-l îndrăgesc mai mult pe el decât pe Drummle şi, încă de la primele noastre plimbări cu barca pe înserat, să stăm de vorbă amândoi de la o barcă la alta, vâslind spre casă, în timp ce Bentley Drummle venea singur pe dâra pe care o lăsau bărcile noastre, croindu-şi drum prin păpuriş, pe sub malurile înalte.

Se târa întotdeauna de-a lungul malului ca o amfibie stângace, chiar când fluxul ar fi putut să-l ducă cu iuţeală: şi, de câte ori mă gândesc la el, îl văd venind în urma noastră pe întuneric sau luptându-se cu valurile stârnite de vâslele noastre, în timp ce noi înaintam prin lumina apusului sau în lumina lunii, care se aprindea în mijlocul fluviului.

Herbert era tovarăşul meu de fiecare zi şi eram buni prieteni. Împărţeam barca cu el, ceea ce îl aducea foarte des la Hammersmith; iar faptul că eram părtaş la odaia lui, mă făcea să mă duc des la Londra. Făceam drumul dintre aceste două locuri, la orice oră din zi şi din noapte. Şi acum încă mi-e drag drumul acela, deşi nu mai este atât de frumos ca atunci, în amintirea acelor vremuri de tinereţe neprihănită şi de speranţă.

Locuiam de o lună sau două la familia Pocket, când domnul şi doamna Camilla se întoarseră. Camilla era sora domnului Pocket. Georgiana, pe care o văzusem tot atunci, la domnişoara Havisham, sosi şi ea. Femeia aceasta de nesuferit, care dădea asprimii ei numele de religie şi ficatului ei numele de iubire, era vara domnului Pocket. Oamenii aceştia mă urau cu ura lăcomiei şi a dezamăgirii. Adevărul e că, de când îmi surâdea norocul, mă linguşeau cu slugărnicia cea mai josnică.

Faţă de domnul Pocket, pe care îl socoteau un copil bătrân, ce habar nu avea de interesele lui, se purtau cu îngăduinţa aceea binevoitoare cu care îi mai auzisem vorbind şi altădată. Pe doamna Pocket o dispreţuiau; în schimb, admiteau că biata făptură suferise dezamăgiri amarnice în viaţa ei, fiindcă acest lucru răsfrângea o lumină prielnică şi asupra lor.

Aceasta era lumea în care trăiam eu şi unde începui să mă îngrijesc de educaţia mea. Încetul cu încetul, m-am ales cu obiceiuri foarte costisitoare şi am început să cheltuiesc atâţia bani, încât, după câteva luni, mă cuprinse spaima, dar, de bine, de rău, tot mă ţineam de carte. Aceasta nu dovedea alt merit special decât că aveam destul bun simţ ca să-mi cunosc cusururile.

Cu ajutorul domnului Pocket şi al lui Herbert, am înaintat repede; cu aceşti oameni, care îmi dădeau mereu ghes de câte ori era nevoie, alături de mine şi cu un drum lipsit de piedici în faţa mea, ar fi trebuit să fiu un prostănac ca Drummle ca să nu fac cât am făcut.

Nu-l văzusem pe domnul Wemmick de câteva săptămâni, când, într-o bună zi, îmi dădu în gând să-i scriu un bilet, cum că mi-ar face plăcere să trec să-l iau şi să ne ducem împreună acasă la el. El îmi răspunse că i-ar face bucurie şi că mă aşteaptă la birou la ora şase. Mă dusei acolo şi, de îndată ce sună ceasul, el îşi ascunse cheia casei de bani, sub haină, la spate.

— Te-ai gândit să mergem pe jos până la Walworth? Mă ntrebă el.

— Sigur, răspunsei eu, dacă îţi face plăcere.

— Chiar foarte multă, spuse Wemmick. Fiindcă am stat cu picioarele sub pupitru toată ziua şi aş vrea să le dezmorţesc. Să-ţi spun, mai întâi ce avem astă seară la masă, domnule Pip. Avem tocană făcută în casă şi friptură rece de găină. Cred că-i moale, fiindcă stăpânul prăvăliei de unde am cumpărat, a fost jurat zilele trecute, într-unul din procesele noastre şi i-am dat drumul numaidecât. I-am amintit de aceasta, când am cumpărat găina şi i-am spus:

— Alege una bună, măi englezule, fiindcă dacă am fi vrut să te ţinem încă o zi, două n-ar fi fost mare lucru pentru noi. Şi el mi-a spus:

— Dă-mi voie să-ţi dăruiesc cea mai frumoasă găină din prăvălie.

Desigur că i-am dat voie. Până una alta, e proprietate portativă. Sper că n-ai nimic împotriva unui părinte bătrân?

Eu credeam ca tot mai vorbeşte de găină, dar el adăugă:

— Fiindcă locuiesc împreună cu tatăl meu, un om bătrân. Eu îi răspunsei ceea ce îmi dicta politeţea.

— N-ai luat masa cu domnul Jaggers? spuse el în timpul drumului.

— Încă nu.

— Mi-a spus şi el azi după amiază, când a auzit că vii. Nădăjduiesc că te va invita mâine. Vrea să-i cheme şi pe prietenii dumitale. Trei, ai trei prieteni intimi? Răspunsei:

— Da.

— Ştii, vrea să cheme toată banda. Nu prea mă simţeam măgulit de acest cuvânt. Şi orice o să vă dea de mâncare, să ştii că o să fie bun. Să nu te aştepţi la multe feluri, dar o să fie minunat. Şi mai e ceva ciudat în casa lui, urmă Wemmick, după o pauză de o clipă, ca şi cum observaţia cu privire la îngrijitoare ar fi fost subînţeleasă. Niciodată nu zăvorăşte vreo uşă sau vreo fereastră, în timpul nopţii.

— Nu-l fură nimeni niciodată?

— Niciodată! răspunse Wemmick. El spune în auzul tuturor: Vreau să-l văd pe omul care o să mă fure pe mine. Doamne, dacă nu l-am auzit de o sută de ori, nu l-am auzit niciodată, spunând cuvintele acestea unor pungaşi cunoscuţi, în biroul din faţă. Ştiţi unde locuiesc; niciodată nu se trage zăvorul la mine acasă. De ce nu daţi lovitura? Hai, ce, nu vă ispiteşte? Ei bine, nici un om n-are destulă îndrăzneală ca să încerce fie de dragul banilor, fie cine ştie pentru ce.

— Aşa groază le este de el? întrebai eu.

— Groază? spuse Wemmick. Te cred că le este groază. E iscusit până şi în felul cum îi provoacă. Dar, trebuie să că nici urmă de argint nu există în casa Iui. Toate lingurile sunt din metal de Britania.

— Aşa că nu s-ar alege ei cu prea mult, spusei eu, chiar dacă…

— A! Dar el s-ar alege cu mult, spuse Wemmick, retezându-mi vorba. Şi ei ştiu aceasta. S-ar alege cu vieţile lor, cu vieţile a zeci dintre ei. Tot ce-ar vrea ar obţine şi e cu neputinţă să spui că n-ar izbuti el să obţină ceva, când şi-a băgat în cap.

Căzusem tocmai pe gânduri cu privire la puterea custodelui meu, când Wemmick observă:

— Cât despre lipsa de argintărie din casă, aceasta-i adâncimea lui. Aşa cum un fluviu are adâncimea lui firească, aşa are şi el, adâncimea lui firească.

Dar uită-te la lanţul ceasului lui. Acela e veritabil, nu glumă.

— E foarte masiv, spusei eu.

— Masiv? repetă Wemmick. Cred şi eu. Şi ceasul lui e un ceas de aur cu repetiţie care, dacă nu preţuieşte o sută de lire, nu preţuieşte nici un penny.

Domnule Pip, sunt vreo şapte sute de pungaşi în oraşul acesta, care ştiu despre acest ceas, dar nu există un bărbat, o femeie sau un copil printre ei care să nu recunoască cel

mai mic inel din lanţul ceasului şi să nu-l arunce de parcă ar fi fier roşu, dacă l-ar ademeni cineva să pună mâna pe el.

Cu poveşti din acestea şi apoi cu discuţii mai generale trecu timpul şi drumul, până când domnul Wemmick mă înştiinţa că ajunsesem în districtul Walworth.

Walworth era o îmbinare de uliţe negre, de şanţuri şi de grădiniţe şi părea un loc destul de plicticos.

Wemmick avea o căsuţă de lemn în mijlocul unui petec de grădină şi acoperişul casei era găurit şi vopsit ca o baterie din care ies ţevi de puşcă.

— E opera mea, spuse Wemmick. E drăguţ, nu-i aşa?

Eu am izbucnit în laude. Cred că era casa cea mai mică pe care o văzusem vreodată; avea nişte ferestre gotice foarte ciudate (cele mai multe erau false) şi o uşă gotică, atât de mică încât abia puteai intra.

— Vezi, aceea e o prăjină adevărată de steag, mă lămuri Wemmick, şi în fiecare duminică înalţ un steag adevărat. Uită-te aici! După ce am trecut podul, îl ridic – aşa – şi tai orice comunicaţie cu exteriorul.

Podul era o scândurică aşezată pe o prăpastie de vreo patru picioare lăţime şi două adâncime. Dar era o plăcere să vezi mândria cu care Wemmick îl ridică şi îl fixa. În timp ce făcea treaba aceasta, zâmbea cu un adevărat zâmbet de bucurie, nu cu surâsul lui mecanic din totdeauna.

— În fiecare seară, la ora nouă, după ora Greenwich-ului se aude o împuşcătură, spuse Wemmick. Acolo, vezi? Şi când simţi zguduitura, zici că-i armă de război, nu glumă.

Piesa de artilerie de care vorbea Wemmick era montată într-o fortăreaţă specială făcută din zăbrele şi apărată de ploaie cu ajutorul unui acoperământ de muşama, care semăna cu o umbrelă.

— Pe urmă, la spate, spuse Wemmick, ştii, nu la vedere, ca să nu se creeze suspiciuni asupra ideii de fortificaţie, fiindcă principiul meu e: Dacă ai o idee, du-o la bun sfârşit şi rămâi la ea. Nu ştiu dacă şi dumneata eşti de aceeaşi părere…

Eu spusei că desigur.

— La spate, e un coteţ cu un porc şi mai sunt câteva găini, câţiva iepuraşi; în afară de asta, vezi dumneata, fac şi eu sport şi semăn castraveţi; la masă, o să-ţi dai seama cum e salata pe care o cultiv eu. Aşa că, domnule Pip, spuse Wemmick, clătinându-şi capul şi zâmbind din nou, dar cu Seriozitate, dacă ne închipuim că locul a,cesta ar fi asediat, ne dăm seama că, în ceea ce priveşte proviziile putem rezista al dracului de mult timp.

La vreo câţiva yarzi mai încolo, se afla un umbrar de care te puteai apropia numai umblând pe o potecă plină de cotituri, aşa încât drumul până la umbrar dura mult timp.

Aici găsirăm câteva pahare pregătite. Punch-ul era pus la răcit într-un lac ornamental, pe malurile căruia se ridica umbrarul. Această apă – cu o insulă la mijloc, care nu părea mai mare decât salata pe care trebuia să o mâncăm la masa de seară – era rotundă şi Wemmick clădise o fântână în mijlocul ei, care, iacă puneai în mişcare o morişcă şi scoteai dopul dintr-o ţeavă, ţâşnea cu atâta putere, încât îţi uda tot podul palmei.

— Eu sunt şi inginerul şi tâmplarul şi tinichigiul şi grădinarul şi omul la toate, spuse Wemmick, după ce primi licitările mele. Ştii, e foarte bine aşa. Mă scapă de toate pânzele de păianjen, care se agaţă de mine la Newgate şi îi face plăcere bătrânului. Nu te deranjează dacă te prezint chiar acum bătrânului, nu-i aşa? Nu te supără?

Îi exprimai zelul care mă însufleţea pentru această prezentare şi ne întoarserăm la castel. Înăuntru, lângă foc, şedea în tihnă un om foarte bătrân, îmbrăcat într-o haină de flanelă; era curat, vesel, bine îngrijit, dar surd cu desăvârşire.

— Ei, moşule, strigă Wemmick, strângându-i vesel şi prietenos mâna. Cum îţi merge?

— Foarte bine, John, foarte bine! răspunse bătrânul, ca şi cum ar fi înţeles întrebarea.

— Acesta este domnul Pip, moşule, spuse Wemmick, tare mi-ar plăcea să-i auzi numele. Fă-i semn cu capul, domnule

Pip; grozav îi place. Fă-i semn cu capul, dacă vrei, şi clipeşte din ochi!

— Casa aceasta frumoasă ea fiului meu, domnule, strigă bătrânul, în timp ce eu dădeam din cap din toate puterile. Şi parcul e frumos. Cred că parcul şi toate lucrările de pe el ar trebui folosite de stat după moartea fiului meu, pentru distracţia poporului.

— Grozav eşti de mândru de toate acestea, aşa este moşule? întrebă Wemmick, privindu-l pe bătrân şi trăsăturile lui aspre se îndulciseră de tot; uite un salut pentru tine şi dădu vârtos din cap; şi încă unul tot pentru tine şi dădu şi mai vârtos din cap; aşa-i că-ţi place? Dacă nu te oboseşte, domnule Pip – măcar că ştiu cât este de obositor pentru străini, – vrei să-l mai cinsteşti cu un semn din cap? Nici nu poţi să-ţi închipui ce bucurie îi face.

Am dat din cap de câteva ori şi bătrânul era în culmea fericirii. L-am lăsat dând de mâncare orătăniilor şi ne-am aşezat sub umbrar, ca să ne bem punch-ul; aici, Wemmick îmi spuse, în timp ce-şi fuma luleaua, că i-au trebuit mulţi ani ca să-şi aducă proprietatea la acest grad de perfecţiune.

— E a dumitale, domnule Wemmick?

— Da, sigur! răspunse Wemmick. Am primit-o bucăţică cu bucăţică. E scutită de dări, ce Dumnezeu!

— Adevărat? îmi închipui că domnului Jaggers trebuie să-i placă.

— Nici n-a văzut-o, spuse Wemmick. Nici nu l-a văzut pe bătrân. Nici n-a auzit de el. Serviciul e una şi viaţa mea particulară e alta. Când mă duc la serviciu, las castelul în urma mea şi când intru în castel, las serviciul în urmă.

Dacă nu ţi-e greu, ţi-aş fi recunoscător dacă ai proceda la fel. Nu mi place să mi se vorbească de toate acestea, în timpul serviciului.

Bineînţeles, mi-am dat seama că îndeplinirea dorinţei lui e o chestiune de bună credinţă. Deoarece punch-ul era foarte bun, am rămas sub umbrar, bând şi stând de vorbă până

aproape de ora nouă, când Wemmick îmi spuse, aşezând pipa pe masă:

— Cea mai mare bucurie a bătrânului e să se apropie de puşcă.

Pornirăm din nou spre castel, unde îl găsirăm pe bătrân încingând vătraiul la foc cu ochi nerăbdători, în chip de pregătire pentru marea ceremonie din fiecare seară. Wemmick stătea cu ceasul în mână, până ce sosi momentul când trebuia să ia vătraiul roşu de la bătrân şi să se ducă la Baterie. Lua aşadar vătraiul, ieşi din casă şi, îndată după aceea, se auzi o detunătură care clătină căsuţa aceea sucită, asemănătoare cu o cutie, de parcă ar fi fost gata să o dărâme şi toate ceştile şi paharele din casă începură să zăngăne. Atunci bătrânul, care cred că ar fi fost aruncat în aer de pe julţul lui, dacă nu s-ar fi sprijinit în coate, strigă triumfător:

— A tras cu puşca! L-am auzit! Şi eu dădui de atâtea ori din cap, încât nu e o figură de stil când spun că nici nu-l mai vedeam pe bătrân de ameţeală.

Timpul care trecu până la masa de seară a fost folosit de Wemmick pentru a-mi arăta colecţia lui de curiozităţi. Colecţia era în întregime de origine criminală; cuprindea pana cu care se scrisese un vestit act fals, unul sau două brice foarte cunoscute, câteva bucle şi câteva manuscrise de mărturisiri făcute în timpul osândei, despre care domnul Wemmick spunea că aveau o valoare deosebită, pentru că erau, după cum spunea el, „minciuni din cap şi până în picioare”.

Aceste lucruri erau împrăştiate cu gust printre mici obiecte de porţelan şi de sticlă, diferite fleacuri făcute de însuşi proprietarul colecţiei şi câteva tabachere cioplite de bătrân. Toată colecţia se afla în acea cameră a castelului în care intrasem mai întâi şi care era folosită nu numai ca salonaş, ci şi ca bucătărie, judecând după tigaia de pe grătar şi după cârligul de armă de deasupra căminului, de care era agăţat învârtitorul de friptură.

O fetiţă curăţică ajuta la gospodărie şi avea grijă de bătrân în timpul zilei. După ce puse faţa de masă, podul a fost coborât pentru ca fetiţa să poată ieşi şi să plece acasă. Masa a fost minunată. Şi, deşi castelul era atât de năpădit de ciuperci, încât mâncarea mirosea a nuci învechite şi, deşi porcul ar fi putut să stea ceva mai departe de locul unde mâncam noi, mă simţeam încântat de această petrecere.

Şi nici odăiţa mea din turn nu avea alt cusur decât că tavanul care mă despărţea de băţul steagului era atât de subţire, încât când mă întinsei pe spate, mi se păru că va trebui să legăn toată noaptea prăjina steagului pe frunte.

Wemmick se sculă foarte devreme a doua zi şi tare mi-e teamă că l-am auzit curăţindu-mi ghetele. După aceea, se apucă de grădinărit şi-l vedeam prin fereastra gotică a odăii mele, prefăcându-se că are nevoie de serviciile bătrânului şi făcându-i credincios semn cu capul. Gustarea de dimineaţă a fost la fel de bună ca şi masa din ajun şi, la opt şi jumătate precis, pornirăm spre Little Britain.

Încetul cu încetul, pe măsură ce ne apropiam de oraş, Wemmick se făcea tot mai uscat şi mai aspru şi gura i se strângea ca o crăpătură a unei cutii de scrisori. În cele din urmă, când ajunserăm la birou şi Wemmick îşi scoase cheia din gulerul hainei, omul părea atât de nepăsător faţă de proprietatea lui din Walworth, ca şi cum castelul, podul, umbrarul, lacul, fântâna şi bătrânul ar fi sărit în aer, o dată cu ultima detunătură de puşcă.

Chapter 26

După cum prevestise Wemmick, am avut curând prilejul să compar locuinţa custodelui meu cu cea a casierului şi secretarului său. Când mă întorsei de la Walworth, custodele meu era în odaia lui şi-şi spăla mâinile cu săpun parfumat; mă chemă la el şi-mi comunică invitaţia pe care eram pregătit de Wemmick să o primesc pentru mine şi pentru prietenii mei.

— Rămâne pe mâine, hotărî el, fără fasoane, şi fără haină de seară. îl întrebai în ce loc trebuia să mă duc împreună cu prietenii mei, fiindcă habar nu aveam unde locuia; cred că nu-i plăcea, în general, să facă nici o mărturisire cu privire la locuinţa lui, căci îmi spuse:

— Veniţi încoace şi vă iau eu acasă cu mine.

Mă folosesc de acest prilej ca să spun că domnul Jaggers se spăla pe mâini, după ce îi plecau clienţii, ca un chirurg sau un dentist. În odaia lui, se afla o despărţi tură prevăzută pentru acest scop, care mirosea a săpun parfumat, de parcă ar fi fost o parfumerie. Înăuntru, pe o bară, atârna un prosop neobişnuit de mare şi, de câte ori se întorcea de la tribunal sau se despărţea de un client, domnul Jaggers îşi spăla mâinile şi apoi le usca şi le freca cu acest prosop.

Când eu şi cu prietenii mei ne făcurăm apariţia a doua zi la şase, domnul Jaggers, părea să fi avut un caz mai complicat decât de obicei, căci îl găsirăm cu capul înfundat în despărţitură, nu numai spălându-şi mâinile şi clătindu-şi obrazul, ci făcând gargară. Şi după ce sfârşi toate acestea şi se folosi de toate marginile prosopului, luă briceagul şi-şi scoase cazul şi de sub unghii, înainte de a-şi pune haina.

Când ieşirăm în stradă, câţiva oameni se foiau în faţa uşii ca de obicei, dorind fără îndoială să vorbească cu el; dar era ceva atât de hotărâtor în mirosul de săpun care înconjura făptura domnului Jaggers, încât oamenii se lăsară păgubaşi.

În timp ce ne îndreptam spre vest, câte o faţă din mulţimea de pe străzi îl recunoştea şi, ori de câte ori se întâmpla aşa, domnul Jaggers începea să-mi vorbească cu glas tare; însă nu recunoştea pe nimeni şi nici nu băga de seamă că alţii îl recunosc pe el.

Ne duse până în Gerard Street, în cartierul Soho şi ne oprirăm în faţa unei case aşezată în partea de miazăzi a străzii, o casă destul de impunătoare în felul ei, dar cu ferestrele murdare şi care ar fi avut mare nevoie de zugrăveală.

Scoase cheia, deschise uşa şi intrarăm cu toţii într-o încăpere de piatră, mare, întunecoasă şi nelocuită. Apoi am suit scara de culoare cafenie închisă şi trecurăm printr-o serie de odăi cafenii şi ele, aşezate la etajul întâi. Pe pereţii acoperiţi cu lemn erau sculptate ghirlande de flori şi, în timp ce el ne ura bun sosit, mie mi se părea că ghirlandele acelea semănau cu un anumit fel de lanţuri, pe care le cunoaştem foarte bine.

Masa era pusă în cea mai frumoasă dintre aceste încăperi; odaia a doua era iatacul domnului Jaggers, iar a treia dormitorul. Ne spuse că închiriase toată casa, dar că foarte rar se folosea de alte odăi decât de cele prin care trecusem.

Masa era frumos pusă, bineînţeles fără argintărie şi, alături de scaunul domnului Jaggers, se afla o măsuţă cu o mulţime de sticle şi carafe şi cu patru farfurioare de desert. Băgai de seamă că domnul Jaggers ţine totul sub cheie şi că tot el împarte lucrurile de care e nevoie în gospodărie.

În odaie se afla şi un dulap cu cărţi; văzui după cotoare că erau doar cărţi despre martori, despre legea criminală, procese, acte parlamentare, biografii criminale şi alte lucruri de felul acesta. Mobila din casă era solidă şi bună, ca şi lanţul ceasului domnului Jaggers. Totul avea un aer oficial şi, în toată casa, nu găseai nici o podoabă. Într-un colţ, se afla o măsuţă cu hârtii şi o lampă cu abajur, şi mie mi se părea că, uneori, seara, domnul Jaggers îşi aduce tot biroul acasă pe rotiţe şi se cufundă în lucru.

Aproape că nici nu se uitase bine la prietenii mei – pe drum umblase alături de mine – aşa încât, după ce sună din clopoţel, rămase pe covoraşul din faţa căminului, măsurându-i pe toţi cu o privire cercetătoare. Spre mirarea mea, părea că se interesează mai ales de Drummle, ba chiar numai de el.

— Pip, spuse el, lăsându-şi mâna lui mare pe umărul meu şi îndreptându-mă spre fereastră. Nu-i deosebesc unul de altul. Cum îi spune păianjenului?

— Păianjenului? întrebai eu.

— Da, cel lătăreţ şi posac şi cu pete pe obraz.

— Acela-i Bentley Drummle, răspunsei eu, şi cel cu faţa gingaşă e Startop.

Fără să ia deloc în seamă pe cel „cu faţa gingaşă” îmi răspunse:

— Zici că-l cheamă Bentley Drummle? îmi place omul acesta.

Şi intră numaidecât în vorbă cu Drummle; nu-l speriau deloc răspunsurile greoaie şi reţinute ale acestuia; dimpotrivă, părea că-l aţâţă să poată scoate cât mai mult de la el. Mă uitam la cei doi, când, deodată, îngrijitoarea răsări între mine şi ei, aducând primul fel de mâncare.

Părea o femeie de vreo patruzeci de ani, dar poate că era mai în vârstă decât o socoteam eu. Era destul de înaltă subţire şi sprintenă; avea faţa foarte palidă, ochii mari şi stinşi şi un păr des şi despletit. N-aş putea spune dacă ţinea buzele întredeschise, ca şi cum ar fi gâfâit, şi dacă privirea ei ciudată era atât de neliniştită şi de înfricoşată din cauza unei boli de inimă, dar ştiu că faţa ei mi se părea răvăşită de vâlvătaia focului, ca şi feţele pe care le văzusem înălţându-se din cazanul vrăjitoarelor.

Femeia puse mâncarea pe masă, atinse uşurel cu degetul braţul custodelui meu, ca să-i dea să înţeleagă că masa e gata şi se făcu nevăzută.

Domnul Jaggers îl aşează pe Drummle lângă el şi pe Startop în partea cealaltă.

Femeia puse pe masă un peşte foarte frumos, după care mâncarăm o friptură de miel la fel de aleasă şi apoi o pasăre la fel de bună şi ea. De pe măsuţa de lângă el, domnul Jaggers ne servea cu sos, cu vinuri şi cu tot ce ne trebuia şi, după ce aceste lucruri făceau înconjurul mesei, le punea totdeauna la loc. Tot el ne împărţea farfurii, cuţite şi furculiţe curate pentru fiecare fel de mâncare şi le arunca pe cele întrebuinţate în două coşuleţe, care se aflau pe jos, lângă scaunul lui.

În afară de îngrijitoare, nu se arătă nici un servitor. Ea aducea mâncarea şi de câte ori îi vedeam faţa, mi se părea că se înalţă dintr-un cazan. Mulţi ani mai târziu, vrând să-mi reamintesc de chipul acestei femei, am pus pe o femeie, care nu avea altă asemănare cu îngrijitoarea domnului Jaggers decât părul despletit, să se înalţe pe întuneric din spatele unui castron, în care dădusem foc la nişte spirt.

Împins de chipul ei ciudat cât şi de pregătirile lui Wemmick, să mă uit cu luare aminte la femeia aceasta, băgai de seamă că, de câte ori venea în odaie, nu-şi ridica ochii de pe domnul Jaggers, că-şi ridică iute mâinile de pe orice fel de mâncare pe care i-l punea în faţă şi ieşea în grabă din odaie, ca şi cum i-ar fi fost teamă să nu fie chemată înapoi şi ca şi cum ar fi vrut ca domnul Jaggers să-i spună tot ce avea de spus, când se afla alături de el. Mi se părea că, în felul lui de a fi, el îşi dă seama de acest lucru şi că urmăreşte să o ţină tot timpul în nesiguranţă.

Masa se desfăşură într-o atmosferă destul de veselă şi, deşi custodele meu părea mai curând că urmăreşte discuţiile decât că le provoacă, eu ştiam că ne face să ne dăm în vileag toate slăbiciunile. În ceea ce mă priveşte, m-am surprins mărturisind înclinarea mea spre risipă, plăcerea de a face pe ocrotitorul lui Herbert şi lăudându-mă cu planurile mele cele mai mari, toate acestea înainte să-mi fi dat seama măcar că deschisesem gura. Şi aşa s-a întâmplat cu fiecare dintre noi, dar mai ales cu Drummle; acesta a fost silit să mărturisească că-i place să se poarte răutăcios şi bănuitor cu ceilalţi, încă înainte de a termina peştele.

De abia când am ajuns la brânză, am atins subiectul întrecerilor noastre cu barca şi Drummle a fost luat în râs, fiindcă în unele seri, rămânea în urma noastră vâslind încet şi broscăreşte, aşa cum se pricepea el. La aceste cuvinte, Drummle îi spuse gazdei că se simţea mai bine în odaia noastră decât în tovărăşia noastră că, în ceea ce priveşte

îndemânarea, ne întrecea cu mult iar, cât despre putere, ne putea strivi ca pe nişte gândaci.

Prin nu ştiu ce acţiune tainică, domnul Jaggers îl aţâţă pe Drummle, care ajunse într-o adevărată stare de cruzime, din pricina acestui fleac; băiatul începu să-şi dezgolească şi să-şi încordeze braţul, ca să arate cât era de musculos şi pe urmă începurăm cu toţii să ne dezgolim şi să ne încordăm braţele, ca nişte caraghioşi ce eram.

Între timp, îngrijitoarea strângea tacâmurile; custodele meu nu-i dădea nici o atenţie şi nici nu se uita la ce făcea ea, ci se sprijinea de spătarul scaunului, muşcându-şi degetul arătător, foarte absorbit de spusele lui Drummle, ceea ce mie mi se părea cu totul de neînţeles. Deodată prinse mâna femeii în mâna lui mare ca într-o cursă, în timp ce ea şi-o întindea peste masă.

Făcu această mişcare atât de iute şi de neaşteptat, încât ne oprirăm cu toţii din gâlceava noastră prostească.

— Fiindcă veni vorba de putere, spuse domnul Jaggers, să vă arăt eu o încheietură. Molly, ia arată-le tu încheietura ta.

Mâna ei prinsă în cursă era pe masă, dar femeia îşi ascunsese cealaltă mână la spate.

— Stăpâne, spuse ea încet, cu ochii aţintiţi rugători asupra lui.

Lăsaţi-mă!

— Să vă arăt eu o încheietură, repetă domnul Jaggers, neclintit în hotărârea lui. Molly, arată-le încheietura ta!

— Stăpâne, murmură ea din nou. Vă rog!

— Molly, spuse domnul Jaggers, fără să se uite la ea, ci privind cu încăpăţânare spre celălalt colţ al odăii, arată-le amândouă încheieturile!

Arată-le! Hai!

Dădu drumul mâinii ei şi i-o răsuci pe masă. Ea îşi luă altă mână de la spate şi le întinse pe amândouă una lângă alta. Cea de a doua încheietură era foarte deformată; avea cicatrici multe şi adânci. În timp ce stătea cu mâinile

întinse, îşi dezlipi ochii de pe domnul Jaggers şi ne măsură atentă cu privirea pe fiecare în parte.

— Nu ştiţi ce putere zace aici, spuse domnul Jaggers, conturând liniştit tendoanele cu degetul lui arătător. Puţini bărbaţi au încheieturi atât de puternice ca femeia aceasta. E nemaipomenit ce forţă de strângere există în mâinile acestea. Am avut prilejul să văd multe mâini, dar n-am văzut niciodată mâini mai puternice din punctul acesta de vedere, nici la bărbaţi şi nici la femei.

În timp ce el spunea toate acestea cu glas nepăsător, femeia continua să ne măsoare, pe fiecare în parte. În clipa în care domnul Jaggers încetă, ea se uită din nou la el.

— Te-am admirat, acum te poţi duce. Ea îşi retrase mâinile, iar domnul Jaggers luă cana de pe măsuţă, îşi umplu paharul şi apoi ne servi şi pe noi cu vin.

— Domnilor, la nouă şi jumătate, spuse el, trebuie să ridicăm şedinţa.

Până atunci, să nu pierdem timpul. Mă bucur să vă văd pe toţi aici. Domnul Drummle, beau în sănătatea dumitale.

Dacă se purta altfel cu Drummle decât cu ceilalţi ca să-l întărâte şi mai tare, atunci şi-a atins scopul. Îmbufnat, dar triumfător, Drummle îşi arătă tot dispreţul faţă de noi, într-un chip din ce în ce mai duşmănos, până ce purtarea lui deveni de-a dreptul nesuferită. În timp ce el parcurgea toate aceste faze, domnul Jaggers îl urmărea cu acelaşi interes foarte ciudat. Cred că se înveselea pe socoteala lui Drummle, în timp ce-şi sorbea vinul.

În lipsa noastră copilărească de cumpătare, cred că am băut prea mult şi ştiu bine că am vorbit prea mult. Ne înfierbântarăm mai ales când Drummle spuse, rânjindu-ne grosolan în nas, că eram prea risipitori cu banii noştri, ceea ce mă făcu să spun cu prea mult năduf şi prea puţină discreţie, că nu i se potrivea tocmai lui să vorbească aşa, când Herbert îi împrumutase bani de faţă cu mine, cu vreo săptămână în urmă.

— Bine, făcu Drummle, se va plăti.

— N-am vrut să spun că nu se va plăti, am spus eu, dar ai putea să-ţi ţii gura cu privire la noi şi la banii noştri, după părerea mea.

— După părerea ta! răspunse Drummle. O, Doamne!

— Îmi îngădui să-ţi spun, am urmat eu cu gândul de a fi foarte aspru, că tu n-ai împrumuta bani nici unuia dintre noi dacă am avea nevoie.

— Ai dreptate, spuse Drummle, n-aş împrumuta nici unuia dintre voi nici un ban. N-aş împrumuta nimănui nici un ban.

— În cazul acesta, nu prea e nobil să te împrumuţi de la alţii, după părerea mea.

— După părerea ta, repetă Drummle. O, Doamne!

Purtarea lui era atât de neruşinată – cu atât mai mult cu cât nu izbuteam să înfrâng prostia lui posacă

— Încât spusei, fără să ţin socoteală de sforţările lui Herbert, care voia să mă oprească.

— Bine, domnule Drummle, fiindcă veni vorba, dă-mi voie să-ţi spun ce s-a petrecut între Herbert, care e aici de faţă, şi mine, când ai împrumutat banii aceia.

— Nu mă priveşte ce s-a întâmplat între Herbert, care e aici de faţă, şi dumneata, bodogăni Drummle. Şi cred, adăugă el bodogănind în şoaptă, că v-aţi putea duce amândoi la dracu.

— Totuşi, eu am să-ţi spun, vrei nu vrei, spusei eu. I-am spus lui Herbert că, în timp ce tu îţi băgai foarte încântat banii în buzunar, râdeai de el fiindcă fusese atât de slab încât să ţi-i împrumute.

Drummle râse fără ruşine, ne râse în nas, cu mâinile în buzunare şi scuturându-şi umerii lui rotunzi; voia să spună aveam dreptate şi că ne dispreţuieşte pe toţi ca pe nişte măgari.

Atunci, Startop îl luă el în primire, dar cu mai multă bunăvoinţă decât dovedisem, şi-l pofti să fie ceva mai cuviincios. Deoarece Startop era un tânăr foarte vioi şi Drummle tocmai contrariul, acestuia din urmă prezenţa lui Startop i se părea întotdeauna o jignire personală.

De data aceasta, răspunse răstit şi grosolan, în timp ce Startop încerca să mute discuţia pe alt tărâm cu ajutorul câtorva glume, care ne-au făcut să râdem. Jignit de acest succes mai mult decât de orice, Drummle, fără să ameninţe sau să ne înştiinţeze dinainte, îşi scoase mâinile din buzunare, îşi lăsă umerii lui rotunzi în jos, înjură, puse mâna pe un pahar mare şi l-ar fi aruncat, fără îndoială, în capul duşmanului său, dacă gazda n-ar fi oprit paharul cu mâna, în clipa în care Drummle îl ridica pentru scopul mai sus arătat.

— Domnilor, spuse domnul Jaggers cu înţelepciune, punând paharul pe masă şi trăgând afară, de lanţul masiv, ceasul lui de aur cu repetiţie, îmi pare nespus de rău dar trebuie să vă anunţ că este nouă şi jumătate.

La această aluzie, ne scularăm cu toţii. Înainte de a ajunge la poartă, Startop îl şi striga foarte vesel pe Drummle „măi băiete”, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Dar băiatul era atât de departe de a răspunde la această dovadă de simpatie, încât nici măcar nu voia să meargă până la Hammersmith pe aceeaşi parte a drumului cu el, aşa că Herbert şi cu mine, rămânând în oraş, îi văzurăm pe cei doi coborând strada pe trotuare deosebite. Startop era în frunte, iar Drummle umbla în urmă, în umbra caselor, aşa cum în barcă vâslea totdeauna în umbra malurilor.

Deoarece poarta nu era încă închisă, mă gândi să-l las pe Herbert să mă aştepte o clipă şi să dau o fugă până sus, ca să mai spun o vorbă custodelui meu. Îl găsi în iatac, înconjurat de o prăvălie întreagă de ghete, foarte absorbit de ele şi spălându-se pe mâini.

I-am spus că venisem înapoi ca să-i spun cât îmi părea de rău că se întâmplaseră lucruri atât de neplăcute şi că nădăjduiam că nu mă va învinui prea mult.

— Fleacuri! făcu el, udându-şi faţa şi vorbindu-mi printre picăturile de apă; nu face nimic, Pip. Totuşi, îmi place păianjenul acela.

Se întoarse spre mine şi-şi clătina capul, umflându-şi obrajii şi ştergându-se cu prosopul.

— Mă bucură că vă place, am spus eu, dar mie nu-mi place.

— Sigur că nu, încuviinţă custodele meu; ar fi bine să n-ai prea mult de-a face cu el. Păzeşte-te de el cât poţi. Dar îmi place băiatul, Pip; e din soiul celor adevăraţi. Dacă aş fi prezicător…

Îşi ridică ochii din prosop şi-mi prinse privirea.

— Dar nu-s prezicător, spuse el, înfundându-şi capul într-o ghirlandă din prosop şi uscându-şi urechile. Doar ştii ce sunt eu, nu-i aşa? Noapte bună, Pip.

— Noapte bună, domnule Jaggers.

Cam vreo lună după aceste întâmplări, timpul pe care domnul Păianjen trebuia să-l petreacă la domnul Pocket se încheie de-a binelea, spre marea uşurare a întregii case, în afară de doamna Pocket şi Drummle se întoarse în vizuina părintească.

Chapter 27

Îţi scriu aceste rânduri la rugămintea domnului Gargery, ca să-ţi spun că dânsul pleacă la Londra, în tovărăşia domnului Wopsle şi că s-ar bucuramult, dacă i-ai îngădui să te vadă. Va fi la castelul Barnard, marţi dimineaţă, la ora nouă şi, dacă ora nu ţi se pare potrivită, te rog lasă vorbă. Biatadumitale soră este tot aşa cum ai lăsat-o. Vorbim mereu despre dumneata, serile, în bucătărie şi ne întrebăm ce mai spui şi ce mai faci. Dacă în luminacelor de astăzi, acest lucru li se pare o îndrăzneală, iartă-ne de dragul vremurilor de demult.

Mă opresc aici, dragă domnule Pip, a dumitale îndatorată, Biddy.

P. S. Vrea cu tot dinadinsul să-ţi scriu „ce mai ştrengării”. Spune că ai să înţelegi despre ce este vorba. Nădăjduiesc şi n-am nici o îndoială că te vei bucura să-l vezi, măcar că acum eşti un gentleman, fiindcă îmi amintesc că aveai inimă bună şi fiindcă el e un om tare, tare de treabă. I-am citit

toată scrisoarea, în afară de ultimele cuvinte şi el vrea cu tot dinadinsul să mai scriu o dată „ce mai ştrengării!”

B.

Am primit această scrisoare prin poştă luni de dimineaţă, aşa că întâlnirea cu Joe trebuia să aibă loc a doua zi. Vreau să mărturisesc cinstit cu ce simţăminte aşteptam sosirea lui.

Nu-l aşteptam pe Joe cu bucurie, deşi mă legau de el atâtea amintiri ci, mai curând, cu nelinişte, umilit şi pătruns de gândul că vizita aceasta nu avea nici un rost. Dacă aş fi putut să-l ţin pe Joe la distanţă, plătind o sumă de bani, cu siguranţă că aş fi plătit-o. Eram, totuşi, oarecum liniştit, fiindcă Joe avea să vină la Barnard şi nu la Hammersmith şi nu avea să dea ochi cu Bentley Drummle.

Nu mă supăra gândul că-1 va vedea pe Herbert şi pe tatăl lui, pe care îi respectam; dar tremuram ca nu cumva să se întâlnească cu Drummle, pe care îl dispreţuiam. Aşa se întâmplă de obicei în viaţă: ne facem vinovaţi de cele mai mari slăbiciuni şi josnicii, de dragul oamenilor pe care îi dispreţuim cel mai mult.

Începusem să-mi împodobesc odăile în care locuiam, în chip cu totul nefolositor şi nepotrivit şi aceste lupte cu urâciunea caselor lui Barnard se dovedeau a fi foarte costisitoare. În timpul de care vorbesc, odăile nu mai semănau nicidecum cu ceea ce găsisem la venirea mea, iar eu mă bucuram de cinstea de a ocupa câteva pagini dintre cele mai însemnate în registrele unui tapiţer din vecini.

Ba chiar ajunsesem atât de departe, încât plăsmuisem un băiat încălţat în cizme – cizme dintre cele răsfrânte – în a cărui robie pot spune că mi-am petrecut zilele. Căci, după ce am creat acest monstru (o lepădătură din familia spălătoresei mele) şi după ce l-am îmbrăcat într-o haină albastră, o vestă galbenă, o cravată albă, pantaloni deschişi la culoare şi cizmele de care am vorbit mai sus, m-am văzut silit să-i găsesc câte ceva de lucru prin casă şi o groază de mâncare; şi din pricina acestor două lucruri dezgustătoare, băiatul mă obseda fără încetare.

Acest duh răzbunător primi ordin să fie la serviciu marţi dimineaţa, la ora opt, în antreu (o odaie cu o suprafaţă de două picioare pătrate, după socoteala negustorului de la care cumpărasem scoarţa de pe jos) şi Herbert se gândi la câteva lucruri pentru gustarea de dimineaţă, care s-ar fi putut să-i placă lui Joe. Deşi mă simţeam sincer îndatorat faţă de Herbert, pentru că era atât de atent şi de binevoitor, aveam o bănuială ciudată şi destul de neplăcută că, dacă Joe ar fi venit să-1 vadă pe el, Herbert n-ar fi fost chiar atât de săritor.

Cu toate acestea, luni seara, m-am întors în oraş, ca să mă pregătesc pentru venirea lui Joe, iar a doua zi, mă sculai dis-de-dimineaţă şi dădui un aspect cât mai strălucitor salonului şi mesei. Din nenorocire, bura în dimineaţa aceea şi nici un înger n-ar fi putut să-i ascundă lui Joe faptul că hanul lui Barnard vărsa lacrimi de funingime, ca un coşar uriaş cuprins de slăbiciune.

Pe măsură ce se apropia clipa sosirii lui Joe, mă cuprindea tot mai mult dorinţa de a fugi, dar duhul răzbunător stătea în antreu, după cum i se poruncise; în curând auzi paşii lui Joe pe scară. Ştiam că e Joe, după felul stângaci cum suia scările, cu ghetele lui de zile mari, care-i erau prea largi, şi după timpul care-i trebui ca să citească numele de pe uşile celorlalte etaje, în timp ce urca. Când, în cele din urmă, se opri în faţa uşii noastre, auzi degetul lui plimbându-se deasupra literelor numelui meu şi apoi răsuflarea lui în gaura cheii. Pe urmă, ciocăni uşurel în uşă şi Pepper – acesta era numele foarte compromiţător al duhului răzbunării – anunţă:

— Domnul Gargery!

Mi se părea că Joe n-o să mai sfârşească cu ştersul picioarelor şi că va trebui să mă duc eu să-l urnesc de pe preş; în cele din urmă, intră.

— Joe, ce mai faci, Joe?

— Pip, ce faci tu, Pip?

Cu faţa lui bună, roşie şi strălucitoare, îmi prinse amândouă mâinile, după ce-şi aruncase pălăria pe podea, între noi, şi începu să mi le ridice şi să le coboare, ca şi cum aş fi fost ultimul model de pompă.

— Mă bucur să te văd, Joe. Dă-mi pălăria.

Dar Joe o ridică grijuliu, cu amândouă mâinile, ca şi cum ar fi fost un cuib de pasăre cu ouă înăuntru şi nici nu voia să audă să se despartă de acest obiect, aşa că vorbi mai departe peste pălăria din mână, ceea ce era foarte neplăcut.

— Şi cum ai mai crescut, spuse el, şi te-ai boierit şi te-ai subţirit. Înainte de a descoperi acest cuvânt, Joe stătu pe gânduri; sigur, eşti o adevărată cinste pentru regele şi ţara ta.

— Şi tu, Joe, arăţi minunat.

— Mulţumesc lui Dumnezeu, spuse Joe, ca omul, şi soră-ta nu-i nici ea mai rău decât ai lăsat-o. Şi prietenii nu-s nici mai bine, nici mai rău. Afară de Wopsle. Cu el s-au întâmplat schimbări.

În tot timpul acesta, Joe îşi plimbă ochii de jur împrejurul odăii, ţinând grijuliu cuibul de pasăre cu amândouă mâinile şi, mai ales, se uita foarte stăruitor la halatul meu înflorit.

— Schimbări, Joe?

— Da, sigur, spuse Joe, coborând glasul; a părăsit biserica şi s-a apucat să joace teatru. De aceea a venit la Londra împreună cu mine. Dorinţa lui este – spuse Joe, mutându-şi pentru o clipă cuibul de pasăre sub braţul stâng şi bâjbâind înăuntru cu mâna dreaptă, în căutarea unui ou – dacă nu te superi, să-ţi dau asta.

Luai ceea ce-mi întindea Joe şi văzui că este programul mototolit al unui mic teatru din oraş, care anunţa prima reprezentaţie dată de un „vestit actor din provincie, de talia marelui Roscius, a cărui unică apariţie în cea mai tragică piesă a marelui nostru bard naţional a stârnit multă Vâlvă în cercurile dramatice locale”.

— Ai fost la reprezentaţia lui, Joe? întrebai eu.

— Am fost, spuse Joe solemn şi grav.

— A stârnit vâlvă mare?

— Da, sigur, spuse Joe, sigur c-au zburat multe coji de portocale. Mai ales când Wopsle a văzut stafia. Deşi, domnule, te întreb şi eu dacă se poate să ai inima să-l întrerupi pe om din vorbă şi să te amesteci mereu între el şi stafie cu: Amin! Chiar dacă omul a avut nenorocirea să fi lucrat în biserică, spuse Joe, cu glas convingător şi plin de simţire, dar asta nu înseamnă că trebuie să-l dai afară în felul acesta.

Vreau să spun că dacă nici stafia tatălui său nu are voie să-1 tulbure, atunci cine mai are voie, domnule? Şi, pe urmă, când pălăria ţi-e atât de mică, încât penele o ridică în sus, ţine-o pe cap cum poţi mai bine.

Văzui deodată o privire speriată pe faţa lui Joe, ca şi cum bietul om ar fi dat cu ochii de o stafie şi înţelesei că Herbert intrase în odaie. Aşa că îl recomandai pe Joe lui Herbert, care-i întinse mâna; dar Joe se dădu înapoi, fără să dea drumul cuibului de pasăre.

— Sluga dumneavoastră, domnule, spuse Joe; şi nădăjduiesc că dumneavoastră şi cu Pip… la aceste cuvinte ochii lui se opriră asupra Duhului Răzbunător, care aşeza nişte pâine prăjită pe masă; Joe se arătă gata să-l socotească pe tânărul de care vorbesc, drept un membru al familiei, aşa încât eu mă încruntai, încurcându-l şi mai rău pe bietul om.

Vreau să spun că voi doi nădăjduiesc c-o duceţi mai bine cu sănătatea, în casa aceasta închisă. Fiindcă hanul ăsta s-ar putea să fie foarte bun, după obiceiurile din Londra, spuse Joe tainic, dar eu n-aş ţine nici un porc aici, dacă aş vrea să-l îngraş şi să mănânc carne fragedă.

După ce Joe aduse acest omagiu măgulitor locuinţei noastre şi după ce-mi spuse de câteva ori „domnule”, îl rugarăm să se aşeze la masă; el însă se uită de jur împrejurul odăii, în căutarea unui loc potrivit unde să-şi depună pălăria – ca şi cum numai pe anumite substanţe,

foarte rare în natură, ar fi putut acest obiect să se odihnească – şi, în cele din urmă, o aşează pe un colţ al căminului, de unde, mai apoi, pălăria cădea jos, la intervale regulate.

— Serviţi ceai sau cafea, domnule Gargery? Întrebă Herbert, care prezida întotdeauna masa de dimineaţă.

— Mulţumesc domnule, spuse Joe, înţepenindu-se din cap până în picioare. Ce vă este dumneavoastră mai plăcut.

— Cafea îţi place?

— Mulţumesc domnule, răspunse Joe, vădit descurajat de propunerea lui Herbert; deoarece aţi avut bunătatea să alegeţi cafeaua, eu nu spun nimic. Dar nu credeţi că încinge?

— Atunci ceai, spuse Herbert, turnând ceaiul.

La aceste cuvinte, pălăria lui Joe se rostogoli de pe cămin şi el se ridică de pe scaun, o culese şi o puse înapoi, pe acelaşi loc. Ca şi cum faptul că pălăria avea să se rostogolească îndată din nou era un semn de bună creştere din partea lui Joe.

— Când ai sosit în oraş, domnule Gargery?

— Să fi fost ieri după-amiază? se întreba Joe, tuşind în palmă, ca şi cum ar fi avut timp să şi prindă tuse măgărească de când sosise. Nu, nu ieri. Ba da.

Ieri după-amiază. Spuse aceste cuvinte cu un aer de înţelepciune, uşurare şi nepărtinire.

— Ai văzut ceva din Londra până acum?

— Da, sigur, domnule, spuse Joe. M-am dus împreună cu domnul Wopsle de-a dreptul la depozitul de ceară neagră. Dar ni s-a părut că afişele roşii de la uşă nu se prea potrivesc, adăugă Joe ca să ne lămurească, fiindcă erau făcute prea arhitectural.

Cred că Joe ar mai fi lungit vorba aceasta, care într-adevăr evocă minţii mele un anumit fel de arhitectură pe care-l cunosc bine, şi ar fi transformat-o într-un adevărat cor, dacă întâmplarea n-ar fi făcut ca ochii lui să cadă asupra pălăriei, care se rostogolea din nou.

Într-adevăr, pălăria aceasta îi cerea bietului om o atenţie încordată şi o iuţeală în priviri şi în mâini asemănătoare cu aceea de care ai nevoie când lucrezi la un ghişeu. Joe făcea tot felul de scamatorii cu pălăria lui, dovedind o îndemânare nemaipomenită; ba se repezea la ea şi o prindea în clipa în care dădea, ba o oprea în mijlocul drumului, o arunca în sus, o lovea de toate colţurile odăii şi de tapetul de pe pereţi, până ce o prindea bine în mână şi sfârşea astfel cu jocul; până la urmă o aruncă în vasul de clătit mâinile, de unde îmi îngădui eu s-o pescuiesc.

Cât despre gulerul cămăşii şi cel al hainei lui, erau amândouă neînţelese, nişte taine de nedezlegat. De ce oare trebuia omul să se chinuiască în halulacesta pentru a se socoti îmbrăcat cum se cuvine? De ce oare socotea că trebuie să ispăşească prin suferinţă bucuria de a purta haine de duminică?

Şi Joe mai avea obiceiul să se cufunde în gânduri oprind furculiţa la mijlocul drumului între farfurie şi gură; apoi ochii i se îndreptau spre locuri atât de ciudate; şi era sărmanul zguduit de accese atât de groaznice deluse; şi şedea atât de departe de masă încât mai mult scăpa din furculiţă decât mânca şi apoi se încăpăţâna să susţină că nu scăpase nici o fărâmă de mâncare, aşa încât mă bucurai din toată inima când Herbert ne părăsi şi plecă în oraş.

Nu aveam nici destul bun simţ şi nici destulă minte ca să-mi dau seama că eu eram de vină şi că, dacă eu m-aş fi purtat mai firesc cu Joe, s-ar fi purtat şi el mai firesc cu mine. Mă scotea din răbdări şi mă înfuria; şi tot ce spunea nu făcea decât să-mi aţâţe mânia.

— Fiindcă am rămas singuri, domnule… începu Joe.

— Joe, îi tăiai eu vorba înciudat, cum poţi să-mi spui domnule?

Joe se uită la mine doar o clipă, cu o privire în care eu am ghicit o umbră de imputare. Oricât de caraghioasă i-ar fi fost cravata, îmi dădeam seama că există demnitate în privirea lui.

— Fiindcă am rămas singuri, reluă Joe, şi fiindcă n-am de gând să stau mult aici, o să încheiem, adică o să încep, spunându-ţi ce anume m-a împins să caut cinstea de a te vedea. Fiindcă de n-ar fi fost dorinţa mea, spuse Joe cu privirea lui lucidă de odinioară, de a-ţi fi de folos, n-aş fi avut cinstea să înfulec mâncare, în casa şi în tovărăşia unor domni.

Eram atât de nedoritor de a vedea din nou privirea aceea, încât nu spusei nimic de tonul lui Joe.

— Să vedeţi, domnule, urmă Joe, cum stau lucrurile. Am fost deunăzi la „Barcagiii Vaseli", măi Pip; de câte ori se lasă dus de dragoste îmi spunea Pip, iar când îl cuprindea din nou politeţea îmi spunea domnule. Şi a picat şi Pumblechook în brişcă lui. Şi omul ăsta, spuse Joe, apucând-o pe alt drum, mă scoate uneori din sărite, fiindcă spune prin tot oraşul că el a fost întotdeauna prietenul tău din copilărie şi că tu îl socoteai tovarăşul tău de joacă.

— Prostii. Doar tu erai tovarăşul meu de joacă, Joe.

— Aşa credeam şi eu, Pip, spuse Joe, clătinând uşor din cap, deşi acum nu mai are rost să vorbim de asta, domnule. Aşa, Pip. Şi omul ăsta, cu lăudăroşenia lui cu tot, a venit la mine, când stăteam la „Barcagiii Veseli" (vezi că tare-i bună o lulea şi o halbă de bere după o zi de lucru, domnule, şi nici nu te ameţeşte prea tare) şi mi-a zis: Joseph, domnişoara Havisham vrea să-ţi vorbească.

— Domnişoara Havisham, Joe?

— Doreşte, a zis Pumblechook, să-ţi vorbească. Joe îşi plimbă ochii pe tavan.

— Da, Joe? Spune mai departe, te rog.

— A doua zi, domnule, spuse Joe, privindu-mă de parcă m-aş fi aflat departe de tot de el, m-am gătit şi m-am dus s-o văd pe domnişoara A.

— Domnişoara A, Joe? Domnişoara Havisham?

— După cum spun, domnule, răspunse Joe, cu un aer de formalitate legală, de parcă şi-ar fi făcut testamentul, domnişoara A sau domnişoara Havisham. Şi ea mi-a vorbit

aşa: Domnule Gargery, eşti în corespondenţă cudomnul Pip? Şi fiindcă aveam o scrisoare de la tine, am spus: Da, sunt. (Când m-am căsătorit cu sora dumitale, domnule, am spus: Da, vreau şi când i-am răspuns prietenei tale, Pip, am spus: Da, sunt). Vrei să-i spui atunci, a zis ea, cum că Estella s-a întors acasă şi că s-ar bucura să-1 vadă?

Simţeam că mi se aprind obrajii, în timp ce mă uitam la Joe.

Nădăjduiesc că una dintre cauzele foarte îndepărtate pentru care mi se aprinseră era gândul că, dacă aş fi cunoscut scopul venirii lui Joe, i-aş fi dat mai mult sprijin.

— Când am ajuns acasă, urmă Joe, şi-am rugat-o pe Biddy să-ţi scrie ea s-a cam codit. Spunea: Sunt sigură că s-ar bucura să afle vestea de la tine prin viu grai; tot e sărbătoare şi vrei să-1 vezi, du-te! Asta-i tot, domnule, spuse Joe, ridicându-se de pe scaun; şi, dragă Pip, îţi doresc numai bine şi să ai noroc să ajungi cât de departe.

— Dar nu pleci încă, Joe?

— Ba da, plec, spuse Joe.

— Dar te întorci la prânz?

— Nu, nu mă întorc, spuse Joe.

Ochii noştri se întâlniră şi vorba „domnule” se topi în inima lui, în timp ce-mi strângea mâna.

— Pip, măi băiete, viaţa e făcută din atâtea despărţiri. Aş spune eu, unul e fierar, altul e tinichigiu şi altul e argintar. Toţi ăştia sunt deosebiţi unul de altul şi trebuie să luăm lucrurile aşa cum se întâmplă. Că dacă a fost cineva de vină astăzi, eu am fost acela.

Tu şi cu mine nu putem sta alături aici, la Londra; şi nicăieri nu putem, doar între noi, între lucrurile ştiute numai de noi. Nu că aş fi mândru, dar vreau să fiu la locul meu şi niciodată n-ai să mă mai vezi în hainele astea. Fiindcă, în hainele acestea, nu-s la locul meu. Nu mă simt eu la locul meu, când ies din fierărie sau din bucătărie sau din băltoacele noastre.

N-ai să-mi găseşti nici pe jumătate atâtea cusururi, dacă ai să te gândeşti că stau în hainele mele de lucru, cu ciocanul în mână sau chiar cu luleaua în gură.

N-ai să-mi găseşti nici pe jumătate atâtea cusururi, dacă te-ar cuprinde cheful să mă vezi şi-ai veni şi ţi-ai băga capul prin fereastra fierăriei şi l-ai vedea pe Joe fierarul, acolo, la nicovala lui, cu şorţul lui cel ars în faţă, văzându-şi de treaba lui. Sunt tare greu de cap, dar nădăjduiesc, dragă Pip, măi băiete.

Dumnezeu să te binecuvânteze!

Nu mă înşelasem când mi se păruse că există demnitate în Joe. Straiele pe care le purta nu mai puteau să-i strice, acum când spusese vorbele acestea, aşa cum nu puteau să-i strice nici în drumul spre împărăţia cerurilor. Mă atinse uşor cu mâna pe frunte şi ieşi. De îndată ce mi-am venit puţin în fire, am ieşit în goană din casă şi l-am căutat prin străzile învecinate, dar nu l-am mai găsit.

Chapter 28

Era limpede? că trebuia să mă duc în oraşul nostru, a doua zi şi, în valul de remuşcare ce mă cuprinsese la început, mi se părea tot atât de limpede că trebuia să locuiesc la Joe. Dar, după ce mi-am oprit un loc pe capră în diligenta de a doua zi şi m-am dus până la domnul Pocket şi înapoi, nu mai eram atât de hotărât cu privire la cel de al doilea punct şi începui să născocesc tot felul de motive şi de scuze, ca să mă conving că trebuie să înnoptez la „Mistreţul Albastru”.

Desigur că aş fi o povară pe capul lui Joe; nu eram aşteptat şi patul meu n-o să fie pregătit; în felul acesta, aş fi şi prea departe de domnişoara Havisham şi ea este pretenţioasă şi nu i-ar plăcea, dacă aş întârzia. Toţi mincinoşii de pe lume nu sunt nimic faţă de omul care se minte pe el însuşi; cu vorbe din acestea, m-am înşelat şi eu pe mine.

E ciudat, fără îndoială. Pare destul de firesc să mă aleg din greşeală cu o monedă falsă, făurită de mine drept bună! Un străin îndatoritor, sub pretextul că vrea să-mi împăturească bine banii, spre mai mare siguranţă, îi poate înlocui cu coji

de nuci; dar ce înseamnă şiretlicul lui pe lângă al meu, când eu singur îmi adun cojile de nucă şi mi le dau mie însumi în loc de bani!

După ce luai hotărârea că trebuia să poposesc la „Mistreţul Albastru”, începui să-mi frământ mintea cu întrebarea dacă trebuie să iau Duhul Răzbunării cu mine. Mă ispitea gândul că acea slugă scump plătită îşi va plimba cizmele prin curtea hanului.

Era aproape solemn să mi-l închipui, apărând, ca din întâmplare, în prăvălia croitorului Trabb şi fâstâcindu-l pe necuviinciosul acela de ucenic. Pe de altă parte, s-ar fi putut ca ucenicul lui Trabb să-i intre pe sub piele şi să-i spună tot soiul de năzbâtii; sau, de obraznic şi îndrăzneţ ce era, ar fi fost în stare să-l huiduiască pe strada principală. Apoi, s-ar fi putut ca şi ocrotitoarea mea să audă de el şi să nu-i placă. Pe scurt, am luat hotărârea de a-l lăsa pe Duhul Răzbunării acasă.

Îmi oprisem loc în diligenta de după-amiază şi, deoarece era iarnă, nu puteam ajunge ia destinaţie înainte de apusul soarelui. Diligenţa trebuia să plece din Cross Keys la ora două. Ajunsei la locul de pornire cu vreun sfert de oră mai devreme, ajutat de Duhul Răzbunării, dacă pot întrebuinţa cuvântul acesta în legătură cu un om, care nu m-a ajutat niciodată, decât când nu avea încotro.

În vremea aceea, era obiceiul ca ocnaşii să fie duşi în porturi cu diligenţa. Deoarece auzisem adeseori că puşcăriaşii obişnuiesc să călătorească sus, în vârful diligentei şi, deoarece îl văzusem de multe ori bălăbănindu-şi picioarele încătuşate peste acoperişul poştalionului, nu avea de ce să mă mir când aflai de la Herbert, cu care aveam întâlnire la locul de pornire, că doi ocnaşi vor călători în aceeaşi diligenţă cu mine. Dar aveam un motiv, un motiv foarte vechi, de a mă cutremura din toată fiinţa mea, ori de câte ori auzeam cuvântul „ocnaş”.

— Te supăra, Handel? Mă întrebă Heibert.

— Nu, nici gând.

— Mi s-a părut că nu-ţi face plăcere.

— N-aş putea să spun că-mi face plăcere şi cred că nici ţie nu ţi-ar face.

Dar nu mă supără.

— Uite-i. Îi vezi? spuse Herbert, tocmai ies din cârciumă. Ce privelişte dezgustătoare şi jalnică!

Pesemne că-şi cinstiseră paznicul, fiindcă erau însoţiţi de un gardian şi ieşeau toţi trei din cârciumă, ştergându-se cu mâinile la gură. Cei doi ocnaşi erau prinşi unul de altul cu cătuşe şi aveau fiare şi la picioare, nişte fiare a căror înfăţişare o cunoşteam foarte bine. Şi purtau nişte haine, pe care de asemenea, le cunoşteam bine.

Paznicul ţinea o pereche de pistoale în mâini şi ţinea sub braţ o bâtă cu capul gros; dar părea că se înţelegea bine cu ocnaşii şi stătea alături de ei, uitându-se cum se înhamă caii, cu un aer nepăsător, ca şi cum ocnaşii ar fi fost… o expoziţie, care nu se deschisese încă oficial, iar el, directorul expoziţiei. Unul dintre ocnaşi era mai voinic şi mai înalt decât celălalt şi, după cum se întâmplă în lumea ocnaşilor ca şi, de altfel în lumea oamenilor liberi, lui îi fuseseră hărăzite hainele cele mai strâmte.

Mâinile şi picioarele lui aveau forma unor perniţe de ace şi omul era foarte caraghios în veşmintele acelea; dintr-o singură privire recunoscui ochiul acela închis. El era omul, pe care-l văzusem într-o seară, la „Barcagiii Veseli” şi care mă doborâse cu puşca lui nevăzută!

Era uşor să-mi dau seama că omul nu mă cunoştea mai mult decât dacă nu m-ar fi văzut niciodată în viaţa lui. Se uita la mine şi ochiul lui măsura lanţul ceasornicului meu; apoi scuipă, ca din întâmplare, spuse ceva celuilalt ocnaş şi începură amândoi să râdă; se răsuciră apoi, ciocnindu-şi cătuşele una de alta şi se uitară în altă parte.

Numerele mari de pe spatele lor, asemănătoare unor numere de stradă; trupurile lor greoaie, cioplite ca din topor, trupuri râioase, care-i făceau să semene cu nişte animale; picioarele lor prinse în cătuşe şi legate cu batiste –

toate acestea îi făceau să fie, după cum spusese Herbert, o privelişte dezgustătoare şi jalnică.

Dar nu acest lucru era cel mai rău dintre toate. Descoperirăm că toată partea din spate a diligenţei fusese ocupată de o familie, care se muta din Londra şi că nu mai era loc pentru prizonieri decât pe banca din faţă, chiar în spatele vizitiului.

La această veste, un domn, mânios din fire, care oprise locul al patrulea de pe banca aceea, se înfurie cumplit, spunând că era o încălcare a înţelegerii să fie silit să călătorească în tovărăşia unor oameni atât de mârşavi, că această faptă era revoltătoare şi primejdioasă, josnică şi ruşinoasă şi nu mai ştiu ce. Între timp, diligenta se pregătise de plecare, iar vizitiul îşi pierduse răbdarea. Eram cu toţii gata să ne urcăm, iar prizonierii se apropiaseră împreună cu păzitorul, aducând cu ei mirosul acela ciudat de cataplasmă de pâine, de aba, de frânghie şi lemne, care se simte întotdeauna în apropierea ocnaşilor.

— Nu vă faceţi atâta sânge rău, încearcă gardianul să-l liniştească pe călătorul cel mânios. O să mă aşez eu lângă dumneavoastră. O să-i pun pe ei la marginea rândului. N-o să vă supere. Nici -n-o să simţiţi că sunt aici.

— Şi vă rog să nu mă învinuiţi pe mine, bodogăni ocnaşul pe care-l recunoscusem. Eu nu vreau să plec. Eu sunt gata să rămân pe loc. În ceea ce mă priveşte, orice om care vrea să-mi ia mie locul, e binevenit.

— Sau locul meu, spuse celălalt răstit. Nu v-aş fi stingherit pe nici unul, dacă ar fi fost după mine. Apoi râseră amândoi şi începură să spargă nuci, scuipând cojile pe jos. Cred că şi mie mi-ar fi plăcut să fac la fel, dacă aş fi fost în locul lor şi atât de hulit de toţi.

În cele din urmă, toată lumea încuviinţa că nu i se putea face pe plac domnului cel mânios şi că omul trebuia să se împace cu societatea pe care întâmplarea i-o scosese în cale sau să rămână acasă. Aşa că omul îşi luă locul în primire, tot mai văitându-se încă, gardianul se aşează lângă el, iar

ocnaşii se cocoţară la locurile lor, cum putură mai bine; prizonierul pe care îl recunoscusem, şedea chiar în spatele meu, iar eu îi simţeam răsuflarea în păr.

— Călătorie bună! strigă Herbert, în clipa în care pornirăm. Eu mă gândeam că era un noroc că Herbert îmi găsise un alt nume, în loc de Pip.

E cu neputinţă să spun cu câtă tărie simţeam răsuflarea ocnaşului, nu numai în ceafă, dar şi de-a lungul şirei spinării. Era ca şi cum măduva mi-ar fi fost atinsă de un acid iute şi pătrunzător şi parcă mi se strepezeau dinţii.

Prizonierul parcă răsufla mai des şi, mai ales, mai zgomotos decât oricare alt om; şi mie mi se părea că mi se înălţase un umăr din pricina încercărilor pe care le făceam pentru a mă strânge, aşa încât să mă pot feri de răsuflarea lui.

Vremea era nesuferit de rece şi cei doi ocnaşi blestemau frigul. În scurt timp, amorţirăm cu toţii şi, după ce trecurăm de jumătatea drumului, toţi călătorii moţăiau sau dârdâiau în tăcere. Mă prinse şi pe mine somnul, gândindu-mă dacă nu cumva trebuie să-i înapoiez făpturii din spatele meu cele două lire, înainte de-ai pierde din nou urma şi cum aş face ca să iasă totul bine.

M-am trezit speriat, cu trupul aplecat înainte, ca şi cum aş fi avut de gând să sar în rând cu caii şi am început să frământ din nou întrebarea. Pesemne, însă, că problema îmi zburase mult timp din minte, căci, deşi nu desluşeam nimic în bezna de afară şi în zvâcnirile din umbră şi lumină ale lămpilor noastre, îmi dădui, totuşi, seama că ajunsesem în ţara de mlaştini, după vântul rece şi umed care sufla.

M-am ghemuit ca să mă încălzesc şi ca să mă feresc de vânt şi acum ocnaşii erau mai aproape de mine decât înainte. Primele cuvinte pe care îi auzi rostindu-le, după ce mă desmetici, au fost cuvintele care-mi chinuiau gândurile.

Două hârtii de câte o liră.

— Şi cum le-a primit? întrebă ocnaşul pe care nu-l văzusem niciodată.

— De unde sa ştiu? răspunse celălalt. Le-o fi pus bine. Pesemne că i-au fost date de prieteni.

— Tare-aş vrea, spuse celălalt, înjurând amarnic frigul, să am şi eu.

— Ce, două hârtii de câte o liră sau prieteni?

— Te cred că două hârtii… de câte o liră. Mi-aş vinde toţi prietenii pentru o singură hârtie şi tot aş spune că am făcut un târg minunat. Ei, şi? Ce ţi-a spus?

— Mi-a spus, urmă ocnaşul pe care-l recunoscusem, ştii totul s-a făcut, cât ai clipi din ochi, în spatele unei grămezi de cherestea din port; mi-a spus:

— Ai să fii liber! Şi aşa s-a şi întâmplat! Şi mi-a mai spus dacă vreau să-l găsesc pe băiatul care i-a dat de mâncare şi nu l-a trădat şi să-i dau hârtiile de câte o liră. I-am spus că da. Şi aşa am şi făcut.

— Mare prost, bodogăni celălalt. Eu le-aş fi cheltuit ca popa, pe haleală şi băutură. O fi fost vreun ageamiu. Zici că nu ştia nimic despre tine?

— Habar n-avea. Lucram în bande şi pe vapoare deosebite. Pe urmă a fost din nou judecat pentru evadare şi a fost condamnat pe viaţă.

— Şi numai când cu treaba asta… de onoare ai lucrat în ţinutul acesta?

— Numai atunci.

— Cum îţi plac locurile acestea?

— Scârbos ţinut. Noroaie, ceaţă, mlaştini şi muncă multă; muncă multă, mlaştini, ceaţă şi noroaie.

Amândoi îşi arătară scârba pentru ţinutul nostru în cuvinte foarte tari şi, până la urmă, se uşurară şi nu mai avură nimic să-şi spună.

Fără îndoială că, după ce am auzit acest dialog, aş fi coborât şi aş fi rămas singur în bezna de pe drum, dacă n-aş fi fost sigur că omul habar n-are cine sunt eu. Într-adevăr, nu eram atât de schimbat, numai prin firea lucrurilor, ci eram atât de deosebit îmbrăcat şi mă aflam în împrejurări

atât de deosebite de cele de odinioară, încât i-ar fi fost greu să mă recunoască, fără ajutor.

Totuşi, faptul că ne aflam împreună în aceeaşi diligenţă era o coincidenţă destul de ciudată, ca să nu mă umple de teama că o altă coincidenţă ar putea oricând să unească, în mintea lui, fiinţa mea cu numele meu. Din această pricină, am luat hotărârea să cobor de îndată ce vom ajunge în oraş şi să dispar din calea lui. Am îndeplinit acest plan cu succes. Geamantanul meu era în lădiţa de pe capră, sub picioarele mele. Nu trebuia decât să răsucesc o balama ca să-l scot.

Am aruncat geamantanul jos şi am coborât după el la primul felinar din oraş.

Cât despre ocnaşi, ei au plecat mai departe cu diligenta şi eu ştiam în ce loc vor fi descărcaţi, pentru a fi duşi spre fluviu. În închipuirea mea, vedeam vasul şi echipajul de ocnaşi aşteptându-i în faţa scărilor acoperite cu mâl şi auzeam glasul acela răstit:

— Daţi-i drumul! ca o poruncă adresată unor câini şi, apoi, vedeam corabia aceea blestemată a lui Noe, pornind pe apele negre ale fluviului.

N-aş fi putut să spun de ce mi-era teamă, căci teama mea era nelămurită şi tulbure, dar mi-era nespus de teamă. În timp ce mă îndreptam spre hotel, simţeam pă o spaimă, care întrecea cu mult teama unei întâlniri dureroase şi neplăcute, mă făcea să tremur. Cred, însă, că spaima aceasta nu îmbrăca nici o formă desluşită, ci că era deşteptarea de câteva clipe a spaimei din copilărie.

Cafeneaua de la „Mistreţul Albastru” era goală şi eu comandasem mâncarea şi începusem să mănânc, înainte de a fi fost recunoscut de chelner.

După ce îşi ceru scuze pentru nebăgarea lui de seamă, mă întrebă dacă să trimită băiatul după domnul Pumblechook.

— Nu, am spus eu, să nu trimiţi.

Chelnerul – acela care adusese de la Camera de Comerţ lista pedepselor la care voi fi supus în caz de încălcare a legii, în ziua când devenisem ucenicul lui Joe – păru mirat şi

se folosi de primul prilej pentru a pune în faţa mea un număr soios din ziarul local, pe care eu l-am luat în mână şi în care am citit următoarele rânduri: „Informăm cititorii noştri, cu privire la romanticul noroc al unui tânăr fierar din ţinut (ce temă minunată pentru pana măiastră a concetăţeanului nostru Toby, poetul ziarului, a cărui faimănu a fost încă universal recunoscută) că primul îndrumător, tovarăş de copilărie şi prieten al tânărului, a fost un concetăţean de al nostru mult stimat şi nu cu totul străin de comerţul cu grâne, al cărui negoţ înfloritor se află la mai puţin de o sută de mile de strada principală.

Faptul că amintim de persoana lui ca de mentorul tânărului nostru Telemah nu este străin de sentimentele noastre, căci este bine să se ştie că oraşul nostru a dat naştere unui făuritor de viitoruri strălucite. Oare fruntea încordată a înţeleptului din localitate şi ochiul strălucitor al frumuseţii din localitate se întreabă al cui viitor? Oare n-a fost Quintiu Matsys, fierarul din Anvers?

Şi astăzi încă, în urma experienţei de o viaţă întreagă, sunt convins că dacă, în zilele acelea de prosperitate, m-aş fi dus la Polul Nord, aş fi întâlnit şi acolo pe cineva, fie un eschimos nomad, fie un european civilizat, care să-mi spună că Pumblechook a fost primul meu îndrumător şi făuritorul norocului meu.

Chapter 29

M-am sculat dis-de-dimineaţă şi am ieşit din casă. Era prea devreme ca să mă duc la domnişoara Havisham, aşa că am pornit spre câmp, înspre partea oraşului unde locuia domnişoara Havisham, nu spre partea unde locuia Joe. La Joe aveam timp să mă duc a doua zi, gândindu-mă cu recunoştinţă la ocrotitoarea mea şi făurindu-mi tablouri minunate, după ce voi cunoaşte planurile ei cu privire ia mine.

N-o adoptase ea, oare, pe Estella şi aproape că mă adoptase şi pe mine?

Gândul ei nu putea fi altul decât să ne unească. Mie îmi va încredinţa misiunea de a reînvia din nou casa aceea jalnică, de a lăsa soarele să pătrundă în odăile întunecate, de a învârti din nou ceasornicele, de a surprinde focul în vetrele reci, de a smulge pânzele de păianjen, de a alunga gândacii din casă, pe scurt, de a îndeplini toate fapteJe luminoase ale cavalerului din poveste şi de a mă căsători cu prinţesa.

Mă oprisem în faţa casei, când trecusem pe acolo; zidurile ei afumate de cărămidă, ferestrele zidite, iedera groasă şi verde care înconjura până şi coşurile cu rămurelele şi cârceii ei asemănători unor braţe musculoase, alcătuiau un fel de vrajă ispititoare al cărei erou eram eu. Desigur că Estella era zâna inspiratoare a acestei vrăji.

Dar, deşi pusese atâta stăpânire pe mine, deşi închipuirea şi nădejdile mele se agăţau de ea, deşi înrâurirea ei asupra vieţii şi caracterului meu de copil fusese atotputernică, totuşi, nici măcar în dimineaţa aceea romantică, nu o înzestram cu alte daruri decât cele pe care le avea.

Pomenesc de acest lucru, acum, cu un anumit scop, fiindcă acesta este firul pe care trebuie să-l urmaţi, pentru ca să vă descurcaţi în labirintul vieţii mele.

Experienţa m-a învăţat că noţiunea convenţională de îndrăgostit nu poate fi întotdeauna adevărată. Adevărul adevărat este că o iubeam pe Estella cu o dragoste de bărbat, că o iubeam numai şi numai pentru că o găseam ispititoare.

Ştiam, spre marea mea durere, ştiam de cele mai multe ori, dacă nu întotdeauna, că o iubeam în ciuda înţelepciunii, în ciuda făgăduielilor, pe care mi le făceam, în ciuda liniştii mele, în ciuda oricărei speranţe, în ciuda fericirii mele, în ciuda tuturor înfrângerilor. O dată pentru totdeauna, ştiam adevărul; dar nu o iubeam mai puţin pentru că ştiam toate acestea şi nu mă puteam împiedica să o iubesc, ca şi cum aş fi socotit-o întruchiparea desăvârşirii omeneşti.

M-am plimbat aşa încât să ajung la poartă la ora la care soseam pe vremuri. După ce am tras cu o mână şovăielnică

de clopoţel, m-am întors cu spatele la poartă, încercând să-mi recapăt răsuflarea şi să-mi potolesc bătăile inimii. Am auzit uşa laterală deschizându-se şi apoi paşi prin curte; dar m-am prefăcut că nu aud, chiar şi în clipa când balamalele ruginite ale porţii au scârţâit. În cele din urmă am simţit o atingere pe umeri, care m-a făcut să tresar şi m-am întors.

De-abia acum am tresărit în chip firesc, căci mă găseam faţă în faţă cu un om îmbrăcat în haine cenuşii. Era ultimul om pe care m-aş fi aşteptat să-l văd îndeplinind slujba de portar, la poarta domnişoarei Havisham. '

— Orlick!

— Ei, domnişorule, şi aici s-au întâmplat schimbări, şi încă mai mari ca cele din viaţa dumitale. Dar intră, intră. N-am voie să ţin poarta deschisă.

Am intrat, iar el a trântit poarta şi o încuie, scoţând cheia din broască.

— Da! făcu el, răsărind alături de mine, după ce umblase cu câţiva paşi în urma mea ca un câine. Iată-mă!

— Cum ai ajuns aici?

— Am ajuns, răspunse el, cu picioarele. Şi lucrurile erau alături de mine într-o roabă.

— Serios, te-ai aşezat pe aici?

— Doar nu în joacă, domnişorule.

Nu prea eram sigur că e aşa. Am avut răgaz să cântăresc răspunsul pe care mi-l dăduse, în timp ce privirea lui adormită se ridica de pe jos şi se plimba pe picioarele, pe mâinile şi pe faţa mea. admiraţie, atât de minunată, încât mi se păru că eu nu mă schimbasem deloc. În timp ce mă uitam la ea, mi se părea că alunecam fără nădejde înapoi şi că eram din nou băiatul grosolan şi necioplit de odinioară. Doamne, cât de cumplit era simţul acela al distanţei şi al nepotrivirii care mă cuprinse şi cât era de mare depărtarea care mă despărţea de ea!

Îmi dădu mâna. Eu am bâlbâit ceva despre bucuria de a o revedea şi despre felul cum aşteptasem această revedere.

— O găseşti foarte schimbată, Pip? întrebă domnişoara Havisham cu o privire lacomă şi lovind cu bastonul într-un scaun care se afla între ele două, în semn că pot să mă aşez pe el.

— Domnişoară Havisham, când am intrat în odaie, mi se părea că nu e nici urmă de Estella în chipul şi în înfăţişarea ei; dar acum totul se preface în chip atât de ciudat în Estella cea…

— Ce? Vrei să spui în Estella cea de altădată? îmi tăie vorba domnişoara Havisham. Ţi-aminteşti cât de mândră şi de jignitoare era şi că vroiai să fugi de ea?

I-am răspuns încurcat că toate acestea se petrecuseră cu mult timp în urmă şi că pe atunci eram nepriceput şi alte lucruri de felul acesta. Este zâmbea stăpânit şi-mi spuse că nu se îndoia că avusesem dreptate şi că se purtase foarte urât.

— Pe el îl găseşti schimbat? o întrebă domnişoara Havisham.

— Foarte schimbat, spuse Estella, cu ochii la mine.

— Mai puţin necioplit şi grosolan? spuse domnişoara Havisham, jucându-se cu părul Estellei.

Estella râse, privind pantoful pe care-l ţinea în mână, apoi râse din nou privindu-mă pe mine şi pe urmă puse pantoful jos. Tot mai mă socotea băieţaş, dar acum mă ademenea.

Stăteam toţi trei în odaia plină de vise, printre lucrurile acelea vechi, ciudate care mă impresionaseră atât de mult. Am aflat că Estella tocmai se întorsese din Franţa şi că se pregătea să plece la Londra. Mândră şi încăpăţânată ca şi odinioară, supusese într-atât toate lucrurile acestea frumuseţii ei, încât era cu neputinţă şi nefiresc – sau poate că aşa mi se părea mie – să le despart de chipul ei.

Într-adevăr, era cu neputinţă să despart fiinţa ei de dorinţa de bani şi rang, care-mi tulburase copilăria, de toate acele năzuinţe nesăbuite care mă făceau să-i văd faţa în vâlvătaia flăcărilor, s-o văd cum se înalţă din fierul aşezat pe nicovală, s-o văd desprinzându-se din întunericul nopţii,

privind prin fereastruica de lemn a fierăriei şi apoi pierind. Cu alte cuvinte, mi-era cu neputinţă s-o despart, în trecut sau în prezent, de însăşi viaţa mea.

Hotărâsem să-mi petrec acolo toată ziua, să mă întorc seara la hotel şi să plec a doua zi la Londra. După ce am stat câtva timp de vorbă, domnişoara Havisham ne trimise pe amândoi la plimbare, în grădina părăginită şi-mi spuse că, la întoarcere, am s-o mai plimb puţin prin odaie cu scaunul, ca pe vremuri.

Aşa că Estella şi cu mine am ieşit în grădină prin portiţa prin care trecusem când mă întâlnisem cu tânărul cel palid, acum Herbert; eu mergeam cu inima strânsă, privind cu respect până şi marginile rochiei ei. Ea era foarte stăpânită şi, fără îndoială, că nu privea cu respect marginile hainei mele. Când ne-am apropiat de locul întâlnirii cu Herbert, ea se opri şi-mi spuse:

— Ciudată făptură trebuie să fi fost eu când eram mică, fiindcă, în ziua aceea, m-am ascuns şi am văzut toată lupta voastră şi tare mi-a plăcut.

— Şi m-ai răsplătit foarte frumos.

— Adevărat? răspunse ea, foarte nepăsătoare, ca şi cum nici nu şi-ar fi amintit despre ce era vorba. Mi-amintesc că-mi era ciudă pe potrivnicul dumitale, fiindcă mă plictisise o zi întreagă.

— Acum suntem buni prieteni.

— Adevărat? Da, îmi amintesc că ai început să studiezi cu tatăl lui.

— Da.

Am dat acest răspuns cu neplăcere, pentru că mi se părea că-mi dădea un aer copilăresc şi ea şi aşa îmi vorbea ca unui copil.

— De când a început să-ţi surâdă norocul şi ţi-ai schimbat planurile de viitor, ţi-ai schimbat şi prietenii, spuse Estella.

— Desigur, am răspuns eu.

— Şi, fireşte, adăugă ea cu trufie, că oamenii care ţi se potriveau ca prieteni odată, nu ţi s-ar mai potrivi acum.

Mă îndoiesc că în conştiinţa mea mai exista dorinţa de a mă duce să-l văd pe Joe. Dar dacă există cumva, această observaţie alungă din cugetul meu orice gând de a o duce la îndeplinire.

— Pe atunci nici nu bănuiai ce noroc te aşteaptă? spuse Estella, fluturând uşurel din mână, ceea ce însemna în vremea când mă băteam cu Herbert.

— Nici gând.

Aerul de desăvârşise şi de superioritate cu care umbla Estella alături de mine şi aerul tineresc şi supus cu care umblam eu alături de ea făceau un contrast, pe care îl resimţeam u tărie. Cred că acest lucru m-ar fi zgândărit şi mai mult, dacă nu m-aş fi socotit deasupra oricărei neplăceri, pentru că eram ales pentru ea şi sortit ei.

Grădina era prea neîngrijită şi năpădită de buruieni ca să ne putem plimba în largul nostru şi, după ce o înconjurarăm de două sau de trei ori, am ieşit în curtea fabricii de bere. I-am arătat Estellei locul unde o văzusem umblând pe butoaie, în prima zi când venisem la castel, în acele vremuri de demult şi ea îmi spuse rece şi nepăsătoare:

— Adevărat?

I-am amintit de uşa prin care ieşise din casă, aducându-mi mâncare şi băutură, şi ea spuse:

— Nu-mi mai amintesc.

— Nu-ţi mai aminteşti că m-ai făcut să plâng? am întrebat eu.

— Nu, spuse ea, clătinând din cap şi uitându-se în jurul ei.

Cred că faptul că nu-şi amintea de toate acestea şi că vorbea cu atâta nepăsare m-a făcut să plâng în fundul sufletului şi acela este plânsul cel mai amar.

— Trebuie să ştii, spuse Estella, binevoind să mi se adreseze ca o femeie strălucitoare şi frumoasă, trebuie să ştii că n-am inimă, dacă cumva aceasta are vreo legătură cu memoria mea.

Am întrebuinţat câteva întorsături de frază, ca să-i spun că mă îndoiesc cu privire la acest lucru. I-am spus că eu ştiu

mai bine decât ea. Că nu poate exista aţâţa frumuseţe fără inimă.

— O! Desigur că am o inimă care poate fi străpunsă sau împuşcată, de asta nici nu mă îndoiesc, spuse Estella, şi desigur că, dacă ar înceta să bată, aş înceta şi eu de a mai trăi. Dar, înţelegi ce vreau să spun. N-am blândeţe, înţelegere, simţire şi alte fleacuri din acestea.

Dar, ce mă izbea oare, în timp ce ea stătea pe loc şi se uita cu luare-aminte la mine? Ceva ce mai văzusem la domnişoara Havisham? Nu.

Într-adevăr, în unele dintre privirile şi gesturile ei era o urmă de asemănare cu domnişoara Havisham, acea asemănare pe care copiii o prind adesea de la cei cu care au stat mai mult timp împreună; astfel, ne izbesc adesea asemănări între feţe, care sunt de obicei cu totul deosebite unele de altele. Şi, totuşi, nu la domnişoara Havisham, mă gândeam. Am privit-o din nou pe Estella şi, deşi ea tot se mai uita la mine, părerea, care mă fulgerase, dispăru.

Ce mă izbise oare?

— Vorbesc serios, spuse Estella, nu atât încruntându-se (fiindcă avea o frunte netedă) cât întunecându-se la faţă; dacă soarta va face să ne întâlnim des, e mai bine să mă crezi de pe acum. Nu! mă opri ea cu un gest energic, în timp ce eu încercam să deschid gura. Încă nu mi-am revărsat dragostea asupra nimănui. Încă nu ştiu ce înseamnă dragoste.

În clipa următoare, ne aflam amândoi în fabrica părăsită şi ea îmi arătă galeria unde o văzusem umblând, în prima zi a venirii mele acolo şi-mi spuse că-şi amintea că se plimbase pe acolo şi că mă văzuse privind în sus cu ochi îngroziţi. Şi în timp ce ochii mei urmăreau mâna ei albă, mă cuprinse din nou aceeaşi impresie nelămurită, care-mi scăpa mereu. Tresărirea mea o făcu să-mi atingă braţul cu mâna şi, în clipa aceea, vedenia se stinse, pieri din nou!

Ce era, oare?

— Ce s-a întâmplat? întrebă Estella. Iar eşti îngrozit?

— Aş fi, dacă aş crede ceea ce ai spus adineaori, am spus eu ca să schimb vorba.

— Va să zică nu eşti îngrozit? Cel puţin aşa spui. Foarte bine. Cred că domnişoara Havisham te aşteaptă la datorie, deşi cred că ar putea să revină la obiceiul acesta şi la multe alte tipicuri vechi. Hai să mai facem o dată înconjurul grădinii şi să intrăm în casă. Hai! Azi n-ai să mai verşi lacrimi din pricina cruzimii mele, ai să fii pajul meu şi ai să mă laşi să mă sprijin de umărul tău.

Rochia ei frumoasă se târâse până atunci pe pământ. Acum o ţinea cu o mână, iar cu cealaltă îmi atingea uşor umărul, în timp ce mergeam. Mai făcurăm de două sau trei ori ocolul grădinii părăsite; mie mi se părea că totul e înflorit.

Şi dacă buruienile verzi şi galbene, care creşteau prin crăpăturile zidului vechi, ar fi fost cele mai rare flori din lume, tot n-ar fi putut să fie mai scumpe amintirii mele.

Nu era nici o deosebire de vârstă între noi, care s-o îndepărteze pe Estella de mine; eram aproape de aceeaşi vârstă, deşi fără îndoială, pentru ea, anii aceştia însemnau mai mult decât pentru mine; dar nimbul cu care o înconjura frumuseţea şi purtările ei mă chinuia în mijlocul fericirii şi al siguranţei pe care le simţeam, la gândul că ocrotitoarea noastră ne sortise unul altuia. Nenorocitul de mine!

În cele din urmă, am intrat în casă şi, spre marea mea mirare, aflasem că administratorul averii mele venise să o vadă pe domnişoara Havisham, în interes de afaceri şi că se va întoarce la ora mesei. Ramurile vechi şi reci ale candelabrelor din odaia în care era întinsă masa cea mucegăită, fuseseră aprinse în lipsa noastră şi domnişoara Havisham şedea pe scaunul cu rotiţe şi mă aştepta.

Când am început vechea plimbare în jurul rămăşiţelor ospăţului de nuntă, mi se păru că împing scaunul înapoi, în trecut. Dar, în odaia aceasta mortuară, în care făptura aceea, dezgropată parcă, se sprijinea de spătarul scaunului,

Estella părea şi mai strălucitoare, şi mai minunată ca înainte, iar eu parcă trăiam o vrajă.

Timpul parcă se topea, ora prânzului se apropia cu paşi repezi, iar Estella ne părăsi ca să se pregătească de masă. Ne-am oprit lângă masa cea lungă şi domnişoara Havisham întinse un braţ ofilit şi-şi odihni pumnul strâns pe faţa de masă îngălbenită. Şi, fiindcă, înainte de a ieşi pe uşă, Estella se mai uită o dată în urmă, domnişoara Havisham îşi sărută mâna şi-i trimise Estellei sărutarea, cu o patimă, care mi se păru înspăimântătoare. Apoi, după ce Estella ieşi din odaie, se întoarse spre mine şi mă întrebă în şoaptă:

— Aşa-i că-i frumoasă, graţioasă şi sprintenă? Aşa-i că o admiri?

— Toţi cei care o văd trebuie s-o admire, domnişoară Havisham. Mă luă de gât şi-mi lipi capul de al ei.

— Iubeşte-o, iubeşte-o, iubeşte-o! Cum se poartă cu tine?

Înainte să apuc să-i răspund (dacă cumva aş fi fost în stare să răspund la o întrebare atât de grea), ea repetă:

— Iubeşte-o, iubeşte-o, iubeşte-o! Dacă te încurajează, iubeşte-o! Dacă te răneşte, iubeşte-o! Dacă-ţi sfâşie inima în bucăţi, şi cu timpul o să te doară din ce în ce mai rău – iubeşte-o, iubeşte-o, iubeşte-o!

Niciodată nu văzusem o dorinţă atât de pătimaşă ca aceea care însufleţea cuvintele ei. Simţeam cum se umflă muşchii braţului subţire, care-mi înconjura gâtul.

— Ascultă-mă, Pip! Am înfiat-o ca să fie iubită. Am crescut-o ca să fie iubită. Am făcut-o să fie aşa cum e acum, ca să fie iubită. Iubeşte-o!

Rostise aceste cuvinte destul de des şi nu mă îndoiam că le rostise cu bună ştire; dar, dacă aceste cuvinte ar fi însemnat ură în loc de iubire, deznădejde, răzbunare, moarte, tot n-ar fi putut să semene mai mult cu un blestem.

— Să-ţi spun, urmă ea tot în şoaptă pasionată, să-ţi spun ce este dragostea adevărată. E credinţă oarbă, umilinţă fără preget, supunere desăvârşită, încredere şi dăruire împotriva ta însuţi, împotriva lumii întregi, dragoste

înseamnă să-ţi dai inima şi sufletul în întregime celui care ţi le zdrobeşte, aşa cum mi s-a întâmplat mie!

Când ajunse aici, scoase un ţipăt sălbatic, iar eu am prins-o de mijloc.

Căci se sculase în picioare, învăluită în giulgiul ei şi izbise aerul, ca şi cum ar fi vrut să-şi izbească trupul de pereţi şi să se prăbuşească moartă.

Toate acestea se petrecură în câteva clipe. În timp ce o aşezam din nou pe scaunul ei, am simţit un miros pe care îl cunoşteam şi, întorcându-mă, l-am văzut pe custodele meu în odaie. Purta întotdeauna (cred că n-am pomenit încă de acest obicei) o batistă mare de mătase grea, care-i folosea foarte mult în profesiunea lui.

L-am văzut adeseori înspăimântând pe un client sau martor, prin desfăşurarea ceremonioasă a acestei batiste, ca şi cum ar fi avut de gând să şi-l sufle, până când martorul sau clientul se va trăda singur; iar clientul sau martorul se trăda îndată, ca şi cum ar fi fost firesc să se întâmple aşa. Când am dat cu ochii de el, domnul Jaggers ţinea batista aceasta atât de expresivă cu amândouă mâinile şi se uita la noi. Când mi-a întâlnit privirea, spuse simplu, după ce tăcuse câteva clipe, nemişcându-se din această atitudine:

— Adevărat? Foarte ciudat! Şi apoi se folosi de batistă cu un efect minunat.

Domnişoara Havisham îl văsuse în aceeaşi clipă cu mine şi se speriase de el, aşa cum se speriau toţi oamenii de el. Făcea sforţări mari pentru a-şi veni în fire şi bâigui că era punctual ca întotdeauna.

— Punctual ca întotdeauna, repetă el, apropiindu-se de noi. Ce mai faci, Pip? Să te plimb şi eu puţin, domnişoară Havisham? Facem un ocol? Aşadar, aici erai?

I-am spus la ce oră sosisem şi că domnişoara Havisham dorise să vin s-o văd pe Estella. Şi el răspunse:

— A! E frumoasă domnişoara Estella. Apoi începu să o împingă pe domnişoara Havisham cu una din mâinile lui

mari, iar pe cealaltă o înfundă în buzunarul pantalonului, ca şi cum buzunarul ar fi fost plin de secrete.
— Bine, Pip! Cât de des ai văzut-o pe domnişoara Estella până acum?
spuse el, când se opri din mers.
— Cât de des?
— Da! De câte ori? De zece mii de ori?
— Nu! Nu de atâtea ori.
— De două ori?
— Jaggers, se amestecă domnişoara Havisham, spre marea mea uşurare, Iasă-1 în pace pe Pip şi duceţi-vă amândoi la masă.
El se supuse şi am pornit amândoi bâjbâind pe scara întunecoasă.
N-ajunsesem încă la locuinţele acelea izolate, din cealaltă parte a curţii, când el mă întrebă de câte ori o văzusem pe domnişoara Havisham mâncând şi bând; şi, ca de obicei, mă lăsă să aleg între o sută de ori şi o singură dată. M-am gândit şi am spus:
— Niciodată.
— Şi nici n-ai s-o vezi vreodată, Pip, spuse el cu un zâmbet încruntat.
N-a îngăduit niciodată nimănui să o vadă mâncând sau bând, de când duce viaţa aceasta. Colindă casa, noaptea, şi mănâncă ce găseşte.
— Vă rog, domnule Jaggers, am spus eu, pot să vă pun o întrebare?
— Poţi, îmi răspunse el, dar eu pot să nu-ţi răspund. Întreabă-mă.
— Numele Estellei e Havisham sau?… Nu mai aveam nimic de adăugat.
— Sau ce? întrebă el.
— E Havisham?
— Da, e Havisham.
Şi am ajuns la masă, unde ne aşteptau Sarah Pocket şi cu Estella.

Domnul Jaggers şedea în capul mesei, Estella în faţa lui, iar eu şedeam în faţa amicei mele cu obrajii verzi-gălbui. Am mâncat foarte bine şi am fost serviţi de o jupâneasă, pe care nu o văzusem niciodată, dar care, după câte am aflat, fusese tot timpul în casa aceea misterioasă.

După masă, o sticlă din cel mai bun Porto a fost pusă în faţa domnului Jaggers (se vedea că era obişnuit cu această băutură) şi doamnele ne părăsiră. Era izbitoare rezerva hotărâtă în care se închidea domnul Jaggers, de câte ori se afla sub acoperişul domnişoarei Havisham. Nu-şi arunca privirile nici în dreapta, nici în stânga şi nu ştiu dacă a privit-o o singură dată pe Estella, în tot timpul mesei.

Când ea îi vorbea, el asculta şi-i răspundea la momentul potrivit, dar niciodată nu se uita la ea; cel puţin aşa mi se părea mie. În schimb, ea se uita foarte des la el cu interes şi curiozitate, ba chiar cu neîncredere; dar pe faţa lui nu se vedea că el simte privirea ei.

În tot timpul mesei, domnul Jaggers a fost însufleţit de o plăcere răutăcioasă de a o face pe Sarah mai verde şi mai galbenă decât era, căci pomeni de multe ori de marile mele speranţe; dar nici de data aceasta, parcă nu-şi dădea seama de ceea ce făcea, ba chiar părea că smulge – şi chiar şi aşa şi era – toate informaţiile de la biata mea făptură nevinovată.

Şi, după ce am rămas singuri, mi se părea că străluceşte de mulţumire, fără îndoială în urma informaţiilor pe care le primise de la mine, ceea ce mă scotea din sărite. Mi se părea că, în lipsă de ceva mai bun, lua interogatorii până şi vinului.

Ţinea paharul în faţa lumânării, gusta porto-ul, îl plimba prin ură, îl înghiţea, apoi se uita din nou la pahar, mirosea vinul, până când îl bea, umplea din nou paharul, începea iar să examineze vinul, până când mi-am ieşit rău din fire, ca şi cum vinul ar fi putut să-i spună ceva compromiţător despre mine. De trei sau patru ori, mă cuprinse o dorinţă slabă de a începe vorba; dar, de câte ori mă vedea cu o întrebare pe

buze, domnul Jaggers mă privea cu paharul în mână, plimbându-şi vinul prin gură, ca şi cum m-ar fi prevenit că degeaba mă ostenesc, fiindcă el tot nu poate să-mi răspundă.

Cred că domnişoara Pocket îşi dădea seama că prezenţa mea o împingea spre nebunie, că prevedea că-şi va smulge boneta de pe cap de furie – o bonetă urâtă foc, care semăna cu un pămătuf – şi că va presăra podeaua cu părul care nu crescuse niciodată pe capul acela.

De aceea, poate, nu şi-a mai făcut apariţia, după ce am urcat în odaia domnişoarei Havisham şi am început să jucăm whist. În timpul cât lipsisem noi, domnişoara Havisham împodobise, în chip fantastic, părul, braţele şi rochia Estellei cu cele mai frumoase giuvaeruri de pe masa de toaletă; şi l-am văzut până şi pe custodele meu uitându-se la ea pe sub sprâncenele lui groase şi înălţându-le, când făptura aceea gingaşă, care răspândea culoare şi scânteieri, se afla în faţa lui.

Nici nu mai pomenesc de felul în care domnul Jaggers ne confisca atuurile şi apoi ne arăta nişte cărţi mici şi neînsemnate, în faţa cărora falnicii noştri regi şi regine se pleoşteau de tot; şi nici de simţământul care mă cuprindea, când îl vedeam uitându-se la noi ca la trei biete ghicitori pe care le ghicise de mult. Ceea ce mă făcea, însă, să sufăr cel mai cumplit era nepotrivirea dintre prezenţa lui îngheţată şi sentimentele mele faţă de Estella.

Nu pentru că ştiam că nu-mi voi îngădui niciodată să vorbesc cu el despre ea, că nu voi suferi niciodată să-l aud cum scârţâie din ghete în faţa ei, că nu voi putea niciodată să-l văd spălându-şi mâinile după plecarea ei, ci pentru că admiraţia mea neţărmurită se afla alături de fiinţa lui, pentru că simţămintele mele se aflau în acelaşi loc cu făptura lui – acesta era lucrul cel mai dureros.

Am jucat cărţi până la ora nouă şi apoi s-a hotărât că, dacă Estella va veni la Londra, eu voi fi înştiinţat de venirea ei, ca s-o pot aştepta la staţia diligentei; după aceea mi-am luat

rămas bun de la Estella, am atins mâna ei cu mâna mea şi am plecat.

Custodele meu locuia la „Mistreţul Albastru” în odaia de alături. Era noaptea târziu şi cuvintele domnişoarei Havisham: Iubeşte-o, iubeşte-o, iubeşte-o! tot mai îmi răsunau în urechi. Le-am schimbat, potrivindu-le cu simţămintele mele şi am început să şoptesc cu capul înfundat în pernă:

— O iubesc, o iubesc, o iubesc! de sute de ori. Apoi, mă cuprindea un val de recunoştinţă, căci ea îmi era sortită mie, ucenicul de fierar de odinioară. Şi mă întrebam fiindcă ştiam că, din păcate, Estella nu era atât de recunoscătoare destinului cum erau eu, când va începe şi ea să se sinchisească de mine. Când voi fi în stare să trezesc inima aceea, care mai era încă mută şi amorţită!

Păcătosul de mine! Credeam că aceste gânduri sunt mari şi înălţătoare.

Dar nu mă gândeam de câtă josnicie şi micime dădeam dovadă ferindu-mă de Joe, fiindcă ştiam că ea l-ar dispreţui. Nici o zi nu trecuse de când îmi dăduseră lacrimile din pricina lui Joe, dar lacrimile se uscaseră repede. Iartă-mă Doamne, căci tare repede se uscaseră!

Chapter 30

După ce mi-am frământat bine mintea, a doua zi de dimineaţă, în timp ce mă îmbrăcam în camera de la „Mistreţul Albastru”, m-am hotărât să-i spun custodelui meu că nu-l prea credeam pe Orlick omul potrivit pentru a îndeplini o slujbă de încredere la domnişoara Havisham.

— Sigur, că nu-i omul potrivit, Pip, spuse custodele meu, care se sculase bine dispus, pentru că un om, care îndeplineşte o slujbă de încredere, nu e niciodată omul potrivit. Părea că-l înveseleşte grozav descoperirea că slujba aceasta nu era îndeplinită cum se cuvine şi ascultă mulţumit cele ce-i spuneam eu despre Orlick.

— Foarte bine, Pip, spuse el, după ce mi-am încheiat eu povestirea; trec îndată pe acolo şi-l dau afară pe amicul tău.

Cam îngrijorat de această hotărâre pripită, am propus puţin răgaz, ba chiar i-am dat domnului Jaggers să înţeleagă că nu-i aşa uşor să te descurci cu amicul nostru.

— Nu, nu, n-avea nici o grijă, spuse custodele meu, scoţându-şi batista din buzunar, cu un gest de încredere în sine; sunt curios să văd cum o să discute cu mine.

Deoarece trebuia să pornim spre Londra, cu diligenta de la amiază şi fiindcă eram atât de înspăimântat de gândul unei întâlniri cu Pumblechook, încât de-abia puteam să ţin ceaşca în mână, i-am spus domnului Jaggers, că doream să mă plimb puţin, că voi porni înainte pe jos, pe drumul spre Londra, în timp ce el îşi va termina treaba şi că l-aş ruga să spună vizitiului că-mi voi ocupa locul, când mă vor ajunge din urmă. În felul acesta am fugit de la „Mistreţul Albastru”, de îndată ce am sfârşit gustarea de dimineaţă.

Apoi am făcut un ocol de vreo două mile, umblând pe câmp, prin spatele casei lui Pumblechook şi am ieşit din nou pe strada principală, ceva mai încolo de cursa mai sus pomenită; acum mă simţeam oarecum în siguranţă.

Mi se părea interesant că mă aflu din nou în orăşelul acela vechi şi liniştit şi n-aş putea să spun că nu e plăcut să fii din când în când recunoscut şi să vezi lumea holbând ochii după tine. Ba chiar doi sau trei negustori ţâşniră afară din prăvăliile lor şi au luat-o câţiva paşi înaintea mea, ca să se poată întoarce, ca şi cum ar fi ujtat ceva şi să se întâlnească piept în piept cu mine şi nu ştiu, zău, care dintre noi îşi juca mai prost rolul; ei, pretinzând că nu fac nimic nefiresc sau eu, pretinzând că nu văd ce fac ei.

Oricum, însă, eram într-o situaţie destul de deosebită şi nu mă simţeam de fel nemulţumit, până ce soarta mi-l scoase în cale pe păcătosul acela fără pereche, pe ucenicul lui Trabb.

Aruncându-mi, la un moment dat, ochii de-a lungul străzii, l-am zărit pe ucenicul lui Trabb, care se apropia legănându-

se cu un sac albastru şi gol în mână. Gândindu-mă că mi-ar şedea cel mai bine să-l privesc senin şi nepăsător şi că, în felul acesta, voi izbuti să înfrâng păcătoşenia sufletului său, am înaintat cu privirea şi înfăţişarea de care am pomenit mai sus şi aproape că mă felicitam pentru izbânda mea când, deodată, genunchii ucenicului lui Trabb se loviră unul de altul, părul i se ridică măciucă, şapca îi căzu şi băiatul începu să tremure din cap până în picioare, se bălăbăni până ce ajunse în mijlocul drumului şi se porni să strige către poporul de pe stradă:

— Ajutor! Mi-e frică! ca şi cum apariţia mea demnă l-ar fi umplut de groază şi de pocăinţă.

Când am trecut pe lângă el, dinţii îi clănţăneau în gură şi, în semn de umilinţă nemărginită, băiatul îşi înfundă capul în ţărână.

Toate acestea erau nespus de dureroase pentru mine, dar chinul meu nu se sfârşi aici. Nici n-am apucat să fac două sute de paşi şi, spre groaza, mirarea şi indignarea mea fără seamăn, l-am văzut din nou pe ucenicul lui Trabb, care se apropia. Venea de după colţ. Mergea cu sacul albastru pe umeri, ochii îi străluceau de cinste şi sârguinţă şi toată înfăţişarea lui trăda hotărârea voioasă de a se duce la lucru. Vederea mea îl zgudui şi iar îl cuprinseră năbădăile, ca şi adineaori; de data aceasta, se mişca în cerc şi se bălăbănea în jurul meu cu genunchii îndoiţi şi mâinile ridicate, ca şi cum ar fi implorat îndurare.

Suferinţele lui au fost primite cu mare veselie de-o mână de privitori, în timp ce eu mă simţeam îngrozitor de ruşinat.

Nici n-am apucat să trec de poştă şi l-am văzut din nou pe ucenicul lui Trabb, ieşind dintr-o stradă lăturalnică. De data aceasta, era cu desăvârşire schimbat. Purta sacul lui albastru aşa cum îmi purtam eu paltonul şi venea ţanţoş în întâmpinarea mea, pe cealaltă parte a străzii, însoţit de o ceată întreagă de prieteni, vrăjiţi de strâmbăturile lui, cărora le spunea din când în când, făcându-le semne cu mâna: „Nu ştiu, zău!” Cuvintele nu pot zugrăvi furia şi

umilinţa pe care le stârni în mine ucenicul lui Trabb, în clipa când, trecând prin faţa mea, îşi ridică gulerul cămăşii, îşi ciufuli părul, îşi puse o mână în şold, zâmbi strâmbându-se şi răsucindu-şi mâna şi trupul şi apoi vorbi tărăgănat către alaiul lui: „Nu ştiu, nu ştiu, pe cuvântul meu dacă ştiu!” Ruşinea care mă cuprinse în clipa următoare, căci băiatul începu numaidecât să cotcodăcească şi să mă fugărească peste pod, ca pe o orătanie nenorocită, care mă cunoscuse în vremea când nu eram decât un biet fierar, puse capăt ruşinii cu care am părăsit oraşul, azvârlit, ca să spun aşa, de locuitorii lui afară, în câmp.

Doar să-l fi răpus pe ucenicul lui Trabb, căci altfel nu ştiu ce aş fi putut să fac decât să rabd. Ar fi fost caraghios şi dezonorant să mă bat cu el în mijlocul străzii, să mă mulţumesc cu orice altă răsplată decât sângele din venele lui. Şi apoi, băiatului acestuia nu-i putea face nimeni nici un rău; era ca un şarpe care-ţi scăpa printre degete şi care, dacă-l goneai, îţi răsărea din nou printre picioare şi-ţi şuiera batjocoritor în nas. Totuşi, i-am scris, a doua zi, domnului Trabb, spunându-i că domnul Pip se vede silit de a renunţa la orice legături cu un om care uită până într-atât ce datorează societăţii, încât ţine în serviciul lui pe un băiat, care stârneşte scârbă în sufletele tuturor.

Diligenţa în care călătorea domnul Jaggers mă ajunse din urmă, la timpul potrivit, iar au m-am aşezat pe capră şi am ajuns sănătos la Londra, dar nu nevătămat, căci inimă nu mai aveam. De îndată ce am sosit, i-am trimis lui Joe un morun şi un butoiaş cu stridii, în semn de pocăinţă (pentru că nu mă dusesem să-l văd) şi apoi m-am îndreptat spre Barnard's Inn.

L-am găsit pe Herbert mâncând carne rece şi foarte încântat că mă vede. După ce am trimis Duhul Răzbunării la cafenea, ca să mai aducă ceva de mâncare, am simţit că trebuie să-mi deschid sufletul, chiar în seara aceea, prietenului şi tovarăşului meu.

Deoarece nu putea fi vorba de mărturisiri cât timp Duhul Răzbunării stătea în antreu, pe care-l socoteam un fel de anticameră a găurii de cheie, l-am trimis la teatru. Nici n-aş putea să găsesc o dovadă mai bună a robiei amarnice în care mă găseam faţă de acest stăpân, decât mijloacele umilitoare de care mă foloseam mereu, pentru a-i găsi ceva de lucru. La atâta josnicie te împinge uneori nevoia, încât mi se întâmpla să-l trimit până la Hyde Park, ca să vadă cât e ceasul.

După ce masa se sfârşi şi noi ne-am aşezat în faţa focului, i-am spus lui Herbert:

— Dragă Herbert, am să-ţi spun ceva.

— Dragă Handel, îmi răspunse el, voi cinsti şi voi respecta mărturisirea ta.

— E vorba de mine, Herbert, am spus eu, şi de încă cineva. Herbert îşi încrucişa picioarele, privi focul cu capul aplecat într-o parte şi, după ce-l privi câtva timp fără nici un folos, se uită la mine, fiindcă mă oprisem din vorbă.

— Herbert, am spus eu, punându-mi mâna pe genunchiul lui, o iubesc… o ador pe… Estella.

În loc să înmărmurească, Herbert răspunse cu glas firesc:

— Perfect. Şi pe urmă?

— Perfect, Herbert. Aceasta-i tot ce găseşti de spus. Perfect?

— Şi pe urmă, spuse Herbert. Aceasta ştiam doar.

— Cum ştiai? am întrebat eu.

— Cum ştiam, Handel? Păi de la tine.

— Dar nu ţi-am spus-o niciodată.

— Nu mi-ai spus-o! Nu-mi spui niciodată când te tunzi, dar eu am ochi şi văd. De când te cunosc, o adori. Când ai sosit aici, ai adus această adoraţie cu tine împreună cu geamantanul. Nu mi-ai spus-o! Toată ziua numai aceasta mi-ai spus. Când mi-ai spus povestea ta, doar ai spus că ai adorat-o din clipa în care ai văzut-o, de când erai mic.

— Bine, am spus eu, căci toate acestea erau noi şi bine venite pentru mine. Niciodată n-am încetat s-o ador. Şi

acum s-a întors din străinătate şi e făptura cea mai frumoasă şi mai elegantă de pe lume. Am văzut-o ieri. Şi dacă am adorat-o şi înainte, să ştii că acum o ador de două ori mai mult.

— Norocul tău, Handel, spuse Herbert, că ai fost ales pentru ea şi că îi eşti hărăzit ei. Fără să călcăm pe un tărâm oprit, putem, totuşi, îndrăzni să spunem că nu poate exista nici o îndoială cu privire la acest lucru. Ai aflat ceva până acum despre părerile Estellei cu privire la chestiunea adoraţiei?

Am clătinat posomorât din cap.

— O! Ea e la mii de leghe depărtare de mine!

— Răbdare, dragă Handel; e timp destul, e timp. Dar mai ai ceva de pus?

— Mi-e ruşine s-o spun, am răspuns eu, deşi nu e mai ruşinos s-o spui decât s-o gândeşti. Zici că sunt un băiat cu noroc. Da, desigur că sunt. De-abia ieri eram ucenic de fierar, astăzi sunt, ce să spun că sunt astăzi?

— Hai să zicem un băiat bun, dacă vrei numaidecât o expresie, răspunse Herbert zâmbind şi bătându-mă uşor peste mână; un băiat bun, cu avânt şi şovăieli, cu îndrăzneli şi neîncrederi, un băiat întreprinzător şi visător, toate acestea împreună.

M-am oprit o clipă ca să mă gândesc dacă, într-adevăr, exista un astfel de amestec în firea mea. De fapt, nu eram de părerea lui Herbert, dar socoteam că nu mai merită să vorbim despre asta.

— Când te întreb ce să spun că sunt astăzi, dragă Herbert, am urmat eu, vreau să te fac să înţelegi ce se petrece în mintea mea. Spui că sunt norocos.

Ştiu că n-am făcut nimic ca să înaintez în viaţă şi că doar soarta m-a ridicat; aceasta înseamnă să fii norocos. Şi, totuşi, când mă gândesc la Estella…

— Şi când, rogu-te, nu te gândeşti la ea? mă întrerupse Herbert, cu ochii la foc, ceea ce mi se păru drăguţ şi plin de înţelegere din partea lui.

— Când mă gândesc la ea, dragă Herbert, nici nu pot să-ţi spun cât mă simt de nesigur şi de şovăielnic şi cât de ameninţat de mii de întâmplări.

Ferindu-ne mai departe de tărâmurile oprite, cum ai.spus tu adineaori, îţi pot spune, totuşi, că toate speranţele mele atârnă de statornicia unei singure persoane (nu vreau să spun nici un nume). Şi, la urma urmelor, ce neplăcut şi nemulţumitor este să ştii atât de puţin despre ce sunt, de fapt, aceste speranţe!

Cu aceste vorbe, îmi uşuram sufletul de o povară, care nu mă părăsise niciodată, dar care mă apăsa, mai ales din ajun.

— Ei, Handel, spuse Herbert, cu glasul lui vesel şi plin de nădejde; tare mi-e teamă că deznădejdea în care te aruncă dulcea ta pasiune, te face să cauţi calul de dar, la dinţi. Şi, mai mi se pare că, în cercetările noastre, trecem cu vederea calităţile cele mai de seamă ale calului. Nu mi-ai spus tu că administratorul averii tale, domnul Jaggers, te-a prevenit că nu eşti înzestrat numai cu speranţe? Şi, chiar dacă nu te-ar fi prevenit – cu toate că acesta este un DACĂ foarte mare – ai putea tu să crezi că domnul Jaggers e omul care să menţină legătura cu tine, dacă n-ar fi sigur că nu-i fuge pământul de sub picioare?

I-am răspuns că, într-adevăr, argumentul lui era puternic. Am spus aceste vorbe (aşa cum fac mai toţi oamenii în împrejurări asemănătoare) ca şi cum aş fi făcut o concesie, silit fiind de adevăr şi de dreptate; ca şi cum mi-ar fi făcut plăcere să mă împotrivesc.

— Cred şi eu că este un argument puternic, spuse Herbert, şi cred că n-ai fi în stare să găseşti unul mai puternic; cât despre restul, trebuie să aştepţi hotărârea custodelui tău şi el pe al clientului său. Poate că până vei împlini douăzeci şi unu de ani, n-ai să ştii pe ce lume trăieşti, dar că, pe urmă, te vei lumina şi tu. In orice caz, ai să fii mai aproape de lumină decât eşti acum, fiindcă, până la urmă, tot trebuie să afli adevărul.

— Ce fire optimistă ai! am spus eu, plin de recunoştinţă şi de admiraţie pentru voia lui bună.

— Trebuie să am o fire optimistă, spuse el, că doar altceva n-am. De altfel, fiindcă veni vorba, trebuie să recunosc că înţelepciunea spuselor mele de adineaori nu este a mea, ci a tatălui meu. Singurele cuvinte pe care le-am auzit spunându-le despre povestea ta au fost aceste cuvinte hotărâtoare: Lucrurile au fost orânduite o dată pentru totdeauna, altfel nu s-ar fi amestecat domnul Jaggers în treaba aceasta. Şi acum, înainte de a-ţi mai spune ceva despre tatăl meu sau despre fiul tatălui meu şi de a răsplăti mărturisirea ta cu o altă mărturisire, vreau să fiu nesuferit pentru o clipă, aş spune chiar dezgustător.

— N-ai să izbuteşti, am spus eu.

— Ba da, o să izbutesc, spuse el. Unu, doi, trei, am început. Handel, dragul meu, deşi vorbea cu glas nepăsător, era foarte serios, de când am început să vorbim, aici, în faţa focului, mă tot gândesc mereu că Estella nu poate fi o condiţie a moştenirii tale, dacă custodele tău nu ţi-a pomenit niciodată de ea.

Am dreptate când deduc din cele ce mi-ai spus tu că nu ţi-a pomenit niciodată de ea, nici pe faţă şi nici pe ocolite? Nici măcar nu ţi-a dat de înţeles că ocrotitorul tău are de gând să te însoare, până la urmă?

— Niciodată.

— Crede-mă, Handel, că nu mă ispiteşte gustul strugurilor acri, pe cinstea mea! Dacă nu eşti legat de Estella, n-ai putea oare să te desprinzi de ea?

Ţi-am spus că am de gând să fiu nesuferit.

Mi-am întors capul, căci, asemenea vântului din ţara mlaştinilor care năvăleşte de pe mare, mă cuprinsese şi mă înfiorase simţământul care mă stăpânise în dimineaţa când plecasem de la fierărie şi stăteam cu mâna pe indicatorul acela cu deget. Timp de câteva clipe, se lăsă tăcere între noi.

— Da, dar vezi tu, dragul meu Handel, urmă Herbert, ca şi cum nu s-ar fi scurs nici o clipă de tăcere; faptul că dragostea aceasta s-a înrădăcinat atât de adânc în inima unui băiat pe care natura şi împrejurările l-au făcut atât de romantic, o face să fie foarte serioasă. Gândeşte-te la cum a fost crescută Estella şi gândeşte-te la domnişoara Havisham. Gândeşte-te la firea ei. Vezi, acum sunt nesuferit şi ţi-e silă de mine. Toate acestea pot duce la mari nenorociri.

— Ştiu, Herbert, am spus eu, tot cu capul întors, ştiu, dar nu pot face nimic.

— Nu poţi să le înlături?

— Nu. Cu neputinţă.

— Nu vrei să încerci, Handel?

— Nu. Cu neputinţă!

— Bine, făcu Herbert, sculându-se cu o smucitură, ca şi cum ar fi dormit până atunci şi scormonind focul; acum o să-mi dau osteneala să-ţi fiu din nou pe plac.

Şi începu să umble prin odaie, scuturând perdelele, punând scaunele la locul lor, făcând ordine printre cărţile şi printre lucrurile care erau aruncate prin odaie, uitându-se în antreu, aruncând o privire în cutia de scrisori, închizând uşa; apoi se întoarse la locul lui de lângă foc şi se aşează, legănându-şi piciorul cu amândouă mâinile.

— Vroiam să-ţi spun o vorbă sau două, Handel, despre tatăl meu şi despre fiul lui. Din păcate, cred că nu mai este nevoie să-ţi spun că gospodăria părinţilor mei nu este prea strălucită.

— Dar am văzut că este belşug în casă, Herbert, am spus eu, ca să-l încurajez.

— Da, sigur, cred că aşa zice şi gunoierul cu toată convingerea şi poate şi negustorul din colţ. Serios Handel, fiindcă subiectul e destul de serios. Ştii doar, la fel de bine ca şi mine, cum stau lucrurile. Îmi închipui că a fost o vreme, când tata nu se dăduse încă bătut; dar, dacă a fost vreodată, acum s-a dus vremea aceea. Pot să te întreb dacă

n-ai băgat cumva de seamă, la tine, în satul tău, că acei copii rezultaţi din căsnicii nu prea fericite sunt totdeauna cei mai dornici să se căsătorească?

Întrebarea lui era atât de ciudată, încât, în loc să-i răspund, i-am întrebat:

— Aşa e?

— Nu ştiu, spuse Herbert, vreau şi eu să aflu. Fiindcă la noi aşa s-a întâmplat. Biata soră-mea, Charlotte, care venea după mine şi a murit înainte de a împlini paisprezece ani, este exemplul cel mai izbitor. La fel şi mititica de Jane. Când o vezi cum doreşte să se capătuiască, îţi poţi închipui că şi-a petrecut viaţa ei cea scurtă, nefăcând altceva decât să se bucure de fericirea casnică a părinţilor. Mititelul de Alice, care mai poartă încă rochiţă, a şi făcut planuri de căsătorie cu o tânără din Kew. Şi, de fapt, cred că în afară de cel mai mic, suntem cu toţii logodiţi.

— Atunci şi tu eşti? am întrebat eu.

— Sunt, spuse Herbert, dar e secret.

I-am dat toate asigurările că-i voi păstra taina şi l-am rugat să-mi încredinţeze câteva amănunte. Vorbise atât de raţional şi de înţelept despre slăbiciunea mea, încât doream să aflu ceva despre taina lui.

— Pot să ştiu cum o cheamă? am întrebat eu.

— Clara o cheamă, spuse Herbert.

— Locuieşte la Londra?

— Da. Poate că ar trebui să-ţi spun, spuse Herbert, care era abătut şi vorbea domol, de când atacase această temă interesantă, că e mult sub nivelul idealurilor aiurite ale mamei despre o familie bună. Tatăl ei se îndeletnicea cu aprovizionarea vapoarelor de pasageri. Cred că era un fel de căpitan osier.

— Şi acum ce e? am întrebat eu,

— Acum e invalid.

— Şi trăieşte?…

— La etajul întâi, spuse Herbert.

Nu asta vroiam eu să spun, căci întrebarea mea se referea la mijloacele lui de trai.

— Nu l-am văzut niciodată, fiindcă de când o cunosc pe Clara, stă tot timpul în odaia lui de su. Dar l-am auzit foarte des. Face o gălăgie grozavă; urlă şi izbeşte în podea cu nu ştiu ce fel de instrument îngrozitor. Herbert se uită râzând la mine, recăpătându-şi, pentru un moment, voia bună.

— Nu nădăjduieşti să-l vezi? am spus eu.

— Ba da, mereu nădăjduiesc, răspunse Herbert, fiindcă de câte ori îl aud, mă aştept să-l văd prăbuşindu-se prin tavan. Nu ştiu cât o să mai ţină grinzile.

După ce mai râse o dată cu poftă, se domoli din nou şi îmi spuse că, în clipa în care va începe să strângă capital, plănuia să se căsătorească cu tânăra domnişoară. Şi adăugă ca un lucru de la sine înţeles, dar cu glas destul de trist:

— Doar nu te poţi căsători, când nu faci altceva decât să te uiţi în dreapta şi în stânga.

În timp ce ne uitam la foc, iar eu mă gândeam cât este uneori de greu să strângi capital, mi-am înfundat mâinile în buzunar. Am dat cu mâna de o bucăţică de hârtie împăturită, am deschid-o şi am văzut că e programul pe care-l primisem de la Joe şi în care era vorba de vestitul actor din provincie de „faima lui Roscius”.

— Doamne, am spus eu cu glas tare, fără să vreau, e astă-seară!

Şi aşa am schimbat într-o clipă subiectul şi ne-am hotărât în grabă să ne ducem la teatru. Aşa că, după ce mi-am făgăduit să-1 mângâi pe Herbert şi să-l sprijin în dragostea lui, prin toate mijloacele posibile şi imposibile şi după ce Herbert mi-a spus că logodnica lui mă cunoştea din auzite şi că îi voi fi recomandat şi după ce am pecetluit încrederea noastră reciprocă cu o strângere caldă de mână, am stins lumânările, am aruncat câteva lemne în foc, am încuiat uşa şi am pornit amândoi în căutarea domnului Wopsle şi a Danemarcei.

Chapter 31

Când am ajuns în Danemarca, am găsit pe regele şi pe regina acestei ţari aşezaţi pe două jilţuri cocoţate pe o masă de bucătărie şi ţinând sfat cu toţi curtenii. Toată nobilimea daneză era de faţă; adică un tânăr nobil în cizmele cine ştie cărui strămoş, un venerabil lord cu faţa murdară, care părea să se fi ridicat din popor la bătrâneţe, şi floarea cavalerimii daneze, adică nişte tineri cu piepteni în păr şi ciorapi albi de mătase, care aveau cu toţii o înfăţişare cam feminină. Înzestratul meu concetăţean stătea posomorât într-un colţ, cu braţele încrucişate şi tare ar fi fost de dorit ca buclele şi fruntea lui să arate mai adevărate.

Câteva mici zvonuri au circulat printre curteni şi acţiunea a început să se desfăşoare. Răposatul rege nu numai că trebuie să fi fost chinuit de o tuse rea în clipa morţii, dar, pesemne că o luase cu el în mormânt şi că se reîntorsese cu ea pe meleagurile noastre.

În jurul sceptrului, stafia regală ţinea înfăşurat un manuscris, spre care părea că-şi îndreaptă privirile, din când în când, şi încă cu un aer foarte grijuliu şi cu o pornire vădită de a pierde şirul, lucru care amintea de slăbiciunile muritorilor. Poate că de aceea galeria adresă umbrei sfatul de a „întoarce foaia”, sfat pe care stafia îl luă în nume de rău. Mai trebuie să spunem despre acest spirit măreţ că, deşi apărea cu aerul că a sălăşluit mult timp în văzduh şi că vine de departe, era vădit că vine de după peretele de alături.

De aceea, spaimele lui erau adeseori luate în râs. Cât despre regina Danemarcei, o doamnă foarte voioasă şi îmbrăcată în zale, publicul socotea că avea prea multă alamă pe ea, căci bărbia îi era prinsă de diademă cu o bucată lată din acest metal, ca şi cum doamna ar fi suferit de o durere zdravănă de măsele, mijlocul îi era încins cu un brâu din acelaşi metal şi braţele de asemenea, aşa încât oamenii o numeau cu glas tare „ţimbalul”.

Tânărul cel nobil încălţat cu cizmele strămoşeşti era cam nestatornic; cât ai clipi din ochi, se prefăcea din marinar în

actor ambulant, din gropar în preot şi, apoi, deodată, juca un rol foarte însemnat într-un concurs de scrimă, care se ţinea la curte iar ochiul lui priceput aprecia cele mai iscusite lovituri.

Toate acestea împinseră spectatorii la o mare lipsă de îngăduinţă faţă de el, iar când tânărul a fost descoperit în veşminte preoţeşti, împotrivindu-se îndeplinirii slujbei de înmormântare, indignarea mulţimii luă formă de nuci.

Apoi, Ofelio a căzut pradă unei nebunii muzicale atât de tărăgănate, încât, până la urmă, când îşi scoase vălul alb, îl împături şi-1 îngropa un om din primul rând de la galerie, supărat că i se răcise nasul, pe care-1 ţinuse lipit de o varga de metal, bodogăni:

— Acum şi-a culcat copilul, haideţi la masă!

Ceea ce era cu totul nelalocul lui, ca să nu spunem mai rău.

Aceste incidente aveau un efect foarte ciudat asupra nenorocitului meu de Concetăţean. Ori de câte ori nehotărâtul acela de prinţ punea o întrebare sau îşi exprima vreo îndoială, publicul îl ajuta să o dezlege. De pildă, la întrebarea de e mai demn să suferi în tine, unii au urlat da şi alţii nu, iar alţii care erau nehotărâţi spuseră „Să dăm cu banul”; şi astfel luă naştere o adevărată controversă.

Când bietul om întrebă ce trebuie să facă oamenii ca el, ce se târăsc între cer şi pământ, a fost încurajat cu ţipete de „I-auziţi, i-auziţi!” Când apăru cu ciorapii în dezordine (dezordinea era exprimată, după cum e obiceiul, printr-o cută foarte frumoasă la marginea ciorapului, care cred că fusese făcută cu un fier de călcat), se încinse o discuţie la galerie, cu privire la paloarea picioarelor lui şi oamenii se întrebau dacă nu cumva spaima pricinuită de stafie era de vină. Când luă în mână fluierul, care semăna grozav cu un fluier mic şi negru, cu care tocmai se cântase în orchestră şi îi fusese înmânat prin uşă, toată lumea ceru să cânte „Rule

Britannia”. Când sfătui pe cântăreţ să nu scârţâie aşa, omul cel supărat spuse:

— Dar tu, tu ai voie? Nu vezi că scârţâi mai rău ca el?!

Şi mă doare să spun că, în toate aceste împrejurări, domnul Wopsle a fost salutat cu hohote de râs.

Dar cea mai grea încercare îl aştepta în cimitir; cimitirul arăta ca o pădure din vremurile de demult şi avea un fel de colibă într-o parte şi o barieră în cealaltă parte. Când l-au zărit pe domnul Wopsle intrând pe la barieră îmbrăcat într-o haină neagră foarte sugestivă, oamenii au anunţat prieteneşte pe gropar:

— Ia vezi! Vine antreprenorul de pompe funebre ca să vadă cum lucrezi!

Îmi închipui că lumea ştie că într-o ţară constituţională cum e a noastră, domnul Wopsle nu putea să dea înapoi craniul, după ce cugetase adânc asupra lui, fără să-şi şteargă mâinile de praf cu un şervet care-i atârna la piept; dar nici măcar această mişcare nevinovată şi absolut trebuincioasă nu trecu, fără a stârni exclamaţia: „Chelner!” Sosirea mortului, într-o cutie neagră şi goală cu un capac care se deschidea mereu, a fost semnalul de dezlănţuire a veseliei generale, veselie care atinse culmea când, printre purtătorii sicriului, a fost descoperit un individ de foarte prost renume.

Veselia spectatorului îl întovărăşi pe domnul Wopsle în timpul luptei cu Laertes, care a avut loc pe marginea scenei şi a mormântului şi nu încetă până când eroul nu-l doborî pe rege de pe masa de bucătărie şi apoi muri bucăţică cu bucăţică de la glezne în sus.

La început, ne-am dat osteneala să-1 aplaudăm pe domnul Wopsle, dar aplauzele noastre erau prea slabe, ca să mai stăruim în încăpăţânarea noastră.

Aşadar, am stat la locurile noastre, adânc impresionaţi de cele ce i se întâmplase domnului Wopsle, dar râzând în gura mare. Fără să vreau, râdeam tot timpul, atât era de caraghioasă toată povestea şi, totuşi, aveam impresia că era

ceva de bună calitate în cuvântările domnului Wopsle, cred că nu de dragul unor vechi amintiri, ci pentru că vorbea atât de rar, atât de înfiorător, pentru că se umfla şi se desumfla rând pe rând şi era atât de deosebit de felul în care s-ar fi exprimat un om, în orice împrejurare firească a vieţii sau a morţii. După ce tragedia se sfârşi şi domnul Wopsle a fost chemat la rampă şi huiduit, i-ain spus lui Herbert:

— Hai să plecăm numaidecât, căci s-ar putea să-1 întâlnim. Am coborât scările cât am putut de iute, dar se vede că nu ne-am grăbit deajuns. La uşă stătea un evreu, cu sprâncenele nespus de mânjite, care îmi prinse privirile, în timp ce mergeam şi spuse, când am ajuns în dreptul lui:

— Domnul Pip cu prietenul?

DomnulPip şi prietenul şi-au mărturisit identitatea.

— Domnul Waldengraver, spuse omul, s-ar bucura de cinstea de a vă vedea.

— Waldengraver? am repetat eu, dar Herbert îmi şopti la ureche:

— Probabil, Wopsle.

— A! am făcut eu. Bine. Să venim după dumneavoastră?

— Doar câţiva paşi. Când am ajuns într-un gang mai lăturalnic, omul se întoarse spre noi şi ne întrebă:

— Cum vi s-a părut? Eu l-am îmbrăcat.

N-aş fi putut să spun decât că avea o mutră de înmormântare; îi atârna de gât un soare sau o stea daneză prinsă de o panglică albastră, ceea ce îl făcea să arate ca şi cum ar fî fost asigurat la o mare societate de asigurări împotriva incendiilor. Dar am spus că arăta foarte bine.

— Când stătea în faţa gropii, spuse călăuza noastră, şi-a scos foarte frumos mantia în evidenţă. Dar, judecând după cât am văzut eu din culise, cred că atunci când a văzut stafia în odaia reginei, ar fi putut să scoată un efect mai bun din ciorapii pe care-i purta.

Am încuviinţat cu modestie spusele lui; apoi am trecut cu toţii printr-o uşă mică şi murdară şi am intrat într-un fel de

cutie. Aici, domnul Wopsle îşi dezbrăca veşmintele daneze şi de-abia aveam loc să ne uităm la el, răsucindu-ne capetele şi ţinând uşa sau mai bine zis capacul cutiei deschis.

— Domnilor, spuse domnul Wopsle, sunt mândru că vă văd. Nădăjduiesc, domnule Pip, că mă vei scuza pentru că am avut îndrăzneala de a trimie după dumneata. Am avut însă fericirea de a te cunoaşte în vremurile de odinioară şi drama a avut, din toate timpurile, drepturi recunoscute de lumea întreagă asupra oamenilor nobili şi bogaţi.

Între timp, domnul Waldengraver năduşea cumplit căznindu-se să iasă din straiele lui domneşti.

— Trage-ţi încet ciorapii, domnule Waldengraver, spuse proprietarul acestor obiecte, că altfel se prăpădesc. Şi dacă prăpădeşti ciorapii ăştia, ai prăpădit treizeci şi cinci de şilingi. Nici Shakespeare nu s-a bucurat de ciorapi mai frumoşi. Mai bine stai liniştit pe scaun că ţi-i scot eu.

Şi omul se lăsă în genunchi şi începu să-şi jupuiască victima; aceasta, cu siguranţă că ar fi căzut pe spate cu scaun cu tot, în clipa în care primul ciorap i-a fost smuls de pe picior, dacă ar fi avut loc să cadă.

Până atunci mi-era frică să rostesc vreo vorbă despre piesă. Dar, deodată, domnul Waldengraver îşi ridică ochii spre noi, cu un aer foarte încântat de sine şi spuse:

— Domnilor, cum vi s-a părut, din sală?

Herbert spuse din spatele meu, dându-mi un ghiont:

— Minunat. Aşa că am spus şi eu:

— Minunat.

— Cum v-a plăcut interpretarea pe care am dat-o caracterului, domnilor? spuse domnul Waldengraver, cu glas aproape ocrotitor.

Herbert spuse din spatele meu, înghiontindu-mă din nou:

— Masivă şi concretă. Aşa că am spus şi eu cu îndrăzneală, ca şi cum eu aş fi fost autorul acestor epitete şi aş fi vrut să insist asupra lor:

— Masivă şi concretă.

— Mă bucur de aprobarea dumneavoastră, domnilor, spuse Waldengraver, cu un aer de demnitate şi ţinându-se cu mâinile de scaun, pentru a nu fi strivit de perete.

— Am să-ţi spun, domnule Waldengraver, spuse omul de la picioarele lui, când n-a fost justă interpretarea dumitale. Fii atent. Nu-mi pasă că alţii nu sunt de părerea mea; ascultă-mă pe mine. Interpretarea dumitale nu este justă, când stai cu picioarele în profil. Ultimul Hamlet pe care l-am îmbrăcat eu, făcea aceeaşi greşeală la repetiţie, până când l-am convins să-şi pună câte o scândurică roşie pe fluierele picioarelor şi, la repetiţia următoare (care era ultima), m-am dus în fundul sălii şi, de câte ori stătea în profil, îi strigam: Nu văd scândurelele. Şi în seara reprezentanţiei, interpretarea lui a fost minunată.

Domnul Waldengraver mi-a zâmbit, ca şi cum ar fi vrut să-mi spună: O fiinţă foarte credincioasă, trebuie să-i trec cu vederea nebuniile, apoi spuse cu glas tare:

— Ştiţi, eu interpretez prea clasic şi prea interiorizat pentru oamenii de aici; dar se vor îndrepta ei, se vor îndrepta.

Herbert şi cu mine spuserăm în cor:

— Da, fără îndoială că se vor îndrepta.

— Aţi băgat de seamă, domnilor, spuse domnul Waldengraver, că era un om la galerie, care încerca să ia în râs slujba, vreau să spun spectacolul?

Iar noi am avut josnicia să răspundem că parcă văzusem pe omul acela.

Şi eu am adăugat:

— Cu siguranţă că era beat.

— Nu, ferească Dumnezeu, spuse domnul Wopsle, nu era beat. Patronul lui are grijă de asta, domnule. Pentru nimic în lume nu i-ar da voie să se îmbete.

— Îl cunoaşteţi pe patronul lui? am întrebat eu. Domnul Wopsle închise ochii, apoi îi deschise; aceste mişcări au fost îndeplinite foarte rar.

— Fără îndoială, domnilor, spuse el, că aţi observat un măgar neştiutor şi gălăgios, care cârâia din gâtlej şi avea o mutră josnică şi rea, unul care juca (nu e tocmai cuvântul potrivit) le role de (dacă îmi îngăduiţi să întrebuinţez expresia franceză) Claudius, regele Danemarcei. Acela e patronul lui, domnilor.

Aceasta e meseria lui.

Fără să-mi dau prea bine seama dacă aş fi fost mai îndurerat pentru domnul Wopsle, în caz că acesta ar fi căzut pradă deznădejdii, mă simţeam şi aşa atât de îndurerat pentru el, încât m-am folosit de prilejul când se întoarse cu spatele, ca să-şi pună bretelele şi ne împinse pe noi afară pe uşă, ca să-l întreb pe Herbert dacă n-ar fi de părere să-l chemăm la masă. Herbert spuse că n-ar fi rău; aşadar l-am poftit cu noi la Barnard şi el a venit, înfofolit până la ochi; noi ne-am dat osteneala să-l facem să se simtă bine, iar el a stat până la ora două după miezul nopţii, făcând bilanţul succesului şi împărtăşindu-ne planurile lui.

Am uitat care erau, în amănunţime, aceste planuri, dar parcă mi-amintesc că vroia să înceapă prin a reînvia drama şi să sfârşească prin a o zdrobi, în aşa fel încât drama să fie nimicită pentru totdeauna, fără nici o nădejde de reînviere.

În cele din urmă m-am dus la culcare mai amărât ca oricând şi gândindu-mă cu tristeţe la Estella; şi am visat un vis amar, cum că toate speranţele mele se spulberaseră, că trebuia să iau în căsătorie pe Clara, logodnica lui Herbert, sau că trebuia să joc Hamlet ca să fac pe plac stafiei domnişoarei Havisham, în faţa a douăzeci de mii de spectatori şi că nu cunoşteam nici douăzeci de cuvinte din piesă.

Chapter 32

Într-o zi, pe când eram ocupat cu cărţile şi cu domnul Pocket, am primit prin poştă un bilet, la a cărui vedere, inima începu să-mi bată; fiindcă, deşi nu văzusem niciodată până atunci scrisul de pe acel bilet, am ghicit numaidecât al cui era. Biletul n-avea nici un început ca de pildă: Dragă

domnule Pip sauDragă Pip sau Dragă domnule sau Dragă orice altceva, ci suna astfel: „Voi sosi la Londra, poimâine, cu diligenţa de amiază. Dacă nu mă înşel, era hotărât să mă aştepţi? În orice caz, aşa crede domnişoara Havisham şi scriu ca să mă supun ei. Îţi trimite salutări.

A dumitale, Estella.

Dacă aş fi avut timp, fără îndoială că mi-aş fi comandat câteva rânduri de haine pentru acest eveniment; dar, fiindcă nu mai era timp, m-am mulţumit cu cele pe care le aveam. Pofta de mâncare îmi pieri imediat şi, până în ziua cea mult aşteptată, n-am mai avut nici o clipă de astâmpăr. Nu spun că sosirea zilei mult aşteptate îmi aduse poftă de mâncare sau astâmpăr; pentru că, în ziua aceea, mă simţeam mai rău ca până atunci şi am început să pândesc diligenţa pe Woodstreet, în Cheapside, înainte ca diligenţa să fi părăsit „Mistreţul Albastru” din oraşul nostru. Cu toate că ştiam prea bine toate acestea, totuşi mi se părea că nu era înţelept scap din ochi diligenţa mai mult decât cinci minute; în această stare sufletească, trecu prima jumătate de oră din garda mea, care trebuia să dureze patru sau cinci ore, când deodată, m-am izbit piept în piept cu Wemmick.

— Salutare, domnule Pip, spuse el, ce mai faci? N-aş fi crezut că ai drum pe aici.

L-am lămurit că aşteptam pe cineva care trebuia să sosească cu diligenţa şi i-am pus câteva întrebări cu privire la castel şi la bătrân.

— Amândoi sunt bine, mulţumesc, spuse Wemmick, şi mai ales bătrânul.

O duce minunat. împlineşte, în curând, optzeci şi doi de ani. Mă gândesc să trag de optzeci şi două de ori cu puşca, dar mi-e teamă c-or să se plângă vecinii şi tunul meu are presiune, nu glumă. Ei, dar acestea nu-s subiecte de discutat la Londra. Unde crezi că mă duc?

— La birou, am spus eu, fiindcă Wemmick se îndrepta într-acolo.

— Alături, răspunse el; mă duc la Newgate. Avem un caz cu o bandă a unui bancher; am fost până în capătul străzii, ca să arunc o privire asupra locului unde s-a desfăşurat acţiunea şi acum trebuie să schimb câteva cuvinte cu clientul nostru.

— A făcut vreo hoţie clientul vostru? am întrebat eu.

— Nu, Doamne fereşte, răspunse Wemmick uscat. Dar e acuzat că a făcut. La urma urmelor, şi dumneata şi eu am putea fi acuzaţi. Oricare dintre noi ar putea fi acuzat, ştii doar.

— Dar vezi că nu e, am observat eu.

— Ei! spuse Wemmick, atingându-mă cu degetul arătător pe piept. Eşti un om adânc, domnule Pip! Ai vrea să vii cu mine până la Newgate? Ai puţin timp liber?

Aveam atâta timp liber, încât propunerea lui veni ca o uşurare, deşi nu se prea împăca cu dorinţa mea ascunsă de a nu slăbi din ochi oficiul de diligenţe. Am bâiguit că mă voi interesa dacă am timp să-l însoţesc, am intrat în oficiu, m-am interesat cu cea mai mare precizie la funcţionarul dinăuntru despre momentul cel mai apropiat în care diligenta putea să sosească, punându-i bietului om bunăvoinţa la grea încercare, deşi cunoşteam acest moment la fel de bine ca şi el.

Apoi l-am ajuns pe domnul Wemmick şi, prefăcându-mă că mă uit la ceas şi că sunt foarte mirat de informaţia pe care o primisem, am primit propunerea lui.

După câteva minute, am ajuns la Newgate, am trecut prin faţa unei cămăruţe pe pereţii căreia atârnau nişte cătuşe alături de regulamentul închisorii şi am intrat în temniţă. În vremea aceea, închisorile erau foarte neîngrijite şi perioada de reacţiune exagerată – care urmează după toate nelegiuirile publice şi le pedepseşte aspru şi pentru timp îndelungat – era încă departe.

Aşadar, criminalii nu erau mai bine adăpostiţi şi hrăniţi decât soldaţii (ca să nu mai vorbim de săraci), şi uneori dădeau foc închisorii, având drept scuză dorinţa de a da

gust ciorbei pe care o mâncau. Când am intrat în închisoare cu Wemmick era oră de vizite şi un om îşi făcea rondul împărţind bere; iar prizonierii, care stăteau dincolo de gratii, cumpărau berea şi stăteau de vorbă cu prietenii lor; dar scena era murdară, urâtă şi umilitoare.

M-a izbit faptul că Wemmick se plimba printre prizonieri, cum s-ar plimba un grădinar printre florile lui. Îmi trecu gândul acesta prin minte, când l-am văzut dând cu ochii de un vlăstar care răsărise peste noapte şi spunând:

— Ei, căpitane Tom? Aici eşti?

Şi apoi:

— Acela, din spatele rezervorului de apă nu-i Black Bill? Cum se face că în ultimele două luni nu te-am mai căutate? Cum te simţi?

De asemenea, când l-am văzut oprindu-se în faţa gratiilor, ascultând şoaptele îngrijorate ale celor de dincolo, el, Wemmick se uita la ei, cu cutia lui de scrisori nemişcată, în timp ce ei se sfătuiau de parcă ar fi cercetat progresul pe care-l făcuseră de când îi văzuse ultima oară şi s-ar fi întrebat dacă vor apare în plină floare la proces.

Era foarte popular şi am descoperit că luase asupra lui latura familiară a activităţii domnului Jaggers; şi, totuşi, ceva din importanţa domnului Jaggers trecuse şi asupra lui, ceva care respingea orice apropiere care trecea de anumite margini. Recunoaşterea fiecărui client în parte se manifesta la Wemmick printr-un semn cu capul, prin faptul că-şi înfunda pălăria mai bine pe cap cu amândouă mâinile şi apoi şi le băga în buzunar. într-un caz sau două, se iviră mici greutăţi cu privire la urcarea onorariului şi atunci domnul Wemmick se dădea înapoi de la suma neîndestulătoare de bani, care i se întindea, spunând:

— Măi băiete, nu foloseşte la nimic. Eu nu sunt decât un subaltern. Nu pot să primesc banii aceştia. Nu trebuie să te porţi aşa cu un subaltern. Dacă nu te simţi în stare să-ţi aduni banii, măi băiete, trebuie să te adresezi unui alt maestru; sunt o mulţime de maeştri în meseria aceasta şi

ceea ce nu mulţumeşte pe unul, îl poate mulţumi pe celălalt; acesta-i sfatul meu, al unui subaltern. Nu încerca lucruri zadarnice. De ce faci ceva? Care-i următorul?

Astfel, ne-am plimbat prin sera lui Wemmick, până când acesta se întoarse spre mine şi-mi spuse:

— Uită-te la omul căruia am să-i dau mâna acum. Aş fi făcut aşa şi fără să mă pregătească el, pentru că încă nu dăduse mâna cu nici unul.

De îndată ce sfârşi vorba, un om drept şi impunător (pe care-l văd şi acum în faţa ochilor), îmbrăcat într-o redingotă măslinie pe care ştia s-o poarte, cu obrajii acoperiţi de o paloare ciudată şi cu nişte ochi care porneau razna ori de câte ori vroia să-i aţintească asupra cuiva, se apropie de un colţ al gratiilor, îşi duse mâna la pălărie – o pălărie cu suprafeţele unsuroase şi soioase ca o supă răcită – salutând milităreşte, jumătate în glumă, jumătate în serios.

— Salutare, colonele! spuse Wemmick; ce mai faci, colonele?

— Bine, mulţumesc, domnule Wemmick.

— S-a făcut tot ce s-a putut face, dar dovada era prea serioasă.

— Da, domnule, era prea serioasă, dar nici nu-mi pasă.

— Sigur că nu, spuse Wemmick rece, dumitale nici nu-ţi pasă.

Apoi se întoarse spre mine:

— Acest om a servit pe Maiestatea Sa. Era pe front şi şi-a cumpărat concediul cu bani.

Eu am spus:

— Adevărat? Şi ochii omului m-au privit, apoi, privirea îi trecu peste capul meu şi se plimbă de jur împrejurul meu, iar omul îşi duse mâna la gură şi începu să râdă.

— Cred că pe luni ies de aici, îi spuse el lui Wemmick.

— Poate, răspunse amicul meu, dar nu se ştie încă.

— Mă bucur că am prilejul să-mi iau rămas bun de la dumneata, domnule Wemmick, spuse omul, întinzând mâna printre gratii.

— Mulţumesc, spuse Wemmick, strângându-i mâna. Îţi doresc şi dumitale toate cele bune, colonele.

— Dacă lucrurile pe care le purtam când m-au închis ar fi fost veritabile, domnule Wemmick, spuse omul fără să dea drumul mâinii, te-aş fi rugat să-mi faci cinstea de a mai purta un inel, în semn de recunoştinţă pentru atenţia dumitale.

— Primesc cu plăcere gândul în locul faptei, spuse Wemmick. Fiindcă veni vorba, am auzit că îndrăgeai porumbeii. Omul se uită spre cer. Mi s-a spus că aveai o rasă grozavă de porumbei. N-ai putea cumva să însărcinezi pe vreun prieten de-al dumitale să-mi aducă o pereche, dacă nu mai ai nevoie de ei?

— Aşa voi face.

— Foarte bine, spuse Wemmick. Vor fi bine îngrijiţi. Bună ziua, colonele. Toate bune! îşi strânseră din nou mâinile şi, în timp ce ne îndepărtam, Wemmick îmi spuse:

— Falsificator de monede; grozav meşter. Grefierul a şi făcut raportul şi luni va fi executat cu siguranţă. Totuşi, până una alta, o pereche de porumbei reprezintă o avere mobiliară.

La aceste cuvinte, se uită în urmă, făcu un semn cu capul către planta cea veştedă şi apoi îşi aruncă ochii în jurul lui, în timp ce ieşea din curte, ca şi cum s-ar fi gândit ce altă plantă s-ar fi potrivit în locul acela.

Când am ieşit din închisoare şi am trecut prin cămăruţa cu cheile, am descoperit că administratorul averii mele nu era mai puţin preţuit de temniceri decât de cei pe care aceştia îi ţineau sub pază.

— Ei, domnule Wemmick, spuse temnicerul, ţinându-ne între cele două uşi acoperite cu ţinte şi cuie; nu vroia să descuie o uşă până ce nu o încuiase mai întâi pe cealaltă. Ce are de gând domnul Jaggers să facă cu crima aceea de pe malul apei? Vrea s-o facă omor sau ce vrea să facă din De ce nu-1 întrebi pe el? răspunse Wemmick.

— Desigur, asta-mi lipseşte! spuse temnicerul.

— Vezi, aşa fac oamenii de aici, domnule Pip, observă Wemmick, întorcându-se spre mine şi lungindu-şi cutia de scrisori. Puţin le pasă ce mă întreabă pe mine, subalternul, dar niciodată n-ai să-i auzi întrebându-l ceva pe patronul meu.

— Domnişorul ăsta e vreun ucenic sau vreun secretar de la biroul dumneavoastră? întrebă temnicerul, rânjind de gluma lui Wemmick.

— Vezi, iar începe! strigă Wemmick. Nici n-a terminat bine prima întrebare şi o şi toarnă pe a doua, pe capul bietului subaltern! Să zicem că domnul Pip e ucenic la noi.

— Atunci, spuse temnicerul, rânjind din nou, ştie şi dânsul cine-i domnul Jaggers.

— Ei, strigă Wemmick, dându-i, în glumă, un ghiont temicerului. Eşti mai mut decât cheile dumitale, când ai de-a face cu maestrul meu. Ştii doar.

Lasă-ne să plecăm, vulpe bătrână ce eşti, că altfel îi spun să pornească o acţiune împotriva dumitale pentru că ai arestat oameni fără motiv.

Temnicerul râse, ne dădu bună ziua şi se uită râzând după noi peste gratiile porţii, în timp ce noi coboram scările spre stradă.

— Bagă de seamă, domnule Pip, îmi şopti Wemmick cu gravitate în ureche, prinzându-mă tainic de braţ. Cred că cel mai bun lucru pe care-l face domnul Jaggers este felul cum se ţine la înălţime. Se ţine întotdeauna măreţ.

Măreţia este din aceeaşi bucată cu priceperea lui. Colonelul acela n-ar îndrăzni niciodată să-şi ia rămas bun de la el, după cum temnicerul n-ar îndrăzni niciodată să-l întrebe ce părere are despre un caz. Şi între înălţimea unde se află el şi toţi oamenii aceştia, îl bagă pe subaltern, vezi? Şi aşa stăpâneşte oamenii cu trup şi suflet.

Eram foarte impresionat – şi aceasta nu era prima oară – de iscusinţa custodelui meu. Ca să spun adevărul, trebuie să ştiţi că doream din toată inima – şi, iarăşi, nu era prima oară – să am un alt custode mai puţin iscusit.

M-am despărţit de domnul Wemmick la biroul din Little Britain; oamenii dornici să atragă atenţia domnului Jaggers se plimbau, ca de obicei, în faţa biroului. Mă întorsei la postul meu de observaţie de pe strada unde se afla oficiul de diligenţe, cu încă vreo trei ore de aşteptare în faţa mea. Timpul îmi trecu gândindu-mă cât era de ciudat să fiu înconjurat de lumea aceasta putredă a închisorilor şi a crimelor; cât era de ciudat că mă întâlnisem cu lumea aceasta, încă din copilărie, într-o seară de iarnă, prin mlaştinile pustii ale ţinutului nostru şi că lumea aceasta pătrunsese în viaţa şi în destinul meu.

Şi, în timp ce îmi frământam mintea cu lucrurile acestea, mă gândeam la Estella cea tânără şi frumoasă, mândră şi deşteaptă, care venea spre mine şi contrastul dintre închisoare şi fiinţa ei mă umplea de groază. Aş fi dorit să nu-l fi întâlnit pe Wemmick sau să nu mă fi lăsat ademenit şi dus de el; ca tocmai în ziua aceasta să port mirosul din Newgate în haine şi în răsuflare. Mi-am scuturat picioarele de praful închisorii, plimbându-mă încoace şi încolo, şi am dat afară aerul acela îmbâcsit care-mi intrase în plămâni. Mă simţeam atât de murdar, de câte ori îmi aminteam de fiinţa pe care o aşteptam, încât diligenţa sosi şi eu nu scăpasem de amintirea pângăritoare a grădinii domnului Wemmick; deodată, am văzut faţa ei la fereastră şi mâna ei care-mi făcea semn.

Şi, oare, ce era umbra aceea fără nume, care trecu din nou pe lângă mine, în clipa în care am văzut-o pe Estella?

Chapter 33

În mantia de călătorie îmblănită, Estella părea mai gingaşă decât păruse vreodată până atunci, chiar şi ochilor mei. Se purta mai cuceritor decât îşi îngăduise vreodată, până atunci, să se poarte cu mine şi eu vedeam rafinamentul domnişoarei Havisham în schimbarea aceasta. Eram în curtea hanului şi ea îmi arăta care sunt bagajele după ce le-am adunat pe toate, mi-am amintit – deoarece uitasem,

între timp, totul, în afară de făptura ei – că nu ştiam spre ce destinaţie se îndreaptă.

— Mă duc la Richmond, mă lămuri ea. Mi s-a spus că există două Richmond-uri, unul în Surrey şi unul în Yorkshire şi pe mine mă interesează cel din Surrey. Sunt zece mile de drum până acolo. Trebuie să iau o trăsură şi dumneata trebuie să mă însoţeşti. Uite punga mea; dumneata trebuie să plăteşti cheltuielile. Nu, nu, trebuie să iei punga! Nu ne putem împotrivi, trebuie să ne supunem amândoi instrucţiunilor pe care le-am primit. N-avem voie să facem după cum ne taie capul.

În timp ce se uita la mine, întinzându-mi punga, mă ideam plin de nădejde că vorbele ei ar fi putut să aibă un înţeles adânc. Le rostise cu dispreţ dar nu cu plăcere.

— Trebuie să trimit după o trăsură, Estella. Vrei să aştepţi puţin aici?

— Da, trebuie să aştept puţin aici şi să beau ceai şi dumneata trebuie să ai grijă de mine.

Mă luă de braţ, ca şi cum aşa trebuia să facă şi eu îi spusei unui chelner, care se uita la diligenţă, ca şi cum n-ar mai fi văzut niciodată ceva asemănător în viaţa lui, să ne dea o cameră de locuit.

La cuvintele acestea, chelnerul scoase din buzunar un şervet, ca pe un obiect vrăjit de care n-ar fi putut să urce scările şi ne duse în vizuina hanului; era o odăiţă prevăzută cu o oglindă care micşora (cu totul netrebuincioasă, având în vedere dimensiunile vizuinii), o sticluţă cu sos de sardele şi o pereche de ghete.

Deoarece acest colţ nu era pe placul meu, ne duse într-o altă odaie, în care se afla o masă de treizeci de persoane şi o sobă în care se vedea o foaie pârjolită de caiet sub o grămăjoară de praf de cărbune. După ce se uită clătinând din cap la acest incendiu stins, luă comanda dar, întrucât aceasta se reducea la un ceai pentru doamna, omul ieşi din odaie cam abătut.

Îmi dădeam şi îmi dau şi acum seama că aerul din odaie era un amestec de aer de grajd şi de miros de borş, care te putea face să crezi că, deoarece grajdul nu era o afacere prea bună, proprietarul pusese caii la fiert în bucătăria hanului. Şi, totuşi, pentru mine, se afla o lume întreagă în odaia aceea, căci Estella era cu mine. Mi se părea că aş fi putut trăi fericit toată viaţa cu Estella, în încăperea aceasta. (Şi nu uitaţi că nu eram nicidecum fericit şi că-mi dădeam seama de aceasta).

— Unde ai să locuieşti la Richmond? o întrebai eu pe Estella.

— Trebuie să trăiesc pe picior mare şi să locuiesc la o doamnă care are sau zice că are puterea de a mă scoate în lume, de a mă recomanda, de a-mi arăta tot felul de oameni şi de a mă arăta şi pe mine lor.

— Îmi închipui că te bucură viaţa aceasta pe care o vei duce şi admiraţia de care te vei bucura.

— Da, aşa îmi închipui şi eu.

Îmi răspunse cu atâta supărare, încât îi spusei:

— Vorbeşti despre tine de parcă ai vorbi despre altcineva.

— De unde ştii cum vorbesc eu despre alţii? Lasă, spuse Estella zâmbind încântător, nu-mi cere să iau lecţii de la dumneata; aşa vorbesc eu. Cum te împaci cu domnul Pocket?

— E foarte plăcut la el, cel puţin… Mi se păru că-mi scapă un prilej.

— Cel puţin? repetă Estella.

— Atât de plăcut cât poate fi un loc, unde nu te afli şi dumneata.

— Prostule, spuse Estella cu glas foarte stăpânit; cum poţi vorbi aşa neghiobii? Îmi închipui că amicul dumitale, domnul Matthew, e superior celorlalţi membri ai familiei.

— E, într-adevăr, un om superior. Nu duşmăneşte pe nimeni…

— Să nu spui decât pe sine însuşi, îmi tăie Estella vorba, căci nu pot suferi soiul acesta de oameni. Dar am auzit că,

într-adevăr, e un om de inimă şi că e deasupra oricărei invidii şi duşmănii mărunte.

— Fără îndoială că tot ce spui este adevărat.

— Ceea ce nu se poate afirma despre rudele lui, spuse Estella, dând din cap cu o privire care era în acelaşi timp gravă şi batjocoritoare, pentru că o asaltează pe domnişoara Havisham cu raporturi şi reclamaţii împotriva dumitale. Te pândesc, te bârfesc, scriu scrisori despre dumneata (uneori anonime) şi eşti chipul cel mai grozav şi singura preocupare a vieţii lor. Nici nu poţi să-ţi închipui câtă ură îţi poartă oamenii aceia.

— Nădăjduiesc că nu-mi fac nici un rău!

În loc să răspundă, Estella izbucni în râs. Râsul ei mi se păru foarte ciudat şi mă uitam la ea nedumerit.

După ce încetă – şi răsese cu poftă – spusei cu sfială, aşa cum vorbeam de obicei cu ea:

— Nădăjduiesc că nu te-ai bucura, dacă mi-ar face rău.

— Nu, nu, fii liniştit, spuse Estella. Fii sigur că râd fiindcă nu le merge.

O, ce îndură oamenii aceia de la domnişoara Havisham! Râse din nou, dar chiar şi acum, după ce-mi spuse de ce râdea, râsul ei mi se părea ciudat, fiindcă nu mă îndoiam că era sincer şi fiindcă prea râdea mult pentru un lucru atât de neînsemnat. Mă gândeam că mai trebuie să existe şi o altă pricină; ea îmi ghici gândul şi-mi spuse:

— Nu e uşor nici pentru dumneata să ghiceşti cât mă bucur când văd planurile zădărnicite acestor oameni; nici nu ştii ce minunat mi se ascute simţul ridicolului, când îi văd ce caraghioşi sunt. Pentru că dumneata n-ai fost crescut în casa aceea, de când erai mic.

Eu am fost. Dumitale nu ţi s-a ascuţit mintea din cauza intrigilor urzite de ei împotriva dumitale, intrigi nevinovate şi ascunse sub masca simpatiei şi a milei şi a altor sentimente dulci şi mângâietoare. Mie mi s-a ascuţit. Dumitale nu ţi s-au deschis ochii mari, când erai mic, la descoperirea şarlatancei aceleia de femei, care noaptea,

când se trezeşte din somn, socoteşte cât sunt de mari depozitele de linişte sufletească pe care le are.

Acum Estella nu mai glumea şi nici nu scotea aceste amintiri de la suprafaţă. M-aş fi lepădat de toate speranţele mele mai bine decât să fiu pricina acelei priviri.

— Două lucruri pot să-ţi spun, adăugă Estella. Mai întâi, să ştii că, în ciuda zicalei care spune că apa roade piatra, oamenii aceştia n-or să te sape în ochii domnişoarei Havisham nici într-o sută de ani, nici în lucrurile mari, nici în cele mici. Al doilea, să ştii că-ţi sunt îndatorată, fiindcă din pricina dumitale se zbat şi se umilesc în zadar. Uite mâna mea drept recunoştinţă!

Îmi întinse în glumă mâna – căci tristeţea ei nu ţinuse decât o clipă – iar eu i-o luai şi o dusei la gură.

— Băiat caraghios ce eşti, spuse Estella; nu vrei să ţii seama de vorbele mele? Sau poate îmi săruţi mâna cu simţământul cu care te-am lăsat eu odată să mă săruţi pe obraz?

— Ce fel de simţământ? întrebai eu.

— Să mă gândesc puţin. Cred că era dispreţ faţă de linguşitori şi intriganţi.

— Dacă răspund da, pot să te mai sărut o dată, dar pe obraz?

— Trebuia să mă întrebi înainte de a atinge mâna mea. Dar, dacă-ţi face plăcere, poţi.

Mă aplecai şi faţa ei era neclintită ca a unei statui.

— Acum, spuse Estella, îndepărtându-se de mine în clipa în care buzele mele îi atinseră obrazul, ai grijă să vină ceaiul mai repede şi du-mă la Richmond.

Revenirea la tonul acesta mă durea, ca şi cum tovărăşia noastră ne-ar fi fost impusă, iar noi am fi fost nişte păpuşi fără voinţă. Oricare ar fi fost tonul ei când vorbea de mine, ştiam că nu mă pot încrede în el, nici să-mi clădesc speranţe pe seama lui; şi, totuşi, în ciuda neîncrederii şi a lipsei de speranţă, nu mă dădeam bătut. De ce, oare, îmi spuneam acelaşi lucru de mii de ori?

De ce făceam mereu aşa? Am sunat după ceai iar chelnerul reapăru cu şervetul vrăjit în mână, aducând, rând pe rând, vreo cincizeci de adaosuri pentru băutura de mai sus, dar nici urmă de ceai. O tavă, ceşti şi farfurioare, farfurii întinse, cuţite şi furculiţe şi alte tacâmuri, linguri de toate felurile, solniţe, nişte prăjiturele ascunse grijuliu sub un capac de metal, o grămăjoară de unt înconjurată de o tufă de pătrunjel, care reprezenta pe Moise în păpuriş, o bucată de pâine albă acoperită cu zahăr pudră, două bucăţele triunghiulare de pâine pe care se zăreau urmele grătarului şi, în cele din urmă, un samovar burduhănos; toate acestea au fost aduse de chelner, care se clătina pe picioare şi a cărui înfăţişare exprima suferinţă şi apăsare.

După acest număr din program, urmă o pauză prelungită, apoi omul se întoarse cu o casetă foarte preţioasă după aspect, care conţinea doua rămurele. Pe acestea, le-am cufundat în apă fierbinte şi, astfel, din toate accesoriile de mai sus, am izbutit să scot o ceaşcă de nu ştiu ce lichid pentru Estella.

După ce plătirăm nota, fără să uităm de chelner şi de grăjdar şi ţinând socoteala şi de jupânească, într-un cuvânt, după ce izbutirăm să aducem toată casa într-o stare de duşmănie vădită cu ajutorul mitei şi după ce punga Estellei se uşura, ne suirăm într-o trăsură şi pornirăm. Cotirăm spre Cheapside şi trăsura hurui urcându-se pe strada Newgate, ducându-ne până sub zidurile acelea, de care mi-era atât de ruşine.

— Ce-i aici? mă întrebă Estella.

Mai întâi mă prefăcui în chip prostesc că nu recunosc locul, apoi i-am explicat. în timp ce ea se uita la clădire, trăgându-şi capul înapoi, murmură:

— Nişte nenorociţi!

Mă gândeam că, pentru nimic în lume, n-aş fi mărturisit ita mea.

— Domnul Jaggers, am spus eu, ca să împing totul pe spinarea altuia, se bucură de faima de a cunoaşte tainele

acestui loc sinistru mai bine decât orice om din Londra.
— Cred că cunoaşte tainele tuturor locurilor, spuse Estella încet.
— Îmi închipui că te-ai obişnuit să-l vezi des?
— De când mă ştiu, sunt obişnuită să-l văd regulat. Dar nu-l cunosc mai bine acum decât în vremea când nici nu ştiam să vorbesc. Ce experienţă ai avut cu el? Ai făcut progrese în cunoaşterea lui?
— De îndată ce m-am obişnuit cu felul lui bănuitor de a fi, spusei eu, totul a mers strună.
— Sunteţi intimi?
— Am luat o dată masa acasă la el.
— Îmi închipui, spuse Estella, ghemuindu-se în fundul trăsurii, că trebuie să aibă o casă ciudată.
— Da, are o casă ciudată.
Mă feream să pălăvrăgesc despre custodele meu chiar şi cu ea; dar, desigur că aş fi ajuns atât de departe, încât să-i povestesc şi de masa din Gerrard Street, dacă nu ne-am fi trezit deodată orbiţi de lumina gazului. Mi se păru că lumina e însufleţită de simţământul acela neînţeles, care mă cuprinsese înainte.
Şi când ieşirăm din strălucirea luminii, eu eram atât de orbit, de parcă aş fi trecut printr-un fulger, începurăm să vorbim despre altceva; vorbeam despre străzile prin care treceam şi despre cartierele din Londra care se întindeau la dreapta şi la stânga noastră. Estella îmi spuse că oraşul este aproape nou pentru ea, căci nu o părăsise niciodată pe domnişoara Havisham înainte de a pleca la Paris şi atunci nu făcuse decât să treacă prin Londra, o dată la ducere şi o dată la întoarcere. Am întrebat-o dacă administratorul averii mele primise vreo însărcinare cu privire la ea şi cât timp avea să rămână în Londra.
Ea îmi răspunse apăsat:
— Doamne fereşte! şi atâta tot.
Vedeam, fără să vreau, că Estella îşi pusese în gând să mă cucerească, că încerca să fie cât mai atrăgătoare şi că era

hotărâtă să mă câştige, chiar dacă ar fi trebuit să lupte pentru asta. Dar nu mă simţeam mai fericit, căci, chiar dacă Estella n-ar fi vorbit pe tonul acela, care spunea că suntem sortiţi unul celuilalt de către alţii, tot aş fi simţit că e stăpână pe inima mea, pentru că aşa îi plăcea ei şi nu pentru că s-ar fi înduioşat, dacă mi-ar fi zdrobit inima şi ar fi azvârlit-o cât colo.

Când trecurăm prin Hammersmith, îi arătai unde locuia domnul Matthew Pocket, spunându-i că nu e departe de Richmond şi că nădăjduiam s-o văd din când în când.

— Da, sigur, trebuie să mă vezi, trebuie să vii la mine, de câte ori crezi de cuviinţă. Trebuie să vorbesc cu tine în familia unde voi locui, de altfel s-a şi vorbit.

Am întrebat-o dacă familia în care trebuia să intre era numeroasă.

— Nu, numai două persoane, mama şi fiica. Mama e doamnă din societatea înaltă, deşi îi surâde să-şi mărească veniturile.

— Mă mir că domnişoara Havisham s-a îndurat să se despartă din nou de dumneata aşa curând.

— Aceasta face parte din planurile domnişoarei Havisham cu privire la mine, Pip, spuse Estella oftând, ca şi cum ar fi fost ostenită. Trebuie să-i scriu mereu, s-o văd regulat şi s-o înştiinţez cum o duc eu şi ce fac bijuteriile, fiindcă acum sunt aproape toate ale mele. Îmi spusese pe nume pentru prima oară. Desigur că o făcuse cu bună ştire, fiindcă ştia că voi păstra amintirea aceasta ca pe o comoară.

Ajunserăm la Richmond mult prea repede; destinaţia noastră era o casă cu parc, o casă veche şi boierească în care rochiile bogat împodobite, perucile pudrate, hainele brodate, ciorapii răsfrânţi, manşetele încreţite şi săbiile se bucuraseră de multe zile de glorie.

Câţiva pomi din faţa casei erau tăiaii în forme la fel de convenţionale şi de nefireşti ca şi perucile, fustele ţepene şi rochiile acelea înfoiate; dar nici pomii nu erau departe de locurile care le erau hărăzite în convoiul celor morţi şi se

vedea că vor merge pe drumul tăcut al celorlaţi, că vor trece curând în lumea lor.

Un clopoţel cu glas bătrân care, desigur, că în vremurile de demult vestea casei: Iată rochia verde, iată sabia cu mâner de diamant, iată condurii cu tocuri roşii şi nestemate răsuna trist în lumina lunii şi două fete rumene la faţă ieşiră grăbite ca s-o primească pe Estella. Apoi, uşa înghiţi cele două geamantane, iar ea îmi dădu mâna cu un zâmbet şi pieri şi ea. Şi eu tot mai stăteam în faţa casei, gândindu-mă la cât aş fi fost de fericit, dacă aş fi trăit aici în preajma ei.

Am urcat în trăsură ca să mă întorc la Hammersmith; când am suit în trăsură mă durea inima şi, când am coborât, mă durea şi mai tare. La uşă, am găsit-o pe micuţa Jane Pocket care se întorcea de la o petrecere cu micul ei logodnic; şi eu îl fericeam pe micul logodnic, deşi trebuia să se supună toanelor lui Flopson.

Domnul Pocket era în grădină şi ţinea discursuri; era un vorbitor minunat în chestiuni de gospodărie şi tratatele lui despre creşterea copiilor şi educarea servitorilor erau socotite lucrările cele mai preţioase pe acest tărâm.

Dar doamna Pocket era şi ea acasă şi era cam încurcată deoarece mititelului i se dăduse o cutie cu ace ca să stea liniştit în timpul absenţei nelimitate a lui Millers care plecase cu un infanterist. Şi lipseau mai multe ace decât ar fi fost sănătos pentru un pacient în vârstă aşa de fragedă, fie pentru folos extern sau ca întăritor.

Deoarece domnul Pocket se bucura de faima de a da cele mai minunate sfaturi practice, de a şti să cântărească bine lucrurile şi de a avea o judecată foarte cumpătată, îmi trecu prin gând să-mi potolesc durerea de inimă, rugându-l să primească mărturisirea mea. Dar, aruncându-mi, din întâmplare, ochii asupra doamnei Pocket, care citea cartea privitoare la titluri de nobleţe, după ce hotărâse că cel mai bun leac pentru mititel este să se ducă la culcare, mi-am spus:

— Nu, mai bine nu.

Chapter 34

Pe măsură ce mă obişnuiam cu marile mele speranţe, începeam să-mi dau seama încetul cu încetul de influenţa lor asupra mea şi asupra celor din jurul meu. Încercam să-mi ascund efectul lor asupra firii mele, dar vedeam bine că nu este de nici un folos. Trăiam într-o stare de neîntreruptă nelinişte, din pricina purtării mele faţă de Joe. Şi nici în ceea ce priveşte pe Biddy, cugetul meu nit se simţea prea bine. Când mă trezeam noaptea din somn, mă gândeam cu amărăciune – asemenea doamnei Camilla – că aş fi fost mult mai fericit şi împăcat cu mine însumi, dacă n-aş fi cunoscut-o niciodată pe domnişoara Havisham şi dacă aş fi întâmpinat vârsta bărbăţiei mulţumit de a fi tovarăşul lui Joe în vechea şi cinstita lui fierărie. De multe ori, seara, când stăteam singur, uitându-mă la foc, mă gândeam că, la urma urmelor, nici un foc nu era mai bun decât cel din fierărie şi cel din bucătăria de acasă.

Totuşi, Estella era atât de legată de nelinişte a şi de tulburarea minţii mele, încât nici eu singur n-aş fi putut să spun până unde mergea rolul meu în naşterea acestor frământări. Îmi spuneam că de n-aş fi avut nici o speranţă dar mintea mi-ar fi fost prinsă de Estella, tot nu m-aş fi simţit mai mulţumit. Cât despre influenţa situaţiei mele asupra celorlalţi, nu mă simţeam chiar atât de încurcat şi-mi dădeam seama, deşi nu prea lămurit, că nu era spre folosul nimănui şi, mai ales, nu era spre folosul lui Herbert. Obiceiurile mele de risipitor împinseseră firea lui uşuratică la cheltuieli pe care nu şi le putea îngădui, zdruncinară viaţa lui simplă de până atunci şi îi tulburară pacea cu nelinişti şi păreri de rău.

Nu aveam nici un fel de remuşcare pentru faptul că împinsesem, fără să vreau, celelalte ramuri ale familiei Pocket spre intrigile josnice cu care se îndeletniceau acum, pentru că josnicia făcea parte din firea lor şi ar fi fost oarecum stârnită e altcineva, dacă eu aş fi lăsat-o în stare de amorţeală. Dar cu Herbert era cu totul altceva şi

adeseori mi se strângea inima când mă gândeam că îi făcusem un rău, îmbâcsind odăile lui aşa de goale cu mobilă greoaie şi aducându-1 pe Duhul Răzbunării, cel cu pieptarul galben, în serviciul lui.

Şi acum, din dorina de a preface micile uşurinţe în mari uşurinţe, începui să mă încurc într-o mulţime de datorii. Şi de abia începusem eu, că Herbert mă şi imită şi făcu la fel. În urma sfatului lui Startop, ne-am propus să fim admişi ca membri la un club numit Piţigoii din crâng, o instituţie, al cărei scop nu l-am ghicit niciodată; era obiceiul ca membrii clubului să ia o masă costisitoare, o dată la două săptămâni, să se certe între ei cât mai mult, după-masă, şi să fie autorii morali ai faptului că şase chelneri se îmbătau regulat pe scările clubului. Ştiu că aceste binefaceri sociale erau îndeplinite fără greş, căci Herbert şi cu mine atât am reţinut din cuvântarea de deschidere a societăţii, care suna cam aşa: „Domnilor, fie ca voia bună din clipa aceasta să domnească de-a pururea printre Piţigoii din crâng". Piţigoii îşi risipeau banii nebuneşte.

Hotelul unde luam masa se afla în Covent Garden şi primul piţigoi pe care-l văzui în ziua în care mi-a fost hărăzită cinstea de a intra în Crâng a fost Bentley Drummle; pe vremea aceea, el se plimba prin oraş în tră-surica lui, spre marea pagubă a stâlpilor din colţurile străzilor. Uneori sărea din echipaj cu capiii înainte, peste apărătoarea trăsurii; şi, într-o zi, îl văzui depunându-se singur în uşa Crângului în felul acesta nechibzuit, ca un sac de cărbuni. Dar cred că am pornit-o prea repede, căci nu eram încă piţigoi şi nici nu puteam să fiu, după cum glăsuiau legile sfinte ale societăţii, până ce nu eram major.

Încrezător cum eram în mijloacele mele, aş fi luat cu plăcere cheltuielile lui Herbert asupra mea; dar Herbert era mândru şi eu nu puteam să-i fac o astfel de propunere şi aşa bietul băiat intră în tot felul de încurcături, fără să înceteze nici o clipă de a se uita în dreapta şi în stânga. Pe măsură ce ne obişnuiam să stăm târziu seara în societate,

observam că la gustarea de dimineaţă, Herbert se uita în dreapta şi în stânga cu mai multă deznădejde, că pe la prânz parcă mai prindea speranţe, că la dejun era ofilit de tot, că după masa de seară începea să zărească destul de limpede ceva capital în depărtare, că pe la miezul nopţii îşi realiza capitalul, dar că pe la ora două după miezul nopţii, era din nou atât de deznădăjduit, încât spunea că va cumpăra o puşcă cu care va pleca în America şi că va face avere pe socoteala bivolilor de acolo.

De obicei, jumătate din săptămână mi-o petreceam la Hammersmith şi, când eram acolo, dădeam târcoale pe la Richmond, ceea ce făceam uneori şi când nu mă aflam la Hammersmith. Când eram şi eu acolo, Herbert venea destul de des la Hammersmith şi cred că, cu acest prilej, tatăl lui îşi cam dădea seama că perspectivele pe care le aştepta Herbert nu se arătau încă. Dar, de vreme ce în familia aceea toată lumea se dădea peste cap, felul în care bietul băiat se dădea şi el peste cap prin viaţă trebuia să găsească o dezlegare. Între timp, domnul Pocket încărunţea tot mai mult şi tot mai des încerca să iasă din nedumeririle lui, trăgându-se de păr. Iar doamna Pocket făcea toată familia să se poticnească de scăunelul ei, citea mai departe din cartea despre titluri de nobleţe, îşi pierdea mai departe batista şi ne vorbea despre bunicul ei.

Şi deoarece acum vorbesc de o perioadă întreagă din viaţa mea, cu gândul de a ieşi la lumină, trebuie neapărat să întregesc descrierea vieţii noastre şi a obiceiurilor de la Barnard's Inn.

Cheltuiam cât puteam de mult şi, în schimbul banilor noştri, primeam cât găseau oamenii de cuviinţă să ne dea mai puţin. Eram mereu mai mult sau mai puţin lefteri şi cei mai mulţi dintre prietenii noştri erau în aceeaşi situaţie.

Exista o legendă foarte veselă printre noi, care spunea că tot timpul petreceam, dar tristul adevăr era că nu petreceam niciodată. Credinţa mea este că, de fapt, cazul nostru era destul de obişnuit.

În fiecare dimineaţă, Herbert se ducea cu puteri reînnoite în oraş, ca să privească în dreapta şi în stânga lui. De multe ri, mă duceam să-1 văd în odăiţa aceea întunecoasă din fundul casei, unde îl găseam în tovărăşia unei sticle cu cerneală, a unui curier, a unei lăzi cu cărbuni, a unei cutii cu sfoară, a unui almanah, a unui pupitru cu scaun şi a unei linii; şi nu-mi amintesc să-1 fi văzut vreodată făcând altceva decât să se uite în dreapta şi în stânga.

Dacă am face cu toţii ceea ce ne-am propus cu credinţa lui Herbert, cred că am trăi într-o republică a virtuţilor. Bietul băiat nu avea altceva de făcut decât să se ducă, în fiecare după-amiază, la o anumită oră, la Lloyd, pentru îndeplinirea ceremoniei de a-şi vedea şeful. Încolo nu mai făcea nimic în legătură cu Lloyd, după câte ştiu eu, decât că se întorcea acasă. Când i se părea că se îngroaşă gluma şi că trebuie, până în cele din urmă, să-şi găsească o ocupaţie, se ducea la Bursă, când era înghesuiala mai mare şi se plimba încoace şi încolo, ca şi cum ar fi executat o figură foarte posomorâtă dintr-un dans câmpenesc, printre magnaţii adunaţi acolo.

— Pentru că, îmi spunea Herbert când se întorcea acasă de la Bursă, adevărul este, Handel, că nu perspectivele vin spre tine, ci că tu trebuie să te duci spre ele, aşa că m-am dus şi eu.

Cred că, dacă am fi fost mai puţin legaţi unul de altul, ne-am fi urât, cu regularitate, în fiecare dimineaţă. În vremea aceea, mi-era nespus de silă de locuinţa noastră şi nu puteam să sufăr să văd livreaua Duhului Răzbunării, căci la ora aceea, înfăţişarea lui părea mai costisitoare şi mai puţin folositoare, decât la orice altă oră din cele douăzeci şi patru. Pe măsură ce mă înfundam mai rău în datorii, gustarea de dimineaţă devenea o formalitate din ce în ce mai înfiorătoare şi, o dată, la gustarea de dimineaţă, fiind ameninţat în scris cu pro-cedura legală, „nu fără legătură”, cum ar spune ziarul local din oraşul nostru, „cu o chestie de bijuterii”, mi-am ieşit din fire aşa de rău, încât înhăţai Duhul

Răzbunării încălţat cu cizme, pentru că se încumetase să-şi închipuie că voiam să mâncăm cornuri.

În anumite zile care depindeau cu totul de cheful nostru, îi spuneam lui Herbert, ca şi cum aş fi făcut o descoperire nemaipomenită.

— Dragă Herbert, o ducem foarte prost.

— Dragă Handel, îmi spuse Herbert cu toată sinceritatea, prin nu ştiu ce întâmplare ciudată, tocmai vorbele acestea îmi stăteau şi mie pe buze.

— Atunci Herbert, răspundeam eu, hai să vedem cum stăm cu afacerile.

Ne cuprindea o mulţumire adâncă, ori de câte ori fixam o zi anumită pentru acest scop. Mie mi se părea că asta înseamnă să te ocupi de afaceri, să priveşti lucrurile în faţă, să apuci taurul de coarne. Şi ştiu că Herbert gândea la fel.

Comandam ceva special de mâncare în ziua aceea, de asemenea şi o sticlă cu o băutură neobişnuită, pentru ca să ne întărim minţile şi să scoatem lucrurile la capăt cu succes. După ce sfârşeam masa, ne înarmam cu un pachet de peniţe, cu cerneală din belşug, cu un toc, hârtie de scris şi cu sugativă. Era, într-adevăr, foarte liniştitor să ai tot felul de articole de papetărie la îndemână.

Apoi eu luam o foaie de hârtie şi scriam titlul în capătul coalei cu un scris ordonat: Bilanţul datoriilor lui Pip, după care adăugam cu grijă: Bamard's Inn şi data. Herbert îşi lua şi el o foaie de hârtie şi scria şi el: Bilanţul datoriilor lui Herbert.

Şi ne foloseam fiecare de o grămadă de hârtiuţe împrăştiate claie peste grămadă pe masă, lângă noi, hârtii care fuseseră aruncate în sertare, purtate prin funduri de buzunare, hârtiuţe pe jumătate arse la focul lumânării, care stătuseră agăţate săptămâni de-a rândul la oglindă şi erau deteriorate în fel şi chip.

Scârţâitul peniţelor pe hârtie ne înviora atât de mult, încât mi se părea greu să fac deosebire între aceste lucrări foarte lămuritoare şi plătirea datoriilor.

După ce scriam câtva timp, îl întrebam pe Herbert cum mergea treaba.

Pesemne că el îşi scărpina capul plin de pocăinţă la vederea cifrelor, care se înşirau pe hârtie.

— Creşte, Handel, spunea Herbert, pe cinstea mea, creşte neîncetat.

— Fii tare, Herbert, răspundeam eu, lucrând mai departe cu sârg. Priveşte lucrurile drept în faţă. Vezi care-i situaţia la tine. Uită-te la cifre, până nu mai rămâne nimic din ele.

— Aş face aşa, Herbert, dar se uită ele la mine, până nu mai rămâne nimic din mine.

Totuşi, felul meu de a fi hotărât era folositor şi Herbert se apuca iarăşi de lucru. După câtva timp, iar se oprea pe motivul că nu avea la îndemână factura lui Cobbs, a lui Lobbs sau a lui Nobbs.

— Atunci, Herbert, calculează! Calculează o sumă rotundă şi trece-o pe hârtie.

— Ce om plin de idei eşti tu! răspundea amicul meu, plin de admiraţie.

Zău că ai un spirit comercial grozav!

Şi eu eram de aceeaşi părere. în ocazii din acestea, îmi spuneam că sunt un om de afaceri de primul rang, iute, hotărât, energic, limpede la minte şi cu sânge rece. După ce îmi treceam toate datoriile pe listă, comparam pe fiecare în parte cu cele scrise pe factură şi făceam însemnări.

Aprobarea faţă de mine însumi pe care o simţeam de câte ori treceam câte o încasare era o senzaţie voluptoasă. După ce terminam, împătuream cu grijă chitanţele, le însemnam pe fiecare în parte pe verso şi le legam pe toate într-o legăturică frumoasă. Apoi făceam acelaşi lucru şi pentru Herbert care spunea modest că e departe de a avea geniul meu administrativ, simţind că strânsesem toate afacerile lui într-un singur focar.

Mai exista un aspect strălucit în felul cum îmi administram afacerile, şi anume ceea ce numeam „a lăsa o margine”. De

pildă, să ne închipuim că datoriile lui Herbert se ridicau la o sută şaizeci şi patru de lire şi şase penny.

Atunci eu îi spuneam: lasă o margine şi să scrie două sute de lire. Sau să ne închipuim că datoriile mele se ridicau la de patru ori mai mult; eu lăsam o margine şi treceam şapte sute de lire. Aveam o părere foarte bună despre înţelepciunea acestei margini, dar trebuie să recunosc că, acum când privesc în urmă, îmi dau seama că era un vicleşug foarte costisitor. Fiindcă numaidecât ne apucam să facem datorii noi, ca să umplem marginea şi, uneori, sentimentul de libertate şi de solvabilitate pe care ni-l dădea, ne făcea să înaintăm până la o nouă margine.

Dar, aceste cercetări asupra treburilor noastre erau urmate de o perioadă de calm, de odihnă, de linişte plină de virtute, care mă făcea să am o părere minunată despre mine însumi. Potolit de sforţările mele, de metoda întrebuinţată şi de complimentele lui Herbert, stăteam cu cele două legături simetrice pe masă în faţa mea şi mă simţeam mai curând ca un fel de bancă decât ca un simplu individ.

În timpul acestor îndeletniciri solemne, închideam uşa de la intrare, ca să nu fim întrerupţi. într-o seară, tocmai ne cuprinsese una dintre stările acestea de mulţumire, când auzirăm zgomotul pe care-l face o scrisoare când e aruncată prin crăpătura uşii de la intrare şi cade pe jos.

— E pentru tine Handel, spuse Herbert, care se dusese afară şi acum se întorcea cu scrisoarea.

— Nădăjduiesc că nu s-a întâmplat nimic.

Pesemne că văzuse pecetea şi marginea neagră. Scrisoarea era semnată Trabb & Co. şi cuprinsul ei spunea doar că eu eram un domn mult stimat, că oamenii doreau să mă informeze că doamna J. Gargery încetase din viaţă luni, la ora şase şi douăzeci de minute seara şi că eram aşteptat la înmormântare lunea viitoare, la ora trei după-amiază.

Chapter 35

Pentru prima oară în viaţa mea se deschidea o groapă în drumul meu şi golul pe care-l făcu pe pământul neted mi se păru uimitor. Imaginea surorii mele aşezată pe scaunul de lângă focul din bucătărie mă urmărea zi şi noapte.

Mintea nu putea să cuprindă gândul că locul acela va fi de acum înainte gol şi, în timp ce înainte soră-mea sălăşluia rareori sau chiar deloc în gândurile mele, acum mi se părea în chip ciudat că o văd îndreptându-se spre mine pe stradă sau că o voi auzi ciocănind la uşă. Până şi în odăile mele, cu care ea nu avusese niciodată nici o legătură, apăruse golul acela al morţii şi mi se părea mereu că-i aud glasul sau văd mişcarea obrazului şi trupului ei, ca şi cum ar mai fi fost în viaţă şi ar fi venit deseori să mă vadă.

Oricare mi-ar fi fost soarta, ar fi fost aproape cu neputinţă să-mi amintesc cu drag de soră-mea. Dar cred că există o strângere de inimă pricinuită de părerea de rău care poate exista şi fără multă dragoste. Din pricina acestei strângeri de inimă (şi poate pentru a înlocui alte simţăminte mai duioase), mă cuprinse o mânie nespusă împotriva criminalului, din pricina căruia suferise ea atât; şi-mi spuneam că, dacă aş fi avut destule dovezi, l-aş fi putut urmări pe Orlick sau pe oricare altul, până în pânzele albe.

I-am scris lui Joe câteva rânduri de mângâiere, asigurându-l că voi veni la înmormântare, iar restul zilelor le-am petrecut în starea aceea sufletească ciudată, de care am vorbit mai înainte. În ziua înmormântării, plecai la oraş dis-de-dimineaţă şi coborâi din diligenţă la „Mistreţul Albastru” destul de devreme ca să pot merge pe jos până la fierărie.

Era tot o zi frumoasă de vară şi, în timpul drumului, îmi răsăriră în minte scene din vremea când eram o biată făptură neputincioasă şi soră-mea nu mă cruţa deloc. Dar amintirile îmi năvăleau în minte, scăldate într-o atmosferă de blândeţe, care îndulcea până şi vârful gâdiliciului. Căci acum, până şi mireasma pe care o împrăştiau frunzele de fasole şi de trifoi şopteau inimii mele că va veni ziua, când

memoria mea va avea nevoie ca şi alţi oameni, ce se vor plimba în soare cum mă plimbam eu astăzi, să fie blânzi, când se vor gândi la mine.

În cele din urmă, am zărit casa şi văzui că Trabb & Co. o îmbrăcase în doliu şi pusese stăpânire pe ea. Două fiinţe lugubre stăteau înfipte fără rost la uşa de la intrare, fiecare cu câte o cârjă înfăşurată în negru, ca şi cum instrumentele acestea ar fi putut aduce cuiva vreo mângâiere; am recunoscut pe unul dintre ei; era un vizitiu de la „Mistreţul Albastru” care fusese dat afară pentru că azvârlise o tânără pereche într-o groapă, chiar în ziua căsătoriei lor; aceasta în urma unei beţii, din pricina căreia călărea cu mâinile încolăcite de gâtul calului.

Toţi copiii satului şi foarte multe femei căscau gura plini de admiraţie la aceşti păzitori îndoliaţi şi la ferestrele închise ale casei şi ale fierăriei; şi când am ajuns la uşă, unul dintre cei doi păzitori, băiatul de la han, ciocăni în uşă, dând lumii să înţeleagă că eram prea sfârşit de durere, pentru a mai avea putere să ciocănesc singur.

Un alt păzitor, un tâmplar care pusese odată rămăşag că va mânca două gâşte dintr-odată şi le mâncase, deschise uşa şi mă îndreptă spre salonaş. Aici, domnul Trabb se instalase la masa cea mai bună, pe care o lungise cât putuse şi deschisese un fel de bazar îndoliat, cu ajutorul unei grămăjoare de ace cu gămăliile negre. În clipa sosirii mele, tocmai înfăşurase în negru o pălărie, prefăcând-o într-un prunc african; şi acum stătea cu mâna întinsă ca să o ia pe a mea.

Dar eu, neînţelegând gândul lui şi zăpăcit de tot ceea ce vedeam în jurul meu, îi strânsei mâna, în semn de călduroasă simpatie.

Sărmanul de Joe, care se încurca în faldurile unei mantale negre legată cu o fundă mare pe sub bărbie, stătea singur, în partea cealaltă a odăii; pesemne că acolo îl pusese Trabb, deoarece Joe era cel mai îndoliat dintre toţi. Mă aplecai spre el, spunându-i:

— Ce mai faci, dragă Joe? El îmi răspunse:

— Pip, măi băiete, tu ai cunoscut-o pe vremea când era o femeie frumoasă şi… şi-mi strânse mâna, fără să mai spună nimic.

Biddy, foarte curăţică şi modestă, în rochia ei neagră, umbla încetişor de colo până colo şi dădea o mână de ajutor peste tot. După ce-i spusei şi lui Biddy câteva cuvinte, deoarece timpul nu era potrivit pentru discuţii, mă aşezai lângă Joe, întrebându-mă în ce parte a casei s-o fi aflând trupul neînsufleţit, adică ea, adică soră-mea.

Deoarece se simţea un miros dulce de prăjituri în salonaş, mă uitam în jurul meu ca să văd masa cu gustarea; masa de-abia se zărea, dacă nu erai obişnuit cu întunericul din odaie, dar pe masă se vedea o prăjitură cu prune gata tăiată, erau şi portocale împărţite în felii, sandvişuri, biscuiţi şi două căni pe care le cunoşteam foarte bine ca pe nişte obiecte de podoabă, dar care nu fuseseră niciodată folosite; una era plină cu porto, cealaltă cu vişinată. Stăteam în faţa mesei, când, deodată, mă izbii chipul linguşitor al lui Pumblechook, îmbrăcat într-o manta neagră şi cu câţiva metri de panglică de doliu la pălărie; acesta ba se îndopa, ba făcea mişcări slugarnice ca să-mi atragă atenţia. În clipa în care izbuti, se îndreptă spre mine împroşcându-mă cu miros de vişinată şi firimituri şi spuse cu glas supus:

— Pot, oare, domnule? Apoi, i-am deosebit pe domnul şi pe doamna Hubble: aceasta din urmă stătea într-un colţ, cuprinsă de o criză tăcută şi modestă de deznădejde. Trebuia să ne „încolonăm” cu toţii şi eram grupaţi, pe rând, în mănunchiuri mici şi caraghioase, de către Trabb.

— Vreau să spun, Pip – îmi şopti Joe, în timp ce ne „încolonam”, cum spunea domnul Trabb, încă din salonaş, doi câte doi şi grozav mai semăna toată ceremonia cu pregătirile premergătoare unui dans sălbatic – vreau să spun, domnule, că mai bine aş fi dus-o la biserică, cu trei sau patru prieteni, care să fi venit de bună voie, dar vecinii

n-ar privitoate astea cu ochi buni şi-ar zice că-i lipsă de respect.

— Toată lumea scoate batistele, strigă domnul Trabb în clipa aceea, cu glas îndurerat dar foarte practic.

— Scoateţi batistele! Suntem gata!

Aşa că duserăm cu toţii batistele la obraz, ca şi cum ne-ar fi curs sânge din nas şi o pornirăm doi câte doi; Joe cu mine; Biddy cu domnul Pumblechook; domnul Hubble cu doamna Hubble. Rămăşiţele suţorii mele fuseseră scoase din casă prin uşa bucătăriei şi, deoarece făcea parte din ceremonia funebră ca cei şase purtători ai sicriului să fie înăbuşiţi de un baldachin de catifea neagră cu chenar alb, convoiul arăta ca un monstru orb cu douăsprezece picioare de om, care se târa bâjbâind, călăuzit fiind de cei doi păzitori – băiatul de la han şi tovarăşul lui.

Toţi vecinii erau foarte încântaţi de această regie şi stârnirăm multă admiraţie, în trecerea noastră prin sat; căci tineretul plin de avânt al satului se repezea din când în când să ne taie rândurile sau ne aştepta în anumite puncte mai prielnic aşezate. în clipa în care răsăream de după colţ, cei mai avântaţi dintre ei strigau cu emoţie:

— Uite-i că vin! Uite-i că vin! Şi eram primiţi cu urale. în timpul procesiunii, eram plictisit din pricina lingăului de Pumblechook care, aplecându-se în spatele meu, nu făcea altceva în spatele meu, nu făcea altceva în tot timpul drumului, decât să-mi potrivească panglica de la pălărie şi să-mi netezească mantaua, în semn de delicată atenţie. Apoi mă izbi mândria fără seamăn a domnului şi doamnei Hubble care păreau foarte îngâmfaţi şi glorioşi, deoarece făceau parte dintr-o procesiune atât de aleasă.

Şi acum ţara mlaştinilor se întindea chiar în faţa noastră, iar pânzele corăbiilor de pe fluviu se înălţau printre bălţi; intrarăm în cimitir şi ne oprirăm lângă mormintele necunoscuţilor mei părinţi, Philip Pirrip, „răposat în această parohie”, şi Georgiana „soţia celui de mai sus”. Şi aici soră-mea a fost coborâtă încet în pământ, în timp ce ciocârliile

cântau deasupra cimitirului iar vântul, care adia uşor, arunca umbre de nori şi de pomi peste morminte.

Despre purtarea prea lumească a lui Pumblechook în tot timpul acesta, nu doresc să spun mai mult decât că mi-era adresată în întregime mie; şi chiar când au fost rostite acele cuvinte înălţătoare, care amintesc oamenilor că ei nu aduc nimic în lume şi nu pot lua nimic din ea şi că sunt asemănători unor umbre care zboară, fără să poposească mult timp nicăieri, chiar şi atunci îl auzii tuşind, ca şi cum ar fi spus că există o excepţie în persoana unui tânăr care a pus, pe neaşteptate, mâna pe o mare avere.

După ce ne-am întors, Pumblechook a avut îndrăzneala să-mi spună că ar fi dorit ca sora mea să fi aflat de cinstea pe care i-o făcusem şi mi-a dat de înţeles că de-ar fi trebuit sora mea să plătească această cinste cu moartea ei, tot ar fi socotit că a făcut un târg bun.

Apoi, bău restul de vişinată, iar domnul Hubble bău portoul şi amândoi începură să vorbească (am observat că aşa se întâmplă de obicei în cazuri din acestea) ca şi cum ar fi făcut parte din altă seminţie decât răposata şi ar fi fost prin urmare, nemuritori. În cele din urmă, Pumblechook plecă împreună cu domnul şi doamna Hubble, ca să facă chef, fără îndoială, şi ca să povestească oamenilor de la „Barcagiii Veseli” că el era făuritorul norocului meu şi primul meu binefăcător.

După ce plecară cu toţii şi după ce Trabb şi oamenii lui – nu ucenicul lui, căci pe acesta îl căutasem zadarnic – şi-au strâns catrafusele şi au plecat şi ei, aerul din casă parcă se însănătoşi. Nu mult după aceea, Biddy cu Joe şi cu mine luarăm o masă rece; mâncarăm în salonaş, nu în bucătărie şi Joe era atât de grijuliu în mişcările pe care le făcea cu cuţitul, furculiţa şi solniţa, încât ne simţeam cu toţii gâtuiţi. Dar, după masă, îl făcui pe Joe să-şi ia luleaua şi, după ce dădui o raită împreună cu Joe prin fierărie şi ne aşezarăm împreună pe piatra de afară, din faţa uşii, totul merse mai bine.

Băgai de seamă că, după înmormântare, Joe îşi schimbase hainele în aşa fel, încât să facă un compromis între straiele lui de duminică şi hainele de lucru; şi, astfel, dragul de el, îşi recăpătă înfăţişarea lui firească, arătând aşa cum era.

Se bucură nespus când îl întrebai dacă pot dormi în odăiţa mea şi-mi părea într-adevăr bine că-l întrebasem, căci simţeam că făcusem o faptă bună cerându-i acest hatâr. Când umbrele serii începură să se lase, m-am folosit de primul prilej pentru a putea intra în grădiniţă cu Biddy, ca să stăm puţin de vorbă.

— Biddy, spusei eu, cred că ai fi putut să-mi scrii despre toate lucrurile acestea atât de triste.

— Crezi, domnule Pip? întrebă Biddy. Dacă aş fi crezut că fac bine, ţi-aş fi scris.

— Să nu-ţi închipui, Biddy, că vreau să fiu urâcios, când îţi spun că ar fi trebuit să crezi aşa.

— Adevărat, domnule Pip?

Era atât de liniştită şi avea un fel de a fi atât de domol, de potolit şi de prietenos, încât mă supăra gândul s-o fac din nou să plângă. Aşa că, după ce mă uitai câteva clipe la ochii ei aplecaţi, mă lăsai păgubaş.

— Cred că o să-ţi fie greu să rămâi aici, de acum înainte, Biddy dragă.

— Sigur că nu pot rămâne, domnule, spuse Biddy cu părere de rău, dar totuşi convinsă şi liniştită. Am şi vorbit cu doamna Hubble şi mâine mă duc la ea. Nădăjduiesc că vom putea să-l ajutăm puţin pe domnul Gargery, până se linişteşte.

— Cum ai să trăieşti tu, Biddy? Dacă ai nevoie de ceva ba…

— Cum am să trăiesc? repetă Biddy, tăindu-mi vorba şi îmbujorându-se o clipă la faţă. O să încerc să capăt locul de învăţătoare la şcoala cea nouă care e aproape gata. Toţi vecinii au să mă recomande şi nădăjduiesc că, dacă sunt sârguincioasă şi am răbdare, voi izbuti să mai învăţ şi eu câte ceva, în timp ce învăţ pe alţii. Ştii, domnule Pip, urmă Biddy zâmbind şi înălţându-şi privirile spre mine, şcolile

cele noi nu seamănă cu cele vechi; de atunci, am învăţat mult de la dumneata şi am avut timp să progresez.

— Cred, Biddy, că tu ai progresa în orice împrejurări.

— Ei! Afară de latura aceea urâtă a firii omeneşti. Cuvintele ei nu erau o imputare, ci mai curând un gând rostit cu glas tare. Bine! am gândit eu. Mă las păgubaş şi de data aceasta. Aşa că mersei mai departe cu Biddy, privind în tăcere la ochii ei aplecaţi.

— N-am aflat încă amănunte despre moartea surorii mele, Biddy.

— Nu prea sunt multe, sărmana de ea. De patru zile se simţea prost – deşi în ultimul timp o ducea mai bine – când, deodată, seara, a ieşit din starea ei de amorţeală şi a spus limpede de tot: „Joe”. Deoarece de mult nu mai scosese nici o vorbă, am fugit în fierărie ca să-l chem pe domnul Gargery.

Ea îmi făcu semn ca dânsul să se aşeze chiar alături şi că vrea ca eu să pun braţele ei în jurul gâtului lui. Aşa că i-am aşezat braţele de gâtul domnului Gargery şi ea şi-a lăsat capul pe umărul lui foarte mulţumită şi bucuroasă. Şi a mai spus încă o dată „Joe” şi o dată „iertare” şi o dată „Pip”.

Şi nu şi-a mai ridicat capul de acolo şi o oră mai târziu am culcat-o în pat, fiindcă am văzut că o iertase Dumnezeu. Biddy plângea; grădina scăldată în lumina apusului, uliţa şi stelele care începuseră să răsară îmi apăreau şi mie ca acoperite de ceaţă.

— Şi nu s-a descoperit nimic, Biddy?

— Nimic.

— Ştii ce s-a întâmplat cu Orlick?

— După culoarea hainelor lui, aş zice că lucrează la carieră.

— L-ai văzut? De ce te uiţi la copacul acela negru de pe uliţă?

— L-am văzut acolo, în noaptea când a murit ea.

— Şi aceasta n-a fost ultima oară când l-ai văzut, nu-i aşa, Biddy?

— Nu. L-am văzut tot acolo, adineauri, de când ne plimbăm noi. Nu foloseşte la nimic, spuse Biddy, punându-şi mâna pe braţul meu, fiindcă eram gata să fug în uliţă. Ştii doar că eu nu te-aş minţi; nici o clipă n-a stat acolo şi a şi plecat.

Mânia crescu când am auzit că tâlharul acela o mai urmăreşte şi eram tare îndârjit împotriva lui. I-am spus toate acestea lui Biddy şi i-am mai spus că aş cheltui oricâţi bani şi m-as osteni oricât de mult ar fi nevoie ca să-l pot scoate din ţinut. încetul cu încetul, ea mă potoli, spunându-rm cât mă iubea Joe pe mine şi că Joe nu se plângea niciodată de nimicde mine nu pomeni nici o vorbă – ci îşi făcea datoria în felul lui tăcut, cu braţele încordate şi cu inima liniştită.

— Ai dreptate, niciodată nu poţi să-l lauzi îndeajuns, spusei eu; şi, să ştii, Biddy, că o să vorbim mereu de lucrurile acestea, fiindcă o să vin des pe la voi. Doar n-o să-l las pe bietul Joe singur.

Biddy nu rosti nici o vorbă.

— Biddy, tu nu auzi ce spun eu?

— Ba da, domnule Pip.

— Ca să nu mai vorbim de faptul că-mi spui domnule Pip, ceea ce-mi pare de prost gust.

— Ce părere ai?

— Ce părere am? întrebă Biddy sfioasă.

— Biddy, spusei eu cu glas apăsat dar plin de virtute, vreau să ştiu ce părere ai cu privire la cele ce ţi-am spus.

La cele ce mi-ai spus?

— Nu mă îngâna, răspunsei eu. Pe vremuri, nu îngânai, Biddy.

— Pe vremuri! spuse Biddy. O, domnule Pip! Pe vremuri! Bine! M-am gândit ca n-aş face rău să mă las păgubaş şi de data aceasta. După ce mai ocolirăm o dată grădina în tăcere, mă întorsei la poziţia strategică de dinainte.

— Biddy, spusei eu, am făcut o afirmaţie cu privire la faptul că voi veni pe aici mai des, ca să-l văd pe Joe, pe care tu ai

primit-o cu o tăcere supărătoare. Fii bună, Biddy, şi spune-mi de ce.

— Eşti sigur că vei veni să-l vezi des? întrebă Biddy, oprindu-se pe poteca îngustă a grădinii şi privindu-mă în lumina stelelor cu ochii ei cinstiţi.

— O, Doamne, făcui eu, căci mă simţeam silit, spre deznădejdea mea, să las totul baltă. Zău că aceasta-i o latură urâtă a firii omeneşti! Te rog, Biddy, să nu mai spui nimic. Sunt foarte supărat.

Pentru acest motiv foarte puternic, o ţinui pe Biddy la distanţă, în timpul mesei de seară şi când mă dusei în odăiţa mea, îi spusei noapte bună cu semeţie, bineînţeles atât cât socotea sufletul meu nemulţumit că se potriveşte cu înmormântarea şi cu celelalte întâmplări ale zilei. Şi, de câte ori mă trezeam noaptea, adică la fiecare sfert de oră, mă gândeam la neplăcerea şi la nedreptatea pe care mi le făcuse Biddy.

Trebuia să plec a doua zi, în zori. Am ieşit din casă dis-de-dimineaţă şi m-am dus să mă uit pe furiş în fierărie, prin ferestruica de lemn. Şi am stat acolo câteva minute, uitându-mă la Joe, care se şi apucase de lucru, cu faţa plină de putere şi sănătate, ca şi cum soarele strălucitor care avea să-i lumineze toată viaţa i-ar fi luminat şi faţa.

— Rămâi sănătos, dragă Joe. Nu, nu-ţi şterge mâna, pentru numele lui Dumnezeu, dă-mi-o aşa neagră cum e! Mă întorc curând, o să vin des pe aici.

— Niciodată n-o să fie prea curând, domnule, spuse Joe şi niciodată prea des, Pip.

Biddy mă aştepta în uşa bucătăriei, cu o cană de lapte proaspăt şi o coajă de pâine.

— Biddy, i-am spus eu în clipa despărţirii, când i-am întins mâna, nu sunt supărat, dar sunt jignit.

— Nu, să nu fii jignit, se apără ea cu gravitate, lasă să fiu numai eu jignită, dacă n-am fost destul de mărinimoasă.

Şi iarăşi, în timp ce eu mă îndepărtam de casă, se ridica ceaţa. Dacă mi-a dezvăluit cumva, că nu mă voi întoarce şi

că Biddy avea dreptate, tot ce pot spune este că aşa s-a întâmplat.

Chapter 36

Herbert şi cu mine ne împotmoleam din ce în ce mai rău, căci datoriile noastre creşteau, deşi ne uitam mereu cum stăteam cu afacerile, lăsam nenumărate margini şi făceam tot soiul de operaţii perfecte; şi timpul trecea aşa cum trece de obicei; şi eu eram major, aşa cum prezisese Herbert că se va întâmpla, fără să-mi dau măcar seama ce se petrecuse cu mine.

Herbert îşi sărbătorise majoratul cu opt luni înaintea mea. Deoarece nu se alesese cu altceva în afară de majorat, acest eveniment nu stârni vâlvă nici măcar la Barnard's Inn. Dar cea de a douăzeci şi una aniversare a mea o aşteptasem cu multă speranţă şi făcând nenumărate planuri, căci socoteam amândoi că custodele meu nu va avea încotro şi va spune ceva hotărâtor cu prilejul acesta.

Avusesem grijă ca.cei de la Little Britain să ştie când e ziua mea. În ajun am primit un bilet oficial de la Wemmick, prin care acesta mă înştiinţa că domnul Jaggers ar fi bucuros să mă vadă la ora cinci, în după-amiaza fericitei zile. Toate acestea ne convinseseră că trebuie să se întâmple ceva mare şi inima mi se strânse de emoţie, a doua zi, când îmi făcui apariţia în biroul custodelui meu, ca un adevărat model de punctualitate.

În biroul din faţă, Wemmick mă felicită şi îşi scarpină, ca din întâmplare, nasul cu o hârtie de mătase împăturită care-mi plăcea foarte mult.

Dar nu pomeni nimic de hârtia aceasta şi-mi făcu semn cu capul să intru în odaia administratorului averii mele. Era în luna noiembrie şi domnul Jaggers stătea în faţa focului, sprijinindu-şi spatele de cămin şi cu mâinile ascunse sub coada jiletcii.

— Ei, Pip, spuse el. Astăzi trebuie să-ţi spun domnule Pip. Felicitări, domnule Pip.

Ne strânserăm mâna – el strângea totdeauna mâinile foarte scurt – eu i-am mulţumit.

— Ia loc, domnule Pip, spuse custodele meu.

Eu mă aşezai şi el rămase în picioare, cu fruntea aplecată înspre ghete; mă simţeam stingherit, ca în vremea aceea de demult, când fusesem aşezat pe o piatră de mormânt. Cele două busturi nesuferite de pe raft nu erau departe de el şi priveau ca doi bătrâni damblagiţi care osteaneau să ia parte la conversaţie.

— Şi acum, tinere, începu custodele meu, ca şi cum eu aş fi fost un martor dintr-un proces, vreau să-ţi spun o vorbă sau două.

— Vă rog, domnule Jaggers.

— Cât crezi că te costă viaţa pe care o duci? spuse domnul Jaggers, aplecându-se ca să privească podeaua şi apoi lăsându-şi capul pe spate ca să privească tavanul.

— Cât mă costă?

— Cât? repetă domnul Jaggers, tot cu ochii în tavan. Cât? Şi apoi se uită de jur împrejurul odăii, îşi scoase batista din buzunar şi se opri cu ea în mână în mijlocul drumului spre nas.

Făcusem atâtea bilanţuri, încât înlăturasem din mintea mea orice noţiune pe care o avusesem vreodată cu privire la cheltuielile mele. Spre marea mea dezamăgire, am mărturisit că nu mă simt în stare să răspund la întrebarea lui. Acest răspuns părea să fie pe placul domnului Jaggers, care spuse:

— Mi-am închipuit eu! Şi-şi suflă nasul cu mulţumire.

— Acum eu te-am întrebat pe dumneata ce am avut de întrebat, dragul meu, spuse domnul Jaggers. Ai ceva să mă întrebi pe mine?

— Sigur că ar fi o mare uşurare pentru mine să vă pun câteva întrebări dar nu uit oprelişte a pe care mi-aţi impus-o.

— Pune-mi o întrebare, spuse domnul Jaggers.

— Oare, voi afla astăzi cirie este binefăcătorul meu?

— Nu. Pune altă întrebare.

— Oare, voi afla în curând taina aceasta?

— Lasă întrebarea aceasta pentru un moment şi pune-mi alta.

Mă uitai în jurul meu, dar nu vedeam nici o scăpare de la întrebarea:

— Am ceva de primit, domnule Jaggers? La aceste cuvinte, domnul Jaggers spuse triumfător:

— Ştiam eu că o să ajungem aici! Şi-i strigă lui Wemmick să-i dea bucăţica de hârtie. Wemmick apăru, îi întinse hârtia şi dispăru.

— Şi acum, domnule Pip, spuse domnul Jaggers, ascultă-mă, te rog. Ai scos bani din belşug de aici; numele dumitale figurează destul de des în registrul lui Wemmick; şi, fără îndoială, că ai datorii.

— Mi-e teamă că trebuie să recunosc, domnule Jaggers.

— Ştii prea bine că trebuie să răspunzi da, nu-i aşa? spuse domnul Jaggers.

— Da.

— Nu te întreb câţi bani datorezi, pentru că nu ştii, şi ar dacă ai şti, nu mi-ai spune; mi-ai spune mai puţin. Da, da, dragul meu, strigă domnul Jaggers, făcându-mi semn cu degetul arătător ca să mă opreascâ, fiindcă eu aveam de gând să protestez. Desigur, crezi că n-ai face aşa, dar aşa ai face. Scuză-mă, dar eu ştiu mai bine decât dumneata. Acum ia bucăţica aceasta de hârtie. Ai luat-o?

Foarte bine. Despărureşte-o şi spune-mi ce vezi.

— O hârtie de cinci sute de lire, spusei eu.

— Da, o hârtie de cinci sute de lire, repetă domnul Jaggers. O sumă frumuşică, după părerea mea. Nu crezi?

— Cum aş putea crede altfel?

— A! Dar răspunde-mi, te rog, la întrebare, spuse domnul Jaggers.

— Desigur.

— Desigur că o socoteşti o sumă frumuşică. Ei bine, Pip, această sumă frumuşică e a dumitale. Este un dar de ziua

ta, e ca o dovadă a speranţelor care te aşteaptă. Şi suma aceasta trebuie s-o cheltuieşti pe an şi nu mai mult, până ce jpare autorul tuturor binefacerilor de care te-ai bucurat până acum. Adică n-ai să iei asupra dumitale toate chestiunile băneşti care te privesc, ci vei scoate de la Wemmick, câte o sută şi douăzeci de lire trimestrial, până când vei intra în legătură cu izvorul acestor daruri şi nu cu agentul lui. După cum ţi-am mai spus şi altădată, eu nu sunt decât un agent. Execut instrucţiunile pe care le capăt şi sunt plătit pentru aceasta. Cred că instrucţiunile acestea sunt greşite dar nu sunt plătit pentru a-mi da părerea cu privire la valoarea lor.

Începeam tocmai să-mi exprim recunoştinţa faţă de mărinimia binefăcătorului meu, dar domnul Jaggers mă opri:

— Pip, spuse el rece, nu sunt plătit pentru a transmite cuvintele tale. Apoi îşi strânse cozile jachetei, aşa cum încheiase şi convorbirea şi se uită încruntat la ghetele lui, ca şi cum ar fi bănuit că plănuiesc ceva împotriva lui.

După câteva clipe de tăcere, am îndrăznit să-i spun:

— V-am pus adineaori o întrebare pe care aţi dorit s-o amân pentru mai târziu. Sper că nu fac nici un rău dacă o mai pun o dată?

— Ce întrebare? spuse el.

Aş fi putut să-mi închipui dinainte că el n-o să mă scoată niciodată din încurcătură, dar mă supără să mai formulez o dată întrebarea, ca şi cum ar fi fost una nouă.

— E cu putinţă, întrebai eu, după câteva clipe de şovăială, ca binefăcătorul meu, autorul tuturor binefacerilor, despre care aţi vorbit şi dumneavoastră, domnule Jaggers, să vină aici m-am oprit din sfială.

— Să vină, unde? întrebă domnul Jaggers. Aceasta nu este o întrebare.

— Să vină, în curând, la Londra, am continuat eu, ostenindu-mă să dau gândurilor mele o formă cât mai precisă, sau să mă cheme pe mine undeva?

— Acum ascultă ce-ţi spun, răspunse domnul Jaggers, ţintuindu-mă pentru prima dată cu ochii lui înfundaţi. Trebuie să-ţi amintesc de seara în care ne-am întâlnit pentru prima oară, în satul tău. Ce ţi-am spus atunci, Pip?

— Mi-aţi spus că s-ar putea să treacă mulţi ani, până când persoana aceea se va dezvălui.

— Chiar aşa, spuse domnul Jaggers, acesta-i răspunsul meu.

În timp ce ne uitam unul în ochii celuilalt, eu simţeam că ard de dorinţa de a afla ceva de la el. Şi, pe măsură ce simţeam că el vede cum mă aprind, îmi dădeam seama că va fi mai greu ca oricând să pot scoate ceva de la el.

— Credeţi că, într-adevăr, s-ar putea să treacă ani până atunci, domnule Jaggers?

Domnul Jaggers clătină din cap, nu ca şi cum ar fi răspuns negativ întrebării mele, ci ca şi cum ar fi răspuns negativ ideii că îl pot face să-mi răspundă şi când privirea mea se izbi de cele două busţuri cu feţele strâmbe, mi se păru că atenţia lor ajunsese la culme şi că aveau amândouă de gând să strănute.

— Hai! spuse domnul Jaggers, încălzindu-şi coapsele cu podul palmelor lui calde. Să fiu sincer cu tine, amice Pip. Aceasta este o întrebare pe care n-ar fi trebuit să mi-o pui. Ai să înţelegi mai bine când am să-ţi spun că e o întrebare care mă poate compromite pe mine. Hai! Să merg mai departe şi să-ţi mai spun ceva.

Se aplecase atât de tare, ca să se încrunte la ghete, încât în pauza care urmă, izbuti să-şi frece pulpele cu mâinile.

— Când persoana aceea se va dezvălui, spuse domnul Jaggers îndreptându-se, tu şi cu ea vă veţi înţelege împreună asupra chestiunilor care vă privesc. Când persoana aceea se va dezvălui, rolul meu în această poveste va înceta, se va sfârşi. Când persoana aceea se va dezvălui, nu voi mai avea nevoie să ştiu nimic despre toate acestea. Este tot ce aveam de spus.

Ne uitarăm unul la altul, până când eu îmi aplecai gânditor privirile spre podea. Din această convorbire, înţelesei că domnişoara Havisham, din cine ştie ce motiv sau fără nici un motiv, nu-i încredinţase lui Jaggers că mă sortise Estellei, că el îi lua aceasta în nume de rău şi că se simţea jignit, sau că poate era împotriva acestui plan şi nu vroia să aibă de-a face cu lucrurile acestea. Când îmi ridicai ochii, văzui că domnul Jaggers mă măsurase tot timpul cu o privire şireată şi că se mai uita încă la mine.

— Dacă aceasta e tot ce aveţi de spus, domnule Jaggers, adăugai eu, nici eu nu mai am nimic de adăugat.

El făcu un semn de încuviinţare cu capul, scoase din unar ceasornicul cel temut de pungaşi şi mă întrebă unde am de gând să iau masa. Îi răspunsei că acasă cu Herbert. Ca o urmare firească a întrebării lui, îl întrebai dacă vrea ne facă cinstea de a veni la noi şi el primi numaidecât invitaţia.

Stărui foarte mult să vină împreună cu mine, ca să nu am timp să fac pregătiri speciale pentru el, dar mai întâi trebuie să scrie o scrisoare şi, nu mai încăpea îndoială, să-şi spele mâinile. Aşa că eu îi spusei că mă duc până în biroul din faţă ca să vorbesc ceva cu Wemmick.

Acesta tocmai încuiase casa de bani şi se pregătea să plece spre casă. Se ridicase de la pupitru, aşezase cele două sfeşnice soioase de birou alături de stingătoarele de lumânări, pe un raft de lângă uşă, scormonise focul, îşi pregătise pălăria şi paltonul şi acum se bătea peste piept cu cheia casei de bani, ca şi cum ar fi făcut un exerciţiu de gimnastică, ca să se destindă după orele de serviciu.

— Domnule Wemmick, spusei eu, vreau să-ţi cer părerea. Doresc să vin în ajutorul unui prieten.

Wemmick îşi strânse cutia de scrisori şi clătină din cap, ca şi cum părerea sa ar fi fost neputincioasă în faţa unor astfel de slăbiciuni fatale.

— Acest prieten, urmai eu, vrea să intre în lumea comercială, dar n-are bani şi începutul e tare greu şi

descurajator. Acum eu vreau să-1 ajut într-un fel sau altul, ca el să poată trece cu bine acest hop.

— Cu bani gheaţă? întrebă Wemmick şi glasul îi era mai uscat decât rumeguşul de lemn.

— Cu ceva bani gheaţă, răspunsei eu, căci o amintire neplăcută despre nişte hârtiuţe strânse într-o legătură, îmi fulgeră prin minte; cu ceva bani gheaţă şi poate preîntâmpinând oarecum marile mele speranţe.

— Domnule Pip, spuse Wemmick. Mi-ar plăcea să număr pe degete împreună cu dumneata toate podurile din Londra, care sunt la fel de înalte ca şi Chelsea Reach. Să vedem mai întâi podul Londrei, unul, Southwark, două, Blackfriars, trei, aterloo, patru, Westminster, cinci, Vauxhall, şase, însemnase fiecare pod cu capătul cheii pe palmă. Poţi alege din şase poduri, după cum vezi.

— Nu înţeleg, spusei eu.

— Alege-ţi podul, domnule Pip, îmi răspunse Wemmick, plimbă-te pe podul acela şi, când ajungi în dreptul arcului din mijloc, arucă-ţi banii în Tamisa şi, cel puţin, ştii care-i sfârşitul lor, dar e un sfârşit mai puţin folositor.

Aş fi putut să arunc un ziar întreg în gura lui, după cuvintele acestea atât o deschisese de mare.

— Aceasta-i foarte descurajator, spusei eu.

— Asta am şi vrut, spuse Wemmick.

— Atunci părerea dumitale este, întrebai eu puţin cam indignat, că un om nu trebuie niciodată…

— să investească orice fel de avere mobiliară în prieteni? completă Wemmick. Sigur că nu trebuie. Doar dacă vrea să scape de prietenul acela şi atunci se pune întrebarea câtă avere mobiliară merită să pui la bătaie ca să scapi de el.

— Şi aceasta este părerea dumitale bine chibzuită, domnule Wemmick? întrebai eu.

— Aceasta este, răspunse el, părerea mea în acest birou.

— A! făcui eu, stăruind, căci mi se părea că văd o portiţă de scăpare; dar tot aceasta ar fi părerea dumitale şi la Walworth?

— Domnule Pip, spuse el cu gravitate, Walworth e una şi biroul e cu totul altceva. Aşa după cum bătrânul e un om şi domnul Jaggers e cu totul alt om. Nu trebuie să-i încurcăm. Părerile mele de la Walworth se află la Walworth; în acest Birou nu se pot afla decât părerile mele oficiale.

— Foarte bine, spusei eu uşurat, atunci poţi fi sigur că te voi căuta la Walworth.

— Domnule Pip, răspunse el, vei fi binevenit în calitate de persoană particulară.

Această convorbire avusese loc în şoaptă, căci ştiam că urechile custodelui meu sunt cele mai ascuţite dintre cele mai ascuţite. Şi, când el apăru în uşă, ştergându-şi mâinile cu prosopul, Wemmick îşi puse paltonul şi stinse lumânările.

Apoi, am ieşit toţi trei în stradă şi, chiar de la uşă, Wemmick o apucă pe drumul lui, iar domnul Jaggers şi cu mine am pornit-o pe al nostru.

În seara aceea, nu mă puteam împiedica să doresc ca domnul Jaggers să aibă şi el un bătrân în Gerrard Street sau o puşcă sau ceva sau pe cineva care să-i mai descreţească fruntea. E un gând foarte neplăcut pentru cea de a douăzeci şi una aniversare a naşterii tale să-ţi dai seama că nu prea merită să fii major într-o lume atât de prevăzătoare şi de bănuitoare, cum era aceea pe care o reprezenta domnul Jaggers. Era de o mie de ori mai bine informat şi mai iscusit decât Wemmick, dar eu m-aş fi bucurat de o mie de ori mai mult să-l am pe Wemmick la masă. Şi, nu numai pe mine mă întrista domnul Jaggers, căci, după plecarea lui, Herbert îmi spuse despre el însuşi, cu ochii aţintiţi la foc, că făcuse pesemne vreo tâlhărie ale cărei amănunte le uitase, atât se simţea de abătut şi de vinovat.

Chapter 37

Doarece socoteam duminica drept ziua cea mai potrivită pentru a afla părerile domnului Wemmick la Walworth mi-am închinat duminica următoare unui pelerinaj la castel. Când am ajuns în faţa zidurilor, steagul fâlfâia şi podul era

ridicat dar, neînfricoşat de aceste semne de neîncredere şi împotrivire, am sunat la poartă şi am fost lăsat să intru în chip foarte paşnic de către bătrân.

— Fiul meu, spuse bătrânul după ce fixă podul, s-a gândit că s-ar putea să pici astăzi şi a lăsat vorbă că se întoarce în curând din plimbarea lui de după-amiază. Se plimbă regulat în fiecare după amiază. Ştii, fiul meu, tot ce face, face cu program.

Am făcut semn cu capul, aşa cum ar fi făcut şi Wemmick, apoi am intrat în casă şi ne-am aşezat în faţa căminului.

— L-ai cunoscut pe fiul meu la serviciu, nu-i aşa? spuse bătrânul cu un glas ciripit, încălzindu-şi mâinile la foc. Eu am dat din cap.

— A! Am auzit că fiul meu şe pricepe grozav la afaceri! Am dat vârtos din cap.

— Da, aşa mi s-a spus. Ceea ce este foarte de mirare, spuse bătrânul, fiindcă el n-a învăţat dreptul, ci dogăria.

Eram curios să aflu ce ştia bătrânul despre faima domnului Jaggers, aşa că am urlat numele acesta în urechea lui. El m-a pus în încurcătură căci a început să râdă cu poftă şi-mi răspunse foarte vesel:

— Nu, sigur că nu. Ai dreptate. Şi nici până azi habar n-am ce vroia să spună sau ce glumă credea că făcusem.

Deoarece nu puteam să stau în faţa lui, dând tot timpul din cap, fără a încerca să-l interesez cu nimic, l-am întrebat urlând dacă vocaţia lui fusese tot dogăria. Şi fiindcă am zbierat de câteva ori cuvântul acesta, lovind uşa şi pe bătrân peste piept ca să-l fac să priceapă, am izbutit în cele din urmă să mă fac înţeles.

— Nu, spuse bătrânul, angrosist, angrosist. Mai întâi, dincolo; părea că arată coşul căminului, dar cred că se gândea la Liverpool; pe urmă aici, la Londra. Dar, fiindcă sunt bolnav, ştii, domnule, sunt cam tare de ureche…

Tot cu ajutorul pantomimei, am exprimat mirarea mea fără seamăn.

— Da, cam tare de ureche; când a dat beteşugul acesta peste mine, fiul meu a intrat în serviciu, m-a luat în sarcina lui şi încetul cu încetul, şi-a clădit proprietatea aceasta elegantă şi frumoasă. Dar să ne întoarcem la ce spuneai adineaori, urmă bătrânul râzând din nou cu poftă, părerea mea e… nu, sigur că nu, ai dreptate.

Mă întrebam tocmai cu modestie dacă, cu toată iscusinţa mea, aş fi izbutit să-l amuz măcar pe jumătate cât izbutisem prin această glumă închipuită când, deodată, am tresărit din pricina unui pocnet în perete, lângă cămin şi din pricina deschiderii unui căpăcel fantomatic pe care era scris „John”. Bătrânul strigă triumfător, urmărindu-mi privirea:

— S-a întors fiul meu! Şi amândoi am ieşit la pod. Merita să-l vezi pe Wemmick fluturându-şi mâna în chip de salut, din cealaltă parte a şanţului, când ar fi fost foarte uşor să ne strângem mâinile deasupra şanţului. Bătrânul era atât de încântat să mânuiască podul, încât nu am încercat să-1 ajut ci am aşteptat liniştit până ce Wemmick trecu de partea cealaltă şi mă prezentă domnişoarei Skiffins, o domnişoară care îl întovărăşea.

Domnişoara Skiffins părea făcută din lemn şi, ca şi însoţitorul ei, avea anumite legături cu serviciul poştal. Trebuie să fi fost cu doi sau trei ani mai tânără decât Wemmick şi mi se păru că şi ea posedă ceva avere mobiliară.

Croiala rochiei ei de la brâu în sus, şi pe la spate şi din faţă, o făcea să semene cu un zmeu de copil; şi, după părerea mea, avea o rochie puţin cam prea portocalie şi nişte mănuşi de un verde prea ţipător. Dar părea o fată bună şi se purta foarte respectuos cu bătrânul.

Nu-mi trebui mult ca să înţeleg că venea des pe la castel; căci, după ce am intrat şi eu l-am felicitat pe Wemmick pentru felul atât de ingenios în care îi vestea bătrânului sosirea lui, el mă rugă să mă uit puţin în cealaltă parte a căminului şi se făcu nevăzut. îndată se auzi un alt pocnet şi se deschise o altă uşiţă pe care era scris „Domnişoara

Skiffins”, apoi căpăcelul cu domnişoara Skiffins se închise şi cel cu John se deschise; apoi căpăcelele cu „John” şi „Domnişoara Skiffins” se deschiseră împreună şi, în cele din urmă, se închiseră împreună. La întoarcerea lui Wemmick de la jucăriile mecanice, i-am mărturisit admiraţia cu care priveam aceste lucruri şi el spuse:

— Ştii, sunt plăcute şi folositoare pentru bătrân. Şi, zău, că merită să-ţi spun că, dintre toţi oamenii care trec prin poarta noastră, numai bătrânul, domnişoara Skiffins şi cu mine cunoaştem secretul acestor mânere.

— Domnul Wemmick le-a făcut, adăugă domnişoara Skiffins. Le-a făcut cu mâna lui şi ideea a fost tot a lui.

În timp ce domnişoara Skiffins îşi scotea boneta (mănuşile verzi nu şi le-a scos toată seara, fiindcă erau musafiri la masă), Wemmick mă pofti să fac o plimbare de jur împrejurul proprietăţii, ca să văd cum arată insula, în timpul iernii. Închipuindu-mi că făcea aceasta pentru a-mi da prilejul de a afla părerea lui din Walworth, m-am folosit de această posibilitate, de îndată ce am ieşit din castel.

După ce m-am gândit bine, am atacat subiectul, ca şi cum n-aş fi pomenit niciodată de el înainte. I-am spus lui Wemmick că sunt îngrijorat cu privire la Herbert Pocket şi i-am vorbit de prima noastră întâlnire şi de lupta din grădină.

Am aruncat o privire asupra familiei lui Herbert, asupra firii luişi am stăruit asupra faptului că n-avea alte mijloace decât cele pe care i le putea oferi tatăl lui şi acelea erau nesigure şi neregulate. Am vorbit de foloasele cu care mă alesesem din tovărăşia lui şi de neştiinţa şi grosolănia mea de pe vremuri şi i-am mărturisit teama că nu l-am răsplătit prea bine pe bietul băiat.

Am pomenit, totuşi, de faptul că poate i-am făcut concurenţă lui Herbert în planurile lui şi am vorbit despre sufletul lui mărinimos, care era deasupra oricărei neîncrederi, răzbunări sau oricărui plan josnic. Pentru că era prietenul meu şi ţineam foarte mult la el, vroiam ca norocul meu să arunce o rază de lumină şi asupra lui.

De aceea aşteptam un sfat de la experienţa şi cunoştinţele lui cu privire la oameni şi afaceri, ca să mă lămuresc şi să aflu cum să-i asigur lui Herbert un venit, să zicem de o sută de lire pe an, ca să nu i se spulbere speranţele şi să nu se amărască băiatul prea tare, şi cum aş putea, cu timpul, să-i fac rost de o mică afacere. Prin urmare, l-am rugat pe Wemmick să înţeleagă că ajutorul meu trebuie dat fără ca Herbert să ştie sau să bănuiască ceva şi i-am spus că nu aveam pe nimeni altcineva pe lume, cu care aş fi putut să mă sfătuiesc. Am încheiat punându-mi mâna pe umărul lui şi spunând:

— Am mare încredere în dumneata, deşi ştiu că-ţi dau o mare bătaie de cap, dar e vina dumitale, pentru că m-ai adus aici.

Wemmick tăcu câteva clipe şi apoi spuse, tresărind, parcă:

— Să ştii, domnule Pip, trebuie să-ţi spun că-i ceva al naibii de frumos din partea dumitale.

— Atunci, mă ajuţi să mă port frumos? am adăugat eu.

— Da, răspunse el. Eşti un maestru al cuvintelor. Domnule Pip, îmi voi pune mintea la contribuţie şi cred că ceea ce doreşti dumneata, se poate face încetul, încet, Skiffins, fratele ei, e contabil şi agent. Am să-l caut şi o să ne ocupăm împreună de chestiunea dumitale.

— Îţi mulţumesc de mii de ori.

— Dimpotrivă, spuse el. Eu îţi mulţumesc dumitale, fiindcă, deşi ne aflăm acum în calitate de persoane strict particulare, totuşi, pot spune că mai atârnă pânze de păianjen din Newgate pe aici şi vorbele dumitale le mătură pe toate.

După ce am mai vorbit puţin despre acelaşi lucru, ne-am întors la castel, unde am găsit-o pe domnişoara Skiffins pregătind ceaiul. Însărcinarea de a face pâinea prăjită a fost dată bătrânului şi el o îndeplini cu atâta avânt, încât era în primejdie de a-şi arde ochii.

Ceea ce pregăteam noi acum nu era un ceai numai cu numele, ci o realitate vie. Bătrânul înălţă o grămadă atât de

mare de pâine prăjită unsă cu unt, încât nici nu-l mai vedeam din spatele pâinii care scârţâia pe un suport de fier prins de o vergea a căminului; iar domnişoara Skiffins puse la fiert atâta apă pentru ceai, încât până şi porcul, din spatele casei, se tulbură şi îşi exprimă de nenumărate ori dorinţa de a lua şi el parte la petrecere.

Steagul fusese coborât şi bubuitura de puşcă răspunse la momentul potrivit şi eu mă simţeam atât de izolat de restul Walworth-ului, ca şi cum şanţul ar fi avut treizeci de picioare lăţime şi tot atâtea picioare adâncime.

Nimic nu mai tulbura liniştea castelului, în afară de căpăcelele cu „John” şi „Domnişoara Skiffins”, care se deschideau din când în când, căci aceste uşiţe sufereau de anumite spasme care mă făceau să nu mă simt în largul meu, până ce m-am obişnuit cu ele. Din felul metodic în care se mişca domnişoara Skiffins, am ghicit că, în fiecare duminică seara, făcea ceaiul la castel; şi mai bănuiam că broşa pe care o purta şi care reprezenta profilul unei femei cam neplăcute la vedere, cu un nas foarte drept şi lună nouă ca fond, era un obiect pe care i-1 dăduse Wemmick.

Am mâncat toată pâinea prăjită, am băut ceaiul din belşug şi era o plăcere să vezi cât de bine ne încălzisem şi ce unsuroşi eram cu toţii după aceea. Mai ales bătrânul ar fi putut să treacă drept şeful unui trib sălbatic, care tocmai fusese uns.

După o scurtă odihnă, domnişoara Skiffins spălă tacâmurile de ceai, cu mişcări glumeţe şi nobile demne de un amator, pentru a nu compromite pe nici unul dintre noi; aceasta, în lipsa fetiţei, care se părea că îşi petrecea după-amiază zilei de duminică în sânul familiei. Apoi, domnişoara Skiffins îşi puse din nou mănuşile şi ne-am aşezat cu toţii în jurul focului, iar Wemmick spuse:

— Ei, moşule, acum citeşte-ne ziarul.

În timp ce bătrânul îşi căuta ochelarii, Wemmick m-a lămurit că aşa era obiceiul şi că îi făcea mare bucurie bătrânului să citească ştirile cu glas tare.

— Nu că m-aş scuza, dar n-are parte de prea multe bucurii, spuse Wemmick. Aşa-i moşule?

— Ai dreptate, John, ai dreptate! răspunse bătrânul vesel.

— Doar să faci din când în când semn cu capul, când ridică ochii de pe ziar, spuse Wemmick şi-o să fie fericit ca un rege. Te ascultăm moşule.

— Ai dreptate, John, ai dreptate! răspunse bătrânul.

Era atât de preocupat şi de voios, încât era o plăcere să-l vezi.

Felul cum citea bătrânul îmi amintea de şcoala mătuşii domnului Wopsle, dar vocea părea că vine printr-o gaură de cheie. Deoarece bătrânul vroia să aibă lumânările lângă el şi era mereu gata să intre fie cu capul, fie cu ziarul în ele, trebuia observat cu tot atâta luare-aminte ca şi o fabrică de pulbere. Dar Wemmick era neobosit şi foarte drăguţ ca totdeauna în felul cum îl observa, iar bătrânul citea mai departe fără să-şi dea seama de câte ori fusese salvat. Ori de câte ori se uita la noi, ne arătam cu toţii interesaţi şi foarte uimiţi şi dădeam din cap până eând el se apuca din nou de citit.

Deoarece Wemmick şi domnişoara Skiffins stăteau unul lângă altul, iar eu stăteam într-un colţ întunecos, am observat o alungire înceată a gurii lui Wemmick, care corespundea cu faptul că în acelaşi timp, îşi furişa încet şi pe nesimţite braţul în jurul taliei domnişoarei Skiffins.

Cu timpul, vedeam că mâna lui apare în cealaltă parte a domnişoarei Skiffins dar, în clipa aceea, ea îl oprea scurt cu mănuşa ei verde şi îi desprindea mâna, ca şi cum ar fi fost un articol de îmbrăcăminte, punând-o cu hotărâre pe masă, în faţa ei. Liniştea cu care domnişoara Skiffins făcea aceste mişcări e unul dintre lucrurile cele mai curioase pe care le-am văzut vreodată şi, dacă aş fi putut să-mi închipui că aceste mişcări se împăcau cu starea de neştire, aş fi crezut că domnişoara Skiffins le îndeplineşte în chip mecanic.

Apoi, observam că braţul lui Wemmick dispare din nou, că se pierde încetul cu încetul în întuneric. După o aşteptare, care mi se părea tulburătoare şi aproape dureroasă, vedeam mâna lui răsărind iarăşi în cealaltă parte a mijlocului domnişoarei Skiffins.

Ea o oprea numaidecât cu hotărârea unui boxer, înlătura cordonul acela de pe trupul ei şi îl punea pe masă. Dacă socotim că masa era drumul virtuţii, sunt îndreptăţi să spun că, tot timpul cât bătrânul citea, braţul lui Wemmick rătăcea pe drumul virtuţii, iar domnişoara Skiffins îl întorcea pe calea cea bună.

Bătrânul citi până când începu să moţăie. Era momentul când Wemmick scotea la iveală un ibricel, o tavă cu pahare şi o sticlă neagră cu dop de porţelan, care semăna cu un preot foarte dolofan şi prietenos.

Cu ajutorul acestor obiecte, am luat cu toţii o băutură caldă; bău şi bătrânul, care se trezi curând. Domnişoara Skiffins amesteca băutura şi am băgat de seamă că ea şi cu Wemmick beau din acelaşi pahar. Sigur că nu eram atât de prost încât să mă ofer să o petrec pe domnişoara Skiffins până acasă şi, de aceea m-am şi gândit că ar fi mai bine să plec eu întâi. Aşa am şi făcut, după ce mi-am luat călduros

rămas bun de la bătrân, mulţumit de această seară atât de plăcută.

Nici nu trecuse o săptămână de la seara aceasta, când am primit un bilet de la Wemmick, datat la Walworth. Wemmick îmi scria că nădăjduieşte că a făcut un progres în chestiunea aceea referitoare la persoanele noastre particulare şi că s-ar bucura dacă aş veni să-l văd din nou.

Aşadar, m-am dus din nou la Walworth şi apoi din nou şi apoi mi-am dat întâlnire cu el în oraş de câteva ori, dar niciodată nu discutam despre subiectul acesta pe lângă Little Britain. Important este că am dat de un tânăr de treabă, negustor sau agent maritim, care nu se îndeletnicea de mult timp cu acest fel de afaceri dar care avea nevoie de un ajutor priceput şi cu ceva capital şi care, cu timpul, urma să aibă nevoie şi de un asociat.

Între mine şi el au fost semnate câteva articole secrete privitoare la Herbert; i-am plătit numaidecât jumătate din cele cinci sute de lire, luându-mi obligaţia de a mai achita şi alte diferite cheltuieli, dintre care unele aveau termene de achitare la date fixe şi care trebuiau plătite din venitul meu; altele erau legate de data când urma să intru în posesia acelei averi obsedante. Tratativele au fost duse de fratele domnişoarei Skiffins. Umbra lui Wemmick plutea în jurul nostru, dar el nu apărea niciodată în timpul negocierilor.

Totul a fost mânuit cu atâta pricepere, încât Herbert n-avea nici urmă de bănuială că eram şi eu amestecat în treaba aceasta. Nu voi uita niciodată faţa strălucitoare cu care se întoarse acasă într-o zi şi-mi spuse ca o ştire senzaţională că ajunsese la o înţelegere cu un oarecare Clarriker (acesta era numele tânărului negustor), că acest Clarriker avea mula simpatie pentru el şi că el, Herbert, avea credinţa că împlinirea dorinţelor lui nu era departe. Pe măsură ce speranţele lui se întăreau şi faţa i se lumina, cred că eu îi eram din ce în ce mai drag, căci mi-era greu să-mi stăpânesc lacrimile, când îl vedeam atât de fericit.

În sfârşit, înţelegerea se încheie şi, în ziua în care intră în firma lui Clarriker, Herbert îmi vorbi o seară întreagă îmbătat de plăcere şi de izbândă; iar când m-am dus la culcare, am început să plâng de-a binelea, la gândul că speranţele mele fuseseră şi ele de folos unui prieten. Şi acum, ajung la o întâmplare mare din viaţa mea, la o adevărată cotitură a vieţii mele. Dar înainte de a povesti toate acestea şi înainte de a trece la toate schimbările pe care întâmplarea aceasta le aduse cu ea, trebuie să închin un capitol Estellei. Un capitol nu înseamnă mult pentru frământările care mi-au stăpânit inima atâta timp.

Chapter 38

Dacă, vreodată, după moartea mea, casa aceea impunătoare din Richmond va fi bântuită de stafii, va fi fără îndoială vizitată şi de stafia mea. O, câte zile şi nopţi de-a rândul, n-a urmărit duhul acela neliniştit din mine casa în care locuia Estella! Oriunde s-ar fi aflat trupul meu, spiritul meu rătăcea, rătăcea, rătăcea fără încetare în jurul casei aceleia.

Doamna cu care locuia Estella, doamna de Brandley, era văduvă şi avea o fată cu câţiva ani mai mare decât Estella. Mama părea foarte tânără şi fata arăta bătrână; obrajii mamei erau rumeni, cei ai fetei erau galbeni; mama avea porniri spre frivolitate, iar fata spre teologie.

Trăiau, cum se spune, pe picior mare, căci primeau şi făceau multe vizite. Oricât de mică ar fi fost legătura sufletească între ele şi Estella – dacă exista o astfel de legătură – fusese, totuşi, hotărât dinainte că ea avea nevoie de ele şi că ele aveau nevoie de ea. Doamna Brandley fusese prietena domnişoarei Havisham, înainte ca aceasta să se fi retras în viaţa de pustnică, pe care o ducea acum.

În casa doamnei Brandley, ca şi în afară de casa ei, Estella îmi pricinuia tot felul de chinuri de toate felurile. Legăturile inele cu Estella care îmi îngăduiau o purtare familiară faţă de ea, dar nu mă puneau nicidecum într-o situaţie de favorizat, mă aruncau în braţele deznădejdii. Estella se

folosea de mine ca să-i necăjească pe ceilalţi admiratori ai ei, iar de familiaritatea dintre noi se folosea ca să arunce o lumină de dispreţ asupra adoraţiei mele faţă de ea.

Dacă aş fi fost secretarul, valetul, fratele ei vitreg, vreo rudă săracă, dacă aş fi fost un frate mai mic sau un bărbat pe care ar fi fost silită să-l ia în căsătorie, tot nu m-aş fi simţit mai departe de ţelul meu ca acum când îi eram atât de aproape.

Privilegiul de a-i spune pe nume şi de a fi strigat pe nume de ea, devenea în împrejurările acestea, o înrăutăţire a grelelor încercări la care eram supus; şi, în timp ce mă gândeam că familiaritatea dintre noi îi înnebunea, fără îndoială, pe admiratorii ei, ştiam foarte bine că mă înnebunea şi pe mine.

Avea nenumăraţi admiratori. Desigur că gelozia mea vedea un admirator în oricare om din apropierea ei; dar şi fără aceştia, erau destui.

O vedeam des la Richmond, auzeam des vorbindu-se de ea în oraş şi, adeseori, o luam împreună cu familia Brandley la o plimbare cu barca; mai erau excursii, sărbători, piese de teatru, opere, concerte, baluri, tot felul de petreceri în timpul cărora o urmăream neobosit, dar toate acestea erau chinuri pentru mine. Niciodată nu m-am bucurat de o singură oră de fericire în preajma ei şi, totuşi, de-a lungul celor douăzeci şi patru de ore, mintea mea nu făcea altceva decât să se gândească la fericirea de a fi alături de ea până la moarte.

În tot acest timp care, după cum veţi vedea în curând, a durat destul de mult – cel puţin aşa mi se părea mie pe atunci – Estella se întorcea mereu la felul acela de a fi prin care să spună că prietenia noastră fusese impusă de alţii.

Apoi, uneori, pe neaşteptate, îşi înfrâna felul acesta de a fi şi parcă se înduioşa de soarta mea.

— Pip, Pip, îmi spunea ea într-o seară când stăteam singuri în casa din Richmond la o fereastră care se întuneca, nu vrei să asculţi?

— Pe cine să ascult?

— Pe mine.

— Vrei să spui să te ascult şi să nu mă mai simt atras de tine, Estella?

— Vreau să spun! Dacă nu ştii ce vreau să spun, eşti orb. I-aş fi răspuns că dragostea se bucură de faima de a fi mereu oarbă, dar mă simţeam mereu stânjenit – şi nu era acesta cel mai mare dintre chinurile mele – de sentimentul că nu era corect din partea mea să mă impun ei, când ea n-avea încotro şi trebuia s-o asculte pe domnişoara Havisham. Mă temeam că, din pricina aceasta, mă aflam într-o situaţie foarte neprielnică faţă de mândria ei şi că eu eram cauza unei adevărate lupte de răzvrătire, care se dădea în sufletul Estellei.

— Oricum, am spus eu, astăzi nu poţi să spui că nu te-am ascultat, fiindcă, de data aceasta, tu mi-ai scris să vin să te văd.

— Aceasta-i adevărat, spuse Estella, cu un zâmbet nepăsător şi rece, care mă îngheţa.

După ce îşi aţinti câteva clipe ochii asupra amurgului de afară, Estella urmă:

— Domnişoara Havisham doreşte să vin pentru o zi la Satis. Tu trebuie să mă însoţeşti până acolo şi să mă aduci înapoi, dacă vrei. Nu-i place să călătoresc singură şi nu vrea s-o primească în casa ei pe servitoarea mea, pentru că îi este groază să aibă de-a face cu fiinţe de soiul acesta. Poţi să mă însoţeşti?

— Dacă pot să te însoţesc, Estella!

— Atunci, poţi? Poimâine, dacă vrei. Trebuie să plăteşti toate cheltuielile din banii mei. Ai auzit care e condiţia?

— Da şi trebuie să mă supun, am spus eu.

În felul acesta am fost înştiinţat de vizita pe care am făcut-o atunci şi altele asemănătoare; domnişoara Havisham nu-mi scria niciodată şi cred că nici nu i-am văzut vreodată scrisul. A treia zi, am plecat spre oraş; am găsit-o pe domnişoara Havisham în odaia în care o văzusem eu pentru

întâia oară şi nici nu mai trebuie să spun că nu se întâmplase nici o schimbare în casa Satis.

Domnişoara Havisham o îndrăgea pe Estella şi mai îngrozitor decât în ziua când le văzusem prima dată împreună; repet acest lucru, căci era ceva cu adevărat îngrozitor în patima privirilor şi îmbrăţişărilor ei. Se agăţa de frumuseţea Estellei, de vorbele ei, de gesturile ei şi-şi frângea, tremurând, degetele privind-o, ca şi cum ar fi vrut să înghită făptura minunată pe care o crescuse.

De la Estella se uită la mine, cu o privire cercetătoare care părea că-mi pătrunde în inimă, ca să descopere rănile.

— Cum se poartă cu tine, Pip, cum se poartă cu tine? mă întreba ea cu glasul ei iscoditor de vrăjitoare, chiar şi când Estella era de faţă.

Şi seara, când ne aşezam în jurul focului care pâlpâia, era şi mai stranie, căci o luase pe Estella de braţ şi-şi încleştase mâna de mâna ei, încercând să smulgă de la Estella, cu ajutorul celor pe care le aflase din scrisori, numele şi situaţia tuturor bărbaţilor pe care îi cunosc; şi, în timp ce stăruia să afle tot pomelnicul, cu voinţa arzătoare a unei minţi bolnave, domnişoara Havisham îşi încleşta cealaltă mână în baston şi-şi proptise bărbia de mână, holbându-se la mine cu ochii ei strălucitori şi rătăciţi de arătare.

Oricât de nenorocit şi de amărât mă făcea acest gând şi oricât de umilitor era sentimentul de încătuşare şi degradare pe care-l trezea în mine, îmi dădeam seama că Estella era pusă să o răzbune pe domnişoara Havisham împotriva bărbaţilor şi că nu-mi va fi dăruită, până ce nu va fi potolit dorinţa domnişoarei Havisham.

Şi acum înţelegeam de ce-mi fusese sortită mie dinainte. Aruncând-o în lume pentru a vrăji, a chinui, a face rău, domnişoara Havisham era pătrunsă de siguranţa răutăcioasă că Estella nu va putea fi câştigată de gloata admiratorilor, că tuturor acelora care o râvneau le era scris să o piardă. Înţelegeam că şi eu eram chinuit de răutatea ei, deşi prada îmi era sortită mie. Şi vedeam pricina pentru

care fusesem mereu amânat şi motivul pentru care custodele meu nu vroia să recunoască în chip formal că avea cunoştinţă de planul acesta.

O vedeam pe domnişoara Havisham aşa cum era în clipa aceea acolo, în faţa ochilor mei, aşa cum o văzusem întotdeauna; şi vedeam desluşit umbra casei aceleia întuneeoase şi nesănătoase, în care îşi ascundea ea viaţa de razele soarelui.

Lumânările din odaie erau puse în policandre atârnate de perete. Erau aşezate sus, departe de podea, şi ardeau molcom ca orice lumină artificială în aer vechi şi închis. Şi, în timp ce mă uitam la ele, la întunericul palid din jurul lor, la ceasornicul oprit, la podoabele de nuntă ofilite, de pe masă şi de pe podea şi la faţa ei înfricoşătoare care arunca o umbră fantomatică, lărgită de foc pe tavan şi pe pereţi, vedeam peste tot sfârşitul la care mintea mea ajunsese dinainte, vedeam sfârşitul acesta repetat de mii de ori şi întorcându-se împotriva mea.

Gândurile mele trecură în odaia cea mare de dincolo de scară, unde era întinsă masa şi acolo am văzut acelaşi sfârşit, scris parcă în pânzele de păianjen, în paşii târâţi ai păianjenilor de pe faţa de masă, în fuga şoarecilor care se ascundeau speriaţi în spatele lemnăriei, în bâjbâielile şi opintelile gândacilor pe podea.

În timpul acestei vizite, a avut loc un schimb de cuvinte între Estella şi domnişoara Havisham. Pentru prima oară le vedeam împotrivindu-se una alteia.

Le vedeam lângă foc, după cum am spus, şi domnişoara Havisham tot o mai ţinea pe Estella de braţ şi îşi mai încleşta încă mâna de a ei. Estella începu să se desprindă încet, încet din strânsoare. Chiar şi înainte dăduse semne de răzvrătire şi aş spune că îndurase în tăcere acea pornire de dragoste pătimaşă, dar că nu o acceptase şi nici nu dăduse dovadă că o împărtăşise.

— Ce?! spuse domnişoara Havisham, fulgerând-o cu privirea. Te-ai plictisit de mine?

— Sunt doar puţin plictisită de mine, răspunse Estella desprinzându-şi braţul şi îndreptându-se spre cămin, unde se opri cu ochii la flăcări.

— Spune adevărul, nerecunoscătoare ce eşti! strigă domnişoara Havisham, izbind cu patimă bastonul de podea. Te-ai plictisit de mine!

Estella se uită la ea cu stăpânire şi, din nou, îşi aplecă ochii spre flăcări. In înfăţişarea ei gingaşă şi pe faţa ei frumoasă se citea nepăsare faţă de pasiunea sălbatică a celeilalte, o nepăsare aproape crudă.

— Piatră ce eşti! strigă domnişoara Havisham. Inimă de gheaţă, de gheaţă!

— Ce?! spuse Estella în aceeaşi atitudine de nepăsare sprijinindu-se de cămin şi mişcându-şi doar ochii. îmi faci imputări fiindcă sunt rece? Dumneata!

— Nu eşti rece? întrebarea era fioroasă.

— Ar trebui să ştii, spuse Estella, că sunt aşa cum m-ai făcut dumneata.

Ia asupra dumitale toate laudele şi toate ocările, toate succesele şi toate eşecurile, pe scurt, ia asupra dumitale toată fiinţa mea.

— Uită-te la ea, uită-te la ea! strigă domnişoara Havisham cu amărăciune. Uită-te cât e de aspră şi de nerecunoscătoare, aici, în casa unde a fost crescută! Aici, unde a fost primită în braţele acestea nenorocite, la pieptul acesta care sângera de atâtea răni, aici unde, ani de-a-rândul, am copleşit-o cu dragoste!

— Cel puţin eu n-am avut nici un amestec în treaba aceasta, spuse Estella. Tot ce puteam face în vremea aceea era să umblu şi să vorbesc. Dar ce-ai vrea? Ai fost bună cu mine şi dumitale îţi datorez totul. Dar ce-ai mai vrea?

— Dragoste, răspunse cealaltă.

— Ai dragoste.

— N-am, spuse domnişoara Havisham.

— Eşti mama mea adoptivă, spuse Esteîla, fără să părăsească atitudinea graţioasă de dinainte, fără să ridice

glasul, cum făcea cealaltă, fără să se lase târâtă nici de mânie dar nici de duioşie. Eşti mama mea adoptivă şi-am spus că dumitale îţi datorez totul. Tot ce am este de drept al dumitale. Tot ce mi-ai dat, va fi al dumitale, la prima poruncă. În afară de aceasta, eu n-am nimic.

Şi dacă ceri să-ţi dau ceea ce nu mi-ai dat niciodată, află că recunoştinţa mea şi simţul datoriei nu pot face lucruri, care sunt cu neputinţă de îndeplinit.

— Nu ţi-am dat niciodată dragoste! strigă domnişoara Havisham, întorcându-se spre mine cu o privire sălbatică. Nu i-am dat o dragoste arzătoare, nedespărţită, de multe ori, de gelozie şi de chinuri grozave şi ea îmi vorbeşte aşa! Lasă să-mi spună că sunt nebună! Lasă să-mi spună că sunt nebună!

— De ce să-ţi spun că eşti nebună? răspunse Estella. Tocmai eu să-ţi spun aşa? Există vreun om pe lume, care să-ţi cunoască gândurile măcar pe jumătate aşa cum ţi le cunosc eu? Există cineva pe lume care să ştie ce memorie credincioasă ai, măcar pe jumătate aşa cum ştiu eu? Eu care am stat la vatra aceasta, pe scăunelul acela, eu care stau şi acum lângă dumneata şi am luat lecţii de la dumneata, privind în ochii dumitale care erau ciudaţi şi mă înspăimântau!

— Ai uitat! gemu domnişoara Havisham. Ai uitat vremurile acelea!

— Nu, nu le-am uitat, răspunse Estella. Nu le-am uitat, le-am păstrat în amintirea mea ca pe nişte comori. M-ai descoperit vreodată necredincioasă celor ce m-ai învăţat? Ai văzut vreodată că nu iau aminte la lecţiile dumitale?

Când ai văzut că las să pătrundă aici – Estella îşi duse mâna la piept – tot ceea ce dumneata ai dat la o parte? Fii dreaptă cu mine.

— Atât de mândră, atât de mândră! gemu domnişoara Havisham, dându-şi părul cărunt pe spate cu amândouă mâinile.

— Cine m-a învăţat să fiu mândră? răspunse Estella. Cine mă lăuda când învăţam bine lecţia?

— Dar să fii mândră şi neînduplecată cu mine! ţipă domnişoara Havisham întinzându-şi braţele. Estella, Estella, Estella, să fii mândră şi neînduplecată cu mine!

Estella se uită timp de o clipă la ea, cu o mirare calmă, dar se vedea că e tulburată, după aceea, îşi coborî din nou privirile spre foc.

— Nu înţeleg, spuse Estella, ridicându-şi ochii după câteva clipe de tăcere, de ce eşti atât de neînţelegătoare, când vin să te văd după atâta timp de despărţire! N-am uitat niciodată durerile dumitale. Nu ţi-am fost niciodată necredincioasă nici dumitale şi nici învăţăturii pe care mi-ai dat-o. Nu mă pot învinovăţi de nici o slăbiciune.

— Ar fi o slăbiciune să-mi împărtăşeşti dragostea? exclamă domnişoara Havisham. Da, da, aşa ar zice ea!

— Încep să cred, spuse Estella gânditoare, după alte câteva clipe de mirare calmă, că înţeleg cum s-a întâmplat. Dacă ţi-ai fi crescut fiica adoptivă numai în pustietatea întunecoasă a acestei odăi şi n-ai fi lăsat-o niciodată să afle că există lumina soarelui, la care nu i-ai îngăduit nici măcar o dată să-ţi privească faţa, dacă ai fi făcut aceasta şi apoi, din cine ştie ce pricină, ai-fi vrut ca ea să înţeleagă ce înseamnă lumina soarelui şi să ştie tot ce se poate şti despre ea, ai fi fost oare dezamăgită şi supărată dacă n-ar fi ştiut să-ţi răspundă?

Domnişoara Havisham, care stătea cu capul înfundat în mâini, scoase un geamăt slab şi se clătină în scaun, dar nu răspunse nimic.

— Sau, spuse Estella, să luăm un exemplu mai apropiat de adevăr. Dacă ai fi învăţat-o de la primele licăriri ale inteligenţei, cu toată energia şi puterea dumitale, că există ceva care se numeşte lumina soarelui, dar că lumina aceasta va fi duşmanul şi moartea ei, că trebuie să lupte împotriva ei, fiindcă pe dumneata lumina aceasta te-a ofilit şi o va ofili şi pe ea, dacă ai fi făcut aşa şi apoi ai fi vrut cu

un anumit scop, s-o faci să privească lumina soarelui ca pe ceva firesc şi ea n-ar fi putut, ai fi fost dezamăgită sau supărată?

Domnişoara Havisham asculta, sau părea numai că ascultă, căci n-o puteam vedea la faţă, dar nu răspunse nici acum.

— Aşa că, spuse Estella, trebuie să mă iei aşa cum m-ai făcut. Nici succesul nu-i al meu şi nici înfrângerea, dar amândouă fac parte din fiinţa mea.

Domnişoara Havisham se aşezase pe jos, nici eu nu ştiu cum, printre podoabele ofilite de mireasă care erau împrăştiate pe podea. M-am folosit de acest moment – de mult aşteptam prilejul ca să ies din odaie – după ce am îndreptat cu stăruinţă atenţia Estellei asupra domnişoarei Havisham, printr-o mişcare a mâinii. În clipa în care am părăsit odaia, Estella tot mai stătea sprijinită de cămin aşa cum stătuse tot timpul. Părul cărunt al domnişoarei Havisham era răsfirat pe jos, printre resturile podoabelor de nuntă şi priveliştea era înfiorătoare.

Cu inima strânsă, m-am plimbat vreo oră mai mult prin curte şi prin fabrica de bere, în lumina stelelor. Când, în cele din urmă, mi-am luat inima în dinţi şi m-am întors. Estella şedea pe genunchii domnişoarei Havisham, cosându-i câteva podoabe ale rochiei care se destrămau. De-atunci mi-am amintit mereu de podoabele acelea, ori de câte ori vedeam zdrenţele arse ale unui steag, dintre cele care sunt atârnate în catedrală. Apoi, Estella şi cu mine am jucat cărţi, ca pe vremuri, numai că acum eram mai pricepuţi şi jucam jocuri franţuzeşti, şi aşa a trecut seara şi m-am dus la culcare.

Eu locuiam în clădirea singuratică din cealaltă parte a curţii. Era prima noapte pe care o petreceam la Satis şi somnul nu vroia să se apropie de mine.

Mii de domnişoare Havisham mă chinuiau. Domnişoara Havisham se afla şi de o parte a pernei şi de cealaltă, şi la căpătâiul patului şi la picioare, era în spatele uşii

întredeschise care dădea în iatac, era în odaia de deasupra, în odaia de dedesubt, peste tot. În cele din urmă, văzând că timpul înaintează greu şi că e de-abia ora două noaptea, am simţit că locul acela nu poate fi loc de odihnă pentru mine şi că trebuie să mă scol.

M-am sculat, mi-am pus hainele şi am trecut curtea, îndreptându-mă spre coridorul cel lung de piatră, cu gândul de a ajunge în curtea exterioară şi de a mă plimba pe acolo ca să mă mai potolesc puţin. Dar cum am ajuns în coridor, am şi stins lumânarea, căci o văzusem pe domnişoara Havisham plimbându-se ca o stafie şi.scoţând nişte ţipete slabe.

Am mers cu câţiva paşi în urma ei şi am văzut-o urcând scara. Ţinea în mână o lumânare pe care cred că o scosese dintr-unul din policandrele din odaia ei şi, la lumina aceasta slabă, părea o fiinţă cu totul nepământeană.

Din capul scării simţeam aerul mucegăit al odăii de ospăţ, deşi n-o văzusem pe domnişoara Havisham deschizând uşa; o auzeam umblând, trecând în partea cealaltă a scării, intrând în odaia ei şi apoi, din nou, în odaia de ospăţ, iar ţipătul acela o urmărea pretutindeni.

După câtva timp, am încercat să ies din coridor pe întuneric şi să mă înapoiez dar nu am izbutit până când nu au pătruns înăuntru câteva dâre din lumina dimineţii care mi-au arătat unde să pun mâna. În tot timpul acesta, ori de câte ori coboram scara, auzeam paşii ei, vedeam lumina trecând pe deasupra mea şi auzeam ţipătul acela slab şi neîntrerupt.

Până la plecarea noastră, n-a mai fost nici urmă de neînţelegere între ea şi Estella şi, niciodată, în nici o împrejurare asemănătoare, nu s-a mai pomenit nimic despre cele întâmplare. Şi, după câte îmi amintesc, au mai fost patru împrejurări asemănătoare. Iar purtarea domnişoarei Havisham faţă de Estella nu se schimbă nici ea, doar că mi se părea uneori că văd o umbră de teamă în felul ei de a fi.

E cu neputinţă să întorc această pagină din viaţa mea, fără să pomenesc de numele lui Bentley Drummle, căci altfel m-aş lipsi bucuros.

Odată, când piţigoii erau strânşi în păr şi când domnea, ca de obicei, o atmosferă de bună voie datorită faptului că nici unul dintre noi nu se înţelegea cu ceilalţi, piţigoiul care prezida spuse Crângului să păstreze ordine, pentru că domnul Drummle nu ridicase paharul, încă, în cinstea doamnei lui; în conformitate cu statutul solemn al acestei societăţi, în ziua aceea era rândul brutei de Drummle să îndeplinească această ceremonie.

Mi se păru că-l văd uitându-se chiorâş la mine, cu uitătura lui urâtă, în timp ce cana cu vin făcea ocolul mesei, dar fiindcă nu ne îndrăgeam prea mult, lucrul era cu putinţă. Dar, mare mi-a fost mirarea, când Drummle spuse adunării că ridică paharul în cinstea Estellei.

— Care Estella? am întrebat eu.

— Ce-ţi pasă, răspunse Drummle.

— Estella, de unde? am spus eu. Eşti obligat să-mi spui.

Şi, într-adevăr, în calitate de piţigoi era obligat.

— Din Richmond, domnilor, spuse Drummle nesocotindu-mă pe mine. O frumuseţe fără seamăn.

— Mult ştie idiotul ăsta despre frumuseţi fără seamăn! i-am şoptit eu lui Herbert.

— O cunosc pe domnişoara aceasta, spuse Herbert în auzul comesenilor, după ce toată lumea ciocni paharele.

— O cunoşti? spuse Drummle.

— Şi eu la fel, am adăugat eu cu faţa stacojie.

— O cunoşti? spuse Drummle. O, Doamne!

Acesta era singurul răspuns, în afară de aruncatul paharelor şi ceştilor, de care era în stare făptura aceea greoaie: dar, de data aceasta, răspunsul lui mă înfierbântă aşa de tare, de parcă m-ar fi împuns cu cine ştie ce ironie şi m-am sculat numaidecât după scaun, spunând că socoteam o neobrăzare faptul că lua cuvântul în Crâng – întrebuinţam expresia „a lua cuvântul în Crâng” ca pe o expresie corectă

şi parlamentară – bând în cinstea unei doamne despre care nu ştia nimic.

La aceste cuvinte, domnul Drummle se ridică şi mă întrebă ce vroiam să spun. Iar eu i-am răspuns cu cuvinte grave că Drummle ştie, pare-se, unde să mă găsească.

Piţigoii s-au împărţit în două tabere, pentru a hotărî dacă e cu putinţă să ajungi la vreun rezultat, după cuvintele acestea, fără vărsare de sânge.

„Dezbaterea deveni atât de înflăcărată, încât cel puţin şase membri foarte onorabili spuseseră altor şase membri, în timpul discuţiei, că aceştia din urmă ştiu, pare-se, unde să-i găsească. Totuşi, până în cele din urmă, se hotărî (Crângul fiind un loc de onoare) că dacă domnul Drummle va fi în stare să se prezinte cu un certificat de la doamna cu pricina, prin care aceasta să declare că el avea cinstea de a o cunoaşte, domnul Pip trebuie să-şi ceară scuze, în calitate de gentleman şi de piţigoi, deoarece s-a lăsat târât de mânie.

Această confruntare a fost hotărâtă pentru a doua zi, pentru ca nu cumva onoarea noastră să se răcească între timp, şi, a doua zi, Drummle a apărut cu o mică dovadă foarte politicoasă, scrisă de Estella, în care aceasta declara că avusese cinstea să danseze de câteva ori cu el. N-am avut încotro şi am fost silit să-mi cer scuze pentru că „mă lăsasem târât de mânie” şi să înlătur, ca fiind neîntemeiată, părerea că pot fi găsit oriunde pentru anumite scopuri.

Apoi, timp de o oră, Drummle şi cu mine am mârâit unul la adresa celuilalt, în timp ce Crângul era prins de o discuţie în contradictoriu şi, în cele din urmă, cineva declară că voia bună se restabilise cu o iuţeală uluitoare.

Povestesc toate acestea cu inima uşoară, dar pe atunci n-a fost deloc uşor pentru mine. Căci nu găsesc cuvintele potrivite pentru a spune cât mă durea gândul că Estella se purta frumos cu un nerod, cu un om josnic, greoi, morocănos şi atât de inferior tuturor oamenilor pe care-i cunoşteam. Şi astăzi încă mai cred că nu puteam să îndur

gândul că ea îşi apleca privirile asupra acestui câine, din pricina unei flăcări curate de mărinimie, care încălzea iubirea mea pentru Estella. Fără îndoială că m-aş fi simţit nenorocit, oricine ar fi fost omul pe care ea l-ar fi cinstit cu favoarea ei; dar un om mai demn mi-ar fi pricinuit o durere mai mică.

Îmi era uşor să descopăr şi am descoperit destul de repede Drummle începuse să o urmărească de aproape pe Estella că ea îi îngăduia acest lucru. În curând, am văzut că Drummle era mereu pe urmele ei, îl întâlneam în fiecare zi.

Drummle nu se dădea bătut, greoi şi încăpăţânat cum era, iar Estella îl suporta, când încurajându-l, când descurajându-1, uneori chiar măgulindu-1, alteori dispreţuindu-1, ba îl cunoştea foarte bine, ba îşi amintea cu greu cine era.

Dar Păianjenul, cum îi spunea domnul Jaggers, era obişnuit să aştepte şi era înarmat cu răbdarea tribului său. În afară de aceasta, avea o încredere neghioabă în banii lui şi în renumele familiei sale, care îi foloseau adeseori căci înlocuiau orice sforţare sau ţintă precisă. Aşa că Păianjenul nostru, în încăpăţânarea lui de a o pândi pe Estella, întrecea în răbdare multe alte insecte mai strălucitoare şi, adeseori, ieşea din amorţeală şi pica tocmai la momentul potrivit.

La un bal de la Richmond (pe atunci se dădeau baluri peste tot), Estella întrecu în frumuseţe pe toate celelalte femei; nătărăul de Drummle se ţinu atât de neruşinat, de ea şi stăruinţele lui au fost primite cu atâta bunăvoinţă, încât m-am hotărât să vorbesc cu Estella; m-am folosit de primul prilej. Acesta s-a ivit în timp ce Estella o aştepta pe doamna Brandley, cu care trebuia să se întoarcă acasă şi stătea singură gata de plecare, lângă nişte ghivece cu flori. Eu eram lângă ea, pentru că o însoţeam regulat când se ducea sau se întorcea de la astfel de petreceri.

— Eşti obosită, Estella?

— Destul de obosită, Pip.

— Nici nu mă mir.

— Mai bine spune că n-ar trebui să fiu obosită, pentru că înainte de orice, trebuie să-mi scriu scrisoarea către Satis.

— Ca să povesteşti triumful de astă-seară? am întrebat eu. Nu prea a fost grozav, Estella.

— Ce vrei să spui? Nici n-am ştiut că am câştigat vreun triumf.

— Estella, am spus eu, uită-te la individul acela din colţ, care se uită la noi.

— De ce să mă uit la el? întrebă Estella, aţintindu-şi ochii asupra mea. Ce e de văzut la individul acela din colţ – ca să întrebuinţez cuvintele tale – pentru ca să merite să mă uit la el?

— Tocmai aceasta-i întrebarea pe care vreau să ţi-o pun, am spus eu, fiindcă s-a ţinut de tine ca o umbră toată seara.

— În jurul unei lumânări zboară molii şi tot felul de alte făpturi urâte, răspunse Estella, privind spre Drummle. Ce-i vina lumânării?

— Lumânarea n-are nici o vină, am răspuns eu; dar, oare Estella nu se poate purta altfel?

— Ei şi! spuse ea, după o clipă, râzând. Poate. Da, sigur, dacă o spui tu aşa.

— Dar, Estella, ascultă ce-ţi spun. Mă simt nenorocit, când că încurajezi pe un om atât de vrednic de dispreţ cum e Drummle. Doar ştii că toată lumea îl dispreţuieşte.

— Ei şi? spuse ea.

— Ştii doar că e urât şi la trup şi la suflet. Un individ necioplit, nesuferit, josnic, prostănac.

— Ei şi? spuse ea.

— Ştii doar că nu poate impresiona decât cu banii lui şi un pomelnic caraghios de strămoşi goi la minet. Ştii sau nu?

— Ei şi? spuse ea din nou. Şi, de câte ori spunea vorbele acestea, ochii ei frumoşi se deschideau mai mari.

Ca să nu folosesc alt mijloc de a-i scuza cuvintele acestea, m-am agăţat eu de ele şi am spus repetând răspicat:

— Ei şi! De aceea mă simt nenorocit.

Dacă aş fi crezut că ea îl încuraja pe Drummle cu gândul de a mă face pe mine – pe mine – nenorocit, m-aş fi simţit inima mai uşoară; dar, ca de obicei, mă scotea cu totul din discuţie, aşa încât nu mă puteam gândi la aşa ceva.

— Pip, spuse Estella, aruncând o privire prin odaie, nu vorbi prostii despre influenţa purtării mele asupra ta. Poate că purtarea mea are înrâuriri asupra altora şi aceasta fiindcă aşa iu eu. Dar nu merită să mai vorbim.

— Ba merită, am spus eu, fiindcă nu pot să îndur să aud oamenii zicând: „Copleşeşte pe un bădăran, pe cel mai josnic dintre oameni, cu favoruri”.

— Eu pot să îndur, spuse Estella.

— O, nu fii atât de mândră şi de neînduplecată, Estella.

— În clipa aceasta îmi spune că sunt mândră şi neînduplecată! îşi spuse Estella, făcând un gest de mirare cu mâinile.

Şi, cu o clipă înainte, mă certa fiindcă îmi aplec urechea la spusele unui bădăran!

— Fără îndoială că aşa e, am spus eu repezit, fiindcă te-am văzut privindu-1 şi zâmbindu-i, chiar astă-seară, aşa cum nu mă priveşti pe mine şi nu-mi zâmbeşti mie niciodată.

— Atunci vrei, spuse Estella, întorcându-se brusc spre mine cu o privire fixă şi serioasă, dacă nu chiar supărată-vrei să te mint şi să te prind şi pe tine în cursă?

— Dar ce, pe el îl minţi şi-l prinzi în cursă?

— Da, şi pe mulţi alţii, pe toţi, în afară de tine. Uite-o pe doamna Brandley. Nu mai vreau să vorbesc.

Şi acum, după ce am încheiat un capitol al frământărilor care îmi stăpâneau inima şi mă îndurerau atât, nestânjenit trec mai departe, la întâmplarea care avea să mă urmărească timp şi mai îndelungat, întâmplare care era pregătită din vremea când nici noi nu ştiam că Estella exista pe lume, încă din vremea când mintea ei de copil începea să fie sucita în mâinile pustietoare ale domnişoarei Havisham.

O poveste ciudată spune că lespedea de piatră care trebuie să cadă asupra patului sultanului, în toiul gloriei

acestuia, a fost cioplită, încetul cu încetul, din blocul de stâncă; că tunelul prin care trebuie să treacă sfoara ce avea să ţină lespedea a fost, încetul cu încetul, scobit prin munte, apoi că lespedea a fost, încetul cu încetul, ridicată şi potrivită pe acoperiş; că frânghia a fost dusă până la piatră, încetul cu încetul, prin gaura nesfârşită – din stâncă şi apoi prinsă de inelul de fier.

Toate au fost pregătite cu multă osteneală şi când a sosit ceasul, sultanul a fost trezit în toiul nopţii iar securea ascuţită ce trebuia să desfacă frânghia de inelul cel mare de fier a fost pusă în mâna lui; şi el a dat o lovitură cu securea, iar frânghia se desfăcu şi alunecă la pământ, în timp ce tavanul se prăbuşi. Aşa s-a întâmplat şi cu mine: toată munca, din apropierea şi din depărtarea mea care ţintea acest sfârşit, fusese înfăptuită; şi, într-o clipă, lovitura a fost dată, iar acoperişul fortăreţei se prăbuşi peste mine.

Chapter 39

Aveam douăzeci şi trei de ani. Nu mai aflasem nimic care să mă lumineze asupra speranţelor mele şi trecuse o săptămână de când împlinisem douăzeci şi trei de ani. Ne mutaserăm de peste un an din Barnard's Inn şi locuiam la Temple. Locuinţa noastră era un Garden Count, jos, pe malul fluviului.

De câtva timp, relaţiile dintre domnul Pocket şi mine nu mai erau aceleaşi ca la început, măcar că ne împăcăm foarte bine. Deşi nu eram în stare să mă apuc de nimic serios – nădăjduiesc că din pricina mijloacelor mele de trai nesigure – îmi plăcea să citesc şi citeam regulat, timp de zece ore pe zi.

Afacerea lui Herbert progresa şi, în ce mă priveşte, lucrurile nu erau aşa cum le-am descris la sfârşitul capitolului dinainte.

Herbert plecase în călătorie până la Marsilia, în interes de afaceri. Eu eram singur şi singurătatea mă apăsa. Descurajat şi neliniştit cum eram, nădăjduind mereu că ziua de mâine sau săptămâna viitoare îmi va lumina drumul, dar

mereu dezamăgit în aşteptările mele, mi-era grozav de dor de faţa voioasă şi de răspunsurile vioaie ale prietenului meu.

Era o vreme nesuferită: furtună şi ploaie şi iarăşi furtună şi ploaie; noroi, noroi, noroi adânc pe toate străzile. În fiecare un văl greu se lăsa asupra Londrei, venind dinspre răsărit şi cobora mereu, ca şi cum în răsărit s-ar fi aflat nori şi vânt fără sfârşit. Atât de cumplită fusese vijelia, încât tablele de pe casele înalte fuseseră târâte de vânt, iar la ţară fuseseră dezrădăcinaţi copaci şi aripile morilor de vânt fuseseră smulse.

De pe coastă veneau veşti triste despre furtuni şi naufragii. Vijeliile fuseseră întovărăşite de torente de ploaie şi ziua aceasta, care tocmai se încheia acum, când mă aşezam şi eu în faţa focului cu o carte în mână, fusese cea mai cumplită dintre toate.

Din timpul acela, s-au făcut multe schimbări în Temple şi acum cartierul acesta nu mai e atât de pustiu ca atunci şi nici vederea spre fluviu nu mai este deschisă. Locuiam la ultimul etaj al ultimei case din cartier şi, în seara aceea, vântul care năvălea pe fluviu scutura casa, ca nişte bubuituri de tun, ca o vijelie pe mare.

Şi când ploaia adusă de vânt lovea în ferestre, îmi închipuiam, uitându-mă la geamurile care se zgâlţâiau, că mă aflu într-un far bătut de furtuni. Din când în când, fumul ţâşnea din cămin, ca şi cum nici el nu s-ar fi încumetat să iasă într-o astfel de noapte; şi când deschideam uşile şi mă uitam pe scară, vedeam că lămpile de pe scări erau stinse; iar când mă uitam pe ferestrele negre, făcând umbră feţei cu mâinile (nici nu putea fi vorba să le deschid împotriva muşcăturilor ploii şi ale vântului) vedeam că felinarele din curte erau stinse, că cele de pe porturi şi de pe mal pâlpâiau şi că focurile de cărbuni de pe şlepuri erau duse de vânt ca nişte picături aprinse de ploaie.

Citeam cu ceasornicul pe masă, cu gândul să închid cartea la ora unsprezece. în clipa în care am închis-o, clopotul

catedralei Sfântul Paul şi multe alte clopote ale bisericilor din oraş, unele cu glas tare, altele în surdină, altele rămânând slabe de tot, au început să bată. Era ciudat cum spărgea vântul sunetele şi eu ascultam, gândindu-mă că vântul le copleşeşte aproape dangătul, când, deodată, am auzit nişte paşi pe scară.

N-are rost sa amintesc ce nelinişte m-a făcut să tresar şi să leg, în chip neînţeles, paşii aceia cu paşii surorii mele care murise. Neliniştea mi-a trecut într-o clipă şi, când am ascultat din nou, am auzit nişte paşi care se poticneau.

Amintindu-mi că lampa de pe scară se stinsese, am luat lampa la care citeam şi am ieşit în capul scării. Omul care era jos, se opri la vederea lămpii mele.

— E cineva acolo? am strigat eu, privind în jos.

— Da, spuse o voce care venea din întuneric.

— Ce etaj căutaţi?

— Cel mai de sus. Pe domnul Pip.

— Eu sunt. S-a întâmplat ceva?

— Nu s-a întâmplat nimic, răspunse glasul. Şi omul urcă scara.

Eu ţineam lampa peste balustrada scării, iar el intră, încetul cu încetul, în cercul luminos al lămpii. Era o lampă de masă cu abajur şi cercul de lumină pe care-l răspândea era foarte mic, aşa că omul nu rămase decât o clipă sub razele de lumină ale lămpii şi apoi a ieşit de sub ele. În clipa aceea am văzut o faţă străină, care se uita în sus cu un aer de emoţie şi de mulţumire pricinuit, pesemne, de vederea mea.

Urcând lampa după el, am văzut că omul e îmbrăcat gros dar sărăcăcios, ca un călător pe mare. Am văzut că are părul cărunt. Am văzut că se apropie de şaizeci de ani. Am văzut că e un om puternic, bine legat, un om ars de soare şi oţelit de vreme. Şi, în timp ce urca ultimele două trepte şi lumina lămpii ne cuprindea pe amândoi, l-am văzut, spre uimirea mea prostească, cu amândouă mâinile întinse spre mine.

— Mă rog, ce treabă aveţi cu mine? l-am întrebat eu.
— Ce treabă? repetă el, oprindu-se.
— A, da! Vă lămuresc eu, cu voia dumneavoastră.
— Doriţi să intraţi?
— Da, a răspuns el, doresc să intru, stăpâne.

Îi pusesem această întrebare cu un glas destul de neprimitor, căci nu-mi plăcea faţa aceea strălucitoare şi plină de bucuria de a mă fi văzut. Nu-mi plăcea, pentru că mi se părea că omul nu se aştepta să-i răspund în acelaşi fel.

Dar l-am lăsat să intre în odaia pe care tocmai o părăsisem şi, după ce am aşezat lampa pe masă, l-am rugat cât am putut mai politicos să mă lămurească.

Omul se uită în jurul lui cu un aer nespus de ciudat – un aer de plăcere mirată, ca şi cum ar fi avut vreun amestec în lucrurile pe care le admira – şi-şi scoase haina grosolană şi pălăria. Atunci am văzut că avea o faţă brăzdată şi un cap pleşuv şi că n-avea păr cărunt şi lung decât în părţi. Dar nu am văzut nimic care să mă lămurească. Dimpotrivă, în clipa următoare, l-am văzut din nou întinzându-şi amândouă mâinile spre mine.

— Ce doriţi? am întrebat eu, bănuind că aveam de-a face cu un nebun.

Omul încetă o clipă să mă privească şi-şi frecă încet capul cu mâna.

— E neplăcut pentru un om, spuse el cu glas răguşit şi spart, după ce a dorit un lucru atâta timp şi vine de departe, dar nu-i vina dumitale, nu-i vina niciunuia dintre noi… Îţi spun îndată. Dă-mi puţin răgaz, te rog.

Se aşează pe un scaun din faţa focului şi-şi acoperi fruntea cu mâinile lui mari, cafenii şi vânoase. M-am uitat bine la el şi m-am dat puţin în lături; dar nu-l cunoşteam.

— Ei cineva pe aici? întrebă el, uitându-se peste umăr. E cineva?

— De ce îmi pui întrebări, dumneata, un străin, care intri în casa mea la ceasul acesta din noapte? am spus eu.

— Eşti deştept, răspunse el, clătinând chibzuit şi drăgăstos din cap. Mă bucur că te-ai făcut deştept! Dar nu te repezi la mine. O să-ţi pară rău pe urmă.

M-am lăsat păgubaş de intenţia pe care el o dibuise atât de bine, căci îl cunoşteam. Nici o trăsătură de pe faţa lui nu-mi era cunoscută, dar, totuşi, îl cunoşteam. Dacă vântul şi ploaia ar fi târât cu el toţi anii aceştia, ar fi împrăştiat toate întâmplările din răstimpul acesta, dacă, ne-ar fi dus din nou în cimitirul unde am stat pentru întâia oară faţă în faţă şi tot nu l-aş fi cunoscut mai bine decât îl cunoşteam acum, când stătea pe scaunul din faţa focului.

Nu era nevoie să scoată o pilă din buzunar şi să şi-o lege în jurul capului; nu era nevoie să-şi cuprindă spatele cu mâinile şi să umble tremurând prin odaie ca să-l recunosc. Îl cunoscusem înainte ca el să mă ajute cu vreuna din mişcările acestea deşi, cu o clipă înainte, nici nu-mi dădusem seama că bănuiesc măcar identitatea lui.

Se întoarse spre locul meu şi-şi întinse din nou amândouă mâinile.

Neştiind ce să fac – căci de mirare nu mai eram stăpân pe mine – i-am dat mâinile cu silă. El le strânse din toată inima, le ridică la gura lui, le sărută şi le strânse mai departe.

— Te-ai purtat frumos, băiete, spuse el. Mărinimosul Pip! Şi eu n-am uitat asta niciodată!

Deoarece schiţă o mişcare ca şi cum ar fi vrut să mă sărute, i-am pus mâna pe piept, îndepărtându-l.

— Stai! am spus eu. Opreşte-te! Dacă îmi eşti recunoscător pentru cele ce am făcut pentru dumneata, când eram mic, nădăjduiesc că ţi-ai arătat recunoştinţa, schimbându-ţi felul de viaţă. Dacă ai venit să-mi mulţumeşti, află că nu e nevoie. Totuşi, m-ai găsit şi, fără îndoială, că trebuie să fie ceva bun în sentimentul care te-a adus aici, aşa că eu nu te voi izgoni; dar trebuie totuşi să înţelegi că… eu…

Ciudăţenia privirii lui îmi atrase atenţia într-atât, încât vorbele mi s-au oprit pe buze.

— Spuneai, observă el, după ce ne-am măsurat unul pe altul în tăcere, spuneai că trebuie să înţeleg. Ce trebuie să înţeleg?

— Că nu doresc să reînnoiesc cunoştinţa aceasta întâmplătoare de demult, în împrejurările de astăzi, atât de diferite. M-aş bucura să ştiu că te-ai pocăit şi că ai devenit alt om. Mă bucură să-ţi spun toate acestea. Mă bucură că, la gândul că merit să-mi mulţumeşti, ai venit să-mi mulţumeşti. Dar, totuşi, drumurile noastre nu seamănă. Eşti ud şi pari ostenit. Vrei să bei ceva înainte de plecare?

Îşi legase basmaua în jurul gâtului şi se uitase tot timpul pătrunzător la mine, muşcând de capătul ei.

— Cred, spuse el, tot cu capătul basmalei în gură şi măsurându-mă mai departe, că vreau să beau ceva înainte de plecare şi-ţi mulţumesc.

Pe o măsuţă din colţ se afla o tavă pregătită. Am pus-o pe masa de lângă foc şi l-am întrebat ce vrea să bea. El atinse cu degetul una dintre sticle fără să se uite la ea şi fără să scoată nici o vorbă, iar eu i-am pregătit nişte rom fierbinte cu apă. Încercam să-mi stăpânesc mânia, dar privirea cu care mă măsura, în timp ce se sprijinea pe spătarul scaunului, cu capul răsucit al basmalei între dinţi – uitase de el, pesemne – mă făcea să tremur. Când, în cele din urmă, am pus paharul în faţa lui, am văzut cu uluire că avea ochii plini de lacrimi.

Până atunci stătusem în picioare, ca să-i dovedesc că doresc să plece.

Dar, când l-am văzut aşa, m-am înmuiat, cuprins de remuşcări.

— Sper, am spus eu cu glas repezit, turnându-mi şi mie ceva în pahar şi trăgând un scaun lângă masă, că nu ţi s-a părut tocmai acum că am vorbit aspru cu dumneata. Nu era gândul meu să te jignesc şi, dacă am greşit, să ştii că-mi pare rău îţi doresc să-ţi meargă bine şi să fii fericit!

În timp ce eu duceam paharul la gură, el se uita mirat la capătul basmalei, căreia îi dăduse drumul în clipa când

deschisese gura şi întinse mâinile. I-am dat mâna, apoi el a băut şi, pe urmă, şi-a acoperit fruntea şi ochii cu mâneca.

— Cum o duci acum? l-am întrebat eu.

— Am fost crescător de oi şi de vite şi am mai avut şi alte meserii, dincolo, în lumea nouă, spuse el, multe mii de mile de apă şi furtună departe de aici.

— Nădăjduiesc c-ai dus-o bine!

— Minunat de bine. Au mai dus-o şi alţii bine, dar nici unul nu s-a descurcat nici pe departe aşa bine ca mine. Mi-a mers faima.

— Mă bucur.

— Nădăjduiesc că spui adevărat, băiete.

Fără să mă opresc pentru a pătrunde vorbele acestea şi tonul cu care fuseseră rostite, i-am vorbit de un lucru care tocmai îmi trecuse prin minte.

— L-ai văzut vreodată pe omul pe care l-ai trimis la mine, după ce şi-a îndeplinit însărcinarea? am întrebat eu.

— Nici n-am dat cu ochii de el. Nici n-aveam cum.

— A venit după cum l-ai însărcinat şi mi-a adus cele două hârtii de câte o liră. Pe atunci eram băiat sărac, după cum ştii, şi pentru un băiat sărac două lire sunt o avere. Dar, ca şi dumitale, mi-a mers bine după aceea şi trebuie să-mi dai voie să ţi le înapoiez. Poţi să le întrebuinţezi în folosul unui alt băiat sărac. Şi am scos punga din buzunar.

Mă privea ţintă, în timp ce-mi puneam portofelul pe masă şi-l deschideam şi tot aşa şi în timp ce desprindeam două hârtii de câte o liră din conţinutul lui. Erau două hârtii curate şi noi, pe care eu le-am desfăcut şi i le-am întins lui. Fără şi desprindă ochii de la mine, le aşează una peste alta, le împături, le răsuci, le dădu foc, apropiindu-le de lampă şi lăsă să cadă cenuşa pe tavă.

— Pot îndrăzni, spuse el apoi cu un zâmbet care semăna a încruntare şi cu o încruntare care semăna a zâmbet, să te întreb cum de ţi-a mers bine, de când am stat amândoi în ştinile acelea pustii şi îngheţate?

— Cum?

— Aha!

Îşi goli paharul, se scula şi rămase în picioare lângă foc, punând mâna lui grea şi bătătorită pe cămin. Îşi puse un picior la marginea focului ca să-1 usuce şi să-1 încălzească, iar gheata udă începu să fumege; dar el nu se uita nici la foc, ci numai la mine. De-abia acum tremuram de-a binelea.

După ce buzele mi se întredeschiseră şi îngânară câteva cuvinte fără sunet, mi-am dat osteneala să-i spun (deşi nu puteam vorbi desluşit) că îmi fusese hărăzit să pun mâna pe o mare avere.

— Are voie un ocnaş să întrebe ce fel de avere? spuse el.

Am răspuns cu un murmur în glas:

— Nu ştiu.

— Are voie un ocnaş să întrebe a cui avere? spuse el. Eu abia mai puteam vorbi:

— Nu ştiu.

— Am voie să ghicesc, spuse ocnaşul, care a fost venitul dumitale de când eşti major? Hai să începem cu prima cifră. Cinci?

Inima îmi bătea neregulat, ca un ciocan greu, şi m-am sculat, uitându-mă sălbatic la el, cu mâna pe spătarul scaunului.

— Acum să vorbim despre administratorul averii dumitale, urmă el.

Trebuie să fi existat vreun administrator sau aşa ceva, cât erai minor. Poate un avocat. Şi acum să trecem la prima literă din numele avocatului. N-o fi J?

Am văzut, ca într-un fulger, tot adevărul şi dezamăgirile, primejdiile, necazurile, urmările legate de noua mea situaţie năvăliră ca un puhoi în mintea mea, strivindu-mă cu atâta înverşunare, încât trebuia să lupt ca să mai pot răsufla.

— Să zicem, urmă el, că clientul avocatului al cărui nume începe cu J, să-i spunem Jaggers, să zicem că domnul ăsta s-a întors de peste mări şi ţări şi a debarcat la Portsmouth şi a venit să te vadă. „Totuşi m-ai găsit” ai spus adineaori. Ei!

Cum de te-am găsit? Păi am scris din Portsmouth unui om din Londra ca să-mi dea amănunte. Vrei să ştii care-i numele omului ăstuia? Păi, Wemmick îl cheamă.

N-aş fi putut să scot o vorbă, nici dacă mi-ar fi fost viaţa în primejdie.

Stăteam cu o mână pe spătarul scaunului şi cu cealaltă pe piept, căci mi se părea că mă înăbuş. Stăteam aşa, uitându-mă la el cu o privire sălbatică, iar când odaia începu să se clatine şi să se învârtească, m-am încleştat cu mâna de scaun. El m-a prins în braţe, m-a tras până la canapea, mi-a culcat capul pe perne şi s-a lăsat îhtr-un genunchi în faţa mea; şi faţa aceea de care îmi aminteam atât de bine şi care mă făcea să tremur, era aproape de tot de mine.

— Da, Pip, băiete, am făcut un gentleman din tine! Eu am făcut asta! Am jurat atunci că dacă, vreodată, am să agonisesc vreun ban, banul ăla să fie al tău. Am jurat pe urmă că dacă, odată, am să fac afaceri şi am să mă îmbogăţesc, tu să fii om bogat. Am dus un trai greu, ca ţie să-ţi fie viaţa uşoară; am muncit din greu, ca ţie să nu-ţi pese de muncă. Ce te ură, băiete? Îţi spun eu să te simţi îndatorat faţă de mine? Nici gând. Îţi spun toate astea ca să ştii că amărâtul ăla de ne pe care l-ai scăpat, şi-a ridicat capul aşa de sus, încât a fost în stare să facă un gentleman şi, Pip, ăla eşti tu!

Sila pe care o simţeam faţă de omul acesta, teama de el, scârba cu care mă închirceam de frica lui, n-ar fi putut să fie mai mare, chiar dacă el ar fi fost cea mai crudă fiară.

— Vezi, Pip? Eu sunt pentru tine un al doilea tată. Tu mi-eşti fiu, mai fiu decât oricare fiu. Am agonisit bani, numai ca să ai tu ce cheltui. Când eram păstor cu simbrie într-o cocioabă pustie şi nu vedeam alte feţe decât ale oilor, până ce am şi uitat cum arată o faţă de om, vedeam mereu faţa ta înaintea ochilor. De multe ori, când mâncam în cocioaba aia, îmi aruncam cuţitul în pământ şi-mi spuneam: Şi acum se uită băiatul la mine, cât mănânc şi beau!

Te vedeam cum erai atunci, în mlaştinile înfundate în ceaţă. Să mă bată Dumnezeu, spuneam mereu şi ieşeam afară la aer, ca să spun vorbele astea sub cerul liber, dacă nu fac un gentleman din băiatul ăsta, când oi fi liber şi bogat. Şi am făcut-o. Uită-te la tine, băiete! Uită-te la casa asta de boier! Boier? Ei! Să faci rămăşaguri pe bani cu boieri şi să-i baţi!

Era atât de înfierbântat şi de triumfător şi apoi ştia că-mi pierdusem aproape cunoştinţa, aşa încât nici nu se uita la felul cum primeam spusele lui.

Era singura fărâmă de uşurare, care-mi mai rămânea.

— Uită-te! urmă el, scoţându-şi ceasornicul din buzunar şi răsucind spre el un inel după degetul meu, în timp ce eu mă strângeam, ca şi cum m-ar fi atins un şarpe. E de aur şi ce frumos! E de gentleman, nu-i aşa? Şi un diamant înconjurat de rubine. Şi ăsta-i de gentleman, nu? Uită-te la hainele tale; nici nu se găsesc mai bune! Şi cărţi, spuse el, plimbându-şi privirile prin odaie, cărţi cu sutele pe rafturi! Şi le citeşti, nu-i aşa? Citeai, când am intrat eu. Ha, ha! Ai să mi le citeşti şi mie, băiete! Şi dacă-s scrise în limbi străine pe care eu nu le înţeleg, o să mă mândresc, ca şi cum aş înţelege fiecare vorbă. Şi iarăşi îi luă mâinile şi le duse la gura lui, în timp ce mie îmi îngheţa sângele în vine.

— Nu te supăra că vorbesc atâta, Pip, spuse el după ce-şi duse din nou mâneca peste ochi şi peste frunte, în timp ce din gâtlejul lui se auzea hârâiala aceea, pe care o cunoşteam atât de bine şi tocmai fiindcă era atât de grav, mi-era silă de el. Nu pot să mă port altfel şi nici să tac, băiete… Tu n-ai aşteptat ziua asta, aşa cum am aşteptat-o eu; nu te-ai pregătit pentru ea aşa ca mine. Dar nu te-ai gândit niciodată că s-ar putea să fiu eu?

— O, nu, nu, am răspuns eu. Niciodată, niciodată.

— Vezi, eu eram şi numai.eu. Nimeni nu s-a amestecat întreaba asta decât eu şi cu domnul Jaggers.

— Nimeni altcineva? am întrebat eu.

— Nu, spuse el, cu o privire mirată, cine să se fi amestecat? Măi băiete, şi ce frumos te-ai făcut! Ei, or fi nişte ochi frumoşi pe undeva, aşa-i? Nu se află nişte ochi frumoşi pe undeva la care tu te gândeşti cu drag?

O, Estella, Estella!

— Ai tăi să fie, băiete, dacă-i poţi cumpăra cu bani. Nu că un gentleman aşa învăţat ca tine nu i-ar putea câştiga şi fără bani; dar o să ai bani berechet!

Lasă-mă să-ţi spun tot ce vroiam să-ţi spun, măi băiete. Când eram păstor cu simbrie în coliba aceea, stăpânul meu a murit (era şi el tot ocnaş ca şi mine, şi mi-a lăsat mie banii lui şi eu mi-am răscumpărat libertatea şi mi-am văzut de treaba mea. Tot ce făceam, pentru tine făceam. Dumnezeu să ardă tot ce fac,ziceam, dacă nu fac totul pentru el! Şi totul mi-a mers de minune. Cum ţi-am spus şi adineaori, mi-a mers faima. Banii pe care i-am trimis acasă la domnul Jaggers erau câştigul din primul an – tot ţi-am trimis – ştii, atunci când a venit după tine, aşa cum i-am scris eu în scrisoare.

O, de n-ar fi venit niciodată! De m-ar fi lăsat la fierărie, departe de a fi mulţumit dar, totuşi fericit, faţă de cele ce simţeam acum!

— Şi ce răsplată pentru mine, măi băiete, să ştiu în sufletul meu că eu fac un gentleman. Caii cei frumoşi ai coloniştilor puteau să mă umple de praf, când umblam pe drum; ştii ce spuneam? Îmi spuneam în gândul meu: Eu fac un gentleman mai de soi decât o să fiţi voi vreodată! Când îşi spuneau unul altuia: 209 „Acum câţiva ani era puşcăriaş şi-i un bădăran de rând şi un neştiutor” ştii ce-mi spuneam? Îmi spuneam în gândul meu: Dacă.eu nu-s gentleman şi nicicarte nu ştiu, apoi să ştiţi că am, în Londra, un gentleman. Voi toţi aveţi turme şi pământ, dar care dintre voi are un gentleman fără cusur? Ş i aşa mergea treaba. Şi aşa mi-am băgat în cap să vin, într-o bună zi, să-mi văd băiatul şi să-i spun cine sunt, chiar în casa lui.

Îşi puse o mână pe umărul meu. Mă cutremuram la gândul că mâna lui era pătată de sânge.

— N-a fost uşor pentru mine, măi Pip, să plec de acolo şi nici fără primejdie. Dar mă ţineam de gândul ăsta şi, cu cât era mai greu, cu atât mai tare mă agăţăm de el, fiindcă eram hotărât să vin şi nici nu mai încăpea vorbă c-o să fie aşa. Şi, până la urmă, tot am făcut-o. Am făcut-o, băiete!

Încercam să-mi adun gândurile, dar eram prea înmărmurit.

Mi se părea că îndrăgesc vântul şi ploaia mai mult decât pe el; şi nici acum nu puteam să despart glasul lui de glasul vântului şi al ploii, deşi acelea erau gălăgioase, iar glasul lui era potolit.

— Unde ai să mă adăposteşti? mă întrebă el, după câteva clipe. Trebuie să mă adăpostesc undeva, băiete.

— Ca să dormi? întrebai eu.

— Da. Ca să dorm mult şi bine, răspunse el, fiindcă marea m-a clătinat şi m-a udat, multe luni de zile.

— Prietenul şi tovarăşul meu de locuinţă, spusei ridicându-mă de pe canapea, e plecat. O să-ţiu dau odaia lui.

— Nu se întoarce mâine?

— Nu, spusei eu mecanic, cu toate sforţările pe care le făceam. Nu mâine.

— Fiindcă, vezi tu, băiete, spuse el coborând glasul şi atingându-mă tainic cu degetul lui lung pe piept. Trebuie să fim prevăzători.

— Cum adică, prevăzători?

— Doamne, altfel mă aşteaptă moartea!

— Cum moartea?

— Am fost trimis acolo pe viaţă. Dacă mă întorc, mă pândeşte moartea.

Prea s-au întors mulţi în ultimul timp şi dacă sunt prins, mă spânzură.

Numai asta mai trebuia; nenorocitul de el, după ce mă împovărase ani de zile cu lanţurile lui nenorocite de aur şi argint, îşi mai şi primejduise viaţa ca să mă vadă şi viaţa lui

atârna acum de mine! Dacă l-aş fi iubit în loc să-l urăsc, dacă m-aş fi simţit legat de el prin admiraţia şi dragostea cea mai puternică, în loc să mă strâng de silă în faţa lui şi tot n-ar fi fost mai rău. Dimpotrivă, ar fi fost mai bine, căci atunci scăparea lui ar fi fost un gând firesc, ar fi fost imboldul dragostei.

Prima mea grijă a fost să închid obloanele, ca să nu se vadă lumină de afară şi apoi să închid şi să zăvorăsc uşile. În timpul acesta, el stătea la masă mâncând biscuiţi şi bând vin; şi mă uitam la el, îl vedeam pe ocnaşul din ţara mlaştinilor. Aproape că mi se părea că trebuie să se aplece îndată, ca să-şi pilească cătuşa de la picior.

După ce am intrat în odaia lui Herbert şi am închis orice comunicaţie cu scara, în afară de uşa odăii unde avusese loc convorbirea noastră, îl întrebai dacă vrea să se culce. El răspunse că da şi-mi ceru ceva „rufărie de boier”, ca să aibă cu ce să se îmbrace a doua zi de dimineaţă. Am scos rufele şi i le-am pregătit şi, din nou, sângele mi-a îngheţat în vine, când el mi-a strâns mâinile, urându-mi noapte bună.

Am ieşit din odaia aceea, fără să-mi dau seama cum, apoi am scormonit focul în odaia unde stătusem împreună şi m-am aşezat lângă cămin, căci mă temeam să mă duc la culcare. Am stat aşa înmărmurit o oră sau două, cufundat în gânduri, şi, numai după ce am început să mă gândesc, mi-am dat seama cât eram de nenorocit şi cum se sfărâmase în bucăţi corabia pe care mă îmbarcasem.

Gândurile domnişoarei Havisham cu privire la mine nu fuseseră decât un vis. Estella nu-mi era sortită mie; mi-era îngăduit să intru la Satis din politeţe, fiindcă eram un ghimpe pe pielea rudelor lacome, o jucărie cu inimă mecanică pe care să exersezi în lipsă de alt mijloc; acestea au fost primele lovituri; dar cea mai usturătoare şi mai adâncă durere dintre toate era că, din pricina puşcăriaşului acestuia vinovat de cine ştie ce crime şi care putea oricând să fie ridicat pentru a fi spânzurat la Old Bailey, îl părăsisem pe Joe.

Nu m-aş fi întors la Joe acum, nu m-aş fi întors la Biddy, pentru nimic în lume; poate numai pentru că simţământul că mă purtasem ca un netrebnic era mai puternic decât orice. Nici o înţelepciune de pe lume nu mi-ar fi putut aduce mângâierea pe care aş fi găsit-o în simplicitatea şi dragostea lor; dar ştiam că niciodată, niciodată nu voi putea să destram ceea ce făcusem.

În fiecare vâjâit de vânt şi în fiecare puhoi de ploaie, mi se părea că aud paşii urmăritorilor. De două ori, aş fi putut să jur că cineva ciocănea şi că se auzeau şoapte la uşa de la intrare. Chinuit de aceste temeri, începeam să-mi închipui sau să-mi amintesc că avusesem presimţiri tainice despre venirea acestui om. Că de câteva săptămâni, întâlneam mereu pe stradă oameni care îmi aminteau de el. Că aceste legături erau din ce în ce mai numeroase, pe măsură ce el se apropia, venind pe mare. Că spiritul lui păcătos trimisese aceşti soli spiritului meu şi că totul se întâmplase aievea şi el se afla acum sub acelaşi acoperiş cu mine.

Împreună cu aceste gânduri, veni şi gândul că ochii mei de copil îl văzuseră ca pe un om cumplit de rău; că îl auzisem pe celălalt puşcăriaş povestind că acesta încercase să-l ucidă; că îl văzusem în fundul şanţului, zbătându-se şi luptându-se ca o fiară sălbatică. Din aceste amintiri, se născu, la lumina flăcărilor, şi prinse chip, groaza că poate nu sunt în siguranţă, aici închis în aceeaşi casă cu el, în noaptea pustie şi sălbatică. Groaza aceasta se umflă până ce umplu toată odaia şi mă împinse să iau lumânarea şi să mă duc să mă uit cu ochii mei la omul care-mi chinuia cugetul.

Îşi legase o batistă în jurul capului şi în somn faţa lui era întunecată şi încordată. Dar dormea destul de liniştit, deşi îşi pusese pistolul alături de el, pe pernă. Ceva mai potolit ca înainte, am scos încetişor cheia din uşa odăii lui şi am răsucit-o pe dinafară, înainte de a mă aşeza din nou în faţa focului. Încetul cu încetul, am alunecat de pe scaun şi m-am întins pe jos. M-am trezit, fără să mă fi despărţit nici o clipă

de senzaţia aceea de durere, care pusese stăpânire pe mine. Clopotele bisericilor din est băteau ora cinci, lumânările arseseră până la capăt, focul era stins, iar vântul şi ploaia măreau bezna de afară.

Aici se sfârşeşte stagiul al doilea din împlinirea speranţelor lui Pip.

Chapter 40

A fost o mare fericire pentru mine că eram nevoit să-1 pun – pe cât puteam – la adăpost pe prea temutul meu oaspete căci, gândul acesta, năvă-lindu-mi în minte, de cum m-am trezit, îmi învălui celelalte gânduri ca într-o negură îndepărtată.

Era limpede că nu-1 puteam ţine ascuns în casă. Era cu neputinţă să fac aceasta şi încercarea de a-1 ascunde ar fi stârnit, în chip firesc, bănuieli. E adevărat că Duhul Răzbunării nii mai era în serviciul meu, dar acum grija casei era încredinţată unei femei bătrâne şi iute la fire, ajutată de un pachet însufleţit de zdrenţe pe care ea îl numea nepoata sa; şi, dacă aş fi ascuns vreuna din odăi de privirile lor, cu siguranţă că le-aş fi aţâţat curiozitatea. Aveau amândouă vederea slabă, fapt pe care eu îl pusesem pe socoteala obiceiului de a se uita mereu prin gaura cheii şi-ţi răsăreau nereu în faţa ochilor, când nu aveai nevoie de ele; de altfel, asta era singura lor calitate, în afară de faptul că erau hoaţe. Ca să nu dau întâmplării un aer misterios, mă hotărâi să le anunţ, încă de dimineaţă, că unchiul meu sosise, pe neaşteptate, de la ţară.

Luai această hotărâre, în timp ce mai bâjbâiam încă prin întuneric, în căutarea mijloacelor de a aprinde lumina. Fiindcă, până la urmă, nu dădui de aceste mijloace, am fost nevoit să mă duc până la ghereta paznicului de noapte de alături şi să-l rog să vină cu lanterna. Şi, în timp ce coboram scările pe bâjbâite, mă împiedicai de ceva şi acel ceva era un om ghemuit într-un colţ.

Deoarece omul nu-mi răspunse, când îl întrebai ce caută acolo, ci se feri în tăcere de atingerea mea, o luai la goană până la gheretă şi-l rugai pe paznic să vină iute, povestindu-i incidentul pe drum. Vântul sufla cu mai multă furie decât oricând. Ne-am gândit că nu merită să primejduim lumina din lanternă, aprinzând din nou lămpile stinse de pe scară. Am examinat scara dintr-un cap într-altul, fără să găsim pe nimeni. Atunci îmi trecu prin minte că omul s-ar fi putut strecura în casă, aşa că, aprinzând lumânarea de la lanterna gardianului şi lăsându-1 pe el să mă aştepte la uşă, începui să cercetez cu băgare de seamă odăile, chiar şi pe aceea unde dormea mult temutul oaspete. Era linişte peste tot şi se vedea nimeni nu intrase în casă.

Mă tulbura gândul că tocmai în noaptea aceea se aflase un om la pândă şi, bizuindu-mă pe norocul de a născoci o lămurire satisfăcătoare, l-am întrebat pe gardian, în timp ce-i întindeam un păhărel cu vin, dacă lăsase să treacă vreun om, luase masa în oraş.

— Da, răspunse el. Trecuseră trei domni la ore diferite ale nopţii. Unul locuia la Fountain Court şi ceilalţi doi în Lane, iar el îi văzuse pe toţi îndreptându-se spre casele lor. Dar, singurul om care locuia în casa unde locuiam şi eu plecase la ţară de câteva săptămâni şi eram sigur că nu se întorsese în noaptea aceea, pentru că văzusem uşa locuinţei lui zăvorâtă, în timp ce urcam scările.

— Fiindcă noaptea e aşa urâtă, domnule, spuse paznicul, dându-mi paharul înapoi, au trecut foarte puţini oameni pe la ghereta mea. În afară de cei trei domni de care v-am vorbit, nu-mi amintesc să mai fi trecut vreunul de la ora unsprezece, când a întrebat un străin de dumneavoastră.

— Da. Unchiul meu, bâigui eu.

— L-aţi văzut?

— Da, sigur.

— Şi pe domnul care era cu el?

— Domnul care era cu el! repetai eu.

— Mi se părea că e un domn cu el, răspunse paznicul. S-a oprit când s-a oprit şi unchiul dumneavoastră să vorbească cu mine şi apoi a pornit când a pornit şi celălalt.

— Ce fel de om era?

Paznicul nu băgase de seamă; parcă un lucrător după câte îşi amintea, purta nişte haine prăfuite şi un palton închis la culoare. Fireşte că paznicul lua lucrurile mai uşor decât mine; căci nu avea motivele mele de a pune atâta greutate pe fiecare lucru.

După ce am scăpat de el, ceea ce am făcut fără să mai lungesc explicaţiile, mintea începu să mi se tulbure de toate aceste împrejurări care luate fiecare în parte, păreau uşor de dezlegat. De pildă, un chefliu care se întoarce din oraş şi care n-ar fi trecut pe la ghereta paznicului de noapte s-ar fi putut rătăci pe scara mea şi să adoarmă acolo. Sau, de pilda, oaspetele meu fără nume ar fi putut să fie însoţit de cineva care să-i arate drumul. Totuşi, luate împreună, aceste împrejurări aveau o înfăţişare neplăcută pentru un om atât de încrezător şi de temător cum mă făcuseră pe mine schimbările din ultimele ore.

Am scormonit focul, care la ora aceea a dimineţii, ardea cu o flacără palidă şi am aţipit în faţa căminului. Când ceasornicele oraşului băturâ ora şase, mi se păru că dormisem o noapte încheiată şi, fiindcă mai era o oră întreagă până la răsăritul soarelui, am mai moţăit puţin; uneori mă trezeam tulburat, fiindcă în urechi îmi răsunau convorbiri neînţelese; alteori, auzeam vâjâitul vântului în cămin; în cele din urmă, mă cufundai într-un somn adânc, are m-am trezit speriat din pricina luminii de afară.

Până atunci nu avusesem răgaz să mă gândesc la situaţia mea şi nici acum nu puteam. Nu aveam putere să înţeleg. im abătut şi amărât până în adâncul sufletului, dar idurile îmi erau foarte împrăştiate. Cât despre plăsmuirea unui plan de viitor, cred că aş fi fost mai curând în stare plăsmuiesc un elefant.

În timp ce deschideam ferestrele riveam afară la dimineaţa ploioasă, pustie şi plumburie, în timp ce mă plimbam din odaie în odaie sau când mă aşezam tremurând în faţa focului aşteptând să-mi vină spălătoreasa, în tot timpul acesta, mă gândeam la nenorocirea mea, dar nu-mi dădeam seama cât eram de nenorocit, nu ştiam de când mă simţeam aşa, nici în ce zi a săptămânii mă năpădiseră gândurile acestea şi nici chiar cine eram eu gândeam aşa.

În cele din urmă, baba şi nepoata ei sosiră, – era greu să deosebşti capul babei de mătura pe care o ţinea în mâna – şi se arătară amândouă foarte mirate, la vederea mea şi a focului.

Le-am împărtăşit vestea că unchiul meu sosise în timpul nopţii, că dormea acum şi că, prin urmare, pregătirile pentru gustarea de dimineaţă aveau să sufere schimbări. Apoi mă spălai şi mă îmbrăcai, în timp ce ele izbeau mobila şi stârneau praful. Şi, aşa, într-un fel de vis sau de hipnoză, mă trezii din nou lângă foc, aşteptând ca el să vină la masă.

Apoi, uşa se deschise şi el ieşi din odaie. Nu puteam să sufăr să-l văd, mi se părea că, în lumina zilei, arată şi mai nesuferit.

— Nici nu ştiu măcar cum să-ţi spun, începui eu, vorbind în şoaptă, în timp ce el se aşeza la masă. Am spus tuturor că eşti unchiul meu.

— Foarte bine, băiete! Spune-mi unchiule.

— Bănuiesc că pe vapor ţi-ai luat un nume…

— Da, dragul meu. Am luat numele de Provis.

— Ai de gând să rămâi cu numele acesta?

— Da, de ce nu? E la fel de bun ca oricare altul, doar că-ţi place ţie altul mai mult.

— Care e numele dumitale adevărat? îl întrebai eu în şoaptă.

— Magwitch, răspunse el tot aşa, cel de botez e Abel.

— Ce meserie ai avut?

— Ocnaş, măi băiete.

Vorbea foarte serios şi întrebuinţase cuvântul, ca şi cum a fi ocnaş ar fi o meserie.

— Când ai intrat în Temple, aseară…, începui eu oprindu-mă ca să mă întreb dacă era cu putinţă ca faptul acesta, care părea atât de îndepărtat, să se fi întâmplat în ajun.

— Da, băiete?

— Când ai trecut pe la gheretă şi l-ai întrebat pe paznic care-i drumul, mai era cineva cu dumneata?

— Cu mine? Nu, măi băiete.

— Dar era cineva pe acolo.

— N-am prea băgat de seamă, spuse el cu îndoială, fiindcă nu cunosc drumurile pe aici. Dar cred că mai era cineva care venise o dată cu mine.

— Eşti cunoscut în Londra?

— Sper că nu! spuse el, lovindu-şi gâtul cu degetul arătător, ceea ce mă făcu să roşesc şi să-mi fie silă de el.

— Ai fost vreodată cunoscut în Londra?

— Nu prea bine. Locuiam mai mult în provincie.

— Ai fost… judecat… la Londra?

— Când? spuse, el, privindu-mă pătrunzător.

— Ultima oară.

Dădu din cap.

— Atunci l-am cunoscut pe domnul Jaggers. El era de partea mea.

Îmi venea pe buze întrebarea pentru ce fusese judecat. Dar el puse mâna pe un cuţit, îl învârti prin aer şi după ce spuse:

— Şi-am ispăşit şi am plătit cu vârf şi îndesat pentru ce am făcut! se apucă să mănânce.

Înfuleca urât şi toate mişcările lui erau stângace, gălăgioase şi lacome.

De când îl văzusem mâncând în mlaştini, îi mai căzuseră câţiva dinţi; şi când plimba îmbucătura prin gură şi răsucea capul într-o parte ca să prindă mâncarea între doi colţi puternici din faţă, arăta chiar ca un câine bătrân înfometat.

Dacă aş fi avut poftă de mâncare la începutul mesei, cu siguranţă că aş fi pierdut-o, văzându-l pe el cum mănâncă şi aş fi stat – aşa cum stăteam şi acum – cuprins de o scârbă fără seamăn faţă de el şi uitându-mă încruntat la faţa de masă.

— Sunt un mâncăcios fără pereche, măi băiete, spuse el în chip de scuză, după ce sfârşi masa, dar aşa am fost de când mă ştiu. Poate că dacă, de felul meu, aş fi fost mai puţin mâncău, aş fi intrat în mai puţine buclucuri. La fel şi cu fumatul. Când am intrat păstor cu simbrie, la început, acolo, pe tărâmul celălalt, cred că aş fi înnebunit de tristeţe şi aş fi ajuns ca o oaie „melalcolică” dacă nu m-aş fi mângâiat cu fumatul.

Şi, spunând aceste vorbe, se sculă de la masă, îşi vârî mâna în haina lui de marinar şi scoase din buzunar o pipă scurtă şi neagră şi o mână de tutun din cel care se numeşte „Cap de negru”. După ce-şi umplu luleaua, puse înapoi restul de tutun, ca şi cum buzunarul lui ar fi fost un sertar. Apoi, apucă cu cleştele un tăciune aprins din cămin şi-şi aprinse luleaua şi, pe urmă, începu să se plimbe pe covoraşul din faţa căminului cu spatele la foc, îndeletnicindu-se cu ocupaţia lui cea mai plăcută, aceea de a-şi întinde mâinile spre mine.

— Ăsta este, spuse el legănându-mi mâinile în sus şi în jos, în timp ce trăgea din lulea, ăsta este gentleman-ul pe care l-am făcut eu! Un gentleman adevărat! Îmi face bine să mă uit la tine, Pip. Tot ce doresc e să stau aici şi să mă tine!

Îmi desprinsei mâinile cât putui mai curând şi-mi dădui seama că începusem să chibzuiesc asupra situaţiei mele. Când auzeam glasul lui răguşit şi mă uitam la capul lui pleşuv cu păr cenuşiu de o parte şi de alta, înţelegeam cât erau de grele lanţurile care mă legau.

— Nu vreau să-l văd pe domnişorul meu umblând prin noroiul de pe stradă. Pe ghetele lui nu trebuie să se vadă noroi. Domnişorul meu trebuie să aibă cai. Da, Pip! Cai de călărie şi cai de trăsură şi cai de călărie şi de trăsură pentru

slugile lui. Ce adică, coloniştii să aibă cai (şi încă de soi, Dumnezeule!) şi domnişorul meu din Londra să nu aibă? Nu, nu. N-o să mai purtăm ghete murdare de noroi, Pip, nu-i aşa? Or să vadă coloniştii!

Scoase din buzunar un portofel care crăpa de plin ce era şi lovi cu el în masă.

— În portofelul ăsta, măi băiete, sunt hârtii care merită cheltuite. Ale tale sunt. Tot ce am e al tău. Să nu-ţi fie teamă. Am venit în ţară ca să văd cum cheltuieşte domnişorul meu banii mei ca un adevărat domnişor. Asta-i plăcerea mea. Plăcerea mea e să-1 văd cum cheltuieşte. Şi naiba să vă ia pe toţi! Se răsuci din călcâie, uitându-se prin odaie şi pocni cu putere din degete. Pe toţi să vă ia naiba, de la judecătorul cel cu peruca-n cap până la colonistul care ridică praful în drum; fiindcă o să vă arăt un gentleman mai grozav decât voi toţi la un loc!

— Opreşte-te, spusei eu, înnebunit de teamă şi de silă, vreau să-ţi vorbesc. Vreau să ştiu ce avem de făcut. Vreau să ştiu cum te poţi feri de primejdie cât vrei să stai aici şi ce planuri ai.

— Uită-te, măi Pip, spuse el punându-mi mâna pe umeri, cu mişcări potolite şi supuse. Mai întâi, uite ce este, mi-am ieşit din fire, adineauri. Ce-am spus a fost urât, da, aşa a fost urât. Uită-te, Pip, iartă-mă! Nu vreau să mă mai port urât.

— Mai întâi, urmai eu, mârâind, ce măsuri de prevedere se pot lua, ca să nu fii recunoscut şi prins.

— Nu, băiete, spuse el cu acelaşi glas ca şi adineauri, asta nu vine întâi.

Mai întâi să vorbim despre ce-i urât. Nu m-am căznit atâţia ani să fac un gentleman, fără să ştiu ce i se cuvine şi lui. Uite, Pip, m-am purtat urât. Da, urât. Iartă-mă, băiete.

Era caraghios şi dezgustător în acelaşi timp, ceea ce mă făcu să izbucnesc într-un râs ciudat şi să-i răspund:

— Te-am iertat. Pentru numele lui Dumnezeu, să nu mai pierdem timpul.

— Da, dar vezi tu, se încăpăţâna el. Eu, măi băiete, n-am venit de departe ca să mă port urât. Acum, zi mai departe, băiete. Spuneai…

— Cum ai de gând să te păzeşti de primejdiile care te pândesc?

— Păi, băiete, nu-i chiar aşa de mare primejdia. Fără să-mi fi spus nimeni, eu ştiu că primejdia nu-i aşa grozavă. E Jaggers şi e Wemmick şi eşti tu. Altcineva cine să mă mai cunoască?

— Nu există nimeni care te-ar putea recunoaşte pe stradă? întrebai eu.

— Păi, răspunse el, nu prea. Dar n-am de gând să dau sfoară în ţară prin ziare că domnul M. A. s-a reîntors şi apoi au trecut atâţia ani, cui i-ar mai folosi, dacă m-ar denunţa? Dar uite, măi Pip. Dacă primejdia ar fi fost de cincizeci de ori mai mare, tot aş fi venit să te văd; bagă de seamă, tot aş fi venit.

— Şi cât timp vrei să mai rămâi?

— Cât timp? spuse el, scoţându-şi luleaua lui cea neagră din gură şi, în timp ce se uita la mine, falca de jos îi atârna.

— Nu mă mai întorc. Am venit pentru totdeauna.

— Şi unde ai să locuieşti? întrebai eu. Ce-i de făcut cu dumneata? Unde ai să fii în siguranţă?

— Măi băiete, răspunse el, cu bani se pot cumpăra peruci şi pudră de pus în păr şi ochelari şi haine negre şi pantaloni scurţi şi tot ce vrei. Au mai făcut şi alţii din astea şi au scăpat de primejdie; şi ce-au mai făcut şi alţii, pot face şi eu. Şi dacă-i vorba cum şi unde să stau, păi spune şi tu ce părere ai.

— Acum îţi vine uşor să vorbeşti, spusei eu, dar aseară, n-ai glumit când ai spus că te pândeşte moartea.

— Şi acum spun că mă pândeşte moartea, spuse el, punându-şi luleaua înapoi în gură; şi încă moartea cu frânghia, în drumul mare, nu departe de aici; înţelege că e serios din cale afară. Dar acum am făcut-o. Aici sunt. Să mă întorc ar fi tot aşa rău, ba mai rău decât să stau pe loc. Şi

apoi, Pip, aici pentru că de atâta amar de ani doresc să fiu cu tine.

Şi dacă vine vorba de îndrăzneală, acum sunt pasăre bătrână şi am încercat tot soiul de curse de când mi-au crescut aripile şi nu mi-e frică să mă cocoţ pe încă o sperietoare. Dacă moartea se ascunde în sperietoare, atâta pagubă; şi n-are decât să iasă la lumină ca s-o înfrunt şi atunci o să cred în moarte, dar, înainte, nu. Şi acum mai lasă-mă să mă uit puţin la domnişorul meu.

Şi iarăşi mă luă de mâini şi mă măsură cu un aer admirativ de proprietar, fumându-şi pipa cu încântare.

Îmi dădui seama că nu aveam altceva mai bun de făcut decât să-i fac rost de o casă liniştită în apropiere, unde să locuiască de îndată ce se va întoarce Herbert, pe care-l aşteptam într-o zi sau două. Era limpede că eram nevoit să-i încredinţez lui Herbert taina, chiar dacă nu m-aş fi gândit la uşurarea fără margini, care m-ar fi cuprins după împărtăşirea acestui secret. Dar lucrul nu era tot atât de limpede în mintea domnului Provis (mă hotărâsem să-i spun pe numele acesta), care îşi amână consimţământul în ceea ce priveşte înştiinţarea lui Herbert, până după ce-l va fi văzut şi va fi fost plăcut impresionat de înfăţişarea lui.

— Şi chiar şi atunci, măi băiete, spuse el scoţând din buzunar o Evanghelie mică, neagră, soioasă şi încuiată cu cheie, o să-1 punem să jure.

Dacă aş spune că înfricoşătorul meu binefăcător purta cărticica aceea neagră, în buzunar, numai ca să pună oamenii să jure pe ea, în caz de nevoie, aş spune un lucru de care nu m-am încredinţat niciodată, dar pot totuşi să spun că, eu nu l-am văzut niciodată folosind-o în alt chip.

Cartea arăta ca şi cum ar fi fost furată din vreun tribunal şi poate că ceea ce ştia el despre trecutul cărţii împreună cu experienţa lui personală în această direcţie, îl făceau să se bizuie pe puterea ei asemănătoare cu o vrajă sau cu un descântec legal. Când l-am văzut pentru prima oară cum scoate cartea din buzunar, mi-am amintit cum mă pusese să

jur că nu-1 voi trăda, odată demult, în cimitir şi cum se fugărise pe el însuşi, în ajun, întovărăşindu-şi hotărârile luate în singurătate cu jurăminte.

Deoarece era îmbrăcat într-o haină marinărească de lucru care-1 făcea să semene cu un om care vinde papagali şi ţigări, începui să discut cu el despre hainele pe care le va purta. Avea o încredere nemărginită în virtuţile unui costum cu pantaloni scurţi şi îşi schiţase în minte o haină, care l-ar fi făcut să semene fie cu un decan, fie cu un dentist. Cu mare greutate l-am convins să-şi aleagă un costum care să-l facă semene mai curând cu un fermier chiabur şi am hotărât să-şi tundă părul scurt să şi-l pudreze puţin. Apoi, deoarece nu dăduse încă ochii cu spălătoreasă şi cu nepoată-sa, hotărârăm să se ferească de ele până ce va avea loc schimbarea.

Pare un lucru foarte uşor să iei astfel de prevederi; dar în starea de zăpăceală, ca să nu zic de nebunie, în care mă aflam, totul dură atât de mult încât nu am izbutit să ies din casă decât pe la ora două sau trei după-amiază, pentru a da curs hotărârilor luate. El trebuia să stea închis în odaie până la întoarcerea mea şi nu avea voie, pentru nimic în lume, să deschidă uşa.

Deoarece, după câte ştiam eu, în Essex Street se afla o casă respectabilă, a cărei faţadă era îndreptată spre Temple, casă care se vedea de la ferestrele locuinţei mele, mă îndreptai, mai întâi de toate, într-acolo şi am avut norocul să închiriez etajul al doilea pentru domnul Provis. Apoi, am pornit din prăvălie în prăvălie, ca să fac cumpărăturile trebuincioase pentru schimbarea înfăţişării lui. După ce şi această treabă a fost isprăvită, îmi îndreptai paşii spre Little Britain, pentru dezlegarea unor probleme care mă priveau numai pe mine.

Domnul Jaggers şedea la biroul lui, dar, când mă văzu intrând, se ridică numaidecât şi se aşează în faţa mea.

— Acum, Pip, spuse el, fii prevăzător.

— Voi fi, domnule Jaggers, răspunsei eu. Căci, pe drum, mă gândisem bine la cele ce aveam de spus.

— Nu te trăda pe tine, spuse domnul Jaggers, şi ai grijă să nu trădezi pe nimeni. înţelegi? Pe nimeni. Să nu-mi spui nimic. Nu vreau să ştiu nimic. Nu sunt curios. Bineînţeles că mi-am dat seama că el ştia de venirea omului.

— Domnule Jaggers, spusei eu, vreau numai să mă asigur că ceea ce mi s-a spus este adevărat. Nu prea trag nădejde că nu-i adevărat, dar, totuşi, îmi pot îngădui să controlez.

Domnul Jaggers dădu din cap:

— Cum ai zis, „mi s-a spus” sau „am auzit”? mă întrebă el, aplecându-şi capul într-o parte, fără să se uite la mine; stătea cu ochii în podea, de parcă ar fi ascultat ceva. „Mi s-a spus” presupune o comunicaţie verbală. Nu poţi fi în comunicaţie verbală cu un om din New South Wales, nu-i aşa?

— Vreau să spun „am aflat”, domnule Jaggers.

— Bine.

— Am aflat de la un om cu numele de Abel Magwitch că el este binefăcătorul care s-a ascuns atâta timp de mine.

— Da, acesta este omul, spuse domnul Jaggers, din New South Wales.

— Şi numai el? întrebai eu.

— Numai el, răspunse domnul Jaggers.

— Nu sunt atât de nebun, domnule Jaggers, încât să vă socotesc pe dumneavoastră răspunzător de greşelile şi de concluziile mele greşite, dar întotdeauna mi-am închipuit că e domnişoara Havisham.

— După cum spui şi tu, Pip, afirmă domnul Jaggers, ridicându-şi ochii lui reci spre mine şi muşcându-şi arătătorul, eu nu sunt răspunzător de toate acestea.

— Şi, totuşi, părea atât de probabil, mă apărai eu cu inima zdrobită.

— Nici urmă de dovadă, Pip, spuse domnul Jaggers clătinând din cap şi strângându-şi poalele hainei. Nu

trebuie să judeci lucrurile după aparenţe, ci numai după dovezi. Nu există regulă mai bună.

— Nu mai am nimic de spus, făcui eu oftând, după ce tăcusem câteva clipe. Am verificat ceea ce am aflat şi asta-i tot.

— Acum când, în sfârşit, Magwitch, din New South Wales, ţi s-a dezvăluit, spuse domnul Jaggers, înţelegi cât de precis m-am ţinut întotdeauna de fapte, în tot timpul legăturilor dintre noi. Niciodată nu m-am îndepărtat nici cu un pas de linia precisă a faptelor. Îţi dai seama de asta?

— Îmi dau seama, domnule Jaggers.

— L-am înştiinţat pe Magwich, în New South Wales, că nu trebuie să-şi facă probleme în privinţa corectitudinii mele. Şi i-am pus şi o altă condiţie. Mi s-a părut că-mi dădea să înţeleg, în scrisorile lui scrise pe ocolite, că are de gând să vină să te vadă, aici, în Anglia. I-am spus că nu mai vreau să aud de asta; căci fiind expatriat pentru tot restul vieţii, revenirea lui în această ţară ar fi o faptă criminală, care l-ar expune la pedeapsa supremă. I-am impus lui Magwitch această condiţie, spuse domnul Jaggers privindu-mă aspru. I-am scris la New South Wales. Desigur că s-a călăuzit după spusele mele.

— Desigur, spusei eu.

— Am fost informat de Wemmick, urmă domnul Jaggers cu aceeaşi privire aspră, că a primit o scrisoare, datată la Portsmouth, de la un colonist cu numele de Purvis sau…

— Sau Provis, propusei eu.

— Sau Provis, mulţumesc, Pip. Poate chiar Provis? Te pomeneşti că ştii că e Provis.

— Da, spusei eu.

— Deci, ştii că e Provis. O scrisoare datată la Portsmouth de la un colonist cu numele de Provis, care cerea amănunte cu privire la adresa ta pentru Magwitch. Wemmick i-a trimis amănuntele, după cum înţeleg eu, tot prin poştă.

Pesemne că prin Provis ai primit lămuririle lui Magwitch din New South Wales.

— Da, prin Provis, răspunsei eu.

— La revedere, Pip, spuse domnul Jaggers întinzându-i mâna, m-a bucurat să te văd. Dacă îi scrii lui Magwitch din New South Wales sau dacă îi trimiţi veşti prin Provis, spune-i, te rog, că toate amănuntele şi chitanţele nesfârşitei noastre socoteli îţi vor fi trimise ţie, împreună cu diferenţa de bani, fiindcă mai există o diferenţă de bani. La revedere, Pip!

Ne strânserăm mâinile şi el mă privi cu asprime, până când ieşii din cameră. Trecusem de uşă şi el tot mă mai privea aspru, în timp ce busturile de pe raft parcă încercau să-şi deschidă pleoapele şi să mă împroaşte cu cuvintele „Ce om!” aruncate din gâtlejurile lor umflate.

Wemmick plecase şi, chiar dacă ar fi fost la pupitrul lui, tot nu m-ar fi putut ajuta în nici un chip. Mă dusei de-a dreptul la Temple, unde îl găsii pe înfricoşătorul Provis bând vin cu apă şi fumând tutun „cap de negru”, în deplină siguranţă.

În ziua următoare, toate hainele pe care le cumpărasem au fost trimise acasă şi omul se îmbrăcă imediat cu ele. Tot ce punea pe el, îi venea mai prost (aşa cel puţin mi se părea mie în amărăciunea mea), decât ceea ce purtase înainte. După părerea mea, era un om în el care îţi lua orice nădejde de a-l deghiza.

Cu cât mai mult îl găteam, cu cât îl îmbrăcam mai elegant, semăna mai bine cu fugarul bătut de vânturi din ţara mlaştinilor. Pesemne că această părere a minţii mele neliniştite se datora faptului că faţa şi felul lui de a-fi de odinioară îmi deveneau din ce în ce mai familiare; şi mi se părea, de asemenea, că-ţi târa un picior ca şi cum tot ar mai fi tras o greutate după el şi că omul era puşcăriaş din cap până în picioare. Puşcăriaş în toate Fibrele fiinţei sale.

În afară de aceasta, amprenta vieţii singuratice pe care o dusese în cocioabă nu se stinsese nici ea şi îi dădea un aer sălbatic pe care nici o haină nu izbutea să-l domolească; trebuie să mai adăugăm înrâurirea vieţii stigmatizate pe care o dusese printre semenii lui şi, mai presus de toare,

conştiinţa că acum trebuia să se păzească şi să se ascundă. În felul cum se aşeza sau stătea în picioare, cum mânca şi bea, felul cum chibzuia, cu o expresie chinuită şi cu capul între umeri, cum îşi scotea din buzunar cuţitul cu mâner de os, îl ştergea de picior şi apoi îşi tăia mâncarea, în felul în care ducea paharele şi ceşti le la gură, ca şi cum ar fi nişte ulcele sau cum despica o felie din bucata de pâine şi o înmuia în sos învârtind-o de jur împrejurul farfuriei, ca şi cum ar fi vrut să se bucure cât mai mult de porţia de mâncare, în felul în care îşi ştergea apoi mâinile de pâine şi o înghiţea, în toate aceste gesturi şi în nenumărate alte mici împrejurări care se iveau zilnic, în fiecare clipă, era ocnaş, criminal, rob, fără nici un fel de îndoială.

Fusese ideea lui să poarte o umbră de pudră în păr şi eu încuviinţai, după ce însă mă opusei în ceea ce priveşte pantalonii scurţi. Dar nu pot să asemăn efectul pudrei pe capul lui, decât cu efectul pe care-l face fardul pe faţa unui mort; tot ce era de dorit să rămână ascuns în el străbătea stratul acela subţire de fard şi părea că izbucneşte strălucind în văzul tuturor. Renunţarăm numaidecât la pudră şi omul rămaşe cu părul lui cărunt tăiat scurt.

Cuvintele nu pot zugrăvi sentimentul misterului pe care omul acesta îl stârnea în mine. Uneori, seara, când aţipea strângând braţele fotoliului cu mâinile lui noduroase şi cu capul lui pleşuv şi tatuat de zbârcituri adânci, înfundat în piept, mă uitam la el, întrebându-mă care vor fi fost faptele lui şi împovărându-l cu toate crimele din lume, până când mă cuprindea o dorinţă nebună de a sări de pe scaun şi de a fugi de el. Într-atât creştea groaza mea cu fiecare ceas care trecea, încât cred că, chinuit de atâtea obsesii cum eram, m-aş fi lăsat târât de această pornire, în ciuda tuturor binefacerilor cu care mă copleşise, în ciuda primejdiei în care se afla, dacă n-aş fi ştiut că Herbert trebuia să se întoarcă în curând.

O dată, în miezul nopţii, am sărit din pat şi am început să mă îmbrac cu hainele cele mai proaste, cu gândul de a-l

lăsa acolo împreună cu toate lucrurile care-mi aparţineau şi să mă înrolez ca soldat în armata Indiei.

Mă îndoiesc că o stafie m-ar fi înfricoşat mai tare, chiar şi în odăile acelea părăsite, chiar şi în serile şi nopţile acelea lungi, când vântul vuia şi ploaia răpăia. O stafie n-ar fi putut să fie prinsă şi spânzurată din pricina mea şi gândul că ar fi putut să fie şi groaza că va fi, îmi măreau spaima. Când nu dormea şi nici nu făcea un fel de pasienţe foarte complicate cu nişte cărţi zdrenţuite de joc – un fel de pasienţe cum nu mai văzusem niciodată până atunci şi nici n-am mai văzut de atunci, însemnând punctele cu nişte semne de cuţit pe masă – când, după cum spuneam, nu era prins de nici una dintre aceste îndeletniciri, mă ruga să-i citesc: „Limbi străine, măi băiete!” În timp ce eu mă supuneam, el se uita la mine, măsurându-mă cu un aer de director de expoziţie şi eu îl vedeam, printre degetele mâinii cu care îmi umbream faţa, poftind cu gesturi de pantomimă până şi mobilele din casă să observe dibăcia mea.

Studentul necucernic din poveste, urmărit de făptura monstruoasă pe care o plăsmuise, nu era mai nenorocit decât mine care eram urmărit de făptura care mă plăsmuise pe mine şi mă feream de ea cu atât mai multă silă, cu cât ea mă admira şi mă îndrăgea mai tare.

Îmi dau seama că descriu toate acestea, ca şi cum ar fi durat un an întreg. De fapt n-au durat decât cinci zile. Aşteptându-l în fiecare clipă pe Herbert, nu îndrăzneam să ies din casă, decât când îl scoteam pe Provis la aer, seara, după ce se întuneca. În cele din urmă, tot într-o seară, după masă, când tocmai aţipisem sfârşit de osteneală – căci nopţile îmi erau tulburate şi odihna zădărnicită de vise înspăimântătoare – mă treziră paşii aceia bineveniţi. Provis, care aţipise şi el, tresări la zgomotul pe care-l făcui eu şi, într-o clipă, văzui cuţitul strălucind în mâna lui.

— Fii liniştit! E Herbert! spusei eu. Şi Herbert intră buzna pe uşă, cu prospeţimea celor şase sute de mile străbătute în Franţa, pe obrajii lui.

— Handel, dragul meu, ce faci şi iar ce faci şi iar ce faci? Parcă am plecat de un an! Pesemne că aşa s-a întâmplat, fiindcă ai slăbit şi eşti galben la faţă! Handel, da… Mă scuzaţi, vă rog.

Se opri din galopul de cuvinte şi din strângerea de mână, căci îl văzuse pe Provis. Acesta îl privea ţintă, punându-şi cuţitul la loc şi bâjbâind prin buzunare după altceva.

— Herbert, dragul meu – spusei eu, închizând amândouă uşile, în timp ce Herbert se uita nedumerit – s-a întâmplat ceva foarte ciudat. Acesta este… un oaspete de-al meu.

— Foarte bine, băiete! spuse Provis, făcând un pas înainte cu cărticica cea neagră şi ferecată în mână, apoi se adresă lui Herbert

— Ia-o în mâna dreaptă. Dumnezeu să te trăznească dacă ai să-ţi calci vreodată jurământul. Sărut-o!

— Fă cum vrea el, îi spusei eu lui Herbert. Aşa că Herbert se supuse, uitându-se la mine cu nedumerire şi mirare prietenească, iar Provis spuse, strângându-i numaidecât mâna:

— Acum ai jurat, ştii? Şi să nu mă crezi niciodată pe cuvânt, dacă Pip n-o să se poarte ca un gentleman cu dumneata!

Chapter 41

În zadar aş încerca să descriu mirarea şi neliniştea lui Herbert când el, cu mine şi cu Provis ne aşezarăm în faţa locului, iar eu i-am împărtăşit taina.

Ajunge să vă spun că vedeam simţămintele mele zugrăvite pe faţa lui Herbert şi, printre ele, sila mea faţă de omul care îmi făcuse atâta bine.

Numai aerul de triumf de pe faţa omului, în timp ce eu povesteam, ar fi fost de ajuns ca să ne îndepărteze de el, dacă l-ar mai fi existat şi alte motive.

Căci, în afară de conştiinţa supărătoare de a se fi purtat odată „urât”, de când sosise – fapt asupra căruia îi ţinu lui Herbert un discurs întreg, de îndată ce eu am sfârşit cu

dezvăluirea tainei – omul nu-şi dădea seama că s-ar fi putut să nu fiu chiar atât de încântat ca soartea mea.

Când se lăuda că făcuse un gentleman din mine şi că venise să vadă cum jucam rolul acesta, pe socoteala averii lui nemăsurate, o făcea şi de dragul meu, nu numai de al lui. Şi mintea lui ajunsese la concluzia nestrămutată că această laudă era nespus de plăcută pentru amândoi şi că amândoi trebuia să fim foarte mândri de cele întâmplate.

— Cu toate că, vezi dumneata, îi spunea el lui Herbert, după ce perorase câtva timp, îmi dau foarte bine seama că, o dată, timp de câteva minute, m-am purtat urât. I-am şi spus lui Pip că ştiu că m-am purtat urât. Dar nu vă necăjiţi, că doar nu l-am făcut eu pe Pip gentleman şi nici n-o să facă Pip un gentleman din dumneata, fără ca eu să ştiu cum se cuvine să mă port cu voi.

Măi băiete şi dumneata, prietenul lui Pip, să ştiţi c-o să-mi pun o botniţă. Că doar i-am şi pus botniţă de când mi-am dat în petic şi acum am botniţă şi am s-o port mereu.

Herbert spuse:

— Desigur, dar vorba aceasta nu părea să-l mângâie deloc, căci arăta, săracul, nedumerit şi amărât. De abia aşteptam ca omul să se ducă acasă şi să ne lase singuri; dar pesemne că el nu se îndura să ne părăsească şi rămase cu noi până târziu. Era trecut de miezul nopţii, când mă dusei cu el până în Essex Street şi-l lăsai, în deplină siguranţă, în faţa porţii casei lui. Şi când uşa se închise după el, mi se păru că trăiesc prima clipă de uşurare, din noaptea sosirii lui.

Fiindcă nu puteam să scap de amintirea neplăcută a omului de pe scări, mă uitam în jurul meu când ieşeam la plimbare cu oaspetele meu, pe întuneric şi când mă întoarceam cu el acasă; de data aceasta făcui la fel. Şi, pentru că într-un oraş mare e greu să scapi de bănuiala că eşti urmărit, atunci când te simţi cu musca pe căciulă, nu puteam să cred că oamenii pe care-i vedeam nu se sinchiseau de mişcările mele. Puţinii trecători din seara aceea îşi vedeau de drumul lor şi strada era pustie, când mă

întorsei în Temple. Nimeni nu ieşise pe poartă împreună cu noi şi nimeni nu intră împreună cu mine.

Când trecui pe lângă fântână, văzui ferestrele din spatele casei lui Provis luminate strălucitor şi, oprindu-mă pentru câteva clipe în pragul casei unde locuiam eu, înainte de a sui scara, văzui că Garden Court era la fel de liniştit şi de pustiu ca şi scara casei mele pe care aveam să o urc câteva clipe mai târziu.

Herbert mă primi cu braţele deschise şi niciodată până atunci nu simţisem, ca în seara aceea, ce binecuvântare e să ai un prieten. După ce îmi spuse câteva cuvinte înţelepte de îmbărbătare, ne aşezarăm ca să studiem chestiunea. Ce era de făcut?

Scaunul pe care şezuse Provis se afla în acelaşi loc de dinainte; căci am uitat să vă spun că omul avea un fel nehotărât de a se mişca prin casă, de parcă ar fi fost la cazarmă şi un fel special de a-şi scoate luleaua, tutunul „cap de negru”, pachetul de cărţi de joc, cuţitul şi toate celelalte din buzunare, ca şi cum această serie de mişcări ar fi fost însemnată undeva pe o tablă.

Herbert, cum vă spun, se aşează pe scaunul unde şezuse Provis, dar în clipa următoare sări în sus, împinse scaunul la o parte şi-şi luă altul. După aceea, nici nu mai era nevoie să-mi spună că prinsese silă de binefăcătorul meu şi nici eu nu mai aveam nevoie să-i mărturisesc cele ce simţeam. Mărturisirile acestea ni le făcurăm, fără să rostim nici o silabă.

— Ce anume, îi spusei eu lui Herbert, după ce acesta se simţi în siguranţă pe celălalt scaun, ce anume e de făcut?

— Dragul meu Handel, răspunse el cu capul în mâini, sunt prea uluit ca să mai pot gândi.

— Aşa eram şi eu, Herbert, când am primit prima lovitură. Totuşi, trebuie să fac ceva. El e gata să se arunce în noi cheltuieli: cai, trăsuri şi alte nebunii costisitoare. Trebuie să fie oprit într-un fel.

— Vrei să spui că nu poţi primi…

— Cum aş putea? izbucni eu, căci Herbert se oprise. Gândeşte-te cum arată! Uită-te la el!

Pe amândoi ne trecu, fără să vrem, un fior.

— Şi, totuşi, din păcate, adevărul e că omul se simte legat de mine, puternic legat de mine. Ce soartă!

— Sărmanul meu Handel! spuse Herbert.

— Şi apoi, gândeşte-te, spusei eu, cât îi datorez chiar dacă mă opresc aici şi nu mai iau nici un ban de la el! Şi, pe urmă, sunt atât de încurcat în datorii, tare încurcat, mai ales acum că nu mai am nici o speranţă şi nu sunt pregătit pentru nici o meserie şi nici nu sunt în stare să fac ceva!

— Lasă, lasă! protestă Herbert. Nu spune că nu eşti în stare de nimic.

— Dar de ce sunt în stare? Ştiu numai un singur lucru de care aş fi în stare şi anume să mă înrolez în armată. Şi aş fi plecat dinainte, dragă Herbert, dar voiam să ştiu mai întâi sfatul unui prieten drag.

Desigur că aici, mă părăsi curajul şi desigur că Herbert îmi prinse mâna într-o strângere caldă şi se prefăcu că nu observă nimic.

— În orice caz, dragă Handel, spuse el îndată după aceea, n-are nici un rost să te înrolezi. Chiar dacă te-ai lipsi de aici înainte de binefacerile şi de favorurile acestea, cred că ai face-o cu nădejdea de a-ţi plăti, într-o zi, toate datoriile. Dacă te înrolezi în armată, nădejdea nu-i prea mare. Şi apoi, n-are rost. Te-ai simţi de o mie de ori mai bine, dacă ai lucra în afacerea lui Clarriker, aşa mică cum e. Ştii, eu îmi dau silinţa să devin asociatul lui.

Sărmanul băiat! Nu prea bănuia el cu ai cui bani!

— Dar mai e ceva, spuse Herbert. Omul acesta neştiutor este un om hotărât, ca orice om pe care-l urmăreşte de mult o idee fixă. Mai mult decât atât, mie mi se pare (poate că-l judec greşit) că e un om îndârjit şi fioros din fire.

— Ştiu că este, răspunsei eu. Să-ţi spun ce dovadă am. Şi i-am spus, ceea ce am mai spus o dată în povestirea mea, întâlnirea cu celălalt ocnaş.

— Vezi, spuse Herbert. Ia gândeşte-te puţin! Omul vine încoace, primejduindu-şi viaţa, ca să-şi îndeplinească gândul care-l urmărea. În clipa în care-şi vede ţinta atinsă, după atâta muncă şi aşteptare, îi tragi pământul de sub picioare, îi zădărniceşti gândul şi faci ca tot câştigul lui de până acum să i se pară lipsit de valoare. Crezi că, în halul ăsta de dezamăgire, n-ar fi în stare să facă orice?

— Mi-am dat seama de asta Herbert, până şi în vis. Ştiu aceasta, din seara nenorocită a sosirii lui. Nimic nu mi s-a părut mai limpede decât că se va lăsa prins.

— Atunci poţi fi sigur, spuse Herbert, că există această primejdie. Altă putere nu are asupra ta, cât timp rămâne în Anglia şi, dacă-l părăseşti, nebunia aceasta va fi primul lui pas.

— Eram atât de cuprins de groază la gândul acesta, care mă apăsa de la începutul începuturilor şi a cărui împlinire m-ar fi făcut să mă socotesc întrucâtva ucigaşul lui, încât n-am mai putut sta locului şi am început să mă plimb încoace şi încolo. I-am spus lui Herbert că, chiar dacă Provis ar fi recunoscut şi prins, în ciuda voinţei lui, tot m-aş simţi nenorocit, gândindu-mă că eu sunt de vină, deşi fără să vreau. Da, măcar că mă simţeam atât de nenorocit, fiindcă îl vedeam în libertate şi în preajma mea, măcar că mi-ar făcut mai bine să lucrez la fierărie toată viaţa decât să ajung aici!

Dar nu avea rost să ne depărtăm de întrebare: „Ce e de făcut?”

— Primul şi singurul lucru pe care-l putem face, spuse Herbert, este să scoatem din Anglia. Trebuie să-l însoţeşti tu şi poate că aşa se va lăsa convins să plece.

— Dar oriunde l-aş duce, l-aş putea împiedica oare să se întoarcă?

— Dragă Handel, nu e limpede că aici, cu Newgate în strada de alături, e mult mai primejdios să-i spui ce gândeşti şi să-l scoţi din minţi decât dacă te-ai afla în altă parte? Acum, dacă am putea numai să găsim un motiv de

plecare, fie în existenţa celuilalt ocnaş, fie în orice altă întâmplare din viaţa lui.

— Şi încă ceva! spusei eu, oprindu-mă în faţa lui Herbert, ca mâinile desfăcute, ca şi cum toată deznădejdea mea s-ar fi aflat în ele. Nu ştiu nimic despre viaţa lui. Aproape că am înnebunit, stând aici o noapte întreagă şi văzându-l atât de legat de bucuriile şi nenorocirile mele, fără să ştiu mai mult despre el decât că e păcătosul acela nenorocit care m-a înspăimântat timp de două zile în copilărie!

Herbert se sculă, mă luă de braţ şi ne plimbarăm amândoi încet prin odaie, cu ochii la covor.

— Handel, spuse Herbert oprindu-se, eşti sigur că nu te mai poţi bucura de nici o binefacere din partea lui. Eşti sigur?

— Sigur de tot. Şi tu ai fi sigur, dacă ai fi în locul meu.

— Şi eşti sigur că trebuie s-o rupi cu el?

— Herbert, mă mai poţi întreba?

— Dar totuşi ai, trebuie să ai dragoste pentru viaţa pe care el şi-a primejduit-o din pricina ta, pentru viaţa pe care trebuie să-l împiedici, dacă se mai poate, să şi-o prăpădească. Aşa că trebuie să-l scoţi din Anglia, înainte de a mişca un deget pentru a te scoate pe tine din încurcătură. După aceea, ieşi din încurcătură, pentru numele lui Dumnezeu, şi o să ne descurcăm împreună, măi băiete.

Era o mângâiere pentru mine să strâng mâna lui Herbert după aceste cuvinte şi să ne plimbăm mai departe prin odaie, fără să fi hotărât nimic altceva.

— Şi acum, spusei eu, cu privire la felul cum pot afla câte ceva despre povestea lui. Trebuie să-l întreb pur şi simplu.

— Da, întreabă-l, spuse Herbert, mâine dimineaţă, la masă.

Căci omul spusese, când îşi luase rămas bun de la Herbert, că va lua gustarea de dimineaţă împreună cu noi.

După ce făcurăm acest plan, ne duserăm la culcare. În noaptea aceea m-au chinuit visele cele mai groaznice şi m-am trezit neodihnit. Mă cuprinse din nou teama pe care o

pierdusem în timpul nopţii şi anume că omul fusese arestat ca deportat fugit din surghiun. Şi, după, ce m-am trezit, nu m-am mai putut elibera de teama aceasta.

Omul veni la ora hotărâtă, îşi scoase cuţitul din buzunar şi se aşeză la masă. Era plin de planuri pentru „gentlemanul lui care trebuia să fie fără cusur, ca un adevărat gentleman” şi mă grăbea să atac mai repede portofelul pe care mi-l lăsase. Socotea casa în care locuiam drept o locuinţă provizorie şi mă sfătuia să caut „un colţ mai elegant” lângă Hyde Park, unde să poată avea şi el „un culcuş”. După ce sfârşi cu mâncarea şi-şi şterse cuţitul de pantaloni, îi spusei fără nici un cuvânt de introducere:

— Aseară, după ce ai plecat, i-am povestit prietenului meu despre cum te-au găsit soldaţii luptându-te, în mlaştini. Ştii când? Ţi-aminteşti?

— Dacă mi-amintesc! spuse el. Te cred!

— Am vrea să ştim şi noi câte ceva despre omul acela şi despre dumneata. E nefiresc să nu ştiu mai mult despre nici unul din voi şi, mai ales, despre dumneata, decât am fost în stare să-i povestesc lui aseară. Nu crezi că momentul foarte potrivit ca să ne spui mai mult?

— Bine, spuse el după puţină gândire. Ai jurat, prietene al lui Pip, ştii doar?

— Sigur, răspunse Herbert.

— Jurământul cuprinde şi ce vă spun eu acum, stărui el. Tot ce spun.

— Aşa am şi înţeles.

— Şi să nu uitaţi! Orice aş fi făcut, am ispăşit şi am plătit cu vârf şi îndesat, stărui el din nou.

— Aşa să fie.

Îşi scoase pipa lui neagră şi era gata s-o umple cu tutun „cap de negru”, apoi, uitându-se la tutunul din mâna lui, i se păru că i-ar putea încurca firul povestirii. Puse tutunul la loc, îşi înfipse luleaua într-una din butonierele hainei, îşi întinse câte o mână pe fiecare genunchi şi, după ce aruncă

o privire încruntată spre foc, îşi ridică ochii spre noi şi ne spuse cele ce urmează.

Chapter 42

— Măi băiete şi tu, prietenul lui Pip. N-am de gând să vă spun viaţa mea ca pe un cântec sau ca o poveste. Dar ca s-o fac scurtă şi pe înţelesul tuturor, o s-o spun în câteva cuvinte englezeşti. Iar la închisoare şi iar afară din închisoare şi iar la închisoare şi iar afară şi iar la închisoare şi iar afară. Acum ştiţi tot.

Cam asta-i viaţa mea, până când m-au îmbarcat, după ce Pip s-a purtat cu mine ca un prieten.

De toate am păţit, dar spânzurat n-am fost încă. Am fost ţinut sub cheie ca un ceainic de argint. Ba m-au cărat aici, ba colo, ba m-au scos dintr-un oraş, ba din altul şi m-au pus şi la stâlp şi m-au bătut cu biciul şi m-au chinuit şi m-au fugărit. Nu mai ştiu unde m-am născut. Când am început să judec cât de cât, eram în Essex şi furam ridichi ca să am ce mânca. Mi-amintesc că-mi plecase cineva din casă, nu ştiu cine, parcă un tinichigiu şi că a luat focul cu el şi m-a lăsat în frig.

Ştiu că mă cheamă Magwitch şi că numele de botez mi-e Abel. Cum am aflat? Aşa cum am aflat că păsările din tufiş se cheamă piţigoi, vrăbii şi mierle.

M-aş fi gândit că poate e o minciună că mă cheamă aşa, dar fiindcă am văzut că numele păsărilor erau adevărate, m-am gândit că şi al meu tot adevărat o fi.

După câte-mi amintesc eu, nu era suflet de om care să-l vadă pe Abel Magwitch care era tot atât de gol pe dinafară cum era şi pe dinăuntru, fără să se sperie de el şi să-l fugărească sau să-l prindă. Eram prins mereu, mereu, aşa că am crescut mai mult sub cheie.

Aşa a fost, în timpul când eram un puşti zdrenţuit de ţi se făcea milă să te uiţi la mine (nu că m-aş fi uitat vreodată în oglindă, că nu prea cunoşteam eu multe case mobilate) şi şa mi-a ieşit numele că-s înrăit. Ăsta-i unul înrăit,spuneau

temnicerii oamenilor care vizitau închisoarea, arătându-mă pe mine; băiatul ăsta mai mult prin închisori stă. Şi oamenii se uitau la mine şi eu mă uitam la ei şi unii îmi măsurau capul – mai bine mi-ar fi măsurat stomacul – şi alţii îmi dădeau cărţi pe care nu puteam să le citesc sau îmi ţineau cuvântări pe care nu le pricepeam. Tot îmi dădeau zor să vorbesc. Măi băiete şi tu, prietenul lui Pip, nu vă fie frică c-o să vorbesc urât.

Mai cu hoinăreală, mai cu cerşit, mai cu hoţii, mai lucrând câteodată, când apucam şi eu, măcar că asta nu se întâmpla prea des, după cum vă închipuiţi şi voi, dacă vă gândiţi că nici voi n-aţi fi fost prea bucuroşi să-mi daţi de lucru; ba eram vânător pe ascuns, ba plugar, niţeluş căruţaş, niţeluş negustor ambulant, niţeluş din toate meseriile astea nebănoase şi care te bagă în încurcătură şi am ajuns şi eu bărbat. Un soldat dezertor, îmbrăcat în zdrenţe, m-a învăţat să citesc, odată, într-un han de călători; şi un uriaş, care umbla din sat în sat şi se iscălea în faţa oricui îi dădea un penny, m-a învăţat să scriu. Pe atunci nu eram urmărit chiar aşa ca acum, dar tot am stat destul sub lacăt.

La cursele de cai din Epston – sunt peste douăzeci de de atunci – am cunoscut un om, căruia i-aş crăpa scăfârlia cu vătraiul ăsta, aşa cum desfaci un cleşte de rac, dacă ar fi aici. Îl chema Compeyson. Ăsta-i omul, măi băiete, pe care-l băteam, acolo, în şanţ, aşa cum i-ai spus foarte bine prietenului tău, aseară, după ce am plecat.

Compeyson ăsta făcea pe boierul şi fusese la un internat şi era foarte învăţat. Avea graiul dulce şi purtări de gentleman. Era şi frumos pe deasupra. În seara de dinainte de cursă, l-am găsit într-o magherniţă de pe câmp, unde mă duceam şi eu. El şi încă vreo câţiva stăteau la mese când am intrat eu şi cârciumarul (care mă cunoştea şi era glumeţ din fire) mă strigă şi spuse: Cred că ăsta-i omul de care aveţi nevoie; adică eu.

Compeyson s-a uitat bine la mine şi eu m-am uitat la el. Avea un ceas cu lanţ şi un inel, un ac în piept şi nişte haine

foarte frumoase.

— După mutra ta, s-ar zice că nu prea eşti om norocos, îmi spuse Compeyson.

— Da, stăpâne, niciodată n-am fost prea norocos (tocmai ieşisem din închisoarea Kingstone, unde mă închiseseră pentru vagabondaj. Nu că nu s-ar fi putut să mă fi închis şi pentru altceva, dar atunci aşa se întâmplase).

— Roata norocului se învârteşte, îmi zise Compeyson, poate că s-o învârti şi a dumitale.

Eu îi spun:

— Sper să se întâmple aşa. E şi timpul.

— Ce ştii să faci? zise Compeyson.

— Să mănânc şi să dorm, spun eu, dacă găsesc ce.

Compeyson a râs, s-a uitat bine la mine, mi-a dat cinci şilingi şi mi-a dat întâlnire pentru seara următoare tot acolo.

În seara următoare, m-am dus la Compeyson, tot acolo şi Compeyson m-a făcut omul şi asociatul lui. Şi care credeţi că era afacerea în care Compeyson şi cu mine trebuia să fim asociaţi? Treaba lui Compeyson era să facă şarlatanii, să falsifice iscălituri, să pună în circulaţie bani furaţi şi lucruri din astea. Treaba lui Compeyson era să facă tot soiul de potlogării, apoi el se spăla pe mâini de ele, se alegea cu câştigul şi lăsa pe un altul să-i facă treaba.

Nu avea inimă nici cât o piatră, era rece ca gheaţa şi capul lui era capul dracului, de care am mai vorbit o dată astăzi.

Mai era unul cu Compeyson, îi spunea Arthur, nu că ar fi fost botezat aşa, dar aşa-l porecliserăm noi. Omul ăsta se îmbolnăvise de oftică şi era o umbră, când te uitai la el. El şi cu Compeyson avuseseră o încurcătură urâtă cu o domnişoară bogată, cu câţiva ani în urmă, şi făcuseră o grămadă de bani, dar Compeyson punea rămăşaguri şi juca cărţi şi cheltuia ca un rege. Aşa că Arthur se prăpădea şi încă în sărăcie şi toate nenorocirile se spărgeau în capul lui, iar nevestei lui Compeyson (căreia îi cam dădea el cu

piciorul) îi era milă de Arthur, că doar Compeyson nu avea nevoie de mila nimănui.

Aş fi putut să mă gândesc la ce păţise Arthur, dar nu m-am gândit, şi nici n-am să vă spun că voiam marea şi sarea, căci ce rost ar avea, măi băiete şi măi prietene? Şi aşa am început-o cu Compeyson şi nu eram decât o biată unealtă în mâinile lui. Arthur trăia în casa lui Compeyson (alături de Brentford), în catul de sus şi Compeyson ţinea cu grijă socoteală de tot ce cheltuia pentru locuinţa şi mâncarea lui, pentru cazul când Arthur s-ar face sănătos şi ar vrea să rupă tovărăşia. Dar n-a trecut mult şi Arthur şi-a încheiat toate socotelile. Să fi fost a doua sau a treia oară când îl vedeam în viaţa mea, era noaptea târziu şi el a venit târâş-târâş până în salonul lui Compeyson, îmbrăcat doar într-un halat tricotat, cu părul leoarcă de sudoare şi i-a spus nevestei lui Compeyson:

— Sally, zău că e sus în odaia mea şi nu pot să scap de a. E îmbrăcată în alb, spunea, şi are flori albe în păr şi e nebună rău şi-i atârnă un giulgiu pe mână şi zice că, la cinci imineaţa, vrea să mă acopere cu el.

Şi Compeyson i-a spus:

— Prostule, nu ştii că ea are trup de om? Şi cum ar fi putut să ajungă sus, la tine în odaie, fără să intre pe uşă sau pe fereastră şi fără să urce scările?

— Nu ştiu cum a ajuns, spuse Arthur tremurând de groază, dar stă în colţul odăii, la picioarele patului şi-i tare nebună. Şi sus, în dreptul inimii zdrobite – tu i-ai zdrobit-o – se văd picături de sânge.

Compeyson era îndrăzneţ la vorbă, dar era un laş fără pereche.

— Du-te până sus cu bolnavul ăsta care aiurează, i-a spus nevestei lui, şi tu, Magwitch, dă-i o mână de ajutor, dacă vrei.

— Dar el nu se apropia niciodată de odaia lui Arthur.

Nevasta lui Compeyson şi cu mine l-am băgat pe Arthur înapoi în pat, dar el vorbea aiurea:

— Uitaţi-vă la ea! ţipa el. Se uită la mine şi flutură din giulgiu! N-o vedeţi? Uitaţi-vă la ochii ei! Nu-i înspăimântător să vezi cât e de nebună? Pe urmă striga:

— O să-l arunce peste mine şi s-a sfârşit cu mine! Luaţi-l din mâna ei, luaţi-l! Şi pe urmă se agăţa de noi şi tot vorbea mai departe cu ea şi-i răspundea, de mi se părea şi mie c-o văd aievea.

Nevasta lui Compeyson era învăţată cu aiurelile lui şi i-a dat ceva de băut ca să scoată spaima din el şi, încetul cu încetul, s-a liniştit.

— A plecat! A fost pe aici sfătuitorul ei?

— Da, răspundea nevasta lui Compeyson.

— Şi i-aţi spus s-o încuie şi s-o zăvorască în casă?

— Da.

— Şi să-i smulgă urâciunea aia din mână?

— Da, sigur.

— Eşti o femeie bună, spunea el, şi te rog, nu mă lăsa, orice s-ar întâmpla şi-ţi mulţumesc.

Şi a stat omul liniştit, până aproape de ora cinci şi atunci a sărit din pat cu un ţipăt şi a început să strige cât îl ţinea gura.

— Uite-o! Iar are giulgiul la ea. Îl desface. Vine din colţ. Vine la patul meu. Ţineţi-mă amândoi, fiecare într-o parte, n-o lăsaţi să mă atingă cu el. Ha!

I-am scăpat, de data asta. N-o lăsaţi să mi-l arunce pe umeri. N-o lăsaţi să mă ridice şi să mă cuprindă cu el. Mă ridică. Ţineţi-o!

Şi s-a ridicat în capul oaselor şi a murit.

Compeyson nu s-a necăjit prea tare, fiindcă moartea lui Arthur era o uşurare pentru amândoi. Şi, pe urmă, ne-am pus împreună pe treabă şi, la început, m-a pus să jur (era foarte priceput) pe cartea mea. Ştii, cărticica asta neagră, măi băiete, pe care l-am pus şi pe prietenul tău să jure.

Nu mai spun câte a plănuit Compeyson şi câte am făcut eu – că ar dura o săptămână întreagă, – vă spun doar, măi băiete şi tu prietenul lui Pip, că omul ăsta m-a vârât într-o

urzeală, că m-a făcut robul lui. Mereu îi datoram bani, mereu eram sub pumnul lui, mereu lucram şi mereu mi-era pielea în primejdie. Era mai tânăr ca mine, dar era viclean şi învăţat şi mă întrecea de cinci sute de mii de ori şi nu avea îndurare de nimic. Femeia mea, atunci când m-am încurcat… Ia opreşte-te, omule! Pe ea nu trebuie s-o amestec în

Omul se uită ca zăpăcit în jurul lui, ca şi cum şi-ar fi pierdut şirul în cartea amintirilor din care citea; îşi întoarse faţa spre foc, îşi întinse şi mai tare mâinile pe genunchi, apoi le ridică şi le coborî din nou.

— Nu-i nevoie să povestesc şi asta, spuse el privind încă o dată în jurul lui. Timpul cât am lucrat cu Compeyson a fost cel mai amarnic din toată viaţa mea; dacă am spus asta, am spus totul. V-am spus că m-au judecat odată pentru delict, în vremea când lucram cu Compeyson?

Eu răspunsei:

— Nu.

— Bine! făcu el. Am fost judecat şi m-au condamnat. Nu mai vorbesc că am fost arestat de două sau trei ori pentru bănuieli, în cei patru sau cinci ani cât a ţinut tovărăşia noastră, dar n-au avut dovezi. Până la urmă, Compeyson şi mine am fost condamnaţi pentru că am pus în circulaţie nişte bani furaţi şi mai erau şi alte învinuiri. Compeyson mi-a spus:

— Fiecare se apără pe socoteala lui; nu e nici o legătură între noi doi şi atâta tot. Şi eu eram sărac lipit pământului, aşa încât mi-am vândut toate hainele, în afară de cele de pe mine şi tot nu l-am putut lua pe Jaggers.

Când ne-am aşezat pe banca acuzaţilor, am văzut, de la început, cât de boieros arăta Compeyson, cu părul lui creţ, cu hainele lui negre şi cu batista albă şi ce grosolan şi pârlit eram eu. Când s-a citit acuzarea şi s-au spus care sunt dovezile, am băgat de seamă cât de greu apăsau toate pe spinarea mea şi ce uşor pe a lui. Şi când s-au depus mărturiile, am văzut că eu fusesem totdeauna capul

răutăţilor, după jurămintele martorilor, că mie mi se plătiseră întotdeauna banii, că eu trăsesem firele şi că mă alesesem cu câştigul. Şi, când a venit rândul apărării, am văzut şi mai limpede planul, fiindcă apărătorul lui Compeyson spunea:

— Domnule preşedinte şi domnilor, vedeţi în faţa ochilor dumneavoastră unul lângă altul, doi oameni pe care îi puteţi deosebi de la depărtare: unul, cel mai tânăr, e bine crescut şi vă va vorbi ca atare; celălalt, cel mai în vârstă, n-are creştere şi vă va vorbi ca atare; unul, cel mai tânăr, a fost numai rareori văzut şi se bănuieşte doar că ar fi fost amestecat în afacerile acestea; celălalt, bătrânul, a fost mereu văzut şi vinovaţia lui a fost descoperită.

Dacă nu este decât un singur vinovat, vă mai puteţi îndoi care e acela şi, dacă sunt doi, care din doi e mai vinovat? Şi alte lucruri din astea. Şi când a venit vorba de caracter, Compeyson era acela care fusese la şcoală şi cutare şi cutare coleg de al lui a ajuns departe şi martorii îl cunoscuseră pe Compeyson în cutare club şi societate şi spuneau numai lucruri bune despre el.

Şi nu eram eu omul care mai fusese judecat şi altădată care eram cunoscut ca un cal breaz prin toate casele de corecţie şi toate închisorile din ţară? Şi când a venit vorba de ţinut discursuri nu era Compeyson cel care vorbea înfundându-şi, la fiecare cuvânt, faţa în batistă şi mai punea şi poezii în discursul lui şi nu eram eu cel care nu puteam să le spun decât:

— Domnilor, omul ăsta de lângă mine e cel mai de frunte păcătos? Şi când a venit rândul verdictului, n-a fost Compeyson cel pentru care au cerut îndurare, fiindcă era bun din fire dar se stricase într-o tovărăşie proastă şi nu tot el a fost omul care a vorbit numai rău de mine şi n-am fost eu acela de care nu s-a îndurat nimeni cu alt cuvânt decât vinovat? Şi când i-am spus lui Compeyson:

— Lasă că ieşim noi din Tribunal şi bucăţi fac din tine! – nu l-a rugat Compeyson pe judecător să-l apere şi n-au pus doi

temniceri între mine şi el? Şi când au dat sentinţa, n-a luat el numai şapte ani şi eu paisprezece şi n-a zis judecătorul de el că-i pare rău, fiindcă ar fi putut să ajungă departe şi n-a zis de mine că sunt un criminal vechi şi înrăit şi că o să ajung şi mai rău?

Omul se înfierbântase tare, dar se stăpâni, răsuflă scurt de două, trei ori, înghiţi de câteva ori şi, întinzându-şi mâna spre mine, spuse ca să mă liniştească:

— Fii pe pace, n-o să vorbesc urât, măi băiete!

Se încinsese atât de tare, încât îşi scoase batista şi-şi şterse faţa, capul, gâtul şi mâinile înainte de a povesti mai departe.

I-am spus lui Compeyson că fac bucăţi din el şi mi-am zis: Dumnezeu să facă bucăţi din mine dacă n-oi face aşa! Eram amândoi pe acelaşi vas de ocnaşi dar, mult timp, n-am putut să ajung până la el, măcar c-am încercat. Până la urmă, tot l-am luat pe la spate, i-am dat un pumn în obraz ca să se întoarcă şi să pot face bucăţi din faţa lui, dar m-au văzut şi au pus mâna pe mine. Carcera de pe corabia aia nu era prea grozavă pentru un om care se pricepea la carcere şi ştia să înoate şi să se arunce în apă. Am ajuns până la mal şi m-am ascuns printre morminte, fericindu-i pe cei care erau înăuntru că scăpaseră de toate relele şi atunci l-am văzut mai întâi pe băiatul meu!

Şi se uita la mine cu o privire drăgăstoasă, care mă scârbi din nou, deşi mi-era tare milă de bietul om.

— De la băiatul meu am înţeles că tot în mlaştini se află Compeyson.

Pe legea mea, cred că el fugise de pe corabie de groaza mea, fără să ştie că eu ajunsesem la mal. Şi l-am fugărit. Bucăţi am făcut din mutra lui. Şi acum, mi-am zis eu, fiindcă ăsta-i cel mai mare rău pe care pot să ţi-l fac – că de mine nu mă sinchisesc – te trag înapoi. Şi-aş fi înotat aşa, târându-l de păr, dacă n-aş fi avut încotro şi tot l-aş fi dus înapoi pe corabie, chiar dacă nu ne-ar fi găsit soldaţii.

Sigur că până la urmă, tot el a ieşit basma curată – doar avea un caracter atât de frumos. Zicea că a evadat fiindcă înnebunise de frica mea şi a gândurilor mele ucigaşe; şi pedeapsa lui a fost uşoară. Pe mine m-au pus în fiare, m-au judecat iarăşi şi m-au deportat pe viaţă. Da, vedeţi voi, măi băieţi şi tu, prietenul lui Pip, că n-am rămas acolo pe toată viaţa, de vreme ce sunt aici.

Se şterse din nou cu batista cum făcuse şi adineauri şi apoi scoase încet o mână de tutun din buzunar, îşi desprinse luleaua din butonieră, o umplu încet şi începu să fumeze.

— A murit? întrebai eu după câteva clipe de tăcere.

— Cine să fi murit, măi băiete?

— Compeyson.

— Poţi să fii sigur că, dacă trăieşte, speră că eu sunt mort, spuse el cu o privire fioroasă. N-am mai auzit nimic de el.

Herbert scrisese ceva cu creionul pe coperta unei cărţi. Apoi împinse încetişor cartea spre mine, în timp ce Provis fuma, cu ochii la foc, iar eu citii: „Numele tânărului Havisham era Arthur. Compeyson e omul care spunea că e iubitul domnişoarei Havisham”.

Am închis cartea, făcându-i lui Herbert un semn abia văzut cu capul, şi am pus-o la o parte; dar nici unul dintre noi n-a scos vreo vorbă; ci am stat cu ochii la Provis care fuma lângă foc.

Chapter 43

De ce m-aş opri ca să mă întreb cât din sila faţă de Provis se datora Estellei? De ce aş zăbovi în drumul meu asemuind starea sufletească ce mă cuprinsese înainte de a o întâlni pe ea la oficiul de diligente, în ziua în care încercasem să scap de aerul închisorii, cu starea sufletească ce mă cuprindea acum, de câte ori mă gândeam la prăpastia dintre frumuseţea şi mândria Estellei şi fugarul pe care îl adăposteam eu? Căci această oprire nici nu mi-ar netezi drumul şi nici n-ar face sfârşitul mai bun; nici lui nu i-ar ajuta cu nimic, nici eu nu m-aş simţi mai uşurat.

Povestirea lui semănase o teamă nouă în sufletul meu sau, mai bine zis, povestirea lui dăduse formă şi înţeles unei temeri care se afla dinainte în sufletul meu. Dacă Compeyson era în viaţă şi aflase de întoarcerea lui, nu era greu să ghicesc urmările. Că acest Compeyson avea o fricǎ de moarte de Provis, aceasta o ştiam eu mai bine decât ei amândoi; şi era greu să-ţi închipui că un om, cu firea pe care i-o zugrăvise Provis, ar şovăi să scape pentru totdeauna de un duşman atât de temut, folosindu-se de mijlocul foarte sigur al denunţului.

Nu pomenisem nici o vorbă şi nici nu voiam să pomenesc vreodată – cel puţin aşa eram hotărât – despre Estella lui Provis. Dar i-am spus lui Herbert că, înainte de a pleca în străinătate, trebuie s-o văd şi pe Estella şi pe domnişoara Havisham. Aşa i-am zis, în seara în care Provis ne-a spus povestea lui, după ce ramaserăm singuri. Am luat hotărârea să mă duc la Richmond a doua zi şi aşa am şi făcut.

Când mă înfăţişai înaintea doamnei Brandley, aceasta o chemă pe servitoarea Estellei, care îmi spuse că stăpâna ei plecase la ţară. Unde? La Satisa de obicei.

— Nu ca de obicei, spusei eu, fiindcă niciodată nu plecase acolo fără mine. Întrebai când avea de gând să se întoarcă.

Fata îmi răspunse cu un aer stânjenit care îmi mări nedumerirea, că Estella va rămâne acolo mai mult timp. Din vorbele acestea, nu înţelesei nimic altceva decât că scopul lor era ca eu să nu înţeleg nimic şi mă întorsei acasă foarte abătut.

O altă consfătuire nocturnă cu Herbert, după plecarea lui Provis (îl duceam întotdeauna până acasă şi mă uitam atent în jurul meu), ne duse la concluzia că nu trebuie să-i spunem încă nimic despre plecarea în străinătate înainte de întoarcerea mea de la domnişoara Havisham. Între timp, Herbert şi cu mine trebuia să ne gândim fiecare în parte la felul cum va trebui să-i vorbim; va trebui fie să ne prefacem că ne temem de a-l şti bănuit şi urmărit, fie ca eu, care nu fusesem încă în străinătate, să propun o călătorie. Ştiam

doar amândoi că era de ajuns ca eu să propun ceva, pentru ca el să încuviinţeze. Însă, atât Herbert cât şi eu eram de părere că nici nu putea fi vorba de a-l lăsa mult timp în situaţia în care se afla.

În ziua următoare, am avut josnicia de a mă preface că leagă o făgăduială făcută lui Joe şi că trebuie să mă duc până la el; dar pe atunci eram în stare de orice josnicie faţă de Joe şi de numele lui. Provis trebuia să fie cu ochii în patru cât timp eu eram plecat, iar Herbert trebuia să ia asupra lui sarcinile mele. Eu aveam să lipsesc doar o zi şi, la întoarcerea mea, nerăbdarea lui de a mă vedea începând un trai de gentleman va fi satisfăcută. Îmi dădu în gând – şi am descoperit mai târziu că şi Herbert se gândise la acelaşi lucru – că cel mai bun mijloc de a-l face să plece în străinătate ar fi să născocim nevoia de a face cumpărături sau alte lucruri asemănătoare.

Şi aşa, după ce am înlăturat toate piedicile din drum, am pornit spre domnişoara Havisham cu diligenţa care pornea din Londra, înainte de a se lumina de zi; când ziua veni pe furiş, oprindu-se şovăielnic şi scâncind, învăluită în petice de nori şi în zdrenţe de ceaţă ca o cerşetoare, eram departe în mijlocul câmpului. Când sosirăm la „Mistreţul albastru”, după o călătorie neplăcută prin ceaţă şi prin burniţă, pe cine altul credeţi că l-am găsit în poartă, cu o scobitoare în mână şi uitându-se la diligenţă, decât pe Bentley Drummle!

Deoarece se prefăcea că nu mă vede, m-am prefăcut şi eu că nu-l văd.

Era o purtare foarte caraghioasă din partea amândurora; cu atât mai caraghioasă, cu cât intrarăm amândoi în cafeneaua hanului, unde el tocmai îşi sfârşise gustarea de dimineaţă şi unde eu o comandai pe a mea. Mă otrăvea gândul că şi el se află în oraş, fiindcă ştiam foarte bine pentru ce venise.

Prefăcându-mă că citesc un ziar soios foarte vechi, ale cărui ştiri locale erau mult mai greu de zărit decât corpurile străine de pe el, ca de pildă cafeaua, saramura, sosul de

peşte, untul topit şi vinul cu care era stropit – ca şi cum ziarul s-ar fi molipsit de un pojar foarte ciudat – şedeam la masa mea, în timp ce el stătea în faţa focului. Pe măsură ce trecea timpul, mi se părea că Drummle îmi aduce o jignire fără seamăn, stând acolo, nemişcat. Şi m-am ridicat, hotărât să am şi eu parte de căldură. Trebuia să-mi întind mâinile pe la spatele lui ca să iau vătraiul şi să scormonesc focul din cămin, dar tot mă mai prefăceam că nu-l cunosc.

— Vrei să mă jigneşti? spuse domnul Drummle.

— A? făcui eu cu vătraiul în mână. Dumneata erai? Ce mai faci? Mă miram eu cine e omul care lasă focul să se stingă. Spunând aceste cuvinte am scormonit focul cu năduf şi apoi mă înfipsei alături de domnul Drummle, cu spatele la foc şi lăţindu-mă din umeri.

— Chiar acum ai sosit? spuse domnul Drummle, împingându-mă ceva mai încolo cu umărul.

— Da, spusei eu, împingându-l pe el ceva mai încolo cu umărul meu.

— Nesuferit oraş, spuse Drummle. E ţinutul dumitale, mi se pare.

— Da, încuviinţai eu. Am auzit că seamănă foarte mult cu ţinutul dumitale, Stropshire.

— Nici gând, spuse Drummle.

Apoi, domnul Drummle se uită la ghetele lui şi eu la ale mele, pe urmă domnul Drummle se uită la ghetele mele şi eu la ale lui.

— Eşti de mult aici? întrebai eu, hotărât să nu-i cedez nici un pic de foc.

— Destul ca să mă plictisesc, răspunse Drummle cu un căscat prefăcut, dar la fel de hotărât ca şi mine.

— Mai rămâi mult aici?

— Nu mai pot rămâne, răspunse domnul Drummle. Dar dumneata?

— Nici eu nu mai pot rămâne, spusei eu.

Îmi fierbea sângele în vine şi simţeam că, dacă umărul domnului Drummle şi-ar mai întins doar cât grosimea unui

fir de păr, l-aş fi izbit cu capul de fereastră; de asemenea, dacă umărul meu ar fi avut pretenţii asemănătoare, domnul Drummle m-ar fi izbit cu capul de lada de alături. El începu să fluiere încetişor. Făcui şi eu la fel.

— Sunt întinderi mari de mlaştini pe aici, aşa mi se pare! spuse Drummle.

— Da. Şi ce-i cu asta? spusei eu.

Domnul Drummle se uită la mine, apoi la ghetele mele, scoase o exclamare şi râse.

— Eşti bine dispus, domnule Drummle?

— Nu, spuse el, nu prea. Mă duc să mă plimb călare. Am de gând să explorez mlaştinile, ca să mă mai distrez puţin. Am auzit că sunt sate foarte răzleţe pe aici. Cu cârciumi ciudate – şi fierării – şi mai ştiu eu ce.

— Chelner!

— Da, domnule.

— E gata calul?

— Vă aşteaptă la uşă, domnule.

— Bine. Uite ce este. Domnişoara nu încalecă astăzi; e proastă vremea.

— Foarte bine, domnule.

— Şi eu nu iau masa aici, fiindcă mănânc la domnişoara acasă.

— Foarte bine, domnule.

Apoi Drummle se uită la mine cu o privire obraznică de triumf care se oglindea pe toată faţa lui fălcoasă, o privire care mă săgetă în inimă, măcar că el era un om aşa greoi; eram atât de scos din minţi, încât mă cuprinse dorinţa să-l iau în braţe şi să-l azvârl în foc.

Un lucru însă era limpede pentru amândoi şi anume că nici unul dintre noi nu putea părăsi focul, până la potolirea spiritelor. Stăteam amândoi, bine înfipţi, în faţa căminului, umăr la umăr, picior lângă picior, cu mâinile la spate şi fără să ne urnim din loc. în faţa uşii, în burniţa de afară, aştepta calul, chelnerul îmi adusese mâncarea, pe a lui Drummle o

strânsese şi acum mă poftea să iau loc la masă; eu dădui din cap, dar amândoi ramaserăm pe loc.

— Ai mai fost la Crângul piţigoilor de atunci? întrebă Drummle.

— Nu, răspunsei eu, am avut destul de furcă cu piţigoii ultima oară,

— Aceasta a fost atunci, când noi doi n-am fost de aceeaşi părere?

— Da, răspunsei eu foarte tăios.

— Lasă, lasă! Ai scăpat foarte uşor, rânji Drummle. N-ar fi trebuit să-ţi ieşi din fire.

— Domnule Drummle, spusei eu, nu se cade să-mi dai dumneata sfaturi, în ceea ce priveşte acest subiect. Când îmi ies din fire (nu că aş recunoaşte că, în ziua aceea, s-a întâmplat aşa), eu nu arunc cu paharele.

— Eu aşa fac, spuse Drummle.

După ce-i aruncai o privire sau două, îi spusei, în timp ce ura care mocnea în mine creştea:

— Domnule Drummle, eu n-am căutat această discuţie şi nu cred că este prea plăcută.

— Eu sunt sigur că nu este, spuse el privindu-mă batjocoritor peste umăr, dar n-am nici o părere despre ea.

— Şi prin urmare, continuai eu, propun, cu voia dumitale, ca în viitor să nu mai avem nici un fel de legătură unul cu altul.

— Ce vrei să spui, domnule?

— Chelner, spuse Drummle, în loc să-mi răspundă. Chelnerul răsări din nou.

— Uite, domnule. Înţelegi că domnişoara nu călăreşte azi şi că eu iau masa la dumneaei?

— Sigur că înţeleg.

După ce chelnerul pipăi cu palma ceainicul care se răcise de tot şi mă privi rugător, ieşi din odaie, iar Drummle îşi scoase o ţigară din buzunar, având grijă să nu mişte umărul de lângă mine, muşcă ţigara de capăt, dar tot nu se urni. Mă înăbuşeam şi fierbeam, simţind că nu mai puteam rosti

nici o vorbă fără să pomenim numele Estellei, pe care n-aş fi putut îndura să-l aud ieşind din gura lui; prin urmare mă uitai fără să mă mişc la zidul din faţă, ca şi cum aş fi fost singur şi mă sili să tac. Mi-e cu neputinţă să spun cât timp am stat în poziţia aceasta caraghioasă, dar ştiu că, până la urmă, au năvălit înăuntru trei fermieri dolofani, pe care cred că i-a trimis chelnerul; aceştia intrară descheindu-şi nasturii de la haine şi frecându-şi mâinile şi, în faţa lor, am fost nevoiţi să ne dăm în lături, căci oamenii se îndreptară spre foc.

Îl văzui pe Drummle prin fereastră, apucând coama calului, încălecând cu mişcările lui greoaie şi brutale şi clătinându-se în şa într-o parte şi în alta, înainte şi înapoi. Credeam că plecase, când îl văzui întorcându-se şi strigând să i se aducă un foc pentru ţigara din gură, de care uitase. Un om într-o haină de culoarea prafului apăru, n-aş putea spune de unde, aducând un tăciune aprins; poate că venea din curtea hanului, poate din stradă, cine ştie de unde şi, în timp ce Drummle se apleca din şa să-şi aprindă ţigara râzând şi făcând semn cu capul spre fereastra cafenelei, umerii deşuchiaţi şi părul vâlvoi ai omului care stătea cu spatele la mine, îmi amintiră de Orlick.

Eram prea zăpăcit ca să mă sinchisesc dacă era într-adevăr el sau nu şi chiar ca să mănânc, aşa că mă spălai pe mâini şi pe faţă, ca să uit de vremea urâtă de afară şi de călătoria mea, şi mă îndreptai spre casa aceea veche şi neuitată, al cărei prag ar fi fost atât de bine să nu-l fi călcat niciodată, casa aceea pe care ar fi fost atât de bine să n-o fi văzut niciodată.

Chapter 44

Domnişoara Havisham şi Estella erau în odaia unde se afla masa de toaletă şi pe pereţii căreia ardeau lumânări înfipte în policandre; domnişoara Havisham şedea pe o canapea, lângă foc, iar Estella, pe o pernă, la picioarele ei.

Estella împletea şi domnişoara Havisham se uita la ea. Îşi ridicară amândouă privirile la intrarea mea şi văzură că se petrecuse o schimbare cu mine. Înţelesei aceasta după privirile pe care le schimbară una cu alta.

— Ce vânt te aduce pe aici, Pip? întrebă domnişoara Havisham. Deşi se uita drept în ochii mei, îmi dădeam seama că era stânjenită. Şi cum Estella se opri o clipă din împletit cu ochii la mine şi apoi lucră mai departe, mi se păru că citesc limpede în mişcarea degetelor ei, – ca şi cum mi-ar fi spus-o cu ajutorul unui alfabet secret, – că ea îşi dă seama că eu îl descoperisem pe adevăratul meu binefăcător.

— Domnişoară Havisham, spusei eu, am fost ieri la Richmond ca să vorbesc cu Estella şi descoperind că un vânt a adus-o pe ea până aici, am venit şi eu.

Domnişoara Havisham îmi făcu pentru a treia sau a patra oară semn să stau jos, aşa că mă aşezai pe scaunul de lângă masa de toaletă, unde o văzusem pe ea şezând de atâtea ori. Scaunul acela, cu toate vechiturile de la picioarele şi din jurul lui, mi se păru un loc firesc pentru mine, în ziua aceea.

— Ceea ce voiam să-i spun Estellei, domnişoară Havisham, voi spune în câteva clipe în faţa dumneavoastră, chiar acum. N-o să vă mire şi nici n-o să vă displacă. Sunt nenorocit, mai nenorocit decât m-aţi dorit vreodată.

Domnişoara Havisham tot se mai uita drept în ochii mei. După mişcarea degetelor Estellei, vedeam că ascultă vorbele mele cu atenţie, dar nu ridică ochii spre mine.

— Am descoperit cine este binefăcătorul meu. N-a fost o descoperire fericită şi nu e o descoperire care să facă bine reputaţiei, situaţiei sau averii mele. Am motivele mele pentru care nu pot spune mai mult decât atât. Taina nu-mi aparţine mie, ci unui alt om.

Şi, fiindcă tăcui o clipă, uitându-mă la Estella şi gândindu-mă cum să vorbesc mai departe, domnişoara Havisham repetă:

— Taina nu-ţi aparţine ţie, ci unui alt om.

— Şi?

— Când am fost adus aici la chemarea dumneavoastră, domnişoară Havisham, în vremea când mai făceam parte din satul de colo, pe care tare aş dori să nu-l fi părăsit, cred că, de fapt, am venit aici cum ar fi venit oricare alt băiat, ales la întâmplare, ca un fel de servitor, pentru a satisface o nevoie sau o toană şi, prin urmare, pentru a fi plătit.

— Da, Pip, răspunse domnişoara Havisham, dând cu hotărâre din cap.

— Şi că domnul Jaggers…

— Domnul Jaggers, spuse domnişoara Havisham, retezându-mi vorba cu glas aspru, n-a avut nici un amestec în toate acestea şi nici n-a ştiut nimic.

Faptul că este avocatul meu şi, în acelaşi timp, avocatul binefăcătorului tău nu este decât o întâmplare. Are aceleaşi legături cu nenumăraţi alţi oameni, aşa că lucrul acesta se putea întâmpla cu uşurinţă. Oricum ar fi, lucrul s-a întâmplat, dar nimeni n-a fost de vină.

Oricine ar fi putut să citească pe faţa ei, rătăcită, că până acum nu-mi ascundea nimic şi că nu se ferea de mine.

— Dar când am căzut în greşeala din care atâta timp n-am ieşit, m-aţi împins mai departe! spusei eu.

— Da, răspunse ea, mişcând din nou capul cu hotărâre, te-am lăsat să mergi mai departe.

— A fost frumos?

— Cine sunt eu, strigă domnişoara Havisham lovind cu bastonul în podea şi mâniindu-se atât de neaşteptat, încât Estella îşi ridică ochii mirată, cine sunt eu, pentru numele lui Dumnezeu, ca să mă port frumos?

Plângerea mea nu avusese rost şi nu avusesem de gând s-o fac. I-am spus aceasta, în timp ce ea stătea pe gânduri, după izbucnirea de adineauri.

— Bine, bine, făcu ea. Altceva?

— Am fost plătit din belşug pentru serviciile pe care le-am făcut aici, spusei eu ca s-o potolesc, prin faptul că am intrat ucenic; toate întrebările acestea le-am pus doar din

curiozitate. Cele ce urmează au un alt scop, nădăjduiesc că un scop dezinteresat. Când m-aţi lăsat să stărui în greşeala mea, domnişoară Havisham, aţi făcut-o pentru a pedepsi, pentru a face experienţe – poate că veţi găsi mai bine decât mine termenul care se potriveşte gândului dumneavoastră, fără să vă jignească – deci pentru a face experienţe pe socoteala rudelor dumneavoastră atât de egoiste?

— Da, aşa a fost. Doar era vina lor? Tu ai fi făcut la fel. Cine sunt eu ca să fiu silită să mă rog de tine sau de ei ca lucrurile să nu se întâmple aşa? Tu ţi-ai întins singur aceste curse. Eu nu ţi le-am întins.

Aşteptai până ce se potoli din nou – căci şi aceste vorbe fuseseră o izbucnire a firii ei iuţi şi sălbatice – şi apoi urmai:

— Am fost aruncat într-o familie înrudită cu dumneavoastră şi, de când am sosit la Londra, am trăit mereu în mijlocul oamenilor acelora. Ştiu că şi ei au căzut pradă aceleaşi înşelăciuni nevinovate ca şi mine. Şi aş fi făţarnic şi josnic, dacă nu v-aş spune – fie că vă e pe plac sau nu, fie că aveţi de gând să daţi crezare spuselor mele sau nu – că nedreptăţiţi adânc şi pe domnul Matthew Pocket şi pe fiul lui, dacă vă închipuiţi că nu sunt oameni mărinimoşi, drepţi, deschişi, oameni care nu sunt în stare de intrigi şi de fapte josnice.

— Sunt prietenii tăi, spuse domnişoara Havisham.

— Mi-am câştigat prietenia, spusei eu, în clipa când au crezut că vreau să-i înlătur, dar după câte ştiu, Sarah Pocket, domnişoara Georgiana şi doamna Camilla nu sunt prietenii mei.

Faptul că puneam pe Herbert şi pe domnul Pocket în contrast cu ceilalţi părea să-i ridice în stima ei, spre bucuria mea. Domnişoara Havisham mă privi pătrunzător timp de câteva clipe şi apoi îmi spuse cu glas liniştit:

— Şi ce ceri pentru ei?

— Numai atât, spusei eu, să nu-i amestecaţi cu ceilalţi. Or fi de acelaşi sânge cu ei dar, credeţi-mă, au altă fire.

Privindu-mă mai departe tot atât de pătrunzător, domnişoara Havisham repetă:

— Ce ceri pentru ei?

— Nu sunt atât de viclean, vedeţi doar, spusei eu drept răspuns, dându-mi seama că roşesc puţin, încât să pot ascunde de dumneavoastră chiar dacă aş dori-o, faptul că urmăresc ceva. Domnişoară Havisham, dacă aţi putea să vă lipsiţi de nişte bani pentru a-i face prietenului meu Herbert un serviciu pentru toată viaţa, care serviciu însă, chiar prin firea lucrurilor, trebuie făcut fără ştirea lui, v-aş arăta ce e de făcut.

— De ce trebuie făcut fără ştirea lui? întrebă ea, împreunându-şi mâinile deasupra bastonului, ca să mă poată privi cu mai multă luare-aminte.

— Pentru că, spusei eu, am început prin a-i face acest serviciu chiar eu, acum mai bine de doi ani, fără ştirea lui şi nu vreau să mă trădez. De ce nu mai sunt în stare să duc lucrurile până la capăt, nu pot spune. Face parte din taina aceea care nu-i a mea, ci a altuia.

Încetul cu încetul, domnişoara Havisham îşi întoarse ochii de la mine şi-i aţinti asupra focului. După ce privi focul timp îndelungat, aşa cel puţin părea în tăcerea odăii şi judecând după lumânările care se mistuiau încet, tresări din cauza unui tăciune care căzu şi se uită din nou la mine, mai întâi fără expresie şi apoi cu o privire din ce în ce mai încordată. În tot timpul acesta, Estella împletea mai departe. Şi când domnişoara Havisham întoarse spre mine privirea aceea concentrată, îmi spuse, ca şi cum n-ar fi existat nici o întrerupere în dialogul nostru:

— Şi altceva?

— Estella, spusei eu, îndreptându-mă de data aceasta spre ea şi încercând să-mi stăpânesc glasul care îmi tremura, ştii că te iubesc. Ştii că te iubesc de mult şi foarte tare.

La vorbele acestea, Estella ridică ochii spre mine, dar degetele ei lucrau mai departe, în timp ce ea mă privea cu

chipul ei nemişcat. Simţeam că domnişoara Havisham se uită de la mine la Estella şi de la Estella la mine.

— Ar fi trebuit să spun aceasta de mult, dar n-am spus-o din cauza greşelii, aceleia îndelungate, care m-a făcut să nădăjduiesc că domnişoara Havisham ne sortise unul altuia. Atâta timp cât am ştiut că nu te poţi împotrivi, n-am vrut să vorbesc. Dar acum trebuie.

Cu acelaşi chip nemişcat şi cu aceeaşi mişcare a degetelor, Estella clătină din cap.

— Ştiu, spusei eu, răspunzând mişcării ei, ştiu. Nu sper să pot spune vreodată că eşti a mea, Estella. Nu ştiu ce mi se poate întâmpla foarte curând, cât de sărac voi fi şi unde mă voi duce. Totuşi, te iubesc. Te-am iubit mereu din ziua în care te-am văzut pentru prima oară în casa ta.

Estella clătină din nou din cap, privindu-mă nemişcată, dar împletind mai departe.

— Ar fi fost crud din partea domnişoarei Havisham, îngrozitor de crud, să facă experienţe pe socoteala unui biet băiat şi să-l chinuiască ani de-a rândul cu o speranţă deşartă şi insuflându-i o năzuinţă zadarnică, dacă şi-ar fi dat seama de gravitatea faptelor ei. Dar cred că nu şi-a dat seama. Cred că, în suferinţa pricinuită de încercările prin care a trecut ea, a uitat de suferinţa mea, Estella.

O văzui pe domnişoara Havisham ducându-şi mâna la inimă şi ţinând-o acolo, în timp ce ochii ei priveau când la Estella, când la mine.

— S-ar părea, spuse Estella foarte calmă, că există sentimente, închipuiri – nu ştiu cum să le spun – pe care nu sunt în stare să le înţeleg.

Când spui că mă iubeşti, ştiu ce vrei să spui, înţeleg împreunarea de cuvinte, dar nimic mai mult. Nu se mişcă nimic în pieptul meu, nu atingi nici o coardă.

Nici nu-mi pasă de ceea ce-mi spui. Doar am încercat să te previn. Nu-i aşa?

I-am răspuns cu glas nenorocit:

— Da.

— Da. Dar n-ai vrut să asculţi, fiindcă credeai că nu spun adevărul. Am dreptate?

— Credeam şi nădăjduiam că nu spui adevărul. Tu, atât de tânără, atât de neîncercată de viaţă, atât de frumoasă. Estella! Nu era în firea lucrurilor.

— E în firea mea, răspunse ea. Şi apoi, adăugă, apăsând fiecare cuvânt:

— E în firea care a fost creată în mine. Să ştii că fac o deosebire mare între tine şi ceilalţi, când îţi spun toate acestea. Mai mult nu pot face.

— E adevărat, întrebai eu, că Bentley Drummle e în oraş şi că te urmăreşte?

— E foarte adevărat, răspunse ea, vorbind de el cu o nepăsare dispreţuitoare.

— Că îl încurajezi şi te plimbi călare cu el şi că ia masa cu tine chiar astăzi?

Părea puţin mirată că ştiu toate acestea, dar răspunse din nou:

— Foarte adevărat.

— Dar nu-l poţi iubi, Estella?

Pentru prima oară, degetele i se opriră, în timp ce ea îmi punse supărată:

— Ce ţi-am spus? Tot mai crezi, în ciuda tuturor dovezilor, că nu spun adevărul?

— N-ai să te căsătoreşti cu el, Estella?

Ea se uită spre domnişoara Havisham şi rămase o clipă pe gânduri cu lucrul în mână. Apoi spuse:

— De ce să nu-i spun adevărul? Mă mărit cu el.

Faţa mi-a căzut în palme, dar, totuşi m-am stăpânit mai bine decât m-aş fi aşteptat, în ciuda durerii care m-a fulgerat la auzul acestor cuvinte. Când îmi ridicai capul din mâini, văzui o privire atât de înspăimântătoare pe faţa domnişoarei Havisham, încât, cu toată graba mea pătimaşă, cu toată jalea din sufletul meu rămăsei înmărmurit.

— Estella, draga mea Estella, n-o lăsa pe domnişoara Havisham să te împingă spre pasul acesta nenorocit.

Înlătură-mă pentru totdeauna – ai şi făcut-o, ştiu doar – dar păstrează-te pentru un om mai vrednic de tine decât Drummle. Domnişoara Havisham te dă lui, pentru că astfel dă cea mai mare lovitură, aduce cea mai mare jignire multor bărbaţi mai buni care te admiră şi celor puţini care te iubesc. Printre acei puţini, s-ar putea să fie unul, care să te iubească tot atât de sincer, deşi nu de atâta timp, ca şi mine. Ia-l pe acela şi aş îndura toate acestea mai uşor, de dragul tău.

Aprinderea cu care rostisem cuvintele din urmă stârniră în Estella o mirare, care ar fi putut părea amestecată cu compătimire, dacă ar fi putut ea să mă înţeleagă cu mintea ei.

— Mă mărit cu el, spuse ea din nou, cu glas mai domol. Am şi început să fac pregătirile de nuntă şi am să mă mărit curând. De ce amesteci numele mamei mele adoptive în hotărârea mea, cu gândul s-o jigneşti? A fost voinţa mea.

— E voinţa ta, Estella, să te arunci în braţele unei brute?

— În braţele cui să mă arunc? răspunse ea, zâmbind. Să mă arunc în braţele omului care ar simţi cel mai tare (dacă oamenii simt lucrurile astea) că nu mă leagă nimic de el? Lasă! S-a făcut. O s-o duc destul de bine şi bărbatul meu la fel. Şi, fiindcă spuneai că domnişoara Havisham m-a împins să fac pasul acesta nenorocit, află că ea ar fi vrut să mai aştept, să nu mă mărit încă; dar m-am plictisit de viaţa pe care o duc şi care n-are nici un farmec şi mă bucur să-mi schimb puţin felul de viaţă. Nu mai spune nimic. N-o să ne înţelegem niciodată.

— Aşa o brută, aşa un prostănac! stărui eu cu deznădejde.

— Să nu-ţi fie teamă c-am să fiu o binecuvântare pentru el, spuse Estella. Aceasta n-o să se întâmple. Hai! Uite mâna mea. Hai să ne despărţim acum, băiat visător ce eşti sau să-ţi spun bărbat?

— O, Estella, spusei eu în timp ce lacrimi amare curgeau şiroaie pe mâna ei, măcar încercam să le stăpânesc; chiar

dacă aş rămâne în Anglia şi aş putea să înfrunt toate celelalte lovituri, cum aş putea să te ştiu soţia lui Drummle?

— Prostii, spuse ea, prostii. O să-ţi treacă repede.

— Niciodată, Estella!

— Până într-o săptămână ai să mă înlături din gândurile tale.

— Să te înlătur din gândurile mele! Dar faci parte din viaţa mea, din fiinţa mea. De când am venit aici pentru întâia oară, eu băiatul cel grosolan a cărui inimă ai rănit-o din prima clipă, te-am găsit în fiecare rând pe care l-am citit. Te-am descoperit în fiecare privelişte pe care am văzut-o de atunci: în fluviu, în pânzele corăbiilor, în mlaştini, în nori, în lumină, în întuneric, în foşnetul vântului, în păduri, în apa mării şi pe străzi. Ai fost întruchiparea tuturor gândurilor gingaşe pe care mintea mea le-a cunoscut.

Pietrele din care sunt clădite cele mai solide case din Londra nu sunt mai adevărate, mai cu neputinţă de strămutat cu mâinile tale decât a fost şi va fi prezenţa ta în mine şi înrâurirea ta asupra mea, acum şi întotdeauna. Estella, nu mai poţi schimba nimic; vei rămâne, până la sfârşitul vieţii mele, o parte din firea mea, o parte din puţinul care e bun în mine şi o parte din ceea ce e rău în fiinţa mea. Dar acum, în pragul despărţirii, nu leg fiinţa ta decât de ceea ce este bun în mine şi credinţa mea te va socoti mereu aşa, căci, oricât de ascuţită ar fi durerea mea acum, cred că mi-ai făcut mai mult bine decât rău. Dumnezeu să te binecuvânteze, Dumnezeu să te ierte!

N-aş putea să spun ce năvală de durere a smuls aceste cuvinte fără şir din sufletul meu. Rapsodia aceasta gâlgâia în mine ca sângele care ţâşneşte dintr-o rană ascunsă şi a izbucnit afară ca un şuvoi. Am mai zăbovit câteva clipe cu mâna ei la buzele mele şi apoi am plecat. Dar, de atunci mi-am amintit mereu – şi, mai ales, îndată după ce am plecat – că, în timp ce Estella se uita la mine doar cu mirare necredincioasă, toată fiinţa de nălucă a domnişoarei Havisham, care tot mai stătea cu mâna pe inimă, părea că

se concentrase printr-o privire înfiorătoare de milă şi remuşcare.

Totul se sfârşise, totul se stinsese! Erau atâtea lucruri sfârşite şi stinse, încât, când am ieşit pe poartă, lumina zilei mi se părea mai întunecată decât când intrasem. Mai întâi, am umblat pe furiş pe nişte uliţe şi poteci lăturalnice şi apoi m-am hotărât să fac tot drumul până la Londra pe jos. Pentru că îmi venisem destul în fire, ca să-mi dau seama că nu mă puteam înapoia la han, unde aveam să-l găsesc pe Drummle; că nu eram în stare să stau în diligenţă şi să aud ce-mi vorbesc oamenii; şi că nu-mi rămânea nimic mai bun de făcut decât să mă istovesc cu drumul.

Era trecut de miezul nopţii, când trecui peste Podul Londrei. Trecând prin străzile întortochiate care, pe vremea aceea, se îndreptau spre vest, spre malul din Middlesex al fluviului, drumul cel mai scurt până în cartierul Temple era prin Whitefriars, chiar pe chei. Nu eram aşteptat până a doua zi de dimineaţă, dar aveam cheile la mine şi, dacă Herbert se culcase, puteam să ajung până la patul meu fără să-1 trezesc.

Deoarece mi se întâmpla foarte rar să intru prin poarta Whitefriars, după închiderea porţii din Temple şi deoarece eram murdar şi ostenit, nu-i luai în nume de rău păzitorului de noapte că se uită cu multă luare-aminte la mine în timp ce ţinea poarta foarte puţin deschisă ca să pot trece. Ca să-i împrospătez memoria, i-am spus care e numele meu.

— Nu eram chiar sigur de tot, dar mi-am închipuit că sunteţi dumneavoastră. Aveţi un bilet, domnule. Aducătorul a spus să fiţi atât de bun şi să-l citiţi la lumina lanternei mele.

Am luat biletul, foarte mirat de cuvintele lui. Era adresat „Domniei Sale, Domnului Philip Pip” şi deasupra adresei, am citit cuvintele: „Te rog citeşte rândurile acestea pe loc”. Deschisei scrisoarea, în timp ce păzitorul stătea cu lanterna ridicată şi am citit următoarele cuvinte, scrise de mâna lui Wemmick:

— Nu te duce acasă!

Chapter 45

M-am întors de la poartă, de îndată ce am citit această înştiinţare şi am ajuns cum am putut până în Fleet Street, unde am luat o birjă întârziată şi am pornit spre Hummums din Covent Garden. În vremea aceea, puteai să găseşti întotdeauna un pat la Hummums, la ce oră din noapte. După ce trecui prin faţa ghişeului, servitorul aprinse lumânarea de pe raft şi mă duse de-a dreptul în odaia căreia îi venea rândul pe listă. Era un fel de încăpere boltită, aşezată la parter, în fundul casei, având un pat monstruos cu patru stâlpi, care se întindea despotic pe în întreaga odaie, înfigându-şi unul dintre picioarele lui energice în cămin şi altul în pragul uşii, strivind cu totul spălătorul, ca şi cum s-ar fi bucurat de drepturi divine.

Deoarece cerusem lumină înainte de a mă părăsi servitorul îmi aduse scumpa noastră candelă atât de preţuită în vremurile acelea prea cuvioase – un obiect care semăna cu stafia unui baston de plimbare, un obiect care se spărgea de cum îl atingeai de la care nu puteai să aprinzi nimic şi care închidea de obicei în fundul unui turn de tinichea, cu găuri rotunde, ce lăsau umbre jucăuşe pe pereţi. După ce mă băgai în pat, ostenit, cu picioarele amorţite de oboseală şi nenorocit, îmi dădui seama că nu voi fi în stare să închid ochii mai mult decât Argusul acela neghiob de lângă mine. Şi aşa ne-am uitat unul la altul prin bezna de moarte a odăii!

Ce noapte jalnică! Neliniştită, sinistră, lungă! În odaie era un miros foarte neospitalier de funingine rece şi de gunoi încins; şi eu mă uitam în sus la colţurile baldachinului, gândindu-mă ce de musculiţe albastre, ce de urechelniţe şi ce de viermişori trebuie să fie agăţaţi acolo, în aşteptarea verii. Acest gând mă duse la întrebarea dacă nu cumva s-ar putea ca vreuna dintre gâzele acelea să cadă peste mine şi apoi mi se părea că simt cum îmi cade ceva uşor peste

obraz – un gând foarte neplăcut, care îmi sugera şi alte plimbări încă şi mai neplăcute, ce aveau loc pe spinarea mea. După ce am stat treaz câtva timp, vocile acelea atât de ciudate de care e plină tăcerea, începură să se facă auzite.

Dulapul şoptea, căminul ofta, spălătorul pocnea şi în scrin parcă răsuna, din când în când, o coardă de chitară. Tot atunci, ochii de pe pereţi căpătară o privire nouă şi, în fiecare din cerculeţele acelea care mă fixau, vedeam scrise cuvintele: „Nu te duce acasă”.

Oricât de felurite erau închipuirile şi zgomotele care mă năpădeau, cuvintele: „Nu te duce acasă” nu lipseau niciodată. Se împleteau în toate gândurile mele ca o durere trupească. Nu demult, citisem în ziare că un necunoscut venise la Hummums, într-o noapte, că se culcase, că se omorâse şi că fusese găsit a doua zi de dimineaţă într-o baltă de sânge.

Îmi trecu prin minte că trebuie să fi stat în hruba unde stăteam şi eu şi m-am ridicat din pat, ca să văd dacă nu erau urme de sânge prin odaie; apoi deschisei uşa, ca să mă uit în coridor şi să mă mai înveselesc cu tovărăşia unei luminiţe îndepărtate, lângă care ştiam că mofăie servitorul. Dar, în tot timpul acesta, întrebările: de ce nu trebuia să mă duc acasă şi ce se întâmplase acasă şi când o să mă duc acasă şi dacă Provis era acasă, îmi frământau mintea cu atâta înverşunare, încât ai fi putut crede că nu mai era loc în capul meu şi pentru altele.

Chiar când mă gândeam la Estella şi că, în ziua aceea, ne despărţisem pentru totdeauna, chiar când îmi aminteam de toate împrejurările despărţirii noastre, de privirile, de glasul ei, de mişcarea degetelor ei, în timp ce împletea – chiar şi atunci mă urmărea peste tot oprelişte a: „Nu te duce acasă”. Când, în cele din urmă, am aţipit, de sfârşite ce-mi erau mintea şi trupul, această oprelişte se prefăcu într-un verb mare şi întunecat pe care trebuia să-l conjug, la modul imperativ, timpul prezent: Tu nu te duce acasă! El să nu se ducă acasă! Noi să nu ne ducem acasă! Voi să nu

vă duceţi acasă. Apoi la condiţional: Eu nu m-aş duce acasă şi, pe urmă, eu nu mă pot duce acasă, eu nu m-aş fi dus acasă şi eu nuputeam, nu voiam, n-aveam voie sa mă duc acasă, până când simţeam că mi se întunecă mintea şi atunci mă răsuceam pe pernă şi mă uitam din nou la rotocoalele care mă priveau ţintă de pe perete.

Lăsasem vorbă să mă scoale la ora şapte, fiindcă era limpede că trebuia să-l văd pe Wemmick înainte de a vedea pe orice alt om şi tot atât de limpede, că mă aflam în faţa unui caz pentru dezlegarea căruia mă interesau numai simţămintele lui din Walworth. Mă simţeam uşurat să ies din odaia în care petrecusem o noapte atât de nenorocită şi n-am aşteptat a doua bătaie în uşă ca să sar din patul acela neprimitor.

La ora opt, întăriturile castelului se înălţau în faţa ochilor mei.

Servitoarea cea mititică tocmai intra în fortăreaţă cu două cornuri calde, aşa că intrai pe poartă, trecui podul în tovărăşia ei şi mă aflai în faţa lui Wemmick care pregătea ceaiul pentru el şi pentru bătrân, fără să fiu anunţat. O uşă deschisă îmi oferi priveliştea bătrânului, care mai era încă în pat.

— Salutare, domnule Pip! spuse Wemmick. Deci te-ai întors?

— Da, răspunsei eu, dar nu m-am dus acasă.

— Foarte bine, spuse el, frecându-şi mâinile. Am lăsat câte un bilet pentru dumneata, la fiecare dintre porţile care dau în cartierul Temple, la întâmplare. Prin care poartă ai venit?

I-am spus:

— O să trec pe la celelalte porţi, în cursul zilei de azi, şi o să distrug biletele, spuse Wemmick; e o regulă bună să nu laşi mărturii scrise, dacă se poate fiindcă nu poţi să ştii niciodată ce o să se întâmple. Am să-mi îngădui să te rog ceva.

— Te-ar supăra cumva dacă te-aş ruga să prăjeşti cârnatul acesta pentru Bătrân?

I-am spus că-mi făcea nespusă plăcere.

— Atunci poţi să-ţi vezi de treabă, Mary Anne, îi spuse Wemmick fetiţei, aşa am rămas singuri, vezi, domnule Pip? adăugă el, clipind din ochi, după ce fata dispăru.

Îi mulţumii pentru prietenia pe care mi-o dovedea şi pentru prevederea lui şi convorbirea noastră începu cu glas scăzut, în timp ce eu prăjeam cârnatul şi el ungea miezul cornului cu unt pentru bătrân.

— Vezi dumneata, domnule Pip, spuse Wemmick, noi doi ne înţelegem.

Acum vorbim în calitate de persoane particulare şi încă dinainte a existat o înţelegere personală între noi. Sentimentele oficiale sunt altceva. Acum, însă, suntem neoficiali.

Eu încuviinţai cu căldură. Eram atât de tulburat, încât aprinsesem cârnatul ca pe o torţă şi fusesem silit să suflu asupra lui ca să-1 sting.

— Din întâmplare, ieri dimineaţă, spuse Wemmick, aflându-mă într-un anumit loc, unde te-am luat odată şi pe dumneata, am auzit – chiar şi între noi doi, e mai bine să nu pomenim nume, când putem să evităm…

— Mult mai bine, încuviinţai eu. Te înţeleg.

— Am auzit, din întâmplare, ieri dimineaţă, spuse Wemmick, că o persoană oarecare, nu fără legătură cu coloniile şi nu lipsită de oarecare avere mobiliară – nu ştiu cine-o fi – dar mai bine să nu-i pomenim numele…

— Nu-i nevoie, spusei eu.

—… a cam făcut vâlvă într-o anumită parte a lumii unde se duc mulţi oameni, nu întotdeauna drept răsplată faţă de pornirile lor şi nu chiar fără nici o cheltuială din partea statului…

Uitându-mă încordat la faţa lui, făcui un adevărat foc de artificii cu cârnatul pe care-1 prăjeam pentru bătrân, tulburând astfel şi atenţia mea şi a lui Wemmick; îmi cerui însă scuze.

— a stârnit vâlvă, după cum spuneam, făcându-se nevăzut din acea parte a lumii şi lăsând lumea de acolo fără ştiri din partea lui. în urma acestei întâmplări, spuse Wemmick, s-au iscat anumite bănuieli şi teorii. Am mai auzit, de asemenea, că locuinţa dumitale din Garden Court, cartierul Temple, a fost supravegheată şi mai poate fi încă.

— De cine? întrebai eu.

— Nu vreau să intru în amănunte, spuse Wemmick în doi peri, s-ar putea să mă ciocnesc cu anumite răspunderi oficiale. Aşa am auzit, după cum am mai auzit şi alte lucruri ciudate tot în locul acela. Nu-ţi vorbesc în urma unor informaţii pe care le-am primit. Aşa am auzit.

În timp ce vorbea, îmi luă furculiţa şi cârnatul din mână şi puse ordonat mâncarea bătrânului pe o tavă mică. înainte de a aşeza tava în faţa bătrânului, intră în odaia lui cu un şervet curat pe care-l legă sub bărbia tatălui său, îl rezemă pe acesta pe pernă şi-i aşează fesul de noapte într-o parte, ceea ce-i dădea un aer de ştrengar. Apoi, aşează grijuliu mâncarea în faţa lui, spunându-i:

— Stai bine aşa, moşule? şi bătrânul cel vesel răspunse:

— Foarte bine, John, băiete, foarte bine! Deoarece părea că domneşte în casă o înţelegere mută că înfăţişarea bătrânului nu este destul de prezentabilă şi că, prin urmare, acesta trebuie socotit ca invizibil, mă prefăcui că nici nu văd aceste mişcări.

— Această supraveghere a locuinţei mele, pe care am avut motive s-o bănuiesc mai de mult, – îi spusei eu lui Wemmick, când se întoarse din odaia bătrânului – este în legătură strânsă cu persoana de care mi-ai vorbit, nu-i aşa?

Wemmick părea foarte serios.

— După câte ştiu eu, n-aş putea să garantez că-i aşa. Vreau să zic că n-aş putea să spun că a fost aşa de la început. Dar poate că acum este sau o să fie sau există primejdia foarte mare de a se întâmpla aşa.

Deoarece vedeam că devotamentul faţă de Little Britain îl împiedică să spună cât ar fi putut să spună şi deoarece

ştiam cât de mult se îndepărtase de drumul lui ca să-mi spună cele ce-mi spusese şi-i eram recunoscător pentru aceasta, nu puteam să mai stărui.

Dar i-am spus, după câteva clipe de gândire cu ochii la foc, că aş vrea să-i mai pun o întrebare, la care putea să răspundă sau nu, după cum va crede de cuviinţă şi că, în orice caz, atitudinea lui era cea dreaptă. El se opri din mâncare, încrucişându-şi mâinile şi strângându-şi mânecile cămăşii (după părerea lui, ca să te simţi bine în casă, trebuie să stai fără haină) şi-mi făcu semn cu capul să pun întrebarea.

— Ai auzit vreodată de un om foarte păcătos, cu numele de Compeyson?

El îmi răspunse dând din cap.

— Trăieşte?

Mai dădu o dată din cap.

— E în Londra?

Wemmick dădu încă o dată din cap, strânse cât putu cutia de scrisori, dădu din cap pentru ultima oară şi începu să mănânce mai departe.

— Şi acum, spuse Wemmick, fiindcă am terminat cu întrebările (apăsă asupra acestor cuvinte şi le repetă pentru a nu uita să mă călăuzesc după ele), mă întorc la măsurile pe care le-am luat după ce am auzit ce am auzit. M-am dus la Garden Court ca să te găsesc; şi, fiindcă nu te-am găsit, m-am dus la Clarriker, ca să-l găsesc pe domnul Herbert.

— Şi pe el l-ai găsit? întrebai eu nelinişti.

— Pe el l-am găsit. Fără să-i pomenesc de nici un nume şi fără să intru în amănunte, i-am dat să înţeleagă că, dacă dă de cineva – Tom, Jack sau Richard – care dă târcoale în jurul casei sau prin apropiere, ar face bine să-i scoată pe Tom sau Jack sau Richard din calea dumitale, cât timp nu eşti aici.

— Cred că habar n-are ce trebuie să facă.

— Habar n-avea; cu atât mai mult, cu cât i-am spus părerea mea, anume că n-ar fi prea sigur să încerce să-l

îndepărteze prea mult pe Tom, Jack sau Richard din calea dumitale, tocmai acum. Fiindcă, domnule Pip, să-ţi spun ceva. În împrejurările de faţă, nu există loc mai bun decât un oraş mare, dacă ai apucat să te afli în el. Nu o lua din loc, prea curând. Rămâi în apropiere.

Aşteaptă până se mai potolesc lucrurile, înainte de a te avânta în larg, chiar şi în ţări străine.

I-am mulţumit pentru sfaturile lui preţioase şi l-am întrebat ce a făcut Herbert.

— Domnul Herbert, spuse Wemmick, după ce şi-a frământat mintea timp de o jumătate de oră, a făcut un plan. Mi-a spus în secret că face curte unei domnişoare care are, după cum îţi poţi lesne închipui, un tată bolnav.

Acest tată, care se ocupa pe vremuri cu aprovizionarea vapoarelor, zace pe o verandă de unde poate vedea vapoarele care urcă şi coboară fluviul. Fără îndoială, că o cunoşti pe această domnişoară?

— Nu personal, spusei eu.

Adevărul este că ea se împotrivise prieteniei mele cu Herbert, deoarece eram un prieten foarte costisitor, care nu-i aduceam lui Herbert nici un folos şi că, atunci când Herbert a vrut să mă prezinte, ea a primit această propunere cu atât de puţină căldură, încât Herbert s-a simţit obligat să-mi încredinţeze cum stau lucrurile, spunând că mai trebuie să treacă puţin timp până să-i fac cunoştinţa.

Când am început să-l ajut, pe ascuns, pe Herbert în împlinirea planurilor sale, nu mi-a fost greu să îndur toate acestea cu filozofie şi veselie; pe de altă parte, el şi cu logodnica lui, fireşte că nu erau prea dornici să mai aducă şi o a treia persoană la întâlnirile lor. Şi aşa, deşi eram sigur că crescusem în stima Clarei şi deşi tânăra domnişoară şi cu mine ne trimiteam regulat mesaje foarte lungi şi amintiri prin Herbert, n-o văzusem încă niciodată.

Totuşi, nu i-am împuiat lui Wemmick capul cu toate aceste amănunte.

— Deoarece casa cu verandă, spuse Wemmick, se află chiar pe malul fluviului, jos lângă Pool, între Limehouse şi Greenwich şi, deoarece proprietăreasa este o văduvă foarte respectabilă care are un apartament mobilat de închiriat, la etajul de sus, domnul Herbert m-a întrebat dacă socotesc casa aceea drept o locuinţă provizorie potrivită pentru Tom, Jack sau Richard. Acum părerea mea despre casa aceasta este foarte bună, din trei motive pe care am să ţi le spun. Anume. Mai întâi. Este cu totul în afara drumurilor dumitale obişnuite şi departe de străzile mari şi mici pe care umbli dumneata de obicei.

Al doilea. Fără să te apropii de casa aceea, ai putea să ai mereu veşti de la Tom, Jack sau Richard prin Herbert. Al treilea. Mai încolo, când va fi prudent, dacă cumva ai să vrei să-l îmbarci pe Tom, Jack sau Richard pe un vapor străin, ai vaporul la îndemână.

Foarte liniştit de aceste vorbe, îi mulţumii lui Wemmick de nenumărate ori, rugându-1 să spună mai departe:

— Bine, domnule! Domnul Herbert s-a aruncat în treaba aceasta cu o voinţă de fier şi, pe la ora nouă, l-a şi pus la adăpost pe Tom, Jack sau Richard

— Oricare ar fi, pe noi nu ne interesează. La locuinţa cea veche se ştie că a fost chemat Dover şi, de fapt, omul o pornise pe drumul spre Dover, de unde a fost adus înapoi. Acum, un alt lucru bun e că toate acestea s-au făcut fără dumneata şi, dacă cineva s-ar interesa de mişcările dumitale, ar afla că te găseai la o distanţă de multe mile de aici şi erai prins de cu totul altă treabă. Toate acestea împrăştie bănuielile şi le şi încurcă; şi din pricina aceasta te-am sfătuit să nu dormi acasă, dacă cumva te întorci noaptea. Aceasta produce şi mai multă încurcătură şi dumneata ai nevoie de încurcătură.

Fiindcă terminase masa, Wemmick se uită la ceas şi începu să-şi îmbrace haina.

— Şi acum, domnule Pip, spuse el, cu mâinile în mânecile hainei, cred că am făcut aproape tot ce puteam face, dar

mai pot face ceva – din punctul de vedere al Walworth-ului şi în calitate de persoană strict particulară – voi face cu bucurie.

Uite şi adresa. Nu ţi se poate întâmpla nimic rău dacă diseară, înainte de a te întoarce acasă, te duci să te convingi că totul e în ordine cu Tom, Jack sau Richard, ceea ce e încă un motiv pentru care nu trebuia să te duci acasă aseară. Dar, după ce te întorci acasă la dumneata, să nu te mai duci pe acolo. Să ştii, domnule Pip, că aici eşti întotdeauna binevenit. Acum îşi scoase mâinile din mânecile hainei şi eu i le strângeam. Şi mai dă-mi voie să-ţi mai spun ceva important. îşi puse mâinile pe umerii mei şi adăugă şoptindu-mi solemn:

— Foloseşte-te de seara aceasta ca să pui mâna pe averea lui mobiliară.

Nu poţi să ştii ce i se va întâmpla. Nu pune averea mobiliară în joc.

Deznădăjduit că nu pot să-l fac pe Wemmick să înţeleagă gândul meu, mă lăsai păgubaş de a mai încerca.

— E timpul să plec, spuse Wemmick. Dacă n-ai avea nimic grabnic de făcut, te-aş sfătui să rămâi aici până se întunecă. Arăţi foarte necăjit şi nu ţi-ar strica o zi liniştită în tovărăşia bătrânului; se scoală el îndată – şi tocmai a mâncat un pic din… ţi-aminteşti de porcul nostru?

— Sigur, spusei eu.

— Un pic din el. Cârnatul pe care l-ai prăjit era al lui; era un porc minunat, în toate privinţele. încearcă să mănânci şi dumneata, măcar de dragul vechii voastre cunoştinţe. La revedere, moşule! strigă el vesel.

— Foarte bine, John, foarte bine, băiete! şuieră bătrânul din odaie.

Apoi am aţipit în faţa căminului lui Wemmick; bătrânul şi cu mine am avut bucurie de tovărăşia noastră, căci am adormit aproape toată ziua în faţa focului. La prânz am mâncat muşchi de porc şi legume culese din grădina castelului şi când nu eram ameţit de somn, îi făceam

bătrânului semne foarte binevoitoare cu capul. Când se întunecă de-a binelea, am plecat şi l-am lăsat pe bătrân pregătind focul ca să prăjească pâinea; după numărul ceştilor de ceai, ca şi după privirile lui spre cele două capacele din perete, am ghicit că domnişoara Skiffins era aşteptată la ceai.

Chapter 46

Sunase ora opt, când nările mi-au fost izbite de mirosul destul de plăcut al surcelelor şi al talajului de pe chei, făcut de constructorii de vapoare şi de oamenii care se îndeletniceau cu făurirea catargelor, vâslelor şi barajelor. Toată partea aceea a fluviului, mai sus şi mai jos de Pool, mi-era necunoscută şi, coborând de-a lungul malului, îmi dădui seama că locul pe care îl căutam nu se afla unde îmi închipuiam eu şi nu era uşor de găsit. Locul se numea Mill Pond Bank, Chinks's Basin, şi singura mea călăuză spre Chinks's Basin era atelierul de funii Old Green.

Nu merită să povestesc printre ce vapoare ancorate în docuri pentru reparaţii m-am rătăcit, printre câte corăbii care trebuiau sfărâmate în bucăţi, prin ce mâluri, ce nămoluri şi ce murdării aduse de flux; prin câte şantiere unde se clădeau şi se dărâmau vapoare; printre câte ancore ruginite şi înfipte fără rost în pământ, deşi de ani de zile nu mai foloseau la nimic; prin ce munţi de butoaie şi de cherestea.

După ce m-am învârtit câtva timp în jurul destinaţiei mele şi trecui de câteva ori de ea, am cotit după un colţ şi mă aflai, deodată la Mill Pond Bank. Din cauza împrejurărilor, locul acesta era foarte răcoros şi vântul care venea dinspre fluviu avea loc destul să se rotească; văzui vreo doi, trei arbori şi temelia unei mori de vânt părăsite şi apoi văzui funăria Old Green Copper – a cărei alee lungă şi îngustă se desluşea în lumina lunii, împreună cu nişte schele înfipte în pământ, asemănătoare unor furci vechi, care îmbătrâniseră şi-şi pierduseră dinţii.

Alegând dintre cele câteva case ciudate de pe Mill Pond o casă cu faţada de lemn şi cu verande la toate trei etajele, mă uitai la tăbliţa de la poartă şi citi: Doamna Whimple. Deoarece acesta era numele pe care îl căutam, am bătut în poartă şi o doamnă în vârstă, foarte plăcută la vedere, îmi deschise.

Dar doamna a fost numaidecât înlăturată de Herbert care mă duse tăcut în salon şi închise uşa. Mi se părea ciudat să văd că fiinţa lui, care-mi era atât de familiară, se mişca în voie în odaia aceea străină şi în cartierul acela necunoscut mie; şi m-am surprins uitându-mă la el, aşa cum mă uitam la bufetul din colţ cu sticlărie şi porţelanuri, cum mă uitam la cele două scoici de pe cămin şi la gravurile colorate de pe perete, care înfăţişau moartea căpitanului Cook, lansarea unui vapor şi pe Maiestatea Sa Regele George al III-lea cu o perucă de vizitiu pe cap, pantaloni de piele şi cizme înalte, pe terasa castelului din Windsor.

— Totul merge strună, Handel, spuse Herbert, şi omul e foarte mulţumit, deşi e nespus de dornic să te vadă. Clara e la tatăl ei. Dacă vrei să aştepţi până coboară, am să te recomand şi pe urmă o să ne ducem sus. Acesta e tatăl său.

Un mârâit neliniştitor care venea de sus îmi lovise auzul şi pesemne că acest fapt se oglindea pe faţa mea.

— Din păcate, cred că e un netrebnic bătrân şi amărât, spuse Herbert zâmbind; dar nu l-am văzut niciodată. Nu ţi se pare că miroase a rom? Toată ziua bea rom.

— Rom? întrebai eu.

— Da, răspunse Herbert, şi poţi să-ţi închipui cum îi îndulceşte guta.

Şi, pe urmă, ţine morţiş să aibă toate proviziile sus, la el în odaie şi să le împartă el. Le ţine pe nişte rafturi deasupra capului şi vrea neapărat să le cântărească pe toate. Odaia lui trebuie să arate ca o băcănie.

În timp ce spunea toate acestea, mârâitul se prefăcu într-un urlet prelungit şi apoi se stinse.

— Cum poate să fie altfel, mă lămuri Herbert, dacă vrea neapărat să taie brânza? Un om cu gută în mâna dreaptă şi în tot corpul nu poate să străbată cu cuţitul o brânză de Gloucester fără să-şi facă rău.

Pesemne că omul îşi făcuse foarte rău, deoarece mai scoase încă un urlet furios.

— E o binecuvântare pentru doamna Whimple că a închiriat locuinţa de sus lui Provis, spuse Herbert; îţi închipui că, în general, oamenii nu s-ar împăca cu zgomotele acestea. O casă ciudată, aşa-i Handel?

Era, într-adevăr, o casă ciudată, dar foarte bine îngrijită şi curată.

— Doamna Whimple, spuse Herbert când îi împărtăşi observaţiile mele, este cea mai grozavă gospodină şi zău că nu ştiu ce s-ar face Clara fără ajutorul ei de mamă. Fiindcă biata Clara n-are mamă şi n-are nici o rudă, în afară de bătrânul Gruffandgrimm.

— Doar n-o fi acesta numele lui?

— Nu, nu, spuse Herbert. Aşa-i spun eu. Numele lui este domnul Barley. Gândeşte-te ce binecuvântare pentru fiul tatălui şi mamei mele să fie îndrăgostit de o fată care n-are rude şi care n-o să se amărască nici pe ea şi nici pe alţii, din pricina familiei.

Herbert mai îmi spusese şi altă dată şi acum îmi aminti că o cunoscuse pe domnişoara Clara Barley în timp ce ea îşi întregea educaţia la o şcoală din Hammersmith şi că atunci când fata fusese chemată acasă ca să-şi îngrijească părintele, ei încredinţară taina dragostei lor materne doamnei Whimple care îi protejase şi-i ocrotise cu o bunătate şi discreţie nedezminţite de atunci şi până acum. Bineînţeles că bătrânului Barley nu i se putea încredinţa taina vreunui sentiment mai gingaş, din pricină că nu era în stare să înţeleagă nici un subiect mai psihologic decât guta, romul şi depozitele lui de vapoare vechi.

În timp ce noi vorbeam în şoaptă şi mârâitul neîntrerupt al bătrânului Barley vibra în grinda de pe tavan, uşa odăii se

deschise şi o fată de vreo douăzeci de ani, foarte drăguţă, subţirică şi cu ochi negri, intră cu un coş în mână. Herbert luă cu gingăşie coşul din mâna ei şi mi-o prezentă, roşindu-se.

Într-adevăr, fata era fermecătoare şi ar fi putut fi luată drept o zână robită, pe care un căpcăun crud o ţinea în slujba lui.

— Uită-te, spuse Herbert, arătându-mi coşul cu un zâmbet compătimitor şi drăgăstos, după ce stăturăm puţin de vorbă, aceasta-i masa de seară a bietei Clara; atâta îi dă în fiecare seară. Aceasta-i porţia ei de pâine şi aceasta-i felia de brânză şi acesta-i romul pe care îl beau eu. Aceasta-i mâncarea pe care trebuie să o gătească domnului Barley pentru mâine dimineaţă. Două costiţe de miel, trei cartofi, câteva boabe de mazăre, puţină făină, două uncii de unt, o mână de sare şi piperul aceasta pe care-l vezi. Totul trebuie gătit împreună şi mâncat cât e fierbinte şi e foarte bun împotriva gutei, n-am ce zice!

Era ceva atât de firesc şi de cuceritor în felul cum se uita Clara cu de-amănuntul la aceste provizii, în timp ce Herbert mi le arăta şi ceva atât de încrezător, de drăgăstos şi de nevinovat, în felul ei modest de a se lăsa cuprinsă de braţul lui Herbert, era ceva atât de gingaş în ea, ceva care cerea ocrotire aici pe Mill Pond Bank, lângă Chinks's Basin şi funăria Old Green Copper, în timp ce mormăitul bătrânului Barley răsuna în grinzile de pe tavan, încât n-aş fi rupt logodna dintre ea şi Herbert pentru toţi banii din portofelul pe care nu-l deschisesem încă niciodată.

Mă uitam la Clara cu plăcere şi admiraţie când, deodată, mormăitul se prefăcu din nou în urlet şi zgomotul unei izbituri zdravene veni de sus, ca şi cum un uriaş cu piciorul de lemn ar fi încercat să străpungă tavanul şi să ajungă până la noi. Iar Clara îi spuse lui Herbert:

— Tata are nevoie de mine, dragul meu! şi fugi din odaie.

— Ce mai rechin smintit! spuse Herbert. Ce crezi că vrea acum, Handel?

— Nu ştiu, răspunsei eu. Ceva de băut?

— Chiar aşa! strigă Herbert ca şi cum faptul că ghicisem era un merit nemaipomenit. Grogul şi-1 ţine gata pregătit într-o sticlă de pe masă. Aşteaptă o clipă şi ai să auzi cum îl ridică Clara, ca să mai bea o înghiţitură. Auzi! Urmă un alt urlet care se încheie cu o zguduitură zdravănă.

— Acum, spuse Herbert, în tăcerea care urmă, acum bea. Acum, spuse el, deoarece grinda răsuna din nou, acum e iar întins pe spate!

Curând după aceea, Clara se întoarse şi Herbert mă duse sus, ca să-l vedem pe prizonierul nostru. Când trecurăm prin faţa odăii domnului Barley, îl auzirăm mârâind răguşit următorul refren, cu un glas care se umfla şi se stingea ca vântul; iar urările din acest cântec, cred că ar trebui să le înlocuiesc cu opusul lor.

— Ei! Dumnezeu să vă binecuvânteze, căci aci zace bătrânul Bill Barley. Aici zace bătrânul Bill Barley, să vă binecuvânteze Dumnezeu. Aici zace bătrânul Bill Barley, întins pe spate, martor mi-e Domnul. Întins pe spate ca un peşte mort, dus de ape, aşa zace bătrânul Bill Barley. Ei! Dumnezeu să vă binecuvânteze.

Herbert mă informă că nevăzutul Barley se întreţinea singur zi şi noapte cu acest cântec mângâietor şi, adeseori, în timpul nopţii mai punea şi câte un ochi la telescopul cu care era prevăzut patul lui, cu scopul de a străbate fluviul cu privirile.

L-am găsit pe Provis bine instalat în cele două cămăruţe răcoroase şi aerisite din vârful casei, unde glasul domnului Barley se auzea mai puţin decât jos. Nu dădu nici un semn de nelinişte şi nici nu părea îngrijorat, dar mă izbi faptul că era mai potolit, n-aş putea spune cum anume şi de câte ori am încercat mai târziu, n-am izbutit niciodată să-mi amintesc cum era, dar fără doar şi poate că era mai calm. Timpul de gândire pe care mi-l dăduse ziua aceea de odihnă mă dusese la hotărârea că nu trebuie să-i spun nimic despre Compeyson. După câte ştiam eu, duşmănia lui faţă

de omul acela l-ar fi putut face să-l caute şi l-ar fi împins astfel la pieire. De aceea, după ce Herbert cu el şi cu mine, ne aşezarăm toţi trei lângă foc, îl întrebai, mai întâi de toate, dacă are încredere în judecata şi informaţiile lui Wemmick.

— Da, da, băiete! spuse el, dând cu seriozitate din cap. Ştie şi Jaggers.

— Atunci află că am vorbit cu Wemmick, am spus eu, şi că am venit să-ţi spun ce măsuri m-a sfătuit el să iau.

Şi i-am împărtăşit cu precizie toate informaţiile primite de la Wemmick, în afară de aceea de care am pomenit înainte; şi am spus că Wemmick auzise la închisoarea Newgate (n-aş putea să spun dacă de la vreun slujbaş de acolo sau de la prizonieri) că existau bănuieli împotriva lui şi că locuinţa mea fusese supravegheată; că Wemmick m-a sfătuit să-l ţin ascuns câtăva vreme şi să nu mă întâlnesc cu el; şi i-am mai spus şi părerea lui Wemmick despre plecarea în străinătate. Am adăugat că, bineînţeles, îl voi însoţi sau voi veni în urma lui, de îndată ce va fi cu putinţă, aşa cum va socoti Wemmick că este cel mai sigur. Despre cele ce aveau să urmeze după aceea n-am pomenit nimic şi, de fapt, în sufletul meu nu eram nici eu prea lămurit şi nici prea liniştit, mai ales acum că îl vedeam atât de potolit şi în mare primejdie din pricina mea. Cât despre schimbările pe care dorea el să le fac în felul meu de trai, prin mărirea cheltuielilor, l-am întrebat dacă, în împrejurările acestea nesigure şi rele, n-ar fi caraghios dacă nu şi mai rău să-l ascult.

El nu s-a putut împotrivi şi s-a arătat foarte cuminte în tot timpul convorbirii. Întoarcerea lui fusese o aventură, spunea el, şi el ştiuse din totdeauna că va fi aşa. Mai spuse că nu va face nici un pas care s-ar preface într-o aventură deznădăjduită şi că, bucurându-se de un ajutor atât de preţios, n-avea nici o teamă cu privire la siguranţa lui.

Herbert, care stătuse tot timpul gânditor şi cu ochii aţintiţi asupra focului, spuse că îi trecuse şi lui ceva prin minte în

legătură cu propunerile lui Wemmick şi că poate ar merita să dăm ascultare gândului său.

— Suntem amândoi vâslaşi buni, Handel, şi poate l-am putea duce chiar noi în jos, pe fluviu, ceea ce ar înlătura cel puţin una din bănuieli şi orice bănuială, cât de mică, merită să fie înlăturată. Nu te gândi la anotimp, nu crezi că ar fi bine să începem de pe acum să avem o barcă a noastră la scările din Temple şi să ne facem obiceiul de a coborî fluviul cu barca? Dacă prinzi obiceiul acesta, cine o să ne mai bage în seamă? Fă aşa de douăzeci sau de cincizeci de ori şi nimeni nu va găsi nimic neobişnuit, că faci aşa şi pentru a douăzeci şi una sau a cincizeci şi una oară.

Planul lui îmi plăcu, iar Provis se arătă mândru de el. Ne-am înţeles să-l şi punem în aplicare şi i-am spus lui Provis să nu dea niciodată semne că ne cunoaşte, dacă ne vede sub pod sau dacă trecem vâslind pe la Mill Pond Bank.

Şi ne-am mai înţeles ca, de câte ori ne va vedea, să tragă storurile ferestrei care era spre răsărit şi astfel totul a fost pus la cale.

Deoarece convorbirea noastră se sfârşise şi totul fusese hotărât, mă ridicai să plec, spunându-i lui Herbert că ar fi mai bine să nu ne întoarcem împreună acasă şi că eu voi porni cu o jumătate de oră înaintea lui.

— Nu mă bucur că te las aici, îi spusei eu lui Provis, deşi nici nu mă îndoiesc că te afli mai în siguranţă aici decât în preajma mea.

— Măi băiete, spuse el strângându-mi mâinile, nu ştiu când o să ne vedem din nou, dar nu-mi place să-mi spui „Rămâi cu bine”. Zi mai bine „Noapte bună!”.

— Noapte bună! Herbert o să facă mereu legătura între noi doi şi când va sosi vremea, fii sigur că voi fi gata. Noapte bună, noapte bună!

Ne-am gândit că e mai bine ca el să rămână în odaia lui şi l-am lăsat în faţa uşii, ţinând o lumânare deasupra balustradei de la scară ca să ne lumineze, în timp ce coboram. Şi, uitându-mă înapoi la el, mă gândi la noaptea

întoarcerii lui, când rolurile noastre erau schimbate şi când nu-mi închipuiam că aş putea vreodată să mă despart de el cu inima atât de grea şi de neliniştită cum mă despărţeam acum.

Bătrânul Barley tot mai mârâia şi mai înjura, când trecurăm prin faţa uşii lui; părea că nu încetase nici o clipă cu această îndeletnicire şi că n-avea de gând să înceteze. Când ajunserăm jos, îl întrebai pe Herbert dacă omul păstrase numele de Provis.

El îmi răspunse că desigur că nu şi că pe noul chiriaş îl chema domnul Campbell. Mă mai lămuri că tot ce se ştia în casă despre domnul Campbell era că el (adică Herbert) avea interes ca domnia sa să fie bine îngrijit şi să ducă o viaţă singuratică. Aşa că, după ce intrarăm în salonaşul unde doamna Whimple şi cu Clara lucrau, n-am mai spus nimic despre interesul pe care i-l purtam eu domnului Campbell, ci am păstrat totul pentru mine.

După ce mi-am luat rămas bun de la fata cea gingaşă cu ochi negri şi de la femeia aceea atât de maternă, care nu-şi putuse înfrâna simpatia cinstită pentru o poveste de iubire sinceră, funăria Old Green Copper parcă se schimbase cu totul.

Bătrânul Barley nu avea decât să fie bătrân ca pământul şi să înjure ca un batalion întreg, căci se afla destulă tinereţe, încredere şi speranţă în Chinks's Basin, care să răscumpere aceste neajunsuri şi să-l umple până la revărsare.

Gândurile îmi zburară către Estella şi către despărţirea noastră şi mă întorsei acasă foarte abătut.

Niciodată cartierul Temple nu mi se păruse atât de liniştit ca în seara aceea. Ferestrele odăilor unde, în ultimele zile locuise Provis, erau întunecate şi liniştite şi nu se vedea nici ţipenie de om în Garden Court. De două sau de trei ori am trecut pe la fântână înainte de a coborî treptele care mă despărţeau de casa mea, dar eram singur. Când se întoarse acasă, Herbert se apropie de patul meu – căci mă dusesem de-a dreptul la culcare, atât eram de abătut şi de ostenit şi-

mi spuse acelaşi lucru. Apoi deschise o fereastră, se uită afară, în lumina lunii, şi-mi spuse că strada era goală şi solemnă ca o catedrală în miez de noapte.

A doua zi, m-am apucat să caut o barcă. Treaba n-a durat mult şi barca a fost trimisă la scările care coborau din cartierul Temple spre fluviu, cale de un minut sau două de casa noastră. Şi, pe urmă, am început să vâslesc zilnic, ca şi cum aş fi vrut să mă antrenez; uneori mă duceam singur, alteori cu Herbert.

Uneori ieşeam pe frig, pe ploaie, pe grindină şi, după ce făcui aşa de câteva ori, nimeni nu mă mai lua în seamă. La început, vâsleam în jurul podului Blackfriars; apoi, după ce orele fluxului se schimbară, mă îndreptam spre Podul Londrei. Pe atunci se numea Podul Vechii Londre şi, uneori, în timpul fluxului, se iscau vârtejuri pe acolo, ceea ce adusese podului o faimă proastă.

Dar mă pricepeam să strecor barca după ce îmi dădeam seama de direcţia curentului şi aşa începui să vâslesc printre vasele din Pool şi să cobor spre Erith. Prima oară când trecui pe la Mill Pond Bank, Herbert vâslea şi, atât la ducere cât şi la întoarcere, văzurăm storul dinspre răsărit coborând.

Herbert se ducea pe acolo aproape regulat de trei ori pe săptămână şi niciodată nu-mi aduse vreo ştire neliniştitoare. Totuşi, eu ştiam că aş fi avut de ce să fiu neliniştit şi nu puteam să scap de gândul că sunt urmărit. Când gândul acesta ţi se cuibăreşte în minte, te chinuie fără încetare şi ar fi greu să număr toţi oamenii nevinovaţi pe care îi bănuiam că mă urmăresc.

Pe scurt, eram neîncetat chinuit din pricina acelui om nechibzuit, care stătea ascuns. Herbert îmi spusese pe vremuri că îi plăcea să stea la fereastră, după ce se întuneca, în timpul refluxului şi să se gândească la apele care se îndreptau, cu tot ce se afla pe ele, spre Clara. Dar eu mă gândeam cu groază că apele se îndreptau spre Magwitch şi că fiecare pată întunecată de pe suprafaţa lor

ar fi putut să fie urmăritorii care se duceau, grăbiţi, tăcuţi, dar fără greş să-l ridice.

Chapter 47

Câteva săptămâni trecură fără să aducă nici o schimbare. Noi aşteptam sfatul lui Wemmick, dar el nu dădea nici un semn de viaţă. Dacă nu l-aş fi cunoscut niciodată în afară de Little Britain şi dacă nu m-aş fi bucurat niciodată de privilegiul de a fi în termeni familiari cu tot ce ţinea de castel m-aş fi putut îndoi de el; dar aşa cum îl cunoşteam, nu mă cuprinse nici o teamă.

Treburile mele lumeşti se arătau din ce în ce mai întunecate şi eram destul de hărţuit de creditori. începui şi eu să ştiu ce înseamnă lipsa de bani (vreau să spun, banii sunători pe care îi simţi în buzunar) şi să mă ajut transformând câteva bijuterii pe care le mai aveam în bani. Dar hotărâsem o dată pentru totdeauna că ar fi o înşelăciune nemiloasă să iau bani de la binefăcătorul meu, acum când gândurile şi planurile mele erau atât de nesigure.

De aceea i-am trimis prin Herbert portofelul neatins, ceea ce-mi dădu mulţumirea – n-aş putea spune dacă o mulţumire făţarnică sau adevărată – de a nu mă fi folosit de mărinimia lui, de când mi se dezvăluise.

Zilele treceau şi mă apăsa din ce în ce mai mult presimţirea că Estella se măritase. De teamă ca presimţirea să nu se adeverească, deşi era mai mult o convingere decât o presimţire, mă feream să citesc ziarele şi îl rugasem pe.

Herbert (căruia îi încredinţasem tot ce se petrecuse în ultima întrevedere dintre mine şi Estella) să nu-mi vorbească niciodată de ea. Cum pot să ştiu de ce mă agăţăm de această ultimă zdreanţă din veşmântul speranţei, care era rupt şi se spulberase în vânt? De ce oare tu, care citeşti aceste rânduri, ai căzut pradă unor contraziceri asemănătoare anul trecut, luna trecută, săptămâna trecută?

Trăiam o viaţă nenorocită şi neliniştea cea mare, care încorona toate celelalte nelinişti ca un pisc înalt care se ridică deasupra unui şir întreg de munţi, nu pierea niciodată din faţa ochilor mei. Şi, totuşi, nu se ivea nimic care să-mi mărească teama.

E adevărat că săream din pat, cu inima strânsă de groază că a fost descoperit; e adevărat că stăteam cu urechile ciulite serile, ca să-l aud pe Herbert întorcându-se acasă, temându-mă ca nu cumva paşii lui să fie mai grăbiţi ca de obicei şi mânaţi de veşti proaste; dar în ciuda tuturor acestor temeri şi a altora asemănătoare, lucrurile îşi urmau cursul. Condamnat la neactivitate şi la o stare neîntreruptă de nelinişte şi nesiguranţă, mă plimbam cu barca şi aşteptam, cât puteam mai răbdător.

Uneori, când coboram apele fluviului, nu mă mai puteam întoarce prin arcurile înconjurate de vârtejuri ale podului Vechii Londre; atunci îmi lăsam barca la unul din cheiurile de lângă vamă şi lăsam vorba să mi-o aducă cineva, mai târziu, la cheiul din Temple. Întâmplări de felul acesta nu mă supărau pentru că, mulţumită lor, oamenii de pe cheiuri se obişnuiau cu mine şi cu barca mea. Unor astfel de întâmplări neînsemnate le datorez două întâlniri despre care vreau să vă vorbesc.

Într-o după-amiază, în amurg, spre sfârşitul lui februarie, trăsei barca la mal. Ajunsesem până aproape de Greenwich dus de reflux şi mă întorsesem o dată cu fluxul. Ziua fusese frumoasă şi luminoasă dar, o dată cu apusul soarelui, se lăsase ceaţă şi îmi croisem cu multă grijă drum printre vase. La ducere ca şi la întoarcere, semnalul din fereastra lui îmi spunea: „Totul e bine”.

Deoarece seara era răcoroasă şi mie-mi era frig, mă gândeam că voi lua masa numaidecât ca să mă încălzesc; şi fiindcă acasă mă aşteptau ceasuri de tristeţe şi de singurătate, mă gândeam să mă duc la teatru după aceea. Teatrul unde dobândise domnul Wopsle triumful acela

foarte îndoielnic era în apropiere de cheiul acela (astăzi nu se mai află nicăieri) şi mă hotărâi să mă duc acolo.

Îmi dădeam seama că domnul Wopsle nu izbutise să reînvie drama ci, dimpotrivă, mai curând îmi împărtăşise declinul. Lumea auzise veşti sinistre despre el, prin afişele care îl anunţau în rolul unui negru credincios legat de o fetiţă de neam nobil şi de o maimuţă. Iar Herbert îl văzuse în rolul unui tătar hoţoman cu porniri foarte caraghioase, care avea o faţă roşie ca o cărămidă şi o pălărie plină de clopoţei.

Am luat masa la ceea ce Herbert numea un birt geografic, fiindcă acolo vedeai hărţi ale lumii făcute din bere pe fiecare colţ al feţei de masă şi hărţi de sos pe toate cuţitele – de fapt, şi în zilele noastre e greu să găseşti un singur birt, pe tot cuprinsul împărăţiei primarului Londrei, care să nu fie geografic; şi am stat acolo ca să-mi treacă timpul, moţăind deasupra firimiturilor de pâine, holbându-mă la lampa cu gaz şi pârjolindu-mă în aburul fierbinte de mâncare.

Până la urmă m-am urnit din loc şi m-am dus la teatru.

Acolo am dat de un virtuos marinar din serviciul Maiestăţii Sale, un om minunat – deşi ar fi fost de dorit ca, în anumite locuri, pantalonii lui să nu fie chiar atât de strâmţi şi în altele, să nu fie atât de largi – care avea obiceiul să împingă pălăriile în ochii oamenilor, măcar că era foarte mărinimos şi viteaz şi care nu voia să audă de nici un bir, măcar că era foarte patriot. Avea omul o pungă de bani în buzunar, ca o budincă învelită într-un şervet şi, pe temeiul acestei averi, se însura cu o tânără domnişoară, care i-a adus un dormitor în zestre şi făcură chef mare; tot poporul din Portsmouth (nouă oameni la număr, după ultimul recensământ) ieşiră pe plajă, fiecare frecându-şi mâinile lui şi strângându-le pe ale celorlalţi şi cântară: „Umple paharul, umple-l!”

Totuşi, un bădăran oacheş la faţă nu voia să umple paharul şi nu făcea nimic din ceea ce era sfătuit să facă; acest bădăran, a cărui inimă era la fel de neagră ca şi chipul lui,

lucru declarat fără înconjur (de marinar), propuse altor doi bădărani să pună lumea întreagă în încurcătură; planul a fost îndeplinit întocmai (căci bădăranii aceştia se bucurau de mare trecere politică), aşa încât a fost nevoie de o seară întreagă pentru ca.totul să fie din nou readus la ordine şi aceasta se întâmplă mulţumită unui băcan mic şi cinstit, cu o pălărie albă, jambiere albe şi nasul roşu; băcanul nostru se ascunse într-un ceas cu un grătar în mână; de aci asculta ce se vorbea, ieşea şi pocnea cu grătarul pe la spate pe toţi cei cărora nu putea să le închidă gura prin alte mijloace.

Toate acestea pregăteau scena în care domnul Wopsle (despre care nici nu fusese vorba înainte) intră decorat cu ordinul jaretierei, deoarece era un plenipotenţiar de mare trecere, care venea de-a dreptul de la amiral ca să vestească tuturor că toţi bădăranii trebuie să se ducă numaidecât la închisoare şi că marinarul trebuia să înalţe steagul în semn de recunoştinţă pentru serviciile pe care le adusese obştei. Marinarul, uitând pentru prima oară în viaţa lui că era bărbat, îşi şterse respectuos ochii cu drapelul şi apoi se înveseli, îi spuse domnului Wopsle „Excelenţă” şi-i ceru voie să-i strângă mâna. Domnul Wopsle îi întinse mâna cu graţie şi demnitate, apoi a fost împins într-un colţ întunecos în timp ce ceilalţi începură să danseze un dans popular, şi urmărind publicul din colţul acela cu ochiul său nemulţumit, domnul Wopsle mă zări şi pe mine.

A doua piesă era ultima mare pantomimă comică de Crăciun; în prima scenă mi se păru că îl descopăr, spre durerea mea, pe domnul Wopsle îmbrăcat în ciorapi groşi de lână, având o înfăţişare măreaţă şi strălucitoare şi cu un smoc de franjuri roşii de perdea în loc de păr; se îndeletnicea cu fabricarea trăsnetelor într-o mină şi se purta nespus de laş cu stăpânul lui, un uriaş care se întorcea (foarte răguşit) la masă.

Dar, în curând, apăru în împrejurări mai demne; căci Geniul Iubirii tinereşti fiind în mare nevoie – din pricina brutalităţii părinteşti a unui fermier neştiutor, care se

împotrivea alegerii făcute de inima fetei lui, aruncându-se de la etajul întâi şi cu bună ştire asupra alesului ei care era ascuns într-un sac cu făină – chemă în ajutor pe un vrăjitor atotştiutor.

Acesta veni destul de stângaci de la antipod, pare-se, după o călătorie cam zdruncinată, cu o pălărie înaltă pe cap şi cu o lucrare de magie într-un volum la subţioară şi se dovedi a fi chiar domnul Wopsle. Deoarece treaba acestui vrăjitor, pe pământ, consta în a lăsa lumea să-i vorbească, să-i cânte, să-1 împungă, să-i danseze şi să-1 ameţească cu focuri de toate culorile domnul Wopsle avea mult timp de pierdut pe scenă. Şi văzui, spre mirarea mea că, în tot timpul acesta, nu făcea altceva decât să se holbeze la mine, ca şi cum ar fi fost zăpăcit de uluit ce era.

Era ceva atât de ciudat în privirile scrutătoare ale domnului Wopsle şi omul părea că-şi frământă mintea cu atâtea lucruri şi că e atât de nedumerit, încât nu mai înţelegeam nimic. Şi, mult timp după ce el se întorsese în nori, eu tot dus pe gânduri eram, dar tot nu înţelegeam nimic. Şi tot dus pe gânduri eram şi când am ieşit din teatru, o oră mai târziu şi l-am găsit pe domnul Wopsle, aşteptându-mă lângă uşă.

— Ce mai faci? spusei eu, strângându-i mâna, în timp ce coboram strada împreună. Aveam impresia că nu m-ai văzut.

— Dacă te-am văzut, domnule Pip! răspunse el. Sigur că te-am văzut. Dar cine mai era cu dumneata?

— Cine mai era?

— Tare ciudat, spuse domnul Wopsle cu aceeaşi privire rătăcită, şi totuşi aş fi putut să jur.

Începeam să mă neliniştesc, aşa că îl rugai pe domnul Wopsle să mă lămurească.

— N-aş putea să spun, dacă l-aş fi văzut, fără să te fi zărit mai întâi pe dumneata, spuse domnule Wopsle, la fel de ameţit ca şi până acum, sunt sigur; totuşi, parcă aş spune că da.

Fără să vreau, mă uitai în jurul meu, aşa cum eram obişnuit să mă uit de câte ori mă întorceam acasă; căci vorbele acestea neînţelese mă înfioraseră.

— O! Nu poate fi aici, spuse domnul Wopsle. Doar a ieşit din sală, înainte de a fi părăsit eu scena; l-am văzut plecând.

Deoarece aveam motivele mele să fiu bănuitor, începui să-1 bănuiesc şi pe bietul actor. Bănuiam că vrea să-mi întindă o cursă ca să-mi smulgă o mărturisire. De aceea, mă uitai ţintă la el, în timp ce umblam împreună, dar nu spusei nimic.

— Mi-a trecut prin minte gândul caraghios că trebuie să fie cu dumneata, domnule Pip, până când mi-am dat seama că habar nu aveai că stă în spatele dumitale ca o stafie.

Fiorul dinainte mă cuprinse din nou, dar eram hotărât să nu vorbesc încă, pentru că mi se părea că domnul Wopsle are de gând să mă facă să leg vorbele lui de numele lui Provis. Desigur că eram sigur şi nu mă îndoiam nici o clipă că Provis nu fusese la teatru.

— Aş spune că te cam miră vorbele mele, domnule Pip, văd doar că aşa e. Dar e atât de ciudat! Dacă mi-ai fi spus-o dumneata, cu greu te-aş fi crezut.

— Adevărat? spusei eu.

— Zău că-i adevărat. Domnule Pip, ţi-aminteşti odată, de mult, când erai copil; era în ziua de Crăciun şi am mâncat la Gargery şi apoi au intrat câţiva soldaţi pe uşă ca să le repare Joe o pereche de cătuşe.

— Mi-amintesc foarte bine.

— Şi-ţi aminteşti că soldaţii urmăreau doi ocnaşi şi că ne-am luat şi noi după ei şi că Gargery te-a luat în spinare şi că eu eram în frunte, iar voi vă ţineaţi după mine cum puteaţi?

— Mi-amintesc de toate foarte bine.

Mi-aminteam de toate mai bine decât îşi închipuia el, în afară de ultima propoziţie.

— Şi-ţi aminteşti că i-am găsit pe amândoi într-un şanţ şi că se încăieraseră şi că unul dintre ei era lovit tare, stâlcit în bătaie de celălalt?

— Văd totul în faţa ochilor.

— Şi că soldaţii au aprins făclii şi i-au pus pe ocnaşi în mijloc şi că ne-am dus să vedem cum îl îmbarcă pe unul, dincolo de mlaştini, pe întuneric şi că lumina făcliilor le strălucea pe obraz? Stărui asupra acestui lucru. Lumina făcliilor le strălucea pe obraz, în timp ce în jurul nostru era noapte neagră?

— Da, spusei eu. Îmi amintesc de toate acestea.

— Atunci să ştii, domnule Pip, că unul dintre cei doi prizonieri a stat în spatele dumitale astă-seară. L-am zărit peste umărul dumitale.

— Frumos! gândeam eu. Apoi l-am întrebat:

— Şi pe care dintre doi ţi se pare că l-ai văzut?

— Pe cel care fusese stâlcit în bătaie, răspunse el fără şovăială; şi pot să jur că l-am văzut! Cu cât mă gândesc mai mult, cu atât sunt mai sigur.

— Foarte ciudat! spusei eu, prefăcându-mă cât puteam mai bine, că toate acestea nu înseamnă mare lucru pentru mine. Într-adevăr e foarte ciudat!

Nu e cu putinţă să exagerez neliniştea fără margini în care mă aruncă această convorbire şi groaza cu totul deosebită care m-au cuprins la gândul că Compeyson se aflase în spatele meu „ca o stafie”. Căci dacă, de când îl ascunsesem pe Provis, mi-a ieşit vreodată numele lui din cap timp de câteva clipe, lucrul acesta s-a întâmplat tocmai în momentele când el se afla cel mai aproape de mine; şi faptul că puteam să fiu atât de liniştit şi de neatent, după ce luasem atâtea măsuri, era ca şi cum aş fi încuiat sute de uşi ca să nu-l las pe omul acesta să intre şi apoi l-aş fi descoperit alături de mine. Şi nici nu mă puteam îndoi că fusese la teatru din pricina mea, fiindcă oricât de neîntemeiată ar fi imaginea primejdiei care ne paşte, primejdia e întotdeauna aproape şi în acţiune.

Îi pusei domnului Wopsle întrebări, ca de pildă: Când a intrat? El nu ştia să-mi răspundă; atât ştia că mă văzuse pe mine şi, în spatele meu, pe omul acesta. Numai după ce-l

văzuse mai mult timp, începuse să-l identifice; dar, de la început, îl legase în chip nelămurit de mine, ştiind că omul acesta ţinea de viaţa mea, încă din vremea când eram la ţară. Cum era îmbrăcat? Era bine îmbrăcat, dar nu avea nimic bătător la ochi pe el; parcă era în negru. Avea faţadesfigurată? Nu, nu credea. Şi eu credeam la fel, căci deşi, gânditor cum eram, nu mă prea uitasem cu atenţie la oamenii din spatele meu, cred totuşi că o faţă cât de puţin desfigurată m-ar fi izbit.

După ce domnul Wopsle îmi împărtăşi tot ce-şi putea el aminti şi tot ce am izbutit eu să scot de la el şi după ce îi făcui cinste cu o băutură răcoritoare binevenită după oboseala din seara aceea, ne despărtirăm. Era între orele două-sprezece şi unu când ajunsei la Temple, iar porţile erau închise. Nu era nimeni lângă mine când trecui prin poartă şi nici când intrai în casă.

Herbert se întorsese şi ţinurăm un sfat foarte serios în faţa focului. Dar nu era nimic altceva de făcut, decât să-l înştiinţăm pe Wemmick despre ceea ce descoperisem în noaptea aceea şi să-i amintim că aşteptăm semnalul lui.

Deoarece mi se părea că aş putea să-l compromit, dacă m-aş duce prea des la castel, îl înştiinţai prin scris. Scrisei scrisoarea înainte de a mă culca şi apoi am ieşit din casă ca s-o arunc în cutia de scrisori; şi nici acum nu era nimeni lângă mine.

Herbert şi cu mine am fost amândoi de părere că nu puteam face nimic altceva decât să fim foarte prevăzători. Şi, într-adevăr, am fost foarte prevăzători, încă mai prevăzători decât înainte, dacă lucrul acesta era cu putinţă şi, în ceea ce mă priveşte, nu m-am mai apropiat niciodată de Chinks's Basin decât când treceam cu barca pe acolo şi atunci mă uitam la Mill Pond Bank aşa cum mă uitam la orice lucru din jurul meu.

Chapter 48

A doua întâlnire despre care am pomenit în capitolul trecut a avut loc aproape o săptămână după prima. Tot aşa,

îmi lăsasem barca la cheiul de sub pod; era după-amiază, cu o oră mai devreme decât rândul trecut şi, nefiind hotărât unde să iau masa, mă îndreptasem spre Cheapside şi mă plimbam de-a lungul străzii; cred că eram fiinţa cea mai nehotărâtă din toată învălmăşeala aceea când, deodată, cineva mă ajunse din urmă şi o mână grea mă apăsă pe umăr. Era mâna domnului Jaggers care mă luă de braţ.

— Fiindcă avem acelaşi drum, hai să ne plimbăm puţin împreună, Pip.

Încotro te duci?

— Cred că spre Temple, spusei eu.

— Nu ştii sigur? întrebă domnul Jaggers.

— Vedeţi, răspunsei eu, bucuros că pot şi eu o dată să-i răspund cum se cuvine la interogatoriu, nu ştiu, fiindcă nu m-am hotărât încă.

— Te duci să iei masa? spuse domnul Jaggers. Bănuiesc că nu te supără să recunoşti că e aşa.

— Nu, răspunsei eu, nu mă supără să recunosc.

— Şi n-ai întâlnire cu nimeni?

— Nu mă supără să recunosc că n-am întâlnire cu nimeni.

— Atunci, spuse domnnul Jaggers, vino să iei masa cu mine.

Eram gata să-mi cer scuze, dar el adăugă:

— Vine şi Wemmick. Aşa că scuza mea se prefăcu în aprobare – primele cuvinte pe care apucasem să le rostesc servind drept introducere în amândouă cazurile – şi o pornirăm de-a lungul străzii Cheapside; ajunserăm la Little Britain, în timp ce luminile răsăreau strălucitoare în vitrine, iar lampagii, negăsind destul loc în înghesuiala de pe străzi… de pe străzi ca să-şi înfigă scările, săreau în sus şi în jos şi fugeau încoace şi încolo, aprinzând, în ceaţa care se lăsa, mai multe luminiţe roşiatice decât candela care deschisese ochi albi pe peretele fantomatic din Hummums.

În biroul din Little Britain se scriau scrisori, oamenii îşi spălau mâinile, stingeau lumânările şi închideu casele de bani, ca de obicei, când se încheia o zi de lucru. Între timp,

eu stăteam fără treabă lângă focul din odaia domnului Jaggers şi, în vâlvătaia flăcărilor, mi se părea că cele două busturi de pe raft îmi fac semn cu ochiul; iar cele două lumânări groase din birou care îl luminau pe domnul Jaggers, pe când scria ceva într-un colţ, erau împodobite cu nişte zdrenţe murdare, parcă în amintirea unei cete de clienţi spânzuraţi.

Pornirăm tofi trei spre Gerrard Street, într-o birjă; şi, de îndată ce ajunserăm, ne şi aşezarăm la masă. Deşi, în casa aceea nici nu mi-ar fi trecut prin gând să pomenesc măcar sau să amintesc printr-o aruncătură de ochi de sentimentele lui Wemmick din Walworth, totuşi, nu m-ar fi supărat să descopăr din când în când, o privire prietenoasă în ochii lui. Dar, nici pomeneală.

De câte ori ridicam ochii de pe masă, Wemmick se uita la domnul Jaggers şi se purta atât de rece şi de uscat cu mine, de parcă ar fi existat doi gemeni cu numele de Wemmick şi el n-ar fi fost acela pe care-l cunoşteam eu.

— Ai dat domnului Pip biletul domnişoarei Havisham? întrebă domnul Jaggers, curând după ce începurăm să mâncăm.

— Nu, domnule avocat, răspunse Wemmick, tocmai voiam să-l trimit prin poştă când aţi venit la birou împreună cu domnul Pip. Uitaţi-l. Şi întinse scrisoarea patronului său, în loc să mi-o dea mie.

— E un bilet cu două rânduri, spuse domnul Jaggers întinzându-mi fiţuica pe care domnişoara Havisham mi l-a trimis mie, fiindcă nu era sigură de adresa dumitale. Spune că ar dori să te vadă într-o chestie de afaceri, despre care i-ai vorbit. Ai să te duci până la ea?

— Da, răspunsei eu, aruncându-mi ochii asupra biletului, care cuprindea întocmai ceea ce spusese şi domnul Jaggers.

— Pe când crezi c-ai să te duci până la ea?

— Am o întâlnire urgentă, spusei eu, privind spre Wemmick care tocmai arunca nişte peşte în cutia de

scrisori, ceea ce mă face oarecum nesigur. Cred că mă voi duce foarte curând.

— Dacă domnul Pip are de gând să se ducă foarte curând, îi spuse Wemmick domnului Jaggers, nu mai e nevoie să scriu nici un răspuns.

Primind aceste cuvinte ca o aluzie că ar fi bine să nu amân întrevederea, am hotărât să plec a doua zi şi am spus-o. Wemmick bău un pahar de vin, uitându-se la domnul Jaggers cu un aer de mulţumire sălbatică, dar la mine nu se uită.

— Vezi, Pip? Amicul nostru Păianjenul, spuse domnul Jaggers, şi-a jucat cartea. A câştigat.

Tot ce puteam face era să încuviinţez.

— Ha! E un băiat care promite – în felul lui – dar s-ar putea să nu-i meargă chiar toate aşa precum doreşte. Până la urmă, cel mai puternic va învinge, dar încă nu se ştie care din doi e cel mai puternic. Dacă s-ar apuca s-o bată…

— Doar n-o să spuneţi, îi retezai eu vorba cu faţa şi inima aprinse, că e chiar atât de păcătos, încât să facă una ca aceasta, domnule Jaggers?

— N-am spus asta, Pip. Fac şi eu o presupunere. Dacă apuca s-o bată, s-ar putea să rămână el cel cu puterea; dar, dacă se ţine numai de căile minţii, desigur că n-o să se întâmple aşa. Ar fi îndrăzneţ să-mi dau părerea despre felul cum se va purta un individ ca el în astfel de împrejurări, fiindcă nu se ştie care rezultat va ieşi la loterie.

— Pot să întreb despre ce rezultate este vorba?

— Un individ ca amicul dumitale, îmi răspunse domnul Jaggers, sau loveşte sau se târăşte. Se poate târî mârâind şi se poate târî fără să mârâie, dar nu poate decât să lovească sau să se târască. Întreabă-l şi pe Wemmick să afli care-i părerea lui.

— Sau loveşte sau se târăşte, spuse Wemmick, fără să se uite la mine.

Acesta este domnul Bently Drummle, spuse domnul Jaggers luând o cană cu vin bun… cană cu vin bun de pe

măsuţă şi umplându-ne şi nouă şi lui paharul, şi să dea Dumnezeu ca problema întâietăţii să fie dezlegată spre mulţumirea doamnei! Căci nu va exista niciodată mulţumire şi pentru dumneaei şi pentru dumnealui. Ei, Molly, de ce eşti atât de înceată astăzi?

Femeia era alături de el, când domnul Jaggers rosti cuvintele acestea şi tocmai punea un fel de mâncare pe masă. Îşi trase mâinile de pe farfurie şi se dădu cu un pas sau doi înapoi, murmurând nişte cuvinte de scuză. Şi, în timp ce vorbea, mişcarea degetelor ei îmi atrase atenţia.

— Ce s-a întâmplat? mă întrebă domnul Jaggers.

— Nimic, răspunsei eu. Doar că subiectul despre care am vorbit e cam dureros pentru mine.

Mişcarea degetelor ei semăna cu mişcarea pe care o fac degetele când împletesc. Femeia se uita la stăpânul ei, fiindcă nu înţelesese dacă puteau pleca sau dacă el mai avea să-i spună ceva. Privirea ei era foarte încordată.

Eram sigur că mai văzusem ochii aceştia şi mâinile acestea, într-o zi, de curând! El o lăsă să plece şi femeia se furişă afară. Dar o vedeam mereu în faţa ochilor, limpede, de parcă s-ar fi aflat în odaie. Mă uitam la mâinile acelea, la ochii aceia, la părul acela despletit şi le asemuiam cu alte mâini, alţi ochi, alt păr, care-mi erau cunoscute, le asemuiam cu ceea ce aceşti ochi, aceste mâini şi acest păr ar fi putut să fie, peste douăzeci de ani de viaţă zbuciumată, petrecută în tovărăşia unui bărbat brutal.

Mă uitam din nou la mâinile şi ochii îngrijitoarei şi mă gândeam la simţământul acela neînţeles care mă cuprinsese ultima oară când mă plimbasem – nu singur – prin grădina părăginită şi prin fabrica de bere. Mă gândeam că acelaşi simţământ mă cuprinsese odată, când văzusem o fată care mă privea şi o mână care-mi făcea semne prin fereastra unei diligenţe; şi cum acelaşi simţământ năvălise din nou şi mă fulgerase, odată, când mă aflam în trăsură – nu singur – şi treceam printr-o lumină orbitoare, în mijlocul unei străzi întunecoase. Mă gândeam

că un singur inel din lanţul amintirilor îmi ajutase ca să fac identificarea aceea la teatru şi cum tot un inel, care-mi lipsea înainte, făcea legătura acum, când trecusem întâmplător de la numele Estellei la degetele acelea care parcă împleteau şi la ochii aceia încordaţi. Şi eram sigur că femeia aceasta este mama Estellei.

Domnul Jaggers mă văzuse în tovărăşia Estellei şi nu cred că-i scăpaseră simţămintele care mă frământau şi pe care nu mă ostenisem să le ascund. Dădu din cap, când spusei că subiectul era dureros pentru mine, mă bătu pe spate, ne mai servi o dată cu vin şi mâncă mai departe.

Îngrijitoarea mai apăru numai de două ori şi stătu foarte puţin timp în cameră, iar domnul Jaggers îi vorbi foarte aspru. Dar mâinile ei erau mâinile Estellei şi, dacă ar mai fi apărut încă de o sută de ori, tot n-aş fi fost mai sigur şi nici mai puţin sigur că părerea mea e însuşi adevărul.

Era o seară plictisitoare, căci Wemmick trase vinul spre el, în chip foarte oficial – ca şi cum ar fi întins mâna ca să-şi ia leafa – şi stătu tot timpul cu ochii la şeful lui, ca şi cum ar fi fost mereu pregătit pentru un interogatoriu. Cât despre cantitatea de vin pe care o bea, cutia lui de scrisori era tot atât de nepăsătoare şi gata să înghită vinul, ca şi o cutie de scrisori faţă de scrisorile aruncate în ea. După mine, în seara aceea, Wemmick era tot timpul geamănul celălalt şi numai pe dinafară semăna cu Wemmick din Walworth.

Ne-am ridicat de la masă devreme şi am plecat împreună.

Încă din clipa în care bâjbâiam prin depozitul de ghete al domnului Jaggers, ca să ne găsim pălăriile, simţeam că geamănul cel adevărat e pe cale de întoarcere; şi de-abia făcurăm şase paşi pe Gerrard Street mergând spre Walworth, că-mi şi dădeam seama că umblu la braţ cu geamănul cel adevărat şi că celălalt se risipise în aerul serii.

— Bine că s-a terminat! spuse Wemmick. E un om minunat şi n-are pereche în lume, dar când iau masa cu el parcă trebuie să mă înşurubez şi mi-e mai la îndemână să mănânc neînşurubat.

Mi se păru că darea de seamă asupra cazului e bună şi i-o spusei.

— N-aş spune asta nimănui decât dumitale, spuse el. Ştiu că ce e între mine şi dumneata nu trece mai departe.

Îl întrebai dacă o văzuse vreodată pe fiica adoptivă a domnişoarei Havisham, pe doamna Bentley Drummle. El îmi spuse că nu. Ca vorbele mele să nu-i pară prea neaşteptate, începui să-i vorbesc despre bătrân şi despre domnişoara Skiffins. Avea un aer destul de şiret când i-am pomenit de domnişoara Skiffins şi s-a oprit în mijlocul străzii ca să-şi sufle nasul ca o trompetă, de parcă ar fi dat la iveală o mândrie ascunsă.

— Wemmick, spusei eu, ţi-aminteşti că, înainte de a mă duce prima oară la domnul Jaggers acasă, mi-ai spus să mă uit bine la îngrijitoarea lui.

— Aşa ţi-am spus? întrebă el. Da, parcă ţi-am spus. Naiba să mă ia, adăugă el morocănos, ştiu că ţi-am spus. Văd că nu m-am deşurubat de tot.

— Spuneai că e ca o fiară îmblânzită?

— Şi dumneata cum spui că e?

— Tot aşa. Cum a îmblânzit-o domnul Jaggers?

— Aceasta-i taina lui. Stă de mulţi ani în casa lui.

— Aş vrea să-mi spui povestea ei. Mă interesează în chip deosebit s-o cunosc. Ştii doar că ce e între noi idoi, nu merge mai departe.

— Bine, făcu Wemmick. Dar vezi că nu ştiu povestea ei – adică nu o ştiu toată. Dar ceea ce ştiu, îţi pot spune. Doar în momentul de faţă suntem persoane particulare.

— Sigur.

— Acum vreo douăzeci de ani, femeia aceasta a fost judecată pentru omor la Old Bailey şi achitată. Era o femeie grozav de frumoasă şi cred că avea şi ceva sânge ţigănesc în vine. Oricum, îţi poţi închipui că procesul a făcut vâlvă.

— Dar a fost achitată.

— Domnul Jaggers era de partea ei – urmă Wemmick, cu o privire plină de înţeles – şi a scos cazul la lumină într-un chip cu totul surprinzător.

Era un caz deznădăjduit şi, pe atunci, el era încă la începutul carierei, dar 1-a scos la lumină spre admiraţia tuturor; de fapt, aş spune că procesul acesta l-a făcut pe el.

A lucrat el, zi de zi, mult timp, luptând împotriva unui mandat de arestare; şi la judecată, unde el nu putea să intervină, stătea printre avocaţi şi toată lumea ştia că Jaggers se luptă din toate puterile. Victima era o femeie cu vreo zece ani mai în vârstă şi mult mai voinică şi mai puternică decât acuzata.

Era o crimă din gelozie. Amândouă femeile duceau o viaţă de vagaboande şi femeia aceasta din Gerrard Street se măritase de foarte tânără, cu un vagabond şi era nebună de gelozie. Victima – care, în privinţa vârstei, se potrivea mai bine cu omul nostru – a fost găsită moartă, într-un hambar lângă Hounslow Heath.

Era lovită, era zgâriată, sfâşiată şi se vedea că fusese strangulată. Nu exista nici o dovadă solidă împotriva nimănui, doar împotriva femeii acesteia şi domnul Jaggers şi-a bazat apărarea mai ales pe faptul că ea n-ar fi fost în stare să înfăptuiască crima. Poţi să fii sigur, spuse Wemmick, atingându-mi mâneca hainei, că pe atunci nu stăruia asupra forţei musculare a mâinilor ei, aşa cum face acum.

Îi spusesem lui Wemmick că domnul Jaggers ne arătase mâna femeii în ziua în care luasem masa cu el.

— Ei, domnule! urmă Wemmick, s-a întâmplat – vezi bine că s-a întâmplat – ca femeia aceasta să fie atât de meşteşugit îmbrăcată din momentul în care fusese bănuită, încât să pară mult mai plăpândă decât era de fapt; mai ales, mi-amintesc că purta întotdeauna mâneci în aşa fel făcute, încât braţele ei păreau nespus de gingaşe. N-avea decât una sau două vânătăi pe corp – o nimica toată pentru o vagaboandă – dar podul palmelor îi era jupuit şi lumea se întreba dacă nu e de zgârieturi.

Domnul Jaggers a dovedit că femeia trebuise să-şi croiască drum, într-o zi, printre nişte spini care nu-i ajungeau chiar până la obraz, dar printre care n-ar fi putut să treacă cu mâinile ridicate; şi, într-adevăr, s-au găsit spini în pielea femeii şi au fost arătaţi la proces şi, în urma cercetărilor, s-a

dovedit că fuseseră rupţi, că aveau zdrenţe din rochia femeii printre ei şi chiar şi urme de sânge. Dar partea cea mai îndrăzneaţă a fost următoarea: unii încercaseră să dovedească, ca o întărire a bănuielii privitoare la gelozia ei, că îşi omorâse, cam în acelaşi timp când avusese loc crima, copilul pe care-l avea de la omul acesta – un copil de vreo trei ani – de furie şi ca să se răzbune pe el.

Să-ţi spun ce a scos domnul Jaggers din toate acestea:

Noi spunem că femeia n-are urme de zgârieturi, ci de spini şi vă arătăm şi spinii. Voi spuneţi că sunt urme de zgârieturi şi născociţi povestea că şi-a ucis copilul. Prin urmare, trebuie să suferiţi consecinţele acestei bănuieli. După câte ştim noi, dacă şi-ar fi ucis copilul, e posibil ca zgârieturile să fie de la copilul care s-a agăţat de ea. Atunci cum rămâne? Voi doar n-o judecaţi pentru uciderea copilului; n-aveţi decât s-o judecaţi pentru asta! În cazul acesta, dacă vreţi numaidecât să vorbiţi de zgârieturi, noi vă spunem că aţi ştiut de ele, presupunând că nu le-aţi inventat.

Ca să închei, spuse Wemmick, domnul Jaggers era prea grozav pentru juriu şi oamenii s-au lăsat convinşi.

— Şi de atunci a fost mereu în serviciul lui?

— Da, dar nu numai atât, spuse Wemmick; a intrat în serviciu, de îndată ce a fost achitată şi era blândă ca şi acum. De atunci a mai învăţat ea câte ceva în ceea ce priveşte datoriile ei de îngrijitoare, dar blândă a fost de la început.

— Ţi-aminteşti care era sexul copilului?

— Se spunea că-i o fetiţă.

— Nu mai ai nimic să-mi spui astă-seară?

— Nimic. Am primit scrisoarea dumitale şi am rupt-o. Nimic altceva.

Ne-am spus noapte bună cu căldură şi eu m-am întors acasă cu materiale noi de gândire, chiar dacă de cele vechi nu mă uşurasem deloc.

Chapter 49

Cu biletul domnişoarei Havisham în buzunar, ca să-mi servească drept scrisoare de acreditare, în caz că, nestatornică aşa cum era, s-ar fi arătat mirată că mă vede răsărind aşa curând la Satis, am pornit spre oraş, cu diligenţa, a doua zi. Am coborât la hanul din mijlocul drumului şi am luat gustarea de dimineaţă acolo, iar restul drumului l-am făcut pe jos, căci vroiam să intru neobservat în oraş, pe drumurile mai puţin umblate şi să plec tot aşa.

Lumina zilei aproape că trecuse, când am ajuns în faţa curţilor liniştite din spatele străzii principale. Grămezile de ruine, unde se aflau, pe vremuri, grădinile şi sălile de mâncare ale bătrânilor călugări şi zidurile puternice care se prefăcuseră în hambare şi grajduri, erau aproape tot atât de tăcute ca şi bătrânii călugări din morminte. Şi sunetul clopotelor de la catedrală mi se păru mai trist şi mai îndepărtat ca niciodată, în timp ce treceam grăbit pe acolo, ferindu-mă de ochii oamenilor; iar vibraţiile vechii orgi îmi ajungeau la ureche ca un cântec funebru, în timp ce ciorile, care zburau în jurul turnului cenuşiu şi se legănau pe ramurile goale ale pomilor din grădina mănăstirii, parcă îmi spuneau că locurile se schimbaseră şi că Estella plecase pe vecie de pe meleagurile acelea.

O femeie în vârstă, pe care o mai văzusem şi înainte, căci făcea parte dintre slugile care trăiau în căsuţa de dincolo de curtea de serviciu, îmi deschise poarta. Lumânarea aprinsă se afla, ca şi odinioară, în coridorul întunecos, iar eu am luat-o şi am urcat singur scările. Domnişoara Havisham nu era în odaia ei, ci în odaia cea mare, din cealaltă parte a scării. Băgând capul pe uşă, după ce ciocănisem zadarnic, am văzut-o şezând lângă cămin, pe un scaun jerpelit, lângă focul stins la care se uita dusă pe gânduri.

Am făcut cum am făcut de atâtea ori pe vremuri, adică am intrat şi m-am rezemat de căminul vechi, unde mă putea vedea când va ridica ochii. Era atâta singurătate în fiinţa ei, încât mă cuprinsese mila pentru ea, măcar că mă lovise, cu

bună-ştire, mai adânc decât aş fiîndrăznit să o învinuiesc, în timp ce eu o priveam cu compătimire, gândindu-mă că ajunsesem şi eu, cu timpul, să mă leg de soarta nenorocită a acestei case, ochii ei s-au oprit asupra mea. Se uită ţintă şi întrebă în şoaptă:

— E adevărat?

— Sunt eu, Pip. Domnul Jaggers mi-a dat ieri biletul dumneavoastră şi n-am vrut să pierd timp.

— Mulţumesc, mulţumesc.

În timp ce aduceam încă un scaun jerpelit şi mă aşezam în faţa căminului, am văzut o expresie nouă pe faţa ei, parcă se temea de mine.

— Vreau, spuse ea, să-ţi vorbesc despre cele ce mi-ai propus ultima oară când ai fost aici şi să-ţi arăt că nu sunt chiar de piatră. Dar poate că acum n-ai să mai poţi crede că există şi simţăminte omeneşti în inima mea?

După ce i-am dat asigurări, ea îşi întinse tremurând mâna dreaptă ca şi cum ar fi vrut să mă atingă, dar şi-o retrase înainte ca eu să fi înţeles mişcarea ei şi să-mi dau seama cum trebuie să o primesc.

— Îmi spuneai, vorbind despre prietenul dumitale, că mi-ai putea arăta cum să fac o faptă bună şi folositoare. Ceva care ţi-ar face şi ţie plăcere. Nu-i aşa?

— Da, ceva ce aş vrea din tot sufletul să fac.

— Ce anume?

Şi am început să-i vorbesc de povestea aceea tainică şi despre asociaţia în care intrase Herbert. Nu ajunsesem prea departe cu povestirea mea, când am înţeles, după privirile ei, că se gândeşte mai curând la mine decât la spusele mele. Se pare că aşa şi era căci, când m-am oprit din povestit, au trecut câteva clipe până când ea şi-a dat seama de oprirea mea.

— Te-ai întrerupt, întrebă ea cu aerul acela de teamă, fiindcă mă urăşti prea mult şi nu poţi suferi să vorbeşti cu mine?

— Nu, nu, am răspuns eu, cum puteţi să gândiţi aşa, domnişoară Havisham! M-am întrerupt pentru că mi se părea că nu mă urmăriţi.

— Poate că nu, răspunse ea, ducându-şi mâna la cap. Mai începe o dată şi dă-mi voie să mă uit la altceva. Stai! Acum spune.

Îşi aşează mâna pe baston, cu mişcarea aceea hotărâtă pe care o cunoşteam bine, şi se aşează la foc cu o privire încordată, ca şi cum şi-ar fi dat osteneala să asculte. Eu mi-am urmat povestirea şi i-am spus că nădăjduisem să întregesc înţelegerea tot cu mijloacele mele, dar că, în privinţa aceasta, rămăsesem dezamăgit. Această parte a povestirii (i-am amintit eu) era legată de lucruri care nu puteau intra în explicaţiile mele, deoarece erau taine grele, care aparţineau unui alt om.

— Aha! făcu ea, încuviinţând cu capul, dar fără să se uite la mine. Şi câţi bani mai lipsesc, pentru ca înţelegerea să fie încheiată?

Mi-era cam teamă să-i răspund, căci suma mi se părea uriaşă:

— Nouă sute de lire.

— Dacă îţi dau banii, ai să păstrezi taina aşa cum ai păstrat-o şi pe a ta?

— Cu tot atâta sfinţenie.

— Şi ai să te simţi mai liniştit?

— Mult mai liniştit.

— Eşti tare nenorocit acum?

Şi întrebarea aceasta mi-o puse tot fără să se uite la mine dar cu un ton neobişnuit de înţelegător. În clipa aceea n-am putut să-i răspund căci n-aveam glas. Ea îşi sprijini mâna stângă de capătul bastonului şi-i culcă uşor capul deasupra.

— Sunt departe de a fi fericit, domnişoară Havisham; dar am alte pricini de nelinişte decât cele pe care le ştiţi dumneavoastră. Sunt tainele despre care v-am pomenit.

După câteva clipe, ea îşi înălţă capul şi privi din nou focul.

— E frumos din partea ta că ai şi alte pricini de a fi nefericit. E adevărat?

— Prea adevărat.

— Dar pot, oare, Pip, să te ajut, ajutându-ţi prietenul? În afară de asta, nu pot face nimic pentru tine?

— Nimic. Mulţumesc pentru întrebare. Şi mai mult vă mulţumesc pentru felul cum m-aţi întrebat. Dar nu puteţi face nimic.

— Apoi se ridică de pe scaun şi se uită prin odaia aceea jalnică, pentru a găsi instrumente de scris. Nu a găsit nimic şi atunci scoase din buzunar nişte tăbliţe de fildeş înconjurate de un chenar de aur vechi şi scrise cu un creion de aur vechi, care-i atârna de gât.

— Tot mai ai legături de prietenie cu domnul Jaggers?

— Sigur. Ieri am luat masa cu el.

— Îi trimit prin dumneata autorizaţia de a-ţi pune suma aceasta la dispoziţie pentru prietenul tău. Eu nu ţin nici un ban în casă; dar dacă vrei ca domnul Jaggers să nu ştie nimic despre toate acestea, pot să-ţi trimit banii.

— Mulţumesc, domnişoară Havisham, nu mă supără câtuşi de puţin să-i primesc de la el.

Mi-a citit cele ce scrisese; scrisese totul în termeni foarte limpezi, cu gândul, fireşte, de a îndepărta orice bănuială că eu aş primi banii aceştia spre folosul meu. Am luat tăbliţele din mâna ei, care tremura şi a început să tremure şi mai tare când îşi scoase lanţul de care era prins creionul şi mi-a dat creionul în mână. A făcut toate aceste mişcări, fără să mă privească.

— Numele meu este scris pe prima foaie. Dacă poţi cumva să scrii dedesubt: „O iert, deşi, după atâta timp, inima mea sfărâmată nu este decât pulbere”, te rog, scrie.

— O, domnişoară Havisham, am spus eu, pot să scriu chiar acum. Au fost multe greşeli dureroase; şi viaţa mea a fost atât de oarbă şi de lipsită de recunoştinţă; şi am mult prea multă nevoie de a fi călăuzit şi iertat pentru a fi amarnic cu dumneavoastră.

Ea îşi întoarse faţa către mine, pentru prima oară de când şi-o îndreptase spre foc şi, spre uluirea mea, aş putea chiar spune, spre groaza mea, a căzut în genunchi la picioarele mele; îşi ridicase mâinile spre mine în felul în care trebuie e fi înălţat adeseori spre cer în vremea când mama ei mai trăia şi ea avea o inimă tânără, proaspătă şi neprihănită.

Când am văzut-o îngenunchiată în faţa mea, cu părul ei alb şi cu faţa ei zbârcită, am simţit cum mi se zguduie toată fiinţa. Am rugat-o să se ridice şi am cuprins-o cu braţele ca s-o ajut; dar ea îmi strânse mâna, îşi plecă capul deasupra ei şi începu să plângă. N-o văzusem niciodată până atunci vărsând o lacrimă şi, nădăjduind că uşurarea aceasta i-ar putea face bine, m-am aplecat tăcut deasupra ei. Acum nu mai era îngenuncheată, ci zăcea întinsă pe podea.

— O! strigă ea cu deznădejde. Ce-am făcut?! Ce-am făcut?!

— Dacă vă întrebaţi ce-aţi făcut pentru a-mi face mie rău, lăsaţi-mă să vă răspund eu. Foarte puţin. Aş fi iubit-o oricum. S-a măritat?

— Da!

Întrebarea n-avea rost, căci tristeţea aceea nouă, care cuprinsese casa aceea tristă, îmi spusese dinainte adevărul.

— Ce-am făcut?! Ce-am făcut?! îşi frângea mâinile, îşi răvăşea părul alb şi se întorcea mereu, la acelaşi strigă jalnic: Ce-am făcut?! Ce-am făcut?!

Nu ştiam ce să-i răspund şi cum s-o liniştesc. Ştiam prea bine că făcuse o greşeală dureroasă când luase un copil plăpând şi-1 turnase în tiparul acela în care ura ei sălbatică, dragostea ei strivită şi mândria ei rănită găsiseră cea mai aprigă răzbunare.

Şi mai ştiam tot atât de bine că, alungând lumina zilei din casa ei, alungase mult mai mult decât atât; că zăvorându-se în casă, se zăvorâse faţă de mii de înrâuriri fireşti şi binefăcătoare; că mintea ei se rătăcise din pricina atâtor gânduri pustii, aşa cum se rătăcesc, aşa cum trebuie să se rătăcească toate minţile, care răstoarnă cele orânduite de Creator.

Şi puteam, oare, să o privesc fără milă, când vedeam pedeapsa cerească în fiinţa ei doborâtă, în nepotrivirea ei pe pământul acesta, pe care se născuse, în deşertăciunea pedepsei, a remuşcării, deşertăciunea nevredniciei şi toate deşertăciunile, care sunt adevărate blesteme aruncate asupra lumii noastre?

— Până deunăzi, când i-ai vorbit, când am văzut în tine oglinda celor, pe care le-am simţit şi eu odată, nu ştiam ce făcusem. Ce-am făcut?! Ce-am făcut?!

Şi striga mereu, mereu, de douăzeci, de cincizeci de ori: Ce-am făcut?!

— Domnişoară Havisham, am început eu, pe mine mă puteţi înlătura din mintea şi cugetul dumneavoastră… Dar cu Estella e altceva şi dacă puteţi cumva să zădărniciţi măcar o fărâmă din răul pe care i l-aţi făcut, când aţi înăbuşit o parte din firea ei adevărată, ar fi mai bine să faceţi asta, decât să jeliţi trecutul o sută de ani încheiaţi.

— Da, da, ştiu. Da, Pip, dragul meu! Era o compătimire gravă de femeie în dragostea ei nouă pentru mine. Dragul meu! Crede-mă! Când a venit la mine pentru prima oară, mă gândeam să o scap dintr-o mizerie asemănătoare cu a mea. La început, nici nu doream mai mult.

— Bine! am spus eu. Aşa nădăjduiesc şi eu că aţi dorit.

— Dar, pe măsură ce creştea şi se făcea din ce în ce mai frumoasă, am început să greşesc; cu laudele mele, cu giuvaierurile, cu lecţiile mele, cu sfaturile mele i-am furat inima şi am înlocuit-o cu un sloi de gheaţă.

— Mai bine, am spus eu fără să mă pot opri, aţi fi lăsat-o cu inima ei, chiar dacă astăzi ar fi lovită şi sfărâmată.

La cuvintele acestea, domnişoara Havisham se uită câteva clipe la mine, cu privirea rătăcită, şi apoi izbucni din nou:

— Ce-am făcut?!… Dacă mi-ai cunoaşte povestea, se apără ea, ţi-ar fi milă de mine şi m-ai înţelege.

— Domnişoară Havisham, am răspuns eu foarte prevăzător, cred, aş putea să spun că ştiu povestea dumneavoastră şi am ştiut-o de când am plecat din ţinut.

Povestea dumneavoastră m-a pătruns de compătimire şi sper că am înţeles-o; de asemenea şi înrâuriea pe care a avut-o asupra dumneavoastră.

Oare, ceea ce s-a petrecut între noi îmi îngăduie să pun o întrebare cu privire la Estella? Nu Estella cea de acum, ci Estella care a venit aici pentru prima oară?

Domnişoara Havisham şedea pe podea, cu braţele pe unul cel jerpelit şi cu capul sprijinit de braţe. Când i-am spus cuvintele acestea, se uită drept în ochii mei şi mi-a uns:

— Spune.

— Al cui copil este Estella? Ea clătină din cap.

— Nu ştii…

Şi-şi clătină din nou capul.

— Vreau să ştiu dacă domnul Jaggers a adus-o sau a trimis-o.

— A adus-o.

— Vreţi să-mi spuneţi cum s-a întâmplat?

Ea îmi răspunse în şoaptă şi cu teamă:

— Stăteam de mult zăvorâtă în casa aceasta (nu ştiu cât timp, ştii doar la ce oră s-au oprit ceasornicele de aici, când, într-o zi, i-am spus că vreau o fetită, pe care s-o cresc, s-o iubesc şi s-o scap de soarta mea. Îl văzusem pentru prima dată când am trimis după el ca să-mi golească toată casa; citisem în ziare despre el încă înainte de a mă despărţi de lume. Mi-a spus că o să caute un copil orfan. într-o noapte mi-a adus-o adormită şi eu i-am spus Estella.

— Pot întreba ce vârstă avea pe atunci?

— Doi sau trei ani. Nici ea nu ştie nimic altceva decât că e o orfană înfiată de mine.

Eram atât de sigur că femeia aceea era mama Estellei, încât n-aveam nevoie de nici o mărturie ca să-mi întăresc convingerea. Dar mi se părea că pentru orice minte, legătura dintre fapte era limpede şi neîndoielnică.

Ce mai puteam nădăjdui să obţin prin prelungirea acestei întrevederi?

Reuşisem ceea ce doream cu privire la Herbert, domnişoara Havisham îmi spusese tot ce ştia despre Estella, iar eu făcusem tot ce-mi stătea în putinţă ca să-i uşurez cugetul. Nu merită să spun cu ce cuvinte ne-am despărţit, ne-am despăţit, asta-i tot.

Amurgul se lăsa, când am coborât scările şi am ieşit la aer. I-am spus femeii care îmi deschisese uşa la venire că încă nu am nevoie de ea şi că vreau să mă mai plimb puţin în jurul casei, înainte de plecare. Aveam o presimţire că nu voi mai veni niciodată prin locurile acelea şi mi se părea că lumina amurgului se potrivea cu ultima amintire pe care vroiam să o păstrez.

Mi-am croit drum spre grădina părăginită, printre butoaiele pustii pe care mă plimbasem, odată, de mult, butoaiele acelea, bătute ani de-a rândul de ploile care le putreziseră lemnul pe alocuri şi lăsaseră mici bălţi pe cele care stăteau cu fundul în sus. Am ocolit toată grădina; am trecut pe la colţul unde mă bătusem cu Herbert; prin potecile unde mă plimbasem cu Estella… Şi totul era atât de rece, de pustiu şi de posomorât!

La întoarcere, m-am abătut pe la fabrica de bere; am ridicat zăvorul ruginit al unei uşi care dădea în grădină şi an intrat în fabrică. Eram gata să ies prin cealaltă uşă – care nu era uşor de deschis, căci lemnul umed se mişcase din loc şi se umflase, balamalele erau slăbite, iar în prag crescuseră ciuperci – când, deodată, am întors capul şi am privit în umbră. O amintire din copilărie reînvie în mintea mea, cu o putere nemaipomenită, în clipa în care am făcut această mişcare şi mi s-a părut că o văd pe domnişoara Havisham spânzurată de grindă.

Atât era de puternică această părere, încât stăteam sub grindă tremurând din cap până în picioare, până ce mi-am dat seama că nu-i decât o închipuire; totul nu a ţinut decât o clipă.

Tristeţea care se desprindea din locurile acelea şi din amurgul serii, ca şi spaima cu care mă umplea această

închipuire de o clipă m-au făcut să mă simt cuprins de groază, când am trecut prin poarta deschisă de lemn, unde îmi smulsesem odată părul din cap, după ce Estella îmi smulsese inima. Am ajuns în curtea din faţă; stăteam la îndoială dacă să chem femeia să-mi descuie poarta cu cheia sau dacă să mă duc mai întâi până sus, să văd dacă nu se întâmplase ceva cu domnişoara Havisham, de când o părăsisem. Am ales calea din urmă şi am urcat scările.

M-am uitat în odaia unde o lăsasem şi am văzut-o şezând lângă cămin, pe scaunul cel jerpelit, foarte aproape de foc şi cu spatele spre mine. În clipa în care mi-am retras capul, să plec tiptil, am văzut o flacără care ţâşni în sus. Tot atunci, am văzut-o pe domnişoara Havisham fugind spre mine într-un vârtej de flăcări, ţipând şi ridicându-se în aer, la vreo câteva picioare deasupra pământului.

Eu purtam o manta cu două gulere şi pe braţ aveam un palton. Ştiu că le-am scos, că am învelit-o cu ele, că am aruncat-o pe jos şi am acoperit-o; ştiu că am tras faţa de masă cea mare tot cu scopul acesta şi că am trântit pe jos grămada aceea putrezită din mijlocul mesei împreună cu toate urâciunile care se adăposteau înăuntru; ştiu că eram amândoi pe jos şi că ne luptam unul cu altul ca nişte duşmani de moarte şi că, cu cât mai mult încercam să o acopăr, cu atât mai sălbatic ţipa şi se zbătea; ştiu că toate acestea s-au întâmplat, fiindcă ştiu care a fost sfârşitul, dar nu fiindcă aş fi simţit sau aş fi gândit ceva sau aş fi ştiut ce fac. Nu mi-am dat seama de nimic până ce m-am trezit pe podea împreună cu ea, alături de masa cea mare şi am văzut bucăţi de scrum plutind prin aerul afumat, bucăţi care cu o clipă în urmă făcuseră parte din rochia ei ofilită de mireasă.

Apoi, m-am uitat în jurul meu şi am văzut gândaci şi păianjeni zăpăciţi fugind pe podea şi apoi servitorii care intrau pe uşă gâfâind şi ţipând. Tot o mai ţineam cu sila la pământ, ca pe un prizonier care vroia să fugă; şi mă îndoiesc că ştiam măcar cine e şi de ce mă luptasem cu ea

sau că o cuprinseseră flăcările sau că focul era stins, înainte de a vedea scrumul – veşmintele ei de altădată – căzând stins la pământ, în jurul nostru, ca o ploaie neagră.

Domnişoara Havisham zăcea fără cunoştinţă şi mie mi-era teamă s-o mişc sau s-o ating. Am trimis după ajutor şi am ţinut-o strâns până când au sosit oamenii, ca şi cum mintea mea rătăcită şi-ar fi închipuit (şi cred chiar că şi-a închipuit) că dacă îi dau drumul, focul va izbucni din nou şi că o va mistui. De-abia când m-am sculat, la venirea medicului şi elorlalte ajutoare, am văzut, spre mirarea mea, că amân-iă mâinile îmi erau arse căci, până atunci, nu simţisem îic.

Când domnişoara Havisham a fost examinată, se văzu că fusese serios rănită, dar că rănile în sine nu erau disperate; primejdia cea mare consta numai în şocul nervos pe care îl crise. La cererea medicului, patul ei a fost adus în odaia aceea şi aşezat pe masa cea mare, care era foarte bună pentru pansarea rănilor. Un ceas mai târziu, când am văzut-o din nou, era întinsă acolo unde o văzusem odată izbind cu bastonul în podea şi o auzisem spunând că într-o zi va sta întinsă aici.

Deşi rochia ei arsese de tot, după cum am aflat, domnişoara Havisham tot mai păstra ceva din aerul acela de mireasă înfricoşătoare; căci o acoperiseră până la gât cu bumbac alb şi, aşa cum stătea întinsă, cu un cearşaf alb aruncat deasupra trupului ei, tot mai avea înfăţişarea aceea de nălucă, de ceva care fusese odată şi se schimbase.

Am aflat de la servitori că Estella era la Paris şi medicul mi-a făgăduit că-i va scrie cu primul curier. M-am însărcinat să înştiinţez eu restul familiei.

Aveam de gând să vorbesc doar cu Matthew Pocket şi să-1 las să se descurce cum va crede de cuviinţă cu ceilalţi. Aşa am şi făcut, prin Herbert, de îndată ce m-am întors la Londra.

La un moment dat, în seara aceea, domnişoara Havisham vorbi limpede, dar nespus de repede, despre cele ce se întâmplaseră. Spre miezul nopţii, începu să vorbească

aiurea şi, în cele din urmă, începu să repete fără întrerupere cu glas încet şi solemn:

— Ce-am făcut?! Şi pe urmă:

— Când a venit la mine pentru întâia oară, vroiam să o scap dintr-o mizerie asemănătoare cu a mea. Şi apoi spunea:

— Ia creionul şi scrie sub numele meu: O iert! Niciodată nu schimba ordinea acestor propoziţii, dar, uneori, sărea peste câte un cuvânt; nu înlocuia cuvântul nerostit cu nici un alt cuvânt, lăsa un gol şi trecea la cuvântul următor.

Deoarece nu mai aveam nimic de făcut acolo şi, în legătură cu Londra, aveam motive stăruitoare de nelinişte, pe care nici aiurelile ei nu izbutiseră să le înlăture din mintea mea, am luat încă din timpul nopţii hotărârea de a mă întoarce cu prima diligenţă de dimineaţă. Aşadar, pe la ora şase de dimineaţă, m-am aplecat deasupra ei şi i-am atins buzele cu buzele mele, în timp ce ele murmurau, fără să se oprească, în clipa în care le-am atins:

— Ia creionul şi scrie sub numele meu: O iert.

Chapter 50

Mâinile mi-au fost pansate de două sau de trei ori în timpul nopţii şi o dată dimineaţa. Braţul stâng îmi era ars tare până la cot şi mai puţin tare până la umăr; era foarte dureros, dar, deşi flăcările îmi ajunseseră până la umăr, eram mulţumit că nu păţisem mai rău. Mâna dreaptă nu era atât de tare arsă, încât să nu pot mişca degetele. Desigur că şi ea era legată, dar nu atât de supărător ca mâna şi braţul stâng, pe care le purtam într-o eşarfă; şi haina nu puteam s-o port decât pe umeri şi prinsă la gât ca o pelerină. Părul îmi fusese şi el prins de flăcări, dar capul şi faţa scăpaseră neatinse.

După ce Herbert se duse până la Hammersmith ca să vorbească cu tatăl lui, se întoarse acasă şi-şi petrecu toată ziua îngrijindu-mă pe mine. Era cea mai binevoitoare soră de caritate şi, la anumite ore, îmi scotea bandajele, le

înmuia într-un lichid răcoritor care era pregătit dinainte şi mi le punea din nou, cu o dragoste răbdătoare, pentru care îi eram adânc recunoscător.

La început, am stat liniştit pe canapea. Mi-era nespus de greu, aş spune chiar cu neputinţă, să scap de impresia că mă urmăresc vâlvătaia, zgomotul grăbit al flăcărilor şi mirosul îngrozitor de lucruri arse. Dacă aţipeam pentru o clipă, mă trezeau ţipetele domnişoarei Havisham şi o vedeam gonind spre mine cu coroana aceea de flăcări deasupra capului. Mi se părea mai greu să lupt cu aceste năluci decât cu orice durere trupească; şi Herbert, care îşi dădea seama de aceasta, încerca, cu orice preţ, să-mi îndrepte atenţia în altă parte.

Niciunul dintre noi nu pomeni nimic despre barcă, dar amândoi ne gândeam la ea. Lucrul acesta era vădit, căci amândoi ne feream de subiectul cu pricina şi eram de aceeaşi părere – fără să ne fi înţeles dinainte – că vindecarea mâinilor mele era o chestie de ore, nu de săptămâni.

Desigur că prima întrebare pe care i-am pus-o lui Herbert a fost dacă totul merge bine în casa de pe malul fluviului. Deoarece el îmi răspunse da cu încredere şi voioşie, n-am mai pomenit de subiectul acesta până spre sfârşitul zilei. Atunci, în timp ce îmi schimba bandajele, mai curând la lumina focului decât la lumina care venea de afară. Herbert atacă singur subiectul.

— Ştii, Handel, aseară am stat de vorbă cu Provis două ore încheiate.

— Şi unde era Clara?

— Sărăcuţa de ea! spuse Herbert. A stat sus cu Gruffandgrimm toată seara. Cum pleca de lângă el, bătrânul începea să izbească în podea. Nu cred că o mai duce mult. Cu atâta rom şi piper – şi iar rom şi iar piper – aş spune că n-o să treacă mult şi o să amuţească de tot.

— Şi atunci te însori, Herbert?

— Altfel cum aş putea să mă îngrijesc de fetiţă? Întinde-ţi braţul pe canapea, măi băiete, şi eu am să mă aşez aici şi am să-ţi scot bandajul încetişor, aşa că nici n-ai să simţi. Vorbeam de Provis. Ştii, Handel, că se schimbă mult în bine?

— Ţi-am spus doar că mi s-a părut mult mai domolit, când l-am văzut ultima oară.

— Da, mi-ai spus. Şi chiar aşa e. Aseară era foarte vorbăreţ şi mi-a mai spus câteva lucruri din viaţa lui. Ţi-aminteşti cum s-a oprit din vorbă când a pomenit despre o femeie, cu care a avut multe necazuri. Te-a durut?

Tresărisem, dar nu din pricina atingerii lui. Cuvintele lui m-au făcut să tresar.

— Uitasem de asta, Herbert. Dar acum, când îmi sui, mi-amtinesc.

— Bine! A vorbit despre partea aceea a vieţii lui şi tare a fost întunecată.

Să-ţi povestesc? Sau acum te-ar plictisi?

— Neapărat să-mi povesteşti. Cuvânt cu cuvânt. Herbert se aplecă înainte, ca să mă privească mai departe, ca şi cum răspunsul meu ar fi fost mai grăbit şi mai nerăbdător decât s-ar fi aşteptat el.

— Ţi-e rece capul? întrebă el, atingându-mi fruntea cu mâna.

— Rece de tot, am spus eu. Povesteşte-mi, te rog, ce ţi-a spus Provis, dragă Herbert.

— Se pare…, începu Herbert; acum ţi-am scos încetişor bandajul şi ţi-l pun pe cel rece – te face să tresari la început, săracul de tine, aşa-i? Dar îndată ai să te simţi bine… Se pare ca femeia aceea era tânără, geloasă şi răzbunătoare; răzbunătoare, măi băiete, până la ultimul grad.

— Care grad?

— Până la crimă. Te supără răceala pe locul acela mai sensibil?

— Nici n-o simt. Cum a ucis? Pe cine a ucis?

— Păi, fapta ei n-ar fi meritat un nume chiar atât de înfricoşător, spuse Herbert, dar, totuşi, au judecat-o, iar domnul Jaggers a apărat-o şi faima care i-a ieşit atunci a făcut ca şi Provis să audă numele lui. Victima era o altă femeie, mai în vârstă şi foarte puternică şi, într-un hambar se pare, a avut o luptă. Nu e sigur cine a început-o şi cât a fost de dreaptă sau de nedreaptă lupta; dar nu există nici o îndoială despre felul cum s-a sfârşit, fiindcă victima a fost găsită sugrumată.

— Şi femeia a fost condamnată?

— Nu. A fost achitată. Dragă Handel, mi se pare că te-am lovit!

— Nici nu se poate să umbli mai încetişor. Da? Şi altceva?

— Femeia aceasta tânără care a fost achitată avea un copil de la Provis, un copil la care Provis ţinea foarte mult. Chiar în seara în care femeia, care i-a stârnit gelozia, a fost sugrumată, după cum ţi-am spus, femeia cea tânără a venit la Provis doar pentru o clipă şi i-a jurat că va ucide copilul (care stătea la ea) şi că el nu-l va mai vedea niciodată; pe urmă, s-a făcut nevăzută. Acum braţul cel mai dureros e iar bandajat şi nu mai rămâne decât mâna dreaptă, care-i o treabă mult mai uşoară. Mă descurc mai bine pe lumina asta, decât pe lumină mare, fiindcă mâna mi-e mai sigură când nu văd băşicile aşa desluşit. Nu ţi se pare că ai ceva la respiraţie, măi băiete? Mi se pare că răsufli foarte iute.

— Poate că da, Herbert. Şi femeia şi-a ţinut jurământul?

— Aici vine partea cea mai neagră din viaţa lui Provis. Şi l-a ţinut.

— Adică el spune că şi l-a ţinut.

— Da, desigur, măi băiete, răspunse Herbert cu glas mirat şi aplecându-se din nou spre mine ca să mă vadă mai de aproape. Toate mi le-a spus el. Alte informaţii n-am.

— Nu, desigur.

— Acum dacă s-a purtat urât cu mama copilului, urmă Herbert, sau dacă s-a purtat frumos cu ea, asta nu mi-a spus Provis; dar, timp de trei, patru ani, ea a împărţit cu el

viaţa ea nenorocită pe care el ne-a descris-o aici în faţa focului şi se pare că lui i-a fost milă de ea şi că s-a purtat înţelegător. Aşa că, de frică să nu fie silit să depună mărturie despre copilul acela ucis şi să pricinuiască moartea femeii, s-a ascuns (măcar că-l durea inima după copil), s-a ţinut în întuneric, cum spune el, departe de proces şi lumea n-a vorbit decât în treacăt de el, ca despre un oarecare Abel, care a stârnit gelozia femeii. După achitare, femeia a dispărut şi aşa a rămas omul fără copil şi fără mama copilului.

— Vreau să întreb.:

— O clipă, băiete, şi am încheiat. Geniul acela rău de Compeyson, cel mai tâlhar dintre tâlhari, ştiind că el a stat ascuns în timpul acela şi din ce pricină a făcut aşa, s-a folosit mai târziu de cele ce ştia ca de nişte mijloace de a-l sărăci mai rău şi de a-1 face să muncească mai mult. Am înţeles limpede aseară că aceasta a ascuţit şi mai tare duşmănia lui Provis…

— Aş vrea să ştiu precis, Herbert, dacă ţi-a spus când s-au petrecut toate acestea.

— Precis? Stai să-mi amintesc ce a spus în privinţa aceasta. Vorba lui a fost „cam acum vreo douăzeci de ani şi, mai bine zis, numaidecât după ce m-am legat de Compeyson”. Câţi ani aveai când ai dat de el în cimitirul din satul vostru?

— Cred că vreo şapte ani.

— Aşa-i. Toate acestea se întâmplaseră cu vreo trei sau patru ani în urmă şi spunea că i-ai amintit de fetiţa aceea care pierise atât de jalnic şi care ar fi fost cam de vârsta ta.

— Herbert, am spus eu repezit după câteva clipe de tăcere, cum mă vezi mai bine, la lumina ferestrei sau la lumina focului?

— La lumina focului, răspunse Herbert apropiindu-se din nou.

— Uită-te la mine.

— Mă uit, măi băiete.

— Pune mâna pe mine.
— Pun mâna pe tine, măi băiete.
— Aşa-i că nu fi-e teamă că am friguri sau că mi s-a zăpăcit mintea din cauza accidentului de aseară?
— Nu, nu, măi băiete, spuse Herbert, după ce mă cercetă câtva timp. Eşti cam tulburat, dar eşti tot tu.
— Ştiu că sunt tot eu. Şi află că omul pe care-l ascundem în casa de pe malul fluviului este tatăl Estellei.

Chapter 51

N-aş putea să spun ce planuri urmăream când mă înfierbântasem aşa de tare pentru a descoperi şi a dovedi legăturile de rudenie ale Estellei. Veţi vedea îndată că nu înţelegeam lucrurile prea lămurit, până când o minte mai înţeleaptă decât a mea nu mi le înfăţişă aşa cum erau.

Dar după ce Herbert şi cu mine sfârşisem discuţia noastră atât de importantă, mă cuprinse o convingere înfrigurată că trebuie să dau lucrurilor de cap, că nu trebuie să mă las pe tânjală, ci că trebuie să-l văd pe domnul Jaggers şi să aflu adevărul adevărat. Mărturisesc că nu ştiu dacă mi se părea că fac toate acestea de dragul Estellei sau dacă eram bucuros să arunc câteva raze din romantismul de care fusesem înconjurat timp îndelungat şi asupra omului a cărui viaţă mă privea atât de mult. Poate că presupunerea din urmă este mai aproape de adevăr.

În orice caz, cu greu am putut fi oprit de a mă duce chiar în seara aceea până în Gerrard Street. Doar profeţiile lui Herbert, care spunea că voi cădea la pat şi nu voi mai fi bun de nimic, tocmai acum când viaţa fugarului nostru atârna de noi, au pus frâu nerăbdării mele. Numai în urma înţelegerii, repetată de nenumărate ori, că, întâmplă-se ce s-o întâmpla, a doua zi mă voi duce la domnul Jaggers, m-am supus, în cele din rumă, şi am rămas liniştit acasă, lăsându-l pe Herbert să-mi îngrijească rănile. A doua zi, dis-de-dimineaţă, am plecat împreună de acasă; la întretăierea

străzilor Giltspur Smithfield, l-am lăsat pe Herbert să se ducă în oraş, iar eu m-am îndreptat spre Little Britain.

La anumite date, domnul Jaggers şi domnul Wemmick treceau în revistă conturile biroului, verificau chitanţele şi puneau lucrurile la punct. În aceste ocazii, Wemmick intra cu registrele şi hârtiile în odaia lui Jaggers, în timp ce unul dintre funcţionarii de sus cobora în biroul din faţă. Văzând, în dimineaţa aceea, pe un astfel de funcţionar în locul lui Wemmick, am înţeles ce se petrecea; dar nu-mi părea rău să-l găsesc pe domnul Jaggers în tovărăşia lui Wemmick, căci Wemmick putea să audă cu urechile lui că nu spun nimic compromiţător la adresa lui.

Înfăţişarea mea, cu o mână legată şi cu mantaua aruncată pe umeri, era foarte prielnică pentru scopul pe care-1 urmăream. Deşi îi trimisesem domnului Jaggers o scurtă dare de seamă asupra accidentului, după ce mă întorsesem în oraş, totuşi acum a trebuit să-i dau toate amănuntele; şi prilejul aceasta neobişnuit a făcut convorbirea noastră mai puţin uscată şi aspră, mai puţin supusă regulilor evidenţei, ca de obicei. În timp ce eu zugrăveam dezastrul, domnul Jaggers stătea, după cum îi era obiceiul, în faţa focului, Wemmick şedea sprijinit, pe spătarul scaunului, cu ochii la mine, cu mâinile în buzunarele pantalonilor şi cu tocul aşezat orizontal în cutia cu scrisori. Cele două busturi mânioase, nedespărţite în mintea mea de orice demers oficial, păreau că se întreabă înfierbântate dacă nu cumva miroase a ars în odaie.

După ce mi-am terminat povestirea şi ei au sfârşit cu întrebările, am scos autorizaţia domnişoarei Havisham de a primi nouă sute de livre pentru Herbert. Când i-am înmânat tăbliţele, ochii domnului Jaggers s-au înfundat şi mai adânc în cap, dar el le întinse lui Wemmick, dându-i instrucţiuni să elibereze un cec pentru a fi iscălit. În timp ce se îndeplineau aceste formalităţi, eu mă uitam la Wemmick care scria, iar domnul Jaggers se uita la mine, legănându-se tot timpul pe ghetele lui lustruite.

— Îmi pare rău, Pip, spuse el, în timp ce eu băgăm cecul iscălit de el în buzunar, că nu facem nimic pentru dumneata.

— Domnişoara Havisham a avut bunăvoinţa să mă întrebe, am spus eu, dacă poate face ceva pentru mine şi eu i-am răspuns: Nu.

— Omul ar trebui să-şi cunoască interesul, spuse domnul Jaggers. Şi eu am văzut că buzele lui Wemmick schiţează cuvintele „avere mobiliară”.

— Eu nu i-aş fi răspuns nu, dac-aş fi fost în locul dumitale, spuse domnul Jaggers; dar fiecare om trebuie să-şi cunoască interesele lui mai bine decât pe ale altuia.

— Interesul fiecărui om, spuse Wemmick, uitându-se cu imputare la mine, este „averea mobiliară”.

Deoarece mi se părea că sosise momentul când trebuia să spun ceea ce îmi stătea mie pe inimă, am început întorcându-mă către domnul Jaggers:

— Totuşi, am cerut ceva domnişoarei Havisham, domnule Jaggers. I-am cerut să-mi dea câteva informaţii cu privire la fiica ei adoptivă şi mi-a spus tot ce a ştiut.

— Adevărat? spuse domnul Jaggers, aplecându-se ca să-şi privească ghetele şi apoi spuse îndreptându-se din nou:

— Ha! Nu cred c-aş fi făcut la fel, dacă aş fi fost în locul domnişoarei Havisham, dar ea trebuie să-şi cunoască mai bine interesele.

— Dar eu ştiu mai multe despre copilul adoptiv al domnişoarei Havisham, domnule Jaggers. Ştiu cine e mama copilului.

Domnul Jaggers se uită întrebător la mine şi repetă:

— Mama?

— Am văzut-o pe mama Estellei în ultimele trei zile.

— Da? spuse domnul Jaggers.

— Poate că ştiu mai mult din povestea Estellei decât ştiţi şi dumneavoastră, am spus eu. Ştiu de asemenea cine este tatăl ei.

O şovăială în purtarea domnului Jaggers – era prea stăpânit ca să-şi schimbe purtarea, dar nu se putu împiedica de a fi cuprins de o şovăială atentă şi de-abia văzută – mă încredinţă că el nu ştia cine e tatăl. Bănuisem aceasta din vorbele lui Provis – aşa cum le redase Herbert – care spusese că se ţinuse în întuneric în timpul procesului; spusele acestea le-am legat de ceea ce ştiam eu, anume că Provis nu devenise clientul domnului Jaggers decât cu vreo patru ani mai târziu, când n-ar fi avut nici un motiv să se dea pe faţă. Dar, în timp ce înainte nu puteam fi sigur de neştiinţa domnului Jaggers, acum eram pe deplin convins.

— Aşa! Vasăzică îl cunoşti pe tatăl tinerei doamne, Pip? întrebă domnul Jaggers.

— Da, am răspuns eu, numele lui este Provis şi e din NewSout Wales.

Până şi domnul Jaggers tresări când auzi aceste cuvinte. Era cea mai uşoară tresărire care-i putea scăpa unui om, dar a fost înăbuşită cu grijă şi oprită curând; totuşi, domnul Jaggers tresări, deşi a făcut aşa ca tresărirea lui să pară că ţine de mişcarea cu care-şi scotea batista din buzunar. N-aş putea să spun cum a primit Wemmick această veste, căci mi-era teamă să mă uit la el în clipa aceea, ca nu cumva ochii pătrunzători ai domnului Jaggers să descopere că între Wemmick şi mine existase o înţelegere necunoscută de el.

— Şi pe ce bază, întrebă domnul Jaggers foarte rece, oprindu-şi batista la jumătatea drumului spre nas, pretinde Provis acest lucru?

— El nu pretinde nimic, am spus eu, nici n-a pretins vreodată, fiindcă nu ştie şi nici nu bănuieşte măcar că fata lui e în viaţă.

De data aceasta, batista cea atotputernică dădu greş. Răspunsul meu fusese atât de neaşteptat, încât domnul Jaggers şi-a pus batista înapoi în buzunar, fără să desăvârşească mişcarea, apoi îşi încrucişa braţele şi se uită aspru şi încordat spre mine, deşi faţa îi era neclintită.

I-am povestit ce ştiam şi i-am spus de unde ştiam toate acestea; atâta doar că l-am lăsat să-şi închipuie că ştiu de la domnişoara Havisham ceea ce, de fapt, ştiam de la Wemmick. În privinţa aceasta, eram, de altfel, foarte grijuliu.

Şi nici nu m-am uitat spre Wemmick, înainte de a sfârşi tot ce aveam de spus şi de a înfrunta câtva timp în tăcere privirea domnului Jaggers. Când, în cele din urmă, mi-am întors ochii spre Wemmick, am văzut că-şi scosese tocul din cutia de scrisori şi că era foarte absorbit de masa din faţa lui.

— Ha! făcu domnul Jaggers, în cele din urmă, îndreptându-se spre hârtiile de pe masă. La ce punct ajunseseşi, când a sosit domnul Pip?

Dar nu puteam să îngădui să fiu dat afară în felul acesta şi l-am rugat cu patimă, ba chiar cu indignare, să fie mai sincer şi mai bărbat cu mine. I-am amintit de speranţele neîntemeiate de care mă lăsasem amăgit, de timpul îndelungat cât duraseră aceste speranţe şi de descoperirea pe care o făcusem şi l-am făcut să înţeleagă primejdia care apasă asupra mea. I-am arătat că merit, fără îndoială, puţină încredere din partea lui, în schimbul mărturisirii pe care tocmai i-o făcusem.

I-am spus că nu-l învinuiesc, că nu-l bănuiesc şi nici nu sunt lipsit de încredere faţă de el, dar că vreau să aflu de la el dacă spusele mele erau adevărate. Şi dacă m-ar întreba de ce vroiam să aflu acest lucru de la el şi de ce credeam că am dreptul să-i cer aceasta, îi voi răspunde, chiar dacă el nu prea se sinchisea de vise atât de nesăbuite, că o iubisem pe Estella mult timp şi din toată inima şi că, deşi o pierdusem şi aveam să trăiesc o viaţă searbădă de aici înainte, tot ceea ce o privea pe ea mi-era mai apropiat şi mai drag decât orice alt lucru de pe lume. Şi, văzând că domnul Jaggers e tot atât de liniştit şi de tăcut ca şi înainte şi parcă la fel de neînduplecat, m-am întors spre Wemmick şi i-am spus:

— Wemmick, ştiu că eşti un om bun la inimă. Am văzut cât de plăcută ţi-e casa, ţi-am văzut tatăl şi chipul nevinovat, vesel şi glumeţ în care îţi împrospătezi viaţa profesională. Şi te rog, din tot sufletul, să pui o vorbă bună pentru mine la domnul Jaggers şi să-l faci să înţeleagă că, având în vedere împrejurările, ar trebui să fie mai deschis cu mine.

N-am văzut niciodată doi oameni privindu-se mai ciudat decât domnul Jaggers şi Wemmick, după rugămintea mea. La început, mă fulgeră o presimţire că Wemmick va fi numaidecât dat afară din slujbă; dar presimţirea mea se stinse când l-am văzut pe domnul Jaggers destinzându-şi faţa într-un fel de zâmbet şi pe Wemmick prinzând curaj.

— Ce-s poveştile acestea? întrebă domnul Jaggers. Cu un tată bătrân şi cu lucruri vesele şi glumeţe?

— Ei! răspunse Wemmick. Ce importanţă are dacă nu le aduc aici cu mine?

— Pip, spuse domnul Jaggers, punându-mi mâna pe braţ şi zâmbind deschis, omul acesta trebuie să fie cel mai viclean şarlatan din Londra.

— Nici vorbă, răspunse Wemmick, prinzând din ce în ce mai mult curaj.

Şi, de altfel, cred că dumneavoastră sunteţi al doilea.

Şi, din nou, au schimbat privirile acelea ciudate de adineaori, fiecare temându-se să nu fie prins în cursă de celălalt.

— Dumneata ai o casă plăcută? spuse domnul Jaggers.

— Din moment ce n-are nici un amestec cu slujba, răspunse Wemmick, poate fi şi plăcută. Mă uit la dumneavoastră, domnule Jaggers, şi nu m-aş mira dacă şi dumneavoastră aţi plănui să aveţi o casă plăcută, într-o bună zi, când vă veţi simţi obosit de atâta muncă.

Domnul Jaggers dădu de vreo două, trei ori din cap pentru trecut şi apoi scoase un adevărat oftat.

— Pip, spuse el, să nu vorbim despre „vise nesăbuite”; dumneata trebuie să ştii mai mult despre lucrurile acestea decât mine, căci experienţa dumitale e mai proaspătă. Dar

să vorbim despre cealaltă poveste. Să-ţi prezint un caz. Bagă de seamă! Eu nu recunosc nimic, din cele ce-ţi spun acum.

Aşteptă declaraţia mea cum că am înţeles că el îmi atrăsese atenţia asupra faptului că nu recunoaşte nimic.

— Şi acum, Pip, spuse domnul Jaggers, să luăm un caz. Să luăm cazul că o femeie, care s-ar afla în împrejurările pe care le-ai zugrăvit, şi-ar ţine copilul ascuns şi ar fi silită să împărtăşească acest lucru sfătuitorului ei legal, după ce el a făcut-o să înţeleagă că, în interesul apărării ei, trebuie să afle cum stau lucrurile cu copilul. Să luăm cazul că, în acelaşi timp, omului acestuia i s-a încredinţat misiunea de a găsi un copil pentru o doamnă bogată şi trăznită, care vrea să-l înfieze şi să-l crească.

— Vă urmăresc, domnule Jaggers.

— Să luăm cazul că omul acesta ar trăi într-o lume rea şi că tot ce ştie el despre copii este că se nasc în număr mare şi sunt sortiţi pieirii. Să luăm cazul că ar vedea adesea copii judecaţi în chip solemn la curtea criminală, în văzul tuturor; să luăm cazul că omul ar şti că aceşti copii sunt de obicei aruncaţi în închisori, bătuţi, părăsiţi, azvârliţi dintre oameni, buni din toate punctele de vedere, pentru spânzurătoare, căreia de altfel îi sunt până la urmă sortiţi. Să luăm cazul că aproape în toţi copiii pe care meseria lui îi dă prilejul să-i vadă, n-ar vedea altceva decât nişte icre din care vor ieşi peştii ce vor fi prinşi în plasele lui – pentru a fi urmăriţi, apăraţi puşi să jure fals, pentru a rămâne orfani, pentru a fi chinuiţi într-un fel sau altul.

— Da, domnule Jaggers, vă urmăresc.

— Să luăm cazul, Pip, că omul acesta s-ar afla în faţa unui copilaş drăguţ din grămada aceasta de copii, care ar putea fi scăpat, pe care tatăl îl credea mort şi cu priviri la moartea căruia nu îndrăzneşte să facă vâlvă; şi, privire la copilul acesta, avocatul are puterea să-i spună mamei: Ştiu ce ai făcut şi cum te-ai purtat. Aşa s-a întâmplat şi aşa ai făcut ca să înlături orice bănuială. Te-am dibuit şi acum îţi spun cum

s-au petrecut lucrurile. Desparte-te de copil, căci altfel voi fi nevoit să-1 scot la iveală şi copilul va fi scos la iveală.

Încredinţează-mi copilul şi eu voi face tot ce-mi stă în putinţă ca să te scot la liman. Dacă scapi tu, scapă şi copilul; dacă tu eşti pierdută, copilul tot scapă.

Să zicem că aşa s-a întâmplat şi că femeia a fost achitată.

— Vă înţeleg foarte bine.

— Înţelegi că nu recunosc nimic din tot ce-ţi spun?

— Înţeleg că nu recunoaşteţi nimic.

Şi Wemmick repetă:

— Nu recunoaşteţi nimic.

— Să luăm cazul, Pip, că mânia şi groaza de moarte au zdruncinat puţin mintea femeii şi că, de îndată ce s-a văzut liberă, s-a simţit prea înspăimântată de lume şi a venit la omul acesta ca să-i ceară adăpost. Să zicem că el a primit-o şi că stăpânea firea ei sălbatică şi mânioasă, ori de câte ori o vedea pe cale să izbucnească, folosindu-se de vechea lui putere asupra ei. Înţelegi cazul aceasta închipuit?

— Foarte bine.

— Să luăm cazul că fetiţa a crescut şi că s-a căsătorit pentru bani. Că mama ei mai este încă în viaţă. Că tatăl mai este şi el în viaţă. Că părinţii trăiesc la atâtea mile, depărtare unul de celălalt, fără să ştie unul de altul. Că taina a rămas taină, doar atât că ţi-a ajuns şi dumitale la ureche. Să luăm cu multă atenţie cazul acesta din urmă.

— Îl iau.

— Îl rog pe Wemmick să considere şi el cu foarte mare atenţie acest caz.

Şi Wemmick spuse:

— L-am luat.

— De dragul cui ai da taina pe faţă? De dragul tatălui? Nu cred că s-ar purta mai frumos cu mama fetei. De dragul mamei? Cred că, după ce a făcut o faptă ca a ei, se află mai în siguranţă acolo unde e acum. De dragul fetei? Nu prea cred că i-ar folosi să descopere cine îi sunt părinţii, ca să-l informeze şi pe soţul ei şi să fie târâtă înapoi în mizerie,

după o evadare de douăzeci de ani, care părea că va ţine toată viaţa.

Şi să mai adăugăm cazul că dumneata, Pip, ai fi îndrăgostit de fată şi că ai fi făcut din ea eroina „viselor acelora nesăbuite”, care, mai devreme sau mai târziu, cuprind minţile mai multora decât îţi poţi închipui; şi crede-mă, Pip, că mai bine ai face – ai fi facut-o, cu siguranţă, dacă te-ai fi gândit bine – să-ţi retezi mâna stângă, aceea pe care o ai bandajată, cu mâna dreaptă, care-i bandajată şi ea şi apoi să-i dai lui Wemmick toporul ca să ţi-o reteze şi pe aceea.

Eu mă uitam Ia Wemmick, a cărui faţă era gravă. El îşi duse, cu multă gravitate, degetul arătător la buze. Eu am făcut la fel. Şi domnul Jaggers a schiţat şi el aceeaşi mişcare.

— Ei, Wemmick, spuse domnul Jaggers reluându-şi felul lui de a fi din totdeauna, la ce punct ajunsesem, când a intrat domnul Pip?

Stăteam la o parte, în timp ce ei lucrau, şi am văzut că, de câteva ori, şi-au aruncat privirile acelea ciudate, pe care le-au schimbat şi înainte; doar că acum fiecare bănuia – ca să nu spun ştia – că se arătase în faţa celuilalt într-o lumină neprielnică, neprofesională. Din pricina aceasta, cred că erau acum neîndurători unul faţă de celălalt; domnul Jaggers se purta ca un adevărat dictator, iar Wemmick se apăra cu încăpăţânare, ori de câte ori se ivea vreun punct oricât de neînsemnat, care nu era lămurit. Nu-i văzusem niciodată aşa duşmănoşi unul altul; căci, de obicei, se împăcau foarte bine.

Dar, din fericire, s-au simţit amândoi uşuraţi la apariţia foarte potrivită a lui Mike, clientul cel cu căciula de blană, e avea obiceiul să-şi şteargă nasul cu mâneca hainei şi pe care îl văzusem în camera aceea, în prima zi a sosirii mele. Acest individ, care părea că se află mereu în „încurcătură” (ceea ce la 272

Little Britain se numea Newgate), fie în ceea ce îl privea pe el sau cu privire la vreun membru al familiei lui, veni cu

vestea că fiica lui cea mai mare fusese ridicată, deoarece era bănuită că jefuise o prăvălie. În timp ce el îi împărtăşea această ştire dureroasă lui Wemmick, căci domnul Jaggers stătea dictatorial în faţa focului, fără să ia parte la dezbateri, o lacrimă străluci în ochii lui Mike.

— Ce-i cu dumneata? întrebă Wemmick nespus de indignat. Ce, ai venit să te smiorcăi aici?

— N-am venit pentru asta, domnule Wemmick.

— Ba da, spuse Wemmick. Cum îndrăzneşti? Dacă nu eşti în stare să vii fără să dai apă la şoareci, înseamnă că nu te afli într-o stare demnă de biroul nostru. Ce înseamnă asta?

— Nu poate omul să fie mereu stăpân pe sentimentele lui, domnule Wemmick, se apără Mike.

— Pe ce? întrebă Wemmick cu glas sălbatic. Ia mai spune o dată!

— Uite ce este, măi omule, spuse domnul Jaggers, făcând un pas înainte şi arătând uşa cu degetul. Ieşi din biroul ăsta. Aici n-avem ce face cu sentimentele. Ieşi.

— Bine ţi-a făcut, spuse Wemmick. Ieşi afară!

Aşa că bietul Mike se retrase umil, iar domnul Jaggers şi cu Wemmick, care reveniseră la buna lor înţelegere, se apucară reîmprospătaţi de lucru de parcă tocmai s-ar fi ridicat de la masă.

Chapter 52

De la Little Britain m-am îndreptat, cu cecul în buzunar, spre fratele domnişoarei Skiffins, contabilul; şi fratele domnişoarei Skiffins, contabilul, se duse de-a dreptul la biroul lui Clarriker şi mi l-a adus pe acesta, prilejuindu-mi mulţumirea de a încheia înţelegerea. Era singurul lucru bun şi singurul lucru întreg pe care-l făceam, de când primisem vestea despre marile speranţe care mă aşteptau.

Cu acest prilej, Clarriker mă înştiinţa că treburile mergeau din ce în ce mai bine şi că, în curând, va fi în stare să deschidă o sucursală în Orient, care era foarte trebuincioasă pentru extinderea afacerii şi că Herbert, în noua sa calitate de asociat, va părăsi ţara şi se va însărcina

cu conducerea sucursalei; am aflat, astfel, că ar fi trebuit să mă pregătesc pentru despărţirea de prietenul meu, chiar când treburile mele mergeau mai bine. Căci acum mi se părea că ultima ancoră se desprindea şi că, în curând, voi fi un om târât de vânturi şi de valuri.

Dar răsplata mă aştepta în bucuria cu care Herbert se va întoarce, într-o seară, acasă şi-mi va povesti despre toate aceste schimbări, fără să-şi închipuie că nu-mi spune nici o noutate şi-mi va zugrăvi tablouri fantastice despre cum o va duce el pe Clara Barley în ţara celor O mie şi una de nopţi şi despre cum ne vom duce cu toţii la gurile Nilului casă vedem tot felul de minunăţii. Fără să mă umflu prea mult în pene cu privire la rolul meu în planurile acestea strălucite, simţeam că drumul lui Herbert e pe cale de a se lumina şi că bătrânul Bill Barley n-avea decât să se hrănească mai departe cu rom şi cu piper, căci fata lui va fi bine căpătuită.

Eram acum în luna martie. Deşi braţul meu stâng nu arăta nici un fel de simptome îngrijorătoare, vindecarea ţinu totuşi mult, timp în care nu puteam să-mi îmbrac nici o haină.

Braţul drept se vindecase destul de bine, era cam deformat, dar mă puteam folosi de el.

Într-o bună dimineaţă, în timp ce Herbert şi cu mine luam gustarea de dimineaţă, am primit prin poştă următoarea scrisoare de la Wemmick: „Walworth. Arde scrisoarea de îndată ce ai citit-o. La începutul săptămânii sau chiar miercuri, ai putea să încerci ceea ce ştii că trebuie să faci. Acum arde scrisoarea”.

După ce i-am arătat scrisoarea lui Herbert şi am aruncat-o în foc – dar nu înainte de a o învăţa pe dinafară – am început să ne gândim la ceea ce aveam de făcut. Căci, fără îndoială faptul că eu eram invalid, nu mai putea fi nesocotit.

— M-am gândit de nenumărate ori la asta, spuse Herbert, şi cred că am găsit o cale mai bună decât de a închiria un vâslaş de pe Tamisa. Să-l luăm pe Startop. E băiat bun, e priceput, ţine la noi şi e curajos şi cinstit.

Mă gândisem, de altfel, şi eu de câteva ori la Startop.

— Dar ce-ai să-i spui, Herbert?

— Nu-i nevoie să-i spunem decât foarte puţin. Lasă-l să creadă că e vorba de o toană de a noastră; pe urmă spune-i că ai motive urgente pentru care trebuie să-l sui pe Provis pe vapor şi să-1 scoţi din ţară. Pleci şi tu cu el?

— Unde?

De câte ori mă gândisem cu nelinişte la lucrul acesta, mi se păruse că n-are nici o însemnătate portul spre care ne vom îndrepta: Hamburg, Rotterdam, Anvers, – locul avea puţină importanţă, din clipa în care el se afla în afara Angliei. Oricare vapor străin care ne ieşea în cale şi voia să ne ia, era bun.

Îmi pusesem în gând să-l duc departe, spre gura fluviului cu barca; desigur cu mult dincolo de Granesend, care era un loc primejdios pentru urmăriri şi cercetări, mai ales dacă existau bănuieli la mijloc. Deoarece vapoarele străine părăseau de obicei Londra în timpul fluxului, planul nostru era să coborâm fluviul cu fluxul dinainte şi să aşteptăm într-un loc liniştit până când ne vom putea îmbarca pe un vapor.

Momentul când vom ajunge la locul unde aveam de gând să suim pe vapor, putea fi socotit cu aproximaţie mică, dacă făceam cercetări dinainte.

Herbert încuviinţă planul meu şi, îndată după gustarea de dimineaţă, am plecat cu gândul să începem cercetările. Am aflat ca un vapor care pleca spre Hamburg era cel mai potrivit pentru scopul nostru şi gândurile noastre s-au îndreptat mai ales spre vasul acesta.

Dar ne-am însemnat şi celelalte vapoare care trebuiau să părăsească Londra cu acelaşi flux şi eram foarte mulţumiţi, căci cunoşteam construcţia şi pavilionul fiecăruia dintre ele. Apoi, ne-am despărţit pentru câteva ore; eu am făcut rost de paşapoartele de care aveam nevoie, Herbert se duse acasă la Startop. Amândoi am dus la bun sfârşit ceea ce ne propusesem, fără nici o piedică şi, când ne-am întâlnit din nou la ora unu, am declarat că totul fusese făcut. În ceea ce

mă privea pe mine, aveam paşapoartele asupra mea; Herbert l-a văzut pe Startop şi acesta era mai mult decât bucuros să ia şi el parte la plimbarea noastră.

Ei doi aveau să vâslească – aşa am hotărât – şi eu voi sta la cârmă, iar Provis va sta liniştit. Deoarece nu urmăream să înaintăm iute, drumul avea să dureze destul. Am hotărât ca Herbert să nu se întoarcă acasă pentru masa de seară, înainte de a se duce la Mill Pond Bank; că a doua zi, marţi, nu trebuia să se mai ducă deloc pe acolo; că trebuia să-i spună lui Provis să coboare scările din faţa casei, miercuri, în clipa când ne va vedea apropiindu-ne şi nu mai înainte; că tot ce era de pus la cale cu Provis trebuia făcut de luni seara; şi că, până când se va urca în barca noastră, nu mai trebuie să avem nici un fel de legătură cu el.

După ce înţeleserăm amândoi cum trebuie aplicate aceste măsuri de prevedere, eu m-am întors acasă.

Când am deschis uşa de la intrare a locuinţei cu cheia, am găsit o scrisoare în cutia, care-mi era adresată mie; scrisoarea era foarte murdară, dar destul de bine scrisă. Fusese adusă de cineva (desigur în timpul cât lipsisem de acasă) şi cuprinsul ei era următorul: „Dacă nu ţi-e teamă să vii până în ţara mlaştinilor astă-noapte sau mâine, la ora nouă, la casa stăvilarului de lângă varniţă, ai face bine să vii.

Dacă vrei să afli lămuriri, cu privire la unchiul dumitale Provis, ai face bine să vii, fără întârziere şi să nu spui nimănui nimic. Trebuie să vii singur. Adu scrisoarea cu dumneata.”

Mintea îmi era destul de împovărată şi înainte de primirea acestei scrisori. Nu ştiam ce trebuie să fac.

Şi lucrul cel mai rău era că trebuia să mă hotărăsc numaidecât, căci altfel aş fi pierdut diligenta de după-amiază, care m-ar fi dus tocmai bine ca să ajung la timp. A doua zi seara nu putea fi vorba de plecare, căci ar fi fost prea aproape de ziua hotărâtă pentru fugă.

În afară de aceasta, după câte îmi închipuiam eu, lămuririle făgăduite puteau să aibă înrâuriri însemnate asupra fugii noastre.

Chiar dacă aş fi avut destul timp de gândire, cred că tot m-aş fi dus. Dar cum n-aveam aproape deloc – ceasul îmi spunea că diligenţa trebuie să plece într-o jumătate de oră – am luat hotărârea să pornesc numaidecât. Desigur că nu m-aş fi dus, dacă scrisoarea n-ar fi pomenit de unchiul Provis. După scrisoarea lui Wemmick şi pregătirile înfrigurate din dimineaţa aceea, aluzia din scrisoare apăsa greu pe talerul balanţei.

E atât de greu să prinzi cuprinsul unei scrisori, când eşti grăbit, încât am fost nevoit să recitesc de două ori epistola aceasta misterioasă până când porunca de a păstra taina îmi pătrunse în chip mecanic în minte. Am consimţit să mă supun în acelaşi chip mecanic şi am scris câteva cuvinte cu creionul pentru Herbert în care îi spuneam că, deoarece trebuie să părăsesc în curând ţara, pentru nici eu nu ştiam cât timp, mă hotărâsem să mă duc în goană până la domnişoara Havisham şi înapoi, ca să aflu cum îi merge cu sănătatea. De-abia am avut timp să-mi iau mantaua, să încui casa şi s-o pornesc spre oficiul de trăsuri, scurtând calea prin nişte drumuri lăturalnice.

Dacă aş fi luat o trăsură şi aş fi mers pe străzile din centru, aş fi ajuns prea târziu; dar apucând calea aceasta, am prins diligenţa, în clipa în care ieşea din curtea hanului.

Eram singurul călător dinăuntrul diligentei şi, când mi-am venit puţin în fire, m-am trezit înfundat în paie până la genunchi.

Într-adevăr, din clipa în care primisem scrisoarea, îmi ieşisem din fire; scrisoarea mă zăpăcise de tot, mai ales după zorul din timpul dimineţii.

Fusesem tare zorit şi zăpăcit în dimineaţa aceea căci, deşi aşteptam de atâta timp răspunsul lui Wemmick, semnalul lui fusese totuşi o surpriză. Şi acum mă cuprinse mirarea că mă aflam în diligenţă şi am început să mă îndoiesc dacă

motivele pentru care mă aflam aici erau destul de serioase şi să mă întreb dacă să nu sar numaidecât afară, să mă întorc acasă şi să-mi dovedesc că nu trebuie să mă iau după înştiinţări anonime, cu alte cuvinte am trecut prin toate acele faze de contrazicere şi nehotărâre, de care cred că puţini oameni grăbiţi sunt străini. Totuşi, faptul că scrisoarea pomenea de numele lui Provis mi se părea mai presus de toate. Judecam aşa cum judecasem şi înainte, – fără să-mi dau seama dacă acest fel de a gândi se poate numi judecată – că, dacă i s-ar întâmpla vreun rău, din pricină că nu m-am dus, nu mi-aş ierta-o niciodată!

Se întunecă înainte ca diligenta să ajungă la destinaţie şi călătoria mi se părea lungă şi posomorâtă, căci eram înăuntru şi nu puteam să văd mai nimic, iar la aer nu puteam să ies, fiindcă nu mă simţeam în stare. Deoarece mă feream să mă arăt la „Mistreţul Albastru”, m-am oprit în partea de jos a oraşului, la un han, care nu se bucura de o faimă chiar atât de mare şi am cerut să mi se dea ceva de mâncare. Între timp, m-am dus până la Satis şi m-am interesat de domnişoara Havisham; era încă foarte bolnavă, deşi lumea socotea că îi merge ceva mai bine.

Hanul unde coborâsem eu făcuse pe vremuri parte dintr-o veche mănăstire şi odaia în care am luat eu masa era mică şi în opt colţuri, ca o criselniţă. Fiindcă eu nu eram în stare să tai mâncarea, hangiul, un bătrân cu capul pleşuv, mi-a făcut serviciul acesta. Am intrat astfel în vorbă şi el a avut bunătatea să mă cinstească cu povestea vieţii mele – bineînţeles, că nu uită amănuntul foarte popular că Pumblechook fusese primul meu binefăcător şi făuritorul averii mele.

— Îl cunoşti pe tânărul ăsta? am întrebat eu.

— Dacă îl cunosc? spuse hangiul. De când era un pumn de om.

— Şi se întoarce vreodată prin ţinut?

— Da, se întoarce, răspunse hangiul, şi se duce, din când în când, la prietenii lui cei sus puşi, dar omului care l-a

ridicat îi dă cu piciorul.
— Cine-i omul acela?
— Cel despre care vorbesc, spuse hangiul. Domnul Pumblechook.
— Şi tot atât de nerecunoscător se poartă şi cu alţii?
— S-ar purta el, dac-ar putea, răspunse hangiul, dar nu poate. Şi de ce?
Fiindcă Pumblechook e singurul om care l-a ajutat.
— Aşa spune Pumblechook?
— Dacă spune aşa?! răspunse hangiul. Nu-i nevoie să spună.
— Dar spune?
— Cred că i s-ar acri sângele în vine omului care l-ar auzi vorbind despre asta, spuse hangiul.
Eu mă gândeam: Totuşi, tu, Joe, dragă Joe, tu nu vorbeşti niciodată despre asta. Tu, care ai îndurat atâtea şi eşti atât de iubitor, tu nu te plângi niciodată. Şi nici tu, blândă Biddy!
— V-a pierit şi pofta de mâncare, de când cu accidentul, spuse hangiul, uitându-se la braţul meu bandajat, ascuns sub haină. Încercaţi o bucăţică mai fragedă.
— Nu, mulţumesc, am răspuns eu, întorcându-mă gânditor cu faţa la foc.
Nu mai pot mânca. Poţi să strângi.
Niciodată nu fusesem mai dureros izbit de nerecunoştinţa mea faţă de Joe ca acum, datorită lăudărosului aceluia neruşinat de Pumblechook. Cu cât era el mai făţarnic, cu atât îl vedeam pe Joe mai cinstit; cu cât era el mai josnic, cu atât îl vedeam pe Joe mai nobil.
Inima mi-era adânc umilită şi pe bună dreptate la ora aceea şi, apoi, am rămas dus pe gânduri în faţa focului. Bătăile ceasului m-au trezit din visare, dar starea de tristeţe şi remuşcare în care căzusem nu m-a părăsit; m-am sculat, mi-am prins mantaua în jurul gâtului şi am ieşit din han. Înainte de a ieşi, căutasem scrisoarea prin buzunare, ca să îmi mai arunc o dată ochii asupra celor scrise, dar n-o găsisem şi mă supăra gândul că o scăpasem în paiele din

diligenţă. De altfel ştiam foarte bine că locul întâlnirii era căsuţa stăvilarului de lângă varniţă, în ţara mlaştinilor, iar ora întâlnirii era ora nouă. Şi, fiindcă n-aveam timp de pierdut, m-am îndreptat spre ţara mlaştinilor.

Chapter 53

Era o noapte întunecoasă deşi, când am trecut de ogoare şi am intrat în mlaştini, răsărea luna plină. Dincolo de linia neagră a mlaştinilor, se vedea o fâşie luminoasă de cer, care de-abia cuprindea luna mare şi roşie. După câteva clipe, luna ieşi din câmpul acela luminos şi se furişă printre grămezile stâncoase de nori.

Bătea un vânt jalnic şi mlaştinile erau înfricoşătoare. Un străin le-ar fi găsit respingătoare şi chiar eu mă simţeam atât de apăsat încât mă cuprinse dorinţa de a mă înapoia. Dar cunoşteam bine mlaştinile şi aş fi nimerit drumul, chiar şi pe o noapte mai întunecoasă, aşa că, o dată ce am ajuns acolo, n-aveam de ce să mă întorc. Şi am pornit mai departe, împotriva dorinţei mele, aşa cum venisem şi până acolo.

Drumul pe care am pornit nu ducea spre vechea mea casă şi nici nu era drumul pe care îi urmărisem pe cei doi puşcăriaşi. Mergeam cu spatele spre galerele îndepărtate şi luminile acelea de demult, de pe fâşia de nisip, le vedeam când mă uitam peste umăr. Cunoşteam varniţa tot atât de bine ca şi Bateria, dar erau aşezate la o depărtare de multe mile una de alta: aşa că, dacă, în noaptea aceea, ar fi ars o luminiţă în fiecare dintre aceste două puncte, între cele două pete luminoase s-ar fi întins o fâşie lungă de orizont albicios.

La început, am fost silit să închid câteva portiţe după mine şi să mă opresc din când în când, în timp ce vitele, care se odihneau pe poteci, se ridicau şi plecau bâjbâind printre ierburi şi trestii. Dar, după câtva timp, o câmpie netedă se întindea în faţa mea.

A mai trecut o jumătate de oră până ce m-am apropiat de varniţă. Varul ardea mocnit cu un miros înăbuşitor, dar

focul fusese aprins şi lăsat în părăsire, căci nu se vedea nici urmă de lucrător prin apropiere. Alături era o carieră mică de piatră. Era chiar în drumul meu şi, după uneltele şi roabele care erau împrăştiate pe acolo, mi-am dat seama că, în ziua aceea, se lucrase la carieră.

Când ieşit din această scobitură – căci pe aici trecea poteca plină de hârtoape – şi m-am aflat din nou la nivelul mlaştinilor, am văzut o luminiţă în casa stăvilarului. Am grăbit pasul şi am ciocănit la uşă. În timp ce aşteptam un răspuns, mă uitam în jurul meu; am văzut că stăvilarul era părăsit şi rupt, că baraca aceea de lemn cu acoperişul de ţiglă nu va mai fi în stare să se împotrivească multă vreme vânturilor, dacă acum mai era în stare, că noroiul şi malul erau acoperite cu var şi că aburii înăbuşitori care ieşeau din cuptor şerpuiau spre mine ca nişte năluci. Dar nimeni nu răspunse şi eu am bătut din nou în uşă. Nici de data aceasta nu a venit vreun răspuns, iar eu am încercat clanţa. Sub mâna mea, clanţa a sărit în sus şi uşa s-a deschis. M-am uitat la ceas şi, văzând că e trecut de nouă, am strigat din nou:

— E cineva acolo? Şi, fiindcă nici de data aceasta n-am primit răspuns, am ieşit afară pe uşă, neştiind ce să fac.

Începuse o ploaie deasă. Nevăzând nimic altceva decât ceea ce văzusem şi înainte, m-am întors în casă şi m-am oprit în pragul uşii, cu ochii afară în noapte. În timp ce-mi spuneam că trebuie să fi fost cineva mai înainte în casă şi că, pesemne, avea de gând să se înapoieze, căci altfel n-ar fi lăsat lumânarea aprinsă, mi-a trecut prin gând să mă uit cât era de lung fitilul. M-am îndreptat spre lumânare şi tocmai pusesem mâna pe ea, când lumânarea se stinse din pricina unei zguduituri puternice şi am înţeles că fusesem prins într-un laţ puternic, ce-mi fusese aruncat pe la spate.

— Ei, făcu o voce înăbuşită trăgând o înjurătură, acum te-am prins!

— Ce-i asta? am strigat eu, zbătându-mă. Cine e? Ajutor, ajutor, ajutor!

Nu numai că mâinile mi-au fost lipite de coaste, dar apăsarea de pe braţul rănit îmi dădea dureri zdravene. Uneori, o mână puternică, alteori un piept de om voinic îmi apăsau gura, ca să-mi înăbuşe ţipetele şi eu mă zbăteam zadarnic pe întuneric; simţeam o răsuflare fierbinte în obraji, în timp ce eram legat burduf şi împins la perete.

— Şi acum, spuse glasul acela înăbuşit cu o nouă înjurătură, mai strigă o dată, că-ţi închei numaidecât socotelile!

Slăbit şi ameţit de durerea din braţ, zăpăcit de mirare, dar dându-mi totuşi seama cât de uşor putea fi pusă în aplicare ameninţarea, m-am lăsat păbugaş, încercând să-mi desfac cât de puţin braţul. Dar era prea strâns legat.

Mă simţeam ca şi cum, după ce braţul mi-ar fi fost ars, l-ar fi pus cineva la fiert. Deodată, noaptea de afară a dispărut şi a fost înlocuită printr-o beznă neagră, ceea ce m-a făcut să înţeleg că omul închisese oblonul. După ce bâjbâi puţin prin întuneric, a găsit cremenea şi amnarul pe care le căuta şi încercă să aprindă lumina. Eu mi-am încordat vederea asupra scânteilor care cădeau şi deasupra cărora omul sufla cât îl ţineau plămânii, dar nu puteam vedea decât buzele lui şi vârful albăstrui al chibritului; şi pe acestea doar din când în când.

Fitilul era umed – nici nu era de mirare – şi scânteile se stingeau una după alta.

Dar omul nu era grăbit şi lovi din nou amnarul de cremene. În timp ce scânteile scăpărau strălucitoare şi dese în jurul lui, i-am văzut mâinile şi crâmpeie din faţă şi mi-am dat seama că omul şedea şi se apleca deasupra mesei, atât şi nimic mai mult. Apoi, am văzut din nou buzele lui vinete suflând peste fitil şi, în cele din urmă, o licărire de lumină ţâşni şi mi-l arătă pe Orlick.

N-aş fi putut să spun pe cine căutam acolo. Dar pe el nu-l căutam. Când l-am văzut, am simţit că mă aflu într-un impas primejdios şi mi-am aţintit ochii asupra lui.

Orlick aprinsese liniştit lumânarea de la flacăra chibritului, apoi aruncă pe jos chibritul şi-l stinse cu piciorul. Pe urmă, îndepărtă lumânarea de el ca să mă poată vedea şi încrucişă braţele pe masă cu ochii la mine. Am descoperit că eram legat de o scară mare, aşezată perpendicular pe podea, la câţiva inci depărtare de perete – pesemne că era pusă acolo ca să te poţi sui la mansarda.

— Acum, spuse el, după ce ne-am măsurat câtva timp unul pe altul, acum te-am prins.

— Dezleagă-mă. Lasă-mă să mă duc.

— A! răspunse el. Te las să te duci. Te las să te duci în lună. Te lasă să te duci spre stele. Aşteaptă să vină momentul.

— De ce m-ai ademenit să vin aici?

— Nu ştii? spuse el, aruncându-mi o privire fioroasă.

— De ce te-ai repezit la mine pe întuneric?

— Fiindcă am de gând să fac totul singur. Un om păstrează o taină mai bine decât doi. O, vrăjmaşule, vrăjmaşule!

Era atâta răutate în plăcerea cu care mă privea, cu braţele încrucişate pe masă şi mângâindu-se parcă, încât am început să tremur. În timp ce eu mă uitam la el în tăcere, Orlick întinse mâna spre colţul de lângă el şi ridică o puşcă al cărei pat era bătut cu alamă.

— Cunoşti arma asta? întrebă el, prefăcând-se că vrea să mă ochească.

Ştii unde ai mai văzut-o? Vorbeşte, pui de lup!

— Da, am răspuns eu.

— Din cauza ta am pierdut slujba aceea. Din cauza ta. Vorbeşte!

— Ce altceva puteam să fac?

— Tu ai făcut asta şi asta ar fi fost de ajuns, chiar dacă n-ar mai fi fost şi altele. Cum ai îndrăznit să te amesteci între mine şi o femeie pe care o plăceam?

— Când am făcut asta?

— Când n-ai făcut asta? Tu l-ai bârfit întotdeauna pe bătrânul Orlick în faţa ei.

— Tu singur te-ai bârfit; ţi-ai meritat soarta. Nu ţi-aş fi putut face nici un rău, dacă nu ţi-ai fi făcut tu singur.

— Eşti un mincinos. Şi-ai face tot ce-ţi stă în puteri şi ai cheltui oricâţi bani, ca să mă scoţi din ţinut, nu-i aşa? spuse el, repetând cuvintele pe care i le spusesem lui Biddy, ultima oară când o văzusem. Acum să-ţi mai dau o lămurire. Niciodată n-ar fi meritat să mă scoţi din ţinut mai mult ca în noaptea asta. Da! Chiar dacă te-ar costa de douăzeci de ori averea ta, chiar de-ai cheltui până la ultimul ban! Şi, în timp ce-mi făcea ameninţător semn cu mâna lui mare şi mârâia ca un tigru, eu simţeam că spune adevărul.

— Ce-ai de gând să faci cu mine?

— Am de gând – spuse el aruncându-şi cu putere pumnul în masă şi ridicându-se în picioare, în timp ce pumnul cădea, ca să lovească cu mai multă forţă – am de gând să-ţi iau viaţa!

Se aplecă spre mine cu ochii holbaţi, îşi descleştă încet mâna şi şi-o trecu peste gură, ca şi cum i-ar fi lăsat gura apă, apoi se aşeză din nou.

— De când erai copil, ai fost mereu în calea bătrânului Orlick. Astănoapte, ai să ieşi din calea lui. Mu mai vrea să audă de tine. Eşti mort.

Simţeam că mă aflu la un pas de groapă. Timp de o clipă, n-am uitat înnebunit în jurul cursei în care eram prins, căutând o scăpare; dar nici gând să pot scăpa.

— Mai mult decât atât, spuse el, încrucişându-şi din nou mâinile pe masă; nu vreau să rămână nici o zdreanţă de a ta, nici un oscior de al tău pe pământ. Am să-ţi arunc stârvul în varniţă – doi ca tine pot să duc pe umeri – şi lumea n-are decât să creadă ce o vrea, că tot n-o să afle nimic.

Cu o iuţeală nemaipomenită, mintea mea îşi închipui toate urmările unei astfel de morţi. Tatăl Estellei va crede că-l părăsisem, va fi prins, va muri învinuindu-mă; până şi Herbert se va îndoi de mine, când va confrunta scrisoarea pe care i-o lăsasem cu faptul că nu mă oprisem la poarta domnişoarei Havisham decât o clipă; Joe şi cu Biddy nu vor

şti niciodată cât de rău m-a chinuit remuşcarea în seara aceasta, nimeni nu va şti cât am îndurat, cât de sincer aveam de gând să mă port, prin ce chinuri am trecut.

Moartea care mă aştepta era îngrozitoare, dar mult mai îngrozitoare decât moartea era teama de a lăsa o amintire urâtă în urma mea. Şi gândurile mele se urmau cu atâta iuţeală, încât mă vedeam dispreţuit de generaţii care nu se născuseră – de copiii Estellei şi de copiii acestora – toate acestea în timp ce vorbele păcătosului aceluia nici nu-i zburaseră încă de pe buze.

— Şi acum, pui de lup, spuse el, înainte de a te ucide ca pe o lighioană oarecare – că asta am de gând să fac şi pentru asta te-am legat butuc – vreau să mă mai uit la tine şi să te mai împung puţin. Scârnăvie!

Îmi trecuse prin gând să mai strig o dată după ajutor, deşi nu ştia nimeni mai bine decât mine cât erau de pustii locurile acelea şi ce puţină nădejde era să capeţi ajutor.

Dar, în timp ce el se desfăta privindu-mă, o ură dispreţuitoare îmi sigila buzele. Mai întâi de toate, eram hotărât să nu mă rog de el şi să mor împotrivindu-mă, oricât de slabe îmi erau puterile. Oricât îmi erau de potolite gândurile către ceilalţi oameni; în clipa aceea îngrozitoare; cu oricâtă umilinţă aş fi cerut iertare cerului; oricât de tare mi s-ar fi strâns inima la gândul că nu-mi luasem şi nici nu-mi puteam lua rămas bun de la cei ce-mi erau dragi, că nu le puteam da nici o lămurire şi nici nu-i puteam ruga să le fie milă de greşelile mele păcătoase – totuşi, dacă aş fi putut să-1 ucid, măcar în clipa morţii mele, aş fi făcut-o.

Băuse şi ochii îi erau roşii şi tulburi. În jurul gâtului i se bălăbănea o sticlă de tinichea, aşa cum i se bălăbăneau, pe vremuri, mâncarea şi băutura.

Orlick duse sticla la gură şi sorbi cu nesaţ; simţeam mirosul spirtului, care-i înfierbânta obrajii.

— Pui de lup! spuse el, încrucişându-şi din nou braţele, să-ţi spună bătrânul Orlick ceva. Tu eşti de vină de tot ce i s-a întâmplat scorpiei de sora-ta.

Şi, din nou, mintea mea refăcu într-o clipă, cu iuţeala aceea neînchipuită, înainte măcar ca limba lui şovăielnică şi înceată să fi rostit acele cuvinte, întregul atac asupra surorii mele, boala şi moartea ei.

— Tu eşti de vină, păcătosule, am spus eu.

— Îţi spun că tu eşti, datorită ţie s-a întâmplat, spuse el, ridicând arma şi izbind cu patul puştii aerul care ne despărţea. Am surprins-o pe la spate, cum te-am prins şi pe tine astă-seară. Şi i-am dat eu ei! Am crezut c-a rămas moartă şi, dacă s-ar fi aflat vreo varniţă în apropiere, aşa cum se află acum, n-ar mai fi rămas în viaţă. Dar nu bătrânul Orlick a fost de vină, tu ai fost. Tu erai răsfăţat şi el era ţinut în frâu şi bătut, aşa-i? Acum plăteşti. Tu eşti de vină, şi acum plăteşti.

Mai luă o gură de băutură şi se făcu şi mai fioros. Îmi dădeam seama, după cum stătea aplecată sticla, că era goală. Înţelegeam foarte bine că omul îşi făcea curaj co ajutorul băuturii, ca să-mi vină mai uşor de hac. Ştiam ci fiecare strop de băutură din sticlă era un strop din viaţa mea.

Ştiam că, de îndată ce mă voi preface într-o părticică din aburii care se îndreptaseră, cu puţin înainte, şerpuind spre mine, ca însăşi stafia mea prevestitoare de rele, el va face, ceea ce făcuse şi după atacul asupra surorii mele – va porni – în grabă spre oraş, ca să-l vadă lumea de acolo bălăbănindu-se pe străzi şi îmbătându-se prin cârciumi. Gândul meu grăbit îl urmărea prin oraş, îşi închipuia strada pe care se va plimba el şi vedea deosebirea dintre luminile şi viaţa străzii şi mlaştinile pustii deasupra cărora se ridicau aburii în care se prefăcuse trupul meu.

Nu numai că parcurgeam ani şi ani până când scotea el zece vorbe, dar spusele lui deşteptau tablouri în mintea mea şi nu cuvinte. În starea de exaltare în care se afla creierul meu, nu mă puteam gândi la vreun loc fără să-l văd, nu mă puteam gândi la oameni fără să-i văd. E cu neputinţă să exagerez puterea acestor imagini şi, totuşi, în

tot timpul acesta mă uitam atât de încordat la el – cine nu s-ar uita cu încordare la un tigru ghemuit gata să sară – încât cunoşteam cele mai uşoare mişcări ale degetelor lui.

După ce bău a doua înghiţitură, se sculă de pe banca pe care şedea şi împinse masa la o parte. Apoi, ridică lumânarea şi umbrind-o cu mâna lui de ucigaş, ca să arunce toată lumina asupra chipului meu, se înfipse în faţa mea cu ochii la mine şi desfătându-se de cele ce vedea.

— Pui de lup, să-ţi mai spun ceva. Bătrânul Orlick e acela de care te-ai poticnit pe scări, în seara aceea.

Am văzut scara cu lămpile stinse. Am văzut umbra balustradei masive pe care lanterna păzitorului de noapte o arunca pe pereţi. Am văzut casa pe care n-aveam s-o mai văd niciodată; aici, o uşă întredeschisă; acolo, o uşă închisă; de jur împrejur, mobila.

— Şi de ce crezi c-ai dat de bătrânul Orlick, acolo, pe scări? Să-ţi mai spun ceva, pui de lup. M-aţi gonit voi, tu şi cu ea, din ţinut, ca să nu mă mai bucur de un trai bun, dar eu mi-am găsit alţi tovarăşi şi alţi stăpâni. Unii dintre ei îmi scriu scrisori, când am nevoie. Te supără ceva? Da, îmi scriu scrisori, pui de lup? Scriu în cincizeci de feluri; nu-s ca tine, care scrii doar într-un singur fel.

Mi-am băgat în cap şi m-am hotărât să-ţi fac de seamă, chiar de când ai fost aici, la înmormântarea surorii tale. Nu ştiam cum să te înhaţ mai bine şi te-am urmărit ca să aflu care ţi-s obiceiurile. Fiindcă bătrânul Orlick şi-a spus: Într-un fel sau altul, pun eu mâna pe el. Când colo! Eu te caut pe tine şi dau de unchiul tău, Provis, nu-i aşa?

Mill Pond Brank şi Chinks' Basin şi atelierul de funii din Olt Green Copper, pe toate le vedeam atât de limpede şi de desluşit! Pe Provis în odaia de sus, semnalul care acum nu mai avea nici un rost, pe drăgălaşa de Clara, pe bătrâna cea bună ca o mamă, pe bătrânul Bill Barley întins pe spate, toţi şi toate fugeau în faţa mea, ca şi cum ar fi fost târâte spre mare de vârtejul vieţii mele!

— Tu şi cu unchiul tău! Ce, doar te cunoaştem de la Gargery, din vremea când erai un pui de lup mic, de-aş fi putut să-ţi strivesc gâtul între degetul cel mare şi cel arătător şi să te azvârl mort (m-am gândit eu la asta, când te vedeam plimbându-te duminicile printre copaci) şi pe atunci n-aveai unchi. Nu, nici gând! Dar când bătrânul Orlick a auzit că unchiu-tău Provis e omul care a purtat cătuşa pe care a cules-o bătrânul Orlick, cătuşa care a fost desfăcută cu pila, în băltoacele acestea, acum nu ştiu câţi ani şi pe care a ţinut-o bine până când a doborât-o pe soră-ta cu ea, ca pe un taur, aşa cum vrea să te doboare şi pe tine, aşa-i? – când a auzit asta – aşa-i?

Ca să-şi bată joc de mine într-un mod şi mai sălbatic, apropie lumânarea atât de tare de chipul meu, încât mi-am întors capul, ca să-mi feresc faţa de flacără.

— Aha! strigă el râzând, după ce mai făcu o dată, copilul cel pârjolit se teme de foc! Ştie bătrânul Orlick c-ai fost pârjolit, ştie bătrânul Orlick că vrei s-o ştergi cu unchiu-tău Provis, a găsit bătrânul Orlick ac de cojocul tău, ştia el c-ai să vii astă-seară! Acum să-ţi mai spun o vorbă, pui de lup ce eşti, înainte de a încheia cu tine. Ştii că are cine să găsească ac de cojocul unchiului tău, Provis, aşa cum ţi-am găsit şi eu ţie. Să se păzească de ei, după ce-o rămâne fără nepot.

Să se păzească atunci când nimeni n-o să dea nici măcar de o zdreanţă din hainele nepotului său, nici măcar de un os din trupul lui. Să se păzească de cei care nu pot şi nu vor să-l lase pe Magwitch – vezi că ştiu cum îl cheamă?! – cu zile în aceeaşi ţară cu ei şi care nu l-au scăpat din ochi când trăia în altă ţară; ca nu cumva să fugă de acolo pe neştiute şi să le pună viaţa în primejdie. Poate că ăştia or fi oameni care scriu în cincizeci de feluri, nu nişte amărâţi ca tine, care să scrie decât într-un singur fel. Păzeşte-te, Magwitch, de Compeyson şi de spânzurătoare!

Şi, din nou, apropie lumânarea, afumându-mi faţa şi părul şi orbindu-mă cu lumina flăcării; apoi se întoarse cu spatele lui voinic la mine şi puse lumânarea pe masă. Până să se

întoarcă el din nou cu faţa spre mine apucasem să spun o rugăciune în gând şi să mă aflu, timp de câteva clipe, în tovărăşia lui Joe, a lui Biddy şi a lui Herbert.

Între masă şi zidul din faţă se întindea un spaţiu gol de câteva picioare.

În spaţiul acesta se bălăbănea Orlick. Parcă îi creştea puterea, în timp ce îşi bălăbănea într-o parte şi într-alta mâinile deşucheate şi grele şi se încrunta sălbatic la mine. Nu mai aveam nici o fărâmă de nădejde. Oricât eram de înnebunit şi oricât de minunate erau tablourile care îmi fulgerau prin minte în loc de gânduri, tot îmi dădeam seama că niciodată nu mi-ar fi spus cele ce-mi spusese, dacă n-ar fi fost hotărât să mă facă să pier fără urmă din minţile oamenilor, după câteva clipe.

Deodată, Orlick se opri, scoase dopul din sticlă şi-l azvârli. L-am auzit căzând ca o bucată de plumb, deşi era atât de uşor. Înghiţi încet restul băuturii, aplecând încet, încet, sticla; acum nu se mai uita la mine. Ultimele picături şi le turnă în palmă şi le linse cu limba. Apoi, cu o izbucnire neaşteptată de furie, aruncă sticla înjurând cumplit şi se aplecă; şi am văzut, în mâna lui un ciocan de spart piatră cu un mâner lung şi greu.

Hotărârea pe care o luasem nu mă părăsi căci, fără să rostesc nici un cuvânt, care să ceară îndurare, am început să ţip cât mă ţineau puterile şi să mă zbat cu toată tăria. Nu puteam să mişc decât capul şi picioarele, dar m-am zbătut cu toată puterea, care mocnea neştiută în mine. În clipa aceea, am auzit strigăte care-mi răspundeau, am văzut feţe omeneşti şi o licărire de lumină izbucni pe uşă! Am auzit zgomot de glasuri şi de luptă şi l-am văzut pe Orlick ieşind dintr-o învălmăşeală de oameni, ca o ţâşnitură de apă, răsturnând masa dintr-o săritură şi pierdind în noapte!

După câtva timp de neştire, m-am trezit dezlegat şi culcat pe podea tot în locul acela, cu capul pe genunchii cuiva. Când mi-am venit în fire, ochii mei priveau ţintă spre scara de lângă perete – până atunci ochii mei deschişi priviseră

scara fără ca mintea mea să o vadă – şi aşa, în clipa în care mi-am recăpătat cunoştinţa, am înţeles că mă aflu chiar în locul unde o pierdusem.

La început, eram prea nepăsător ca să mă uit în jurul meu şi să văd pe genunchii cui îmi sprijineam capul; m-am uitat la scară, când, deodată o faţă omenească răsări între scară şi mine. Faţa ucenicului lui Trabb!

— Cred că şi-a venit în fire! spuse ucenicul lui Trabb, cu glas cumpătat, dar ia te uită ce galben e!

La aceste cuvinte, faţa omului care-mi ţinea capul pe genunchi se aplecă deasupra mea şi am văzut că era…

— Herbert! Doamne Dumnezeule!

— Încetişor, spuse Herbert. Binişor, Handel. Nu te aprinde prea rău.

— Şi vechiul meu amic, Startop! am strigat eu, căci şi el se apleca deasupra mea.

— Aminteşte-ţi de treaba în care trebuie să ne dea ajutor, spuse Herbert, şi stai liniştit.

Aceste vorbe m-au făcut să sar în sus, dar am căzut numaidecât înapoi din pricina durerii din braţ.

— Nu-i prea târziu Herbert, nu-i aşa? Ce noapte e asta? De cât timp sunt eu aici?

Căci mă cuprinsese o presimţire puternică şi ciudată că zăcusem acolo timp îndelungat – o zi şi o noapte, două zile şi două nopţi – poate şi mai mult.

— Nu-i prea târziu. E încă luni seara.

— Slavă Domnului!

— Şi ai toată ziua de mâine, marţi, ca să te odihneşti, spuse Herbert. Dar văd că gemi, fără să vrei, dragă Handel. Unde te-ai lovit? Poţi să stai în picioare?

— Da, da, am spus eu, pot să şi umblu. Doar zvâcniturile din braţ mă supără.

Mi-au dezgolit braţul şi m-au ajutat cum au putut. Era foarte umflat şi roşu şi nu puteam suferi nici o atingere. Dar ei şi-au rupt batistele ca să facă bandaje proaspete şi apoi mi-au aşezat cu grijă braţul în eşarfă, rămânând ca în oraş

să facem rost de un lichid răcoritor, care să-mi potolească durerile.

După câtva timp, am închis uşa casei aceleia întunecoase şi goale şi am pornit înapoi, trecând pe la carieră. Ucenicul lui Trabb – care era acum un tânăr prea înalt pentru vârsta lui – mergea în frunte cu o lanternă, cu lumina pe care văzusem eu intrând pe uşă. Luna făcuse cale de două ore de când o văzusem ultima oară şi, deşi mai ploua încă, noaptea era mai luminoasă. Când am trecut pe la varniţă, aburii albi se îndepărtau de noi şi, aşa cum înainte făcusem o rugăciune de implorare în gând, îngânam acum o rugăciune de mulţumire.

Rugându-l pe Herbert să-mi povestească cum izbutise să-mi vină în ajutor – ceea ce el refuză ritos la început şi apoi îmi spuse cu condiţia să stau liniştit – am aflat că, în grabă, scăpasem scrisoarea deschisă în locuinţa noastră, unde Herbert, care se întorsese acasă aducându-l pe Startop, o găsise, foarte curând după plecarea mea.

Tonul scrisorii îl nelinişti, mai ales din pricina contrazicerii dintre scrisoarea aceasta şi aceea pe care i-o scrisesem eu în grabă. Deoarece, după un sfert de oră de gândire, neliniştea lui crescu în loc să scadă, porni împreună cu Startop, care se oferi să-l însoţească spre oficiul de diligenţe, pentru a afla ora când pleacă următoarea diligenţă. Aflând că diligenţa de după-amiază plecase şi, fiindcă neliniştea lui se prefăcea în teamă, pe măsură ce se iveau noi piedici în drum, Herbert se hotărî să ia o brişcă.

Aşadar, el şi Startop coborâră la „Mistreţul Albastru” aşteptându-se să mă găsească acolo sau să afle veşti despre mine; dar, fiindcă nu m-au aflat nici pe mine şi nici veşti despre mine, au pornit spre domnişoara Havisham, unde mi-au pierdut urma.

Atunci s-au întors la han (fără îndoială că toate acestea se petreceau în timp ce eu auzeam versiunea poveştii mele, care circula prin partea locului) ca să îmbuce ceva şi ca să ia pe cineva, care să-i călăuzească prin ţara mlaştinilor.

Printre cei care căscau gura la poarta „Mistreţului Albastru”, se întâmplă să fie şi ucenicul lui Trabb – credincios vechiului său obicei de a se afla peste tot unde n-avea ce căuta – care mă văzuse pornind de la casa domnişoarei Havisham spre hanul unde luasem masa.

Astfel ucenicul lui Trabb le-a fost călăuză şi au pornit împreună cu el spre casa stăvilarului; au trecut însă pe drumul care trecea prin oraş, drum de care eu mă ferisem. în timpul drumului, Herbert îşi spuse că, la urma urmelor, s-ar fi putut să fiu chemat cu gând sincer, în interesul siguranţei lui Provis şi gândindu-se că, în cazul acesta, ar fi neplăcut să fiu întrerupt, îşi lăsă călăuza şi pe Startop la marginea carierei şi porni mai departe singur; înconjură de vreo două sau trei ori casa pe furiş, ca să se convingă că era linişte înăuntru. Deoarece nu putea auzi decât sunetele nelămurite ale unui glas gros şi aspru (acestea se petreceau în timp ce mintea mea era în plină activitate), începu chiar să se îndoiască că mă aflu acolo când, deodată, a auzit ţipătul meu puternic, mi-a răspuns şi a năvălit în odaie, urmat numaidecât de ceilalţi doi.

Când i-am povestit lui Herbert cele ce s-au petrecut în casa stăvilarului, părerea lui a fost să ne ducem numaidecât la un magistrat din oraş, aşa târziu cum era şi să facem rost de un mandat de arestare. Dar eu mă gândisem dinainte că astfel de măsuri ne-ar fi putut opri în oraş sau sili să ne întoarcem acolo a doua zi, devenind astfel fatale pentru Provis.

Deoarece această piedică nu putea fi nesocotită, ne-am lăsat păgubaşi de gândul de a-l urmări pe Orlick chiar atunci. În clipa aceea şi în împrejurările în care ne aflam, ni s-a părut că cel mai prevăzător lucru este să nu dăm prea multă însemnătate întâmplărilor petrecute, de faţă cu ucenicul lui Trabb, despre care sunt sigur că s-ar fi simţit nespus de dezamăgit dacă ar fi ştiut că cu ajutorul lui scăpasem de cuptorul din varniţă.

Nu că ucenicul lui Trabb ar fi fost atât de hain din fire, dar avea prea multă vioiciune necheltuită şi dorea schimbare şi emoţie pe socoteala oricui. La despărţire i-am dat două lire (ceea ce părea că se potrivea cu dorinţa lui) şi i-am spus că-mi pare rău că-mi făcusem o părere proastă despre el (ceea ce nu-l mişcă la fel).

Deoarece ziua de miercuri era atât de aproape, ne-am hotărât să pornim toţi trei la Londra chiar în noaptea aceea, cu brişcă; cu atât mai mult cu cât doream să fim departe, înainte ca lumea din ţinut să înceapă să vorbească despre aventura din noaptea aceea. Herbert cumpără o sticlă mare de doctorie şi numai cu ajutorul acestui balsam, pe care mi-l turna mereu pe braţ, am fost în stare să îndur durerile, în timpul călătoriei. Mijise de ziuă când ajunserăm la Temple, iar eu m-am culcat numaidecât şi nu m-am ridicat din pat toată ziua.

Groaza de a cădea bolnav şi de a nu fi în stare să fac nimic a doua zi mă cuprinsese cu atâta înverşunare, încât mă mir că nu m-a făcut cu totul neputincios. Şi, fără îndoială, că aşa s-ar fi întâmplat, mai ales după chinul şi sfârşeala pe care suferisem, dacă ziua următoare n-ar fi însemnat o încordare supraomenească pentru mine. Mă aştepta o zi dorită cu atâta înfrigurare, o zi atât de plină de urmări şi cu rezultate atât de nepătrunse, deşi era atât de apropiată.

Nici o măsură de prevedere n-ar fi putut să fie mai firească decât faptul că, în ziua aceea, am întrerupt orice comunicaţie cu el: totuşi şi această măsură îmi mărea neliniştea. Tresăream la fiecare zgomot de paşi, la fiecare sunet, crezând că fusese descoperit şi prins şi că acum venea un sol ca să-mi aducă vestea. Ajunsesem să mă conving că ştiu că fusese prins, că mintea mi-era frământată de ceva mai sigur decât o teamă sau o presimţire, că lucrul se întâmplase şi că eu aveam cunoştinţe tainice despre el.

Pe măsură ce ziua se scurgea fără să primesc nici o ştire proastă, pe măsură ce se lăsa întunericul, groaza aceea apăsătoare că boala mă va împiedica să fac ceea ce aveam

de făcut a doua zi puse cu totul stăpânire pe mine. Braţul ars îmi zvâcnea, capul înfierbântat îmi zvâcnea la fel şi mi se părea că mintea mi se întunecă. Am început să număr până la cifre foarte mari şi să repet pasaje în proză şi în versuri pe care le ştiam pe dinafară, ca să mă conving că nu este aşa. Uneori mi se întâmpla să aţipesc pentru câteva clipe sau să uit unde ajunsesem din cauza minţii mele obosite; atunci îmi spuneam tresărind: Acum, acum încep să aiurez!

M-au ţinut culcat toată ziua, mi-ai schimbat mereu pansamentele şi mi-ai dat băuturi răcoritoare. De câte ori adormeam, mă sculam cu senzaţia, pe care o avusesem şi în casa stăvilarului, că se scursese mult timp şi că momentul potrivit pentru a-1 salva trecuse. Pe la miezul nopţii, m-am sculat din pat şi m-am dus la Herbert, pătruns de siguranţa că dormisem timp de douăzeci şi patru de ore şi că ziua de miercuri trecuse. Această ultimă sforţare pricinuită de neliniştea mea m-a sfârşit, căci după aceea am dormit adânc.

Zorii zilei de miercuri se revărsau, când m-am uitat afară pe fereastră.

Luminile scânteietoare de pe poduri au pălit iar, la orizont, soarele semăna cu un lac de foc. Podurile, de un cenuşiu rece, se arcuiau deasupra fluviului încă întunecat şi tainic iar, pe alocuri, în vârful podurilor, vâlvătaia de pe cer arunca pete calde. În timp ce mă uitam la acoperişurile înghesuite, la turnurile şi la clopotniţele bisericilor, care se înălţau în cerul neobişnuit de limpede, soarele răsări şi parcă o mână dădu la o parte vălul care acoperea fluviul, iar milioane de scântei au izbucnit din ape. Parcă şi din faţa ochilor mei se dăduse la o parte un văl, căci mă simţeam puternic şi sănătos.

Herbert dormea în patul lui, iar camaradul nostru era culcat pe canapea.

Nu mă puteam îmbrăca fără să mă ajute cineva; în schimb, am aţâţat focul care mai ardea încă şi am pregătit cafeaua

pentru prietenii mei. Şi ei s-au trezit la timp, odihniţi şi veseli; am lăsat aerul aspru al dimineţii să intre în casă şi am privit spre fluxul care venea spre noi.

— Când apele se retrag, la ora nouă, spuse Herbert vesel, să ne aştepţi şi să fii pregătit tu, de acolo, de pe Mill Pond Bank!

Chapter 54

Era una dintre dimineţile acelea de martie, când soarele străluceşte cald şi suflă un vânt rece, când e vară sub razele soarelui şi iarnă la umbră. Eram îmbrăcaţi în haine marinăreşti şi eu îmi luasem şi un geamantan. Din toată averea mea lumească, nu-mi luasem decât puţinele lucruri trebuincioase care încăpeau într-un geamantan. Unde aveam să mă duc, ce trebuia să fac, când mă voi întoarce – erau întrebări la care nu puteam răspunde; şi nici nu mi-am frământat mintea cu ele, căci nu mă mai gândeam decât la scăparea lui Provis.

Doar pentru o clipă, m-am oprit în uşă şi m-am uitat în urmă, întrebându-mă în ce împrejurări cu totul schimbate voi vedea casa şi dacă-mi era dat să o mai văd vreodată.

— Am pornit-o agale pe scările din Temple şi ne-am oprit nepăsători, de parcă n-am fi fost hotărâţi dacă să ne plimbăm sau nu cu barca. Desigur că avusesem eu grijă ca barca să fie gata şi totul pregătit. După ce ne-am prefăcut câteva clipe că şovăim, neavând drept martori decât cele câteva făpturi amfibii care locuiau pe scările din Temple, ne-am suit în barcă şi am pornit; Herbert era la proră, eu, la cârmă. Apa era înaltă; era ora opt şi jumătate.

Planul nostru era următorul: deoarece la ora nouă, apele începeau să descreasca şi mergeau în direcţia în care ne-am îndreptat şi noi până la ora trei, am hotărât să înaintăm şi după schimbarea direcţiei apelor şi să vâslim împotriva curentului până se va lăsa întunericul. Pe la ora aceea, aveam să ne aflăm în dreptul malurilor acelora joase, dincolo de Gravesend, între Kent şi Essex, unde fluviul e larg şi pustiu, unde sunt puţini locuitori pe mal şi unde se

află împrăştiate câteva cârciumi pustii, dintre care am putea alege una ca loc de odihnă. Acolo, aveam de gând să înnoptăm.

Vaporul spre Hamburg şi cel spre Rotterdam trebuiau să părăsească Londra joi, pe la ora nouă dimineaţa. Trebuia să ştim la ce oră vor trece pe acolo şi să facem semn primului să oprească; aşa că dacă, prin cine ştie ce întâmplare, nu vom fi primiţi pe bordul primului vas să ne mai putem încerca o dată norocul. Cunoşteam semnele distincte ale fiecăruia dintre cele două vase.

Uşurarea de a mă vedea, în sfârşit, pe cale de a îndeplini planul era atât de mare, încât cu greu îmi aminteam de starea în care mă aflasem cu câteva ore înainte. Aerul răcoros, lumina soarelui, unduirea apelor, fluviul cu mişcarea lui, drumul care mergea de-a lungul fluviului şi care părea să ne înţeleagă, să ne mulţumească, să ne îmbărbăteze, toate acestea mă umpleau de nădejde. Mă simţeam jignit de faptul că eram atât de puţin folositor în barcă; în schimb, cred că există puţini vâslaşi mai buni ca prietenii mei, căci vâsleau amândoi cu mişcări regulate, care aveau să ţină toată ziua.

În vremea aceea, circulaţia vapoarelor pe Tamisa era mult mai mică decât acum şi bărcile mult mai numeroase. Cred că, pe atunci, se vedeau tot atâtea şlepuri, corăbii de cărbuni cu pânze şi vase comerciale de coastă ca şi acum; în schimb vase cu aburi, mari sau mici, nu se vedeau nici a zecea sau a douăzecea parte din câte se văd astăzi. Deoarece era foarte devreme, în dimineaţa aceea, se vedeau multe bărci cu vâsle care se plimbau încoace şi încolo şi nenumărate şlepuri care coborau fluviul duse de flux. În timpul acela, circulaţia bărcilor deschise între poduri era mult mai obişnuită şi mai puţin anevoioasă decât astăzi; şi noi înaintam voios printre bărci şi luntre.

Am trecut în curând de Podul Vechii Londre şi de piaţa Billingsgate, am trecut de bărcile de stridii şi de olandezii de pe chei, am trecut de White Tower şi de Poarta

Trădătorilor şi am ajuns printre şirurile de vapoare ancorate.

Aici se aflau vasele Leith, Aberdeen şi Glasgow, care se încărcau şi se descărcau de mărfuri şi, când am trecut prin dreptul lor, ni s-a părut că vedem nişte uriaşi care se înalţă din apă; maii încolo se înşiruiau vase de cărbuni cu zecile; aveau schele pe punte ca să ţină în cumpănă cărbunele ce se ridica şi era aruncat cu zornăit de lanţuri în şlepurile de alături; mai încolo, am văzut vaporul care trebuia să plece a doua zi spre Rotterdam, legat cu funii, şi ne-am uitat cu luare-aminte la el; şi mai încolo, vaporul de Hamburg, sub ale cărui catarge am trecut, îndreptându-se spre celălalt mal. Şi acum, eu, care stăteam la cârmă, vedeam Mill Pond Bank şi scările din Mill Pond Bank, în timp ce inima îmi bătea mai tare ca înainte.

— E acolo? întrebă Herbert.

— Încă nu.

— Foarte bine! Nici nu trebuie să coboare înainte de a ne zări. Vezi semnalul?

— De aici nu văd bine; dar cred că-1 văd. Acum îl văd şi pe el! Vâsliţi amândoi. Uşurel, Herbert. Vâslele!

Am atins uşor scările pentru o clipă; el se sui şi apoi am pornit din nou.

Purta o manta de marinar, ţinea un sac de pânză în mână şi era pe placul meu, căci arăta chiar ca un cârmaci de fluviu.

— Măi băiete! spuse el, punându-şi mâna pe umărul meu şi aşezându-se, băiat de inimă, te-ai purtat frumos. Mulţumesc.

Şi iarăşi am trecut printre rânduri de vapoare ancorate, intrând printre şiruri şi ieşind dintre ele, ferindu-ne de lanţurile ruginite, atingând funii de cânepă şi geamanduri, scufundând pentru câteva clipe coşuri sparte care pluteau, împrăştiind surcele plutitoare şi aşchii, despicând spuma neagră de cărbuni, intrând printre şiruri de vapoare şi iar ieşind dintre ele, trecând pe lângă embleme zugrăvite pe

vapoare care reprezentau pe John din Sunderland ţinând discursuri vântului (cum fac atâţia alţii cu numele John) şi pe Betsy din Yarmouth, cea voinică şi cu ochii holbaţi; intram între şiruri şi ieşeam dintre ele, iar ciocanele răsunau în şantierele navale, fierăstraiele tăiau cheresteaua, maşinării zăngănitoare lucrau la cine ştie ce maşini necunoscute nouă, pompele îşi vedeau de treabă în vapoarele găurite, scripeţii scârţâiau, vapoarele se îndreptau spre mare, în timp ce făpturi marine neînţelese urlau înjurături peste bastioane către hamalii care le răspundeau; intram între şiruri de vapoare şi, în cele din urmă, am trecut de toate şirurile şi am ieşit în apele netezi ale fluviului, acolo unde băieţii îşi pot arunca năvoadele, căci apa nu mai este murdară şi unde pânzele împodobite cu ghirlande se unduiesc libere în bătaia vântului.

Începând de la scările unde se suise el, mă uitasem tot drumul cu încordare în jurul meu, ca să descopăr dacă nu cumva stârneam vreo bănuială.

Nu văzusem nimic. Fără îndoială că nu fusesem şi nici acum nu eram urmăriţi de nici o barcă. Dacă ne-ar fi aşteptat vreo barcă în drum, aş fi cârmit spre mal şi aş fi silit-o să pornească mai departe sau să se trădeze. Dar ne vedeam de drum, nestingheriţi de nimeni.

El purta mantaua lui de marinar şi, după cum am mai spus, părea că face parte firească din peisaj. E ciudat (dar poate că viaţa nenorocită pe care o dusese explică totul) că el era cel mai puţin îngrijorat dintre toţi. Nu era nepăsător, căci îmi spuse că nădăjduia să scape cu viaţă, pentru ca să apuce să-l vadă pe domnişorul lui unul dintre cei mai de frunte oameni din ţara spre care ne îndreptam. După câte înţelegeam eu, nu-l ispitea nici trândăvia nici resemnarea; dar nici nu-i trecea prin minte că primejdia ar fi putut să-l pască în mijlocul drumului. Când întâlnea primejdia, o înfrunta, dar trebuia să vină înainte ca el să fi avut vreme să se tulbure.

— Dac-ai şti, măi băiete, îmi spuse el mie, ce înseamnă să stau aici, alături de băiatul meu şi să-mi fumez luleaua, după ce am stat, zi de zi, între patru pereţi, m-ai fericit. Dar nu ştii ce înseamnă asta

— Cred, însă, că ştiu ce înseamnă bucuria libertăţii, am răspuns eu.

— A, făcu el, clătinând cu gravitate din cap. Dar nu ştii cum ştiu eu. Dar nu vreau să vorbesc urât.

Mi se părea atât de lipsit de înţeles ca el să-şi fi primejduit libertatea şi chiar viaţa, de dragul unui gând care-l stăpânea. Dar mi-am spus că poate o libertate fără primejdie era prea străină de felul lui de viaţă, ca să însemne şi pentru el ceea ce însemna pentru alţi oameni. Până la urmă, nu am ajuns la nici o concluzie, căci el îmi spuse, după ce mai trase de câteva ori din lulea:

— Vezi, măi băiete, când eram dincolo, în celălalt capăt al lumii, mă uitam mereu spre capătul ăsta; şi urât îmi părea capătul celălalt, măcar că mă îmbogăţeam văzând cu ochii. Toată lumea îl cunoştea Magwitch şi Magwitch putea să vină şi să plece şi nimeni nu-şi bătea capul pentru el. Aici, vezi tu, măi băiete, nu merge aşa uşor, cel puţin n-ar merge, dac-ar şti ei unde mă aflu.

— Dacă totul merge bine, am spus eu, ai să fii liber şi în siguranţă, peste câteva ore.

— Bine, făcu el, trăgând aer în piept, nădăjduiesc şi eu.

— Şi crezi?

El îşi cufundă mâna în apă, peste marginea bărcii şi spuse, zâmbind cu aerul acela potolit pe care-l cunoşteam:

— Da, parc-aş crede şi eu, măi băiete. Dar cred că n-o să vă vină la îndemână, când vom fi mai liniştiţi şi mai fără griji ca acum. Dar – ce bine şi ce domol curge apa – poate, îmi dă prin gând – ştii, mă uitam la fumul care ieşea din luleaua mea şi mă gândeam că nu putem şti ce o să se întâmple peste câteva ore, cum nu putem să ştim ce e în fundul fluviului, în care am pus eu mâna. Şi nici nu putem să oprim ce o să vină, cum nu pot eu să opresc curentul apei.

Vezi, îmi trece printre degete şi s-a dus! spuse el, arătându-ne mâna udă.

— După faţa dumitale, aş spune că ţi-ai cam pierdut curajul, am spus eu.

— Nici gând, măi băiete! Apa curge aşa liniştită şi clocotul acela de la capătul bărcii parc-ar fi un cântec de duminică. Şi, pe urmă, cine ştie, poate îmbătrânesc şi eu.

Îşi băgă din nou luleaua în gură cu o privire netulburată şi rămase liniştit şi mulţumit, de parc-am fi lăsat Anglia în urmă. Totuşi, se supunea oricărui sfat, de parc-ar fi fost cuprins de groază; căci, când am tras barca la ţărm ca să aducem câteva sticle de bere şi el era gata să iasă din barcă, eu am spus că ar fi mai cuminte să rămână pe loc şi el îmi spuse:

— Crezi, măi băiete? şi se aşează la loc fără împotrivire.

Era răcoare pe fluviu, dar ziua era frumoasă şi strălucirea soarelui ne înveselea. Curentul era puternic; eu mă osteneam să mă folosesc cât mai bine de el şi, fiindcă Herbert cu Startop vâsleau regulat, am înaintat frumos. Încetul cu încetul, pe măsură ce apele scădeau, pieiră pădurile şi dealurile de pe mal şi acum ne croiam drum printre maluri de mâl din ce în ce mai joase; dar fluxul nu ne părăsise încă nici când am trecut de Gravesend. Deoarece Provis era înfăşurat într-o manta, am cârmit, cu bună-ştire, la o depărtare de o lungime sau două de barcă de vama plutitoare şi apoi în larg ca să prind curentul, de-a lungul a două vapoare de călători şi pe sub prora unui vas mare, de pe puntea căruia ne priveau nişte soldaţi. Dar curând curentul începu să slăbească; vapoarele se legănau fixate de ancoră şi se întoarseră toate, folosindu-se de noul curent, ca să urce fluviul spre Pool, îngrămădindu-se în jurul nostru ca o adevărată flotă; iar noi ne adăposteam pe lângă ţărm, unde eram apăraţi de puterea curentului şi ne feream cu grijă de locurile prea joase şi de malul mâlos.

Vâslaşii noştri erau plini de putere, căci, din când în când, lăsaseră barca să plutească, timp de un minut sau două, în

voia curentului, aşa încât acum nu mai aveau nevoie decât de un sfert de oră de odihnă. Traserăm barca la ţărm printre nişte pietre alunecoase şi am început să mâncăm şi să bem, uitându-ne tot timpul în jurul nostru. Ţinutul semăna cu ţara mlaştinilor, căci era neted, monoton şi întunecat la orizont; iar fluviul şerpuia şi baliza plutitoare se mişca, în timp ce tot restul părea înlemnit şi tăcut. Căci acum ultimul dintre vapoare dispăruse dincolo de ultima cotitură joasă pe lângă care trecuserăm şi noi; şi ultimul şlep, verde cu pânze cafenii, urmase după el, încărcat cu paie; şi câteva luntre de descărcat, ce păreau plăsmuirile stângace ale unui copil care ar fi vrut să construiască o barcă, stăteau înfundate în nămol. Un far mic, ridicat pe nişte pari, stătea schilod în noroi, proptit în picioroange şi sprijinându-se în cârje, şi tot din noroi se înălţau nişte ţăruşi murdari, nişte pietre cleioase, câţiva stâlpi indicatori; iar un debarcader vechi şi o clădire dărăpănată, fără acoperiş, se scufundau în mâl; în jurul nostru, totul părea oprit şi înfundat în nămol.

Am pornit din nou, descurcându-ne cum puteam mai bine. Acum treaba era mai grea, dar Herbert şi Startop nu s-au dat bătuţi şi au vâslit, au vâslit fără întrerupere până la apusul soarelui. Între timp, fluviul ne mai săltase puţin, aşa încât acum puteam să vedem ce se petrece dincolo de mal. Vedeam soarele roşu, înconjurat de o ceaţă purpurie, care atingea malul jos şi se cufunda cu iuţeală în întuneric; vedeam mlaştinile netede şi pustii; şi departe, departe vedeam dealurile de care ne despărţeau o întindere fără viaţă, însufleţită doar, din când în când, de zborul trist al vreunui pescăruş.

Deoarece noaptea avea să coboare curând şi fiindcă luna, care nu mai era plină, avea să răsară târziu, am ţinut un mic sfat; sfatul a fost scurt, fiindcă era limpede că trebuia sa ne oprim la prima cârciumă părăsită, care ne va ieşi în cale. Aşa că ei doi au luat din nou vâslele în mână, în timp ce eu mă uitam în zare, ca să găsesc ceva care semăna a

casă. Şi am înaintat, tăcuţi, patru sau cinci mile nesfârşit de lungi. Era foarte rece şi o corabie de cărbuni care a trecut pe lângă noi, luminându-ne cu focul care ardea înăuntru şi împrăştiind fum, ni s-a părut un adăpost minunat. Se lăsase noaptea neagră şi, până în zori, tot aşa avea să fie; picul de lumină care ne înconjura părea să vină mai curând din apele fluviului decât de la cer căci, în mişcarea lor, vâslele loveau în stelele ce se oglindeau pe apă.

Era firesc să fim cu toţii pătrunşi de gândul că suntem urmăriţi, la ora aceea înfricoşătoare. În înaintarea lui, curentul lovea cu putere malul, la intervale regulate; şi, de câte ori sunetul acela ne izbea urechile, era sigur că unul dintre noi va tresări şi îşi va îndrepta ochii în partea aceea. Pe alocuri, fluxul mâncase malul, făcând mici golfuri, iar noi eram cu toţii temători de astfel de locuri şi le priveam cu ochi bănuitori şi îngrijoraţi. Uneori, câte unul dintre noi spunea în şoaptă:

— Ce a fost valul acela? Sau altul spunea:

— Nu vi se pare că se vede o barcă, acolo? Şi apoi ne cufundam într-o tăcere de moarte, în timp ce eu mă gândeam nervos că prea făceau mult zgomot vâslele.

În cele din urmă, am zărit o locuinţă şi un acoperiş şi, îndată după aceea, am ajuns în dreptul unui mic chei făcut din pietre adunate din apropiere.

Lăsându-i pe ceilalţi în barcă, am păşit pe mal şi am văzut că luminiţa venea din fereastra unei cârciumi. Era un loc destul de murdar şi aş spune că aventurierii şi contrabandiştii îl cunoşteau bine; dar, în bucătărie, ardea un foc bun şi se găseau ouă şi slănină de mâncare. Şi mai erau şi tot felul de băuturi pe acolo. În cârciuma aceasta se mai găseau şi două camere cu câte două paturi fiecare – „Bune, rele, aşa cum sunt”, spuse cârciumarul. În afară de cârciumar, de nevastă-sa şi de o făptură bărbătească cu păr cărunt – „omul la toate” – care era atât de murdar şi de unsuros, de parcă ar fi fost un stâlp indicator, nu mai era nimeni în toată casa.

În tovărăşia acestui om, m-am întors la barcă şi ne-am suit cu toţii la mal, după ce am scos din barcă vâslele, cârma, cangea, tot ce se mai găsea înăuntru şi am tras-o la ţărm pentru tot timpul nopţii. Ne-am ospătat bine lângă focul din bucătărie şi, pe urmă, ne-am împărţit odăile; Herbert şi Startop trebuiau să se culce în una dintre ele; eu şi cu fugarul nostru în cealaltă. Am descoperit că aerul fusese cu grijă alungat din amândouă încăperile, ca şi cum ar fi fost primejdios pentru viaţa omului; şi, pe sub paturi, se aflau mai multe rufe murdare şi cutii vechi decât mi-aş fi putut închipui că se pot afla într-o singură familie. Dar, cu toate acestea, eram foarte mulţumiţi, căci nici n-am fi putut găsi un loc mai pustiu.

În timp ce ne dezmorţeam în faţa focului, după masă, „omul la toate”, care şedea într-un colţ şi purta o pereche de ghete burduhănoase, pe care ni le arătase, în timp ce mâneam ouă cu slănină, ca pe nişte relicve de preţ, scoase din picioarele unui marinar înecat, care fusese aruncat la mal ca câteva zile în urmă, „omul la toate”, cum am spus, mă întrebă dacă nu văzusem o corabie mică cu patru lopeţi urcând fluviul. I-am răspuns că nu şi el îmi spuse că, pesemne, o luase în jos pe fluviu, deşi când plecase de aici „pornise în sus”.

— Cine ştie de ce, spuse „omul la toate”, s-or fi răzgândit şi au pornit-o în jos.

— Cum ai spus, o corabie mică cu patru lopeţi? am întrebat eu.

— Cu patru lopeţi, răspunse el, şi cu doi vâslaşi.

— S-au oprit aici?

— Au intrat cu un ulcior de patru galloni ca să ia bere. Tare-mi venea să pun otravă în bere, spuse „omul la toate”, sau să le bag înăuntru vreo doctorie care să-i răscolească puţin.

— De ce?

— Ştiu eu de ce, spuse „omul la toate”. Vorbea cu voce încleiată, ca şi cum ar fi avut noroi în gâtlej.

— Cred, spuse cârciumarul, un om slăbuţ şi gânditor, cu ochi spălăciţi, care părea să aibă multă încredere în „omul” lui; cred că sunt ceea ce nu sunt.

— Ştiu eu ce cred, se încăpăţâna omul.

— Tu crezi că-s de la vamă, omule? întrebă cârciumarul.

— Chiar aşa cred.

— Atunci să ştii că te înşeli.

— Bine că mă înşel!

După ce, a dat acest răspuns plin de înţeles, care dovedea încrederea neţărmurită pe care o avea în părerea lui, „omul la toate” îşi scoase una dintre ghetele lui burduhănoase, se uită înăuntrul ei, scuturǎ câteva pietricele pe podeaua bucătăriei şi se încălţă la loc. A făcut aceste mişcări cu aerul unui „om la toate”, care avea atâta dreptate, încât îşi putea îngădui să facă orice.

— Şi atunci ce crezi c-au făcut cu nasturii? întrebă cârciumarul şovăind.

— Ce-au făcut cu nasturii? răspunse omul. I-au azvârlit în apă. I-au înghiţit. I-au semănat în pământ, ca să răsară verze. Ce-au făcut cu nasturii?!

— Nu fii obraznic, omule, îl dojeni cârciumarul cu glas trist şi patetic.

— Un funcţionar de vamă ştie el ce să facă cu nasturii, spuse „omul la toate”, repetând cu dispreţ nemăsurat cuvântul cu pricina, când îl împiedică de la treabă. O corabie cu patru vâsle şi doi vâslaşi nu-şi pierd timpul şi nu se plimbă când în sus, când în jos, dacă nu sunt funcţionari de vamă înăuntru.

După aceste cuvinte omul ieşi, plin de dispreţ, din bucătărie; şi cârciumarul, care nu mai avea în cine să se încreadă, găsi că n-are rost să vorbească mai departe.

Acest dialog ne nelinişti pe toţi şi pe mine chiar foarte mult. Un vânt jalnic vuia în jurul casei, apa izbea malul şi pe mine mă cuprinse teama că suntem prinşi şi ameţiţi. O corabie mică cu patru vâsle, care se plimbă în chip atât de ciudat, încât reuşise să atragă atenţia oamenilor, era o

împrejurare neplăcută, pe care nu mi-o puteam scoate din cap.

După ce l-am convins pe Provis să se ducă sus în odaie şi să se culce, am ieşit afară cu prietenii mei (Startop avusese timp să afle cum stau lucrurile) şi am ţinut un nou sfat. Ne frământa întrebarea dacă trebuie să rămânem la cârciumă până la trecerea primului vapor, adică până pe la ora unu după-amiază, sau dacă să pornim dis-de-dimineaţă. în cele din urmă, am socotit că e mai cuminte să rămânem pe loc aproape o oră înainte de trecerea vaporului şi atunci să-i ieşim în cale şi să ne lăsăm duşi de curent. După ce am luat hotărârea aceasta, ne-am întors la cârciumă şi ne-am culcat.

Eu m-am culcat îmbrăcat şi am dormit bine câteva ceasuri.

Când m-am trezit, vântul începuse din nou să sufle şi firma cârciumii (un vapor) pocnea şi se bălăbănea, cu un zgomot care mă făcea să tresar mereu.

M-am ridicat încet, căci Provis mai dormea încă şi m-am uitat pe fereastră.

Vedeam cheiul unde lăsasem barca şi, în timp ce încercam să-mi învăţ ochii cu lumina lunii acoperită de nori, am zărit doi oameni care se uitau în barca noastră. Apoi au trecut pe sub fereastra mea, fără să se mai uite la nimic şi nu s-au îndreptat spre debarcaderul pe care îl zăream eu şi care era gol, ci au luat-o peste mlaştini în direcţia Nore.

Prima mea pornire a fost să-l scol pe Herbert şi să-i arăt pe cei doi oameni care se depărtau. Dar, gândindu-mă înainte de a intra în odaia lui, care era în fundul casei perete în perete cu a mea, că el şi cu Startop avuseseră o zi mai grea decât mine şi că erau obosiţi, m-am lăsat păgubaş. M-am întors la fereastră şi am văzut pe cei doi oameni înaintând prin mlaştini. Dar, în lumina aceea slabă, i-am pierdut curând din vedere şi, fiindcă era tare frig, m-am culcat cu gândul să mai chibzuiesc şi să adorm din nou.

Ne-am sculat devreme. În timp ce ne-am plimbat toţi patru prin faţa cârciumii, înainte de gustarea de dimineaţă, mi s-a

părut că aş face bine să le povestesc cele ce văzusem. Şi, din nou, fugarul nostru se dovedi cel mai puţin îngrijorat dintre toţi. Nu e cu neputinţă, spunea el, ca oamenii să fie într-adevăr de la vamă şi nici gând să n-aibă să ne urmărească pe noi. Am încercat şi eu să-mi spun că omul are dreptate căci, de fapt, era foarte firesc să fie aşa cum spunea el. Totuşi, am propus ca Provis şi cu mine, să pornim pe jos către un loc îndepărtat pe care-1 vedeam de la cârciumă şi barca să ne culeagă de acolo sau din apropiere de locul acela, pe la ora prânzului. Deoarece părerea mea a fost socotită o măsură bună de prevedere, îndată după gustarea de dimineaţă, Provis şi cu mine am pornit, fără să spunem nimic la cârciumă.

În timp ce mergeam, el îşi fuma luleaua şi din când în când se oprea şi mă bătea pe umeri. Când ne-am apropiat de locul hotărât, l-am rugat să se adăpostească undeva, în timp ce eu voi porni în recunoaştere, căci înspre locul acela s-au îndreptat cei doi oameni în timpul nopţii. El încuviinţă şi eu am pornit singur mai departe. Nu se vedea nici urmă de barcă în jurul locului acela, nici vreo barcă trasă la ţărm prin apropiere şi nici urme de oameni care să se fi îmbarcat de acolo. Dar, de fapt, era în timpul fluxului şi poate că urmele de paşi fuseseră acoperite de apă.

Provis scoase capul din ascunzătoare şi văzând că-i fac semn cu mâna să se apropie, mă ajunse şi ne-am oprit acolo aşteptând barca; uneori ne trânteam pe mal înfăşuraţi în mantale, alteori ne mişcăm ca să ne mai încălzim; în cele din urmă, am văzut barca apropiindu-se. Ne-am suit uşor şi am pornit pe drumul pe care avea să-l ia vaporul. Nu mai erau decât vreo zece minute până la ora unu şi am început să ne uităm în zare ca să vedem fumul vasului.

Dar, de-abia pe la ora unu şi jumătate am zărit fumul şi, nu mult după aceea, am văzut fumul unui alt vapor în spatele primului. Deoarece vapoarele înaintau repede, am pregătit geamantanele şi ne-am luat rămas bun de la Herbert şi Startop. Ne-am strâns cu căldură mâinile şi nici ochii lui

Herbert şi nici ai mei nu erau uscaţi când, deodată, am văzut o corabie mică cu patru vâsle ţâşnind de sub mal, ceva mai încolo de barca noastră şi luând acelaşi drum cu noi.

Până acum, între fumul vaporului şi barca noastră se întinsese o bucată de mal, din pricina cotiturilor pe care le făcea fluviul; dar acum vedeam vasul cum înaintează. I-am strigat lui Herbert şi lui Startop să stea în faţa curentului, pentru ca oamenii de la bord să vadă că aşteptăm vaporul şi l-am rugat din tot sufletul pe Provis să stea liniştit şi să rămână înfăşurat în manta. El răspunse voios:

— Ai încredere în mine, măi băiete, şi rămase neclintit ca o statuie. Între timp, corabia cu patru vâsle, care era mânuită cu multă pricepere, trecuse fluviul înspre noi, ne lăsase s-o ajungem din urmă şi pornise mai departe paralel cu barca noastră. Nu ne depăşeau şi de abia dacă lăsau între noi şi ei destul loc pentru mişcarea vâslelor; se lăsau duşi de curent când ne lăsam şi noi, dădeau o dată sau de două ori cu vâslele, când dădeam şi noi. Unul dintre cei doi oameni din barcă era la cârmă şi se uita la noi foarte pătrunzător – aşa cum face orice cârmaci în împrejurări asemănătoare; celălalt era încotoşmănat şi stătea ghemuit ca şi Provis şi parcă şoptea instrucţiuni cârmaciului, care se uita spre noi. Dar, în nici una dintre bărci, nu se auzea nici un cuvânt.

După câteva minute, Startop desluşi care vas era primul şi mi-a şoptit „Hamburg”, cu obrazul în obrazul meu. Vasul se apropia cu iuţeală şi bătăile lopeţilor se auzeau din ce în ce mai tare. Mi se părea că umbra vaporului era deasupra noastră când, din corabia de alături, ne strigă un glas. Eu am răspuns.

— Aveţi un deportat fugit printre voi, spuse omul de la cârmă. Acela înfăşurat în manta. Îl cheamă Abel Magwitch, zis şi Provis. Îl arestez şi-l somez să se predea şi pe voi să mă ajutaţi.

În clipa aceea, fără să dea nici o poruncă echipajului său, cârmaciul întoarse corabia spre noi. Oamenii dinăuntru au

lovit apa din faţa bărcii cu vâslele, îşi înfipseră lopeţile în apă, se repeziră spre noi de-a curmezişul şi opriră capul bărcii noastre, înainte ca noi să ne dăm seama de cele ce se petreceau. Toate acestea pricinuiră nelinişte la bordul vaporului, se auziră glasuri care ne strigau şi se auzi porunca de a opri lopeţile; apoi, lopeţile s-au oprit şi eu am simţit că vasul se îndreaptă fără piedică spre noi. În clipa aceea am văzut pe cârmaciul celeilalte bărci punându-şi mâna pe umărul lui Provis, am văzut cum amândouă bărcile se învârtesc pe loc, duse de vârtej şi am mai văzut că toate mâinile de la bordul vaporului se întindeau mânioase spre noi.

Şi, tot în clipa aceea, l-am văzut pe Provis sărind în sus, sprijinindu-se de păzitorul lui şi smulgând mantaua de pe gâtul omului care şedea în corabie. Şi, tot în clipa aceea, am văzut că faţa descoperită era faţa celuilalt puşcăriaş, pe care-l întâlnisem cu ani în urmă. Şi, tot atunci, am văzut cum faţa lui se dă înapoi albă de groază, cu o privire pe care n-am s-o uit niciodată şi am auzit un ţipăt puternic pe puntea vaporului, urmat de un plescăit zgomotos şi apoi am simţit cum se scufundă barca sub mine.

Timp de o clipă mi s-a părut că lupt cu mii de roţi de moară şi mii de fulgere de lumină; după puţin timp, cineva mă culcă în corabie. Herbert şi Startop se aflau amândoi acolo, dar barca noastră pierise şi cei doi ocnaşi pieriseră şi ei.

Atât din pricina ţipetelor de pe puntea vaporului, cât şi din cauza fâşâitului nebun al aburilor, cât şi datorită faptului că vasul înainta şi înaintam şi noi, la început nu eram în stare să deosebesc apa de cer şi un mal de celălalt; dar oamenii au îndreptat corabia cu mare iuţeală şi, după ce-au lovit de câteva ori cu putere apa din faţă, puseră mâna pe vâsle şi fiecare om privea tăcut şi nerăbdător la valurile stârnite în urma corăbiei. Deodată ceva negru, care se îndrepta spre noi mergând cu curentul, apăru la suprafaţa apei. Nimeni nu scoase nici o vorbă, dar cârmaciul ridică mâna şi cu toţi

au lovit cu lopeţile în spate şi au oprit corabia chiar în faţa petei negre. Pe măsură ce pata se apropia, mi-am dat seama că e Magwitch care înoată, dar nu cu mişcări libere.

L-au ridicat în barcă şi i-au pus numaidecât cătuşe la mâini şi la glezne.

Corabia rămase pe ioc şi oamenii priveau mai departe apa în tăcere şi cu nerăbdare. Dar, în curând, se apropia vasul „Rotterdam” şi, pesemne, neînţelegând ce se întâmplase, înainta cu iuţeală. După ce „Rotterdam” a fost oprit cu strigăte, amândouă vapoarele au pornit mai departe, iar noi am căzut în vârtejul stârnit de ele. Mult timp după ce apele s-au liniştit şi vapoarele au dispărut, oamenii tot mai priveau cu încordare, dar fiecare ştia că nu mai este nici o nădejde.

În cele din urmă, se lăsaseră păgubaşi şi s-au îndreptat spre mal, nu departe de cârciuma unde am înnoptat; şi mare a fost mirarea cu care am fost primiţi de oamenii din cârciumă. Aici am avut răgaz puţin să mă îngrijesc de Magwitch – cu Provis se sfârşise – care primise câteva lovituri serioase în piept şi avea o tăietură adâncă în cap.

Îmi spuse că, după câte îşi amintea, intrase sub carena vaporului şi că fusese lovit, când încercase să ridice capul. Cât despre rana din piept (care îi îngreuna mult respiraţia), credea că o primise lovindu-se de coasta bărcii. Mai adăugă că n-avea de gând să spună ce i-ar fi putut sau nu i-ar fi putut face lui Compeyson, dar că, în clipa în care pusese mâna pe mantaua lui ca să-l identifice, păcătosul acela se ridicase în picioare şi începuse să se clatine, aşa că se prăvăliseră amândoi în apă; iar barca noastră fusese răsturnată, atunci când el (Magwitch) se smucise ca să sară din barcă, iar omul de la cârmă se silise să-l ţină pe loc.

Îmi mai povesti în şoaptă că amândoi s-au dat la fund, încleştaţi sălbatic unul de altul, că sub apă avusese loc o luptă cumplită şi că el izbutise să se desprindă, să se ridice la suprafaţă şi să plece înotând.

N-am avut de ce să mă îndoiesc de adevărul spuselor lui. De altfel cârmaciul povesti în acelaşi chip felul în care cei doi se prăvăliseră din barcă.

Când i-am cerut slujbaşului care cârmise, învoiala să schimb hainele ude ale prizonierului, cumpărând ceva straie vechi de la oamenii din cârciumă, acesta încuviinţă numaidecât; adăugă doar că trebuie să ia în primire tot ce se găsea asupra prizonierului. Aşa că portofelul care fusese odată în mâinile mele, trecu în mâinile slujbaşului. Tot el îmi îngădui să-1 însoţesc pe prizonier până la Londra, dar refuză să acorde această favoare şi prietenilor mei.

„Omul la toate" primi instrucţiuni cu privire la locul unde se dăduse la fund înecatul şi se apucă numaidecât să caute trupul neînsufleţit, în locurile unde era mai sigur că va fi aruncat la mal. Mi s-a părut că interesul de care dădea dovadă, crescu foarte mult, în clipa când am auzit că înecatul purta ciorapi. Pesemne că avea nevoie de vreo doisprezece înecaţi ca să se îmbrace din cap până în picioare şi, poate că aceasta era pricina pentru care diferitele lucruri pe care le purta erau în faze deosebite de învechire.

Am rămas la cârciumă până la schimbarea curentului, când Magwitch a fost dus înapoi pe corabie. Herbert şi Startop au fost nevoiţi să se întoarcă la Londra, pe uscat, cât puteau mai repede. Despărţirea de ei a fost jalnică şi, când m-am aşezat lângă Magwitch, am simţit că acela avea să fie lecui meu, de acum înainte, cât timp mai era el în viaţă.

Căci acum toată sila mea faţă de el pierise şi, în fiinţa aceasta gonită, rănită, încătuşată, care mă ţinea de mână, nu vedeam decât pe un om, care ar fi vrut să fie binefăcătorul meu şi care se purtase cu mine, atâţia ani de-a rândul, cu dragoste, cu recunoştinţă şi cu mărinimie. Nu vedeam în el decât pe un om care se purtase cu mine, mult mai bine decât mă purtasem eu cu Joe.

Cu cât se întuneca mai tare, cu atât Magwitch răsufla mai greu şi mai dureros şr adeseori nu-şi putea stăpâni câte un geamăt. Am încercat să-l aşez în poziţii cât mai uşoare pentru el, sprijinindu-l de braţul de care mă puteam folosi; dar mă înfioram când mă gândeam că, în fundul sufletului, nu-mi părea rău că era atât de grav rănit, fiindcă, fără îndoială, cel mai bun lucru care-i rămânea de făcut era să moară. Nici nu mă îndoiam că mai erau destui oameni în viaţă, care puteau şi ar fi fost gata să-l denunţe. Şi nu trăgeam nădejde ca va fi tratat cu blândeţe. Tocmai el, care fusese înfăţişat sub lumina cea mai groaznică la proces, care de atunci fugise de câteva ori din închisori şi fusese judecat din nou, el care se întorsese din surghiunul unde fusese trimis pentru toată viaţa şi care pricinuise moartea omului din cauza căruia fusese arestat, tocmai el să fie tratat cu blândeţe?

Şi, în timp ce ne întorceam cu faţa la soarele care apunea şi pe care, cu o zi înainte, îl lăsasem în urma noastră, în timp ce şuvoiul speranţelor noastre părea că se întoarce şi el înapoi, i-am spus cât mă durea gândul că se întorsese în ţară de dragul meu.

— Măi băiete, răspunse el, sunt foarte mulţumit că mi-am încercat norocul. Mi-am văzut băiatul şi-am văzut că poate să fie un gentleman şi fără mine.

Nu. Mă gândisem la asta în timp ce şedeam în barcă, unul lângă altul.

Nu. Alungând din mintea mea orice dorinţă, înţelegeam acum sfaturile lui Wemmick. Prevedeam că, dacă va fi condamnat, toată averea lui va trece în patrimoniul Coroanei.

— Uite, măi băiete, spuse el. Acum e mai bine ca un gentleman să n-aibă de-a face cu mine. Să vii să mă vezi numai din când în când, când ai să fii împreună cu Wemmick. Când or să mă osândească, pentru ultima oară, să stai aşa ca să te pot vedea. Atâta vreau.

— N-am să plec niciodată de lângă dumneata, am spus eu, dacă îmi va fi îngăduit să nu te părăsesc. Dumnezeu mi-e martor. Am să-ţi fiu tot atât de credincios cum mi-ai fost şi dumneata mie!

I-am simţit mâna tremurând în mâna mea, apoi şi-a întors capul, aşa cum stătea întins pe fundul bărcii şi am auzit sunetul acela, pe care-l cunoşteam atât de bine în gâtlejul lui – de data aceasta mai potolit, aşa cum era toată fiinţa lui acum. Mă bucuram că pomenise de toate acestea, fiindcă mi-a amintit de nişte lucruri de care aş fi uitat cu siguranţă şi mi-aş fi amintit poate prea târziu, şi anume, că el nu trebuie să afle niciodată cum pieriseră speranţele de a mă îmbogăţi pe socoteala lui.

Chapter 55

A doua zi a fost dus la poliţie şi ar fi fost numaidecât închis pentru judecată, dacă n-ar fi fost nevoie să fie adus un vechi ofiţer de pe galera de unde evadase el pe vremuri, care să dovedească identitatea lui. Nu mai exista nici o îndoială; dar Compeyson, care ar fi trebuit să depună mărturie cu privire la identitatea lui, era mort şi dus de ape şi, din întâmplare, nu se afla, în timpul acela, nici un slujbaş de la închisoarea din Londra care să fie în stare să depună mărturia trebuincioasă. A doua zi, după sosirea la Londra, m-am dus direct la domnul Jaggers acasă, ca să mă asigur de ajutorul lui, dar domnul Jaggers nu vroia să audă de nimic, spunând că e mai bine aşa pentru prizonier. Era singura cale posibilă căci, de îndată ce va sosi martorul, procesul se va sfârşi în cinci minute şi nici o putere din lume n-ar fi putut să oprească lucrurile din mersul lor.

I-am împărtăşit domnului Jaggers planul meu de a nu-l înştiinţa pe Magwitch despre soarta averii lui. Domnul Jaggers era arţăgos şi supărat pe mine, fiindcă lăsasem averea „să-mi scape printre degete”; zicea că ar trebui să facem o petiţie şi să încercăm să salvăm măcar o parte. Dar nu-mi ascunse faptul că, deşi erau multe cazuri în care nu

se cerea confiscarea averilor, în cazul de faţă, împrejurările erau cu totul de altă natură. Eu am înţeles foarte bine de ce. Nu eram rudă cu condamnatul şi, nici nu exista între noi vreo legătură, care să poată fi recunoscută; iar el nu scrisese cu mâna lui nici un act în favoarea mea înainte de a fi fost arestat şi acum n-avea nici un rost s-o facă.

Eu, însă, n-aveam nici o pretenţie, aşa încât am hotărât şi m-am supus de atunci încolo hotărârii luate ca inima mea să nu se pângărească niciodată cu nădejdea deşartă de a salva ceva din această avere.

Bănuiala că denunţătorul care se înecase nădăjduise să se aleagă cu o răsplată în urma confiscării acestei averi nu era neîntemeiată şi se pare că Compeyson pusese mâna pe câteva informaţii foarte precise cu privire la treburile lui Magwitch. Când trupul lui a fost găsit, la multe mile depărtare de locul morţii şi atât de desfigurat încât a fost recunoscut numai după cuprinsul buzunarelor lui, s-au găsit într-o casetă pe care o purta la el nişte bileţele, al căror scris era încă destul de citeţ. Pe unul dintre ele era însemnat numele unei bănci din NewSouth Wales, unde se afla depusă o sumă de bani şi câteva cuvinte despre nişte moşii de mare preţ. Aceste informaţii se aflau amândouă pe o listă pe care Magwitch i-a dat-o domnului Jaggers, în timp ce se afla în închisoare, împreună cu alte posesiuni pe care el credea că le voi moşteni eu.

De data aceasta, neştiinţa i-a folosit bietului om; nici nu se îndoia măcar că moştenirea mea se afla în siguranţă, datorită domnului Jaggers.

După un răstimp de trei zile, în care urmărirea începută de Coroană a fost întreruptă în aşteptarea martorului, acesta sosi şi dădu ultimele lămuriri necesare pentru acest caz atât de limpede. Magwitch a fost predat spre judecată în sesiunea următoare, sesiune care trebuia să înceapă după o lună.

În această perioadă atât de întunecată a vieţii mele, Herbert se întoarse într-o seară acasă foarte abătut şi-mi

spuse:

— Dragă Handel, din păcate, cred că va trebui să te părăsesc în curând.

Deoarece eram pregătit de asociatul lui să primesc această veste, m-am arătat mai puţin mirat decât s-ar fi aşteptat el.

— Aş pierde un prilej unic, dacă aş amâna plecarea mea la Cairo şi, din păcate, dragă Handel, trebuie să plec acum, când ai nevoie de mine mai mult ca oricând.

— Herbert, să ştii că voi avea mereu nevoie de tine, fiindcă întotdeauna ai să-mi fii drag; dar n-am mai multă nevoie acum ca altădată.

— Ai să te simţi atât de singur.

— N-am răgaz să mă gândesc la asta, am spus eu. Ştii doar că stau cu el tot timpul cât mi se îngăduie şi că, dacă aş putea, aş sta lângă el, de dimineaţa până seara. Şi chiar când plec de lângă el, ştii doar că gândurile mele tot cu el sunt.

Starea îngrozitoare, în care ajunsese bietul om, ne zdruncinase atât de tare pe amândoi, încât n-am fi putut pomeni de ea în cuvinte mai sincere.

— Dragul meu, spuse Herbert, dă-mi voie să mă folosesc de plecarea mea atât de apropiată – căci e foarte apropiată – ca să te plictisesc puţin cu privire la persoana ta. Te-ai gândit la viitorul tău?

— Nu, fiindcă mi-a fost teamă să mă gândesc la orice fel de viitor.

— Dar nu poţi să nesocoteşti viitorul tău; crede-mă, dragul meu, n-ai voie să faci asta. Aş dori să aruncăm amândoi o privire spre el pe cât putem s-o facem în câteva cuvinte prieteneşti.

— Bine, am făcut eu.

— În sucursala aceasta a firmei noastre, dragă Handel, avem nevoie de un…

Îmi dădeam seama că, din delicateţe, se ferea să folosească cuvântul potrivit, aşa încât am adăugat eu:

— Un funcţionar.

— Da, un funcţionar. Şi nădăjduiesc că nu e cu neputinţă ca acest funcţionar să se transforme (aşa cum s-a mai întâmplat cu un funcţionar dintre cunoştinţele tale) în asociat. Ei, Handel, pe scurt, măi băiete, n-ai vrea să vii la mine?

Era ceva atât de fermecător, de călduros şi de prietenos în felul în care spusese cuvintele „Ei, Handel”, care vesteau cu gravitate începutul unui discurs sinistru de afaceri, încât se lăsă deodată păgubaş de tonul acesta, îmi întinse mâna cu o mişcare cinstită şi vorbi mai departe ca un şcolar!

— Clara şi cu mine am vorbit de nenumărate ori despre asta, urmă Herbert, şi chiar astă-seară, drăguţa de ea, m-a rugat cu lacrimi în ochi să-ţi spun că, dacă vrei să stai cu noi, după ce ne vom căsători, o să facă tot ce-i stă în putinţă pentru ca prietenul bărbatului ei să înţeleagă că este şi prietenul ei.

Ne-am înţelege aşa bine, Handel!

I-am mulţumit din toată inima, dar i-am spus că nu eram sigur că pot veni la el, cu toată invitaţia lui atât de prietenoasă. Mai întâi eram prea prins de altele ca să pot înţelege limpede despre ce e vorba. În al doilea rând… Da! În al doilea rând, era ceva nelămurit în mintea mea, care va ieşi în curând la iveală, la sfârşitul acestei neînsemnate povestiri.

— Dar, dacă tu crezi, Herbert, că poţi lăsa chestiunea deschisă pentru câtva timp, fără nici o pagubă pentru întreprinderea ta…

— Oricât timp vrei, strigă Herbert. Şase luni, un an!

— Nu aşa mult, am spus eu. Cel mult trei luni.

După încheierea acestei înţelegeri, ne-am strâns mâna şi Herbert era nespus de încântat; mi-a spus apoi că acum putea să-şi ia inima în dinţi şi să mă anunţe că, aproape sigur, va fi nevoit să plece chiar la sfârşitul săptămânii.

— Şi Clara? am întrebat eu.

— Drăguţa de ea, mi-a răspuns Herbert, îşi face datoria faţă de taică-său până la sfârşit, dar n-o mai duce el mult timp. Doamna Whimple mi-a încredinţat că e pe ducă.

— N-aş vrea să fiu nesimţit, am spus eu, dar nici nu are altceva mai bun de făcut.

— Din păcate, trebuie să recunosc că aşa este, spuse Herbert; şi pe urmă eu o să mă întorc şi drăguţa de ea şi cu mine vom intra frumuşel în prima biserică. Şi, nu uita! Draga de ea nu face parte din nici o familie de seamă, nu citeşte cărţi despre titluri de nobleţe şi habar n-are cine a fost bunicul ei. Ce noroc pentru fiul mamei mele!

Chiar în săptămâna aceea – sâmbătă – mi-am luat rămas bun de la Herbert; stătea în diligenta care trebuia să-l ducă în port, plin de speranţe dar necăjit că e nevoit să mă părăsească. Am intrat într-o cafenea şi i-am scris Clarei un bileţel, în care-i spuneam că Herbert plecase, că-i trimisese mii de gânduri drăgăstoase şi apoi m-am întors acasă, în pustietate – dacă mai pot întrebuinţa cuvântul acasă, căci casa nu mai era a mea şi eu nu mai aveam casă nicăieri.

Pe scară, l-am întâlnit pe. Wemmick care cobora, după ce izbise zadarnic cu genunchii în uşă. Nu-l mai văzusem, între patru ochi, după sfârşitul acela nenorocit al încercării noastre de a fugi; şi acum venise, în calitate de persoană particulară, ca să-mi spună câteva cuvinte lămuritoare cu privire la nereuşita noastră.

— Răposatul Compeyson, spuse Wemmick, încercase mai mult de jumătate din afacerile legale, care se încheie acum. Am auzit de tot ce făcea el, de la nişte oameni de ai lui care au intrat în încurcătură – cea mai mare parte dintre oamenii lui intrau în încurcătură. Am stat cu urechile bine deschise, deşi mă prefăceam că le ţin închise, şi aşa am auzit că va lipsi câteva zile din oraş şi m-am gândit că acesta ar fi momentul potrivit pentru încercarea noastră.

De-abia acum îmi dau seama, că făcea parte din politica lui de om iscusit să înşele oamenii, pe care-i folosea drept

unelte. Te rog să nu fii supărat pe mine, domnule Pip. Crede-mă că am vrut, din toată inima, să-ţi fac un serviciu.

— Sunt sigur de asta, Wemmick, aşa cum eşti şi dumneata şi-ţi mulţumesc pentru osteneala pe care ţi-ai dat-o şi pentru prietenia dumitale.

— Mulţumesc, mulţumesc foarte mult. Merge prost treaba, spuse Wemmick, scărpinându-se în cap, şi crede-mă, că de mult n-am mai fost atât de amărât. Mă gândesc la câtă avere mobiliară a fost aruncată în vânt. Doamne Dumnezeule!

— Şi eu, dragă Wemmick, mă gândesc la proprietarul acestei averi.

— Da, sigur, spuse Wemmick. Fără îndoială nu-i nimic de spus fiindcă îţi pare rău de el şi aş pune şi eu la bătaie o hârtie de cinci lire ca să-l scot din încurcătură. Dar eu mă gândesc aşa: deoarece răposatul Compeyson era dinainte înştiinţat de întoarcerea lui şi fiindcă îşi băgase în cap să-l strivească, cred că, în nici un caz, n-ar fi putut scăpa. În timp ce averea mobiliară ar fi putut fi scăpată. Vezi, aceasta este deosebirea între avere şi proprietarul ei.

L-am poftit pe Wemmick sus în casă, ca să bea un pahar de grog, înainte de a porni spre Walworth. El primi propunerea mea. În timp ce-şi sorbea cumpătat porţia, îmi spuse, deodată, fără nici o legătură cu cele ce vorbisem înainte şi după ce-mi păruse câteva clipe cam neliniştit:

— Ce-ai spune dacă mi-aş lua vacanţă luni?

— Cred că de un an de zile n-ai mai făcut aşa ceva.

— Cam aşa, de un an, spuse Wemmick. Da, îmi iau vacanţă. Mai mult decât atât; am să te rog să mă însoţeşti.

Eram gata să mă scuz, căci nu prea eram un tovarăş plăcut de petrecere, în vremea aceea, dar Wemmick mi-o luă înainte:

— Îţi cunosc îndatoririle, spuse el, şi ştiu că eşti cam abătut. Dar dac-ai putea să-mi faci serviciul acesta, ţi-aş fi recunoscător. N-o să fie o plimbare prea lungă şi n-o să pornim dis-de-dimineaţă. Să zicem că ar ţine – socotind că

luăm gustarea de dimineaţă pe drum – de la ora opt la douăsprezece. N-ai putea să faci o excepţie şi să vii?

Îmi făcuse atâtea servicii, încât ceea ce-mi cerea el era foarte puţin.

I-am spus că pot veni – că voi veni – şi el se bucură atât de mult de răspunsul meu, încât m-am bucurat şi eu. La cererea lui foarte stăruitoare, am făgăduit că voi fi la castel, luni dimineaţa la ora opt şi jumătate, şi ne-am despărţit.

M-am ţinut de făgăduială şi luni dimineaţă am sunat la poarta castelului, iar Wemmick veni să-mi deschidă chiar el; m-a izbit faptul că arăta mai ţeapăn ca de obicei şi că purta o pălărie mai lucioasă ca în celelalte zile.

Înăuntru ne aşteptau două pahare cu rom şi lapte şi doi biscuiţi. Bătrânul, pesemne că se sculase cu noaptea în cap căci, aruncându-mi privirile în odaia lui, am văzut că patul e gol.

Ne-am ospătat cu rom, lapte şi cu biscuiţi şi tocmai ne pregăteam să pornim, după toate aceste pregătiri când, deodată, spre mirarea mea, am văzut că Wemmick ia o undiţă şi şi-o pune pe umăr.

— Ce, ne ducem la pescuit? am întrebat eu.

— Nu, răspunse Wemmick, dar îmi place mie să umblu cu o undiţă pe umăr.

Mi se păru ciudat; totuşi, n-am spus nimic şi am pornit. Mergeam spre Camperwell Green şi când am ajuns acolo, Wemmick spuse deodată:

— Ia te uită! O biserică!

Mie nu mi se păru nimic surprinzător în faptul acesta; dar, mare mi-a fost mirarea, când Wemmick spuse, ca şi cum i-ar fi trecut prin cap o idee năstruşnică:

— Hai să intrăm!

Am intrat cu toţii, Wemmick şi-a lăsat undiţa la intrare şi am început să ne uităm în jurul nostru. Între timp, Wemmick îşi vârî mâinile în buzunarele hainei şi scoase ceva dintr-o hârtie.

— Ia te uită! făcu el. O pereche de mănuşi! Hai să le îmbrăcăm!

Deoarece mănuşile erau albe şi fiindcă cutia de scrisori era larg deschisă, începură să mă cuprindă bănuielile. Bănuielile mele s-au întărit şi s-au prefăcut în siguranţă, când l-am zărit pe bătrân intrând pe o uşă laterală, alături de o doamnă.

— Ia te uită! spuse Wemmick. A sosit şi domnişoara Skiffins. Ia să facem o cununie. Preasfioasa domnişoară era îmbrăcată ca de obicei, doar că, în clipa de faţă, era pe cale să-şi înlocuiască mănuşile verzi de căprioară cu o pereche albă.

Bătrânul era prins de îndeplinirea unei jertfe asemănătoare adusă pe altarul căsătoriei. Totuşi, bietul bătrân întâmpină atâtea greutăţi până să-şi îmbrace mănuşile încât Wemmick găsi de cuviinţă că este nevoie să-l aşeze cu spatele la un stâlp şi apoi să treacă în spatele stâlpului şi să înceapă să tragă de ele, în timp ce eu îl ţineam pe bătrânul domn de mijloc, aşa încât rezistenţa opusă să fie mereu aceeaşi şi destul de mare. Cu ajutorul acestui plan iscusit, mănuşile i-au îmbrăcat mâinile în chipul cel mai desăvârşit.

La apariţia paracliserului şi a pastorului, am fost cu toţii înşiraţi în faţa balustradei fatale. Credincios planului său de a face toate gesturile, ca şi cum nimic n-ar fi fost pregătit dinainte, Wemmick îşi spuse, scoţând ceva din buzunar, înainte de începerea serviciului:

— Ia te uită! Un inel!

Eu jucam rolul de însoţitor şi cavaler de onoare al mirelui, în timp ce o fetiţă şchioapă, care deschidea uşile stranelor din biserică şi purta o boneţică de prunc pe cap, făcea pe domnişoara de onoare. Răspunderea de a o duce pe mireasă la altar cădea în sarcina bătrânului care izbuti, până în cele din urmă, să-l scandalizeze fără să vrea pe pastor. Lucrurile s-au petrecut astfel. Când pastorul spuse: Cine aduce pe această femeie pentru a lua în căsătorie pe

acestbărbat? bătrânul, care habar n-avea la ce punct al căsătoriei am ajuns, zâmbi fericit şi cu bunăvoinţă celor zece porunci. Atunci, pastorul mai spuse o dată:Cine aduce pe această femeie pentru a lua în căsătorie pe acest bărbat?

Deoarece bătrânul se afla într-o stare de neştire dintre cele mai nevinovate, mirele strigă cu glasul lui obişnuit:

— Ei, moşule, ştii doar; cine o aduce? Iar bătrânul răspunse foarte vioi, înainte de a spune că el o aduce:

— Foarte bine, John, foarte bine, băiete! Iar preotul a făcut o pauză atât de întunecată la auzul acestor cuvinte, încât, am început să mă îndoiesc că cununia va ajunge la bun sfârşit încă din ziua aceea.

Totuşi, cununia s-a încheiat cu bine şi, la ieşirea din biserică, Wemmick ridică capacul criselniţei, lăsă mănuşile să cadă înăuntru şi puse capacul la loc.

Doamna Wemmick, mai prevăzătoare pentru viitor, îşi puse mănuşile albe în buzunar şi le îmbrăcă pe cele verzi.

— Şi acum, domnule Pip, spuse Wemmick triumfător, în timp ce-şi aşeza undiţa pe umăr, dă-mi voie să te întreb dacă îşi poate cineva închipui că acesta-i un alai de nuntă!

Gustarea de dimineaţă fusese comandată dinainte la o cârciumă foarte plăcută, care se afla la vreo milă depărtare, dincolo de dealul înverzit; şi, înăuntru, se afla un mic biliard, pentru cazul că am dori să ne destindem puţin după ceremonie. Mi se părea foarte amuzant că doamna Wemmick nu mai desprindea mâna lui Wemmick, când el şi-o trecea în jurul mijlocului ei, ci şedea, lângă perete, pe un scaun cu spătar înalt, ca un violoncel în cutia lui şi îngăduia să fie îmbrăţişată, aşa cum ar fi făcut şi armoniosul instrument mai sus pomenit.

Gustarea a fost minunată şi, când lumea refuza bunătăţile de pe masă, Wemmick spunea:

— Totul era prevăzut în contract; n-aveţi nici o teamă! Am ridicat paharul în cinstea tinerei perechi, în cinstea

bătrânului, a castelului, am salutat mireasa la despărţire şi am încercat să mă fac cât puteam mai plăcut.

Wemmick mă însoţi până la uşă şi eu i-am strâns din nou mâna şi i-am urat noroc.

— Mulţumesc! spuse Wemmick, frecându-şi mâinile. Nici ştii cum se pricepe să crească găini. Am să-ţi dau câteva ouă şi-ai să-ţi dai singur seama.

Ştii, domnule Pip, spuse el aptă, făcându-mi semn să mă întorc; ştii, toate acestea sunt sentimente de Walworth, înţelegi.

— Înţeleg. Nu trebuie să pomenesc nimic la Little Britain, am spus eu.

Wemmik dădu din cap.

— După toate câte le-ai spus deunăzi, ar fi mai bine ca domnul Jaggers să nu ştie nimic. Ar putea să creadă că mi se moleşeşte creierul sau ştiu eu mai ce.

Chapter 56

A zăcut bolnav în închisoare din clipa arestării până la începutul sesiunii de judecată. Avea două coaste rupte, un plămân rănit şi, pe zi ce trecea, respira mai greu şi avea dureri mai mari. Faptul că vorbea atât de slab, încât cu greu putea fi auzit, era o urmare a rănilor, de aceea şi vorbea foarte puţin. Dar era întotdeauna gata să asculte ce-i spuneam eu aşa încât acum, cea mai de seamă datorie a vieţii mele era să-i vorbesc şi să-i citesc ceea ce ştiam că are voie să audă.

Fiindcă era prea grav bolnav ca să rămână în închisoare, a fost mutat, încă din primele zile, la infirmerie. În felul acesta am avut prilejul să stau mereu lângă el, ceea ce de altfel n-ar fi fost cu putinţă. Şi, dacă n-ar fi fost boala, ar fi fost ţinut în lanţuri ca un evadat recidivist şi mai ştiu câte altele.

Deşi îl vedeam în fiecare zi, nu puteam să stau cu el decât foarte puţin, aşa încât timpul în care eram zilnic despărţiţi era destul de lung, ca să pot citi pe faţa lui toate schimbările care avuseseră loc în starea sănătăţii lui. Nu-mi

amintesc să fi văzut vreodată o schimbare în bine; se stingea văzând cu ochii, era din ce în ce mai slab şi mai bolnav, din ziua în care porţile închisorii îl despărţiseră de lumea de afară.

Supunerea şi resemnarea de care dădea dovadă erau ale unui om sfârşit.

Uneori, mi se părea, după purtările lui sau după vreo vorbă şoptită pe care o rostea fără să-şi dea seama, că se întreabă mereu dacă în împrejurări mai prielnice, ar fi fost un om mai puţin păcătos. Dar, niciodată, nu încerca să îndreptăţească purtările lui cu vreun argument şi nici nu încerca să rupă trecutul din tiparul în care înţepenise pe vecie.

S-a întâmplat de vreo două sau trei ori ca oamenii din jurul lui să pomenească de faima lui înspăimântătoare, în timp ce eram şi eu de faţă. Atunci un zâmbet îi lumina faţa şi omul îşi întorcea ochii spre mine cu o privire plină de încredere, ca şi cum ar fi avut credinţa că eu văzusem o umbră de îndreptare în el, încă demult, din vremea când-eram copil. Cât despre toţi ceilalţi, faţă de ei era umil şi plin de căinţă şi nu-mi amintesc să-l fi auzit vreodată plângându-se.

Când începu sesiunea de judecată, domnul Jaggers a făcut o cerere ca procesul lui să fie amânat până în sesiunea următoare. Fără îndoială că se bizuia pe faptul că bietul om nu va mai trăi până atunci, dar cererea i-a fost respinsă.

Procesul lui veni la rând foarte curând şi când l-au adus în faţa judecăţii, au trebuit să-l aşeze pe un scaun. Nimeni nu se împotrivi ca eu să stau lângă boxă şi să-l ţin de mâna pe care o întindea spre mine.

Procesul a fost scurt şi limpede. Tot ce se putea spune în favoarea lui – că se apucase să lucreze cu râvnă şi că prosperase prin mijloace legale şi cinstite – a fost spus. Dar nimeni nu putea să tăgăduiască faptul că se întorsese din deportare şi că se afla acum în faţa judecătorului şi a

juristului. Pentru această vină, nu putea fi judecat fără a fi învinuit.

Pe vremea aceea, era obiceiul (după cum mi-a fost dat să descopăr cu prilejul acelei experienţe dureroase) ca ultima zi a procesului să fie închinată sentinţei şi să se facă o încheiere impresionantă, atunci când sentinţa era de condamnare la moarte. Şi dacă amintirea de neşters a tabloului aceluia n-ar fi şi acum vie în mintea mea, n-as putea să cred, nici acum când scriu rândurile acestea, că am văzut treizeci şi doi de bărbaţi şi de femei adunaţi în faţa judecătorului, ca să audă cu toţii sentinţa. În fruntea celor treizeci şi doi stătea el; era aşezat, ca să-i mai rămână destule puteri pentru a trăi.

Văd şi acum toată scena, în culorile vii ale clipei aceleia, văd până şi picăturile ploii care scânteiau în soarele de aprilie, pe ferestrele tribunalului.

Stăteam, ca de obicei, alături de boxă cu mâna lui în mâna mea şi înăuntru erau închişi treizeci şi doi de bărbaţi şi femei; unii erau neîncrezători, alţii îngroziţi; unii plângeau liniştit, alţii hohoteau, unii îşi acopereau faţa cu mâinile, alţii priveau în jurul lor cu ochi rătăciţi. Câteva dintre femeile osândite ţipaseră, dar fuseseră potolite şi apoi se lăsă tăcere. Şerifii, cu lanţurile lor mari şi cu decoraţiile pe piept, nişte caraghioşi în haine civile, strigătorii publici, uşierii, o galerie înţesată de oameni – o adevărată audienţă de teatru – se uitau, în timp ce treizeci şi doi de oameni stăteau solemn faţă în faţă cu judecătorul.

Apoi judecătorul li se adresă lor. Printre făpturile nefericite din faţa lui, dintre care fiecare va trece, la rândul său, prin faţa curţii, se afla un om care, încă din copilărie, încălcase legea; un om care, după nenumărate arestări şi pedepse, fusese, în cele din urmă, condamnat la exil, pentru un număr de ani, şi care, în urma unor fapte îndrăzneţe şi foarte violente, izbutise să fugă, dar fusese prins şi condamnat la deportare pe viaţă. Nelegiuitul acesta părea, la un moment dat, că se căieşte de greşelile lui, acolo,

departe de locul vechilor lui crime şi că începuse o viaţă paşnică şi cinstită. Dar, într-o clipă de rătăcire, târât de pornirile şi patimile, care făcuseră din el o pacoste a societăţii, părăsise portul în care aflase odihnă şi pocăinţă şi se întoarse în ţara de unde fusese surghiunit.

Deşi denunţat, izbutise câtva timp să scape de urmărirea oamenilor justiţiei; prins în clipa în care era gata să fugă, se împotrivise şi pricinuise – el ştie dacă cu bunăştire sau în focul luptei oarbe – moartea denunţătorului său, care-i cunoştea tot trecutul.

Deoarece pedeapsa care aşteaptă pe cei care se reîntorc în ţara care i-a surghiunit e moartea şi, fiindcă acesta este cazul lui, în afară de multe alte acuzaţii, trebuie să se pregătească de moarte.

Soarele lovea în ferestrele mari ale tribunalului, pătrunzând prin stropii sclipitori de ploaie şi arunca o săgeată de lumină între cei treizeci şi doi şi judecător, unindu-i parcă şi amintind poate unora dintre ascultători că şi osândiţii ca şi judecătorul aveau să se înfăţişeze deopotrivă înaintea Marii Judecăţi, care e atotştiutoare şi nu poate greşi. Ridicându-se pentru o clipă în picioare, cu faţa ca o pată în drumul luminii, prizonierul spuse:

— Am primit osânda de la Atotputernicul, dar mă plec în faţa sentinţei dumneavoastră şi se aşează din nou. Au urmat şoapte, apoi judecătorul spuse celorlalţi prizonieri ceea ce avea de spus. Au fost osândiţi cu toţii în chip formal; câţiva au fost duşi afară, câţiva au pornit nepăsători cu o privire rătăcită de sfidare, alţii au făcut semn cu capul către galerie, doi sau trei îşi strânseră mâna şi alţi câţiva au ieşit mestecând nişte fire de iarbă, pe care le smulseseră dintre ierburile de afară. El ieşi ultimul, fiindcă trebuia să-l ajute cineva să se scoale de pe scaun şi fiindcă umbla foarte încet; şi, în timp ce ceilalţi erau scoşi din boxă, lumea se ridica (potrivindu-şi hainele, ca şi cum s-ar fi pregătit să iasă din biserică) arătând cu mâna spre câte un criminal şi

mai ales spre el şi spre mine. Magwitch mă ţinea strâns de mână.

Speram din tot sufletul şi mă rugam să moară înainte ca grefierul să încheie procesul verbal; dar, temându-mă că totuşi nu va închide ochii până atunci, m-am apucat să scriu o petiţie către ministrul de interne, în care aşterneam tot ce ştiam despre el şi spuneam că se întorsese în ţară, de dragul meu. Am făcut petiţia cât puteam mai arzătoare şi mai patetică şi, după ce am încheiat-o şi am trimis-o, am scris alte petiţii către acei oameni de autoritate de Stat, despre care nădăjduiam că vor fi cei mai îndurători şi una am adresat-o către Coroană. Câteva zile şi câteva nopţi, după darea sentinţei, nu m-am odihnit deloc, în afară de clipele când aţipeam pe scaun, căci eram prea prins de scrierea acestor jalbe. Şi, după ce le trimiteam, nu mă puteam urni din locurile unde ştiam că ajunseseră, căci mi se părea ca rezultatul va fi mai puţin deznădăjduit, dacă voi sta tot timpul în preajma lor.

În starea aceasta de nelinişte, de zăpăceală, de durere, rătăceam serile pe străzi şi dădeam târcoale birourilor şi autorităţilor unde depusesem petiţiile.

Până în ziua de astăzi, în serile reci şi prăfuite de primăvară, străzile posomorâte din vestul Londrei, cu şirurile de case severe şi închise şi cu rândurile lor lungi de felinare, mi se par nespus de triste, căci îmi amintesc de vremea aceea.

Vizitele zilnice pe care aveam voie să i le fac erau mai scurte acum şi oamenii îl păzeau mult mai sever. Închipuindu-mi că mă bănuiesc că vreau să-i aduc otravă, am cerut să fiu cercetat înainte de a mă aşeza lângă el şi am spus păzitorului lui, că sunt gata să fac orice ca să-i dovedesc sinceritatea gândurilor mele. Nimeni nu se purta aspru cu el sau cu mine. Oamenii primiseră anumite ordine şi le îndeplineau, dar fără răutate. Păzitorul mă asigura în fiecare zi că Magwitch era din ce în ce mai sfârşit şi prizonierii bolnavi din infirmerie, ca şi prizonierii care

îngrijeau de bolnavi (nişte răufăcători, dar, slavă Domnului, în stare încă de purtări frumoase) erau de aceeaşi părere.

Pe măsură ce treceau zilele, îl vedeam din ce în ce mai des uitându-se blajin la tavanul alb, cu o privire lipsită de orice licărire de înţelegere, până ce vreun cuvânt de-al meu îi lumina pentru o clipă obrazul; apoi, întunericul dinainte îi cuprindea din nou faţa. Uneori nu mai era în stare să vorbească deloc sau aproape deloc; atunci îmi răspundea prin strângeri uşoare de mână şi am ajuns să înţeleg foarte bine ce vroia să spună.

Trecuseră zece zile de la darea sentinţei când, într-o zi, m-a izbit o schimbare mare în el. Stătea cu ochii aţintiţi spre uşă şi, la intrarea mea, se lumină la faţă.

— Măi băiete, spuse el, când m-am aşezat lângă pat – mi-era teamă c-ai să întârzii. Dar ştiam că nu se poate.

— Am venit chiar la timp. Am aşteptat la poartă să mă lase să intru.

— Mereu aştepţi la poartă, aşa-i băiete?

— Da. Nu vreu să pierd nici o clipă.

— Îţi mulţumesc, băiete! Dumnezeu să te binecuvânteze! Nu m-ai părăsit, măi băiete!

I-am strâns mâna în tăcere, fiindcă nu puteam să uit că odată avusesem de gând să-l părăsesc.

Şi ştii, spuse el, că-mi eşti mult mai aproape, de când viaţa mi s-a înnorat, decât în vremea când strălucea soarele. Asta mă bucură mai mult ca orice.

Era întins pe spate şi răsufla cu greutate. De data aceasta era zadarnic; cu toate că mă iubea atât, lumina se retrăgea mereu de pe faţa lui şi un văl îi acoperea ochii, care priveau fără expresie spre tavanul alb.

— Azi te simţi foarte rău?

— Nu mă plâng de nimic, băiete.

— Niciodată nu te plângi.

Rostise ultimele cuvinte. Am zâmbit şi am înţeles că mă strânsese de mână, fiindcă vroia să mi-o ridice şi s-o aşeze

pe pieptul lui. Mi-am pus mâna pe pieptul lui, iar el a zâmbit a acoperit-o cu mâinile lui.

Timpul cât mi-era îngăduit să stau cu el trecuse şi eu stăteam nemişcat, ca şi înainte; când m-am uitat în jurul meu, l-am văzut pe guvernatorul închisorii alături de mine; el mi-a şoptit:

— Poţi să mai stai.

I-am mulţumit din toată inima şi l-am întrebat:

— Pot să-i vorbesc, dacă mă mai aude?

Guvernatorul s-a dat la o parte şi a făcut semn păzitorului să plece. Faţa lui Magwitch se schimbă din nou; fără nici un zgomot, vălul de pe ochii care priveau fără expresie spre anul alb pieri şi el se uită drăgăstos spre mine.

— Dragă Magwitch, trebuie, în sfârşit, să-ţi spun ceva. Înţelegi ce-ţi spun?

El mi-a strâns uşor mâna.

— Ai avut o fetiţă pe care ai iubit-o mult şi ai pierdut-o. Mi-a strâns mâna ceva mai tare.

— N-a murit; a găsit oameni cu stare care s-o ajute. Trăieşte şi acum. E o adevărată doamnă şi e tare frumoasă. Şi eu o iubesc!

Cu o mişcare istovită, care ar fi fost zadarnică dacă n-aş fi înţeles ce voia şi nu l-aş fi ajutat, ridică mâna mea la buzele lui. Apoi a lăsat-o să cadă încet pe piept şi o acoperi din nou cu mâinile. Privea din nou fără expresie spre tavanul alb, apoi privirea i se stinse de tot, iar capul îi căzu liniştit în piept.

Amintindu-mi atunci de cele ce citisem împreună, m-am gândit la cei doi oameni care au intrat în Templu ca să se roage şi mi-am dat seama că nu puteam rosti alte cuvinte mai potrivite lângă patul lui decât: „O, Doamne, îndură-te de el, păcătosul!”

Acum că rămăsesem singur, am înştiinţat proprietarul că am de gând să părăsesc casa din Temple, de îndată ce îmi va îngădui contractul şi că, între timp, aş vrea să o subînchiriez. Şi, fără să mai zăbovesc, am şi lipit bilete de

închiriat pe ferestre, căci eram plin de datorii şi aproape fără nici un ban şi începusem să mă neliniştesc serios de felul cum îmi mergeau treburile. Sau, poate, ar trebui mai curând să scriu că aş fi fost neliniştit dacă aş fi avut destulă putere şi limpezime de minte ca să-mi dau seama de orice alt adevăr decât că mă simţeam foarte bolnav. Încordarea din ultimul timp mi-a dat tăria să amân boala, dar nu să o înlătur; acum ştiam că va veni şi, de fapt, acesta era singurul lucru pe care-l ştiam, dar nici de el nu mă sinchiseam.

O zi sau două am zăcut pe canapea sau pe podea – oriunde se întâmpla să cad – cu capul greu, cu mâinile şi picioarele ţepene, fără chef, fără putere.

Apoi urmă o noapte, care mi s-a părut nesfârşit de lungă, o noapte de nelinişte şi de spaimă; şi, dimineaţa, când am încercat să mă aşez în capul oaselor şi să mă gândesc la noaptea care trecuse, mi-a fost cu neputinţă.

Oare, fusesem într-adevăr până la Garden Court, în bezna nopţii, bâjbâind prin întuneric ca să găsesc barca despre care ştiam că se găseşte acolo?

Oare, mă trezisem de două sau trei ori pe scară, îngrozit, fiindcă nu ştiam când mă dădusem jos din pat? Oare, mă surprinsesem într-adevăr aprinzând lampa, urmărit de gândul că el trebuie să vină pe scară şi că luminile sunt stinse? Oare, fusesem chinuit fără seamăn de vorbe fără şir, de râsete şi gemete şi mi se păruse că sunetele acelea vin de la mine? Oare, se aflase într-adevăr un cuptor de topit fierul într-un colţ întunecos al odăii şi o voce îmi strigase la ureche că domnişoara Havisham se mistuie în flăcări înăuntru? Acestea erau gândurile pe care voiam să le lămuresc şi să le orânduiesc în mintea mea, dimineaţa, în pat.

Dar aburii varniţei se strecurau între mine şi ele şi le răvăşeau pe toate şi prin aburii aceştia, am zărit, în cele din urmă, doi oameni care mă priveau.

— Ce vreţi? am întrebat eu, tresărind; nu vă cunosc.

— Nu face nimic, domnule, răspunse unul, aplecându-se asupra mea şi atingându-mi umărul cu mâna; în privinţa asta, îndrăznesc să spun că ai să te lămureşti în curând, dar eşti arestat.

— Cât de mare e datoria?

— O sută douăzeci şi trei de lire, din ziua de cincisprezece, luna a şasea.

Cred că e vorba de factura bijutierului.

— Ce-i de făcut?

— Cred că ai face bine să vii la mine, spuse omul. Am o casă foarte drăguţă.

Am încercat să mă scol şi să mă îmbrac. Când m-am uitat din nou la ei, stăteau ceva mai departe de pat cu ochii la mine. Şi eu tot în pat zăceam.

— Vedeţi doar în ce stare mă aflu, am spus eu. Aş veni cu dumneavoastră, dacă aş putea; dar, credeţi-mă că nu sunt în stare. Dacă mă scoateţi de aici sunt sigur că mor pe drum.

Poate că mi-au răspuns sau au început să discute spusele mele sau că au încercat să-mi dea curaj şi să mă facă să cred că mă simţeam mai în puteri decât îmi închipuiam.

Deoarece oamenii aceştia sunt legaţi de amintirea mea printr-un fir nespus de subţire, nu-mi amintesc altceva decât că au renunţat să mă urnească din loc.

Îmi amintesc şi ştiam oarecum şi atunci că aveam friguri şi că apoi am scăpat de ele, că suferisem cumplit, că-mi pierdeam adeseori cunoştinţa şi că timpul mi se părea nesfârşit; că mintea mea confunda existenţe străine cu fiinţa mea; mă credeam o cărămidă din zidul unei case şi mă rugam să fiu scos din locul acela ameţitor unde mă puseseră zidarii; mă credeam o pârghie de oţel dintr-o maşină uriaşă, care duduia şi se învârtea deasupra unei prăpăstii şi mă rugam pe mine însumi să opresc maşina şi să dau la o parte părticica aceea din fiinţa mea cu ciocanul; ştiu că am trecut prin toate fazele acestea ale bolii.

Şi ştiu încă de atunci că uneori mă luptam cu oameni adevăraţi, crezând că sunt ucigaşi şi că deodată mă prăbuşeam sfârşit în braţele lor şi-i lăsam să mă culce în pat. Şi, mai presus de orice, ştiam că în toţi aceşti oameni – care, când mă simţeam mai rău, îşi transformau feţele cu o iuţeală neînchipuită şi creşteau nespus de mult – cum spuneam, ştiam că în oamenii aceştia există pornirea de a lua, mai devreme sau mai târziu, chipul şi înfăţişarea lui Joe.

După ce am trecut de punctul culminant al bolii, am băgat de seamă că, în timp ce toate celelalte lucruri se schimbau, pornirea aceasta, de care am pomenit mai sus, rămânea aceeaşi. Oricine se apropia de mine lua chipul lui Joe. Când deschideam ochii, în timpul nopţii, îl vedeam pe Joe şezând pe un scaun mare la căpătâiul patului. Când deschideam ochii în timpul zilei, în dreptul ferestrei umbrite şi deschise, tot pe Joe îl vedeam fumându-şi luleaua.

Când voiam să mă răcoresc, mâna cea dragă care-mi întindea băutura era mâna lui Joe. Când, după ce beam, îmi lăsam capul pe pernă, ochii care mă priveau plini de nădejde şi de dragoste erau ochii lui Joe.

Şi, într-o bună zi, mi-am luat inima în dinţi şi am întrebat:

— E Joe?

Şi glasul cel drag şi binecunoscut de acasă răspunse:

— Chiar aşa, măi băiete.

— O, Joe, îmi rupi inima! Uită-te urât la mine, Joe. Loveşte-mă!

Vorbeşte-mi de nerecunoştinţa mea! Nu fii atât de bun cu mine!

Căci Joe îşi culcase capul pe pernă alături de mine şi-mi trecuse mâna pe după gât de bucurie şi acum ştiam sigur că este el.

— Lasă, Pip, măi băiete, spuse Joe, doar ştii că noi am fost din totdeauna prieteni. Şi când ai să te faci bine şi ai să te poţi plimba, ce mai ştrengării o să facem!

Apoi, Joe se duse la fereastră şi se întoarse cu spatele la mine, ştergându-şi ochii. Şi, fiindcă eram prea slab ca să mă

ridic din pat şi să mă apropii de el, am rămas acolo, şoptind cu remuşcare:

— Dumnezeu să-l binecuvânteze! Dumnezeu să binecuvânteze pe omul acesta blând!

Când l-am văzut din nou lângă mine, ochii lui Joe erau roşii, dar eu, îl ţineam de mânecă şi eram amândoi fericiţi.

— De când, dragă Joe?

— Vrei să spui de când eşti bolnav, băiete?

— Da, Joe.

— Acum e sfârşitul lui mai, Pip. Mâine e întâi iunie.

— Şi tu ai stat tot timpul aici?

— Aproape tot timpul, băiete. Că, după cum i-am zis şi lui Biddy, când ne-a adus poştaşul vestea despre boala ta, ştii poştaşul care fusese burlac înainte, dar acum s-a însurat şi tare-i prost plătit pentru drumurile pe care le face şi pentru pingelele pe care le prăpădeşte, dar omul e voinic şi din totdeauna a vrut să se însoare.

— Îmi pare aşa de bine că te aud, Joe! Dar te opresc ca să-mi spui ce i-ai zis lui Biddy.

— I-am zis, spuse Joe, că poate te afli printre străini şi fiindcă noi doi am fost din totdeauna prieteni, n-ar fi rău să plec la tine. Şi Biddy mi-a răspuns cu vorbele astea: „Nu mai pierde timp şi du-te la el”. Astea au fost, spuse Joe, rezumând cu aerul lui solemn, vorbele lui Biddy. „Du-te la el”, mi-a spus Biddy, fără să mai pierzi timp. Pe scurt, să ştii, adăugă Joe, după câteva clipe de gândire adâncă, să ştii că nu te înşel dacă îţi spun că vorbele fetei au fost: „fără să pierzi o clipă”.

Aici Joe se opri pe neaşteptate şi mă înştiinţa că n-am voie să fiu obosit cu prea multă vorbărie, că trebuie să mănânc câte puţin şi la ore regulate, fie că am poftă, fie că n-am şi trebuie să mă supun hotărârilor lui.

Iar eu i-am sărutat mâna şi am stat liniştit, în timp ce el începu să compună un bilet pentru Biddy, în care scrise şi multă dragoste din partea mea.

Desigur că Biddy îl învăţase pe Joe să scrie. Şi-mi venea iarăşi să plâng de bucurie, aşa slab cum eram, când vedeam mândria cu care se apucase să scrie scrisoarea. Patul meu, fără perdele, fusese mutat cu mine cu tot în salon, fiindcă aceasta era odaia cea mai mare şi cea mai luminoasă, covorul fusese scos, iar camera era întotdeauna curată şi aerisită. Şi, acum, Joe stătea în faţa operei pe care avea să o săvârşească, la măsuţa de scris, care fusese împinsă într-un colţ şi era acoperită toată cu sticluţe; mai întâi îşi alese o pană de pe tava cu pene, ca şi cum s-ar fi aflat în faţa unei lăzi cu unelte şi apoi îşi suflecă mânecile, ca şi cum s-ar fi pregătit să mânuiască un drug de fier sau un ciocan.

Înainte de a începe să scrie, trebui să se înfigă bine cu cotul stâng în masă şi să-şi arunce piciorul drept înapoi, iar când începu să scrie, fugărea fiecare trăsătură care mergea în jos atât de încet, de parcă ar fi făcut-o de şase picioare, în timp ce, la fiecare trăsătură care urca, auzeam cum pana aruncă stropi de cerneală. I se părea că sticla cu cerneală se află în partea unde nu se afla, de fapt îşi înmuia mereu pana în aer; dar părea foarte mulţumit de rezultatele obţinute. Din când în când, se poticnea de câte o piedică pe care i-o punea ortografia dar, în totul, se descurca foarte bine şi, după ce se iscăli şi mută o pată de cerneală de pe hârtie în creştetul capului cu ajutorul celor două arătătoare, se sculă şi începu să se plimbe în jurul mesei privindu-şi, cu nemărginită mulţumire, opera din diferite puncte de vedere.

Ca să nu-l supăr pe Joe vorbind prea mult, presupunând că m-aş fi simţit în stare să vorbesc prea mult, am amânat pentru a doua zi întrebările pe care vroiam să i le pun cu privire la domnişoara Havisham. Când l-am întrebat dacă se însănătoşise, Joe clătină din cap.

— A murit, Joe?

— Vezi tu, măi băiete, spuse Joe cu glas mustrător şi încercând să-mi spună adevărul încetul cu încetul, n-aş spune chiar aşa, fiindcă prea sună grozav; dar nu mai…

— Nu mai trăieşte, Joe?

— Cam aşa, spuse Joe; nu mai trăieşte.

— A zăcut mult timp?

— După ce-ai căzut tu bolnav, a mai zăcut, cum ai spune tu (dacă te-ar întreba cineva), o săptămână, răspunse Joe; tot mai era hotărât să-mi spună adevărul pe ocolite.

— Dragă Joe, ai auzit cumva ce-o să se întâmple cu averea ei?

— Păi, băiete, spuse Joe, parcă a lăsat cea mai mare parte, vreau să spun că a lăsat-o moştenire domnişoarei Estella. Dar o zi sau două înainte de a se întâmpla nenorocirea, a mai scris cu mâna ei un adaos prin care lasă patru mii de lire, bătute pe muchie, domnului Matthew Pocket. Şi de ce crezi tu, măi Pip, că i-a lăsat patru mii de lire bătute pe muche? Din pricina părerii lui Pip despre mai-sus-numitul Matthew. Mi-a spus Biddy, spuse Joe, repetând întorsătura de frază oficială, ca şi cum i-ar fi făcut nespusă plăcere din pricina părerii lui despre mai-sus-numitul Matthew. Patru mii de lire bătute pe muchie, Pip!

Nu ştiu de unde scosese Joe că cele patru mii de lire, erau bătute pe muchie, dar i se părea că aceste cuvinte făceau suma să pară mai mare şi de aceea avea o plăcere deosebită să stăruie asupra faptului că lirele erau bătute pe muchie.

Această veste mă bucură mult, căci întregea singura faptă bună pe care o făcusem vreodată. L-am întrebat pe Joe dacă nu cumva auzise ce moşteniseră celelalte rude.

— Domnişoara Sarah, spuse Joe, căpătă douăzeci şi cinci de lire pe an ca să-şi cumpere doctorii, că tare-i veninoasă. Domnişoara Georgiana are douăzeci de lire. Doamna – cum le spune la lighioanele cele sălbatice cu cocoaşă pe spate, măi băiete?

— Cămile? am spus eu, rnirându-mă de întrebarea lui.

Joe dădu din cap.

— Doamna Cămilă, şi eu am înţeles că se gândea la doamna Camilla, capătă cinci lire pentru candele, ca să se

liniştească noaptea, când se trezeşte din somn.

Precizarea acestor informaţi era vădită, aşa încât am prins încredere în spusele lui Joe.

— Cred, spuse Joe, că nu eşti destul de voinic, măi băiete, ca să înghiţi mai mult de încă o veste. Bătrânul Orlick a jefuit o casă.

— A cui casă? am întrebat eu.

— Casa unui om care, pe legea mea, e cam lăudăros din fire, spuse Joe în chip de scuză, dar casa unui englez e doar palat pentru el şi un palat nu poate fi jefuit decât în timp de război. Şi, de-a fost urâtă a lui purtare, fost-a omul negustor mare.

— Vasăzică a jefuit casa lui Pumblechook?

— Chiar aşa, Pip, spuse Joe; şi i-au luat tejgheaua, şi i-au luat casa de bani, şi i-au băut vinul, şi s-au înfruptat din bucatele lui, şi l-au pocnit în obraz, şi l-au tras de nas, şi l-au legat de stâlpul patului, şi i-au tras vreo câteva, şi i-au astupat gura cu seminţe ca să nu ţipe. Dar el l-a recunoscut pe Orlick şi acum Orlick e în închisoarea ţinutului.

Şi aşa am ajuns să vorbim din nou fără nici o constrângere. Eu mă însănătoşeam încet dar, cu timpul, am câştigat şi puteri şi Joe stătea tot timpul lângă mine, iar eu îmi închipuiam că sunt micul Pip de odinioară.

Dragostea lui Joe era atât de binevenită pentru mine încât, în mâinile lui, mă simţeam ca un copil. Şedea lângă mine şi-mi vorbea, cu încrederea de altădată, cu simplicitatea de odinioară, în felul lui hotărât şi ocrotitor, aşa încât mi se părea că toată viaţa mea, din ziua în care părăsisem bucătăria de acasă, nu fusese decât una din vedeniile frigurilor, care trecuseră. Joe făcea totul, în afară de curăţenia din casă, în vederea căreia tocmise o femeie foarte de treabă, după ce dăduse, încă din prima zi a sosirii lui, drumul spălătoresei.

— Te rog să mă crezi, Pip, spunea el adeseori ca să-mi explice îndrăzneala lui, că am văzut-o cărând cărbuni în castronul de supă şi vinul şi băuturile în cizmele tale.

De-abia aşteptam ziua când vom ieşi împreună la plimbare, aşa cum aşteptasem odată ziua în care voi intra ucenic la Joe. Şi când ziua mult aşteptată sosi şi o trăsură deschisă ne aştepta în stradă, Joe mă înveli bine, mă luă în braţe, mă coborî pe scări şi mă urcă în trăsură, ca şi cum aş fi fost tot făptura aceea mică şi neputincioasă, căreia el îi dăduse atâta din bogăţia sufletului său mare.

Şi Joe se aşează lângă mine şi am pornit spre câmp, unde roadele verii umpleau pomii şi smălţuiau iarba, iar văzduhul era îmbălsămat de miresme. Era într-o duminică şi când am văzut frumuseţile din jurul meu, când am văzut cât de schimbate erau toate, când am înţeles că florile cele mici şi sălbatice au crescut mari şi că glasurile păsărelelor prinseseră puteri pe zi de trecea, sub lumina soarelui şi licărirea stelelor, în timp ce bietul de mine mă pârjoleam şi mă zvârcoleam în pat, amintirea acelor fierbinţeli şi suferinţe mi se păru o piedică în calea mulţumirii mele.

Dar când am auzit clopotele şi m-am mai uitat o dată la frumuseţea care se întindea în jurul meu, am simţit că nu sunt destul de recunoscător, că sunt prea slab măcar şi pentru a simţi recunoştinţă, mi-am culcat capul pe umărul lui Joe, aşa cum făceam pe vremuri când mă lua la bâlci şi în alte locuri şi când cele ce vedeam erau prea copleşitoare pentru simţurile mele de copil.

După câtva timp, m-am liniştit şi am început să discutăm despre vremea când şedeam pe iarbă, lângă Baterie şi stăteam de vorbă. Joe mi se părea neschimbat. Ochii mei îl priveau la fel cum îl priviseră şi atunci: era credicios şi drept, cu aceeaşi simplitate ca şi în vremea aceea.

La întoarcere, mă ridică din nou în braţe şi mă duse – cu câtă uşurinţă – prin curte şi pe scări, iar eu mă gândeam la ziua aceea de Crăciun atât de plină de întâmplări, când mă dusese în spinare, prin ţara mlaştinilor. încă nu pomenisem nimic de schimbarea privitoare la averea mea şi nici nu ştiam cât cunoştea el din întâmplările care-mi zdruncinaseră viaţa în ultimul timp. Mă îndoiam atât de

mult de mine acum şi aveam atâta încredere în el, încât nu mă puteam hotărî să pomenesc de lucrurile acestea, dacă el păstra tăcerea.

— Ai auzit cine era binefăcătorul meu, Joe? l-am întrebat eu, în seara aceea, după ce mă gândisem şi mă răzgândisem de câteva ori, în timp ce el îşi fuma luleua în faţa ferestrei.

— Am auzit, măi băiete, răspunse Joe, că nu era domnişoara Havisham.

— Dar ai auzit cine era?

— Păi, am auzit că era un om care l-a trimis pe omul care ţi-a dat banii aceia la „Barcagiii Veseli”.

— Aşa a fost.

— Mare minune! făcu Joe, cu glasul lui cel mai liniştit.

— Ai auzit că a murit, Joe?… am întrebat eu, din ce în ce mai sfios.

— Care? Cel care ţi-a trimis banii?

— Da.

— Cred, spuse Joe, după multă gândire, privind nehotărât spre scaunul din faţa ferestrei, cred că am auzit vorbindu-se cum că ar fi aşa şi pe dincolo, ba aşa, ba altminteri.

— Ai auzit ceva despre viaţa lui, Joe?

— Nu prea.

— Dac-ai vrea să mă asculţi puţin, Joe… am început eu, dar Joe se ridică de pe scaun şi se apropie de canapeaua mea.

— Uite, măi băiete, spuse Joe, aplecându-se deasupra mea. Noi am fost dintotdeauna cei mai buni prieteni; nu-i aşa Pip?

Mi-era ruşine să-i răspund.

— Foarte bine, spuse Joe, ca şi cum i-aş fi răspuns; foarte bine, vasăzică suntem înţeleşi. Atunci de ce să vorbim despre lucruri care între doi oameni ca noi n-au nici un rost? Sunt destule lucruri despre care doi oameni ca noi pot să vorbească,” ce să le mai amestecăm şi pe cele fără rost! Doamne! Ia să ne gândim la biata soră-ta şi la cum se mai mânia ea! Îţi aminteşti de gâdilici?

— Sigur că-mi amintesc, Joe.

— Vezi tu, băiete, spuse Joe. Am făcut ce-am putut ca tu şi cu gâdiliciul să staţi cât mai departe unul de altul, dar nu mi-a mers totdeauna după pofta inimii. Fiindcă atunci când surorii tale îi venea cheful să se repeadă la tine, mie nu mi-era teamă, – spuse Joe cu felul lui demonstrativ de a vorbi, care-i plăcea atât de mult, – mie nu mi-era teamă, cum să-ţi spun, că se repede şi la mine dacă mă împotrivesc, dar că se repede şi mai amarnic la tine. Am băgat eu de seamă asta. Nu se sperie omul că-l trage nevasta de mustăţi, nici că-l scutură un pic – tare se mai pricepea soră-ta la de-al-de-astea, când vrea să scape un copilaş de pedeapsă. Dar dacă copilaşul o păţeşte mai rău, din pricina trasului de mustaţă şi a scurtăturii, atunci, vezi bine, că omul îşi zice: Ce folos aduci? Văd că fac rău, dar nu văd nici urmă de folos. Spune şi dumneata, domnule, care e folosul?

— Aşa zice omul? am spus eu, fiindcă Joe aştepta răspunsul meu.

— Aşa zice omul, încuviinţă Joe. Are sau n-are dreptate omul ăsta?

— Dragă Joe, întotdeauna are dreptate.

— Bine, băiete, spuse Joe, nu uita ce-ai spus. Dacă are întotdeauna dreptate (măcar că de obicei nu prea are dreptate), are dreptate şi atunci când zice aşa: să zicem că, atunci când erai mic, ţineai unele lucruri pentru tine, fiindcă ştiai că J. Gargery nu putea să te despartă de gâdilici, aşa cum i-ar fi fost pofta inimii. Aşa că, nu te mai gândi la lucrurile astea, care n-au rost între doi prieteni vechi şi să nu mai vorbim de ele. Biddy şi-a dat o groază de osteneală înainte de a fi plecat (fiindcă eu sunt greu de cap) ca să mă facă să înţeleg lucrurile aşa şi, dacă le înţeleg aşa, să mă port cum trebuie. Şi fiindcă s-a întâmplat precum a dorit ea, spuse Joe, încântat de înlănţuirea logică a spuselor lui, ascultă ce-ţi spune un prieten adevărat. Nu trebuie să te oboseşti cu vorbăria, trebuie să mănânci şi să bei nişte

vin amestecat cu apă şi trebuie să intri numaidecât în aşternut.

Gingăşia cu care Joe înlătura tema aceasta dintre noi, bunul-simţ şi drăgălăşenia cu care Biddy – ea mă dibuise demult cu mintea ei de femeie – îl pregătise pe Joe, m-au mişcat adânc. Dar nu-mi dădeam seama dacă Joe ştia cât eram de sărac şi că toate speranţele mele se destrămaseră, aşa cum se destramă ceţurile din ţara mlaştinilor, la răsăritul soarelui.

Şi mai era un lucru pe care nu-l puteam înţelege la început dar, pe care l-am înţeles curând cu mare durere şi anume: pe măsură ce mă simţeam mai bine şi mai voinic, Joe era din ce în ce mai stânjenit când vorbea cu mine. Când fusesem slab şi în deplină atârnare de el, bietul om se întorsese la felul lui de a fi de odinioară şi-mi spusese, ca pe vremuri „Pip, măi băiete”, cuvinte care-mi sunau în ureche ca o muzică. Şi eu, la rândul meu, mă întorsesem la felul meu de a fi de pe vremuri, fericit şi repunoscător că el îmi îngăduie. Dar, pe nesimţite, Joe începu să se desprindă de ele şi, în timp ce la început eram mirat, am început, în curând, să înţeleg că eu eram de vină, că greşeala fusese a mea.

Oare nu-i dădusem lui Joe prilejul să se îndoiască de statornicia mea şi să creadă că, de îndată ce norocul îmi va surâde, mă voi purta rece cu el şi-l voi alunga? Oare, nu dădusem inimii lui curate prilejul să simtă că, pe măsură ce mă întăream, puterea lui asupra mea va fi tot mai slabă şi că ar fi mai bine să se desprindă de mine la timp şi să mă lase singur, înainte ca eu să mă smulg de lângă el?

De-abia a treia sau a patra oară când am ieşit la plimbare, sprijinit de braţul lui Joe, prin grădinile din Temple, mi-am dat seama de schimbarea care se petrecuse în el. Stătusem în lumina caldă şi strălucitoare a soarelui, privind fluviul, şi când ne sculasem, îi spusesem lui Joe, fără nici un gând ascuns:

— Vezi Joe! Acum pot umbla bine. Acum ai să mă vezi umblând singur.

— Să nu te oboseşti, Pip, spuse Joe; dar aş fi fericit să te văd umblând, domnule Pip.

Ultimele lui cuvinte m-au tulburat, dar cum aş fi putut să mă revolt?

Am umblat doar până la poarta grădinii, apoi m-am prefăcut că sunt mai ostenit decât eram într-adevăr şi l-am rugat pe Joe să-mi dea voie să mă sprijin de braţul lui. Joe îmi întinse braţul, dar era tot dus pe gânduri.

Şi eu eram dus pe gânduri; căci cugetul meu chinuit de remuşcări era nedumerit asupra felului cum trebuie să opresc această schimbare din ce în ce mai izbitoare, care se petrecea cu Joe. Nici nu încerc să ascund că mi-era ruşine să-i spun care era situaţia mea şi unde ajunsem, dar nădăjduiesc că teama mea de a-i vorbi nu era vrednică de dispreţ. El ar fi vrut să mă scoată din încurcătură cu bruma de bani pe care o agonisese şi eu ştiam, ştiam bine că nu trebuie să primesc ajutorul lui, că nu trebuie să-l las să mă ajute.

A fost o seară frământată de gânduri pentru amândoi. Dar, înainte de a mă duce la culcare, am hotărât că voi lăsa să treacă ziua următoare, era duminică şi că, începând cu noua săptămână, îmi voi schimba purtarea. Luni de dimineaţă, aveam de gând să-i vorbesc lui Joe despre schimbarea care se petrecuse cu el, să înlătur dintre noi această ultimă urmă de sfială, să-i spun care erau gândurile mele (acel „în al doilea rând” de care nu apucasem să-i vorbesc) şi de ce hotărâsem să nu plec la Herbert; şi astfel voi înlătura orice urmă de schimbare din el. Pe măsură ce eu mă înseninam, se însenina şi Joe şi mi se părea că, prin simpatie, ajunsese şi el la o hotărâre.

Petrecurăm o duminică liniştită; făcurăm o plimbare cu trăsura afară din oraş şi apoi umblarăm puţin pe câmp.

— Sunt mulţumit că am fost bolnav, Joe, i-am spus eu.

— Măi Pip, măi băiete, acum aproape că ţi-ai venit în fire, domnule Pip.

— Au fost zile de pomină pentru mine, Joe.

— Şi pentru mine la fel, domnule, răspunse Joe.

— Dar am petrecut împreună zile, pe care n-am să le pot uita niciodată.

Ştiu că pe vremuri am petrecut, zi le, pe care le-am uitat pe urmă, dar pe acestea n-am să le uit niciodată.

— Pip, spuse Joe, cam repezit şi tulburat, am făcut noi şi ştrengării. Şi, dragă domnule Pip, ce a fost între noi – a fost.

Seara, după ce mă culcasem, Joe intră în odaia mea, aşa cum făcea în fiecare seară, de când mă simţeam mai bine. Mă întrebă dacă eram sigur că mă simt tot atât de bine ca şi în timpul dimineţii.

— Da, dragă Joe, tot atât de bine.

— Şi acum te simţi mai în puteri pe zi ce trece, da, măi băiete?

— Da, dragă Joe, pe zi ce trece.

Joe bătu uşurel cu mâna lui mare şi bună pătura care-mi acoperea umerii şi spuse cu un glas, care mi se păru înăbuşit: 3ll

— Noapte bună!

Dimineaţa mă sculai proaspăt şi plin de elan, hotărât să vorbesc cu Joe, fără întârziere. O să-i spun totul încă înainte de gustarea de dimineaţă. Aveam de gând să mă îmbrac numaidecât, să mă duc în odaia lui şi să-l iau prin surprindere; fiindcă era prima zi când mă sculam devreme. Mă dusei în odaia lui, dar o găsi goală. Nu numai că el nu era înăuntru, dar nici lădiţa lui nu se mai afla acolo.

M-am repezit la măsuţă şi am găsit o scrisoare. Acesta era cuprinsul foarte scurt al scrisorii: „Nedorind să fiu de prisos, plec, fiindcă tu te-ai făcut sănătos, dragă Pip, şi ai să te descurci mai bine fără mine.

Suntem din totdeauna cei mai buni prieteni”.

Joe.

În aceeaşi scrisoare se afla o chitanţă, care reprezenta datoriile pentru care fusesem arestat. Până în clipa aceea, mă mângâiasem cu speranţa deşartă că creditorul meu intrase în umbră sau îşi amânase demersurile, până ce mă

voi însănătoşi de tot. Nici nu visasem că Joe mi-ar fi plătit datoriile, dar Joe le plătise şi chitanţa era pe numele lui.

Ce altceva îmi rămânea de făcut, decât să plec după el spre fierăria cea veche şi dragă şi, acolo, să-i mărturisesc tot, să-i arăt căinţa mea şi să-mi uşurez cugetul şi inima de acel „în al doilea rând”, care începuse prin a fi ceva nelămurit şi înnegurat ce plutea în gândurile mele şi se prefăcuse apoi într-o hotărâre desluşită.

Era hotărârea de a mă duce la Biddy, de a-i arăta cât de umilit şi de pocăit mă întorsesem la ea, de a-i spune că pierdusem tot ceea ce nădăjduisem că va fi al meu, de a-i aminti de vechile mele mărturisiri din vremurile nefericite de demult. Şi, apoi, aveam de gând să-i spun:

— Biddy, cred că odată ţi-am plăcut, pe vremea când inima mea rătăcită, deşi se răzleţise de tine, se simţea totuşi mai liniştită şi mai bine alături de tine decât s-a simţit vreodată de atunci încoace. Dacă îţi mai pot fi drag, măcar jumătate cât ţi-am fost atunci, dacă mă poţi primi cu toate greşelile şi dezamăgirile care apasă asupra mea, dacă pot veni la tine ca un copil păcătos şi iertat (căci, crede-mă, Biddy, sunt atât de îndurerat şi am atâta nevoie de o voce liniştitoare şi de o mână mângâietoare ca şi un copil), nădăjduiesc că acum sunt ceva mai vrednic de tine ca atunci – nu mult, dar ceva mai vrednic.

Şi Biddy, tu vei fi aceea care va hotărî dacă să lucrez în fierăria lui Joe, dacă să-mi încerc norocul cu altă îndeletnicire acolo, la ţară, sau dacă să plecăm împreună undeva, departe, unde mă aşteaptă un viitor pe care l-am dat la o parte, atunci când mi s-a oferit, pentru că voiam să aflu mai întâi răspunsul tău. Şi acum, dragă Biddy, dacă-mi spui că vrei să înfrunţi lumea întreagă alături de mine, să ştii că ai să faci lumea mai frumoasă şi ai să faci din mine un om mai bun şi mai vrednic din lumea aceasta, iar eu am să încerc din toate puterile să fac lumea mai frumoasă de dragul tău.

Aceasta era hotărârea pe care o luasem. După trei zile, în timpul cărora mai prinsesem puteri, am pornit spre satul meu, ca să duc la îndeplinire hotărârea luată. Şi cum mi-a izbutit planul este tot ce-mi mai rămâne de spus.

Chapter 57

Vestea despre prăbuşirea norocului meu ajunsese în satul meu de baştină şi prin împrejurimi încă înainte de sosirea mea. „Mistreţul Albastru" aflase ştirea şi descoperi că purtarea lui faţă de mine suferise o mare schimbare, în urma acestui fapt. În timp ce în vremea când mă aştepta o mare avere, „Mistreţul" ţinuse nespus de mult la părerea mea despre el, de data aceasta, după ce pierdusem orice nădejde de a pune mâna pe avere, „Mistreţul" se arătă înfricoşător de rece.

Ajunsei acolo pe seară, foarte obosit de călătoria pe care o făcusem de atâtea ori, fără nici o greutate „Mistreţul" nu mă putu găzdui în odaia unde înnoptam eu de obicei, căci era ocupată (pesemne de vreun tânăr cu mari speranţe) şi nu-mi putu pune la dispoziţie decât o odaie destul de proastă printre trăsurile şi porumbeii din fundul curţii. Dar am dormit în lăcaşul acela un somn mai sănătos decât aş fi dormit în cel mai minunat adăpost pe care ar fi putut să mi-l ofere „Mistreţul" şi visele mi-au fost frumoase ca în cea mai frumoasă dintre odăi.

Dis-de-dimineaţă, în timp ce-mi pregăteau mâncarea, m-am dus să mă plimb în jurul casei Satis. Pe poartă şi pe covoarele care atârnau pe perete erau lipite avize tipărite, care înştiinţau lumea că, săptămâna viitoare, va avea loc vinderea prin licitaţie a mobilelor şi a tuturor lucrurilor din casă. Până şi casa avea să fie dărâmată şi vândută ca materiale vechi de construcţie. Pe fabrica de bere era scris cu litere de o şchioapă: Lotul 1; pe aripa aceea a casei, care fusese ţinută închisă timp atât de îndelungat, era scris: Lotul 2.

Mai erau şi alte anunţuri pe alte aripi ale clădirii, iar iedera fusese smulsă ca să facă loc acestor inscripţiişi acum

se ţâra veştejită prin praf. Intrai pentru o clipă prin poarta deschisă şi mă uitai în jurul meu cu aerul stânjenit al unui străin care n-are ce căuta aici; îl văzui pe funcţionarul licitatorului umblând pe butoaie şi numărându-le spre lămurirea unui conţopist cu pana în mână, care întocmea un catalog şi se folosea drept pupitru de scaunul cu rotiţe pe care eu îl împinsesem de atâtea ori în sunetele „Bătrânului Clem”.

Când mă întorsei la cafeneaua „Mistreţul Albastru”, ca să-mi iau gustarea de dimineaţă, l-am găsit acolo pe domnul Pumblechook stând de vorbă cu hangiul. Domnul Pumblechook (a cărui înfăţişare nu se schimbase de fel în bine, în urma aventurii nocturne a cărei victimă fusese) mă aştepta şi mi se adresă în felul următor:

— Tinere, îmi pare rău când văd cât de jos ai ajuns. Dar la ce altceva mă puteam aştepta? La ce altceva mă puteam aştepta?

Deoarece îmi întinse mâna cu un aer minunat de mărinimos şi de iertător şi fiindcă eu eram slăbit de boală şi nu mă simţeam în stare să mă cert, i-o strânsei.

— William, spuse domnul Pumblechook chelnerului, pune o prăjitură pe masă. Va să zică aici am ajuns! Aici am ajuns!

Eu mă aşezai încruntat la masă. Domnul Pumblechook stătea lângă mine şi-mi turma ceaiul – eu nici nu apucasem să pun mâna pe ceainic – cu aerul unui binefăcător hotărât să-şi facă datoria până la sfârşit.

— William, spuse domnul Pumblechook cu glas jalnic, adu sarea. În vremurile fericite de altădată, vorbi el către mine, mi-amintesc că puneai şi zahăr. Dar lapte puneai? Parcă da. Zahăr şi lapte. William, adu o salată.

— Mulţumesc, spusei eu răstit, dar nu mănânc salată.

— Nu mănânci, spuse domnul Pumblechook, oftând şi dând de câteva ori din cap, ca şi cum s-ar fi aşteptat la cuvintele mele şi ca şi cum faptul că nu mâneam salată se potrivea cu prăbuşirea mea.

— Sigur. Roadele pământului. Nu mai e nevoie să aduci, William.

Eu mâneam mai departe şi domnul Pumblechook stătea tot lângă mine privind cu ochii lui de peşte şi răsuflând zgomotos, ca de obicei.

— Piele şi oase! făcu domnul Pumblechook, ca şi cum ar fi gândit cu glas tare. Şi când a plecat de aici (ocrotit de binecuvântarea mea) şi eu i-am pus la dispoziţie modesta mea prăvălie, asemănătoare cu un adevărat fagure de albină, era rumen ca o piersică.

Mi-am amintit de deosebirea izbitoare dintre felul slugarnic în care îmi strângea mâna, atunci când îmi surâdea norocul, spunând: Pot, oare? şi mărinimia lăudăroasă cu care îmi întinsese adineauri degetele lui grase.

— Ha, urmă el, întinzându-mi o felie de pâine cu unt. Te duci la Joseph?

— Pentru numele lui Dumnezeu, spusei eu, ieşindu-mi fără să vreau din fire, ce-ţi pasă dumitale unde mă duc eu? Şi lasă, te rog, ceainicul în pace.

Alesesem calea cea mai nenorocită, fiindcă îi dădu lui Pumblechook prilejul pe care îl aştepta.

— Da, tinere, spuse el, lăsând mânerul obiectului mai sus pomenit, dându-se cu un pas sau doi înapoi şi vorbind spre a fi auzit de hangiu şi de chelnerul de la uşă. Voi lăsa ceainicul în pace. Ai dreptate, tinere. De data asta ai dreptate.

Nu-mi dau seama ce fac când mă interesez cu atâta dragoste de mâncarea ta, când doresc ca trupul acesta, slăbit de urmările distrugătoare ale risipei, să fie întărit de hrana sănătoasă a strămoşilor tăi. Şi, totuşi, spuse Pumblechook întorcându-se către hangiu şi către chelner şi arătând spre mine cu braţul întins, acesta este băiatul cu care m-am jucat în zilele fericite ale copilăriei lui! Să nu-mi spuneţi că nu poate fi el; vă spun că el este!

Ceilalţi doi răspunseră printr-un murmur. Mai ales chelnerul părea deosebit de mişcat.

— El este, spuse Pumblechook, băiatul pe care-l plimba cu brişcă. El este băiatul pe care l-am văzut crescut ca în palme. El este fratele femeii, Georgiana Măria pe nume, după mama ei, al cărui unchi am devenit prin căsătorie; să tăgăduiască dacă poate!

Chelnerul părea încredinţat că nu voi putea tăgădui şi că acest fapt îmi înrăutăţea situaţia.

— Tinere, spuse Pumblechook, îndreptându-şi capul spre mine, cu mişcarea aceea de şurub, pe care o cunoşteam demult, – te duci la Joseph. Mă întrebi ce-i treaba mea unde te duci? Îţi spun eu, domnule, că te duci la Joseph.

Chelnerul tuşi, ca şi cum m-ar fi poftit cu modestie să mă las de gândul de a mă duce la Joseph.

— Şi acum, urmă Pumblechook, tot cu aerul acela de a spune lucruri convingătoare şi hotărâtoare pentru cauza virtuţii, cu aerul acela care mă scotea din fire, – şi acum să-ţi spun ce să-i comunici lui Joseph. Aici, de faţă cu stăpânul „Mistreţului Albastru”, om binecunoscut şi cinstit în oraşul nostru, şi cu William, pe al cărui tată îl chema Patkins, dacă nu mă înşel…

— Nu vă înşelaţi, spuse William.

— De faţă cu ei, urmă Pumblechook, am să-ţi spun ce să-i comunici, lui Joseph. Să-i spui aşa: Joseph, astăzi l-am văzut pe întâiul meu binefăcător şi pefăuritorul norocului meu, Joseph, nu vreau să pomenesc de nici un nume, dar aşa le place oamenilor din oraş să-i spună şi eu l-am văzut pe acest om.

— Jur că nu l-am văzut, spusei eu.

— Să-i mai spui de asemenea, continuă Pumblechook, să-i spui ce mi-ai spus tu şi până şi Joseph va fi cuprins de mirare.

— Aici te înşeli amarnic, spusei eu. Eu ştiu mai bine ca dumneata.

— Să-i spui aşa, urmă Pumblechook; Joseph, l-am văzut pe omul acesta şi omul acesta nu-ţi poartă pică nici ţie şi nici mie. Ştie cum ţi-e firea, Joseph,şi-ţi cunoaşte prostia şi neştiinţa. Da, aşa să-i spui – şi Pumblechook îşi clătină capul şi mâna spre mine – şi cunoaşte şi lipsa mea de recunoştinţă. Elo cunoaşte, Joseph, mai bine ca oricine. Tu n-o cunoşti, fiindcă nu eşti în măsură s-o cunoşti; dar omul acesta o cunoaşte.

Măcar că era un măgar lăudăros, tot eram uluit că avea îndrăzneala să-mi vorbească astfel în faţă.

— Să-i spui aşa: Joseph, omul mi-a dat o solie şi mi-a spus să-ţi comunic că, dacă am ajuns unde am ajuns, mâna Providenţei a făcut totul. E a recunoscut asta, Joseph, din clipa îm care a văzut-o şi să ştii că a văzut-o limpede. A văzut-o scriind vorbele astea, Joseph: Răsplata nerecunoştinţei faţă de primul lui binefăcător şi făuritorul norocului său. Şi omul acesta mi-a mai spus că nu se căieşte de cele a făcut, că a fost frumos din partea lui, că a făcut totul cu mărinimie şi că e gata şi mai facă şi altă dată acelaşi lucru.

— E păcat – spusei eu batjocoritor, după ce terminai această gustare de atâtea ori întreruptă – că omul n-a spus ce lucru a făcut şi ce este gata să mai facă şi altădată.

— Stăpâne al „Mistreţului Albastru”, de data aceasta Pumblechook se adresă hangiului, şi tu William! Nu mă supără dacă aflu că aţi spus, fie în partea de sus a oraşului, fie în partea de jos a oraşului, dacă asta vă este dorinţa, că am făcut bine ce am făcut, că a fost frumos din partea mea şi că sunt gata să fac şi altădată acelaşi lucru.

Cu aceste cuvinte, lăudărosul le strânse amândurora mâinile, cu gravitate, şi ieşi din han, lăsându-mă mai curând nedumerit decât încântat cu privire la însuşirile „acelui lucru”. N-am mai zăbovit mult şi am plecat şi eu coborând strada principală, l-am văzut vorbind din ursa prăvăliei (fără îndoială despre acelaşi lucru) unui grup foarte ales,

care mă blagoslovi cu nişte priviri foarte duşmănoase, când trecui pe acolo, de cealaltă parte a străzii.

Era atât de plăcut să mă întorc la Biddy şi la Joe, a căror îngăduinţă mi se părea mai minunată – dacă era cu putinţă un astfel de lucru – când o asemuiam cu obrăzniciile acestui lăudăros. Mă îndreptam spre ei fără grabă, căci mă mai simţeam încă slăbit, dar, pe măsură ce mă apropiam de ţinta mea, mă cuprindea un sentiment tot mai puternic de uşurare şi conştiinţa că lăsam departe, în urmă, tot ce era îngâmfare şi minciună.

Era o zi minunată de iunie. Cerul era albastru, ciocârliile se ridicau deasupra grâului verde şi colţul acela de ţară mi se părea mult mai frumos şi mai liniştit decât îl cunoscusem vreodată. Şi făcui drumul ameţit de tablourile vieţii minunate pe care aveam să o duc aici, pătruns de schimbările care aveau să-mi cuprindă toată fiinţa, de îndată ce voi avea o călăuză alături de mine, o călăuză al cărei devotament simplu şi a cărei înţelepciune limpede le cunoşteam.

Toate aceste gânduri deşteptară o emoţie dulce în sufletul meu; căci eram înduioşat de întoarcerea mea acasă şi în mine se petrecuseră atâtea schimbări, încât mă simţeam ca un om care se întorcea acasă desculţ, după o călătorie pe tărâmuri îndepărtate, ca un om ale cărui rătăciri duraseră ani de-a rândul.

Nu văzusem încă niciodată şcoala unde era Biddy învăţătoare; dar uliţa lăturalnică prin care intrai în sat, ca să nu fiu văzut, mă duse prin faţa şcolii.

Eram dezamăgit că era zi de sărbătoare; nu era nici urmă de copil în curte şi casa era închisă. Mă bucurase gândul s-o găsesc prinsă de treburile ei zilnice şi acum mă simţeam dezamăgit.

Dar fierăria nu era departe şi mă îndreptai într-acolo, pe sub teii înverziţi şi plini de miresme, ciulind urechea ca să prind bătăile ciocanului lui Joe. Mult timp după ce ar fi trebuit să le aud şi mult timp după ce mi se păru că le

auzisem şi-mi dădui seama că totul nu fusese decât o închipuire, domnea linişte deplină în jurul meu. Vedeam teii, măceşii albi, castanii şi frunzele lor foşneau melodios, când m-am oprit din drum ca să ascult; dar bătăile ciocanului lui Joe nu se desluşeau în adierea vântului de vară.

Temându-mă aproape, fără să ştiu de ce, să mă apropii de fierărie, dădui în cele din urmă, cu ochii de ea şi văzui că e închisă. Nici lucirea focului, nici ploaia sclipitoare de sântei, nici vuietul foalelor; totul era închis şi tăcut.

Dar casa nu era pustie şi salonaşul parcă era locuit, căci la ferestre fluturau perdele albe şi ferestrele erau deschise şi înveselite de flori. Mă îndreptai încet spre fereastra salonaşului, cu gândul să mă uit înăuntru peste ghivecele de flori când, deodată, Joe şi Biddy răsăriräîn faţa mea ţinându-se de braţ.

Biddy scoase un ţipăt, ca şi cum i s-ar fi părut că vede o arătare dar, după o clipă, era în braţele mele. Plângeam de bucurie că o văd şi Biddy plângea şi ea; eu plângeam fiindcă o vedeam atât de proaspătă şi de frumoasă; ea, pentru că mă vedea atât de istovit şi de palid.

— Biddy, dar ce gătită eşti!

— Da, dragă Pip.

— Şi tu, Joe, ce gătit eşti!

— Da, Pip, măi băiete.

Mă uitam de la unul la altul şi…

— Azi e nunta mea, strigă Biddy, într-o izbucnire de bucurie; m-am măritat cu Joe!

Mă duseseră în bucătărie şi-mi culcaseră capul pe masa de lucru. Biddy ţinea una din mâinile mele în faţa buzelor ei. Şi simţeam pe umăr atingerea mângâietoare a mâinii lui Joe.

— Nu era destul de voinic ca să-1 luăm pe neaşteptate, spuse Joe.

Şi Biddy spuse:

— Ar fi trebuit să mă gândesc mai întâi, dragă Joe, dar eram atât de fericită…

Erau amândoi atât de bucuroşi să mă vadă, atât de mândri că mă văd, atât de mişcaţi de venirea mea, atât de încântaţi că picasem din întâmplare, ca să le întregesc fericirea!

Primul meu gând a fost un gând de recunoştinţă că nu-i împărtăşisem lui Joe această ultimă speranţă zădărnicită. De câte ori nu avusesem mărturisirea pe buze, în timpul bolii, când Joe stătea lângă mine. Cât de neîntârziat ar fi aflat el totul, dacă ar mai fi rămas cu mine un singur ceas!

— Dragă Biddy, spusei eu, bărbatul tău este omul cel mai bun din lume şi dacă ai fi putut să-1 vezi la căpătâiul meu… Dar tot nu l-ai fi putut iubi mai mult decât îl iubeşti.

— Nu, sigur că nu, spuse Biddy.

— Şi, dragă Joe, nevasta ta e cea mai bună femeie din lume şi o să te facă fericit, aşa cum eşti vrednic să fii!

Joe se uită la mine; buzele îi tremurau şi-şi acoperi ochii cu mâneca hainei.

— Dragă Joe şi Biddy, azi aţi fost amândoi la biserică şi acum sunteţi împăcaţi cu toată omenirea; vă rog să primiţi mulţumirile mele umile pentru tot ce aţi făcut pentru mine, pentru tot ce am răsplătit eu atât de urât! Şi, dacă vă spun că, până într-o oră, voi pleca, căci în curând voi părăsi ţara şi că nu voi avea odihnă până ce nu voi fi câştigat prin munca mea banii să nu credeţi, dragii mei, că îmi închipui că pot să şterg măcar un ban din datoria pe care o am faţă de voi, măcar de v-aş plăti de o mie de ori mai mult decât mi-aţi dat!

Erau amândoi răscoliţi de vorbele mele şi mă rugară să nu mai vorbesc.

— Dar trebuie să vă mai spun ceva. Dragă Joe, nădăjduiesc că vei avea copii asupra cărora să-ţi reverşi iubirea şi că va mai sta, în nopţile de iarnă, un pumn de om în colţul vetrei, care să-ţi amintească de un băieţaş care a plecat de aici pe vecie; să nu-i spui, Joe, că am fost nerecunoscător; să nu-i spui, Biddy, că am fost lipsit de mărinimie şi nedrept; să-i spuneţi doar că v-am cinstit pe amândoi, pentru că aţi fost

atât de buni şi de sinceri şi că eu am spus că e firesc ca el, copilul vostru, să fie un om mai bun decât am fost eu.

— Nici prin gând nu-mi trece, spuse Joe din spatele mânecii, să-i spun vorbe din acestea, Pip. Şi nici Biddy n-o să spună. Nimeni n-o să spună.

— Şi acum, măcar că ştiu că aţi făcut-o de mult în sufletele voastre bune, vă rog să-mi spuneţi amândoi că mă iertaţi! Vă rog să-mi îngăduiţi să aud şi eu cuvintele acestea şi să duc sunetul lor cu mine şi atunci o să cred că aveţi şi voi încredere în mine şi că, odată şi odată, veţi avea o părere mai bună despre Pip!

— Dragă Pip, măi băiete, spuse Joe, Dumnezeu ştie că te iert, dacă am ceva de iertat!

— Amin! Şi Dumnezeu ştie că şi eu te iert! Răspunse Biddy ca un ecou.

— Acum lăsaţi-mă să mă duc sus, să mă mai uit puţin la odăiţa mea şi să rămân câteva clipe singur. Şi pe urmă, după ce o să mănânc şi o să beau împreună cu voi, o să mă duceţi până la indicatorul cu deget şi acolo o să ne luăm rămas bun!

Am vândut tot ce aveam şi am strâns cât am putut mai mulţi bani, ca să pot ajunge la o învoială cu creditorii, care mi-au dat răgaz să le plătesc toate datoriile. Şi apoi am plecat spre Herbert. Până într-o lună am izbutit să părăsesc Anglia, după două luni, eram funcţionar al firmei Clarriker & Co., iar după patru luni, îmi fu încredinţată prima sarcină de răspundere. Căci grinda din tavanul salonului din Mill Pond Bank încetase să duduie, din pricina urletelor bătrânului Barley, iar Herbert plecase ca să se căsătorească cu Clara, lăsându-mă pe mine cu întreaga răspundere a sucursalei răsăritene, până la întoarcerea lor.

Au trecut mulţi ani, până când am ajuns asociat în firmă; dar trăiam o viaţă fericită în preajma lui Herbert şi a Clarei, trăiam modest, îmi plăteam datoriile şi eram în corespondenţă cu Joe şi Biddy. De abia când ajunsei al treilea asociat din firmă, Clarriker m-a trădat, spunând că

taina tovărăşiei cu Herbert îi apăsase destul timp cugetul şi că trebuie să dea totul în vileag. Aşa că îi spuse lui Herbert adevărul şi bietul băiat era mişcat şi uluit, dar tot prieteni buni am rămas şi după aceasta. Nu trebuie să las lumea să creadă că firma noastră era foarte mare sau că noi ne alegeam cu grămezi de bani de pe urma ei.

Afacerea pe care o conduceam nu era întinsă, dar se bucura de un nume bun şi noi lucram pentru noi şi totul mergea bine. Datoram atât de mult sârguinţei voioase şi felului lui Herbert, încât mă miram adesea că fusesem în stare să gândesc despre el că nu e bun de nimic, până când, într-o zi, îmi trecu prin minte gândul luminos că poate neputinţa de a întreprinde ceva nu fusese niciodată în el, ci în mine.

Chapter 58

De unsprezece ani, nu-i văzusem pe Joe şi pe Biddy cu ochii mei, deşi îi aveam atât de des în faţa ochilor închipuirii mele, acolo, în Orient – când, într-o seară de decembrie, o oră sau două după ce se lăsase întunericul, am apăsat uşor cu mâna pe clanţa vechii bucătării. Apăsasem atât de uşor, încât nu mă auzi nimeni şi mă uitai înăuntru fără a fi văzut.

Acolo, la locul lui obişnuit, în lumina focului, Joe, voinic şi sănătos ca întotdeauna, îşi fuma luleaua şi acolo, în colţ, apărat de piciorul lui Joe şi şezând pe scăunelul meu, cu ochii la foc, stătea – stăteam tot eu!

— I-am zis Pip, de dragul tău, măi băiete, spuse Joe încântat, după ce mă aşezai pe un scaun alături de copil (dar am avut grijă să nu-i ciufulesc părul) în nădejdea c-o să-ţi semene puţin. Şi cred că-ţi şi seamănă.

Şi mie mi se părea la fel şi, a doua zi, l-am luat pe Pip la plimbare şi am vorbit câte-n lună şi în soare şi ne-am înţeles de minune. Şi l-am dus în cimitir şi, acolo, l-am aşezat pe o anumită piatră şi el mi-a arătat care piatră era ridicată în amintirea lui Philipp Pirrip, „răposat în această parohie” şi a Georgianei, „soţia celui de mai sus”.

— Biddy, am spus eu după masă, stând de vorbă cu ea, în timp ce fetiţa îi adormise în poală, – trebuie să mi-l dai pe Pip sau, în orice caz, să mi-l împrumuţi.

— Nu, nu, spuse Biddy cu glas domol. Trebuie să te însori.

— Aşa spun şi Herbert şi Clara, dar nu prea cred că o să mă însor, Biddy. Aşa bine mă simt în casa lor, încât nu prea cred să-i părăsesc. De altfel, sunt de pe acum un burlac bătrân.

Biddy îşi plecă ochii spre copilaşul din poală, duse mâna copilului la buzele ei şi apoi îşi puse mâna ei bună de mamă, cu care atinsese mâna copilului, în mâna mea. Era ceva în mişcarea mâinii ei şi în apăsarea verighetei lui Biddy, care îmi spunea multe.

— Dragă Pip, spuse Biddy, eşti sigur că nu te mai gândeşti la ea?

— O, nu cred că nu, Biddy.

— Spune-mi adevărat, ca un prieten vechi. Ai uitat-o de tot?

— Dragă Biddy, n-am uitat nimic care a însemnat ceva în viaţa mea şi puţine lucruri care au ocupat un loc cât de mic. Dar visul acela nesăbuit, cum îi spuneam eu pe vremuri, a trecut, Biddy, a trecut de mult!

Şi, totuşi, în timp ce rosteam aceste cuvinte, ştiam că mă urmăreşte gândul tainic de a revedea locul unde se ridica odată casa aceea veche, să mă duc singur, în seara aceea, de dragul ei. Da, chiar aşa. De dragul Estellei.

Auzisem că duce o viaţă nenorocită, că se despărţise de soţul ei, care se purtase ca un netrebnic cu ea şi căruia îi mersese faima de mândru, zgârcit, brutal şi josnic ce era. Şi mai auzisem şi de moartea soţului ei, în urma unui accident, pricinuit de un cal pe care-l chinuia. Şi aşa, cu doi ani în urmă, Estella fusese eliberată; după câte ştiam eu, se căsătorise din nou.

La Joe, masa se lua devreme, ceea ce îmi lăsă timp destul să stau liniştit de vorbă cu Biddy şi apoi să pornesc într-acolo, înainte de a se întuneca. Dar, fiindcă umblam încet şi

mă uitam la lucrurile vechi din jurul meu, gândindu-mă la vremurile de odinioară, ajunsei acolo după apus.

Acum nu se mai vedea nici urmă de casă sau de fabrică de bere, nici urmă de clădire, ci doar zidul vechii grădini. Locul gol fusese înconjurat de un gard grosolan şi, uitându-mă peste gard, văzui că o parte din iederă prinsese din nou rădăcini şi creştea verde pe deasupra grămezii de ruine. Văzui o poartă întredeschisă în gard, o împinsei şi intrai.

O ceaţă argintie învăluise toată după-amiază aceea şi luna încă nu răsărise ca să o împrăştie. Dar, dincolo de ceaţă, sclipeau stelele şi luna se apropia, iar noaptea nu era întunecoasă. Îmi dădeam seama de locul unde se ridicau pe vremuri casa, fabrica de bere, porţile, recunoşteam locul unde stăteau butoaiele. Aşezasem fiecare lucru la locul lui şi acum mă uitam spre poteca grădinii părăginite, când o umbră singuratică îmi izbi privirea.

Umbra părea că mă văzuse, în timp ce înaintam spre ea. Parcă se îndreptase spre mine, dar acum se oprise. Când mă apropiai mai mult, văzui că este o femeie. Şi când mă apropiai şi mai mult, umbra se pregătea să se întoarcă când, deodată, se opri şi mă lăsă să vin la ea. Apoi, umbra şovăi, parcă de mirare şi rosti numele meu, iar eu strigai:

— Estella!

— M-am schimbat mult. Mă mir că mă recunoşti.

Într-adevăr, frumuseţea ei proaspătă se stinsese, dar măreţia aceea de nedescris, farmecul acela neînchipuit rămăsese. Toate acestea le cunoşteam dinainte; ceea ce nu văzusem niciodată era lumina tristă şi blândă din ochii aceia atât de trufaşi odinioară; ceea ce nu simţisem niciodată până atunci era atingerea prietenească a mâinii aceleia, atât de neastâmpărată odinioară.

Ne-am aşezat pe o bancă din apropiere şi eu am spus

— E ciudat ca, după atâţia ani, să ne întâlnim aici, unde ne-am văzut pentru prima oară! Vii des pe aici?

— N-am mai fost niciodată de atunci.

— Nici eu.

Luna răsărise şi eu mă gândeam la privirea aceea fără expresie îndreptată spre tavanul alb, la privirea aceea care se stinsese. Luna răsărise şi eu mă gândem la strânge aceea de mână, când eu îi spusesem ultimele cuvinte pe care îi era dat să le audă în lumea aceasta.

Estella rupse tăcerea care se lăsase.

— De multe ori am dorit, am nădăjduit să mă întorc, dar am fost împiedicată de atâtea împrejurări. Sărmane locuri!

Primele raze ale lunii străbăteau ceaţa argintie şi tot razele acelea atinseră lacrimile care cădeau din ochii ei. Fără să ştie că le văzusem şi încercând să le ascundă, îmi spuse cu glas liniştit:

— Nu te-ai întrebat, când ai trecut pe aici, cum s-a întâmplat că a rămas totul în starea aceasta?

— Ba da, Estella.

— Terenul îmi aparţine mie. E singura avere de care n-am vrut să mă despart. Restul s-a dus totul, încetul cu încetul, dar pământul acesta l-am păstrat. A fost singurul lucru la care m-am împotrivit cu înverşunare, în toţi anii aceştia amărâţi.

— Se va clădi ceva pe locul acesta?

— Până la urmă, cred că da. Am venit aici să-mi iau rămas bun de la el înainte de a se schimba. Şi tu, spuse ea, cu o voce mişcătoare pentru un drumeţ rătăcitor – tot în străinătate locuieşti?

— Tot.

— Sunt sigură că-ţi merge bine.

— Lucrez destul de greu pentru o viaţă îndestulată, prin urmare cred că da, îmi merge bine!

— M-am gândit de multe ori la tine, spuse Estella.

— Adevărat?

— În ultimul timp, foarte des. A fost un timp îndelungat când alungam orice amintire despre cele şi cei pe care i-am îndepărtat, în vremea când nu-mi dădeam seama de preţul lor. Dar de când datoria mea nu se mai împotriveşte acestor amintiri, le-am făcut loc în inima mea.

— Tu ai avut întotdeauna un loc în inima mea, spusei eu. Şi, apoi, tăcurăm din nou, până ce Estella vorbi.

— Nu m-aş fi gândit, spuse ea, că o dată cu locurile acestea îmi voi lua rămas bun şi de la tine. îmi pare bine că s-a întâmplat aşa.

— Îţi pare bine că te desparţi din nou, Estella? Pentru mine, o despărţire e ceva dureros. Pentru mine, amintirea ultimei noastre despărţiri a fost jalnică şi dureroasă.

— Dar atunci mi-ai spus, răspunse Estella cu glas grav, Dumnezeu să te binecuvânteze, Dumnezeu să te ierte! Şi dacă atunci ai putut să-mi spui aşa, n-ai să stai la îndoială să-mi spui şi acum… – acum când o suferinţă mai puternică decât orice învăţătură m-a făcut să înţeleg ce a fost inima ta. Am fost îndoită şi frântă – dar, nădăjduiesc, că pentru a mă preface într-o fiinţă mai bună. Fii îngăduitor şi bun cu mine, aşa cum ai mai fost, şi spune-mi că suntem prieteni.

— Suntem prieteni, spusei eu, ridicându-mă şi aplecându-mă deasupra ei, în timp ce şi ea se sculă de pe bancă.

— Şi vom fi mereu prieteni, chiar şi de la depărtare, spuse Estella.

Am luat mâna ei în mâna mea şi am plecat împreună din locurile acelea părăginite; şi aşa cum ceaţa dimineţii se ridicase odată, demult, când plecasem pentru prima oară din fierărie, tot aşa, acum, ceaţa serii se ridica şi, în întinderea nesfârşită de lumină dulce pe care mi-o dezvălui, nu văzui nici o umbră, care să-mi vorbească de o nouă despărţire.

SFÂRŞIT